НА СЛУЖБІ РІДНОГО НАРОДУ

125 —

НА СЛУЖБІ РІДНОГО НАРОДУ
ЮВІЛЕЙНИЙ ЗБІРНИК ОУК

IN SERVICE OF OUR HOMELAND

THE UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATION OF CANADA

— 25TH ANNIVERSARY —

(1930--1955)

Edited by IRENE KNYSH

PUBLISHED BY THE UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATION OF CANADA

WINNIPEG

НА СЛУЖБІ РІДНОГО НАРОДУ

ЮВІЛЕЙНИЙ ЗБІРНИК
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК
КАНАДИ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ
У 25-РІЧЧЯ ВІД ЗАІСНУВАННЯ
(1930 — 1955)

За редакцією ІРЕНИ КНИШ

**ВИДАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ**

ВІННІПЕҐ

Resumé — pages 495 – 496

Printed in Canada

Друкарня "Нового Шляху", 184 Alexander Ave., Winnipeg 2, Manitoba

ОЛЬГА ЛЕВИЦЬКА-БАСАРАБ

(1889 — 1924)

ВСТУПНЕ СЛОВО

Свіжий подув націоналістигних ідей загорнув під свої впливи багато українок у Канаді, так тих, що вже давніше тут проживали, як і тих, що приїхали сюди після українських визвольних змагань 1917-1920 років. Де лише вони могли й мали нагоду, там українські жінки й дівгата не оставалися позаду своїх головіків і братів, разом з ними ставали до праці кувати кращу долю Україні. А що найбільш яскравим виразником націоналістигних прямувань серед української громадськости в Канаді була на той гас "Українська Стрілецька Громада", вони вклюгалися в її організаційні рами та проробили там великої ваги допоміжну суспільно-харитативну й організаційно-освідомну роботу.

Степанія Савчук

Швидко ці рами показалися за вузькі для жіноцтва, що в міжгасі наросло гисельно й скріпилося ідейно. Постала пекуга потреба оформитися в окрему жіногу організацію, щоб подоліти завданням, які висувала нова доба.

Перший крок на тому шляху зроблено 30 листопада 1930 року в Вінніпеґу. На той день заповіджено велике протестаційне жіноге віге проти польського терору в Західній Україні. У підготові й переведенні цього віга під патронатом "Української Стрілецької Громади" взяло громадну угасть теж українське жіноцтво, що гуртувалось при тій організації, та після того вирішило заснувати свою окрему організацію. Незабаром після того віга по всій Канаді погали виростати Жіногі Відділи або Гуртки, що згодом прийняли назву "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Так покладено угольний камінь під велику будівлю нашої організації, що двадцять п'ять років вірно служила своему народові, ніколи не похилила свого прапору й ні разу не зійшла з обраного шляху: праці для України і для прибраної батьківщини — Канади.

Нашим обов'язком — утривалити сліди перших організаційних зусиль українського жіноцтва, зберегти пам'ять про них для історії й закріпити їхні національні надбання. Нехай нові покоління укра-

їнських жінок, переймаючи на свої плечі тягар дальшої праці, ідуть назустріч життю озброєні досвідом своїх попередниці.

Для тієї цілі служитиме цей Ювілейний Збірник, що його видаємо в світ у двадцятьп'ятиріччя першого організованого почину українського жіноцтва, згуртованого пізніше в рядах "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Працю над його виданням започаткувала ще попередня Центральна Управа ОУК.

Чверть століття буйного життя великої організації не сила списати на сторінках одного тільки збірника. Зібрано багатющий матеріял у споминах, звідомленнях з праці, пресовій хроніці і в світлинах. Тільки невелика його частина змогла зміститися в нашому Збірнику. Тому водночас прохаємо вибачення, що не всі статті й не всі світлини ввійшли до цього ювілейного видання. Будуть вони використані іншим способом на сторінках нашої преси.

Для впорядкування й редакції Ювілейного Збірника запрошено паню Ірену Книш, що має вже за собою кілька праць з історії українського жіночого руху.

На порозі другого чвертьсторіччя нашого організаційного існування нехай цей Збірник буде виявом нашого признання й нашої вдячности для тих українок, що піонерською своєю працею клали підвалини під "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб". Віддаймо честь тим, що їм доля дала дожити хвилини ювілейних святкувань, схилім наші голови перед тими, що відійшли з наших рядів у вічність.

Степанія Савчук

**Голова
Центральної Управи
"Організації Українок Канади
ім. Ольги Басараб"**

ВІД РЕДАКТОРКИ

Ірена Книш

Історія українського жіночого руху в Канаді чекає ще пера свого дослідника. Щоб відтворити повний образ життя наших попередниць, піонерок, що кидали перші зерна на незораній цілині — треба б довгого часу, багатьох мандрівок по давніх осередках нашого поселення й пильного студіювання газет, брошур, летючок і інших видань тих часів.

Скрізь бо, де діяли українські культурні, релігійні чи суспільні організації, знаходимо й жінок, що працювали на повних правах членів, а часом виконували окрему допоміжну роботу.

Про тягу жінок до власної організації говорять їхні часті дописи у давніх річниках часописів, наприклад у "Канадійському Фармері" з 18. V. 1910 р. якась "Членкиня" подала вістку про створення "Дівоцького Союзу" в Монтреалі. Проте "Дівоцький Союз" мав більше клюбовий характер, де сходилися дівчата шукаючи рідного українського середовища в широкому морі великоміського життя.

Сильний поштовх організаційній ініціятиві українського жіноцтва дало схвалення в січні 1916 р. в Манітобській Законодатній Палаті в Вінніпеґу виборчого права жінкам. За Манітобою небавом пішли інші провінції. В тому ж 1916 році 3 грудня в тодішній столиці канадійського українства, Вінніпеґу в залі Українського Народного Дому на основуючих зборах створено "Українське Жіноче Просвітнє Товариство". Була це правдоподібно перша самостійна жіноча організація, що існувала на власних статутах, виступила з власною програмою, побудованою на загальній, а не партикулярній платформі нашого національного життя з метою об'єднати всіх українських жінок та поширити свій рух на інші місцевості. Можливо, що нові знахідки в архівах старих товариств, у бібліотеках найстарших українських домівок у Канаді пересунуть цю дату в дальше минуле.

Ближчі до нас роки принесли розвиток і зрізничкування організованого руху українського жіноцтва в Канаді і для його відтворення найдеться потрібний матеріял в публікаціях окремих організацій.

Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб (в скороченні ОУК) за двадцять п'ять років її діяльности лишила незатертий слід в історії українського жіночого руху в Канаді. Вклад її праці в різні ділянки національного життя української спільноти в Канаді, допомога визвольним змаганням України, участь у загальних культурних, політичних і громадських акціях української еміґрації в світі, співпраця з іншими жіночими організаціями в Канаді й поза її ме-

жами, все те ділянки, що заслуговують на утревалення їх для нашої пам'яті, й для прикладу молодшим поколінням.

Ювілейний Збірник, з яким оце виступає перед громадянством Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб зібравши підсумки своєї 25-рігної праці далеко невигерпний і неповний. Не всі потрібні джерела збереглися. В гасі повені в Вінніпеґу потерпів архів організації з багатим листуванням і іншими документами. Не в усіх Відділах заховалися повністю книги й записки з давніших гасів. Проте всі важніші матеріяли й наведені цитати в статтях герпані й перевірені з таких основних джерел: протокольні книги, обіжники, переписка й ін. матеріяли архіву Центральної Управи ОУК, журнал "Стрілецькі Вісті" (Вінніпеґ, 1930 і 1931 рр.), протоколи перших років діяльности "Української Стрілецької Громади" та 25 рігників гасопису "Новий Шлях" (від 1930 до 1955 рр.). Історії Відділів зладжені на підставі книг їхнього діловодства й особистих спогадів, а непідписані є вислідом збірної праці гленок. Бракує звідомлень з багатьох давніш активних Відділів.

Узгляднити в цілій розтяглості ввесь матеріял, розміщений тільки на жіногих сторінках "Нового Шляху" з усіми подрібними звідомленнями кожногасної акції поодиноких Відділів як і всі погини Центральної Управи незмірно розширило б рами призначені для Збірника. З тих пригин замість хронологігного викладу про історію й розвиток організації — у п'яти перших розділах розміщено статті, що систематигним порядком відносяться до головніших родів діяльности ОУК в наступаюгих по собі гасових етапах: від організаційних погатків до створення крайового проводу, довоєнний період, підгас війни, післявоєнні акції, діяльність останніх років. В шостому розділі представлена праця в поодиноких Відділах, а наступний розділ вміщає вибране з підготови й перебігу ювілейної крайової конференції в Торонті 1955 р. Особисті спогади піонерок і новіших гленок зібрані в восьмому розділі; останній призначений на резолюції, склад Центральних Управ, передруки вибраних статтей, промов дописів, віршів і т. п. матеріялів, щедро розкинутих на давніх сторінках "Нового Шляху". З усіх тих рядків та щирих хог і невправною рукою писаних віршів пробивається панівне погування глибокого патріотизму.

Такий уклад матеріялу рясно ілюструють і документують світлини, яких обильна кількість не тільки унагляднює стиль роботи ОУК, але й доказує, як дорожили гленки тою працею. Ми багимо їх при організаційних погатках ще зовсім молодими та в середніх роках і зрілому віці пізніших етапів.

Спромогтися на таке коштовне видання в гасах байдужости до книжки й нехтування нею — додає ще один успіх у показнику осягів ОУК, який з вдягністю повинні зустріти майбутні дослідники українського жіногого руху в Канаді.

На кінець складаю мою подяку всім, хто пригинився до збагагення редакційного матеріялу, зокрема висловлюю вдягність Центральній Управі й Відділам ОУК за їхню співпрацю при виготовленні Ювілейного Збірника, а Видавництву "Новий Шлях" за можливість покористуватися рігниками його гасопису.

Ірена Книш

I.

На зов Рідного Краю

ЄВДОКІЯ СТАХОВА

Ольга Басараб - Патронка ОУК

Більше як тридцять років минуло від смерти Ольги Басараб, а пам'ять про неї не тільки не гасне, навпаки, кожний новий рік додає свіжого проміння до ореолу слави, що вінчає її чоло, приносить нові детайлі до історії її багатогранного життя і вище підносить її постать на п'єдесталі. З перспективи років її світлий образ не то що не блідне, він набирає більшої виразности і сили.

Щороку жіноча і загальна українська преса присвячує їй свої сторінки, відзначуючи річницю її смерти, а жіночі і юнацькі організації влаштовують святочні сходини й академії в її честь. Бо такі неймовірно жахливі були обставини, серед яких вона зложила своє життя на жертівнику Батьківщини. Бо до такої міри страшний був злочин польської поліції над освіченою, загально шанованою жінкою і громадською діячкою. Такий великий і сильний був гарт її духа, що наказував скоріше прийняти муки і смерть від ворога, як зрадити покладене на неї довір'я "Української Військової Організації".

Пригадаймо докладніше цю трагічну подію. Дня 3 лютого 1924 року польська поліція привела Ольгу Басараб до своєї станиці при вулиці Яховича у Львові. Це сталося після переведеного трусу, в часі якого знайдено папери, що вказували на її зв'язок з УВО. Поліція намагалася видобути від неї, хто дав їй ці матеріяли і з якими членами Організації вона зв'язувалася. Ольга рішуче відмовляла всяких зізнань. Головний допит під проводом відомого садиста, комісаря Кайдана, відбувся 12 лютого, а вночі з 12 на 13 лютого, серед найстрашніших тортур, закінчила Ольга своє життя. Після того її тіло повішено на ґратах тюремного вікна, щоб ввести в оману, наче б вона сама наклала на себе руки. Потім тіло закопано потайки від родини в невідомому місці, як якусь Юлію Баравську, думаючи, що ніхто за неї не впімнеться.

Та не так сталося. Заходами родини й української громадськости віднайдено тайний гріб Ольги і через прокуратуру в Варшаві осягнено, що тіло викопано й перенесено до почесної могили при головній алеї Янівського цвинтаря у Львові, де згодом поставлено кам'яний пам'ятник. Могила ця стала місцем збірки патріотичних українців у річницю її смерти і в часі Зелених Свят, місцем вияву симпатій до її ідей. Мимо заборони поліції відбулися величаві похорони при здвизі понад 15,000 людей. Поліція і військо обступили цвинтар, але демонстранти прорвали кордон. До панахиди стануло багато священиків, а до студентсього хору прилучилися всі, хто вмів співати. Промовці палко пращали Покійну й підносили високі прикмети її характеру: чинний, глибокий патріотизм, гарт духа, доброту серця і посвяту за своїх друзів.

Могила Ольги Басараб на Янівському кладовищі у Львові.

Вістка про мученицьку смерть Ольги з Левицьких Басараб рознеслася широким відгомоном по світі. В Канаді і ЗДА відбулися демонстрації з протестами проти терору польської влади та жорстокости її поліції. Українське зорганізоване жіноцтво винесло справу Ольги на терен міжнародніх жіночих організацій.

Річницю смерти Ольги Басараб святкують не лише рідні й друзі, культ її перенісся на широкі кола української громадськости, а в першу чергу плекають його жіночі організації і молоде покоління, що відноситься до неї з особливим пієтизмом. Бо вона була перша в тих лавах, що пішли на безпощадну підпільну боротьбу з ворогом.

Немало жіночих українських організацій і товариств на еміґрації обрали її за свою патронку, щоб виявити тим способом особливу до неї пошану. Перші зробили це Відділи "Організації Українок Канади". Тепер, коли "Організація Українок Канади" видає свій альманах і робить підсумки діяльности за чверть століття свойого існування, треба це підкреслити, що справді трудно було обрати собі в тому часі кращий патронат.

Годі насвітлити на цьому місці всі сторінки багатогранного її і визначного з кожного боку життя[1]), поставмо собі перед очі, як зразок, одну тільки ділянку — громадської роботи, в якій вона показала себе майстром. Привітна й товариська у взаєминах з людьми, вона чудово вміла працювати в суспільних організаціях. Суспільну працю зачала дуже скоро, бо ще як учениця середньої школи в перемиському Дівочому Інституті стає вона ініціяторкою "Освітнього Гуртка" та співредакторкою газетки учениць. Під впливом патріотичного виховання в домі батьків та в Інституті, вже тоді родяться в її душі визвольно-незалежницькі думки і вона переконливо висловлює їх перед товаришками. Заробляючи лекціями на своє утримання в Інституті, вона без жалю віддає частину грошей на незалежницько-політичні акції. За її власними словами, бажання змагатися за волю свого народу зродилося в неї ще в дитинстві, під впливом зворушливого оповідання Бориса Грінченка "Олеся", де мала дівчинка ціною власного життя спасає рідне село від татар.

В Відні, як курсантка Торговельної Академії вступає в члени студентського товариства "Січ" і там пропаґує ідеї, що ввесь час горіли в її душі.

Вернувшися до Львова, працює в "Дністрі", а потім у "Земельному Банку Гіпотечному" і по восьмигодинній праці кожного дня все ще знаходить час на сходини в товаристві студенток, на працю в "Жіночій Громаді", на ведення курсів грамоти в "Просвіті" і на руханку в "Соколі".

В 1914 році, разом з іншими дівчатами й жінками засновує жіночу чету "Українських Січових Стрільців"[2]).

Коли ж після вибуху війни Галичину займають московські війська, переїжджає до Відня.

Втрата дорогого чоловіка, інж. Дмитра Басараба та некорисні для України події не заломлюють її сильного духа. З подиву гідною енерґією кидається вона в вир самаританської праці для ранених і хворих українських вояків, розкидаинх по шпиталях у Відні. Опікується ними, потішає, приносить газети і книжки, заступає їм родину.

Коли Україна приступила до віднови своєї державности, Ольга стає в ряди її будівничих. На якийсь час вона є секретаркою українського посольства в Фінляндії. Листопадові Дні кличуть її до праці для новоствореної Західньо-Української Народньої Республіки в її посольстві у Відні і там вона веде цю працю

Ольга Левицька-Басараб
в однострою Січ. Стр. II.

[1]) Народилася 1889 р. в селі Підгороддя к. Рогатина в традиційній священичій родині Левицьких і Стрільбицьких (по матері). Гл. статтю брата Ольги, Северина Левицького, Жіночий Світ, лютий 1956.

[2]) Пор. Олена Степанів "На передодні великих подій", Львів, 1930. (стор. 35, 41).

впродовж чотирьох років, найперше, як урядовець, а потім, як радник, від 1919 до 1922 року.

Крім того бере вона жваву участь у різних ділянках праці "Українського Жіночого Союзу", що відограв важливу ролю в житті української еміґрації у Відні. Його ціллю була культурно-освітня праця для своїх членок, для молоді й дітей. Засобами до того служили курси й доповіді для старших, а для дітей наука української мови, читальня і виставки. Ольга ввесь час була в Управі Союзу, найперше, як скарбничка, а потім, як бібліотекарка. До Союзу належали українки з різних земель України і коли з того приводу виникали якісь непорозуміння, Ольга, як правдива соборничка, лагіднила розходження, заєдно підкреслюючи, що не сміють нас різнити залишки польського і московського виховання, нас мусять єднати спільні прикмети української вдачі.

З успіхом працює вона теж у ділянці зв'язків Союзу з міжнародніми жіночими організаціями, помагає виготовляти відозви, інформативні листки й обіжники для познайомлення тих організацій з політичним положенням на українських землях. Жінки з Союзу приготовляли теж участь українок, як делеґаток на міжнародні жіночі з'їзди, в чому завжди щиро помагала Ольга. Вона належала до основниць української "Секції Ліґи Мира і Свободи" у Відні, якої головою була письменниця Валерія О. Коннор-Вілінська, колишня членка Центральної Ради в Києві. Доля судила, що три основниці тієї Секції, Ольга Басараб, Харитя Кононенко і Ліда Суровцева загинули від брутальної сили тих, що на всіх землях України нехтували Божі і людські права.

Ольга Левицька-Басараб

Ольга Басараб помагала теж організувати військові відділи з тих полонених українців, що верталися додому з різних країн. Для них збиралися зброя і санітарний матеріял, це відсилалося на фронт.

Коли 1920 рік приніс ліквідацію фронтів, а вслід за тим і української державности, Євген Коновалець створив "Українську Військову Організацію" для збройної підпільної боротьби з усіми окупантами України. Ольга стає її членом. Влітку 1923 року приїжджає до Галичини, як зв'язкова УВО, наладнати контакти з колишніми військовиками і помагати ставити організаційну сітку. Багато знайомств з вояками, що були під її опікою в віденських шпиталях, облегчували їй цю роботу, вона добре справилася зо своїм завданням, склала звіт з нього і небавом вернулася до Львова на постійне з новими дору-

ченнями, що про них знало тільки невеличке число людей. З того часу віддала себе вповні на службу УВО.

Що дальше сталося — знаємо. Ревізія в її кімнаті при вулиці Висп'янського ч. 34, арешт дня 9 лютого, жахливі допити 12 лютого і трагічна мученицька смерть вночі з 12 на 13 лютого 1924 року.

Участь Ольги Басараб у діях УВО та її передчасна смерть з руки ворога ставлять її в рядах перших геройських постатей українського підпілля. Такою перейшла вона в історію визвольної боротьби українського народу, такою бачуть її пізніші покоління українських жінок, а сл. п. Олена Теліга писала про неї, що призначенням її було "з мечем в руках і блискавками гніву, військовим кроком, з поглядом ловця іти відважно крізь вогонь і зливу".

В громадську працю, що виповнила велику частину її життя, вкладала вона свою душу, любов, знання й енерґію, увесь свій вільний час.

"Організація Українок Канади" прийняла сл. п. Ольгу Басараб за патронку Організації. Не тільки, як вияв своєї пошани до мучениці за волю України, але і як символ щоденної громадської праці української жінки, щоб її членки брали собі приклад з життя Ольги Басараб, складаючи жертву праці для свого народу. Кожного року ціла Організація врочисто святкує пам'ять своєї патронки, в її честь відбуваються святочні сходини й академії, виголошуються реферати. Центральна Управа ОУК видала своїм коштом драму Олександра Лугового п. н. Ольга Басараб, що здобула велику популярність в Канаді і кілька літ не сходила зо сцен аматорських гуртків.

На II. Крайовій Конференції ОУК, дня 5 липня 1936 року, при нагоді святочного відкриття погруддя сл. п. Ольги Басараб, тодішня Голова Центральної Управи ОУК, сьогодні вже покійна Анастасія Павличенко, склала в іменні Організації приречення:

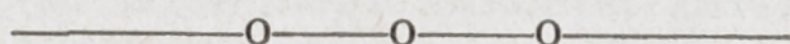
Наша Велика Патронко!

Перед Твоїми духовими очима зібралися тут доньки української нації, за якої добро Ти віддала своє життя й талан. В їх іменні прийми сьогодня наше щире і тверде приречення:

Ми, українські націоналістки, горді з Твоїх діл моральної сили, обіцюємо перед Тобою і Твоєю великою жертвою мучениці непохитно, щоденно і до кінця нашого життя боротися і не відступати від тієї Ідеї, за яку Ти славно згинула. Боже нам допоможи!

Ольга Левицька-Басараб

ІРЕНА КНИШ

"Українська Стрілецька Громада" та українське жіноцтво в Канаді

Коли почала діяти "Українська Стрілецька Громада" в Канаді, її статутово-організаційні форми не давали спочатку багато місця для тих українців, що не брали безпосередньо чи посередньо участи в визвольних змаганнях 1917—1921 років. Її завданням, перш за все, було зібрати разом давніх товаришів зброї.

Одначе цілі нової організації і рухливість перших її членів з'єднали собі швидко симпатії всього свідомого й патріотичного українства в Канаді, що шукало способів підтримати почин УСГ і допомогти закріпитися новому товариству серед канадійської української суспільности. В тому намаганні не осталися позаду теж українські дівчата й жінки.

Дуже скоро в різних виявах діяльности "Української Стрілецької Громади" бачимо жінок. Ця співпраця жіноцтва з УСГ ішла двома шляхами:

а) організованою акцією тих українських жінок і дівчат, що вже оформилися в самостійні товариства, переважно місцевого характеру,

б) участю в організаційній, суспільній, добродійній і політичній роботі УСГ жінок, що з тих чи інших причин ще не належали до ніяких українських товариств.

В першій катеґорії слід відмітити товариство "Канадійське Українське Жіноцтво" в Вінніпеґу, що на його чолі стояла відома українська патріотка та суспільна діячка, Анна Йонкер. Таких товариств, розсіяних по всіх більших скупченнях української еміґрації в Канаді, було багато більше, для прикладу наведемо деякі з них, як от "Товариство ім. Ольги Басараб" у Вінніпеґу, "Товариство ім. Лесі Українки" в Кагвин, Алберта, "Товариство ім. Ольги Кобилянської" в Редвотер, Алберта та інші. Декотрі з них зіллялися пізніше з "Організацією Українок Канади", інші існують самостійно до сьогодні, а спільною рисою більшости з них у тих часах було те, що вони — незалежно від власних своїх статутових цілей — прихильно ставилися до ідеології українського націоналізму, репрезентованої тоді в Канаді "Українською Стрілецькою Громадою" та ставали їй у допомогу в різних культурних і суспільних імпрезах. Переглядаючи річники "Стрілецьких Вістей" і "Нового Шляху" з тих років, ми майже в кожному числі стрічаємо сліди тієї дружньої співпраці, де українське організоване жіноцтво віддавало до розпорядимости УСГ свої сили і свій організаційний досвід. Про те згадують дописи читачів "Нового Шляху", членів УСГ і членок тих жіночих товариств. В офіційних звітах Загальних Зборів Гуртків УСГ і в протоколах Крайових З'їздів УСГ на-

трапляємо на подяки керівних органів "Української Стрілецької Громади" за допомогу в базарах, спільних Свят-Вечорах і Свячених, програмах національних свят, добродійно-харитативних акціях і культурній роботі. Неможливо зібрати в статистичних цифрах усю ту велику допоміжну роботу українського жіноцтва для УСГ, киньмо на неї один промінь світла, користуючися звітом секретаря Осідного Гуртка УСГ в Вінніпеґу, Д. Микитюка, в "Новому Шляху" ч. 4 з 28 січня 1932 року. За один тільки 1931 рік, в одному лише місті Вінніпеґу, одне тільки товариство "Канадійське Українське Жіноцтво":

а) допомогло влаштувати базар, що дав поважний на час депресії чистий дохід дол. 100.00,

б) влаштувало разом з Дівочим Відділом при УСГ спільний Свят-Вечір і спільне Свячене для членів УСГ,

в) склало одноразову допомогу дол. 30.00 на кухню-харчівню для безробітних членів УСГ і її прихильників,

г) причинилося до збагачення програми Листопадової Академії виступами своїх членок,

ґ) через свою секретарку, Євгенію Ситник, започаткувало щоп'ятниці доповіді з історії України".

І так у кожній місцевості, де діяла чи тільки перші кроки ставила "Українська Стрілецька Громада". Тому не диво, що зберегла вона довг вдячности для українського жіноцтва й устами чільних своїх провідних членів згадує про те при всяких нагодах.

Рівнобіжно з тим тяготіють до "Української Стрілецької Громади" жінки й дівчата, ще не зорганізовані в ніяких товариствах.

Їхня участь у праці Гуртків УСГ дуже давна, сягає самих початків заложення "Української Стрілецької Громади". Сказати треба, що характер тієї праці не був чисто лише виконний. Дівчата й жінки спільно зо своїми товаришами-членами УСГ беруть участь у засіданнях і нарадах та спільно з ними вирішують усякі біжучі справи з діяльности Товариства. Це залишилося не тільки в спогадах учасників та учасниць тої праці. Найстарші документарні сліди організованої праці жінок і дівчат у рамах УСГ збереглися в книзі протоколів "Гуртка УСГ, ч. 1 в Торонто" ще з 1929—1930 років. Читаємо там нпр., що 28 березня 1929 року постановлено відограти театральну виставу "Софія Галечко" при співучасті організованих в УСГ дівчат[1]), а 23 лютого 1930 року Місячні Збори УСГ одноголосно прийняли внесення членки Ольги Сенюти, щоб давати чайні вечорі на допомогу безробітним стрільцям[2]). Два місяці пізніше, 6 квітня 1930 року, знаходимо там згадку про те, що жінки при УСГ *на окремих своїх сходинах* обрали з-поміж себе представниць до Комітету для переведення спільного Свяченого[3]). В тому ж році вони зорганізували свій окремий хор.

Напевно і в інших місцевостях Канади, де вже діяли Гуртки УСГ, ішла співпраця з жінками таким самим шляхом, як це ділялося в Торонто.

Для насвітлення тої сторінки послужимося словами Ірини Михалович-Дячун, колишньої голови й секретарки "Жіночого Відділу ім.

---

1) Протокол ч. 4, ст. 15.
2) Протокол ч. 13, ст. 39.
3) Протокол ч. 14, ст. 43 - 44.

ЖІНОЧИЙ ХОР ПРИ УСГ В ТОРОНТО 1930 РОКУ

Зліва внизу: Степанія Фабіян, Степанія Савчук. Сидять у першому ряді зліва до права: Степанія Дмитрук-Баран, Ядвига Курилів, диригент Степан Курилів, Ольга Сенюта, Марія Балкан. Стоять у другому ряді зліва до права: Ярослава Петриканин, Ольга Заяць, Василина Ландиґа, Марія Вурда, Софія Бояр.

Ольги Басараб при Осідному Гуртку УСГ" в Вінніпеґу. В "Короткому перегляді діяльности Жіночого Відділу" ("Новий Шлях", ч. 23, з 28 червня 1932) пише вона, як "бувша секретарка":

"Для нас, бездомних дівчат, що покинули свою рідню ген там далеко наРідній Землі, годі було стрічати весело Великдень... В той час з нас товаришок мало хто належав до тутешніх товариств, а то з різних причин. Не обзнакомлення з людьми, незнання на початках ідеологій вінніпезьких українських товариств, а далі погоня за куском хліба відбирали нам можливість вступлення до будькотрого з товариств... Ми мали змогу ближче запізнатися з ідеологією Стрілецької Громади, що про неї деякі з нас уже чували і в Старому Краю... Нашим завданням уже на початках було працювати спільно з членами Стрілецької Громади для добра нашого загалу, як у Канаді, так і в Україні... Хочемо доказати ділом, не словами, що українська жінка не може бути байдужа на все те, за що боряться наші брати і сестри в Україні. Своєю працею хочемо дати запоруку нашим борцям за Святу Ідею, що ми, жінки, оцінюємо їхню жертву і стараємося по змозі своїх сил спільно з членами УСГ допомагати їм у тій боротьбі..."

"Українська Стрілецька Громада", як авангард українського націоналістичного руху в Канаді, дістала в той спосіб свіжий приплив сил і енергії. Участь жіноцтва в її діяльності внесла відразу розмах в організаційній роботі і велику різнорідність в її виявах. Всю ділянку товариського життя відразу перебрали в свої руки жінки. Спільні Свят-Вечорі і Свячене, товариські обіди й вечері, чайні вечорі підтримують традиції українського побуту і вносять родинну атмосферу в життя товариства. Попри те стали вони знаменитим пропаґандивним засобом, що з'єднував "Українській Стрілецькій Громаді" симпатії незорганізованих ще українців, заохочував їх ближче зв'язуватися з організацією.

Перед культурною роботою УСГ розкрилися нові горизонти. Участь жінок у цій роботі дала можливість посилити діяльність аматорських гуртків, незвичайно важливого в тих часах способу з'єднувати собі прихильність публіки. Відразу теж піднісся мистецький рівень хорових та інструментальних виступів товариства. Згадаймо хочби факт, що мішаний хор Гуртка УСГ ч. 1. в Торонто здобув на концертовому виступі нагороду срібного пугару від університету музики і мов у Торонто, як це читаємо в "Стрілецьких Вістях" (Вінніпеґ, 1931 р.)[4]).

Деякі вияви діяльности УСГ були б просто неможливі без участи жіноцтва. Візьмім допомогову акцію в часах безробіття. УСГ старалася організувати харчівні для безробітніх своїх членів і тут вели перед жінки. В місті Вінніпеґу всі жінки й дівчата, прихильниці УСГ, що мали сталу працю, оподаткували себе постійними місячними датками на втримання тієї харчівні, щоб дати можність своїм товаришам перетримати злидні і не припиняти організаційної роботи.

Тому, що саме постання УСГ, а ще більше понадпартійна і понадконфесійна її діяльність не дуже подобалися деяким українським колам, що лякалися через те послаблення своїх впливів у суспільності, вони не жаліли своєї критики під адресою УСГ. Одним з їхніх замітів було, що УСГ переступила засяг своєї діяльности, поширяючи своє членство теж і на особи, що не брали активної участи в визвольних змаганнях. Не минули при тому й жінок, що їх називали "стрілкинями", вкладаючи в це слово іронічну закраску, будьто б вони не служили в українському війську, а хочуть належати до організації колишніх військовиків. Поминаючи на боці правно-формальну сторінку справи — участь жінок в УСГ була цілком оправдана і допущена статутом організації — самий факт, що критика спрямувала своє вістря проти приналежности жінок до УСГ стверджує посередньо ту велику ролю, що її відограли жінки в початках організації УСГ.

З кожним місяцем більшає число жінок і дівчат, згуртованих при "Українській Стрілецькій Громаді" і в парі з тим зростає питома вага їхньої діяльности в рамах організації. Вже і неможливо і несправедливо було б тримати їх у стані прихильниць тільки, виявляється потреба з'єднати їх тіснішими статутовими зв'язками з організацією, в розбудову якої вклали вони стільки праці. Виринає ідея формувати окремі "Жіночі Відділи" при Гуртках УСГ, що знайшла своє визнання й завершення на III. Крайовому З'їзді "Української Стрілецької Грома-

[4]) Світлина хору на стор. 20.

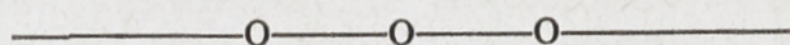
Мішаний хор УСГ в Торонто, що здобув срібний пугар від університету музики й мов у Торонто. В першому ряді з права до ліва: 7-ий дириґент хору Павло Сич держить здобуту надгороду. (Світлина в побільшенні була поміщена почерез дві сторінки місячника "Стрілецькі Вісті" ч. 2. з 1931 р.)

ди", що відбувся дня 11 січня 1931 року в Вінніпеґу. "Стрілецькі Вісті" з Вінніпеґу подають у числі 3 з 1931 року на дев'ятій сторінці текст протоколу того З'їзду і там читаємо:

"Тов. Дмитро Ґерич: По декотрих Гуртках видвигнено справу формування Жіночих Відділів при Гуртках УСГ. Маємо багато випадків, що жінки зголошувалися в члени УСГ, а велика кількість з них працює в співацько-драматичних секціях наших Гуртків. Тому ставлю внесення, щоб створити окремі "Жіночі Відділи при Гуртках УСГ".

Над тим питанням вив'язалася дискусія і рішено цю справу передати Головній Управі".

Головна Управа позитивно вирішила це питання і впродовж 1931 року майже при всіх Гуртках УСГ постали їхні Жіночі Відділи.

ЄВГЕНІЯ СИТНИК

ПАМ'ЯТНЕ ЖІНОЧЕ ВІЧЕ В ВІННІПЕҐУ В 1930 РОЦІ

Тисяча дев'ятьсот тридцятий рік був особливо вагітний багатьома протестаційними вічами, як відгомін польського й большевицького терору на українських землях. Перед у цій протестаційній акції вела "Українська Стрілецька Громада', а не легко їй було притягнути до тієї справи всю українську громадськість у Канаді. Інші середовища або стояли осторонь, або ставили всілякі перепони, щоб *спільно* перевести ту важливу акцію.

Найщиріше поставилося до тієї справи товариство "Канадійське Українське Жіноцтво" в Вінніпеґу, воно не тільки не відмовлялося, але з цілою енерґією пішло назустріч починам "Української Стрілецької Громади", що заініціювала під осінь 1930 року велике масове жіноче протестаційне віче проти польських знущань над українським народом. Жінки, що гуртувалися при "Українській Стрілецькій Громаді", не могли перебрати на себе ініціятиви, їм бракувало ще власного організаційного оформлення, власної так сказати б "фірми", що під нею можна б скликати віче. Цю ролю перебрало на себе товариство "Канадійське Українське Жіноцтво".

Досі не висвітлена як слід роля "Канадійського Українського Жіноцтва" в загальному жіночому українському русі в Канаді, тим більше заслуговує воно на окрему згадку в історії нового руху, що почав єднати в своїх гуртах Стрілецьких Громад патріотичне українське жіноцтво. Одна з більших самостійних жіночих організацій у Канаді,

Анна Йонкер, голова товариства "Канадійське Українське Жіноцтво", (з права) з секретаркою Є. Ситник.

"Канадійське Українське Жіноцтво", відразу ввійшла в найтісніший зв'язок зо стрілецтвом, що пропаґувало кличі визволення України з-під займайців. На чолі товариства безперебійно стояла жінка великого українського серця, незабутня Анна Йонкер, з роду Гуменілович. Здобула вона собі почесну назву опікунки й заступниці цього стрілецтва. Вона виєднувала дозволи на винаєм залі для їхніх імпрез, власними коштами влаштовувала Свят-Вечорі і Свячене для позбавлених своєї домівки стрільців, вона вела перед в їхніх збірках на допомогу рідному краєві. Вона справила своїм коштом прийняття на першому З'їзді УСГ в Вінніпеґу і відома була широко зо своїх княжих дарів на цілі визвольної української боротьби. Тому нічого дивного, що "Українська Стрілецька Громада" в своїх загально-громадських починах шукала опори в "Канадійському Українському Жіноцтві", а зокрема завжди тісно співпрацювала з тим товариством в усіх жіночих справах. Це тим більше, що дівчата й молоді жінки, що гуртувалися при УСГ, були водночас нерідко активними членками "Канадійського Українського Жіноцтва", а з другого боку його голова, Анна Йонкер, обрана була в 1934 році в члени першої Центральної Управи ОУК у Саскатуні.

"Канадійське Українське Жіноцтво", за ініціятивою і допомогою УСГ скликало масове протестаційне жіноче віче і разом з тими дівчатами й жінками, що стояли близько до УСГ, доклало всіх старань, щоб віче відбулося імпозантно, щоб залишило по собі сильний відгомін і щоб принесло добрі політичні й фінансові наслідки. Їхні старання не залишилися без успіхів і це віче справді відбулося дня 30 листопада 1930 року. Предсідницею віча була Анна Йонкер, секретарювала Євгенія Ситник. Промовляли: Євгенія Ситник, д-р Іван Ґуляй, Марія Дима, голова "Місцевої Ради Жінок" Мензі і голова "Гом Велфер Асосіейшен" Дик. Часопис "Канадійський Фармер" з Вінніпеґу в числі з дня 3 грудня 1930 року на першій сторінці такими словами описує цю важливу подію в політичній акції українського жіноцтва Канади:

"Заходом "Канадійського Українського Жіноцтва" відбулося дня 30 листопада в Інституті Просвіти в Вінніпеґу масове жіноче протестаційне віче проти знущань ляхо-варварів над українським населенням Галичини. Велика заля Інституту по береги виповнилася українським жіноцтвом. На тисячу місць не було ані одного порожнього. Можна зовсім щиро сказати, що

подібного віча українського жіноцтва не було ще досі ні в Вінніпеґу ні на цілій вільній землі Канади. Почувши плач і зойк українського жіноцтва на його рідній землі від побоїв, знущань і тортур польських варварів у військово-державних одностроях; почувши про невинно пролляту українську кров — все свідоме жіноцтво Вінніпеґу й околиці зійшлося, щоб спільно порадитися, яку акцію підняти в обороні катованого і тортурованого українського народу на його рідній землі. І врадили, щоб замість видавати гроші на протестаційні заяви й телеграми до Ліґи Націй та до різних урядів — вислати їх до "Української Військової Організації" на закупно зброї й амуніції проти ляхів.

На вічу зібрано поважну, як на теперішні часи, суму грошей . . .

...Виголосила надзвичайно інтересну промову п-і Мензі. Вона розказала, як то цього літа вона їздила до Відня на конґрес міжнародного жіноцтва, де було 800 делеґаток, що репрезентували 43 держави і на якому вона представила дійсне положення українців під польською окупацією. Говорячи про Галичину, п-і Мензі сказала, що те, що діється тепер у Галичині, не є вже більше льокальна справа, це справа цілого світа... Ліґа Націй, казала вона, мусить виконати свій обов'язок і зобов'язання супроти національних меншин, вона мусить направити положення українців, до якого допустила занедбанням своїх обов'язків відносно національних меншин. Свою бесіду закінчила пані Мензі словами: "Свої протести підтримайте ділом!"

Другою англійською бесідницею була пані Дик, голова "Гом Велфер Асошісйшен" у Вінніпеґу. Вона, між іншим, сказала, що канадійські укра-

Управа Товариства "Канадійське Українське Жіноцтво" в Вінніпеґу, з Оленою Кисілевською (сидить друга зправа з пенсне) і з діячками англомовних організацій, у 1929 році. Сидять зліва до права: М. МекҐреґор, секретарка "Місцевої Жіночої Ради", Анна Йонкер, голова, Р. Ф. МекВілемс, делеґатка на засідання Ліґи Націй, Олена Кисілевська, Дж. Дик, голова ґуманітарного жіночого товариства, що промовляла на українському жіночому вічу. Стоїть перша зліва Євгенія Ситник, секретарка.

інці повинні засипувати послів в Оттаві протестами проти польських знущань над українцями в Галичині. "Помагати українцям на їхній рідній землі, — казала пані Дик, — мусимо через Оттаву, через Лігу Націй".

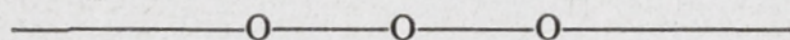
Після того слідували бесіди представниць різних жіночих товариств і відчитання протесту панею Є. Ситник. Віче закінчилося відспіванням українського й англійського національних гимнів".

Це віче мало дуже велике значення не тільки тим, що стягнуло понад тисячу учасниць, що зібрано на ньому більшу суму на визвольний український фонд, що взяли в ньому участь представниці організованого англійського жіноцтва в Канаді і тим самим відбилося воно голосним відгомоном в англомовній канадійській пресі. Значення його полягає найперше на тому, що воно виявило дві речі, що на них досі не завжди зверталася увага, а саме:

1. організаційний хист жінок, що потрапили підготовити й перевести найбільше віче з усієї протестаційної акції в Канаді, подбали про масову участь жінок, про його політичну капіталізацію, про розголос між українською й англійською суспільностями в Канаді,

2. силу українського жіноцтва, що заімпонувала своєю масовою участю в політичній акції провідним колам української суспільности в Канаді, своїм зацікавленням організаційними і політичними справами та можливостями посилення *цілого* українського організованого життя в Канаді через залучення до нього жіноцтва.

Висновки з того витягнено дуже скоро, бо вже на найближчому Крайовому З'їзді "Української Стрілецької Громади" в січні чергового року поставлено на денний порядок справу оформлення жіноцтва в тіснішому організаційному зв'язку з УСГ. Можна сказати, що імпонуюче віче з дня 30 листопада 1930 року було тим останнім імпульсом, що спонукав Головну Управу УСГ створити правно-статутові підстави до заіснування Жіночих Відділів при "Українській Стрілецькій Громаді".

ІРЕНА КНИШ

РОСТУТЬ НОВІ КАДРИ

До 1931 року нотуємо тільки перші спроби жінок організуватися, спочатку — як прихильниці "Української Стрілецької Громади" при її Гуртках, пізніше — в окремих Відділах при Гуртках УСГ, одначе ще не оформлених статутово і діючих під впливом життєвих потреб у діяльності УСГ та під кутом посилення роботи в Гуртках УСГ. Жінки організуються спонтанно і самочинно, їхні Відділи і праця в них має характер переважно місцевий, у тому значенні, що на першому пляні стоять місцеві справи і нема ще думки про те, щоб покрити мережею жіночих товариств цілу Канаду від океану до океану.

Разом з тим у місцевостях, де ще не заіснувала "Українська Стрілецька Громада", а де знайшлися ініціятивні жінки, постають окремі

жіночі товариства під різними назвами, деякі з них існували вже в часі, заки покликано до життя перше стрілецьке товариство. Багато з тих самостійних жіночих товариств тяготіли ідейно до "Української Стрілецької Громади" й орієнтувалися на її діяльність, вони згодом зовсім попали в орбіту впливів українського націоналістичного руху та віллялися з ОУК.

Після того, коли збільшилося число організованих жінок і коли вони виявили свою активність у громадській праці на різних її ділянках, прийшла друга стадія в організації українського націоналістичного жіноцтва в Канаді. Першим кроком до того було схвалення III. Крайового З'їзду "Української Стрілецької Громади" в Вінніпеґу дня 11 січня 1931 року, передати Головній Управі УСГ справу оформлення згуртованих при УСГ жінок в окремі "Жіночі Відділи при Гуртках УСГ". Щоправда, вже й до того часу тут і там такі Відділи *фактигно* існували, одначе щойно від весни 1931 року почалася організована акція творити статутово-правні форми для українського жіноцтва, що орієнтувалося на український націоналістичний рух та його ідеологію. Тепер ця акція не йде вже *самогинно* і *знизу,* тільки *організовано* і *згори,* як наслідок свідомо подуманої організаційної діяльности, при чому в тій справі заінтересована була *вся* українська громадськість, не лише самі жінки, бо в перших організаційних поїздках та в основних зборах деяких жіночих товариств були помічними теж члени УСГ.

ЧЛЕНКИ ЖІНОЧОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ І УСГ В ВИНДСОР 1931 РОКУ

По середині перший голова УСГ в Виндсор, В. Ґулевич. Сидять зліва до права: А. Пристанська, А. Войтаківна, С. Коваль-Лиса, Надія Марцінів, Хр. Лиса-Мартинюк, Ю. К. Мартинюк-Яворська, С. Вербовець, Н. Нікон, Внизу: А. Адамчук і Т. Різник.

Наслідком тієї організаційної акції в роках 1931—1934 ціла Канада покривається сіткою жіночих організаційних клітин. В цій акції можна визначити три етапи, з яких перші два чергувалися по собі хронологічно, а третій ішов увесь час паралельно:

1. Найперше оформлено в окремі Відділи жінок і дівчат, що вже гуртувалися при "Українській Стрілецькій Громаді". Назви тут вживалися різні, як "Жіночий Відділ", "Дівочий Відділ", "Кружок Дівчат", "Жіноче Товариство". Часом до того доходило ім'я патронки, нпр. Жіноче Товариство ім. Ганни Барвінок, а найбільше — імені Ольги Басараб. Цей стан триває до осени 1932 року.

Причина поставання жіночих товариств у тому періоді здебільша — потреба посилення діяльности УСГ і використання жіночих сил для тих загально-українських і канадійсько-українських цілей, що їх поставила перед собою "Українська Стрілецька Громада".

2. Дня 17 липня 1932 року заснувалася в Канаді організація "Українське Національне Об'єднання Канади". Від того часу, а ще більше після того, коли устійнено взаємовідносини поміж "Українською Стрілецькою Громадою" та "Українським Національним Об'єднанням Канади", нові жіночі товариства постають уже не при УСГ, тільки при УНО. Від того теж часу всі новостворені жіночі товариства приймають за свою патронку Ольгу Басараб.

Організація жіноцтва в тому періоді проходить під кличем важливости ролі жінки в суспільності, потреби залучити жіноцтво в суспільно-політичну працю для визволення України і для добра української національної спільноти в Канаді. Це пробивається з промов організаторок і з арґументації чільних жіночих постатей тієї доби. Для прикладу:

1. На організаційних жіночих зборах у Торонто 23 березня 1932 року головний промовець, Степанія Савчук, доказувала жінкам конечність організуватися такими тезами своєї промови:
— світова війна, попри всі свої страхіття, принесла одне добре, зрівняння в правах чоловіків і жінок,
— український нарід потребує ідейного жіноцтва. Жінки виховують нову ґенерацію і тим самим суспільність. Вони сталять характери і плекають героїзм,
— боротьба українського народу за політичну незалежність не буде успішна, коли не включаться в неї жінки,
— суспільна праця завжди буде недомагати, коли жінки будуть триматися осторонь від неї. ("Новий Шлях", 3 травня 1932),

2. На основних загальних зборах Жіночого Відділу УСГ в Содбури дня 18 жовтня 1932 року, перша голова Відділу, Ольга Заяць, підкреслила в програмовій промові:
— в визвольних змаганнях 1917—1921 років українські жінки не взяли масової участи і це дуже заважило на висліді боротьби,
— наказом сучасної хвилі мусить бути розбуджувати серед українського жіноцтва зацікавлення національно-політичними і суспільними справами,

МІШАНИЙ ХОР УСГ В СОДБУРИ 1931 РОКУ

— засобом до того мусять бути жіночі організації, де жінки станують в активній суспільній праці поруч чоловіків. („Новий Шлях", 25 жовтня 1932).

3. На сходинах УСГ в Едмонтоні 16 жовтня 1932 року Іванна Пуцентело виголосила реферат п. н. Українська жінка, і в ньому:

— подала історичний перегляд участи жінок у культурному й політичному житті інших народів,

— перевела порівняння поміж працею для свого народу жінок України та інших країн,

— як на необхідний висновок з того вказала на конечність організуватися жінкам, щоб використати їхню працю й енерґію для добра українського народу. („Новий Шлях", 8 листопада 1932).

Отже в цьому періоді завважується знаменний зворот: наголос пересувається з *допоміжности* жінок у суспільній праці інших товариств на *самостійність* тієї праці у власних товариствах. Це відразу стає помітне теж у самому змісті роботи. Всі ті пікніки, базарі, товариські імпрези в роді чайних вечорів, спільних Свят-Вечорів і Свяченого — переводять жінки *власними* силами, з *власної* ініціятиви і під *власним* керівництвом. Через те і кількість тих імпрез непомірно зросла і моральний та фінансовий успіхи піднеслися. В загально-громадських українських і канадійських суспільних і політичних акціях жінки в особах голов своїх товариств чи делеґаток від тих організацій беруть *рівнорядну* участь і перебирають на себе *рівнорядні* завдання.

Було б перевтомою для читачів вилічувати на цьому місці, скільки цей чи той Відділ у цій чи іншій місцевості влаштував виступів різного характеру чи скільки долярів зібрав він на визвольну боротьбу українського народу чи на інші національні цілі. Тут ідеться тільки про те, щоб підкреслити *усамостійнення* жінок у суспільній ініціятиві при *дружній співпраці* і *гармонійній координації* своєї діяльности з УСГ та з УНО. При тому вже тепер зарисовується засада, що лягла

пізніше в основу діяльности "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб": міцно вростати в канадійський ґрунт і пильно звертатися поглядом в сторону українського народу. Українські жінки стають до праці на зов рідного краю, не забуваючи водночас на країну свого поселення.

Цей організаційний стан триває до половини 1934 року, коли кількість жіночих товариств настільки зросла і стільки жіноцтва з'єднала в своїх організаційних рамах, що показалася потреба створити для них спеціяльний центральний керівний орган, що й постав під назвою "Центральна Управа Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

3. Увесь цей час, від 1931 до 1934 року йдуть намагання скоординувати ідейно й організаційно ті самостійні жіночі товариства, що сприйняли ідеологію українського націоналізму, як і УНО, але або існували вже давніше, або в тих місцевостях Канади, де ще не було ані УСГ ані УНО.

Для історії українського жіночого руху в Канаді було б справою великої ваги по змозі найточніше устійнити дати, коли й де поставали всі ці організаційні клітини, як теж піонерську роботу перших ініціятивних одиниць, що своїми трудами поклали підвалини під цю велику суспільну будову. На жаль, це дуже й дуже важко. Багато з них уже відійшли у вічність і не можуть промовити до нас. До того їхня праця припадала на неймовірно тяжкі часи економічної депресії в Канаді, коли український елемент був неначе в стані перманентної плинвкости, люди мандрували з заходу на схід і навпаки, шукаючи за працею і прожитком, в одному місці збіралося скупчення української громади на те, щоб якийсь час пізніше розійтися і відшукувати себе деінде. Такий стан дуже не сприяв збереженню протоколів, організаційних записок і документів.

Секретарський звіт на І. Крайовій Конференції ОУК у 1935 році подає, що ще до заіснування Центральної Управи ОУК було чинних 18 жіночих товариств з понад 500 членками, а звіт організаторки Центральної Управи, Степанії Савчук, доповнює, що від того часу прибуло 8 нових Відділів з провінції Онтаріо, у тому 3 новозаложені. На підставі дописів, звідомлень з відбутих Загальних Зборів і кореспонденцій у "Стрілецьких Вістях" та в "Новому Шляху" можна бодай частинно відтворити собі образ тієї організаційної роботи, в міру того, як поставали щораз то нові організаційні жіночі клітини:

1. Весною 1931 року, на другий день після спільного Свяченого в УСГ, відбулися організаційні збори жінок і заложено тоді "Кружок Дівчат при УСГ". Основницями були: Анна Музика, пізніше одружена Мота, Анна Наумик, пізніше одружена Стоділка, Ольга Гупалівська, пізніше одружена Стебницька, Сабіна Ґрещук одружена Рабець, Наталія Ґрещук, пізніше одружена Кобилянська, М. Небесна, Марія Лежанська-Дунець, Ірина Михалович, пізніше одружена Дячун, М. Білоус, Софія Липова, одружена Проців та А. Семенюк. До заложення товариства причинилася також Євгенія Ситник, тодішня секретарка товариства "Канадійське Українське Жіноцтво". (гл. Є. Ситник: З історії української націоналістичної жіночої організації в Вінніпеґу, Новий Шлях, 4 лютого 1936).

ДІВОЧИЙ ВІДДІЛ УСГ В ВІННІПЕҐУ 1932 РОКУ

Сидять зліва до права: Анна Наумик-Стоділка, Анна Музика-Мота, Ольга Гупалівська-Стебницька (інструкторка вільноручних вправ), Марія Лежанська-Дунець, Наталія Дучак-Бедрій. Стоять: Марія Наумик, Сабіна Ґрещук-Рабець, Анна Бідочка, Текля Найчук, Ксеня Сухоцька-Демчук, Софія Липова-Проців, Анастасія Семенюк-Кобзар, Степанія Балук-Довбенко, Марія Небесна-Ромінська.

2. Дня 11 жовтня 1931 року постало "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Петфайндер, Алберта. На Голову обрано п-ю Савурин, в організації товариства помагав Богдан Зелений. (Новий Шлях, ч. 49, 26 листопада 1931).

3. В повідомленні про Загальні Збори Гуртка УСГ в Едмонтоні, дня 27 грудня 1931 року поставлено окрему точку: створення Жіночої Секції при Гуртку. Ще перед тим було рішення приймати жінок, як членів-прихильників. Перші вістки з діяльности неоформленої ще остаточно Жіночої Секції припадають на місяць жовтень 1931. "Жіноча Секція УСГ" перетворилася на "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб при УНО" на зборах 23 березня 1933 року в домівці "Нового Шляху". До Управи обрані: голова — Софія Романюк, заступниця голови — Слюзар, секретарка — Стадниківна, скарбничка — Іванна Пуцентело. (Новий Шлях, 26 листопада 1931, 8 листопада 1932 і 4 квітня 1933).

4. Дня 27 грудня 1931 року постало "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Виндсор. Підготова до того йшла вже кілька місяців. На зборах обрано першу Управу Товариства в складі: голова — Юлія Казимира Мартинюк, одружена Яворська, заступниця голови — Христя Лиса, одружена Мартинюк, секретарка — Надія Марцінів, скарбничка — Анна Войтаківна, господиня — Наталія Нікон.

5. В Гефорд, Саскечеван, існувало "Жіноче Товариство ім. Лесі Українки". Після того, як постав там Гурток "Української Стрілець-

кої Громади" під головством Василя Гультая, обидва товариства надзвичайно дружно співпрацювали в усіх ділянках. (Новий Шлях, ч. 2, 14 січня 1932).

6. "Жіночий Відділ при УСГ" в Торонто фактично діяв від самих початків заіснування Гуртка УСГ, але оформився організаційно на перших жіночих організаційних зборах дня 27 березня 1932 у приявності 28 членок. Товариство очолила Степанія Савчук, секретаркою обрано Марію Ґрицьку. (Новий Шлях, 3 травня 1932).

7. "Дівочий Відділ при Гуртку УСГ" в Мирнам, Алберта, зорганізовано з початком квітня 1932 року. В організації помагав Богдан Зелений. Відділ розвинув активну діяльність в аматорському гуртку. (Новий Шлях, ч. 15, 12 квітня 1932).

"ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ" У ВИНДСОР

Перша світлина з 1932 р. Зліва до права горішний ряд: М. Мельник, М. Боднар, Т. Амброзяк, М. Андрушко, Ю. Савчук, М. Гутняк, О. Лисай, К. Кіндзяк. Другий ряд: Френцис, Р. Григорка, В. Касюрак, А. Базилюк, Т. Дуган, М. Ґалиш. Третій ряд: А. Войтаківна, Н. Марцінів, Ю. К. Яворська, Хр. Мартинюк, Н. Нікон. В долині: А. Адамчук і С. Лиса.

8. Згадку про "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Віммер, Саскечеван, стрічаємо перший раз на весні 1932 року. (Новий Шлях, ч. 17, 26 квітня 1932).

9. Перші організаційні збори "Жіночого Товариства ім. Ольги Басараб при УСГ" в Саскатуні, Саскечеван, відбулися 18 червня 1932. Управа складалася з таких осіб: голова — Ендерсон, заступниця голови — Р. Калин, секретарка — Кузів, скарбничка — Великач. Відразу вписалося туди 18 членок. (Новий Шлях, 15 листопада 1932).

10. "Жіночий Відділ при Гуртку УСГ" в Содбури створився 18 жовтня 1932 року. До першої Управи ввійшли: голова — Ольга Заяць, заступниця голови — М. Андрухів, секретарка — А. Ковалишин, скарбничка — Ірена Никільчук.

11. Основні організаційні збори "Жіночої Секції ім. Ольги Басараб при Філії УНО" в Реджайні відбулися 22 січня 1933. Управа: голова — Іваніцька, заступниця голови — Ольга Корпусь, секретарка — Бабій, скарбничка — Лизен, режисерка — Стойко. Давніше існувало там "Товариство ім. княгині Ольги".

ВІЛЬНОРУЧНІ ВПРАВИ "ДІВОЧОГО ВІДДІЛУ ПРИ УСГ" В ВІННІПЕҐУ ЛІТОМ 1932 РОКУ

Стоять скісним рядом зліва до права: Тетяна Безпалко, Софія Липова-Проців, Марія Лежанська-Дунець, Ольга Гупалівська-Стебницька, Юстина Дучак-Бедрій, Марія Небесна-Ромінська, Сабіна Ґрещук-Рабець, Анастасія Семенюк-Кобзар.

12. В Бінфейт, Саскечеван, проявляє свою діяльність жіноче "Товариство ім. Ганни Барвінок". Разом з УСГ співпрацює воно в ділянці допомоги українським політичним в'язням, інвалідам українських армій, "Українській Військовій Організації" та в акції збирання уділового капіталу для часопису "Новий Шлях". (Новий Шлях, ч. 9, 1 березня 1932).

13. "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Монтреалі знайшло свій початок на основних загальних зборах дня 7 травня 1933 року. Голова — Ірина Михалович, заступниця голови — Анастасія Білик, секретарка — Рожа Ковальська, скарбничка — Маруся Чайковська. (Новий Шлях, 4 липня 1933).

14. В Редбери, Саскечеван, діяло "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб". В 1933 році стрічаємо в пресі кілька згадок про його діяльність спільно з місцевою Філією УНО (Новий Шлях, 9 травня 1933).

15. В Еспанола, Онтаріо, теж існувало жіноче товариство, воно стояло в зв'язку з недалекими Содбурами. Пізніше з нього розвинувся Відділ ОУК.

З ліва до права сидять: А. Ленько, М. Чайківська, А. Білик, Ір. Дячун, Р. Древняк (Ковальська), О. Ішкова; 2-ий ряд: Ю. Стечишин, А. Шалаган, А. Корпінська, М. Урбан, А. Ґарґолінська, С. Паньчишин, С. Мерещак; 3-ий ряд: А. Дубас, С. Ґенґало, К. Стечишин, М. Бугай, М. Мандзяк, О. Бартків, С. Рибачок.

16. Дня 19 грудня 1933 року постає "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Кіркленд Лейк, Онтаріо, голова — Євгенія Лазар, заступниця голови — Розалія Несторовська, секретарка — Софія Воробець, скарбничка — Анна Фенюк, членка Управи — Софія Голубець.

17. У Виткові, Саскечеван, "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" діяло вже кілька років до постання Центральної Управи ОУК, одначе годі устійнити точну дату його заіснування. Провідною діячкою була тут Анна Басараба.

18. "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Норт Бетелфорд, Саскечеван, зорганізувалося при місцевій Філії УНО. На перших зборах було 14 членок. До Управи обрані: голова — Катерина Войтович, заступниця голови — Марія Коваль, секретарка — Михайлина Овчарчин, скарбничка — Степанія Саґальська, господиня — Ірина Гавришин. (Новий Шлях, 17 квітня 1934).

19. Жіноцтво в Лімінґтон, Онтаріо, зорганізувалося в своє товариство після спільного Свяченого 15 квітня 1934 року.

20. В Бедфордвіл, Саскечеван, існувало від травня 1931 р. "Товариство ім. Олени Кисілевської", в його Управі були Катерина Кравс (основниця), Катерина Смицнюк, Обух та інші[1]).

21. При Гуртку УСГ в Марлін, Саскечеван, теж існувало "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб".

[1]) Світлина членок з того року вміщена на початку VI розділу при історії Відділу ОУК в Айтуні - Бедфордвіл.

22. В місцевині Айтуна, Саскечеван, також дуже швидко зродилася тяга до організованості у співпраці з жіночим гуртом у Бедфордвіл та проіснувала вона до сьогодні, як Відділ ОУК в Айтуні-Бедфордвіл, помимо того, що інші Братні Організації з системи УНО пізніше припинили там свою діяльність.

Коли додамо ще 23) — Торолд, Онтаріо, і 24) — Муз Джо, Саскечеван, дістанемо цифру 24 жіночих гуртів, що в хвилині створення спільної для них централі з більшим чи меншим успіхом розгортали свою діяльність у Канаді. Цифра та далеко не повна, все ж таки дає можливий образ організаційних початків українського жіночого націоналістичного руху в Канаді.

На початку всі ті жіночі товариства діяли окремо, в тому значенні, що не стояли в безпосередньому зв'язку з собою. В'язала їх спільна програма праці і вироблені в УСГ, а пізніше в УНО методи діяльности. В тій стадії розвитку жіночої організації важливу ролю відограла національна преса, а в першу чергу часопис "Новий Шлях". На його сторінках жінки ділилися своїм досвідом, дописами з місць порівнювали свій організаційний стан, розробляли свою організаційну й ідеологічну проблематику. Не диво, що "Новий Шлях" здобув собі такі великі симпатії в українського жіноцтва. Воно взялося за збірку уділового капіталу для "Нового Шляху", приєднувало йому передплатників та збірало на пресовий фонд, влаштовувало різні імпрези в користь "Нового Шляху" і здобувало йому фінансову базу системою викликів на змагання поміж різними місцевостями Канади.

ВПРАВИ ВІДДІЛУ В ТОРОНТО, ЛІТОМ 1933 РОКУ

Софія Липова-Проців, провідниця; за нею зліва до права: Сабіна Ґрещук, Марія Ґрицька-Гультай, Євгенія Байтала, Ірена Байтала, Степанія Кухарук, Анна Болішен, Ірена Савич, Марія Демчук.

Скоро прийшов час, коли не вистачала вже загальна інформаційна роля "Нового Шляху", тоді це завдання перебрала окрема жіноча сторінка в "Новому Шляху", що довгі роки служила орієнтаційним прапором для жіноцтва.

В половині 1934 р. витворилася ситуація, коли годі було продовжувати організаційну працю старими методами і в старих формах. Виявилася необхідність створити єдиний, сцентралізований провід для всієї організаційної будови. Тоді покликано до життя Центральну Управу "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" (в скороченні ОУК) і з тим моментом історія українського націоналістичного жіночого руху входить на нові рейки.

———o———o———o———

Виставка преси й народнього мистецтва в залі Українського Національного Дому в Торонті 1950 р.

II.

Під проводом ОУК

СТЕПАНІЯ САВЧУК

ІДЕЙНІ ПРЯМУВАННЯ ОУК

I.

Пройшла перша світова війна. Витворила новий політичний стан у світі, перевела розмежування по лінії переможців і переможених. Не тільки на полі бою, але теж за круглими столами дипломатичних конференцій вирішувалося майбутнє країн і народів — і склалося так, що доля показалася лукава для України, не принесла їй визволення, перекреслила надії народу.

Однак український народ не попав у зневіру, швидко отрясся з отупіння подоланих у боротьбі і ступив на нові шляхи праці й змагання за свої політичні права, за долю своїх синів і доньок, за славу своєї країни. Відновили свою діяльність старі політичні сили, що їх приглушив на момент брязкіт зброї, і творяться нові суспільно-політичні рухи, що в опорі на минуле зверталися своїм обличчям у майбутнє.

І коли розвіявся туман на побоєвищах України, коли втишилися пристрасті й заспокоївся жаль — показалося, що наші визвольні змагання покищо вправді не принесли сподіваного кінця, але викрили й усвідомили багато дрімаючих і призабутих у національній душі цінностей, витворили нові якості й поставили нові факти та через те безмірно скріпили наш нарід у його історичній боротьбі.

У міркуваннях про причини нашої збройної і, ще більше, політичної невдачі в визвольних змаганнях, в аналізі пройдених подій, у підсумках і висновках з найновішої історії України почав родитися й зростати новий ідейно - політичний рух, що з неймовірною швидкістю заволодів душами мільйонів українців по цілому світі, для якого не було ні політичних кордонів ні реґіональних чи конфесійних бар'єр — це вийшов на арену історії український націоналістичний рух, що своєю ідеологією віри в силу й велич української нації, безмежною відданістю

для Батьківщини аж до саможертви й самовідречення полонив найкращі одиниці нашого народу та щораз глибше запускав коріння в українській національній гущі.

Колискою нового руху була українська земля, там на українському чорноземі випускав він перші свої парості, там наливався живою кров'ю і звідтіль рушив на підбій цілої нації. Його зичні кличі, його бойовий дух в активній поставі до життя й життєвих вимог відбився голосною луною в світі і знайшов відгук у серці кожного щирого українця. Промостив він собі шлях і до сердець заокеанських українців та знайшов вдячний ґрунт для розвитку серед тисячів людей, що їх невідрадні політичні й економічні відносини примусили покидати рідний край.

Під впливом свіжого подуву нових ідей пробудилося заокеанське українство до іншого життя. На підмогу йому прийшли тисячі братів і сестер, що своїми стопами пройшли широку українську землю, власними очима оглядали величні хвилі підйому національного духа, переживали й Перший Листопад і Двадцять Другий Січня — і понесли це з собою в світ як заповіт свого народу.

І тоді вийшло на яву, що війна принесла вправді невимовні жахіття, забрала життя мільйонам людей, але український нарід вийшов з неї загартований духом і скріплений морально та фізично. Морально — бо ясно освідомив собі свою політичну мету, закуштувавши вільного, незалежного державного життя і фізично — бо до слова зголосилася ціла його одна половина, що досі незначну тільки участь у суспільно-політичній роботі принімала, до голосу прийшло теж українське жіноцтво, якому — як майже в цілому світі — великі воєнні потрясення принесли зрівняння в політичних правах, а тим самим наклали на нього теж нові обов'язки супроти своєї нації.

II.

Українські жінки в Канаді станули в обличчі такої ж самої, а нераз і тяжчої, боротьби за існування, як і мужчини. Спільність долі, спільні цілі в особисто - родинному й національному житті серед суспільних умовин буття в Новому Світі однаково заставляли напружувати свої фізичні сили й свої духові спроможності так мужчин як і жінок. Отже однакові вихідні позиції на порозі нового життя мусіли дати й однакові наслідки, і коли почали творитися нові форми організованого українського життя в Канаді, вже не могло забракнути там жінок. Від перших початків по сьогоднішній день, ось уже третій десяток років минає, відколи українські жінки в Канаді станули під прапором ідеології українського націоналізму та йшли під ним від перемоги до перемоги.

В своїй організаційній праці та індивідуальній організаційній роботі сприйняло українське жіноцтво, згуртоване в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", ось такі начала націоналістичного світосприймання:

1. Одиниця може повністю виявити себе та сповнити Богом і людьми наложені на неї обов'язки тільки в гурті. Одиничне, індивідуальне життя сприяє еґоїстичним нахилам людини, а через те пропадає багато

ВІДДІЛ "ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ" У ТОРОНТО, 18 ЛИСТОПАДА 1934 РОКУ

Сидять зліва до права: Степанія Кухарук-Гевчук, Ярослава Петриканин (скарбничка), Марія Савицька (заступниця голови), Степанія Савчук (голова), Євгенія Байтала-Волошин (секретарка), Марія Яворівська, Марія Ґрицька-Гультай. Другий ряд, стоять зліва до права: Левка Романик, Федак, Марія Лежанська-Дунець, Софія Липова-Проців, Анна Нецівка, Марія Карась, Ірина Байтала-Олексів. Третій ряд стоять зліва до права: Анастасія Теребуш, Зварич, Стемковська, Параскевія Захарчук, Степанія Хахула, Марія Дерун, Марія Онисько. Четвертий ряд зліва до права: Лайкіш, Гаврилюк, Марія Сич, Василина Ландиґа, Марія Динька, Катерина Цудна, Анастасія Кривольчук.

енерґії на заспокоєння правдивих чи ілюзоричних потреб для власного щастя, без користи для своєї нації. Тому нація, як найвища форма людського співіснування, висувається в дочасному житті людини на перше й найважніше місце — і звідтіль родиться принцип: нація понад усе.

Ніхто краще від жінки не сприймає тієї правди цілою своєю істотою. Жінка з природи тяготіє до родинного життя ,а через те в неї краще розуміння потреб і обов'язків усякої людської збірноти, від найпримітивнішого до найвищого типу. Навіть там, де не усвідомляє собі вона ще того розумово, веде її неомильний інстинкт. Виявив він себе теж в організованих формах, у товариствах і організаціях жіночих, що могли мати успіхи в діяльності менші чи більші, могли не бути вільні від загальних соціологією визнаних слабостей характеру суспільно - орга-

нізаційного життя, одначе ніколи не зазнавали таких внутрішніх потрясень, що могли б до основ захитати організацією та загрожувати самому її існуванні.

Українська жінка, з'єднавшися в своїй "Організації Українок Канади", чесно й вірно відстояла перший свій ідейно - програмовий наказ, що — нація понад усе!

2. Нічого не прийшло легко українському народові, а зокрема українській жінці. Що тільки осягнула вона в житті, до чого тільки могла добитися й що дано їй було долею здобути — це було наслідком тяжкої й безперебійної праці: праці над самою собою, праці над вихованням нового покоління, праці серед власної громадськости і для неї. Хто покладає надії на чужу ласку й чуже розуміння справедливости, а сам сидить згорнувши руки, тому до суду-віку не визволитися з кайдан, той нидітиме самий і запропащує долю власних своїх дітей. Сила народу лежить у ньому самому, в його синах і доньках, у їхній охоті до праці й волі, до боротьби за краще завтра. Тільки твердо прийнявши в основу свого світогляду віру в свої власні сили й сили цілого свого народу може українська жінка сподіватися, що слабкий промінь надії, який в кожному людському серці жевріє, розгориться колись буйним полум'ям національної волі й особистого щастя в рамах вільного і славного народу. "Наша сила в нас самих" — це друга засада, що її виписав на своїх прапорах український націоналізм. Прийняла цей світоглядовий принцип теж "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб", а два з половиною десятки літ на її організаційно-життєвому шляху з гордістю виправдують його діяння. Організація наша може не зробила всього, що було б за даних умовин можливе, одначе все, що вона вдіяла — зробила власними силами, твердою вірою і жерт-

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ В СОДБУРИ (1940 р.)

Мішаний Хор Братніх Організацій (ОУК, УНО, УСГ і МУН) з дириґентом, проф. Богданом Ковальським.

венною працею своїх членок і прихильниць нашого жіночого націоналістичного руху.

3. Тільки активна постава до життя може рахувати на перемогу в життєвій борні. Це неправда, що жінки взагалі, чи українська жінка зокрема засуджені природою сприймати пасивно удари долі, зносити їх з терпеливістю і з покорою. Старі правди українського народу: "не ридай — а здобувай", "не плачем — лиш мечем" припали пилом у півторастолітній неволі, але видвигнув їх на денне світло український націоналізм і пригадав світові, що від найдавніших часів нашої праісторії жінки ішли і стояли поруч своїх чоловіків в обороні свойого житла, свойого села, свого народу. А коли впав її чоловік — вона брала його шаблю в свої руки — аж доки не підросли нею породжені й нею виховані сини. І не тільки на окраїнах землі української, не лише в давні історичні часи, а повсякчас і кожного дня змагалася українська жінка в щоденній праці для своєї родини, бо доля не була для неї ласкава і в скорботному житті народу українського рівні вимоги ставилися і до чоловіків і до жінок.

Навіть побіжно кинувши оком на працю "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" у Канаді — а вона вичерпно представлена на інших місцях цієї книги — ми на кожному кроці і в кожній місцевості бачимо, що наша Організація почванитися може ініціятивністю, організаційною меткістю й активністю своїх членок, вихованих довголітньою й наполегливою працею свого організаційного проводу в дусі націоналістичної правди, що "лиш хто борець — той здобуває світ".

Це не припадок, що "Організація Українок Канади" обрала собі за патронку сл. п. Ольгу Басараб. Бо ця жінка цілим своїм життям доказала й мученичою смертю засвідчила найосновніші ідеологічні правди нашої організації: примат національного над персональним аж до віддачі свого життя за Україну, діянням в оперті на власні сили народу й активною боротьбою в рамах "Української Військової Організації".

Хор ОУК на академії в честь Ольги Басараб у Саскатуні, 1952.

З такими світоглядовими гаслами вступила в життя "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб".

III.

На цій ідеологічній підбудові розгорнула "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" практично - програмові цілі й методи своєї діяльности серед українського жіноцтва Канади.

Суспільно - програмові завдання нашої Організації поділяються на дві основні катеґорії: *внутрішні й зовнішні.* Перші з них розпадаються знову ж на *місцеві й т. зв. крайові,* а по часі свойого здійснювання одні й другі означити можемо або як *безпосередньо - діючі* чи обраховані *на довшу мету.*

На перший плян поставлено виховну й самовиховну працю. Тільки та жінка може бути доброю й корисною членкою своєї організації, а в парі з тим і своєї суспільности, котра свідома свойого призначення в нації, своїх прав і обов'язків супроти суспільности взагалі і своєї вужчої організації зокрема. Виховання свойого членства в організаційній дисципліні дає в висліді могутній інструмент суспільної й національно - політичної роботи. Тому "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" момент самовиховання й національного перевиховання свойого членства утривалила зараз у першому пункті своїх статутових завдань. Організаційне виховання членок мусить стати плодючим ґрунтом, що на ньому колись буйно розростеться ціла організація, ніяка праця, ніякий труд вложений у справу виховання членства ніколи не буде даремний. Хоч може наслідки виховної діяльности не відразу кидаються в вічі, одначе вона — невід'ємна конечність і найтривкіша вартість в організації. Сильна своїм національним і особистим характером членка — це цінність, що дає дивіденду на кожній, яка б то не була, ділянці організаційної роботи. Не вистає сама здібність, уміння й охота виконувати громадсько - організаційну працю. Це речі, щоправда, дуже важні, та минущі, сьогодня вони є, а завтра їх нема, один тільки стійкий і непохитний характер ґарантує безперервність у роботі, це скеля, що на ній, як на найтвердшому фундаменті побудована сила й тривкість кожної організації. Щойно коли її осягнути, щойно, коли організація диспонує кадрами національно виробленого й організаційно здисциплінованого членства — може вона думати про дальші свої завдання.

Власне, цей етап організаційної праці ніколи не вгаває. Це повсякчасний фактор, що діє все, всюди й за всяких умовин і ніколи його не слід припиняти. Тільки безнастанною працею над собою, безперервним удосконалюванням себе, як одиниці й суми одиниць, як організації, можна втримати організацію в "формі", цебто в здатності до діяння і впливання на громадськість. Життя повне спокус і небезпек, воно ломить нераз і найтверді характери і ніхто ніколи не може бути певний, що встоїться серед бур і негоди. Тому не тільки на нових і свіжих членок розчислена виховна робота, але й продовжується вона в відношенні навіть до своїх піонерок.

Виховна й самовиховна праця не кінчиться на сталенні характерів членок. Новітня суспільність вимагає від своїх членок деякого рівеня

культурного, суспільного й політичного знання і вироблення, а його тільки в організації можна набути і тільки в збірній організаційній роботі виявити. Самими доповіддями, рефератами, збірним читанням і дебатами над прочитаним — не все можна осягнути. Бракувало б тут практичної заправи, здійснювання й виконування теоретично набутого знанян, вироблювання в собі провідницького хисту і почуття громадської відповідальности — а якраз організація дає тисячі і тисячі нагод, від найдрібніших аж до всекрайового маштабу, на кожному кроці ставить до своїх членок вимоги чинно засвідчити те, чого вчили їх в організації словом, ділом і прикладом інших.

До внутрішніх завдань "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" доходить теж співпраця в ділянці виховання молоді. Зайво говорити тут про ролю і можливості жінки, як виховниці. В усіх часах і в усіх народів, від первісного суспільства аж до наймодерніших націй — вони колосальні. Навіть у соціялістично побудованих громадських устроях визнано за матір'ю найосновніші права і *обов'язки* в вихованні молодого покоління. Що й казати про ті вимоги, що їх до української жінки, та ще й членки патріотичної української організації, ставлять сучасні умовини існування українського народу. Напруги всіх сил потрібно, щоб заповнити брак діяння національно - державної сис-

Членство ОУК і УНО перед новозбудованою домівкою в Лимингтон, влітку 1935 року.

теми виховання української дітвори, шкільної і дошкільної, левина частина того мусить спадати тягарем на жіночі плечі і річчю "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" своїх членок до тих завдань і тієї відповідальности підготовити. Досвід виказав, що наше організоване жіноцтво завжди виявляло жваву ініціятиву в творенні "Рідних Шкіл" та в організуванні виховної справи взагалі, важливість тієї справи підкреслювала "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" заявами свого проводу, деклараціями керівних своїх органів різного ступня, схваленнями й резолюціями своїх Крайових Конференцій.

В ширшому розумінні внутрішні завдання ОУК розтягаються на всю допоміжну діяльність в рамах "Українського Національного Об'єднання Канади" та його Братніх Організацій. Та це вводить нас у сферу організаційної практики і віддалює від основної теми — схопити ідеологічно - програмові настанови "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Зовнішні завдання ОУК і її членок — це ті, що випливають з відношення їх до позаорганізаційного життя. Живучи в канадійській державі і серед канадійської суспільности, членки ОУК як і всі інші українки й українці, опреділюють себе і свою працю в залежності від того факту. Неможлива і непотрібна ізоляція організації від різних суспільних організованих і спонтанно діючих явищ у Канаді. Серед них є такі, що вимагають постійної співпраці, як ось акція "Канадійського Червоного Хреста", різні центральні надбудови жіночих організацій загальних і професійних тощо, як теж такі, що постають на довший чи коротший час під впливом деяких подій, як нпр. в часі війни або під час живлових катастроф. Українська жінка мусить бути підготована до того рода праці, щоб не посоромити себе і свого народу, навпаки, щоб видайною і прикладною роботою здобути признання для нього. Тут їй дуже в пригоді стає її власна організація, озброєна досвідом минулих років і вивінувана постійними добросусідськими зв'язками з різними виявами іншого суспільного життя в Канаді.

Основна база діяльности "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб," — це Канада, беручи територіяльно, та українська національна збірнота в Канаді, беручи справу з суспільно - громадського боку. Доля дала, що в Канаду кількома напливами приїхала українська еміґрація з рідного краю, осіла тут на стало і з цією країною зв'язала майбутнє своє та своїх дітей. Серед неї, як і в кожній іншій суспільності, життя видвигає тисячні проблеми щодня й щогодини, від розв'язки яких залежить її ріст і розвиток, втримання її при вірі, мові й культурі своїх батьків і дідів. Для тієї суспільности і серед неї ведеться щоденна громадська праця кожної організації, а в тому й "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Не тільки біжучі щоденні культурні й національні потреби української національної збірноти мусять бути заспокоєні, якщо має вона зберегтися при житті, але й на довгий час наперед потрібно розплянувати працю, якщо хочемо мати справді гідні уваги досягнення.

Все ж таки ми, членки "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" завжди здавали і завжди здавати собі будемо справу з того, що світ наш не кінчається на побережжях Атлянтику і Пацифіку, чи

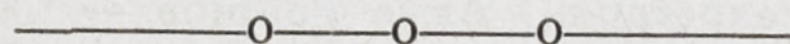
на канадійсько - американській суходільній границі. Ми вийшли з народу, що стоїть у першій лінії найважчої боротьби не тільки за власне своє існування, а за вільне життя вирослого на християнській культурі світу. Помимо всіх ворожих затій щораз більше доходить це до свідомости всього вільного світу, що з подивом глядить на наших братів і сестер, які єдині на ввесь світ досі не скапітулювали в затяжній боротьбі. Якщо б ми забули про нарід свій український — стягнули б на себе погорду людську і гнів Божий, і "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" ніколи не зійшла з позицій активної підтримки визвольного націоналістичного руху в Україні. Не було ні одної політичної чи фінансової акції в користь визвольної української справи, щоб у ній чинно себе не заманіфестувала ОУК. В її програмі поставлено, як одну з підставових точок діяльности, активну допомогу українському націоналістичному рухові, поширювання ідей "Українського Визвольного Фонду" і підсилювання його збірками, плекання культу героїнь і героїв української нації. Самостійну фінансову допомогу визвольним українським змаганням веде ОУК при помочі спеціяльно поставленої акції в рамках фонду "Українського Золотого Хреста". З цілого світогляду нашої Організації це випливає, під впливом потреб допомоги визвольній боротьбі в Україні ставила вона перші свої кроки, має за собою велику самаританську, фінансову і політичну роботу в тому напрямі, і ніколи ні вона, як ціла Організація, ні її провід, ані її віддані членки не зійшли з обраного шляху, своїми ділами засвідчили вірність Україні і свому народові та як довго ще судилося існувати "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", так довго передові бійці за національно - політичне визволення України можуть бути певні допомоги своїх сестер з далекої Канади.

IV.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" сильна своїм минулим. Вона сміливо може витримати порівняння з усіма іншими жіночими українськими організаціями.

Одначе сила нашої організації не в її заслугах для свого народу в минулому. Її ідеї так само свіжі тепер, якими були і перед двадцятип'яти роками. Як тоді, так і тепер здатні вони мобілізувати українське жіноцтво під своїм стягом і опромінювати жертвенним патріотизмом їхні серця. Роля її і завдання далеко ще не за нею.

На цьому континенті перед нею плекання культу рідних традицій для збереження молодого українського покоління в Канаді, перед нею політична праця серед кол канадійської суспільности, куди легший доступ жінкам, а надівсе — ніколи не може вона скласти рук, як довго стоять її брати й сестри в нерівній боротьбі з ворогом України. І коли прийде Великий День Волі, там, на Софійській Площі в Києві і на Святоюрській Горі у Львові, засядуть колись і делеґатки "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", щоб разом з вільними своїми сестрами в Україні бути свідками тріюмфу ідеї українського націоналізму, завершеної в вільній, незалежній, соборній українській державі.

ІРЕНА КНИШ

Центральна Управа ОУК

I.

В міру того, як більшало число членок-прихильниць "Української Стрілецької Громади", як почали з них творитися Дівочі й Жіночі Відділи УСГ, а ще більше після того, коли при новоствореній організації "Українське Національне Об'єднання" стали гуртуватися Жіночі Товариства ім. Ольги Басараб — виявилась пекуча потреба створити організаційну надбудову для жіночих організаційних починів. Справа ця дискутувалася при різних нагодах, була однозгідність щодо самої доцільности, думки різнилися тільки щодо того, де мав би бути осідок централі. До уваги бралися більші українські осередки, як в Едмонтоні, Вінніпеґу чи в Торонто.

В половині 1934 року настав час, коли вже не можна було довше відкладати тієї справи і під впливом зібраного на І. Крайовій Конференції УНО жіноцтва, в Саскатуні дня 28 липня 1934 року, схвалено низку резолюцій, що стали вихідною базою для дальшої організаційної діяльности жіноцтва:

1. На домагання делеґаток Жіночих Товариств З'їзд творить Централю Жіночих Товариств при Крайовій Екзекутиві УНО з осідком у Саскатуні та взиває всі Жіночі Товариства нав'язати зв'язки зо своєю Централею.
2. З'їзд взиває українське жіноцтво, що бажає помогти визвольним змаганням Рідного Краю, так морально як і матеріяльно, та поширити український націоналістичний рух у Канаді, гуртуватися в українські Жіночі Товариства, бо тільки шляхом організованої плянової праці зможе воно виконати ту роботу, якої вимагає від нього сьогоднішній час та українська нація
3. З'їзд визнає потребу покликати до життя окремі референтури та нав'язати зв'язки з іншими канадськими жіночими організаціями в цілі інформування їх про українську справу.
4. З'їзд взиває українське жіноцтво іти за кличем "свої справи берім у власні руки" та поширяти його розуміння і підтримувати наші українські підприємства, зокрема український кооперативний рух у Канаді.

Того самого дня обрано Секцію Жіночих Товариств у складі: Степанія Бубнюк, д-р Іван Ґуляй, Катерина Кравс, Анастасія Павличенко, Михайло Погорецький і Софія Романюк. Тому, що створена Централя Жіночих Товариств покищо не мала своєї правної особовости і статутово-формально діяла в рамах УНО, а саме при його найвищому виконному органі, Крайовій Екзекутиві, завданням Секції Жіночих Товариств було співдіяти з рамени Крайової Екзекутиви в справі переведення всіх досі діючих організаційних жіночих клітин при УСГ та при УНО на шлях самостійної жіночої організації, як одної з Братніх Організацій УНО.

А для фактичного ведення справ Жіночих Товариств обрано їхню Централю, що складалася з таких осіб:

Голова: Анастасія Павличенко — Саскатун
Застулниця голови: Анастасія Украінець — Едмонтон
Секретарка: Степанія Бубнюк — Саскатун
Заступниця секретарки: Анна Романів — Саскатун
Скарбничка: Ф. Коссар — Саскатун

Перша Центральна Управа ОУК (в неповному складі).

Провірна Комісія:

Анастасія Божок — Саскатун
Марія Григорович — Саскатун
Іванна Пуцентело — Едмонтон

Судова Комісія:

Анна Йонкер — Вінніпеґ
Софія Романюк — Едмонтон
О. Слюсаренко — Едмонтон

Організаторки:

Софія Романюк — на Алберту
Анна Басараба — на Саскачеван
Євгенія Ситник — на Манітобу
Степанія Савчук — на Онтаріо
Рожа Древняк-Ковальська — на Квебек.

На засіданні дня 18 вересня 1934 року Централя Жіночих Товариств ім. Ольги Басараб перезвала себе на "Центральну Управу Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і повідомила про своє заіснування та про свій склад обіжником ч. 1. з дня 4. жовтня 1934 року.

Ось так розпочала своє діяння установа, що від тоді вела одну з найбільших українських жіночих організацій у Канаді, вложила великий вклад праці в українську національну спільноту Канади і записала славну сторінку в історії громадського українського життя поза межами Рідного Краю.[1])

Її діяльність, — якщо розглядати її з історичного боку, — можна поділити, як досі, на чотири головні періоди:

I. — Від заіснування до І. Крайової Конференції ОУК дня 13 липня 1935 року.

II. — Від І. Крайової Конференції ОУК до вибуху другої світової війни в вересні 1939 року.

III. — Від вибуху другої світової війни до її закінчення в 1945 році.

IV. — Від закінчення другої світової війни по сьогодні.

Власне, цілі й методи праці залишаються незмінні від самого початку по сьогоднішню хвилину, цей поділ узасаднений більше змістом виконуваної праці, відповідно до вимог часу.

Предметом цієї статті є діяльність Центральної Управи ОУК в обидвох перших періодах. Діяння її в воєнних роках і в повоєнній дійсності настільки розгалужуються в своїй многогранності, що майже неможливо схопити його в коротких рамах однієї лише статті. Тому буде воно обговорене систематичним порядком у низці статтей, що відносяться до окремих родів діяльности ОУК.

II.

В першому періоді Центральна Управа ОУК стоїть у трохи незручному становищі. Вона має очолювати всі вже досі існуючі Жіночі Товариства, але ще сама організаційно не існує самостійно. Опорою для неї є Крайова Екзекутива УНО, що має власний орган для співпраці в тій

---

[1]) Список усіх Центральних Управ ОУК, від дня заіснування аж по кінець ювілейного року 1955, знайдуть читачі при кінці цієї книги.

ВІДДІЛ ОУК У САСКАТУНІ В 1934 РОЦІ

З ліва до права, перший ряд знизу: Емілія Погорецька, Бронислава Боднарчук, Анастасія Божок, Анастасія Павличенко (голова ЦУ ОУК), Докія Ендерсон (голова Відділу), Степанія Бубнюк, Розалія Калин, З. Завислюк. Другий ряд: Білоросюк, Юзик, М. Григорович, О. Конопка, К. Горохівська, Цебринська, А. Бойчук, Н. Сенюк. Третій ряд: А. Кардаш, П. Будз, Лесюк, К. Шевчук, С. Великач, М. Томпальська.

ділянці, Секцію Жіночих Товариств. Тому першим і найголовнішим завданням Центральної Управи стає сформування з усіх діючих Жіночих Товариств одну сцентралізовану організацію і підготовити її до організаційного усамостійнення в загальних рамах УНО, на зразок інших Братніх Організацій.

Для тієї цілі потрібна найперше свого рода інвентаризація організаційного стану, цебто ствердження й охоплення цього стану, щоб його пізніше поширити творенням нових організаційних клітин. Це зроблено скоро і справно. Коли в хвилі створення Центральної Управи існувало тільки 10 Жіночих Товариств, то вже рік пізніше, в часі І. Крайової Конференції ОУК, число їх підскочило до 18, з тим, що додатково ще чотири були в стадії організаційного оформлювання.

Вслід за тим іде уніфікація Організації. Всі Жіночі Товариства приймають назву "ім. Ольги Басараб", хоч дозволено їм було залишитися при старій назві, якщо вони вже мали її і якщо б того хотіли. Введено культ сл. п. Ольги Басараб, як патронки Організації, з обов'язком відзначувати кожного року роковини її смерти, розіслано всім Товариствам зразковий реферат про неї, надруковано й розіслано портрети.

Для всіх Жіночих Товариств, де б вони перше не існували, як не називалися б і на яких би основах діяли, виготовлено спільний статут, на основі якого всі вони разом творили "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб", що скрізь по Канаді мала свої "Філії ОУК".

Назву "Філії" взято по аналогії з УНО, пізніше на її місце прийшла назва "Відділ", що затрималася по сьогодні. Цей статут прийняли всі Жіночі Товариства на своїх Загальних Зборах і він мав обов'язувати тимчасово, доки його не потвердить і не схвалить майбутня Крайова Конференція ОУК.

Таким чином зроблено перші кроки в напрямі ідейного й організаційного оформлення неохопленого досі і доволі строкатого стану Жіночих Товариств на місцях.

Для більшого зовнішнього їхнього уподібнення введено однакової форми печатки в усіх Жіночих Товариствах, а для підкреслення тіснішого організаційного зв'язку встановлено однородні членські внески та їхній розподіл на місцеві потреби і потреби Центральної Управи.

На час діяння першої Центральної Управи припадає кілька справ, що опісля ввійшли в постійний звичай і стали атрибутом кожної Центральної Управи, як верховної виконної влади в Організації.

Найперше, опрацьовано інструкцію, як закладати Місцеві Філії та як вести працю на місцях. В той спосіб перший раз в історії ОУК з'являється момент пляновости, що виходить згори, розходиться по цілій Організації і там виконується, а потім назад вертається в формі звітів з виконаної запляновавої праці.

Це відноситься до внутрішньої діяльности в Організації. А далі, видано обіжником інструкцію "Як ставити перед чужинцями українську справу", чим з одного боку заповнено дуже важливу прогалину, а з другого введено одностайність у методику інформації зовнішнього світу про Україну, в той час як досі кожен у тій ділянці робив, як умів і хотів.

З природи речі справи організаційного характеру висувалися в цьому періоді наперед, все ж таки Центральна Управа не забуває і про зміст праці на місцях. Введено обов'язок всіляко підтримувати видавництво "Новий Шлях" та вести фінансові акції в користь "Визвольного Фонду". Від того часу по сьогодні обидві ці справи не сходять з поля заінтересування ОУК.

Для пропаґанди українського народнього мистецтва заохочувано вести науку писання писанок і потім продавати їх в англійських крамницях.

Швидко минув рік серед розгару тієї праці і дня 13 липня 1935 року в Саскатуні Перша Центральна Управа склала свою димісію в руки І. Крайової Конференції О. У. К. Так закінчився перший період діяльности Центральної Управи. Коли зважити, що не мала вона ані своєї домівки, ані навіть машинки до писання, що всю працю мусіла вести по приватним хатам і абсолютно без ніякіських засобів — можна тільки подивляти палку віру, беззприкладне завзяття і глибоку ідейність тих жінок. Своєю працею витворили вони стиль діяння Центральної Управи ОУК, що не змінився й до сьогодні.

III.

Другий період діяльности Центральної Управи ОУК проходить під знаком росту Організації вширш і поглиблення змісту її роботи.

На кожній Крайовій Конференції — а їх на цей період припадає

чотири[2]) — обираються організаторки на окремі провінції Канади, на якийсь теж час Центральна Управа анґажує постійну організаторку, Рожу Древняк-Ковальську. Наслідком діяльности організаторок під керівництвом Центральної Управи кількість Відділів ОУК зростає з року на рік і на V. Крайовій Конференції в липні 1939 року доходить до 33.

Разом з тим на Центральну Управу спадає обов'язок керувати роботою Відділів, спрямовуючи її в одне спільне русло Організації, та координувати висліди тієї роботи.

Крайові Конференції відбуваються щороку і щороку наново обірається Центральна Управа, але хоч міняються окремі особи, що входять в її склад, завжди частина лишається і в той спосіб зберігається тяглість праці і набутого досвіду.

Роботою в ОУК кермує Центральна Управа при помочі плянування і звітування: щопівроку розсилаються по Відділам пляни праці з розложенням її на кожен місяць, і щороку Відділи звітують про її виконання. Організаторки звітують частіше, звичайно після кожної поїздки.

Для ідейного зв'язку в праці Відділів служить сторінка ОУК у "Новому Шляху", що її в тому часі веде звичайно кількачленна Редакційна Колегія.

ВІДДІЛ ОУК У КІРКЛЕНД ЛЕЙК 1936 РОКУ

З ліва до права: Р. Несторовська, А. Фенюк, М. Денищук, Р. Древняк-Ковальська (організаторка ЦУ), С. Голубець (голова), М. Радул (заступниця голови), М. Добровольська (секретарка).

---

[2]) Список Крайових Конференцій ОУК поміщений при кінці книги.

Тепер уже Центральна Управа ОУК виступає, як рівнорядний керівний орган поруч з Крайовою Екзекутивою УНО та керівними органами інших Братніх Організацій.

Зникає пестрість Організації з перших років існування Жіночих Товариств, однородність Організації переведена повністю і Центральна Управа на її чолі здобуває собі щораз більший авторитет в очах української і загально-канадійської громадськости.

Це золота доба ОУК. Зміст її діяльности, по вказівкам Центральної Управи, іде переважно в напрямі виконання обов'язків супроти України і сплати довгу вдячности супроти Рідного Краю.

На інших місцях — а саме в історії окремих Відділів ОУК і в статтях, що відносяться до окремих ділянок праці ОУК — широко зображений зміст і засяг тієї організаційної, суспільної, політичної, культурної та філянтропійної діяльности ОУК і було б зайвим це ще раз тут повторювати. Згадаємо тільки про роди тієї праці, так як їх ініціювала Центральна Управа і наскільки це потрібно, щоб зрозуміти духа тієї доби.

Цей другий період праці Центральної Управи ОУК припадає на тридцяті роки, роки насилення революційної дії націоналістичної організації в Україні. Центральна Управа ОУК в своїх обіжниках і в листуванні з Відділами, в промовах своїх членок при нагоді організаційних поїздок і на З'їздах чи Крайових Конференціях закликає до активної підтримки тієї боротьби. Це переливається через цілу Організацію в формі збірок на політичних в'язнів, на інвалідів і на Визвольний Фонд, а політично виявляється в протестних акціях і вічах, наприклад з нагоди засуду націоналісток Дарії Гнатківської і Катерини Зарицької в варшавському процесі ОУН, проти недопущення польським урядом делегаток "Союзу Українок" на Міжнародній Жіночий Конґрес у Царгороді, проти розв'язання "Союзу Українок" на ЗУЗ і проти конфіскати площі Сокола-Батька у Львові, з нагоди штучного голоду в Україні, вбивства полковника Євгена Коновальця та в маніфестаціях з приводу державного відродження Карпатської України.

Центральна Управа ОУК дбає теж про підготову свого членства на випадок воєнних подій, щоб дати тоді чинну поміч Україні. Організується Український Червоний Хрест, для тої справи видано реґулямін, постають Підвідділи Українського Червоного Хреста, перейменовані пізніше на Підвідділи Першої Помочі (ППП) і ще пізніше на Український Золотий Хрест (УЗХ).

Вона причиняється теж до втримання української літунської школи в Ошаві і до закупу для неї двох літаків.

З її ініціятиви відбуваються збірки на закуп будинку з городом у Калуші, родинному місті Анни Йонкер, щоб там примістити сирітський захист, названий її іменем, та на викуп родинного дому Лесі Українки.

В ділянці культури на перше місце висувається опіка над Рідною Школою. Освітня діяльність серед власних членок іде на "Самоосвітніх Вечірках", що їх Центральна Управа доручає відбувати спершу щодватижні, а потім щомісяця, в осінньому та зимовому сезонах. Для сходин усього членства розсилаються реферати з найрізнішою тематикою, а головно зв'язаною з жіночим рухом і з визначними жіночими українськими постаттями.

Членки Союзу Українок у Калуші (Зах. Україна) перед викупленим домом Анни Йонкер (п'ята з права — Олена Кисілевська).

Видаються теж дві драми Олександра Лугового — "Ольга Басараб" і "Віра Бабенко" — у видавництві Центральної Управи ОУК. Власна бібліотека Центральної Управи нараховує в тому часі понад 300 цінних і рідкісних книжок жіночої і дитячої літератури.

Центральна Управа дбає про поширення доброї української книжки і націоналістичної літератури та преси. З її доручення влаштовуються кожного року "Свята Книжки", часом получені з чайним прийняттям а часом з виставкою преси і книжки. Вона взиває до постійного кольпортажу таких видань, як "Самостійна Думка" з Черновець, "Наш Клич" з Арґентіни, "Націоналіст" (видання ОДВУ), "Дешева Книжка" зо Львова, жіночі часописи "Жіноча Доля", "Жінка", "Нова Хата" — не згадуючи вже про постійну підтримку "Новому Шляхові".

Не випускала теж з-під уваги Центральна Управа "Українського Національного Музею" при Центральних Установах в Саскатуні, при всяких нагодах закликала членок ОУК збагачувати його вишивками, предметами українського народнього мистецтва й іншими експонатами.

В цьому періоді Центральна Управа ОУК вводить на постійне святкування "Дня Матері" в Організації, а також — на підставі порозуміння з Крайовою Екзекутивою УНО — звичай ходити членкам ОУК зо щедрівкою, (коляда залишається за УНО), та влаштовувати "Щедрі Вечорі" для плекання рідної традиції.

Замикається цей період на V. Крайовій Конференції ОУК у Саскатуні 29 липня 1939 року і тодішня Голова Центральної Управи з радістю і з гордістю могла сказати в своєму звіті:

"П'ять років тому ми рішилися на оснування організації українського націоналістичного жіноцтва, не мавши інших даних на її дальший розвиток, крім глибокого переконання в конечність такої організації та ще глибшої віри в велич тієї ідеї, якій вона мала служити...

Розвиток ОУК за короткий час її існування перевищив сподівання її основоположниць...

Будьмо, як бджоли, і працюймо по їх прикладі, а досягнемо їхніх цінних наслідків — ідеально зорганізовані, віддані й примірні, карні працівниці".

СТЕПАНІЯ ЗВОНОК

Духові провідниці в самоосвітній праці ОУК

Самоосвітня діяльність Організації Українок Канади, це одна з важливіших ділянок її багатогранної праці. І тому цій діяльності наша Організація прикладає багато уваги.

Виявляється вона в формі концертів, академій, святочних сходин, рефератів і гутірок. До самоосвітньої діяльности можна теж зарахувати редаґування жіночої преси й видавництво книжок.

Хто не доцінює самоосвітньої праці — робить велику помилку. Бо хто не працює над своєю освітою, не здобуває нічого нового, поволі забуває і те, чого навчився давніше. А що нам поможе йти наперед у нашій освіті? Чи театр, кіно, радіо, телевізія, бібліотеки, багаті літературні видавництва, як це буває в вільних культурних народів? Авже ж, ці засоби здобування самоосвіти допомогають нам заспокоювати голод знання, пізнати й побачити багато цікавих речей з цілого світу, з різнорідних ділянок життя. Але бажання пізнати рідний карй, його красу й багатства, рідну українську культуру й історію, побут його народу — ці засоби не можуть задовольнити. На рідних землях у сучасній дійсності в картинах, друкованому слові і навіть у тонах музики відчуваємо образу нашої національної гідности. Це перекручування правди, їдь, затроєна комуністичним фальшом, жорстокий глум над усім, що українське.

Тут, у Канаді, крім української преси і літературних видавництв, мало що сприяє зростові нашої освіти. Правда, маємо в Канаді та в інших країнах поселення українців багато різних видавництв, що всілякими способами стараються зацікавити широкі маси українців своїми виданнями, але знаємо самі — не багато таких, що залюбки читають рідну пресу, а книжки припадають порохом на книгарських полицях. Через те наші видавництва в більшості тільки животіють. Час-до-часу якась добре поставлена театральна вистава, якась фільма з українською тематикою, з трудом виборені телевізійні передачі та "бизнесові" українські радіовисилання — це ще не все, що потрібне для здобування самоосвіти. Тому наша Організація так пильно дбає про можливість самоосвіти в доступних рамках концертів, академій, рефератів і т. і. Зокрема реферати, відчити й гутірки — це найбільш популярна форма самоосвітньої діяльности по наших Відділах.

Вже на І Крайовій Конференції ОУК 1935 року в Саскатуні справа освітньої праці членок ОУК, а в першу чергу їхньої самоосвіти, знайшла свій вияв у рефераті делеґатки Відділу ОУК у Вінніпеґу, Марійки Джумаґи, пізніше одруженої Ґуляй і кількаразової голови Центральної Управи ОУК, в якому сказано було:

"Одним з найперших і найважніших обов'язків кожної організації є освітня праця. Кожна організація ставить собі за перше завдання освідомити своїх членів, а через них і суспільність взагалі. Освіта є засобом, через який одиниця, організація і ціла нація вибиваються на гідне і певне становище між народами. Якщо освіта така важна в кожній організації, то наскільки важніша і потрібніша вона для Організації Українок Канади, організації новішої і з вищою ідеологією."

Справі освітньої діяльности членок ОУК багато місця й часу присвячувала кожночасна Центральна Управа, доручаючи Відділам ОУК влаштовувати в себе періодичні "Самоосвітні Вечірки" і беручи на увагу цей рід організаційної діяльности в своїх піврічних плянах праці. Візьмім для прикладу "піврічний плян національної роботи для Відділів ОУК на 1936 рік", розісланий обіжником Центральної Управи ОУК з дня 22 січня 1936 року. В розділі п. н. "Самоосвітні сходини" читаємо:

"Ми, націоналістки, перш усього маємо на цілі перевиховати себе на свідомі, характерні матері, що мають перетворити українську масу в культурну націю, свідому своїх державницьких цілей і конечности спільної визвольної боротьби...

Способом до того — літературні вечірки раз на тиждень, або раз на дві неділі.

Матеріяли на літературні вечірки:

1. Реферати. Літературні, історичні і т. п.
2. Читання доброї літератури.
3. Дебати на різні біжучі політичні, літературні й історичні теми.
4. Деклямації українських поетів.
5. Музичні точки.

САМООСВІТНИЙ ВЕЧІР (ЧИТАННЯ Й ВИШИВОК) У СОДБУРИ 1953 Р.

З ліва до права: Е. Чеплик, А. Гриценко, О. Весоловська, А. Курилів, Я. Зубаль, І. Косарчин, Т. Марунчак, Б. Поліщук.

Хор ОУК у Торонто з диригентом Л. Сорочинським у 100-річчя Наталії Кобринської.

Літературні вечірки скоро стають улюбленими серед товариства й захоплюють не тільки членів, але й посторонніх людей.”

Коли приглянемося ближче цій формі самоосвітньої діяльности, побачимо, що опрацьовуються в ній різноманітні теми, що відносяться до різних ділянок нашого життя, заторкують проблеми нашого минулого й сьогочасного, виробляють і поширюють наш світогляд, скеровують наші прямування в правильне русло національної праці. Світлі постаті з нашого славного давноминулого чи з недавніх ще часів стають нам дороговказом, дають безліч геройських прикладів жертвенности і самовідречення, велику насолоду та заспокоєння нашому духові, що прагне краси. Вони є джерелом надхнення і прикладом до наслідування в нашій праці на національній ниві.

Цілком зрозуміле, що ми жінки, залюбки шукаємо світлих жіночих постатей, що творили б ідеал жінки-українки, що вміщала б у собі якнайбільше благородних прикмет. І ось три постаті жінок, що їх життя й діяльність є саме таким невичерпним джерелом для нашої самоосвіти й діяльности. Ці три постаті стали символами:

Наталя Кобринська — громадянка-політик
Леся Українка — поетка - патріот
Ольга Басараб — героїня - борець.

Під впливом культурного відродження на наддніпрянській Україні пробуджується і Галичина. Ролю пробудників Галичини перебрало на себе в більшості сільське духовенство, що лишилося вірне своєму народові. Наша т. зв. вища верства майже вся спольщилася впродовж довголітньої неволі і в культурному відродженні XIX століття в Галичині не брала більшої участи. З такої свідомої священичої ро-

дини походить піонерка українського жіночого руху — Наталя Кобринська. Щоб усвідомити собі заслуги Наталі Кобринської в ділянці праці над освітою і зрівноправненням українського жіноцтва, треба пригадати обставини, що серед них доводилося Кобринській пробивати нові погляди на ролю і завдання жіноцтва. В галицькій громадськості — і не тільки там — закорінився був погляд, що жінці не треба освіти. Навіть середніх шкіл для дівчат у Галичині не було. Дівчата діставали науку від батьків або від братів, що вчилися в середніх чи вищих школах, а більш завзяті здобували собі знання при помочі самоосвіти Це переживала і Кобринська, вона теж училася від братів-гімназистів, але більше помагала собі самоосвітою. Стративши скоро чоловіка, Кобринська лишається без засобів до життя і тому перебуває в батьків. Власна недоля Кобринської скріпила її в переконанні про правильність її змагань за освіту і поступ жіноцтва. Можна було передбачити, що обраний нею шлях не буде легкий.І справді, цілковите незрозуміння, ігноранція, глум і насмішки проводжали її в зусилях підняти українське жіноцтво з підрядної ролі нижчих сотворінь. Від самого початку поклала Кобринська велику вагу на видавання журналу, цієї трибуни людського поступу. За підтримкою наддніпрянських посестер і небагатьох тодішніх однодумців у Галичині це їй удається. Збірник "Перший Вінок" і три числа збірника "Наша Доля", це перші неперіодичні видання видавані жінкою і для жінок. Однак через брак підтримки і зрозуміння навіть з боку самого жіноцтва, що в його обороні ставала Кобринська, вони не вдержалися. Невсипуща громадська діячка, Кобринська клопочеться і про доступ жіноцтва до середніх і високих шкіл, висилає петицію в тій справі до міністерства освіти в Відні. Старалася теж про закладання дитячих садків у Галичині. Та, як знаємо, ці страння бажаного успіху не дали, бо загал їх замало підтримував. Кобринська лишила теж багату літературну спадщину і своїми творами старалася промостити шлях новим думкам, представляючи тодішні невідрадні відносини галицького українського жіноцтва. Яке самітнє було її життя, така й самітня смерть цієї піонерки жіночого поступу. Зрозуміло її щойно покоління, що прийшло пізніше. Як це часто буває в великих людей, вибивалася вона своєю духовістю понад рівень своїх сучасників, жила і діяла, можна сказати, за скоро. Щойно пізніше стало всім зрозуміле, скільки добра приніс би українсь-

Наталія Озаркевич-Кобринська

кому народові цей поступ, за який так уперто і так самітньо боролася Кобринська.

Завзятість її у громадській роботі і те, що Кобринська в своюму запалі не зражувалася байдужою поставою оточення — це власне великі прикмети тієї діячки, що повинні стати добрим прикладом для нашого членства. Ми не мусимо боротися за право на освіту і рівноправність. Це ми вже маємо. Ми працюємо над збереженням національного українського обличчя нашої спільноти в Канаді, зокрема за збереження в тій спільноті нашої молоді і виховання нових патріотичних одиниць, свідомих своєї місії в країні поселення їхніх батьків. А в тому потрібно нам саме такої завзятости і позитивної амбіції, що нею визначалася Наталія Кобринська.

"Організація Українок Канади" кожного року вшановувала Наталю Кобринську на сходинах своїх Відділів, розсилала реферати про її життя й діяльність та згадувала про неї в своїй пресі, не тільки тому, щоб віддати честь великій українській громадянці і пробудниці відродження українського жіноцтва, але і щоб прикладом її життя та світлом її ідей заохотити своє членство до більшої праці над собою, до поглиблення своєї освіти і помноження свого знання. Це якраз були речі, що за них боролася Наталя Кобринська і тугу за ними лишила дальшим поколінням українського жіноцтва.

Леся Українка

Другою постаттю, що їй наша Організація щорічними святкуваннями віддає честь і черпає з її духової спадщини неоцінені скарби для серця й духа це поетка-патріот Ляриса Косач Квітка, — Леся Українка.

Творчість Лесі Українки, це найвище досягнення української поезії і драми на переломі XIX і XX століть. Характеризує її висока европейська поетична культура, вона виказує надзвичайний поетичний талант Лесі, її палку, непримирну до ворогів вдачу борця і патріота. Ця риса її творчости видвигнула Лесю Українку на почесне цісце серед наших найбільших геніїв духа. Леся Українка вважає безкомпромісову, непримириму й рішучу боротьбу з ворогом за єдиний шлях до визволення України. Не похилені раби, а безстрашні воїни, не голоси несміливі, слабкі, неначе квиління немовлят — а грімкі й рішучі, неначе бойові сурми, не пусті слова — а явний чин, не поверховний, голословний патріотизм, а щира, глибока, героїчна любов до свого народу — це головні мотиви її творчости. Лесі Українці теж довелося жити й творити серед дуже невідрадних умовин. Невилічима недуга, що на неї хворіла поетка ще з молодих літ, завдава-

"Слово моє, ти єдиная зброє,
Ми не повинні загинуть обоє!
Може в руках невідомих братів
Станеш ти кращим мечем на катів!"

Організація Українок Канади
ПРИ У. Н. О. В ЕДМОНТОНІ
10629 - 98-ма вулиця

Вечір памяті
Лесі Українки

НЕДІЛЯ 14-го ЛИСТОПАДА 1954 Р.
година 8-ма вечора.

ПРОГРАМА

ЧАСТИНА 1.

1. Деклямація: "Contra spem spero" .... Леся Українка
Ірина Суховерська

2. Сопранове сольо —
"Місяць яснесенький" .... Леся Українка
музика Я. Степового
"Не співайте мені" .... Леся Українка
музика Д. Стечинського
Віра Байрак
акомпаніямент — Валентина Доброліж

3. Деклямація: "Слово, чому ти не твердая криця"
Леся Українка
Станислава Венгринюк

4. Аналіза драматичної поеми: "Оргія"
Олександра Єндик

ЧАСТИНА 2.

5. "Оргія" — драматична поема .... Леся Українка

Учасники:
Антей .... Р. Осташевський
Меценат .... М. Соханівський
Прокуратор .... Н. Суховерський
Префект .... С. Грох
Нериса .... Л. Грох
Евфрозіна .... О. Єндик
Федон .... О. Котовський
Хілон .... Б. Климкович
Невільники — гості

Постановка .... О. Єндик
Митецьке оформлення .... В. Залуцький
Музичне оформлення .... С. Яременко
Танечне оформлення .... E. Gray
Edmonton School of Dancing

Відбитка першої і другої сторінки програмки "Вечора Лесі Українки" в Відділі ОУК в Едмонтоні 1954 року. (Сценічна картина з "Оргії" вміщена в VI. розділі при історії Відділу ОУК в Едмонтоні).

ла їй багато фізичних і моральних мук. Операції, часте лежання в ліжку, лікування і зв'язане з ним часте перебування поза рідним краєм і здалеку від близьких осіб — все те мужньо переносила ця тендітна жінка. Аж дивно, скільки сили та енергії знаходила вона, щоб боротися зо страшною недугою. Ця сила, це її віра в велике післанництво своєї поезії, свідомість свойого обов'язку супроти незрячих братів. А вони завдавали їй великого болю своєю рабською вдачею, невірою і байдужністю до рідного краю. Незрозумілі теж були для її сучасників пророчі слова Лесі, що їх вкладала вона в уста мітичних осіб. Зрозуміло їх аж покоління, що пережило розвал царської російської імперії і стало будівничим власної держави.

Незабутні слова Лесі Українки "без надії таки сподіватись!" — стосуймо в нашій громадській та організаційній праці, що має прискорити державне відродження українського народу. А корисну національну працю можуть вести тільки свідомі й безмежно віддані справі одиниці. Черпаймо знання з багатої творчости Лесі Українки, щоб пізнати її поетичного генія, її безмежну любов до України, її великий вплив на пізніше відродження нашого народу.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб", що світоглядово стоїть на ґрунті чинного ідеалізму і розуміння життя, як боротьби, та в тому напрямі виховує своє членство і прихильне собі українське

жіноцтво, завжди накликувала його заглиблятися в багатющий світ ідей Лесі Українки. Пізнання і засвоєння чудової поетичної творчости Лесі Українки, найбільшої української поетки, поможе членкам ОУК здобути і скріпити в собі ті риси характеру, що їх вимагає від української жінки жорстока доба нашої сучасности — палку віру в свій нарід і бойове завзяття в боротьбі за його кращу долю.

Траґічно сильні слова Лесі Українки вже впали посівом на урожайну почву горіючого бажання волі українського народу. Це виявилося в роках наших визвольних змагань в часі першої світової війни, коли наше жіноцтво не схотіло "осторонь стояти і споглядати, як ллється братня кров". Часи ці видали багато відомих героїчних постатей, а ще більше залишилося безіменних. Це ті, для яких дороговказом були євангельські слова в поетичній мові Лесі Українки: "Ніхто не має більшої любови, як той хто душу поклада за друзів". І ці жінки, борці за Україну віддавали на вівтарі її державного відродження найцінніший скарб — своє життя.

Не випадково обрала наша Організація Ольгу Басараб своєю патронкою. Вона — новий тип жінки-героїні, активного борця. Її зродила підпільна боротьба, а відвага, витривалість, бойовий дух, погорда смерти, посвята і відречення від свого особистого щастя в користь потреб Батьківщини — це великі прикмети Ольги Басараб, що їх повинна собі ставити за зразок кожна українська націоналістка. Тому то Ольга Басараб, новітня мучениця за велику ідею, стала найвищим прикладом до наслідування, а її мета — нашою метою. І не тільки її геройський кінець гідний подиву. Ціле життя Ольги Басараб перетkане жертвенною працею для других і тою муравлиною громадською діяльністю, що вимагає не меншого героїзму — не піддаватися гризучим впливам буденних турбот.

Тут, у Канаді, ніхто не змушує нас гинути за національні ідеї, все ж таки берім приклад з нашої патронки. Вона, хоч стомлена що-

З АКАДЕМІЇ В ЧЕСТЬ ОЛЬГИ БАСАРАБ У СОДБУРИ 1942 Р.

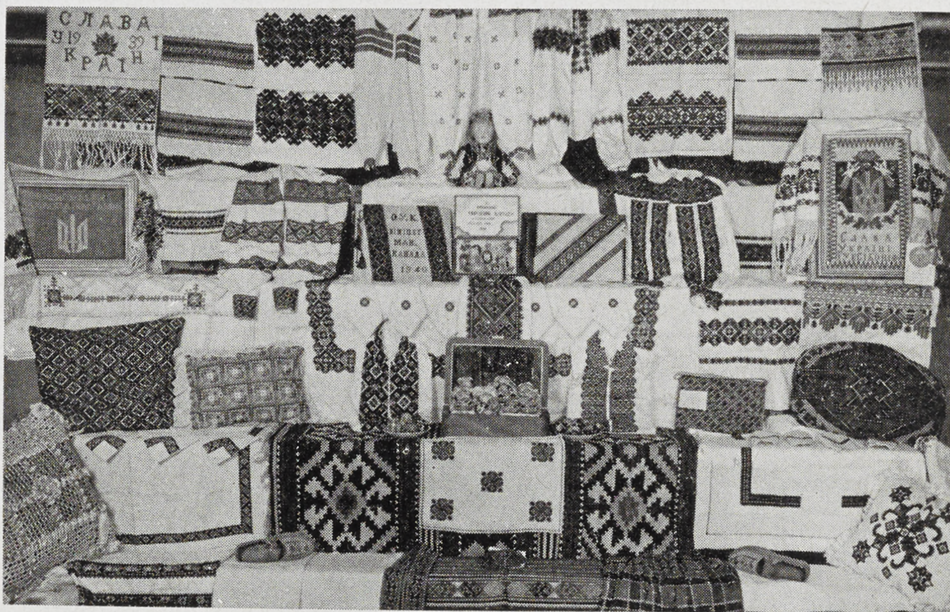
Виступали на сцені: зліва до права: А. Бідочка, А. Гриценко, Е. Стефура, Е. Стафірна, Т. Марунчак, М. Підвербецька, А. Курилів, Г. Шульга ("Україна"), К. Кутна, М. Ґаба, О. Заяць, М. Скоратко, П. Зараска, О. Юськів, К. Процюк.

денною заробітковою працею, не пропускала жадної можливости віддавати свої сили й знання, щоб вести освідомну політичну і культурно - освітню працю не в одній, а більше організаціях. То ж не вільно нам відмовлятися від праці в нашій Організації, що побудована на ідеї націоналізму, і занедбувати праці над нами самими.

Це цілком правильне і глибоко обдумане, що наша Організація обрала ці три велетні духа провідницями в нашій самоосвітній праці. З їх багатої спадщини черпаймо знання, витривалість, геройство і любов до рідного краю в щоденній праці для свого народу.

Щорічні святкування пам'яти тих трьох великих постатей, крім самоосвітньої праці має ще й іншу ціль, а саме при нагоді тих святкувань збирати фонди, що йдуть на культурно - освітні, політичні та допомогові цілі. Чимало бібліотек, видавництв, політичних акцій, хворих та інвалідів, мистців і письменників користали і користають з фондів, зібраних з нагоди таких самоосвітніх вечорів.

Теперішня дійсність і відірваність від рідного краю вимагають від нас далеко більш інтенсивної і наполегливої праці над собою, як та, що її ми тепер ведемо. В самоосвіті пізнаваймо високу культуру нашого народу та заохочуймо пізнавати її нове покоління, що приходить нам на зміну, бо хто ж займе наше місце і для кого будуть потрібні рідні культурні установи? Не можемо допустити до того, щоб забулося те, для чого працювали наші батьки і для чого працюємо ми, тому прямуймо відважно і з вірою та завзяттям наших великих попередниць до тієї мети.

Вистава народнього мистецтва на V Крайовій Конференції ОУК в Саскатуні 1939 року.

ІРЕНА КНИШ

ПО ВСІЙ КАНАДІ

(Поїздки організаторок ОУК)

Ставши всеканадійською організацією ОУК і її новооснована Центральна Управа приступили до основної справи збільшення свого членства й поширення діяльности своїх Відділів по цілій території Канади. Впарі з тим провід нового руху українського жіноцтва Канади дбав про те, щоб не відокремлюватися від решти українства, навпаки, прикладати зусиль, щоб нові ідеї були доступні всій українській громадськості.

Справою найпершої ваги було творити нові організаційні ланки, засновувати Відділи ОУК по всіх провінціях. Вже в першій Центральній Управі ОУК визначено для тої цілі організаторки для кожної провінції: Рожу Древняк-Ковальську в Квебеку, Степанію Савчук в Онтаріо, Євгенію Ситник у Манітобі, Анну Басарабу в Саскачевані та Софію Романюк в Алберті. Швидко зачинають з'являтися висліди їхньої роботи. Наприклад, в числі "Нового Шляху" з дня 11 грудня 1934 року, що започаткувало сталу сторінку ОУК читаємо допис учителя "Рідної Школи" в Торолд, Онт., Радчука, про поїздку туди організаторки Степанії Савчук:

"На запрошення нашого жіноцтва загостила до нас громадянка Савчук з Торонта з відчитом. Відчит почався о год. 3 пополудні і тривав до пів на шосту ввечорі. Тема відчиту була: "Яке завдання має жінка в хатній роботі і в товаристві та як українки мають виховувати своїх дітей у Канаді". Громадянка Савчук говорила дуже до теми, плавно, зрозуміло для слухачів, що нагороджували її оплесками за такі повчальні слова для нашого жіноцтва в Торолд...

На закінчення Голова місцевого Жіночого Товариства, громадянка Ю. Моросевич, подякувала гр-і Савчуковій за такий повчальний відчит і взивала жінок, щоб всі вступали до жіночих товариств".

ПЕРША ПРОВІНЦІЯЛЬНА ЕКЗЕКУТИВА УНО СХ. КАНАДИ В РР. 1943 - 35.

Зліва до права 1-ий ряд: С. Віндик, Марія Ґрицька-Гультай, В. Войнарівський, Степанія Савчук, О. Гаврилюк; 2-ий ряд: Маланчук, П. Шульга, Шевчук, Іван Нецівка, Лука Станґрет, Іван Савчук.

Погляди Центральної Управи на ту справу найкраще віддає передова стаття голови ЦУ ОУК, Анастасії Павличенко, на сторінці ОУК в "Новому Шляху" з дня 25. XII. 1934, п. н. "Грудень в організаційній праці":

"Місцеві організації часто мають нахил відгороджуватися від решти незорганізованого жіноцтва китайським муром, зашкорупплюватися і замикатися в тісно обмеженому колі зорганізованого членства. Це може бути на місці в організаціях парохіяльних, але на те не можуть іти організації націоналістичні. Перед націоналістичним жіноцтвом поле діяльности не обмежується вірою, партією, або групою, а виростає до розмірів цілої нації...

Тому справа поширення національної ідеї серед незорганізованого жіноцтва, справа приєднування нового членства та основування нових націоналістичних організацій є одним з найважніших завдань Управ і окремих членок".

Справі поширення Організації віддано немало місця на І. Крайовій Конференції ОУК в Саскатуні 1935 року і в рефераті "Поширення праці ОУК" голова Центральної Управи ставить вимогу масовости Організації:

"ОУК є першою організацією українського жіноцтва, що виразно стала на ґрунті активного українського націоналізму... Щоб виконати свої завдання, ОУК мусить стати **масовою організацією.** Мусимо мати так багато

ВІДДІЛ ОУК У МОНТРЕАЛІ В 1935 Р.

1-ий ряд в низу, зліва до права: А. Білик, А. Шалаган, Р. Древняк-Ковальська, О. Ішкова, А. Олива; 2-ий ряд: Ю. Решетухівна, Ір. Дячун, А. Рубас, А. Біловус, А. Ленько, С. Ґенґало; 3-ий ряд: М. Кондзьолка, С. Топольницька, Т. Кінах, М. Мандзяк, М. Король, С. Мерещак, Ю. Стечишин.

рук до роботи, як великою є ціль нашої Організації. Длятого ми, піонерки націоналістичного руху серед жіноцтва, повинні всі дружньо, постійно і вперто працювати над її **поширенням...**"

Секретарський звіт на І. Крайовій Конференції ОУК подає перегляд давніше існуючих і новозаложених Відділів ОУК та кількости зорганізованих у них членів, а окремо звіт організаторки Степанії Савчук з Онтаріо зголошує три нові Відділи. На цій же Конференції вже заповіджено спеціяльний реферат Рожі Древняк-Ковальської про завдання організаторки ОУК. Референтка зорганізувала новий Відділ ОУК в Ляшін, Квебек.

На цій самій Конференції обрано нові організаторки в особах: Теофіля Іванців — на Алберту, Марійка Джумаґа — на Саскачеван і Манітобу, Степанія Савчук — на Онтаріо і Рожа Древняк-Ковальська — на Квебек. А на на сторінках "Нового Шляху" з того року згадуються такі новозаложені Відділи ОУК:

Ошава — 15 січня 1935, 22 членки, голова — Анастасія Шестовська, секретарка Каролина Черевата.

В Роблині, Ман., 3 лютого 1935, 20 членок, голова Наталія Кулик, секретарка Анастасія Лупійчук.

В Еспанолі — 12 лютого 1935. Свято Ольги Басараб влаштував новозаснований Відділ ОУК.

РОЖА ДРЕВНЯК-КОВАЛЬСЬКА В ОШАВІ 1 КВІТНЯ 1937 Р.

1-ий ряд, знизу, з ліва до права: пок. Анна Лахман, Софія Воробець, Анеля Юхтимчук, Рожа Древняк-Ковальська, пок. Анастасія Шестовська, Марія Ґулевич, Варвара Блашко; 2-ий ряд: Фурик, пок. Гунька, Муха, пок. Моравська, Лопух, Анна Чико; 3-ий ряд: Анастасія Пилипів, Наталія Гармер, Михайлина Мандрик, Анна Стельмах, Анастасія Турецька, Кароліна Черевата, Марія Зелінська.

В Західньому Форт Вілям — 24 березня 1935, 13 членок, голова Агафія Львівська, заступниця голови Катерина Диринівська, секретарка Катерина Ріпа, секретарка зборів — Анна Кириляк.

На Крайовій Конференції була відпоручниця з Муз Джо, де ще Відділ ОУК не оформився остаточно, жіноцтво з Порт Колборн прислало привітальну телеграму, а Відділ ОУК у Бейкенгем, Саск., переслав звіт через делеґата УНО.

Небавом після І. Крайової Конференції, дня 8 вересня 1935 року Степанія Савчук зорганізувала Відділ ОУК у Ст. Кетеринс, Онт. (15 членок, голова Олена Марчевська, заступниця голови — Параскевія Горгота, одружена Перчишин, секретарка Евфрозина Піжицька).

Самі Відділи домагалися від Центральної Управи, щоб до них присилати організаторок. Власне, на домагання Відділів ОУК у Геффорд, Саск., і Крайдор, Саск., Центральна Управа рішила на засіданні 5 вересня 1935 вислати до них організаторку Марію Джумаґу-Ґуляй. А зараз по тім читаємо в "Новому Шляху" повідомлення про поїздки організаторки ОУК, Марійки Джумаґи з рефератами по таких місцевостях:

21 вересня в школі Орлов ,коло Крайдор, і в залі Товариства ім. М. Шашкевича в Угринові, Саск.,

22 вересня в Редбери, Саск., і в залі "Українського Народнього Дому" в Крайдор, Саск.

В січні 1936 року 16 членок новозаснованого Відділу ОУК у Порт Артур, Онт., обрали головою Василину Мисак, секретаркою Марію Бойків, скарбничкою Марію Новицьку.

29 лютого 1936 року Теофіля Іванців зорганізувала Відділ ОУК в Калґари, Алта (голова Марія Фаріон, заступниця голови М. Деревінська, секретарка Наталка Юхим).

18 жовтня 1936 року Степанія Савчук зорганізувала Відділ ОУК у Західньому Торонті. Головою обрано Степанію Савчук, заступницею Анну Нецівку, секретаркою Теклю Голоту і скарбничкою — Анну Дублянську.

На II. Крайовій Конференції ОУК в Саскатуні 4-6 липня 1936 року обрано організаторками:

Софію Романюк — на Алберту,
Марію Ґуляй — на Саскачеван
Євгенію Ситник — на Манітобу
Рожу Древняк-Ковальську — на Онтаріо і Квебек.

Щораз більше голосів на Крайовій Конференції підносить потребу поїздок організаторок; учасниці II. Крайової Конференції М. Золотуха з Муз Джо і Калин з Кітлей, Саск., запевняють, що після приїзду до них організаторки постануть там Відділи ОУК. В імені Центральної Управи ОУК становище до тієї справи зайняла секретарка, Анна Романів-Зелена:

"Надіємося, що шановні делеґатки своїми цінними порадами на цій Конференції і постійною матеріяльною поміччю після Конференції допоможуть новообраній Управі здійснити цю ідею, щоб мати постійну організаторку, що безпосереднім живим словом, а не мертвим, на папері, стрічалася б з нашим жіноцтвом".

РОЖА ДРЕВНЯК-КОВАЛЬСЬКА В ТОРОНТІ, 6 КВІТНЯ 1937 Р.

Зліва до права, перший ряд знизу: Ю. Вовк, М. Онисько, Л. Романик, Р. Древняк-Ковальська, М. Дунець (голова), С. Федик, А. Гуменюк. Другий ряд: А. Бігун, М. Стемковська, С. Вайда, А. Лещук, К. Джуль, Р. Стрілець, М. Карась. Третій ряд: І. Савич, С. Фабіян, А. Демницька, І. Мовчко, П. Лайкіш, К. Цудна, А. Вакульна, А. Теребуш. Четвертий ряд: А. Мота, А. Андреїв, О. Кавун, А. Кривольчук, А. Медведик, А. Горпинюк, С. Гевчук.

Згадала при тому про постання нових шість Відділів ОУК.

Про важливість тієї справи для ОУК свідчать резолюції II Крайової Конференції, де читаємо:

"З'їзд уважає, що є великі можливості для розгорнення ще більшої праці в місцевостях вже існуючих Відділів, а також в інших місцевостях Канади. Тому З'їзд доручає Центральній Управі ОУК опрацювати докладний плян формування нових Відділів ОУК і приєднування якнайбільшого числа свідомого українського жіноцтва в ряди організації ОУК.

Рівночасно З'їзд доручає всім існуючим Відділам та зобов'язує їх роздобути потрібні матеріяльні засоби для уможливлення Центральній Управі ОУК вислати відповідних організаторок для виконання того завдання, уповноважуючи Центральну Управу встановити для того потрібний бюджет".

З протоколів нарад Центральної Управи ОУК і з її листування того часу пробиваються турбота і старання пожвавити працю організаторки. Для тої цілі в лютому 1937 року Центральна Управа схвалила і розіслала "Вказівки для організаторки ОУК" де в 17 пунктах охоплено такі справи, як пояснювання статута, обговорення розісла-

них піврічних плянів праці, інструктаж для членок Управ, наладнання діловодства, обов'язки членок ОУК, справи Визвольного Фонду й допомоги Україні і все інше, чого не всюди можна наладнати місцевими силами та до чого потрібно допомоги досвідченої в організаційних справах жінки.

В організаційному секторі розгортається щораз більш плянова праця, а коли призбирано відповідні фонди, приступлено до здійснення давного задуму — вислати представництво Центральної Управи в відвідини до всіх Відділів ОУК. Для тої об'їздки по всій Східній і Західній Канаді Центральна Управа призначила Рожу Древняк-Ковальську, дотеперішню організаторку на Квебек.

Розіслано повідомлення і вказівки до Відділів ОУК, а "Новий Шлях", почавши від 23 лютого 1937 року містив звернення Центральної Управи і проголошення речинців і дат поїздки організаторки, найперше на Сході: Ошава, Торонто, Содбури, Виндсор, Еспанола, Ст. Кетеринс, Кіркленд Лейк, Гемилтон. Поїздка продовжувалася в Торонто в днях 4—8 квітня. З того приводу "Новий Шлях" у числі з 20 квітня 1937 в статті п. н. "З нагоди побуту організаторки ОУК у Торонто" писав:

"...Здобутки, про які з задоволенням згадуємо, в великій мірі треба завдячувати українській жінці, як матері, бо чоловіки, працюючи цілими днями, не мають можливости впливати на виховання дітей. З радістю згадуємо, що українська жінка йде рам'я об рам'я з чоловіком в боротьбі за ідеал нації. Одним з доказів хай послужить нам факт організаційної об'їздки з рамени Центральної Управи ОУК гр-ки Рожі Древняк-Ковальської з Монтреалу, в Канаді родженої жінки, що так знаменито вив'язується зо своїх завдань організаторки... Тема відчитів — "Українська жінка в сучасній добі". Актуальність теми, вмілий підхід і свіжість настрою здивували всіх слухачів, а вже найбільше тих, що звикли вважати жінку нижчим сотворінням... Перевиховання суспільности в духово-волевому напрямі в противагу матеріялістичному розумінню життя є конечністю сучасного українства. Організаторка накликала жіноцтво пожертвувати себе для виховання молодого покоління, щоб місце духових рабів заступити героїчно наставленою молоддю для гідної розв'язки українського питання в інтересі нашої нації".

В дальшій своїй поїздці організаторка зорганізувала Відділ ОУК в Гемилтоні, Коністоні, відвідала Содбури, Форт Віліям, Порт Артур, Кіркленд Лейк, Ст. Бонифас, Реджайну, Муз Джо і ін. Тогочасні пресові звідомлення свідчать про щирий підйом серед членства та масові маніфестації з приводу відвідин Рожі Древняк. Нпр. в часі свого перебування в Вінніпеґу виступила вона перед широкою жіночою публікою, прийшло туди кілька комуністок і пробували своїми запитами внести замішання, але дістали належну відправу і це поділало на інші жінки, що досі стояли під впливами лівих кол. Це було найкращим доказом, як дуже потрібна організаційна праця при помочі поїздок у терен.

На III. Крайовій Конференції ОУК у Саскатуні 27 червня 1937 року зібрані делеґатки почули звіт з тієї тримісячної поїздки організаторки Центральної Управи ОУК, в часі якої відвідала вона 23 місцевості і заснувала кілька нових Відділів. Організаторка ствердила великий авторитет Центральної Управи ОУК серед членства і прихильниць.

РОЖА ДРЕВНЯК-КОВАЛЬСЬКА У СОДБУРИ, КВІТЕНЬ 1937 Р.

Зліва до права, знизу, перший ряд: Емілія Стефура, Анна Михаловська, Ольга Заяць (голова), Рожа Древняк-Ковальська (організаторка ЦУ ОУК), Анастасія Олидж, Анна Бідочка, Софія Шевчук. Другий ряд: Олена Юськів, Олена Матейко, Галина Вишнівська, Павлина Заразка, Марія Великголова, Марія Андрухів, Франя Горбай. Третій ряд: Параня Стефурак, Олена Соя, Катерина Кут, Марта Филип'як, Катерина Підзамецька, Степанія Голубець, Анна Никільчук. Четвертий ряд: Ґеня Москалик, Анна Грицак, Рожа Калин, Ірина Никільчук, Софія Матейко, Анастасія Ворончак, Вікторія Гуляновська.

Після того Рожа Древняк виїхала далі на Захід, відвідала Відділ ОУК в Келґари і закінчила об'їздку величавим вічем в Едмонтоні, що перемінилося в тріюмф організаційної праці ОУК впродовж останніх літ.

Того самого дня 24 жовтня 1937 року Відділ ОУК у Содбури святкував 5-річчя з дня свого заложення, приявна на тому була організаторка Онтаріо, Степанія Савчук з доповіддю про "Завдання українки - націоналістки в визвольному рухові".

Обидві ці рівночасні маніфестації ОУК на Сході в Содбури й на Заході в Едмонтоні відбилися сильним відгомоном по цілій організації. Вони показали силу молодої Організації ,що в такому короткому часі потрапила поширитися, закріпитися, здобути великий авторитет і прихильність у суспільності. Вони служили теж найкращим доказовим арґументом організаторкам при нагоді їхніх зустрічей з жіноцтвом в околицях, де ще жіночий рух не поставив міцно своїх основ.

Після створення в серпні нового Відділу ОУК у Східньому Виндсор (голова Єва Котик, заступниця голови Євгенія Савух, секретар-

РОЖА ДРЕВНЯК-КОВАЛЬСЬКА В САСКАТУНІ

Знизу, зліва до права, перший ряд: А. Божок, М. Рурик, С. Бубнюк, Р. Ковальська (організаторка ОУК), С. Великач (голова), А. Лащук (секретарка), К. Горохівська (скарбничка), О. Конопка (заступниця головн). Другий ряд: К. Білоросюк, М. Томпальська, О. Брик, М. Цебринська, П. Будз, А. Сукнацька, А. Кардаш. Третій ряд: А. Корда, Ф. Насальська, К. Шах, К. Огінська, М. Григорович, К. Шевчук.

ка Ольга Боєчко), Центральна Управа подає в "Новому Шляху" до відома близькі поїздки організаторок Євгенії Ситник по Манітобі, Степанії Савчук по Онтаріо і Ольги Ішко в Квебеку. В висліді тих поїздок виростають нові Відділи ОУК: Драйден, Онт., дня 29 листопада 1937, 14 членок, Корент Ривер, Онт., (членки Управи: Періста, Калина Гладун і Марія Новицька), Ст. Бонифас, Ман., дня 25 лютого 1938, (голова — Ксеня Хам, заступниця голови — Анна Копичанська, секретарка — Анна Скиба).

Дня 13 червня 1938 року організаторка ОУК Древняк-Ковальська урухомила Відділ ОУК у Норанді, Квебек, (в першу Управу Відділу ввійшли: М. Ковалишин, П. Печенюк, Гренюк, А. Коман, С. Домінчук, Микитюк і А. Ковалишин). Кілька місяців пізніше в близькому сусідстві до Норанди, в місцевості Вал д, Ор теж постає Відділ ОУК.

Ольга Корпусь зорганізувала Відділ ОУК у Монтмартр, Саск., в серпні 1938 року. В тому ж самому місяці серпні, що приніс уже для Організації два Відділи ОУК, постає ще й третій у місцевості Джералтон, Онт., з членками Управи Марією Метельською, А. Попович і Т. Посмітюхою.

З інших Відділів ОУК, що постали при комбінації місцевої ініціятиви жіноцтва та організаційної допомоги делеґаток Центральної Управи, треба згадати більший Відділ ОУК у місті Принц Алберт, Саск., в березні 1939 року і в Форт Віліям дня 28 березня 1939 року, з головою Е. Петрилюк і секретаркою Калиною Гладун. В західній частині того міста існував Відділ ОУК уже з давніших часів.

При помочі о. Юрія Я. Цукорника зорганізовано дня 8 жовтня 1939 року, вже в часі війни, Відділ ОУК у Сидней, провінція Нова Скошія, з 20 членками на чолі з Головою Е. Трач і членками Управи М. Канчук на становищі заступниці голови, Катрі Свистун, як секретарки.

Вслід за тим ОУК простягнула свій вплив на сході аж до Атлянтійського Океану. Величезні простори Канади не давали змоги тримати контакту з членством короткими принагідними поїздками, а власні фінанси Організації, що майже всі свої прибутки віддавала на загальні українські цілі, не дозволяли на те, щоб утримати постійну організаторку. Тому то організаційну працю поділено поміж окремі провінції і для кожної з них обиралися окремі організаторки в початках. Пізніше зроблено дуже вдачну спробу ввести постійну організаторку для цілої Канади, що її на жаль не можна було затримати на постійно, а ще пізніше в ролі організаторок виступали окремі членки місцевих Відділів ОУК, що діяли з рамени Центральної Управи, як її делеґатки.

В цей спосіб ніколи не припинявся безпосередній контакт керівних органів ОУК з її членством на місцях і тим лише можна пояснити, що ця організація завжди зберігала свою свіжість, і в часі війни, що незабаром грянула на людство, могла виконати не тільки звичайну свою, біжучу організаційну роботу, але й додаткову, що її вклали на плечі українського жіноцтва воєнні події.

ОЛЬГА ЗАЯЦЬ

НА ДОПОМОГУ УКРАЇНІ

Які думки супроводжали нас, коли покидали ми рідний край? Що ворушилося в наших серцях, коли на обріях зникали рідні хати й поля, коли в мрячній далині губилися контури старого континенту? Жаль і туга за рідними й близькими перемішувалася з надією на ліпшу долю, задля якої зважилися ми на скок у незнане прийдешнє. Наше минуле наша молодість, кровні вузли й сердечні почування лучили нас з тією землею, що її ми покидали і що її ніколи забути не зможемо, але наше майбутнє лежало десь там далеко, за океаном, куди зближала нас кожна секунда, кожний оборот пароплавної шруби.

І коли вступили ми на нову землю, що згодом стала нам прибраною батьківщиною, коли овіяло нас нове повітря, огорнуло нове життя, що принесло з собою свої радощі й смутки, все більше й більше ставало нам ясно, що хоч проїхали ми тисячі миль, хоч може і вік свій звікуємо в Канаді, то в серцях наших лишиться золотий спомин про землю нашу українську, про її нарід, що з нього ми вийшли, і що наші обов'язки супроти України не скінчилися з хвилиною, коли в канадійському консуляті прибили нам візу на пашпорт.

Це знайшло свій вияв у всіх формах організованого українського життя в Канаді. Люди української крови й української культури, з яких би земель вони не походили і які б не були між ними різниці виховання, освіти віровизнання чи поглядів на суспільне життя, які б не взяли вони форми для своїх товариств і організацій і які б не ставили перед собою цілі — вся їхня праця розгорталася в двох головних напрямах: під кутом власного закріплення й розбудови в Канаді і з метою вкласти свою частину у всебічну допомогу Україні в її культурних, економічних, суспільних і політичних змаганнях.

Від тих загальних завдань, що їх поставили перед собою українські поселенці в Новому Світі, не відставало й українське жіноцтво. Зокрема кожен голос рідного краю, що звертався за допомогою до своїх братів і сестер за океаном, знаходив негайний і сильний відгомін у жіночих серцях, з природи чутливих до всіх, хто в потребі. Українські жінки, спершу як одиниці, українські громадянки, а потім як членки своїх жіночих організацій, завжди перші відзивалися на кожну потребу України, самі ішли з допомогою й заохочували до тієї допомоги інших українців та українок, а нерідко й виходили поза національні українські рами, силкуючись зацікавити українською справою теж членів інших національностей, що живуть у Канаді.

В міру того, як кріпшало українське життя в Канаді, як устійнювалися й розвивались його організаційні вияви, допоміжня акція

українського жіноцтва покидала свої первісні відрухові форми і ставала на організаційно - програмовий шлях. Українські жінки, що спочатку вели допоміжню акцію для України в "Жіночих Товариствах" або в "Дівочих Гуртках" при "Українській Стрілецькій Громаді", або просто включаючися одинцем чи гуртово в кожну більшу акцію націлену на допомогу цій чи іншій ділянці національно-політичного життя в Україні, прийшли до переконання, що тільки зорганізованим зусиллям усього жіноцтва у власній своїй організації виконають вони найкраще свої обов'язки супроти рідного краю, так як того вимагають його потреби і як це їм диктує їхнє сумління.

На Крайовому З'їзді "Українського Національного Об'єднання" в Саскатуні 26 - 28 липня 1934 р. створено "Централю Жіночих Товариств ім. Ольги Басараб" і тоді вже виявилися дві речі, що їх треба собі добре усвідомити для належного зрозуміння дальшої праці українського жіноцтва в тій ділянці, а саме:

1. В тому часі існували вже жіночі українські товариства, виконали поважну працю в рамах допомоги українській нації, були настільки чисельні, що вислали своїх делеґаток на Крайовий З'їзд УНО та знайшли для тієї праці зрозуміння й признання всієї української громадськости в організаційних рамах УНО, бо резолюцію створити Централю Жіночих Товариств прийняв *цілий З'їзд,* а не тільки жіночі його делеґатки.

2. Українське жіноцтво, *вже* зорганізоване, але ще в *окремих* жіночих товариствах, визнало потребу централізації своєї праці в *одній* організації, а головним своїм завданням поставило моральну й матеріяльну *поміч визвольним змаганням України* на плятформі поширення українського націоналістичного руху в Канаді.

Зроблено тоді дуже важний крок наперед до побудови центральної жіночої організації, що згодом прийняла назву "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і це мало свої далекосяглі наслідки. Зараз у своєму першому статуті "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" сформулювала свої завдання в точці 2:

"Завдання ОУК є організаційно з'єднати українок Канади з метою взаємного самовиховання, як діяльних громадянок цього краю та **відданих членів українського народу, готових всіляко допомогти визволитись з-під чужого панування".**

Якщо йдеться про допомогу ідейним змаганням України, ця справа містилася в двох постановах статута, схваленого на Крайовій Конференції ОУК 28 червня 1937 року:

1. **II. Розділ, Завдання ОУК**
   точка г) несення помочі українському націоналістичному Рухові,
   точка е) творення підвідділів Українського Червоного Хреста.
2. **III. Розділ: Засоби**
   точка г) поширювати ідеї Визвольного Фонду, влаштовування підприємств і переводження збірок на ту ціль; плекання культу героїв і героїнь української нації, поборювання шкідницьких і розкладових ідей та чинників.

Як додаток до Статута вміщено "завваги для членок". Ось які завдання ставила тут ОУК до своїх членок, українських націоналісток, відносно справи допомоги визвольним змаганням України:

Д-р Іван Ґуляй, ген. М. Капустянський і Ю. К. Яворська в Виндсор 1936 р.

б) **націоналістка** знає, що будучність українського народу буде запевнена тільки в українській самостійній соборній державі і тому **всі свої зусилля спрямовує для праці в тому напрямку,**

е) **націоналістка** є горда зо своєї приналежности до української нації та кожному місці боронить її добре ім'я і **старається познакомити чужинців з українською історією й культурою,**

є) **націоналістка** не оглядається на те, скільки праці вкладають другі, але **віддає всі свої сили по своїй здібності й можливості для Визвольного Руху. Ту працю вона дає, як свій найперший і найбільший почесний обов'язок...**

і далі ставиться питання до націоналістки-членки ОУК, чи й як вона в щоденному практичному житті виконує свої обов'язки супроти Рідного Краю:

1. Чи Ти є членкою Одноцентового Визвольного Фонду і оподаткувала себе центом на день?
2. Чи Ти використовуєш кожну нагоду, щоб перевести збірку серед української громадськости на Визвольний Фонд?
3. Чи Ти в Листопадові Дні жертвувала й постаралася, щоб другі жертвували на українських інвалідів?

Таким чином на Крайовій Конференції ОУК у 1937 році знайшов своє завершення перелім у засадничій духовій поставі до справи допомоги визвольним змаганням України. Те, що досі діялося, під впливом враження, що його викликували серед української громадськости Канади чи то окремі революційні акти українського підпілля, чи то репресії ворога, як нпр. у часі відомої "пацифікації" в Західній Україні в 1930 році, або підчас штучного голоду в Україні 1932 - 1933 років, від тоді стало постійним, *програмовим* завданням цілої великої жіночої організації. Кожна українка, вступаючи в ряди ОУК, мусіла знати, що від тепер одним з головних завдань її громадської діяльности стає обов'язок нести всебічну допомогу Україні на всіх ділянках її боротьби. А це мусіло відбитися на діянні інших українських жіночих організацій і в тому теж велика заслуга ОУК, що потрапила власною працею і власним прикладом звернути на цей шлях велику частину українського жіноцтва Канади.

Допомога Україні зорганізованого в ОУК жіноцтва пішла трьома руслами:

а) включенням себе в загально-українські допоміжні акції, що йшли, так сказати б, від цілої української еміґрації в Канаді й загалі в Новому Світі,

б) участю в тих акціях, що їх вела ціла система "Українського Національного Об'єднання" разом зо своїми Братніми Організаціями,

в) власною діяльністю в рамах своєї власної організації ОУК.

Кожен клич, кожен заклик на допомогу Рідному Краєві, ніколи не залишався без відзиву від ОУК, якої членки жертвенно працювали всюди, де того вимагало добро України, не дивлячись на те, хто був ініціятором акції. Авже ж, нас цікавить найбільше, що в тій справі робила сама ОУК, як організована сила, і ми спробуємо ближче тому приглянутися. Для прозорости перегляду всю багатогранну діяльність ОУК у ділянці допомоги Україні, українській культурі та українській визвольній боротьбі, поділимо на такі її роди:

а) вічева й протестна акція,
б) українська жіноча преса,
в) допомога письменницям та утривалення пам'яти про них,
г) "Український Червоний Хрест" і "Український Золотий Хрест",
ґ) допомога інвалідам, політичним в'язням і скитальцям після другої світової війни,
д) Карпатська Україна.

Політичні віча й схвалювані на них протестні резолюції як вияв однодушної постави канадійського українства, були одним з важніших виявів моральної й політичної допомоги, що її давала українській справі заморська еміґрація. В усіх тих вічах завжди дуже жваву участь брало українське жіноцтво, зокрема те, що об'єдналося пізніше під прапорами ОУК. Ніодна важніша подія на відтинку визвольної боротьби не пройшла без того, щоб зорганізовані українські жінки не виявили своєї солідарности з українським народом на рідних землях. Згадаймо, для прикладу тільки, бо таких віч відбулося більше і годі їх усіх перерахувати — великі протестаційні віча з приводу польського терору в Галичині, що широкою хвилею розлився під кінець 1930 року. Дня 30 липня 1930 року відбулося в Вінніпеґу велике протестаційне віче з приводу засуду польським судом у Львові Романа Біди і його товаришів з УВО. Віче підготовляли майже всі українські організації міста Вінніпеґу й околиці, а між ними сильно до вдатности віча причинилися жінки з організацій "Канадійське Українське Жіноче Товариство" та "Товариство ім. Лесі Українки". Одним з головних промовців була пізніша чільна діячка ОУК, Євгенія Ситник. Як подає часопис "Канадійський Фармер" з дати 30 липня 1930 року, її "гарячий зазив зворушив до глибини всіх приявних і викликав у них гордість на таких оборонців українського народу, як суджені в процесі члени "Української Військової Організації"".

Дня 30 листопада 1930 року Т-во "Канадійсько - Українське Жіноцтво" якого членки пізніше в більшості знайшлися в лапах ОУК, зорганізувало масове жіноче віче для протесту проти польських знущань над українськими жінками й дітьми в часі "пацифі-

Олена Кисілевська з Анною Йонкер в часі побуту в Канаді 1929 р.

кації". Побіч українських бесідниць промовляли теж представниці англійського жіноцтва. Як відповідь на польський терор, зібрані на тому вічі українські жінки в числі понад тисячу, схвалили, щоб замість протестних телеграм і заяв закупити за зібрані гроші зброю й амуніцію для "Української Військової Організації" і тим дати їй змогу чинно виступити в обороні українських жінок і дітей.

На зорганізованому ОУК вічі в Едмонтоні дня 24 жовтня 1937 року виступили ось такі жінки з рефератами: Іванна Пуцентело — Жінки в національно-політичному житті, Анна Крамар — Жінка в визвольних змаганнях і підпільних акціях, Рожа Древняк (Ковальська) — Завдання націоналістки під теперішню пору. Вже з самої тематики рефератів на тому і багатьох інших подібних вічах бачимо, в якому напрямі ішла мобілізація жіноцтва на допомогу Україні і яку велику ролю в тому відограла "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Коли польська влада розв'язала в Галичині товариство "Союз Українок", "Організація Українок Канади" не зважала на те, що "Союз Українок" не входив у орбіту діяння українського націоналістичного руху, одностайно станула в обороні тієї заслуженої української жіночої організації, що широко по світі рознесла ім'я української жінки. По цілій Канаді зорганізовано низку маніфестаційних віч з протестами проти польської самоволі, майже не було місцевости, куди сягала своїм впливом ОУК, де б не відбуто протестаційного віча. І знову для прикладу тільки наведім такі віча: в Виндсор дня 1 серпня 1938 року, де промовляли членки ОУК — Юлія К. Яворська і Ланчук, в Торонто — Степанія Савчук, та в Содбури дня 7 серпня 1938 року, де промовляли Євгенія Ситник і авторка цих рядків.

Не буде в тому ані самохвальби ані пересади, коли скажемо, що зорганізоване в ОУК жіноцтво чуйно стояло на сторожі прав україн-

ського народу і користаючи з можливости свобідного вислову думок на вільній канадійській землі негайно реаґувало у формі віч і протестних зборів скріз там, де це могло прийти з полегшою загальній українській політичній акції в світі. Українські жінки вважали це своїм обов'язком супроти українського народу, і по найкращому свому знанні й розумінні цей обов'язок чесно й сумлінно виконували.

І не тільки в самій Канаді. Коли в сусідній країні, Злучених Державах Північної Америки, наші посестри підносили свій голос в обороні України, завжди до них долучалася ОУК, висилаючи туди своїх делеґаток, щоб співучастю в тій акції задемонструвати духову єдність українського жіноцтва Нового Світу. Майже не було року без такої спільної маніфестації жіноцтва обидвох країн, згадаймо між іншими, що на конґрес у Нью Йорку 1935 року виїздили тодішня організаторка ОУК, Рожа Древняк (Ковальська) і теперішня голова Центральної Управи ОУК, Степанія Савчук, на З'їзді "Українського Золотого Хреста" Америки в вересні 1938 року репрезентувала ОУК Марія Василенко з Содбури, а на З'їзді ОДВУ літом 1939 року делеґаткою від ОУК була Анна Зелена.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" з увагою ставилася до жіночої преси. Свої власні організаційні потреби заспокоювала вона при помочі "Нового Шляху" і вже на першому засіданні Центральної Управи ОУК вирішено завести там сталу жіночу сторінку. Ми знаємо, що перейшла вона велику еволюцію і згодом уже після другої світової війни, перетворилася в місячник "Жіночий Світ", що ним слушно може пишатися наша організація.

Не обмежуючися до того, ОУК була тої думки, що кожен часопис для справ українського жіноцтва, якщо тільки стоїть він на національній плятформі, заслуговує на підтримку. Резервуар україн-

ДЕЛЕҐАТКА ОУК НА З'ЇЗДІ УЗХ В НЮ-ЙОРКУ 1939 Р.

З ліва до права сидять: Лехицька, А. Зелена (делеґатка ОУК), Галичин, Небор; стоять: Близняк, Гук, Матковська, Гурин.

ського жіноцтва в світі величезний, а тільки невелика його частина працює в своїх організованих рядах. Завданням жіночої преси — активізувати українських жінок і будити в них охоту до організоного життя. Це лежить у інтересі цілої української нації і тому ця справа не могла бути байдужа для ОУК. Вже на II. Крайовій Конференції ОУК у Саскатуні в липні 1936 року винесено рішення заохочувати українських жінок до читання місячника "Жіноча Доля", що його редаґувала в Коломиї покійна вже сьогодні сеніорка українського жіночого руху Олена Кисілевська. Її зазиви ми охоче поміщували на нашій сторінці, а Відділам ОУК видано доручення збирати передплати на цей журнал. Теж інші українські жіночі журнали, що виходили в Галичині, як ось "Нова Хата" і "Жінка" були предметом уваги й зацікавлення членок ОУК. На жаль, не було можности втримувати контакту з жіночою пресою в наддніпрянській Україні, а зрештою ця преса мусіла мати виразний партійно-комуністичний напрям і не була виявом вільної думки українського жіноцтва.

Хто міг бути ближчий "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", як передові діячки українського жіночого руху, а в першу чергу українські письменниці? Тому все, що відносилося до живучих і покійних уже українських письменниць, висувалося на одне з перших місць у діяльності ОУК. На II. Крайовій Конференції ОУК схвалено відкрити жіночу сторінку для пера українських суспільних діячок і письменниць поза Канадою та рішено звернутися до них з проханням дописувати до жіночої сторінки в "Новому Шляху" і затіснити в той спосіб духовий зв'язок з українським жіноцтвом Канади. А кілька місяців пізніше, в жовтні 1936 року, започатковано в "Новому Шляхові" відділ біографій славних і заслужених українських жінок та запрошено до їх зладження письменника Олександра Лугового.

Коли українки всього світа святкували 50-річчя літературної праці Ольги Кобилянської — дня 28 червня 1938 року, не осталася позаду і ОУК. Відмітила цю подію у всіх своїх Відділах, перевела збірку між своїми членками та вислала до святкового Комітету на ювілейний дар для письменниці.

ОУК причинилася теж до викуплення дому Лесі Українки. На сторінці ОУК в "Новому Шляху" з дня 26 жовтня 1937 року поміщено такий заклик:

"В найновішому числі "Нової Хати", що наспіло до нас з Рідного Краю, появився заклик до всього українського жіноцтва, щоб воно причинилося своїми датками викупити дім нашої найбільшої поетки, Лесі Українки, що виставлений на продаж. Дім цей, в якому любила проживати Леся Українка і де писала свої твори, стоїть у селі Колодяжному коло Ковля на Волині. Центральна Управа ОУК уважає, що до цього важного діла мусимо і ми, жінки-українки по цей бік океану, причинитися своїми лептами і тому закликає всі Відділи ОУК, а також інші жіночі товариства, головно ті, що носять ім'я Лесі Українки, відкликатися своїми датками на адресу Центральної Управи ОУК."

Пожертви зібрано, дім викуплено і в тому значну частину ціни закупу зложила наша Організація.

Ще в часі, коли пізніші членки ОУК працювали в "Жіночих Товариствах" і "Дівочих Відділах" при Гуртках "Української Стрілець-

кої Громади", попри організаційну й харитативну діяльність значну частину свого часу віддавали вони на те, що згодом стало змістом праці в "Українському Золотому Хресті". Сюди належали в першу чергу санітарні курси й організація медичної допомоги для майбутньої української армії.

За мало було б кількома тільки рядками згадати всю ту працю, що її виконав "Український Золотий Хрест" від самого початку заіснування. Тій справі присвячена окрема стаття, поміщена на іншому місці нашого збірника.

Чернівці, 30. березня, 1938

Вп. Пані Голово,

Оцим потверджую одержання цілої суми, яку надіслала мені, як ювилейний дар, Організація Українок Канади ім. Ольги Басарабової, як також лист з 4. березня ц. р. від цеї організації і лист від відділу О.У.К. з Едмонту.

З щирого серця дякую всім сестрам і братам заморським за щирі побажання висказані в листах, а зокрема за матеріяльну підпомогу, котру зужию для підкріплення мойого здоровля, а головно моїх ніг, котрі відказують майже цілковито своєї служби.

Прошу мені повірити, дорогенька моя сестричко, що мій стан здоровля дуже підупав, сама ходити не можу і серце також ослабло, але коли дістану час від часу листи признання моєї дотеперішньої скромної праці для загалу добра українського народу и навіть і матеріяльні підпомоги, то тоді наче від-

Лист Ольги Кобилянської до Централі ОУК.

живаго і тілом і душею і радію, що наші заморські сестри й братя гуртуються до спільної праці й не забувають на мене і стараються улекшити мені на старі літа мої недомагання.

Прошу подякувати всім сестрам і браттям-жертводавцям за цей щирий дар і побажати всім доброго здоровля і доброго успіху у їхній корисній праці для загалу,

а Вам, мої дорогенька, стискаю по приятельськи Вашу ручку і бажаю Вам всего добра.

Ваша, Вам вдячна, старша сестра:

Ольга Кобилянська

Вся ця велика праця велася з сердечним ентузіязмом і не для теоретичного вироблення, тільки під кутом практичного застосування в недалекій вже може війні, про що авторитетно заявила "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" устами своєї тодішньої голови, Марії Ґуляй, в статті "Ідім назустріч подіям" у "Новому Шляху" з дня 13 березня 1939 року, напередодні трагедії Карпатської України:

"... Другим важним завданням, що його повинна перебрати на себе українська еміґрація, а зокрема українські жінки — це несення помочі тим, що будуть її потребувати, коли боротьба почнеться ... Тому ми мусимо з великою енерґією повести дальше працю для зорганізування Підвідділів української червонохресної акції при всіх Відділах ОУК".

Колесо історії обернулося інакше й українки Канади не могли віддати набутого знання на курсах "Першої Помочі" українським воякам. Частинно використали вони це пізніше в "Канадійському Червоному Хресті". Та найголовніше — вони готові були вкласти всю свою душу в безпосередню поміч тим, що збройною рукою пішли на ворогів України і ніколи не жаліли витраченого на те часу, бо хоч і не довелося послужити Україні в її "Червоному Хресті", зате довгі години підготови до тої служби принесли щедре жниво в посиленій праці українського жіноцтва на всіх ділянках допомоги Рідному Краєві.

Участь жінок у збірках на політичних в'язнів і на інвалідів української визвольної війни сягає самих початків організованого життя в рамах "Української Стрілецької Громади". Переглядаючи річники "Сурми", органу "Української Військової Організації", ми бачимо, що Відділи УСГ в Канаді складали поважні суми на бойову акцію УВО. Те саме можна сказати про "Комітет Оборони Українських Політичних В'язнів" з осідком у Вінніпеґу. Та ледве чи здогадається хто, скільки праці вложили в ті збірки українські жінки. Не тільки самі вони складали свої власні пожертви через касу Відділів УСГ, в їхніх руках переважно спочивала ціла технічна сторінка збіркової акції: переводження збірок на вічах, зборах, різних товариських імпрезах, організування чайних вечорів і різних прийнять з приходом на "Українську Військову Організацію" і на "Бойовий Фонд", політичних в'язнів чи інвалідів. Тиха, непомітна, жертвенна, муравлина

ГРАМОТА
СПОМАГАЮЧОГО ЧЛЕНА
СУВІ

П.Т. Організація Українок Канади ім. Ольги Басарабової"
Є СПОМАГАЮЧИМ ЧЛЕНОМ СУВІ
ВІД ДНА 1. червня 1960р.

ГОЛОВНА УПРАВА:

Грамота від "Союзу Українських Воєнних Інвалідів"

праця, що йшла під фірмою "Української Стрілецької Громади" і не лишала по собі сліду для світа, крім внутрішнього задоволення жінок і почуття виконання обов'язку супроти своєї Батьківщини.

На більшу скалю під своїм власним іменем розгорнула ОУК харитативну акцію після другої світової війни. Коли наспіли вістки, що в европейських країнах, а головно в Німеччині й Австрії, знайшлися сотні тисяч українців, утікачів з-під червоного терору, всі українці в Канаді і ЗДА заметушилися, щоб організувати їм допомогу. Йшло це різними шляхами — політичними через інтервенції в альянтської влади, поміч харчами й одягами — через збірки серед української громади. Тут на чоло висунулися жіночі організації, а між ними на перше місце ОУК. Скільки серця, скільки праці труду і грошей вложено в ту акцію — не місце в цій статті про це говорити. Помимо всіх взаємних розчарувань, що принесли перші зустрічі братів і сестер з обидвох континентів, відділених від себе довгим часом і далеким простором — в міру того, як пливе час, це забувається щораз більше, всі різниці вирівнюються, а на завжди останеться світла сторінка добродійної акції ОУК, що її перевела вона чи то у власному іменні чи в порозумінні з всеукраїнськими установами в Канаді — "Комітетом Українців Канади" і "Фондом Допомоги Українців Канади", якого вона була від початків гарячою пропаґаторкою.

Постійну фінансову допомогу визвольним змаганням України несе з Канади організація "Український Визвольний Фонд", популярно звана "Одноцентовим Фондом". Вже з початком 1930-их років членки "Жіночих Товариств" при УСГ мали пушки "Бойового Фонду УВО" і при кожній нагоді переводили збірки на ту ціль. Від самих початків її заіснування ОУК як найтеплішими словами закликала своїх членок допомагати Визвольному Фондові в його праці і навіть наложила на них статутовий обов'язок у тій справі. Жінки добровільно оподаткували себе в користь Визвольного Фонду, а навіть окремі Відділи ОУК кидали собі взаємно визов, хто більше грошей придбає для Визвольного Фонду. Відділ ОУК в Едмонтоні дня 19 листопада 1935 року визвав на змагання всі інші Відділи ОУК у цілій Канаді.

Пізніше, коли вже при ОУК оформився "Український Золотий Хрест", постало неначе тихе порозуміння поміж Центральною Управою ОУК і Крайовим Комітетом УВФ. Цей останній переводив оподаткування одним центом денно від кожної особи українського походження з метою фінансової підтримки визвольним змаганням, а на терені ОУК робила це Центральна Управа у порозумінні з Крайовим Комітетом УВФ і через свій фонд УЗХ доповняла ту акцію безпосередніми допомогами людям, що в той чи інший спосіб брали участь у визвольній боротьбі.

Може не було б від речі подати на цьому місці прикладово, як представлялася справа збірок на різні потреби Рідного Краю *пересічно* в Відділах ОУК на місцях. Беремо для прикладу один з середніх Відділів ОУК, не подаючи його назви, щоб не бути змушеним доповняти інформацій даними з інших Відділів, через брак місця. Отже за один діловий рік цей Відділ ОУК придбав з різних збірок суму $972.07 і розділив її так:

Карпатська Україна	$306.00	Місцева Рідна Школа	$ 7.00
для родин героїв Краю	39.85	Національний Дім	19.25
жіноча преса в Рідному Краю	171.90	"Новий Шлях"	202.86
викуп дому Лесі Українки	171.75		
Літунський фонд	31.55		
Залізний Фонд УЗХ	177.91		
	$742.96		$229.11

Отже з загальної збіркової суми $972.07 видано на потреби, зв'язані з Рідним Краєм — $742.96 або 76%, а на місцеві, канадійсько-українські, — $229.11 або 24%, значить три четверті зібраних грошей зужито на потреби Рідного Краю.

Коли повіяв вітер волі над Срібною Землею, українці Канади в короткому часі зібрали поважну грошеву суму на допомогу державному будівництву Карпатської України. Самозрозуміло, що перед у тому вело та ініціятором у допомоговій акції виступало "Українське Національне Об'єднання", а в парі з ним і "Організація Українок Канади", як одна з його Братніх Організацій. Так було скрізь до часу, доки не напали на Карпатську Україну мадяри. Коли вона впала під ударами ворогів, хоч протестна акція розгорілася до давно невиданих розмірів, то все ж відчувалося, що інші організації, правда, з жалем, уважають справу Карпатської України за пропащу і поволі вертаються до буденних своїх справ. Зате ОУК невпинно продовжує мобілізувати українську прилюдну опінію довкола справи Карпатської України і в огляді праці ОУК, поміщеному в "Новому Шляху" з дня 3 квітня 1939 року читаємо так:

"Всі наші членки до глибини душі зворушені останніми подіями на Карпатській Україні, та, як бачимо зо звідомлень управ, вони не подають на дусі, але навпаки, скріпляють свою працю під кожним оглядом і вірять у перемогу. У всіх протестних вічах проти дикого нападу мадярів на Карпатську Україну Відділи ОУК взяли масову участь. Також далі переводять збірки на поміч Карпатській Україні".

Бо хоч територію Карпатської України зайняв ворог, але не скапітулював її уряд і далі боролася в партизанці геройська Карпатська Січ. Всі Відділи ОУК призначили дохід зо збірок у часі традиційного Спільного Свяченого того року на допомогу Карпатській Україні і видали доручення, щоб на ту саму ціль пішли теж приходи зо Свята Матері.

Свої завдання ОУК ще не вважає закінченими. Доки український нарід не стане господарем на власній своїй землі, доки не засяде він "у народів вольних колі", так довго не може припинити ОУК своєї допомоги Україні і продовжатиме її так, як тільки на те будуть дозволяти її сили. Ніколи не перестане вона цікавитися долею українського народу на далекій його Батьківщині, серце її завжди буде відкрите на кожний голос України і рука її завжди простягнена до тих братів і сестер, що невпинно і повсякчасно змагаються за волю свого народу. Їхні радощі, наші радощі, їхні смутки — наші смутки, їхня перемога — наша перемога. І ніколи наші думки не відвернуться від України, землі наших батьків і прадідів, клянемося на те словами старозавітного пророка: "Якщо б я забув тебе, мій Єрусалиме, нехай усохне правиця моя, і нехай язик присохне мені до піднебіння".

III.

Назустріч подіям

СОФІЯ ПРОЦІВ

Український Золотий Хрест

Одним з найголовніших завдань "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" від самого початку її заіснування — і навіть перед тим, коли жіночі українські товариства не були ще злучені в одну під спільною Централею — було нести поміч визвольним змаганням України. Допомога ця йшла різними шляхами і способами найперше через "Українську Військову Організацію", а потім через "Організацію Українських Націоналістів".

Але вже дуже скоро виринула думка, що незалежно від фінансової допомоги збірками та політичної і моральної через масові віча і пропаґанду української визвольної справи серед національної української спільноти в Канаді доконче потрібно поставити допомогову акцію в цілком іншій площині. Ішлося про те, щоб не зв'язувати її з потребами хвилі, так як того вимагала натуга революційної дії в Україні, тільки щоб придумати сталу її форму й надати їй один напрям, а з другого боку, щоб відповідно приготовляти своїх членок і прихильниць до моменту, коли треба буде дати не тільки лепту в збірці, але й особисто поспішити на поміч Україні в моменті, коли рішатися буде її доля на полі бою.

Це питання глибоко ворушило серця чільніших членок ОУК і не сходило з денного порядку засідань Центральної Управи і З'їздів Організації. В дискусіях між собою, в розмовах з представниками націоналістичних українських організацій в Україні, що приїздили з відвідинами до Канади, в звідомленнях про настрої рядового членства в Відділах ОУК щораз виразніше виявлялася думка, що найкращою розв'язкою тієї справи буде оснувати при "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" — "Український Червоний Хрест". В рамах тієї гуманітарної організації, що існує в усіх країнах і в усіх народів, було б найкраще, найзручніше і найвигідніше поставити і пляново

переводити допомогову акцію визвольним змаганням України в кожночасних їхніх виявах і рівночасно підготовити та вишколити своїх власних членок, а згодом і прихильниць визвольної боротьби українського народу, до всіх ділянок червонохресної праці.

На переломі 1936-1937 років ця справа вийшла вже зо стадії дискусії, інформаційна підготова до неї вже закінчилася, Організація була готова до рішень і до діла. Центральна Управа ОУК здавала собі справу з важности й далекосяглости задуманого діла і постановила вийняти його з нормальної своєї поточної праці та вставити його до статута Організації, як одну з важніших цілей у своїй діяльності. Це сталося на III Крайовій Конференції ОУК дня 28 червня 1937 року в Саскатуні. Схвалено тоді другий з черги — справлений і доповнений — статут "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і там у Розділі II "Завдання ОУК" як точку е) встановлено: "Творення Підвідділів Українського Червоного Хреста". Ця ж сама Крайова Конференція схвалила в своїх резолюціях, як третю точку:

"Крайова Конференція ОУК доручає всім Відділам ОУК створити при них Підвідділи УЧХ з метою:

а) перевести вишкіл "першої допомоги",

б) співпрацювати з другими організаціями УЧХ, як у ЗДА так і в Европі (УЧХ має свою централю в Брюсселі в Бельгії),

в) творити Залізний Фонд УЧХ.

Таким способом справа "Українського Червоного Хреста" вийшла з чотирьох стін засідань і нарад та розлилася по цілій Канаді в формі доручення найвищої законодатньої установи в Організації, її Крайової Конференції, творити для неї живе тіло на місцях.

Була добра воля, було тверде рішення — але бракувало досвіду Центральна Управа користується досвідом інших організацій УЧХ, читаємо, наприклад, у протоколі засідань Центральної Управи з дня 4 серпня 1937 року, що секретарці Центральної Управи, Степанії Бубнюк, доручено звернутися за інформаціями до "Українського Червоного Хреста" в Брюсселі.

Вслід за рішенням Центральної Управи і постановами Крайової Конференції пішла освідомно - популяризаційна акція в справі УЧХ в пресі. Перший заклик у тій справі поміщено на сторінці ОУК у "Новому Шляху" з дня 14 вересня 1937 року п. н. "Берімся до діла!":

"Осінні місяці, це пора на початок повної організаційної активности, на поладнання занедбаних ділянок і впровадження в життя нових. Одною з нових ділянок ОУК, що їх у цьому році мусимо покликати до життя, це заснування "Українського Червоного Хреста". Відділи, що розуміють вагу справи, не відкладатимуть її на пізніше, лише негайно, ще в цьому місяці пороблять заходи до створення Підвідділів УЧХ при Відділах ОУК."

Поплила завзята праця. Ідея натрапила на вдячний ґрунт, членки ОУК з великим зрозумінням, подекуди навіть з захопленням взялися за неї і, як гриби по дощі, почали виростати "Підвідділи Українського Червоного Хреста".

Тимчасом Центральна Управа ОУК далі невпинно працює над тим, щоб робота Підвідділів УЧХ ішла за пляном. Дня 14 квітня 1938 року розіслано Відділам ОУК "Тимчасовий Реґулямін Українського Червоного Хреста", а в обіжнику ч. 7 з дати Саскатун, дня 21 травня

ДЕЛЕҐАТКА УЗХ В ЗДА НА КРАЙОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК У ТОРОНТО 1938

Зліва до права, сидять: Ст. Бубнюк, С. Галичин (делеґатка УЗХ), Ст. Савчук, О. Заяць, стоять: Марія Рурик, Анна Зелена.

1938 року з'ясовано організаційні засади, цілі й завдання та методи діяльности "Українського Червоного Хреста". Читаємо там:

"Українські жінки в Канаді мають можність розвинути діяльність, що впадає в ділянку УЧХ і в той спосіб підготовитися й прийти зо справжньою поміччю Рідному Краєві тоді, коли він буде її найбільше потребувати. Тому Центральна Управа запоряджує:

1. Всі Відділи ОУК, яким це буде можливе, якнайскоріше створять Підвідділи "Українського Червоного Хреста" і повідомлять про те Центральну Управу ОУК.
2. Підвідділи "Українського Червоного Хреста" будуть підлягати Управам Відділів ОУК.
3. Провідницею Підвідділу УЧХ назначує Управа Відділу ОУК таку членку, що найбільше надається до праці в діяльності УЧХ. Пізніше провідницею УЧХ зможе бути тільки медична сестра (норса) або членка, що відбула курс УЧХ. Провідниця УЧХ входить у склад Управи Відділу ОУК:
4. Підвідділ УЧХ має за завдання:
   а) підготовити членок і прихильниць нашої Організації до несення першої помочі, навчити їх доглядати хворих, як також усього, що стоїть у зв'язку з опікою над раненими й хворими.
   б) зібрати Фонд УЧХ з призначенням на оплату перевозу сестер УЧХ на українські землі в часі боротьби за українську державу, і на закуп ліків та лікарського приладдя,
   в) вести всяку добродійну акцію за вказівками Центральної Управи ОУК.
5. Членками Підвідділу УЧХ можуть бути членки ОУК, членки МУН і прихильниці визвольної боротьби.

6. Засоби. Провідниця УЧХ подбає про зорганізування курсів помочі раненим і опіки над хворими. Вона постарається про інструктора, що ним має бути лікар або кваліфікована медична сестра. Такі курси повинні влаштовуватися кожного року для нових учасниць, а також окремі курси для доповнення знання тих, що вже давніше їх перейшли.

7. Щоб виконати завдання УЧХ, Центральна Управа через свою референтку УЧХ встановить час і спосіб переведення збіркових акцій для придбання фондів. В проєкті є видання двоцентових марок УЧХ, що їх наліплювали б усі націоналістичні організації в своїй внутрішній переписці, а також усі члени й прихильники в своїй приватній пересці — на листі а не на конверті. Крім того Центральна Управа запоряджувала б у разі потреби інші збіркові акції.

8. Всі Відділи ОУК пересилають зібрані гроші до Центральної Управи ОУК, яка зложить їх на окрему книжечку і буде зберігати, без права вжиття їх на інші цілі, аж до часу, коли зайде передбачена потреба.

Заки перейдемо до перегляду праці "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" у тій ділянці, необхідно наперед з'ясувати, яку долю переходив цей рід діяльности — так у своїй назві як і в організаційному оформленні. Історія його буйна і цікава. Зачалося від "Українського Червоного Хреста" в Підвідділах при місцевих Відділах ОУК. Коли діяльність УЧХ виплила на ширші води і коли в пресі почали з'являтися вістки про неї — виринули перші труднощі, щодо назви. Показалося, що "Червоний Хрест" так у своїх крайових як і в міжнародніх маштабах має свою діяльність управильнену міжнародніми конвенціями-умовами. Назви "Червоного Хреста", зокрема в тих державах, що були членами "Міжнародного Червоного Хреста", могли вживати тільки народи у власних державах. "Український Червоний Хрест" у Канаді мусів міняти свою назву. Були різні голоси про те, щоб вправді змінити назву "Український Червоний Хрест", але зберегти в ній якось характерний елемент червонохресної діяльности. Розглядалася пропозиція "Української Червонохресної Освіти" і вкінці було рішено прийняти назву "Українська Червонохресна Акція" в скороченні УЧХА.

Обіжним листом ч. 2 з дати Саскатун, дня 17 січня 1939 року Центральна Управа ОУК повідомляла про цю зміну і водночас розіслала "Реґулямін Української Червонохресної Акції", з якого подаємо ось тут найбільш характерні витяги:

Вступ.

Український нарід мусить, для забезпечення свойого існування і всебічного розвитку, здобути собі самостійну соборну державу. До того неминуча боротьба з окупантами українських земель — український нарід не має до вибору жодних інших доріг, як одну дорогу боротьби. В цій боротьбі жінка має окреме завдання. До виконання цього завдання ОУК кладе собі за обов'язок приготовлятися всіми можливими способами. Тому Центральна Управа ОУК, згідно з рішенням Крайової Конференції ОУК, з'ясовує цю підготову ось цим Реґуляміном для всіх Підвідділів "Української Червонохресної Акції".

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТІ НА КУРСІ ПЕРШОЇ ПОМОЧІ

Сидять з ліва до права: Л. Романик, С. Проців, С. Гевчук, М. Дунець, П. Лайкіш; 2-ий ряд: І. Олексів, А. Войтович, Е. Волошин, А. Бігун, П. Челюк, К. Срібняк, сестра Мегері; 3-ий ряд: К. Жуль, А. Кривольчук, А. Гуменюк, О. Кавун, П. Мороз.

Ціль.

"Українська Червонохресна Акція в Канаді" має на цілі:

а) підготовити сестер Червоного Хреста, що в майбутній боротьбі за визволення українських земель і створення української соборної незалежної держави могли б опікуватися раненими і хворими,

б) завчасу придбати потрібні фонди на закуп ліків та відповідного знаряддя для влаштування лічниць,

в) вести іншу добродійну працю, що входить у рамки Червонохресної Акції.

Спосіб.

1. Для переведення в життя повищих цілей творяться Підвідділи Червонохресної Акції при Відділах ОУК.

2. До Підвідділу УЧХА можуть належати членки ОУК, членки МУН, що покінчили 16 літ життя, а також прихильниці визвольної боротьби України, що не належать ані до ОУК ані до МУН, а за яких заручить найменше дві членки ОУК.

Передбачено в цьому Реґуляміні керівні органи для Підвідділів УЧХА, в склад яких мали входити: Провідниця, Секретарка і Скарбничка, а далі точно окреслено обов'язки кожної з них, загальний спосіб діловодства в Підвідділі, його взаємовідносини з Відділом ОУК і залежність від Організації.

Підвідділи УЧХА мали зайнятися, згідно з Реґуляміном, такою роботою:

1. Курси вишколу членок на сестер Червоного Хреста. Курси повинні вести українські лікарі або кваліфіковані медичні сестри, а де їх нема — запросити їх зпоміж інших національностей Канади. Після курсів відбувати іспити й видавати свідоцтва.

2. Дбати про відповідну літературу в українській мові для користування членок.

3. Фонди на кошти ведення праці здобувати добровільним оподаткуванням і влаштовуванням підприємств у порозумінні з Відділом ОУК, як чайних вечорів, доповідей за добровільними датками і т. і.

4. Крім засобів на біжучі видатки, твориться Залізний Фонд УЧХА на закуп ліків і влаштування лічниць у майбутньому. Цей фонд не може бути нарушений аж доки не зайде потреба вжити його на призначену ціль. Складається він на окремий банковий рахунок і завідує ним Центральна Управа ОУК. Гроші до Залізного Фонду здобуваються з розпродажу значків УЧХА та зо збірок у спеціяльно на те призначеному тижні в році.

Показалося, що й така постанова справи не вистачає і вже два місяці пізніше Центральна Управа ОУК, обіжником ч. 4 з дня 21 березня 1939 року, змушена була видавати нове доручення:

" З уваги на повідомлення, яке ми отримали, що назви "Червоний Хрест" у Канаді не може вживати ніхто крім одної державної організації "Червоного Хреста" на Канаду, Центральна Управа ОУК рішила змінити назву наших Підвідділів "Української Червонохресної Акції" на Підвідділи "Української Першої Помочі", в скороченні УПП. Під цією назвою будемо продовжувати ту саму працю в тій ділянці. Жалуємо, що не можемо далі вживати попередньої назви, та річ не в назві, а в праці і в знанні, а його можна так само набувати та далі працювати і при назві УПП."

Назва "Першої Помочі" не сприймалася прихильно в Організації. Служила вона тільки перехідним способом, тому що негайно треба було покинути назву "Червоного Хреста". В сусідніх з Канадою ЗДА вже від кількох літ існувала жіноча організація "Українського Золотого Хреста", що перебрала на себе завдання "Українського Червоного Хреста", здобула вже немалий досвід і виконала велику працю. На П'ятій Крайовій Конференції ОУК у днях від 28 до 31 липня 1939 року в Саскатуні порішено прийняти таку саму назву в Канаді і Центральна Управа подала це до відома членству обіжником ч. 1 з дня 24 серпня 1939 року:

"Повідомляємо, що згідно з рішенням Крайової Конференції ОУК перемінено назву Підвідділів Української Першої Помочі на Підвідділи "Українського Золотого Хреста". Зміну цю переведено головно на бажання деяких Підвідділів, а теж і тому, щоб мати однакову назву з Золотим Хрестом в Америці, що певно причиниться до закріплення тісніших зв'язків з українками націоналістками на американському континенті. Від тепер будемо далі продовжувати ту саму працю під повищою назвою."

Назва "Українського Золотого Хреста" залишилася до сьогодні. Один ще рік діяли самостійні Підвідділи УЗХ, потім показалося не-

практично втримувати на місцях подвійний апарат, окремо для Відділів ОУК і окремо для Підвідділів УЗХ. Тому Шоста Крайова Конференція ОУК у Вінніпеґу в грудні 1940 року вирішила зліквідувати окремий організаційниий апарат УЗХ в терені і злити його з Управами Відділів ОУК. В обіжнику ч. 5 з дня 21 січня 1941 року читаємо про ту справу:

"Крайова Конференція ОУК схвалила зліквідувати Управи "Українського Золотого Хреста" і працю, що входить у ділянку УЗХ, передати Управам Відділів ОУК. В тій цілі одна з членок Управи Відділу ОУК стає референткою УЗХ, що в своїй ділянці підлягає і залежна від Управи Відділу ОУК. Скарбничка ОУК провадить **окремі** касові книги УЗХ.

Рішення ліквідації Підвідділів УЗХ, як самостійних тіл, зайшло тому, що не всюди при наших Відділах ОУК показалося можливе і потрібне творити окремі Підвідділи УЗХ. Де досі тих Підвідділів УЗХ не було, там негайно слід пустити в рух ділянку праці УЗХ, а зокрема посилити працю над побільшення Залізного Фонду УЗХ."

Такою довгою і крутою дорогою ступав "Український Золотий Хрест", заки остаточно залишився при остаточній теперішній своїй назві "Фонду Українського Золотого Хреста при ОУК". Для ясности вживаємо тільки тієї назви, даючи перегляд діяльности ОУК у цій ділянці від самого початку.

Як тільки проголошено відкриття нової ділянки в діяльності ОУК

ПІДВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА НА КУРСІ ПЕРШОЇ ПОМОЧІ В ТОРОНТІ 1941 РОКУ

Знизу, зліва до права, перший ряд: К. Джуль, С. Проців, д-р Яремій (керівник курсів), Я. Романик, А. Кривольчук. Другий ряд: І. Савич, А. Войтович, А. Медведик, А. Бігун, К. Срібняк, С. Павлусь. Третій ряд: Е. Волошин, М. Дунець, А. Дніпро, А. Коцюк, М. Пугач, Т. Серба.

— скрізь почали організуватися Підвідділи для неї. Найпершим своїм завданням поставили вони — згідно з дорученнями Центральної Управи - Крайової Конференції — курси першої допомоги. Такі курси відбулися в кожній більшій місцевості Канади і через них перейшли та фахове знання потрібне для першої допомоги раненим і хворим здобули сотні не лише членок ОУК і МУН, але й інших українських жінок. Найбільші курси, при співучасті кількадесяти слухачок, відбулися в містах Монтреалі, де викладав д-р Остапович, і в Торонті два курси, де їх провадив д-р Яремій і кваліфікована медична сестра Кібзій. Цикль десяти викладів з тої ділянки в Содбури тримав відомий український громадський діяч, д-р Іван Василенко, в Відділі ОУК Торонто-Захід викладав д-р Буряк, У Тіммінс до викладів запрошено англійську медсестру, що доповідала при помочі українських перекладчиць. Членки ОУК надзвичайно дбайливо поставилися до тих курсів, не тільки тому, що так наказувала потреба служби для свого народу і Центральна Управа їхньої Організації, але й самі радо користали з нагоди побільшити своє знання. Курси не припинялися аж до війни і ще пізніше, вже в часі війни, коли вони часто велися в порозумінні з "Канадійським Червоним Хрестом" і за його допомогою. Справа взяла ширший розмах і принесла признання для "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" та вдоволення для всіх тих, що в її рамах працювали.

Коли вибухла друга світова війна й жіноцтво ОУК поспішило з допомогою "Канадійському Червоному Хрестові", діялося це в рамах і під фірмою "Українського Золотого Хреста". Великий вклад тої праці обговорений на іншому місці нашого збірника.

А ввесь цей час не припинялася інформативно - пропаґандивна праця про потребу, ціль і завдання "Українського Золотого Хреста", получена з безнастанною збірковою акцією на Залізний Фонд. Ввесь час закликала до тих збірок Центральна Управа ОУК, а крім того на сторінках "Нового Шляху" зчаста містилися освідомні статті й заклики в справі "Українського Золотого Хреста".

"Залізний Фонд Українського Золотого Хреста", знаний пізніше коротко як "Фонд УЗХ", скоро розрісся до дуже поважних розмірів завдяки тому ,що пильнувала і дбала про нього Центральна Управа ОУК і що знайшов він надзвичайне зрозуміння і велику прихильність серед українського жіноцтва. Встановився звичай, що дохід зо "Щедрівки" кожного року повністю віддавався на Фонд УЗХ. Пізніше прибували до того приходи святкувань у честь Віри Бабенко, що відбувалися по всіх Відділах ОУК звичайно в місяці вересні кожного року. Через те й постановлено, що місяць вересень стане місяцем "Українського Золотого Хреста" і що в тому місяці Відділи ОУК всіляко будуть старатися збільшити Фонд УЗХ збірками, підприємствами та іншими доходовими імпрезами. Для ілюстрації подаємо тут один з багатьох закликів Центральної Управи ОУК:

У вересні жертвуймо на Український Золотий Хрест

Український Золотий Хрест має на цілі зібрати потрібні фонди на допомогу нашим братам на українських землях і вислати її так скоро, як лише стане це можливе.

На ту ціль переводили та переводять збірки до цієї пори самі Відділи ОУК і зібрали вже деяку суму, що в порівнянні до великих майбутніх потреб наших братів ще дуже мала і невистачальна. А кожен рік війни збільшує нужду наших братів і тим самим збільшує потребу помноження Фонду, що стояв би до розпорядимости і якого можна б ужити в кожній хвилі.

Тому в місяці вересні поведім кампанію за збіркою грошей на ту ціль. Ми жертвуємо на різні канадійські цілі та на допомогу різним воюючим і потерпілим народам. В місяці вересні жертвуймо на фонд допомоги українському народові на українських землях. Хай не буде українця, що не пожертвував би на ту важну й конечну свою ціль!

Центральна Управа ОУК

("Новий Шлях" ч. 71 з 4 вересня 1943 року)

На Фонд УЗХ Центральна Управа ОУК призначила прихід з розпродажу своїх видань "Віра Бабенко" і "Богданчик - Пустунчик". Відділи ОУК розібрали поміж себе книжечки, кольпортували їх при всяких нагодах і в той спосіб засобляли Фонд УЗХ.

Ледве чи в якій іншій ділянці проявили членки ОУК стільки винахідливости й витривалости, як у праці для "Українського Золотого Хреста". Перші членки ОУК у Содбури перевели в себе постійне оподаткування по п'ять центів тижнево на Фонд УЗХ, а вслід за їхнім прикладом пішли теж інші Відділи ОУК. Напр. Відділ ОУК у Західньомі Торонті віддавав 10% приходу з усіх своїх підприємств на Фонд УЗХ. Переглядаючи звіти з діяльности Підвідділів УЗХ і Відділів ОУК та читаючи дописи про ту діяльність на сторінці ОУК у "Новому Шляху" та на інших місцях того часопису, ми не можемо опертися почуттю подиву для тих жінок, що не пропускали найменшої нагоди, щоб дістати щось для УЗХ від української громадськости. Киньмо оком на один тільки 1940 рік і зачерпнім з нього кілька прикладів тієї жертвенної діяльности:

Торонто: в лютому влаштовано розігравку дарованих речей, на товариській забаві в родині Блазовських Софія Проців зібрала $43.65.

Форт Віліям: влаштовано "писанковий базар" з приходом на УЗХ. Запроваджено постійний продаж штучних квітів і писанок на користь УЗХ.

Еспанола: за чотири перші місяці 1940 року влаштовано 9 вечірок вишивання. На кожній з тих вечірок переводилася розігравка якоїсь подарованої речі і зібрані гроші призначено на УЗХ.

Українські школярі в Авґустдорфі (Німеччина) співають колядки на вечорі "Ялинки" 1952/3 р. (Українську школу вдержує ЦУ ОУК з фонду Українського Золотого Хреста).

Чи можливо перелічити всі ті вечірки, розігравки, забави, підприємства, що їх *усі* Відділи ОУК і *всі* їхні членки впродовж довгих років перевели з одною лише ціллю — зібрати гроші на поміч своїм братам і сестрам в Україні, коли заграють бойові сурми, загремлять гармати і в муках і в болях народиться нове життя народу з якого вони походили і про який ніколи не забували?

Під кінець другої світової війни ставало ясне, що "Фонд Українського Золотого Хреста" мусітиме перейняти на себе тяжке завдання рятувати від голоду і тяжких наслідків війни українську людність на рідних землях і до того завдання мусів він завчасу готуватися. Тим і пояснюється незвичайно велика активність на фронті здобування засобів Фондові УЗХ. На Провінційному З'їзді ОУК у Торонті дня 15 травня 1943 року цій справі присвячено багато уваги і З'їзд схвалив резолюцію:

> "В справі Залізного Фонду УЗХ рішено, щоб Відділи ОУК складали на УЗХ десятий відсоток з кожного свойого підприємства і щоб кожного року переводили одноразову кампанію на користь Фонду УЗХ".

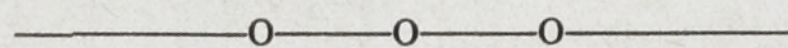
І коли прийшов цей час, "Український Золотий Хрест" щедро черпав зо своїх засобів та роздавав їх скрізь там, де відчувалася потреба. Про те ширше сказано в статті про допомогу ОУК українським скитальцям після другої світової війни.

Група українських школярів в Авґустдорфі, Німеччина, колядує. (Цю школу втримує ОУК).

"Фонд Українського Золотого Хреста" не припинив і сьогодні своєї діяльности. ОУК утримує в Европі з Фонду УЗХ "Рідні Школи" й дитячі садки, помагає хворим, немічним і безробітнім родинам, а також у Канаді і в ЗДА спомагає хворих визначних українок.Ніколи не відомо, чи не звернеться до нього український нарід і чи не треба буде знову простягнути йому помічну руку як і в минулому.

Скромні три Букви УЗХ, як символ золотого серця української жінки світло записалися в історії воєнних і післявоєнних років. Нехай же ж і далі золотими зірками мерехтять вони на нашому небі — знак доброти, готовости до жертви і любови до своїх братів і сестер.

СТЕФАНІЯ БУБНЮК

Карпатська Україна й ОУК

(Світла сторінка в житті "Організації Українок Канади")

Для нас, членок ОУК, що не так ще давно прибули до Канади, що ще, так мовити б, жили подихом рідного краю, що ще постійно носили в своїй пам'яті образ рідної землі й голубили в серці надію на її скоре звільнення з-під ворожої влади, — блискавичні події, що наступили в Карпатській Україні 1939 року, проголошення Срібної Землі самостійною державою мало величезне значення. Воно потрясло нами до глибини душі, закріпило в нас віру в невмірущість нашої ідеї і додало запалу, завзяття й охоти до дальшої, ще більш оживленої праці в рядах ОУК.

Бо всі майже певні були, що це тільки початок, що вслід за відродженням цього маленького й забутого досі скравка української землі настануть великі рушення в світі і принесуть волю Україні, здійснену в її соборній самостійній державі.

Всі пильно слідкували за розвитком подій у Карпатській Україні, жадібно ловили кожну вістку про неї в часописах і в радіо.

Як сьогодні стають мені перед очима ті радісні обличчя, ті сяючі очі членок ОУК, як сьогодні пригадую ті повні оптимізму листи від Відділів ОУК, ту загальну втіху всіх українців у Канаді, що вже хоч мала частина рідної землі вільна, що вже там, далеко за морем, у Хусті є свій уряд, є своя влада, є своє військо, свої установи, свої організації. Бо членки ОУК були свідомі, що ось може настав уже час практично здійснювати те, до чого від самого початку підготовлялася наша Організації — не тільки запевнити політичну й матеріяльну допомогу тим, що змагаються за визволення України, але й особисто стануть з ними до співпраці, використати набуте в "Червоному Хресті", Відділах "Першої Помочі" та в "Українському Золотому Хресті" знання. Вони були готові кожної хвилини станути на поклик України і нетерпляче того поклику вижидали.

Та описати того почуття радости й гордости, яке заволоділо нами, я не в силі. Це було таке духове піднесення, якого можуть зазнати тільки віками поневолені народи. Членки ОУК ще може й більше відчули й пережили своїм серцем ті всі події в Карпатській Україні дуже глибоко, бо ж вони, як уже згадано, ще так недавно покинули рідний край.

Було відомо, що наші сестри з Карпатської України жваво працюють при відродженні своєї країни на всіх ділянках, де тільки могли виявити свій хист. В освідомній і пропаґандивній своїй акції поставони своїм кличем слова Лесі Українки:

Невже ж ти можеш осторонь стояти
І споглядать, як ллється братня кров?

і тим не лише самі віддали себе на службу пробудженого народу, але й неначе кидали заклик українкам з цілого світу прилучитися до їхнього діла.

Централвна Управа ОУК поробила заходи, щоб нав'язати контакт з українками в Карпатській Україні. Ось передо мною копія листа Центральної Управи ОУК з дня 6 березня 1939 року, за підписами тодішньої голови, покійної Анастасії Павличенко і моїм, як секретарки, до "Українського Жіночого Союзу" в Хусті:

"Хвальна Управо! Довідуємося з преси ,що українське жіноцтво в Карпатській Україні організується. Ми дуже радіємо цим проявом і засилаємо Вам наш дружній привіт та щирі побажання повних успіхів у Вашій праці.

Ми, українки в Канаді, також зорганізовані, щоб служити націоналістичній ідеї, і тому намагаємось удержувати тісні взаємовідносини з українськими жіночими організаціями на рідних землях, щоб спільними зусиллями прямувати до всім нам спільної цілі. Цією дорогою бажаємо нав'язати контакт з Вами й будемо дуже раді дістати від Вас відповідь. Повідоміть нас про жіночий рух у Карпатській Україні, які там є жіночі часописи, в якому напрямі звернена найбільше діяльність жіноцтва і взагалі про все, що характеризує жіночу працю. Коли б Вас цікавило дещо про наше життя, то ми радо послужимо Вам інформаціями... Засилаємо наші найкращі побажання й очікуємо від Вас відповіді..."

Не тільки Центральна Управа ОУК, але також і Відділи ОУК бажали ближчих зв'язків зо своїми сестрами в Карпатській Україні. Відділ ОУК з Реджайни, Саск., пише до Центральної Управи в листі з 3 березня 1939 року:

"Наш Відділ рішив передплатити з Карпатської України жіночий часопис, тому просимо нам написати, котрий нам буде відповідати..."

а таких листів з запитами, проханнями інформацій, пропозиціями допомоги Карпатській Україні було в тому часі дуже багато.

"Український Золотий Хрест" у ЗДА готує висилку до Карпатської України в 1939 році.

Так, ми не тільки раділи досягненнями в Карпатській Україні, ми бажали живих зв'язків з сестрами й братами в пробудженій до вільного життя Срібній Землі. Снувалися різні пляни, в який спосіб найкраще заманіфестувати нашу кровну й духову єдність з українками молодої держави, чим і як найліпше можна їм допомогти, думалося про відвідини їх у нас і нас у них для затіснення контактів і спільного продумання над тим, що можна і треба за даної ситуації зробити.

Та, як знаємо, наша радість була коротка, наші бажання утривалити живі зв'язки не принесли успіхів. Сильніший ворог здушив у зародку молоду державу. Полилася кров юних лицарів-героїв, Карпатських Січовиків, а решта відтягнулися в глибокі ліси Карпат.

Це там. А тут огорнув усіх великий жаль, злість і досада на велику несправедливість супроти нашого народу. Наповнилися й серця членок ОУК великим смутком, але вони не падали духом. В той час, як велика частина української суспільности в Канаді поволі годилася з думкою про долю Карпатської України, ОУК і Братні Організації робили все можливе, щоб розворушити світову прилюдну опінію й наставити її симпатії в сторону тих, що підняли зброю в обороні України. Понеслися протестні віча, гіркі слова на адресу окупантів. В тих вічах брали участь і членки ОУК. Обіжником ч. 4 з 21 березня 1939 року Централльна Управа дає заклик до всіх членок:

"На днях зайшли трагічні події в житті Карпатської України й української нації. Та це не сміє пригнічувати нашого національного духа. Навпаки, карпатські українці без зброї, окружені з усіх боків ворогами і загрожені нещасниками чехами з середини, своєю лицарською поставою в обороні своїх прав вливають у наші серця нову сильну гордість і надію на остаточний успіх перемоги української нації. Часові невдачі пригнічують тільки слабодухів, сильних і життєздатних вони тільки гартують. То ж подвоюймо нашу працю, то ж подесятирімо наше завзяття, то ж озброюймось витривалістю і постановою стояти до кінця і славно перемогти. Хуст створив нові Крути Карпатської України. Слава Героям!"

Центральна Управа не обмежується тільки до внутрішньо - організаційних засобів підносити бадьорий настрій серед членок ОУК, вона поширює своє діяння на всю суспільність і говорить до неї зо сторінок своєї преси.

І не лише сама Центральна Управа забирає в тій справі слово.

Відзиваються окремі членки з Відділів ОУК і в голосі їх даремно було б шукати зневіри й западництва. Не сьозами, лиш ділами — ось як можна б схарактеризувати реакцію членок на трагедію Карпатської України, як це, для прикладу, може засвідчити нам стаття Ольги Заяць з Содбури п. н. "Не падаймо на дусі!" на сторінці ОУК в "Новому Шляху" з 15 травня 1939 року:

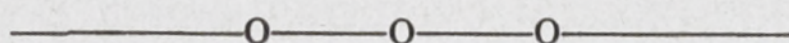
"Тепер наша еміграція повинна дати помічну руку тим, що опинились на чужині, виперті силою з рідної землі. Обов'язком нашої Організації є працювати з усіх сил, щоб забезпечити тих, що так по-геройськи обороняли рідну землю перед бандитським нападом гуно-мадярських орд. Не сміє бути ні одної людини, в якої б'ється українське серце, щоб не поспішила з поміччю для тих, що своєю кров'ю позначили границі Карпатської України..."

Постава Центральної Управи ОУК і заклики окремих чільних членок Організації не залишилися без відгуку. Вже в тому самому числі "Нового Шляху", в огляді праці ОУК читаємо:

"Збірки на поміч збігцям з Карпатської України далі переводяться. Багато Відділів має перевести збірки на ту ціль підчас Свята Матері. Досі стоїть на першому місці Відділ ОУК у Содбури — він переслав на ту ціль дол. 97.35..."

І хоч вислано значну допомогу воюючій Карпатській Україні в тому часі, хоч кривавилися наші серця — нічого це справі не помогло.

Немов метеор пролетіла короткотривала воля Карпатської України понад нами, торкнула струни нашої душі, звеселила її життєрадісними акордами і знову потонула в минулому. Потонула, щоб набратися нової сили ,щоб ще раз здійматися вгору і запанувати на всіх корінних землях України на віки вічні. Дай Боже нам, членкам ОУК, діждатися тої щасливої хвилини.

ІРЕНА КНИШ

ДОПОМОГА ОУК ВОЄННИМ ЗУСИЛЛЯМ КАНАДИ

Вибух Другої Світової Війни одним помахом перетяв зв'язки канадійського українства з рідними землями. Це мусіло відбитися на діяльності всіх українських товариств у Канаді, що ставили собі метою нести допомогу визвольним змаганням України і тим самим не могло залишитися без впливу теж і на "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб".

А заразом упродовж тих шости років війни, від 1939 до 1945, висуваються на чоло завдання інші, що досі не відчувалися так гостро. Серед них на першому місці стала потреба включитися в воєнні зусилля Канади. Центральна Управа ОУК повністю здавала собі справу з тих обов'язків, що тяжать на членках ОУК, як громадянках канадійської держави і відразу, з першого моменту війни, поставила ці обов'язки в центрі уваги цілої Організації. Від того часу, аж до хвилі капітуляції Німеччини і Японії та до демобілізації альянтських армій і повороту додому вояків з канадійського війська за морем, Центральна Управа ОУК координує працю Відділів ОУК та окремих членок у тій ділянці, заохочує до її посилення і виступає з ініціятивою скрізь, де того вимагає воєнна потреба. Цей воєнний період діяльности ОУК щільно виповнений намаганям збільшити оборонну силу Канади і запевнити їй перемогу в війні.

Вже дня 2 листопада 1939 року Центральна Управа ОУК містить у "Новому Шляху" повідомлення-апель до українських жінок голоситися до праці в різних канадійських установах і товариствах, що ставили собі за ціль мобілізувати суспільність для посилення воєнних змагань Канади, а в першу чергу до т. зв. добровільної реєстрації канадійського жіноцтва.

"Крім льокальної праці Відділи ОУК та Підвідділи УЗХ свідомі свойого громадянського обов'язку супроти нашої прибраної батьківщини, Канади, голосяться на заклик Центральної Управи до місцевих Відділів Канадійського Червоного Хреста та других установ, як "добровільна реєстрація канадійського жіноцтва", щоб прийти і зо своєю допомогою в так важній справі, що її канадійське жіноцтво має виконати в теперішній війні. Центральна Управа сподівається, що всі членки нашої Організації, що мають можливість, постараються гідно виконати цей наш громадянський обов'язок. Не словами, а ділами докажім, що дорожимо цією країною, яка дала нам у себе вільне життя!"

Обіжниками, листуванням з Відділами та з чільними членками ОУК, промовами на з'їздах, зборах і сходинах — всіма способами свого діяння Центральна Управа ОУК уже в перших місяцях війни доводить до того, що ціла ОУК організовано вступає на цей шлях допомоги воєнним змаганням Канади, і це знайшло свій вислів у 4-ій резолюції VI. Крайової Конференції ОУК — і першої від хвилі вибуху війни — в днях 27—29 грудня 1940 року в Вінніпеґу:

"Крайова Конференція ОУК заявляє свою всецілу поміч воєнним змаганням Канади. І тому закликає своє членство та взагалі українське жіноцтво піти назустріч у всій праці Канадійського Червоного Хреста".

Це становище "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" схоплене в програмовому рефераті Степанії Савчук на VIII. Крайовій Конференції ОУК в днях 15—17 січня 1943 року в Вінніпеґу, п. н. "Праця і дальші завдання українського жіноцтва в Канаді під сучасну по-

ВІДДІЛ ОУК У САСКАТУНІ, ПРАЦЮВАЛИ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Зліва до права сидять: К. Огінська, П. Будз, бл. п. А. Павличенко, А. Лащенко, К. Корда, Ф. Перчишин; 2-ий ряд: А. Петрик, М. Заячківська, М. Романів, А. Бойчук, М. Мантика, М. Валько; 3-ій ряд: Антонюк, Томпальська, А. Сукнацька, С. Вовк.

ру", що з одного боку давав підсумки пропробленої вже праці, а з другої намічував, що ще потрібно зробити.

Допомога українського жіноцтва, згуртованого в ОУК та довкола неї, воєнним зусиллям Канади ішла різними шляхами, але з природи речі найбільше виявили себе в тих ділянках, що найближче лежать жіночій вдачі і жіночим спроможностям. А сюди в першу чергу належить Червоний Хрест. Канадійський Червоний Хрест, що теж у мирних часах не припиняє своєї діяльности, в обличчі війни станув перед колосальними завданнями і мусів заапелювати за допомогою до всієї канадійської суспільности. Членки ОУК на місцях, як громадянки Канади, відгукалися на цей апель і голосилися індивідуально до червонохрестної праці зараз від самого початку. Центральна Управа ОУК мусіла подбати, щоб ці індивідуальні зусилля окремих членок уложити в спільне русло Організації, бо в той спосіб і видайність праці більшає і значення української національної групи в Канаді зростає. Тому вже в обіжнику ч. 2 з дня 20 жовтня 1939 року, за підписами тодішньої голови Центральної Управи, Анастасії Павличенко, і секретарки Степанії Бубнюк, даються членкам ОУК конкретні вказівки відносно тієї акції:

"Почата війна в Європі вимагає певної підготови і допомоги від кожного громадянина і громадянки держави. Ми, українки — британські громадянки, повинні однозгідно показати готовість дати таку поміч, на яку ми спроможні. Центральна Управа закликає Управи Відділів ОУК перевести на місцях список членок, що можуть причинитися до тієї помочі. Головно слід списати тих членок, що вміють шити і плести різні вовняні речі. З тими списками треба зголошуватися до льокального Відділу Канадійського Червоного Хреста **як членки Підвідділів Українського Золотого Хреста** і предложити свою готовість прийти з допомогою тій установі... Список членок, що будуть брати участь у тій праці, слід переслати до Центральної Управи ОУК".

Разом з тим Центральна Управа ввесь час накликає до участи в збірках на Канадійський Червоний Хрест і доручає кожного року влаштувати одне підприємство на його користь. А звертається з тим не до самого тільки членства ОУК, але й до широких мас українського жіноцтва:

"Канадійський Червоний Хрест провадить тепер широку кампанію за зібранням фондів на посилення своєї воєнної праці. Центральна Управа звернулася обіжником до Відділів ОУК і Підвідділів Українського Золотого Хреста, щоб вони по своїм силам і можливостям прийшли з допомогою цій гуманітарній установі.

Цією дорогою звертаємося знову до українського жіноцтва, що стоїть поза рамками Організації, з гарячим закликом зайнятися збіркою грошей на ціль допомоги Канадійському Червоному Хрестові. Зібрані гроші слід передати до льокального Відділу Червоного Хреста, або переслати до Центральної Управи ОУК, що доручить їх на призначену ціль.

Українки, громадянки Канади! Виявім якнайбільше активности в тому напрямі. Хай не буде ані одної української родини, що не жертвувала б хоч невелику сумбу на поміч у праці, яку веде Червоний Хрест. Докажім ділами, що ми віддані цій країні, яка дала нам у себе вільне життя".

("Новий Шлях" з дня 23 листопада 1939)

ВІДДІЛ У СОДБУРИ ПРИ ПРАЦІ ШИТТЯ Й ПЛЕТЕННЯ ДЛЯ КАН. ЧЕРВ. ХРЕСТА

Сидять: К. Підзамецька, П. Іваницька, Р. Зараска, А. Бідочка, Е. Стафірна, С. Парчевська, О. Юськів, М. Чайка, К. Гуменюк (реф. Ч. Хр.), К. Кутна; стоять: К. Процюк, А. Курилів, П. Стефурак, М. Янківська, М. Слободян, Т. Марунчак, А. Скоротко, Т. Панас, В. Гусяк, М. Андрухів. Бракує тих, що працювали для К.Ч.Х.: Е. Стефура, М. Раїч, Г. Вишньовська, І. Никільчук, С. Далик, М. Дутка, А. Федорчук, С. Матейко, А. Гриценко, М. Ґаба, А. Ворончак, Р. Калин, А. Голинська.

Успіх був надзвичайний. Вже в першому році війни, коли не розшалілася вона ще з цілою своєю силою, звіти Підвідділів УЗХ виказали, що їхні членки пошили 4,828 штук різного білля та зложили дол. 1,021.85 через саму тільки Центральну Управу, не враховуючи пожертв на місцях і дарів окремих членок до льокальних Відділів Канадійського Червоного Хреста. В міру того, як війна розгорталася і втягала в себе щораз ширші маси народу, кріпне теж акція допомоги Канадійському Червоному Хрестові. Напливають звідомлення і дописи з різних місцевостей Канади, що членство ОУК і прихильниці Організації нав'язали тісні взаємини з Жіночими Відділами Канадійського Легіону, виплітали вінки на могили, брали участь у походах в "Дні Декорації" і в "Дні Перемир'я", влаштовували збірки, забави й бенкети з чистим приходом на Канадійський Червоний Хрест та на інші воєнні цілі.

Для прикладу, як розвивалася ця праця ОУК у тій ділянці, подаємо уривки звідомлення Центральної Управи по кінець 1939 року — отже за всього чотири перші місяці війни — поміщені в числі 93 "Нового Шляху" з дня 7 грудня 1939 року:

"Позатим Відділи зайняті дальше працею для Червоного Хреста. Відділ ОУК у Реджайні влаштував пущення, на яке запросив теж і українських вояків з канадійської армії. Відділ ОУК у Вест Форт Віліям улаштував базар на користь Червоного Хреста, а членки Відділу ОУК у Форт Віліям покінчили шиття для тієї установи та розпродують тікети, що їх видав Червоний Хрест. Відділ ОУК у Бедфордвіл бере живу участь у представленні, що його влаштовує з Братніми Організаціями на користь Червоного Хреста. В Кіркленд Лейк обрано на вічу в справі Червоного Хреста репрезентантку ОУК, у місцевому Червоному Хресті. Відділи ОУК у Вал д'Ор і в Ошаві перевели збірки на Червоний Хрест, і Відділ в Ошаві дістав похвального листа

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТО, ЩО ПРАЦЮВАЛИ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Сидять з ліва до права: М. Партика, А. Хижа, А. Теребуш, І. Мовчко, А. Ковальчук, В. Моледнюк, О. Заяць, М. Онисько, Л. Романик; стоять: П. Мороз, А. Ґлущак, К. Жовнір, А. Андреїв, О. Соя, А. Смольська, Ф. Бучко, Ю. Мудра (1944 р.)

за те від Червоного Хреста. Відділ ОУК у Ст. Бонифас кожного тижня переводить спільні вечорі шиття для Червоного Хреста. В Торонто влаштовано великий концерт силами всіх Братніх Організацій з прибутком на Червоний Хрест і на ньому була представниця Канадійського Червоного Хреста. Відділ ОУК у Вінніпеґу влаштував чайний вечір на Червоний Хрест" і т. д. і т. д.

Як вели червонохрестну акцію Відділи ОУК на місцях, довідуємося з допису Відділу ОУК у Вінніпеґу до "Нового Шляху" ч. 75 з дня 18 вересня 1943 року. Українське жіноцтво Вінніпеґу, за останні два місяці брало участь у таких ділянках праці Канадійського Червоного Хреста:

Жіногі банки крови. Двісті п'ятдесять українських жінок жертвували свою кров. На одну трансфузію треба три до п'яти донацій і щоб збільшити цей фонд крови, відвідують вони хати в цілі зібрання жертводавців крови.

Робітні Червоного Хреста. Кожного дня працює там сто жінок-добровольців, між ними велике число українок, а серед них членки ОУК. Шиють і плетуть білля і всякі вовняні вироби для шпиталів і для вояків за морем.

Допомога полоненим канадійцям. Раз на тиждень працюють жінки у робітнях Червоного Хреста тільки для тої цілі. Потрібно 150 жі-

нок на цей день, серед них поважний відсоток становлять членки і прихильниці ОУК.

Пакунки для моряків. Це окрема ділянка в Червоному Хресті, членки ОУК залюбки в ній працюють.

Допомога жертвам бомбардування. Для цивільного населення в Англії, що потерпіло від бомбардування міст, збіраються речі, шиється білля, плететься вовняне одіння, висилаються різного рода харчові та інші пачки. У всьому тому активну участь брало жіноцтво Відділу ОУК.

Затіснені в тих часах взаємини з Канадійським Червоним Хрестом виявилися теж у тому, що його представники і представниці викладали на зорганізованих з доручення Центральної Управи ОУК курсах раціонального відживлювання дітей і плекання здоров'я жінок у часі вагітности.

Для повноти образу співпраці "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" з Канадійським Червоним Хрестом у здоровельній ділянці слід би ще згадати, що в тому періоді докінчено всі давніше започатковані курси Скорої Помочі, а де їх перед тим не було, там їх зорганізовано тепер, і викладали там попри українських теж і англійські лікарі та медичні сестри. А для того, щоб запізнати з тією справою всіх членок ОУК і прихильниць там, де годі було перевести такі курси, Центральна Управа подбала, щоб на сторінці ОУК у "Новому Шляху" йшли лекції про скору поміч д-ра В. Бачинського з Вінніпеґу.

Пізніше, коли Канадійський Червоний Хрест проголошував свої річні кампанії і ставив собі за ціль здобути десять мільйонів річно, Центральна Управа ОУК пильнувала, щоб ціла Організація брала активну участь у тих кампаніях.

Друга з черги ділянка воєнних зусиль Канади, де могло себе проявити українське жіноцтво — це воєнна економія. Воєнні часи вимагають величезних грошових видатків від держави і вона мусить ці фонди здобувати теж і добровільними позичками від своїх громадян. "Організація Українок Канади" і сама закуповувала — в міру своїх фінансових спроможностей — різного рода державні позички, так звані бонди і воєнно-щадничі цертифікати, доручала закупляти їх своєму членству і заохочувала до того всіх українок.

ПЛЕТУТЬ ВОВНУ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Зліва до права: Е. Стефура, О. Заяць, С. Парчевська, А. Бідочка і С. Матейко. (Відділ ОУК у Содбури 1940 року).

В воєнному часі росте спекуляція, що підриває економічні основи держави і кожен уряд мусить боротися з тим нездоровим явищем. До того необхідна йому прихильна постава й допомога суспільности. Центральна Управа ОУК сконтактувалася з урядом контролі цін в Оттаві, спровадила в нього більшу кількість книжечок з інформаціями, як контролювати ціни при нагоді щоденних закупів, і розіслала їх по Відділах ОУК з відповідними поясненнями.

Коли стало ясне, що війна затягнеться на довше і грозитиме вичерпання економічних ресурсів, а головно потрібних до воєнної продукції сирівців, по всій Канаді пішла акція збирання відпадків і невжитків, що могли б використовуватися як сирівці в фабриках. Стояла вона під керівництвом Міністерства Амуніції і Воєнного Постачання, що кожного року проголошувало кампанію за збірками тих чи інших матеріялів. Нпр., на 1943 рік проголошено за ціль зібрати дванадцять мільйонів фунтів текстильних відпадків. В тій акції 1943 року наперед висунувся Вінніпеґ і в ньому жіноцтво ОУК зайняло почесне місце.

Центральна Управа ОУК спеціяльним обіжним листом з дня 25 серпня 1942 року роз'яснила вагу тієї справи членству ОУК і візвала його творити на місцях Комітети для збірки невжитків і відпадків та ввійти в порозуміння з такими ж загально-канадійськими Комітетами, де вони існують.

В червні 1940 року під ударами гітлерівських дивізій капітулювала Франція. Прийшов час жахливих повітряних нальотів на англійський острів і в зв'язку з тим постала потреба евакуювати цивільне населення, а головно дітей. Деяку кількість з тих дітей перевезено до Канади, щоб вони тут перебули воєнний час. Центральна Управа ОУК в імені чутливого на людське горе українського жіноцтва негайно зголосила готовість "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і зо своєї сторони заопікуватися тими дітьми, розмістивши їх по родинах своїх членок.

Можна сказати, що не було ані одної державної чи громадської акції з метою скріпити воєнну силу Канади, де "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" не взялас б замітної участи.

При тому закликала вона членство ОУК поміщувати в льокальній англійській і французькій пресі звідомлення про виконану укра-

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У КІРКЛЕНД ЛЕЙК, ЯКІ ШИЛИ І ПЛЕЛИ ДЛЯ КАН. ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА (1941 Р.)

З ліва до права сидять: А. Возьна, М. Радул, М. Глущак, Л. Яцко, Р. Несторовська, Л. Воробець; стоять: А. Козак, Ю. Міґус, Ю. Савко, Н. Вівчарук, Н. Цалинюк, П. Федірчук, М. Урбан, А. Мищій.

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК В СТ. БОНІФАС, ЩО ШИЛИ І ПЛЕЛИ В ЧАСІ ВІЙНИ ДЛЯ КАНАДІЙСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Сидять з ліва до права: А. Копичанська, М. Балацька (голова Ч. Хр.), О. Стебницька, П. Павлишин; стоять: Анна Вель, О. Юзвишин, К. Хам, М. Жеруха, А. Кужіль, М. Копинська, А. Стефанишин, Й. Каптій, Й. Яворська, К. Хлібойко. Бракує Серафина Вель.

їнським жіноцтвом працю для "Канадійського Червоного Хреста" та на інші воєнні цілі, щоб у той спосіб знайомити канадійську громадськість з вкладом української спільноти в оборону Канади.

Праці "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" у ці бурхливі воєнні роки трудно змірити прийнятими досі способами. Зужитого на громадську працю часу і труду, недоспаних ночей, знищеного гурботами здоров'я не віддають ані записані книги протоколів, ані цифри зібраних долярів. Одначе для прикладу й ілюстрації подаємо на цьому місці деякі цифри з фінансового звіту Центральної Управи ОУК на Крайовій Конференції в Вінніпеґу в днях 26—28 січня 1945, останній у воєнному часі.

За охоплений звітом час:

Закуплено воєнно-щадничих бондів на суму		$2,500.00
Передано грішми до "Канадійського Червоного Хреста"		3,608.98
На добродійні цілі зв'язані з війною		1,571.63
Пошито і виплетено для шпиталів "Канадійського Червоного Хреста" одіння	штук	9,035
Виплетено з вовни	"	491

а в робітнях Червоного Хреста 63 членки зужили 365 годин праці.

Завданням цієї статті — дати тільки загальний огляд того великого вкладу праці, що його віддала "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" в останній війні для Канади, землі поселення батьків її членок і прибраної їхньої батьківщини. Далеко не все можна тут зібрати, до того потрібно пильних статистичних студій матеріялів, розкиданих по всій Канаді. Не дивлячись на те Організація з чистим сумлінням стати може на суд історії — вона добре виконала свій обов'язок і заслужилася для Канади.

ОЛЬГА СТЕБНИЦЬКА

ДОПОМОГА ОУК УКРАЇНСЬКИМ ВОЯКАМ У КАНАДІЙСЬКІЙ АРМІЇ

В міру того, як ставало ясно, що війна протягнеться довше, — щораз більше розросталася воєнна напруга Канади і щораз більше добровольців голосилося в канадійську армію до служби за морем. Серед тих добровольців була велика кількість українців — їх відсоток пропорційно до числа українців у Канаді в порівнянні з іншими національностями був чи не найбільший. На жаль, нема точної евіденції, скільки саме українців служило в канадійській армії в воєнному часі, одначе найбільш обережні обрахунки, що їх робили різні громадські українські кола в Канаді в порозумінні з "Союзом Канадійських Українських Вояків за Морем" дають цифру около 40,000. Можна прийняти, що число те було більше. А з тої загальної кількости українських добровольців у канадійській армії щонайменше половина виїхала за море.

На канадійську суспільність упав обов'язок підтримувати воєнну мораль воєцтва при помочі переписки, пересилки книжок і посилок усяких дрібних і приємних для вояка дарунків. Серед тих вояків не одна членка ОУК мала свого чоловіка, сина чи брата, а через те на ОУК припав обов'язок подвійний — родинний і суспільний — організувати опіку над канадійськими вояками за морем. Справа опіки й допомоги воякам не сходила з уваги цілої ОУК та окремих її членок від самого початку війни. Прихильність воякам виявлялася спонтанно скрізь там, де можливий був контакт між воєцтвом і суспільністю. Відділ ОУК у Реджайні влаштував дня 8 січня 1940 року спільний Свят-Вечір для членів Братніх Організацій і запросив туди українських вояків, що були на постою в Реджайні. Такі прийняття і забави для вояків відбувалися теж і в інших Відділах ОУК, де тільки стояли вояки на вишколі, а найбільше з них було в Форт Віліям, де запрошено 175 вояків на забаву, сердечно їх погощено і кожного обдаровано тютюном. Цей контакт між членками ОУК і стаціонованими в Канаді по вишкільних таборах і ґарнізонах вояками не припинявся аж до самої демобілізації.

Одначе — зовсім природно — думки всіх найбільше зверталися в сторону тих вояків, що виїхали до Європи чи Азії брати безпосередню участь у воєнних діях. Вони перебували здалеку від своїх рідних

і близьких, їм загрожувала небезпека кожної хвилі і вони найбільше з усіх потребували виявів любови і симпатії від тих, кого покинули в Канаді. Вояки виїжджали на ті відтинки фронту, куди їх призначено, писали звідти листи до свояків і знайомих, а з Канади їм висилали всякі ласощі й подарунки. Щораз більше тих вояків і щораз більше листів — широко по цілій Канаді розливається це і зачинає вже набірати організованих форм.

Вже від місяця березня 1941 року Центральна Управа ОУК починає звертати увагу Відділів і членок ОУК на конечність допомагати воякам за морем виявами своєї пам'яти про них і заохочує їх висилати пакети. Швидко виявляється потреба внести порядок у ту загальну акцію, що досі йшла самочинно і виявляла успіхи то більші то менші, в залежності від того, чи на місцях були одиниці з більшою чи з меншою ініціятивою. І дня 17 березня 1942 року Центральна Управа ОУК закликає обіжником членство ОУК надсилати до себе адреси українських вояків за морем, щоб у той спосіб найперше завести позмозі найповнішу евіденцію їх у себе, а потім зорганізувати збірку фондів на висилку дарунків. Бо траплялося таке, що один вояк мав багатшу рідню чи більше знайомих і діставав посилки часто, а в іншого знайомих менше і він лишався в забутті. "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" хотіла поставити цю справу в суспільну площину: не мати, не родина, не суджена чи дружина має дбати про

В часі війни членки Відділу ОУК в Вінніпеґу працюють для Канадійського Червоного Хреста.

свойого рідного за морем, це є обов'язком цілої громадськости у відношенні до всіх вояків.

Центральна Управа ОУК випустила спеціяльні збіркові лісти на допомогу воякам і незабаром почали широким струменем напливати на ту ціль гроші до Центральної Управи. Переглядаючи числа "Нового Шляху" з років 1942—1945 ми бачимо, як велика була жертвенність на цю допомогу, виказн надісланих збірок виповняли цілі колюмни газети.

Членки ОУК сердечно взялися за ту роботу, не тільки з любови до своїх близьких, що служили в війську, але і з почуття свого громадського та організаційного обов'язку. Але кількість вояків за морем більшає, потреби ростуть і не вистачає вже сил самого тільки членства ОУК. Центральна Управа рішається на дальший крок — віддати свій набутий досвід у тій справі для всієї української громадськости в Канаді, вийшовши поза рами своєї тільки "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

В половині 1943 року Центральна Управа при нагоді повідомлення про посилку дарунків воякам на Великдень, проголошує в пресі свій комунікат зазив такого змісту:

"Вже півтора року минає, як Центральна Управа "Організації Українок Канади" започаткувала висилку дарунків для українських вояків за морем. Такі висилки виходили майже щомісяця і мали в собі такі речі, як консервовані харчі в бляшанках, чай, ковбаси (на Великдень), чоколяду, цигарки і приладдя до голення. Остання посилка відійшла для 54 вояків на суму $770 в липні ц. р.

До цієї пори Центральна Управа ОУК отримувала гроші на закуп дарунків для вояків майже виключно від своїх Відділів ОУК і Братніх Організацій. Одначе дарунки відходили на адреси всіх вояків, які Центральна Управа отримала. Будемо раді, коли читачі цих рядків, що мають точні адреси українських вояків за морем, перешлють їх нам. Будемо теж вдячні всім, хто схоче причинитися своєю жертвою чи збіркою на фонд висилки дарунків українським воякам за море.

Центральна Управа ОУК".

Таким способом старалася Центральна Управа ОУК зацікавити ширшу українську громаду справою висилки дарунків українським воякам за море і ставила їм себе до розпорядимости. В цілі точнішого з'ясування цієї справи зокрема тим українцям, що жили подальше більших українських центрів, Центральна Управа ОУК звернулася в ч. 63 "Нового Шляху" з дня 7 серпня 1943 року з ось таким закликом:

"Зазив до українських громадянок.

Від самого початку війни українська молодь, наші сини, брати, свояки і приятелі громадно і добровільно поспішили в ряди канадійської армії. Вони пішли згодом за море, щоб стати в обороні нової батьківщини — Канади. Вони рішили віддати навіть своє життя, щоб тільки забезпечити нас. В першу чергу вони стали в обороні вільного нашого життя, наших громадянських свобід...

Деякі з них уже зложили найвищу жертву за ті повищі цілі. Одні впали в бою, другі ранені, інші попалися в полон.

Маючи повище на увазі, Центральна Управа "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" уже півтора року висилає дарунки для українських вояків за морем. Фонди на ту ціль постачали наші Відділи з цілої Канади. Дарунки пересилаються всім воякам, без різниці їхньої організаційної приналежности.

Сподіваємося, що серед нашої громадськости знайдеться чимало таких, що схочуть підперти цю патріотичну працю. Не всі можуть стати в бойові ряди, та зате всі ми, що лишилися і живемо в спокою, маємо обов'язок показати, що ми стоїмо за тими, що стали за нас. Своєю скромною жертвою на дарунки для українських вояків ми докажемо їм, що цінимо їхню посвяту, а тим самим подамо кожному воякові моральну підтримку в його тяжких хвилях.

Українські жінки — матері, дружини, сестри, наречені! За нами святий обов'язок піклування українськими вояками за морем! Докажім це ділом!

Центральна Управа ОУК".

("Новий Шлях", ч. 63 з 7 серпня 1943).

Від того часу безперервно ідуть у пресі інформаційні статті ОУК для української громадськости про вагу й потребу допомоги воякам. Годі їх усіх перелічити, згадаємо тільки про деякі, як нпр. "Не забуваймо про наших вояків" (Новий Шлях" ч. 39 з 15 травня 1943), "Громадськість і вояки" ("Новий Шлях", ч. 85 з 28 жовтня 1943), "За добрий настрій вояків за морем", ("Новий Шлях", ч. 61 з дня 29 липня 1944), "Піддержуймо настрій наших вояків за морем",("Новий Шлях", ч. 87 з 27 жовтня 1944) і багато інших. Ці статті ставили собі за мету будити сумління українців у Канаді, щоб вони за турботами поточного буденного життя не забували про тих, що наставляли свої груди і наражали голови в обороні вільного і щасливого життя всіх громадян Канади.

Для тієї самої цілі служили періодичні повідомлення Центральної Управи про висилку пакетів, поміщувані на сторінках "Нового Шляху". Возьмім для прикладу посилки з одного тільки місяця жовтня 1943 року:

9 жовтня — 58 пакетів на суму	$ 88.16
21 жовтня — 12 пакетів на суму	46.56
20 жовтня — 72 пакети на суму	108.00

і такими повідомленнями рясно вкриті сторінки преси воєнних років.

Е. Стефура і С. Матейко, членки Відділу ОУК у Содбури шиють для Канадійського Червоного Хреста (світлина з 1940 р. поміщена в англомовній газеті).

Фонди на висилку пачок пливуть з датків членок ОУК і членів та прихильників Братніх Організацій, з тих збірок, що їх переводять членки ОУК серед української суспільности так серед приватних людей, як і по різних громадських і церковних установах. Сліди того стрічаємо в різних повідомленнях і подяках у "Новому Шляху", наприклад довідуємося, що Надія Ковалишин, тоді Голова Відділу ОУК у Вінніпеґу порозумілася з парохом церкви св. Володимира й Ольги в Вінніпеґу, о. д-ром В. Кушнірем, перевела збірку серед парохіян і переслала до Центральної Управи, або що членки ОУК у Содбури зробили збірку в Сестрицтві ПДМ при греко-католицькій церкві в сумі $25.00 і теж переслали до Центральної Управи.

Напливали теж пожертви від окремих громадян, що або були незорганізовані, або проживали в далеких і відлюдних місцях, а хотіли і від себе причинитися до тієї акції.

Рахуючися з тим, що знайдуться люди, які не вдоволяються висилкою пакунків через організацію і схочуть самі у власному імені післати щось воякам, Центральна Управа ОУК дає їм поради, як братися за те, щоб вояк мав якнайбільше радости й користи та щоб якнайменше дарунків пішло на втрату через далекий транспорт. В ч. 83 "Нового Шляху" з дня 16 жовтня 1943 року надруковано статтю "Що висилати воякам за море?" і даються там поради щодо того, які речі найкраще висилати чи то тому, що вояки їх найбільше потребують або найбільше ними тішаться, або тому, що вони найменше нищаться в далекому морському транспорті. Є там теж ради, що посилати хлопцям, а що дівчатам, чого зовсім не вільно посилати, як опаковувати окремі речі, харчі тощо. Такі вказівки подає Центральна Управа досить часто, бо за два роки своєї акції дістала вже досвід, а крім того стояла вона в переписці з усіма вояками, що їхні адреси дістала і що їм слала дарунки.

Листи для вояка — мила і дорога річ. Приємно йому дістати листа навіть від людини, що її досі може зовсім не знав. Зате самому йому відписати — не так легко. Не все час на те, не завжди нагода. Та й перо не часто так складно по папері бігає, він більше привик орудувати зброєю, як пером. Проте Центральна Управа діставала десятки, а пізніше й сотки й тисячі листів, писаних нераз дуже простою, але завжди сердечною і зворушливою мовою. Ось кілька зразків:

"Дорогі Пані!

З радістю отримав Ваш пакунок з цигарками, за що складаю Вам сердечну подяку. Рівночасно я дозволю собі поґратулювати Вашій Організації... що веде таку корисну роботу для вояків канадійської армії. Ще раз щиро дякую за дарунок.

Вам вдячний

М. С. Васлій".

Хвальна Управо!

Маю велику честь повідомити Вас, що я отримав 300 цигарок і прошу прийняти мою найсердечнішу подяку... Це робить сильне враження на вояка, скріплює його духово, коли він знає, що є хтось, що про нього пам'ятає.

Остаюся з глибокою пошаною і вірою в краще майбутнє,

Йосип Хома.

Хвальна Централько Управо!

Повідомляю, що я отримав 600 цигарок і дякую щиро за них... Вже два й пів року, як покинув я УНО в Джералтоні... Бажаю успіху Центральній Управі в організаційній праці й успіху цілому українському народові в боротьбі за волю.

Слава Україні! — Слава Канаді!

Петро Лялюк.

Дорогі Пані!

Прийміть ласкаво мою щиру подяку за 300 цигарок, що їх від Вас отримав... Ви може й не думали, що зайдуть вони за мною аж до Єгипту. Маю надію, що колись зможу подякувати Вам особисто за Вашу пам'ять про мене, бажаю Вам успіхів у Вашій праці й остаюся до Вас з пошаною,

І. Лисишин.

Пізніше, коли українські вояки в Англії зорганізувалися в свій "Союз Канадійських Українських Вояків за Морем" з осідком у Лондоні, "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" негайно ввійшла з ними в зв'язок. Від тоді організована акція ОУК іде подвійним шляхом: через "Союз Канадійських Українських Вояків" у Лондоні для зареєстрованих у ньому вояків і для окремих осіб, розкиданих по всіляких військових частинах на різних відтинках бойової акції. Наприклад, у листопаді 1943 року вислано до "Союзу Канадійських Українських Вояків" книжок на суму $112.00; 2 березня 1944 року — Великодніх посилок для "Союзу" на суму $214.00; в жовтні 1944 року — 12 більших посилок до "Союзу" і 254 звичайні пакети на особисті адреси.

"Святочну карточку і пакунок отримав... Я не маю слів, щоб описати Вам мою радість, що огорнула мене, коли я дістав цей пакунок. Для нас, українських вояків, нема більшої приємности, як дістати щось з дому. Та для мене такі пакунки мають ще більше значення, бо то від Вас, мої любі українки, від тих, що найбільше відчувають і розуміють долю наших вояків.

Пересилаю Вам моє тверде приречення, що я ніколи не забуду про Вашу добру працю. Я також ніколи не забуду про своє завдання.

Воістину Воскрес! Воскресне наша рідна Україна!

Щасти Вам Боже, я ще до Вас вернуся!

Дмитро Гарасимів.

Представниці жіночих організацій у Виндсор готують посилки воякам.

ГРУПА ЧЛЕНОК З ВІДДІЛУ В ВІННІПЕҐУ 1942 Р.

Від ліва: О. Харамбура, Д. Коужин, М. Король, Н. Ковалишин, О. Семака, А. Довжанська. За ними: М. Продай, Е. Погорецька, Н. Шеремета, К. Хміляр, К. Коваль, П. Нагорняк, Н. Нижник, Н. Кобзар.

Шановна Центральна Управо!

Складаю Вам щиру подяку ва Вашу пам'ять, що не забуваєте про українських вояків у канадійській армії. Честь Вам, Шановні Пані! Цим добрим ділом Ви підтримуєте мораль наших вояків. Ми справді гордимося Вами та високо цінимо Вашу Організацію. Будьте певні, що ми Вам цього ніколи не забудемо...

Бажаємо Вам успіху в Вашій великого значення праці. Наш дух і наші вояцькі серця з Вами!

Слава Україні! — Слава Великій Британії!

Д. Новосад.

Ця дружня співпраця "Організації Українок Канади" з "Союзом Канадійських Українських Вояків за Морем" стверджується багатьома листами Управи "Союзу" до Центральної Управи ОУК, з яких наводимо два найбільш характеристичні:

Союз Українських Канадійських Вояків за Морем
Лондон, Англія

До
Центральної Управи Організації Укранок Канади ім. Ольги Басараб,
Вінніпеґ, Ман.,

Хвальна Управо!

Цією дорогою складаємо Вам щиру подяку за Ваші пакунки харчів, які ми на днях отримали. Всім воякам надзвичайно приємно довідатися й побачити цей вияв Вашої щирости до нас.

Всі пакунки, які отримуємо, передаємо до нашого Вояцького Народного Дому в Лондоні, де робиться розподіл між Лондоном і Манчестером, так що

кожен вояк, що колинебудь загостить чи до Лондону чи до Манчестеру, має нагоду користати з тих речей, що нам прислані з Канади.

В імені цих вояків в Англії, і рівночасно всіх тих, котрі вже виїхали до Сицилії або Італії, а яким ми поштою пересилаємо пакунки, дякуємо Вам! Своєю працею і жертвенністю Ви додаєте нам охоти до дальшої праці для добра Канади і цілого нашого народу.

Управа Союзу Канадійських Українських Вояків за Морем.

"...За всі книжки щиро й сердечно дякуємо. Це є багатство, яким ми дуже горді. **Ми вдячні "Організації Українок Канади", що до цеї пори прислала нам найбільше книжок.**

При тій нагоді подаємо, чого нам найбільше потрібно: книжок, головно історичних, в українській і англійській мовах, Вони конечні, щоб можна інформувати світ. Наші жертви і праця підуть намарне, коли світ (а навіть і багато з наших хлопців) не буде поінформований про нас. Простирал, пошивок, рушників, обрусів і т. п. до нашого дому. Українських строїв — хоч для двох хлопців і двох дівчат. Це конечно потрібно для танків і виступів. Дуже нам потрібно п'яна, дві-три скрипки, мандоліни, нотів і бінґо. Дуже потрібно молока і зупи, бо ці роди харчів зуживаються найбільше.

Просимо ласкаво передати щирий привіт і щиру подяку Відділам ОУК за їхню пам'ять і жертви для нас.

З братерською пошаною,

За Управу Союзу Канадійських Українських Вояків за Морем,

Богдан Панчук, Голова.

Після того, як "Союз Канадійських Українських Вояків за Морем" придбав власну домівку на клюб і гостинницю для тих українських вояків, що або стало перебували в Лондоні або спинялися там переїздом, ОУК зараз же поспішила з допомогою. Відбувалися збірки, щоб помогти воякам сплатити гостинницю, не забувалося теж про те, щоб її відповідно прибрати і прикрасити всередині. Самі тільки Відді-

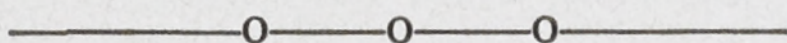

Українці Канадійської Армії на Свят-Вечорі в Лондоні (Вел. Британія) в 1944 р. При другому столі перший з права — сотн. Богдан Панчук.

ли ОУК у Вінніпеґу і в Ст. Бонифас спільно вислали в вересні 1944 року 71 кусників різного білля до кухні і на ліжка.

Минали роки, скінчилася війна, почали вертатися додому вояки, що їх доля залишила в живих. Багато з них, розказуючи колись своїм дітям про воєнне лихоліття і про свої переживання в війні, напевно пригадають собі і тих, незнаних собі дуже часто особисто, жінок-членок ОУК, що з любови до своїх синів і чоловіків старалися осолодити їм тяжкі хвилі воєнного життя, висилаючи пакунки з подарунками всім тим воякам, що мусіли покинути Канаду на бій з ворогами своєї країни.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" з глибоким чуттям і з щирим серцем прикладала своїх рук до діла допомоги канадійським воякам за морем не тільки тому, що були ж між ними рідні й найближчі знайомі її членок, але й у тому переконанні, що причиняються в той спосіб до перемоги Канади в війні і що ця перемога принесе також ліпшу долю для України.

ЄВГЕНІЯ СИТНИК

ДОПОМОГА РІДНИМ НА СКИТАННІ

Війна 1939 року застала "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб" в розгарі її організаційної праці. Напередодні її вибуху відбулася V. Крайова Конференція ОУК у днях від 28 до 31 липня 1939 року в Саскатуні, де переведено підсумки дотеперішньої праці й намічено дальші шляхи розбудови організаційної діяльности. Помимо недавної трагічної долі Карпатської України, членки ОУК роз'їхалися додому не впавши на дусі, з твердою постановою продовжувати своє діло допомоги визвольним змаганням свого народу.

Тимчасом на далекому горизонті згущувалися щораз більше воєнні хмари і незабаром почалася війна, найжахливіша в дотеперішній історії людськости. Швидко розгоріласа вона страшенною пожежею, що своїм нищівним полум'ям огорнула ввесь світ. Кривава її заграва запалала і над Канадою, жорстокий млин смерти втягав у себе щораз більше й більше її синів і канадійська суспільність, а з нею "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" станула перед велетенським завданням напружити всі сили для оборони здобутої століттями людської праці і людського поступу свободи життя перед наступом темних сил морального й фізичного знищення.

ВИСТАВКА НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА В ТОРОНТО 1946 Р.

Від ліва до права: Є. Сильваші, А. Кривольчук, М. Дунець, П. Мороз, С. Проців, О. Заяць, М. Онисько, О. Мицик.

Українська спільнота в Канаді взяла участь у всіх виявах загальної мобілізації суспільних канадійських сил до боротьби з ворогом. Це вимагало великої, щоденної праці, що забирала ввесь час і зосереджувала довкола себе всі думки.

Але в той же час канадійське українське жіноцтво з ОУК з неспокоєм і з тривогою наслухувало, що діється там далеко, в Україні де живуть наші рідні, наші сестри і брати. Війна перервала всякий зв'язок з ними, тільки вряди-годи доходили далекою окружною дорогою неясні вістки, що своєю непевністю томили ще більше і ще більше стискали тривогою серце. Там, над Україною, шаліло царство кривавого бога війни, клалися жертви в боротьбі, горіли мирні садиби працьовитого народу, а його сини й дочки покидали землю своїх прадідів, шукаючи рятунку в невідомих далеких країнах.

Членки ОУК знали, що ця війна, як і попередня, принесе страшне знищення українських земель і завдасть великих терпінь українському народові. Вони були свідомі того, що як тільки скінчиться війна, їх найпершим обов'язком буде гоїти рани свого народу, втирати сльози з очей його вдів і сиріт, голодних накормити і спрагнених напоїти, вливати їм у душу надію, подати їм помічну руку на шляху до нового життя.

Не було це новістю для ОУК. Від років виховувала вона своє членство в готовості спішити з допомогою рідному народові в усіх його потребах. Централна Управа, маючи за собою досвід у цій праці, могла рахувати на ідейність і жертвенність своїх членок і, щонайважніше, подбала про засіб для того, створила фонд "Українського Золотого Хреста".

І в той час, коли її членки, крім своєї щоденної заробіткової праці, крім участи в допомозі воєнним змаганням Канади, зайняті були теж біжучою організаційною роботою, Центральна Управа ОУК наклику-вала їх не забувати, що перед ними стоїть велике, почесне і вдячне завдання — заопікуватися жертвами війни в українському народі, до чого Відділи ОУК мусять бути повсякчасно готові. Ще далеко до кінця війни пригадувала про те ОУК і в пресі й організаційним способом,

Коли ж прийшов нарешті кінець війні, коли в інших народів жінки могли відотхнути з полегшою, ждучи повороту своїх чоловіків і синів — кого з них доля залишила в живих — і коли уряди, державні апарати та міжнародні допомогові організації перебрали на себе завдання переведення розбитого війною світу на рейки мирного життя, коротко, коли для жіноцтва інших народів кінчалися турботи — перед українськими жінками в Канаді вони наново зачиналися.

Перші глухі вістки про жахливе діло знищення війни і терпіння українських утікачів з большевицького дому неволі прийшли в листах і оповіданнях українських вояків канадійської армії. На тій основі поволі почав рисуватися страшний образ: тисячі й тисячі людей, а серед них безпомічних жінок і нещасних дітей, блукає по зруйнованій воєнними діями Німеччині. Ані їм де голови приклонити, ані що в уста вложити. А надівсе — переслідує їх страх, що проганяє сон у ночі і затьмарює сонце вдень, страх перед примусовим поворотом у дряпіжні кіхті московської потвори.

Як тільки Центральна Управа ОУК отримала ці достовірні вістки, негайно поспішила подати це до відома своїх членок у ч. 40 "Нового Шляху" з дня 19 травня 1945 року:

"Гірку долю переживають тисячі українських матерей-страдниць на чужині, по знищених краях у Західній Європі ... З закінченням війни в Європі та загарбанням українських земель Совєтами більшість з них не буде мати відваги вертатися додому до невільничої праці в колгоспах чи в фабриках, переходити нові етапи виселення на Сибір та в чужі азійські краї ... Їх рішення буде скоріше вмерти, хоч би голодовою смертю, але поміж вільними людьми, як смертю невільника серед моральних і фізичних мук у царстві червоного царя. Згадуючи повище, запитаймося самих себе, чи ми можемо і чи ми згідні помогти тим нашим рідним братам і сестрам нашими жертвами?"

Коли ж до того додати, що в міжчасі членство по Відділах ОУК ще й у листах від своїх рідних і знайомих у війську діставали потвердження інформацій Центральної Управи, — від Атлянтійського до Тихого Океану глибоке хвилювання огорнуло всіх жінок Канади. Український нарід не мав своїх міністрів, щоб заступилися за ним на форумі Об'єднаних Націй, його вольний голос заглушували явні і скриті вороги на світовій арені, а брязкіт його зброї в лісах і горах України ще не встиг сколихнути сумлінням світа. Але він мав за морем своїх сестер і братів, що до глибини серця пройнялися його долею і готові були на всякі жертви, щоб дати рятунок своїм рідним. Членки ОУК не мали можливости переслати слова розради й потіхи туди до них, за море, але їхні серця сповнилися вщерть гарячим бажанням допомоги, так і хотілося, щоб наш голос пролетів ті тисячі миль понад океаном і відбився відгомоном аж до них: Сестри наші і брати! Не тратьте віри

і кріпіться в серцях! Хоч прогнала вас лиха доля з-під батьківських стріх і з пахучих піль України, хоч темною ніччю ввижається вам майбутнє, — але не самі ви, за вами станемо ми, рідні ваші сестри і брати за морем, що тільки в нашій силі зробимо, на ввесь світ піднімемо голос і нічого не буде для нас за тяжке, перед нічим ми не спинимося, щоб засвідчити нашу готовість!

Центральна Управа ОУК негайно розгорнула широку освідомну акцію за рятунком наших рідних перед небезпекою примусової репатріяції. Незалежно від заходів усіх українців Канади й Америки, що об'єднаним фронтом поспішили на захист права азилю для українських утікачів, треба було втримати українське жіноцтво ОУК у стані постійної готовости і використовувати всі можливості демократичного ладу в Канаді, щоб організувати правну допомогу скитальцям. І Центральна Управа звернулася до випробуваного способу масових віч, до яких закликала в "Новому Шляху" ч. 90 з дня 17 листопада 1945 року статтею:

Дзвін тривоги кличе нас!

...Сьогодні настала для українців національна тривога. Сьогодні мільйонам наших рідних загрожують муки і смерть! Загрожені всі ці наші рідні на українських землях і на чужині, в Європі. Першим ми не можемо помогти, але другим можемо!.. Годі нам сьогодні роздумувати, чи наш голос заважить і вирятує наших рідних яких Совєти за всяку ціну наважилися забрати в свої руки. Нашим обов'язком є піднести рішучий голос, боронити їх перед висилкою під Совєти проти їх волі.

Представниці жіночих організацій Вінніпеґу шиють для Червоного Хреста.

Тому українці по всій Канаді, що не запродали своєї душі і не стали на службу найтяжчого ворога українського народу — москаля — повинні влаштувати протестні віча в обороні тих наших рідних, що загрожені на видачу Совєтам . . . Це загальна національна небезпека і всі, в кого ще є українське серце, хто почувається українцем, повинен прилучити свій голос до протесту!

В цей день, коли піднесемо голос в обороні наших рідних, маємо теж виконати ще й друге завдання, а це врятованих перед видачею в руки Совєтів забезпечити перед голодом і холодом. Ми повинні зложити наші жертви, щоб бодай частинно помогти їм урятуватися перед голодними й холодними днями . . . Зробім усе, що в нашій силі, щоб історія не осудила нас, що ми злегковажили собі справу наших рідних в цій преважкій для українського народу добі!

Це було перше й найголовніше завдання — привернути спокій загроженим, урятувати їх перед неминучою загладою після репатріяції — і перед ним покищо всі інші справи мусіли відступити на дальший плян.

В статті "Творім опінію загалу" ("Новий Шлях" ч. 96 з дня 8 грудня 1945) подаються поради і вказівки, яким способом, не дивлячись на самі лише віча, треба шукати всякої нагоди, щоб освідомлювати іншомовну канадійську суспільність — що примусова видача скитальців у руки совєтських посіпак — це нелюдяне і некультурне діло, противне ідеалам демократичних свобід, що їх визнає канадійська суспільність, що це була ганьба нашого століття і вкрила б вона нас соромом перед історією.

Приходилося теж давати відсіч московським запроданцям з комуністичної партії, що брехливою пропаґандою старалися збаламутити канадійську суспільність і кидали колоди під ноги рятівничій акції українських організацій у Канаді.

Спільним зусиллям усіх українців у світі вдалося заапелювати до сумління світової прилюдної опінії і стримати репатріяцію, якої грізне марево зависло над усім українським життям в Європі. На чергу дня прийшло забезпечення скитальців перед зимою, заготівля одіння і харчів для тих, що найбільше потребували і не мали власних засобів. Власне, перші кроки до того почали ставитися вже на початку війни, коли Центральна Управа ОУК взивала посилати збірки на Залізний Фонд "Українського Золотого Хреста". Ще тоді, коли не було можности зробити вжитку з Фонду, напливали до нього щедрі жертви при всяких нагодах. Тепер прийшов час, коли трагедія українського народу вимагала поставити йому на поміч усі можливі засоби і "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" неначе проклямувала винятковий національний стан та уповажнила "Фонд Українського Золотого Хреста" до акції.

Не вистачало самої доброї волі членок ОУК. Показалося, що Організація стоїть перед величезними, від неї незалежними труднощами. Можна собі уявити жаль і затривоження жінок, що готові були останній гріш віддати, що не жаліли б ні часу ні труду, коли показалося, що допомогова акція натрапляє на непередбачені перешкоди. Не вільно нічого висилати до Німеччини й Австрії, де скупчилася майже вся маса втікачів і де біда й горе їх були найбільші. Контакт покищо можливий був тільки до Бельгії, Франції й Італії, де жило порівняльно

Комітет Українок Канади в Вінніпеґу готує висилку одіння до Європи 1947 р.

мало скитальців. Дозволено пересилати туди тільки індивідуальні посилки — від особи до особи — на пересилку одіння й харчів від організації до організації дозволів покищо не давали. Центральна Управа ОУК обіжником з дня 18 грудня 1945 року інформує про те Відділи ОУК, дає поради, як використовувати поїздки вояків до Лондону для передачі харчових пакетів, і повідомляє, що помимо всіх труднощів удалося вже їй ввійти в зв'язки з "Українським Допомоговим Комітетом" у Бельгії та вислати туди першу грошову допомогу.

Ще передтим "Комітет Допомоги при КУК" отримав від канадійського уряду дозвіл вислати 14 вагонів одіння потребуючим в Європі. В обіжнику ч. 7 з 4 вересня 1945 року повідомляє про те Центральна Управа членство ОУК, з одночасним закликом до збірки одіння.

Як пильні мурашки і роботящі бджілки заметушилися членки ОУК. Зима за плечима — треба приодіти малих дітей, прогнати холод з хат! Українські матері в Канаді дивилися на своїх достатньо зодягнених дітей і серце стискалося їм з жалю, що такі ж самі українські матері в Німеччині зо страхом рахують дні, коли потисне лютий мороз, а тут нема в що одіти їхніх малят. І здавалося їм, що коли не буде тепло українським дітям за морем — мерзнути будуть їхні власні діти в Канаді. Опромінені щирим бажанням принести радість рідним в Європі, членки ОУК славно списалися: в призначені до першої висилки 30,000 фунтів одіння "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" вложила від себе 12,000 фунтів, або 40%, цілої збірки.

Два роки пізніше Центральна Управа ОУК знову випустила заклик до членства в справі збірки одіння:

Дорогі Членки!

Як уже вам відомо, цілий місяць червень призначений на збірку одіння і взуття для українських скитальців. Маса українських скитальців опинилася тепер поза таборами, внаслідок різних несправедливих провірок, так званих "скрінінґів". А опинилися вони на ласці й неласці долі на чужині, серед ворожого до них наставлення.

Не мають наші рідні ні де заробити, ні де притулитися, ні що їсти, ні в що одягнутися. Тому життя їх стало ще тяжче, як було. Тому і поміч наша мусить бути тепер багато більша, як перше...

Тому взиваємо Управи Відділів ОУК та все наше членство доложити всіх своїх зусиль для успіху цієї другої збіркової акції. Бо скитальці нетерпеливо чекають на конечну поміч.

При тім просимо подбати та переглянути, щоб зібране одіння було чисте, зашите, без дір і можливе ще до ношення. Сподіємося, що подбаєте про таке одіння, яким не засоромите наших Відділів.

То ж дорогі Членки! Знаючи давніше, що все наше членство відносилося дуже щедро до попередніх збірок та поклало багато свого труду, надіємося, що й цим разом викажете не менше свою активність і жервенність...

Так допоможи Вам, Боже, в цім великім, кориснім і пекучо-потрібнім ділі!

За Центральну Управу ОУК:

Марія Ґуляй, Голова, Євгенія Ситник, Секретарка

("Новий Шлях" ч. 46 з 7 червня 1947)

ВИСИЛКА ПАЧОК ДЛЯ СКИТАЛЬЦІВ ВІД КОМІТЕТУ УКРАЇНОК КАНАДИ В ТОРОНТІ, 1947 Р.

К. Сакаляк, Є. Даниляк, Ст. Савчук

Немає більш нічого в нас сьогодні на столі,
Крім писанки святочної ще з Рідної землі . . .
Одно яйце у чужинця дістали ми в цей час,
Щоб хоч звичай великодній у душі не погас.
Сумні діти . . . Із сльозами питаються мами:
Чи ще довго блукатимем чужими світами?
Чи ще батько наш коханий, батько дорогенький
Із Сибіру верне до нас і до Тебе, Ненько?

* * *

Таке сумне буде Воскресіння наших Рідних на скитанні.

В холодних хатах, біля порожних столів будуть засідати зажурені і знеможені українські матері із своїми зголоднілими діточками.

Не забудьте їх, а підчас Воскресіння зложіть свої щедрі жертви на поміч їм!

Болючо відчуваю Ваші страдання, а щоб хоч частинно улекшити їх, підчас Воскресіння складаю свою жертву в сумі .... на поміч Рідним на скитанні.

Рис. В. Баляс

Видано Центральною Управою ОУК
Дохід призначений на висилку пакунків для скитальців.

Пропаґандивна листівка для допомоги втікачам з України.

Ця збірка вийшла ще краще як перша. Членки ОУК блискуче склали іспит виконання своїх організаційних обов'язків і Центральна Управа не без гордости відмітила це в своїх повідомленнях про перебіг і вислід збірки.

Рівнобіжно з тим ішли старання забезпечити втікачів харчами. Це вимагало великих грошових сум. Основу для того давав Залізний Фонд "Українського Золотого Хреста", раз-у-раз побільшуваний приходами зо збірок та індивідуальних складок. Від себе Центральна Управа ОУК призначила на нього дохід з виданих книжечок "Мати-страдниця" і "Кирило Кожум'яка" і щедро з нього користала, що якийсь час інформуючи членок про спосіб його зужиття, нпр. обіжником ч. 2 з дня 28 березня 1946 про закуп і висилку сто українських читанок для дітей, обіжником ч. 8 з дня 12 квітня 1947 року про висилку харчових пачок на суму $850.00 та Великоднім повідомленням з 1948 року про чергову висилку, тим разом на суму $950.00.

Весною 1947 року Центральна Управа ОУК видала спеціяльні Великодні святочні картки. Одна з них представляла бідну матір з дітьми на скитанні біля скромного "свяченого" — і дохід з того мав іти повністю на допомогу скитальцям. Картки розіслано разом з обіжником з 12 квітня 1947 з поученням, щоб продавати їх при нагоді "Спільного Свяченого" і рівночасно при тій самій нагоді збирати пожертви на висилку харчових пачок до таборів скитальців в Європі, при чому картка мала служити посвідкою для тих, що жертвували.

При кожній нагоді закликала Центральна Управа ОУК, щоб Відділи і членки ОУК у своїх місцевостях висилали харчові пакунки самі

від себе і заохочували до того других українців. В "Новому Шляху" ч. 84 з дня 27 жовтня 1947 року поміщено точні інструкції про те, які речі можна висилати, чого брак найбільше дається відчувати на скитальщині, скільки найбільше може важити пачка, як її опаковувати й адресувати, скільки виносить поштова оплата до різних країн в Європі. Водночас вислано інформації про висилку харчових пакетів через установу "КАРЕ", про їх роди і зміст, ціну, спосіб висилки грошей та адресу — зроблено все, щоб облегчити завдання жертводавцям.

Крім того — Центральна Управа ОУК два рази на рік — на Різдво і на Великдень — організувала більші акції висилки харчових та інших пакетів на "різдвяний дарунок" і на "писанку". Ні один апель Центральної Управи не лишився без сердечного відгуку і з правдивою приємністю приходилося їй після кожної акції складати в пресі прилюдну подяку Відділам і членкам ОУК, як ось та, що її передруковуємо понижче:

Христос Воскрес! Воскресне Україна!

Дорогі Членки!

З великою приємністю Центральна Управа повідомляє Вас, що висилка пакунків нашими Відділами ОУК на "Писанку" пішла нам ще краще, як на ялинку. Наші Відділи по Канаді збільшили майже вдвоє висилку пакунків на писанку, а теж і з каси Золотого Хреста Центральна Управа мала можність вислати пакунків ще на $950.

Центральна Управа з великою радістю складає найсердечнішу подяку всім Відділам ОУК за виконання цього гуманного припоручення Центральної Управи. Нехай же ж Всевишній нагородить Вас за те стократтю!..

За Центральну Управу ОУК:

Анна Тарновецька, Голова, Євгенія Ситник, Секретарка.

В той час як Центральна Управа давала загальне керівництво та інформації, — в Відділах ОУК кипіла праця. Членки ОУК вкладали в неї все своє серце і всю свою душу. Вони не жаліли ні грошей ні часу. Ні одна справа не знайшла такого повного щирости почуття і зрозуміння в кожної без вийнятку членки ОУК. На місцях поставали комітети для рятівничої акції скитальцям, під різною назвою, вони розпреділяли працю, визначали час на збірки, пакування і підготовку висилки. Хто бачив ту роботу членок ОУК, хто слідкував за їхнім ентузіязмом, хто бачив їхню радість — тому ніколи не забути того великого духового піднесення, що його давали любов до рідних своїх і можливість облегчити їм долю. Авторка цих рядків, незалежно від своєї праці в Центральній Управі і як редакторка сторінки ОУК у "Новому Шляху" — теж і як членка ОУК у свойому Відділі мала нагоду зблизька придивлятися тій праці і вона глибоко різними своїми детайлями врізалася їй у пам'ять: з якою старанністю підбирали членки зміст кожної посилки, як турбувалися, щоб чого не забракло, як наперед тішилися радістю тих, що їх дістануть, як нераз не ївши і не спавши, просто зо своєї заробіткової праці спішили на збірні пункти помагати в сортуванні і висилці пакетів, як часто вимагали від Центральної Управи додаткових адрес потребуючих осіб. В одному випадку Відділ ОУК дістав 50 адрес і зараз же зажадав удруге стільки. Попри все те придумували вони над різними способами придбати фонди на ту спра-

ву, влаштовували різні пікніки, концерти, підприємства, не поминули ні одної нагоди чи то в приватних хатах чи серед ширшої публіки, щоб не перевести збірки на допомогу втікачам. Можна собі уявити, як дуже все те виснажувало. Одначе членки ОУК не чули втоми, не зважали на невигоди — їх гріла любов до свого діла, охота помогти землякам, що від нікого іншого не могли сподіватися тої помочі.

І так було не тільки в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Така ж сама праця чекала її членок у "Комітеті Українок Канади", вони не то що не відмовлялися від неї, навпаки, горнулися туди, своїм прикладом і своєю енерґією других за собою тягнули і висувалися в тій праці на чільні місця. Вистане згадати, що членки ОУК очолювали найбільші і найважніші Відділи "Комітету Українок Канади" в числі тієї акції — Степанія Савчук у Торонто, Анна Тарновецька в Вінніпеґу, а Євгенія Ситник була головою Централі "Комітету Українок Канади" на цілу Канаду.

Ця велика праця, що її ніколи ніхто не зможе зрахувати й передати цифрами, велася "не для людей, тієї слави", по словам Тараса Шевченка, тільки з почуття патріотичного обов'язку, з любови до своїх рідних, з потреби рятувати їх від загибелі.

В цьому неперерваному ланцюгові національно-добродійної роботи ОУК вибивається наперед і звертає на себе увагу одна акція. Восени 1947 року редакція "Дитячого Кутика" в "Новому Шляху", що в тому часі спочивала в руках підписаної авторки, виступила з ініціятивою заінтересування долею скитальців також наших найменших у Канаді, застукати до їх маленьких невинних сердець і спонукати від себе також чимсь причинитися до акції їхніх батьків. Ідею любови потрібно защіплювати в людині від наймолодших літ, бо — "раз добром налите серце ввік не прохолоне". Цю думку підхопила Центральна Управа ОУК і звернулася з закликом до членок ОУК помогти своїм дітям:

Дорогі Членки!

Хочемо, щоб наші діточки вже змалку привчувалися до жертвенности і гуманности і вміли відчути долю нещасних.

Тому редакція "Дитячого Кутика", на цій самій сторінці, завзиває українських діточок у Канаді — під кличем "Діти дітям на ялинку" — до святочної допомоги українським дітям на скитанні.

Знаємо, що самі діти не вдіють нічого без помочі і порад матерів.

Тому Центральна Управа ОУК звертається до вас, українські матері: доможіть своєю порадою, своїм впливом та підданням ініціятиви й охоти своїм дітям до виконання цього гуманного діла — "діти дітям на ялинку!"

Так, за несповна три місяці, ви, українські матері в Канаді, будете радіти великим святом Різдва Христового, бо коло вас будуть бігати щасливі діточки, а ви для них різними ласощами і дарами ялинку вбиратимете.

А чи дійсно вам так весело буде і чи з тихим серцем вбиратимете ялинку для своїх дітей, коли не виконаєте того національного і гуманного обов'язку, який наклала на нас чорна доля наших рідних?

Ні, ця ялинка ні вам, ні вашим дітям не буде мила, коли ви не виконаєте того обов'язку супроти українських дітей на скитанні. Їхні матері не в силі серед тієї нужди, яку переживають на чужині, дати різдвяних радощів своїм дітям. Але зате ми, українські матері й діти, яким доля пощастила жити серед волі, добра й достатків, **можемо і мусимо** влаштувати ялинку украньским дітям на скитанні.

Подбайте, українські матері, щоб серед наших організацій не було ні одної дитини, ні одної "Рідної Школи", ні одного дитячого гуртка, що не вислали б пакунка, одного, двох чи більше, по своїй можності, на ялинку українським дітям на скитанні.

Українські матері! Спішіть своєю заохотою, порадою і поміччю своїм дітям у справі пакунків...

За Центральну Управу ОУК:

Анна Тарновецька, Голова, Євгенія Ситник, Секретарка.

Вслід за тим пішла на ту саму тему стаття в ч. 88 "Нового Шляху" з дня 8 листопада 1947 року п. н. "Діти дітям на ялинку на чужині" та пригадка Відділам ОУК обіжником ч. 3, з дня 4 листопада 1947 року.

Кинене зерно впало на плодючий ґрунт. Українські діточки при допомозі своїх батьків щиро відізвалися на цей апель до їхнього серця, на сторінках "Дитячого Кутика" почали з'являтися повідомлення і листи від його юних читачів не тільки з усіх закутин Канади, але й з далекої Бразилії й Арґентіни, а навіть з другої сторони земної кулі, з Шанхаю в Китаю. Хто не знає, як нетерпляче чекають діти на Різдво і на ялинку, скільки дитячих розмов і снів про цей чарівний вечір, скільки радости справляє їм вид освіченої сяйвом ялинки, прибраної всякими ласощами й дарунками? І як велика мусить бути сила, що спонукає дитину **добровільно** вдоволитися меншою ялинкою, меншими дарунками, щоб тільки їхні маленькі братчики й сестрички в холодному й чужому краю за морем могли втішатися радощами з приходу на світ Дитятка Божого, що обдаровує дітей у цілому світі! Це сила братньої любови, сильніша всіх пут і оков, від якої найтвердша скеля м'якне, найважчий біль усмиряється.

До Центральної Управи і до Відділів ОУК почали напливати листи з подяками. Кожного дня сотні таких листів розносила пошта по

Дітвора в Мюнстер (Німеччина) з дарунками під ялинку з допомоги ОУК.

цілому американському континенті: звичайних і простих, красномовних і елеґантних формою, писаних мозолистою рукою селян і робітників та вправним пером інтелектуалістів. У них виливалася вдячність і щире зворушення людей, що може й не сподівалися, що там десь у далекій Канаді знайдеться добра українська душа і жертвенна рука української жінки, щоб поспішити їм з допомогою. Ці листи залишаться тривким свідоцтвом нерозривности духових зв'язків усіх українців по цілому світі і документом велетенської праці, що її вложили членки ОУК в акцію допомоги українським утікачам. З великої їхньої маси вибираємо тут ось кілька:

"Бита тяжким життям, забута всіми, на старості літ опинилася я на скитанні. Ніде вдатися за поміччю, аж тут — пакунок до мене від ОУК з Форт Віліям. Не вірю своїм очам. Розпаковую його, а там усе таке, якого давно мої очі не бачили. Невже ж ні брат ні сестра, а чужі спомогли мене в моїй біді? Ні, не чужі, а рідні по національній крові сестри мої подали мені і моїй дитині поміч у голодових днях. Спасибі Вам, Сестри, закінчую, бо більше зо зворушення не можу писати!"

Вдова з дитиною.

"Хто дав Вам знати, Сестри милі з ОУК у Ст. Кетеринс, про нужденне життя моє і моєї дружини, що поміч прислали Ви мені? Хоч у голоді, але письменництва не понехаю, бо хочу ще щось залишити свойому народові. Ваш харчовий дар поміг мені продовжити мою працю, бо на якийсь час заспокоїть мені докучливий голод. Спасибі Вам, Сестри!"

Письменник.

"Дорогі Сестри з рядів ОУК!

Я бідна вдова з чотирьома маленькими діточками вже думала, що загину з браку харчів, тепер у нас страшенно зменшилися. Але в цю нещасну хвилю Бог післав мені поміч через Вас. Ваш пакунок "КАРЕ" я отримала і він приніс мені й дітям велику полегшу в нашім горю. Хай Всевишній нагородить Вас і Ваше все членство за поміч, що її Ви дали мені й моїм дітям. Буду з дітьми молити Бога за Вас!" Л. М.

"Дорогі Пані!

Ваш пакет "КАРЕ" ми одержали та дуже тішилися, як розпакували, що вже будемо мати що їсти та й наша мама звеселіла, що вже буде мати нам що зварити, а то мама наші все плачуть і сумують, бо не знаємо, де наші тато. Як червоні забрали нашого бідного тата ще в 1941 році так і до нині чутки не маємо за них. Ох, коби ми могли нашому дорогому татові також дати щось з того пакунка! Він бідний певно голодує, бо в червоних нема що їсти. Як тато наш жив, то мали що їсти, а тепер — ми все голодні і зимно нам. Дорогі Пані, дякуємо Вам за цей пакунок, а ввечорі, як будемо йти спати, то помолимося за Вас".

Діти Л., М. і К.

Чи є українська жінка, чи знайдеться українська мати, щоб з сухими очима перечитали прості рядки тих зворушливих листів? Бо чи є що краще і вище в світі, як втишати людське горе, цілющою водою сестриної і братньої любови вливати віру в рідних по крові людей?

Прийшов час, коли почали розвантажувати табори скитальців у Німеччині та врешті Європи і мешканці їхні рушили в мандрівку по світі. Багато з них приїхало до Канади, країни, що одна з перших відчинила їм свої гостинні двері. Членки ОУК виходили до поїздів з при-

Прийміть, Вельмишановні Пані,

мої привітання та найліпші

побажання для Вас всіх.

О. Петлюра.

16 травня 1947

Уривок листа Ольги Петлюри, дружини Головного Отамана

вітаннями для своїх братів і сестер, влаштовували для них прийняття, знайомили з новими умовинами буття, помагали шукати мешкань і праці. Скоро після приїзду перших скитальців на канадійську землю відбувався З'їзд ОУК Заходу Канади, що схвалив такі резолюції:

"Вітаємо всіх новоприбулих Сестер-українок, яким доля пощастила прибути в нашу вільну країну Канаду та закликаємо наше членство і Відділи у всіх місцевостях дати їм сестрину поміч у всяких потребах: поради, шукання праці і мешкань та взагалі в пристосуванні до життя в Канаді.

З уваги на ще гірше положення наших рідних на скитанні з причини зміни валюти в Німеччині, взиваємо наше членство і наші Відділи посилити свою поміч нашим рідним на скитанні, а зокрема вдовам і сиротам, і для тієї цілі взиваємо збільшити фонди "Українського Золотого Хреста".

Це внесло нову ділянку в допомоговій діяльності ОУК: турбуватися про те, щоб якнайбільше скитальців приїхало до Канади. Імміграційні приписи щоправда злагіднилися і внаслідок того стало можливим приїхати до Канади багатьом людям і цілим родинам, все ж таки для повного використання можливостей приїзду потрібно було немало доброї волі і труду українських поселенців у Канаді. Не всі втікачі були молоді й здорові, не кожен з них надавався до такої праці, якої найбільше вимагало господарство Канади. Для тих дістатися сюди було порівняльно легко. Тяжче тим, що не мали повних фізичних чи професійних кваліфікацій, для них не вистачали вербункові комісії та нормально іміґраційна процедура в канадійських консулятах в Европі, їм потрібно було старань про дозвіл на приїзд звідси, з Канади. Авторка цих рядків у статті "Думки з нагоди Різдва" ("Новий Шлях" ч. 2—3 з 7 січня 1948 року) дала під розвагу ось такі три пропозиції:

1. Вишукування бездітних родин в Канаді, що згодилися б прийняти до себе вдови з сиротами.

2. Освідомлювати фармерів, щоб підписували афідавіти на приїзд, бо на фармерські афідавіти іміґраційний уряд дуже скоро давав свою згоду.

3. Переговорювати з українськими підприємцями й діловиками, щоб зголошували запотребування на працю в своїх фабриках і підприємствах.

Пізніше, коли переплила вже перша хвиля нових поселенців до Канади і коли в Европі залишилися переважно тільки ті, що або не мали щастя, або не могли знайти за себе ручителів у Канаді, Центральна Управа ОУК погодилася взяти на себе обов'язок спровадити до Канади 30 українських вдів з сиротами. Обіжником ч. 11 з дня 23 грудня 1949 року повідомляла вона про те Відділи ОУК і просила допомоги в рятуванні повдовілих нещасних українок, що після розв'язання міжнародньої допомогової організації IPO лишилися майже на вулиці, без можливости прожиття й заробітку. Обов'язком кожного Відділу ОУК було підшукувати фармерів, що згодилися б підписати аплікації на приїзд вдів і сиріт, а після того, як прийде повідомлення що вдова перейшла через іміґраційну Комісію в Европі — знайти для неї мешканя і працю. Придбати теж для неї найпотрібніші речі для життя, одіння і всілякі речі для господарювання та допомогти в перших днях харчами.

Не припинялася висилка харчів та інших речей. Обіжником ч. 7 з дня 30 серпня 1949 року Центральна Управа просила не забувати, що в Европі все ще живуть і будуть жити українці, яким трудно або й неможливо виїхати до інших країн на постійне перебування, пересилала Відділам адреси таких родин та зобов'язувала Відділи постаратися щоб кожного місяця вислано принаймні по п'ять фунтів товщів і п'ять фунтів цукру на одну з заподаних адрес.

Завданням цієї статті не поставлено вираховувати докладно цифер, скільки чого, коли і котрий Відділ ОУК та окремі членки ОУК зібрали й вислали на допомогу скитальцям. Може колись буде до того інакша нагода. Все ж таки наш огляд допомогової діяльности ОУК для українців на скитанні був би неповний, якби ми, для прикладу бодай, не подали кілька орієнтаційних цифер. Обмежимося до двох звітів, з часу насилення допомогової акції в 1946 і на її закінчення в 1949 році. "Український Золотий Хрест" на XI. Крайовій Конференції в серпні 1947 року звітував за час від 1 січня до 30 червня 1947 року. В тому часі:

I. Відділи ОУК вислали скитальцям 862 пакети з харчами та одінням вартости понад 10,000 долярів.

Сюди не входять посилки окремих членок, що їх вони висилали своїм знайомим чи своякам приватно.

Дитячий садок у Гайденав (Німеччина) з учителькою, Л. Степаненко, ще одержує підмогу від ОУК

2. Через Центральну Управу Відділи ОУК зложили на допомогу скитальцям $3,000.

3. Окремо висилали Відділи ОУК на Залізний Фонд "Українського Золотого Хреста" і Центральна Управа вислала з того Фонду пакетів "КАРЕ" на суму дол. 2,500.

4. Так з Центральної. Управи як і від Відділів ОУК окремо висилалися більші пожертви в грошах і пакетах до "Українських Допомогових Комітетів" в Европі: до Бельгії, Франції, Швайцарії та до Риму.

5. Сталу хочневелику підмогу пересилано в грошах і харчових посилках вдовам по чільних українських провідниках, паням Коновалець, Петлюрі й Курманович. Не забуто й за хвору Катрю Гриневич.

6. Вислано 80 читанок для української шкільної дітвори і 1,000 книжечок з оповіданнями.

7. Збірки одіння, що висилалося окремо від харчових посилок, трудно перерахувати на гроші.

Зо звіту на XIII. Крайовій Конференції ОУК дня 30 грудня 1950 року в Вінніпеґу довідуємося, що за час від І січня до 31 грудня 1949 року вислано пакетів: з Відділів ОУК — 119 на суму $785.36 і через "Український Золотий Хрест" на суму $514,26.

Діти Дошкілля в Мюнстер (Німеччина) з різдвяними дарунками, підтримує ОУК.

Якщо сухі цифри можуть віддати теплоту серця української жінки в Канаді, якщо чутливість на людське нещастя і вражливість на долю рідних по крови братів і сестер можна вбрати в безбарвні рами статистичних даних, нехай же ж буде нам відоме, що за півтора року "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" зібрала на ту акцію около 15,000 долярів, суму, що її досі в такому короткому промежуткові часу не зібрано на ніяку іншу ціль від хвилі постання Організації.

Вже було згадано, що крім "Організації Українок Канади ім. Басараб" займалася допомогою скитальцям інша українська установа в Канаді, — "Фонд Допомоги Українців Канади". ОУК завжди відгукувалася на його заклики і коли в 1952 році треба було подбати про постійну допомогу українським залишенцям в Европі, "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" перебрала на себе обов'язок постійної допомоги на втримання українського дитячого садочку в Мінстер у Німеччині, в чому помогли їй Відділи ОУК у Виндсор і в Західньому Торонті, складаючи щомісячні пожертви — перший $10 і другий $5 — до каси Цнтральної Управи на ту ціль. Відділ ОУК у Реджайні перебрав на себе теж один садок, а Відділ ОУК в Едмонтоні

Berchtesgaden, окружний шпиталь 21/7. 47

Прошу Вас з глибини серця приняти вислови моєї вдячности за все, що Ви, Централя, „Новий Шлях" вчинили для своєї письменниці. Велике Спасибіг за стільки радости, за поміч!

Коли-б ця поміч така незабутна, була ще час до часу можлива, я була-б винна Вам, українське жіноцтво, обновлені сили до праці, життя.

Ваша

Катря Гриневичева

Діти нових поселенців у Вінніпеґу, в дошкіллі під управою Я. Зорич у 1950 р.

— заопікувався однією школою. Крім того негайно поспішили з допомогою тій справі Відділи ОУК у Саскатуні, Содбури й Монтреалі.

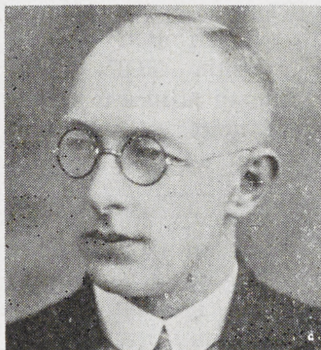
Минуло десять років, поволі засклеплювалися рани українців, що покинули рідний край. Поселилися вони в різних країнах, вросли там у життя і сьогодні вже той кошмарний час губиться в далеких споминах. "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб", виконавши з честю своє завдання допомоги потерпілим від воєнних дій українцям, вернулася до нормальної своєї праці. Тільки десь у пожовклих сторінках її протоколів і на забутих листках давної преси лишилися свідки її зусилля 1945-1949 років. І десь може, на дні душі, зберігся спомин у тих, що опікувалася ними ОУК у днях національної катастрофи — нехай Господь Бог боронить, щоб не повторилася вона для українського народу! Одначе в серцях членок ОУК далі горить і вічно жеврітиме святий огонь любови до свого народу. Все готові на поміч, все вірні кличам своєї Організації стоять вони під гордими її прапорами, як стояли колись їхні пра-матері в радісних хвилях підйому чи скорботних днях руїни — все і всюди, в найтяжчих хвилях і в найбільшій потребі сполягати може на неї український нарід.

IV.

Під стяюм об'єднання

ВАСИЛЬ ГУЛЬТАЙ

Роля ОУК в Українському Національному Об'єднанні Канади

Коли перед майже тридцяти роками почали організуватися перші гуртки колишніх українських вояків, ледве чи сподівалися вони, до яких великих наслідків виросте започатковане ними діло. А сьогодні з тих скромних початків зродилася велика організація "Українського Національного Об'єднання Канади", широко відома на цілому американському континенті і якої ідейний вплив промінює на всю українську спільноту в вільному світі.

Система "Українського Національного Об'єднання Канади" складається з чотирьох рівноряних Братніх Організацій, а саме: УНО (Українське Національне Об'єднання), УСГ (Українська Стрілецька Громада), ОУК (Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб) і МУН (Молоді Українські Націоналісти). Супроти права і законів Канади виступають вони назовні під однією спільною назвою "Українського Національного Об'єднання Канади", що спирає свої правні основи на Акті Інкорпорації, схваленому в канадійському Парляменті дня 1 червня 1950 року. Проте в практичній своїй діяльності — це організації зовсім автономні, з окремими своїми статутовими постановами й окремими керівними органами. Всіх їх лучить в одну цілість формально — Акт Інкорпорації, ідейно - спільні ідеологічні основи українського націоналістичного руху і фактично — спільна організаційна праця впродовж чвертьстоліття.

В цій організаційній системі вибивається на одне з передових місць "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб". Відограла вона визначну ролю в організаційному рості УНО і роля ця на сьогодні далеко ще не закінчена.

Значення "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і вплив її на формування цілости "Українського Національного Об'єд-

нання Канади" розглядати можна з двох аспектів: хронологічного і систематичного.

Хронологічно беручи, роля організованого в ОУК жіноцтва розпадається на два періоди: до часу оформлення окремої жіночої організації і від хвилі заснування ОУК.

Так у першому періоді — назвім його допоміжнім — як і в другому — даймо йому назву самостійного — діяльність жіноцтва простягалася на такі ділянки:

а) організаційну
б) культурну
в) товарисько - розвагову
г) харитативну
ґ) фінансову
д) суспільно - політичну.

Всі вони, без вийнятку, хоч велися для потреб у першу чергу самої ОУК і в виконуванні її статутових цілей, тісно зазублювалися за всю діяльність УНО і приносили йому тривалі користі.

В допоміжньому періоді на перший плян висувалися ділянка організаційна, товариська і харитативна.

Група "Жіночого Відділу" і членів УСГ в Вінніпеґу 1933 року.

Згуртовані біля гуртків УСГ українські жінки й дівчата немало причинилися до закріплення організації УНО. Серед своїх знайомих і приятелів ширили вони нові ідеї, помагали кольпортувати націоналістичну пресу, спершу "Стрілецькі Вісті", а потім "Новий Шлях", словом і власним прикладом здобували щораз то більші ряди прихильників для своєї Організації. Влаштовуючи всякі товариські імпрези, вони старалися сполучати приємне з корисним: давати можність розваги й товариської розради людям, що недавно покинули рідний край і не могли ще врости в новий ґрунт, а водночас плекати національні традиції при таких нагодах, як спільні Свят-Вечорі і Свячене, Андріївські вечори чи хочби забави на "пущення". В той спосіб творили вони догідний клімат, в якому виростали симпатії і прив'язання до нової Організації. Не забуваймо, що були це часи депресії, що тяжко вдарила по другій еміґрації, ще не загосподарованій. Багато людей тинялися без праці, мандрували з одного кінця Канади на другий, шукаючи зарібків, часто мусіли жити лише з міської допомоги. Тим більше цінили вони привітне слово й атмосферу зичливости й тепла, що його знаходили в Організації зав-

дяки невсипущости жіночих рук. Хоч як скупі були на той час можливості допомоги безробітним, все ж таки наше жіноцтво робило, що було в його силі, організуючи кухні й харчівні і це мусіло давати свої наслідки. Заслуга за те спадала частинно на цілу Організацію і без пересади можна сказати, що без тієї праці нашого жіноцтва Організація мусіла б розвиватися багато повільнішим темпом.

Як тільки зав'язалися перші Відділи ОУК і як тільки об'єдналися вони в одну організацію при спільній Централі, праця набрала не лише розмаху, але й систематичности та пляновости. Тут уже "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" увійшла в систему УНО, як його Братня Організація, і відтоді починається другий етап її праці, позначений посиленням свого темпа і координацією її з діяльністю всієї організації.

В організаційній ділянці ОУК брала жваву участь у всіх сходинах, зборах, принагідних чи періодичних нарадах, Загальних Зборах, Окружних і Провінційних З'їздах, Передконференційних Нарадах і Крайових Конференціях.

Культурної праці в УНО не можна собі уявити без участи організованого жіноцтва. Членки ОУК не тільки давали ініціятиву до організування дитячих садочків і Рідних Шкіл при Філіях УНО, нерідко самі будучи там виховницями й учительками, не тільки опікувалися цими виховними установами через свою участь у Батьківськх Комітетах і в Рідношкільних Комітетах. Без них неможлива була ніяка

ПІВРІЧНІ ЗБОРИ УНО, ОУК, УСГ І УСНО (СТУДЕНТСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ) В ЕДМОНТОНІ В ЛИПНІ, 1935 Р.

Сидять від ліва до права в І. ряді: І. Байдак (член Управи УСНО), М. Козак (УСГ), Михайлина Шарик (чл. Управи ОУК), К. Дуда (чл. Управи УНО), А. Українець (секретарка ОУК), М. Українець (секретар УНО), Михайло Шарик (голова Філії й організатор УНО), Теофіля Іванців (голова ОУК), інж. В. Слюсаренко (голова УСГ), Катерина Жишкевич (членка Управи ОУК), П. Байрак (касієрка ОУК), М. Байрак (член Управи УСГ), Василь Жуківський (член Управи УСНО). В другому ряді перша з ліва Анна Крамар (ОУК).

культурна імпреза, ніякий концерт, святочна академія чи хочби й аматорська театральна вистава. Переглядаючи сторінки за останнє чвертьстоліття, чи хочби самим сягаючи пам'яттю в ті часи, ми читаємо дописи про культурну діяльність наших Філій, самі пригадуємо собі різні спроби й намагання пожвавити культурне українське життя і скрізь та всюди бачимо членок ОУК — у хорах, в аматорських гуртках, у всій культурній самодіяльності УНО. Не тільки індивідуально беруть вони там участь, як членки Організації й українські громадянки, часто влаштовують різні культурні імпрези під власною фірмою ОУК, зокрема такі, як академії в честь своєї патронки, сл. п. Ольги Басараб, святочні сходини в пам'ять Віри Бабенко, концерти на вшанування Лесі Українки чи інших визначних українських жінок. Зберігаючи в той спосіб пам'ять великих постатей українського жіноцтва, "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" приносить честь і для цілого УНО, що міцно пустило коріння в культурну традицію української нації і збереження її висунуло одним з головним своїх кличів.

Безконкуренційна теж за ОУК ділянка товариської атмосфери в Організації та розвагова діяльність. Згадувані вже Свят-Вечорі та Свячене кожного року влаштовує ОУК для всього членства УНО і Братніх Організацій, як теж і для їхніх прихильників. Це має вже свою традицію і тут ОУК просто незаступна.

Скільки бенкетів, чайних прийнять, привітальних обідів та різних інших прийнять при всяких нагодах влаштували Відділи ОУК — навряд, чи міг би хто це тепер зрахувати. Декому, незвичному ще до звичаїв американського континету, могло видаватись дивним підкреслювання цього рода діяльности і він може був би схильний її легковажити. Одначе в Америці — цебто в Канаді і в ЗДА — найбільш поважні політичні й суспільні організації, не згадуючи вже про всякі професійні об'єднання, спортові клюби і навіть добродійні установи, при своїх річних чи інших періодичних з'їздах і при всяких контактах з суспільністю кладуть якраз оті бенкети і прийняття в центральну точку програми. Люди до того звикли, це стало потребою, звичай цей прийнявся скрізь і він має теж свої добрі сторони, що про них не місце тут розводитися. Різні організації для вигоди влаштовують такі прийняття в готелях і в ресторанах, в УНО робилися вони майже завжди заходом Відділів ОУК, чи то при нагоді Крайових Конференцій, чи організаційних ювілеїв, чи курсів "Осередку Української Культури й Освіти" — щоб згадати тільки важніші з них — і вимагало це багато праці, затрати часу й коштів, але давало те вдоволення, що самі це робимо, власними силами й у власному середовищі. Тому кожний, хто б іронізував собі з тої діяльности, робив би незаслужену кривду зорганізованому в ОУК жіноцтву, якому УНО вдячне за ту роботу і з пошаною тисне їхні працьовиті руки.

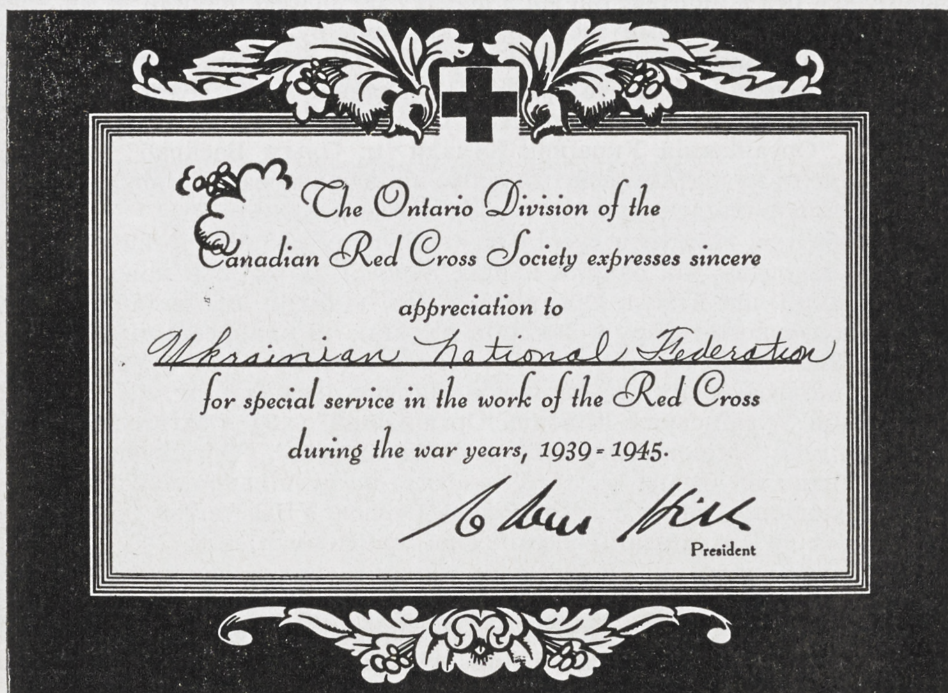
Харитативна діяльність ОУК записалася золотими літерами в історії УНО. Згадати б тільки допомогу українським політичним в'язням, а пізніше українським скитальцям після другої світової війни. Для тієї справи існує в ОУК окремий фонд під назвою "Українського Золотого Хреста" і про нього пишеться на іншому місці цього збірника.

Сюди належить теж відвідування хворих у лікарнях і в приватних домах. Це ділянка, в якій найкраще може проявити себе спочутливе жіноче серце. "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" від років пильнувала тої справи і не занедбує її й тепер. Де тільки ллються українські сльози і де з'являється людське горе — там напевно можна рахувати на ОУК, що веде свою працю скромно, на християнських засадах, не б'ючи в великий дзвін та не реклямуючи її в світі.

В часі останньої світової війни ОУК нав'язала тісні взаємини з "Канадійським Червоним Хрестом" і придбала тим признання для цілої системи "Українського Національного Об'єднання Канади".

Не можна поминути мовчанкою незвичайно важливої ролі ОУК у здобуванні фінансових засобів для Організації. "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" господарить добре. Переглядаючи її щорічні фінансові звіти ми бачимо, що ніколи не мала вона дефіцитів, навіть коли перейняла на себе обов'язок видавати місячник "Жіночий Світ", а відомо, що українська преса поза рідними землями рідко коли себе виплачує. З того боку можуть собі брати з ОУК приклад всі інші Братні Організації.

Незалежно від того ОУК давала і постійно дає велику фінансову допомогу для всього УНО. Потреби Організації зростали пропорційно до її розвитку і в міру розбудови сітки "Українських Національних Домів". На їхнє покриття здобувалися засоби всіми можливими способами і тут допомога ОУК показалася надзвичайно цінна. Такі доходові

The Ontario Division of the Canadian Red Cross Society expresses sincere appreciation to

Ukrainian National Federation

for special service in the work of the Red Cross during the war years, 1939 - 1945.

President

Грамота признання від Канадійського Червоного Хреста для УНО за працю Відділу ОУК у Содбури.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЗ У ПОХОДІ КРІЗЬ СОДБУРИ 1949 Р.

На возі: О. Кобиляк, Р. Шилюк, С. Ворончак, П. Биндик, М. Губ'як.

імпрези, як базарі, пікніки, бінґа і т. п. в великій частині завдячували свій успіх вложеній у них праці Відділів ОУК. Ні одна збірка не відбулася без жіноцтва. Всі ми з досвіду це знаємо, бачили ж ми членок ОУК зо збірковими лістами, накритими рушниками тарілками а то просто й капелюхами при тих збірках. Грошові збірки — праця далека від приємности, часто прикра й невдячна. Треба великого почуття обов'язковости і любови до своєї Організації, щоб не відмовлятися від неї. "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" від тієї праці ніколи не відтягалася і завдяки ній зібрано на різні організаційні й загально-національні цілі дуже поважні суми.

Треба теж відмітити суспільно-політичну роботу зорганізованого в ОУК жіноцтва. Ми бачили наших жінок і дівчат при кожній політичній акції, що її вела Організація. Чи це були протестаційні віча проти польського терору в Західній Україні, чи маніфестації проти голоду в Совєтській Україні — ОУК стояла в одних лавах з УНО.

Через свою участь в важливих жіночих організаціях, як "Світова Федерація Українських Жіночих Організацій", або в загально-канадійських, як "Національна Жіноча Рада Канади", "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" висуває на суспільно-політичне форум ті завдання, що їх поставило перед собою УНО і в той спосіб причиняється до актуалізації української проблеми в світі.

З того бачимо, що майже нема ділянки суспільного життя, де б не проявляла себе ОУК. Чи то одиничною працею своїх членок, чи то виконуючи свої завдання, як ціла Організація, вона посередньо відіграє велику ролю для УНО і для українського націоналістичного руху.

Одначе вплив ОУК на УНО виявляється теж і безпосередньо, внутрі Організації. Кожна членка ОУК є водночас членом УНО і ко-

ристується там повними активними й пасивними виборчими правами. Вона має право брати участь в усіх законодатніх установах УНО від Загальних Зборів Філії зачинаючи і на Крайовій Конференції кінчаючи, вона може бути обрана на кожне керівне місце в "Українському Національному Об'єднанні Канади". Таким робом ОУК через своїх членок безпосередньо може впливати на всі організаційні справи в УНО, на цілу постановку праці в Організації, на цілу внутрішню організаційну політику. Всі членки Центральної Управи ОУК і Контрольної Комісії є з уряду, силою постанов статута, делеґатами на Крайові Конференції, всі членки Центральоні Управи є водночас членами Ширшої Крайової Екзекутиви УНО з рішальним голосом на її засіданнях. З того права вони завжди користали й УНО завдячує не один корисний почин ініціятиві жіночих членів своєї Ширшої Крайової Екзекутиви.

Одним з ініціяторів інкорпорації "Українського Національного Об'єднання Канади" в канадійському Парляменті була тодішня голова Центральної Управи ОУК, Анна Тарновецька з Вінніпеґу і вона теж фіґурує в Акті інкорпорації з дня 1 червня 1950 року, як членка першої Ради Директорів (Борд оф Діректорс) заінкорпорованої Організації.

Якщо дотепер до складу Крайової Екзекитиви не обиралися членки ОУК, то тільки з тієї причини, що нераз було б за тяжко виконувати подвійні обов'язки: і в Центральній Управі ОУК і в Крайовій Екзетиви УНО. Помимо того, в роках 1950-1952 обрано до Крайової Екзекутиви УНО голову Центральної Управи ОУК, Ольгу Стебницьку з Ст. Бонифас, Ман., а в проєкті нового керівного органу, Президії, спільного для цілої системи УНО, передбачується постійна участь Голови Центральної Управи ОУК.

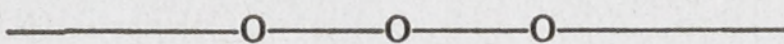

КРАЙОВА ЕКЗЕКУТИВА УНО В РР. 1950 - 1952

З ліва до права сидять: д-р Зиновій Книш, Ольга Стебницька, Волод. Коссар, Василь Гультай, д-р Тиміш Павличенко; стоять: д-р Павло Маценко, д-р Селестин Суховерський, Евстахій Василишин, Василь Гладун.

Членки Центральної Управи ОУК постійно засідали в Президії Крайової Конференції УНО. Теперішня голова Центральної Управи Степанія Савчук, що брала участь у багатьох Крайових Конференціях, завжди входила в склад Президії, по найбільшій частині, як заступниця голови, а при нагоді ювілею ОУК, для підкреслення ваги тієї Організації в цілому УНО, обрано її головою Президії Крайової Конференції.

З того короткого нарису можна собі виробити образ, що "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" не тільки працею своїх членок, не тільки своєю участю, як цілої Організації, в діяльності УНО, але й правними постановами та звичаєм традиції відогравала і надалі буде відогравати надзвичайно важливу ролю в "Українському Національному Об'єднанні Канади". Як досі, так і на майбутнє ступає она рівним кроком разом з цілим УНО в марші великого українського націоналістичного руху назустріч кращому майбутньому українського народу.

АННА ВАХ

ДІТИ Й МОЛОДЬ У ДІЯЛЬНОСТІ ОУК

Немов далеким відгомоном де-не-де чуємо або читаємо про початки праці наших членок на ниві виховання молоді. Коли полинемо думкою тридцять до тридцятьп'ять років назад, нагадуються такі картини з життя наших членок, тоді ще молоденьких дівчат.

Тут хочемо згадати про першу нашу активну діячку, вже покійну Анастасію Павличенко. Зараз по приїзді до Канади, на 21 році життя Анастасія Ґрещук, пізніше одружена Павличенко, включається в українське громадське життя на заході Канади, в провінції Саскачевані. Бере участь у літературних вечірках, драматичних виставах, національних танках, провадить літну "Рідну Школу" в Мелвил, Саск. Опісня восени виїжджає до Реджайни і там продовжує працю над вихованням молоді.

Майже в той сам час з'являється на сході Канади друга наша молода працівниця, теперішня Голова Центральної Управи ОУК, Степанія Савчук. Зараз після свого приїзду до Канади в 1924 році перебирає рідношкільну науку при Товаристві ім. Михайла Грушевського в Оштаві. Було там 60 дітей, наука велася кожного дня, школа була поділена на чотири кляси. Від 1936 до кінця 1948 року вчителювала во-

на в "Рідній Школі" при Філії УНО в Західньому Торонті. Школа поділена була на шість кляс, дітей у школі було від 30 до 40. Вчила дітей української мови, історії, географії, літератури. Наука відбувалася три рази на тиждень. Слід згадати, що були такі випадки, коли до школи приходили діти зовсім не знаючи рідної мови і доводилося тяжко над ними працювати, зате вони опісля ставали добрими українцями, дорівнюючи тим, що вже від початку знали українську мову. За тих тринадцять років не малих чудес доказала Степанія Савчук з тими діточками на всяких підприємствах, що їх уладжувала "Рідна Школа", ОУК і УНО. Треба зазначити, що хоч Степанія Савчук й обтяжена відповідальними громадськими обов'язками на різних становищах, все ж таки й далі інтересується рідношкільними справами й узагалі вихованням молоді.

Третьою з черги являється Євгенія Ситник, у центрі Канади, в місті Вінніпеґу, маючи 24 роки життя. Зараз після свого прибуття до Вінніпеґу в 1927 році береться вона з повним запалом і посвятою за рідношкільну працю. Тут не будемо згадувати всіх місцевостей, де вона вчителювала, бо здається не багато осталося б організацій у місті Вінніпеґу, де б вона не вчила дітей. Рідношкільній справі присвятила вона вісімнадцять років. У той же сам час вона не тільки вчителює, але й бере жваву участь у всіх ділянках праці ОУК від самого початку Організації. Можна сказати, що нема в Канаді місцевости, де знаходяться Відділи ОУК, щоб Євгенія Ситник не відвідала їх зо своїми рефератами й усякими організаційними порадами. І сьогодні, де тільки має нагоду, дуже радо віддає своє знання для молоді.

Рідна Школа в Мелвил, Саск. (ок. 1930 р.). Учителька Анастасія Ґрещук-Павличенко.

До 1930 року наші тепер визначні діячки, тоді розсіяні по цілій Канаді, давали великий вклад у культуру української суспільности скрізь там, де вони проживали. Одначе праця та була мало видна й не оцінена як слід. В 1930 році всі зрозуміли, що так далі бути не може, що треба повести працю більш скупчено й організовано. І на цій підставі 1931 року в місті Вінніпеґу організується перший Дівочий Відділ при УСГ. Цей гурток дівчат не веде рідношкільної праці, але він виявляє себе в загальній культурній роботі, береться за організування вільноручних вправ, фестинів і всяких інших підприємств. В тих виступах дівчат приграявала їм трубна оркестра "Української Стрілецької Громади" і мали вони притягальну силу для молоді, впливали на неї виховно з національного боку. До всього того

причинилася багато талановита молоденька дівчина, Ольга Гупалівська, пізніше одружена Стебницька.

Така сама праця велася не тільки в Вінніпеґу, але майже по всій Канаді. Організовано пікніки, всякі вистави, все ж таки найбільшу увагу присвячувано дітям. Чому воно так сталося, що ці дівчата найперше бралися за виховну працю серед дітей? Надивившись у рідному краю на всякі знущання й звірську поведінку з нашим народом чужих окупантів на власних його землях і маючи великий запас споминів про наше минуле — а воно всюди одне й те саме — вони хотіли виховати нове покоління українців у почутті обов'язку супроти того народу, з якого воно вийшло, отож самозрозуміло, що мусіли вони починати працю від дітей і бралися найперше за фрмування дитячих душ.

Рідна Школа на фармі під Вінніпеґом в р. 1930/31 з учителькою Є. Ситник.

Тепер спинимося на ряді дальших членок, що брали участь у праці над вихованням молоді в таких установах, як "Рідна Школа", Доріст МУН і самий МУН.

Ольга Заяць — зараз по приїзді до Канади, в Торонті включається до Гуртка УСГ і на його запрошення підготовляє дітей до вільноручних вправ на свято Тараса Шевченка. Опісля переїжджає до Содбури, де знову співпрацює з УСГ і вчить дітей вільноручних вправ на різні виступи, а рівночасно провадить "Рідну Школу", як теж організує доріст-підсекцію МУН і ним увесь час опікується. Два рази на тиждень скликає сходини, підшукує для них усяку дитячу літературу, підготовляє сценки, нпр. "Червона Шапочка", "В чужім пір'ї" й інші, щоб у той спосіб збудити в дітей замилування до рідної мови і любов до української культури.

Юлія Казимира Яворська. Ще перед зорганізуванням Гуртка УСГ в місті Виндсор, на пропозицію церковного комітету, Юлія Мартинюк, пізніше одружена Яворська, перебирає "Рідну Школу" при церкві почавши від 1928 року. До цієї школи ходило сорок дітей. Опісля, коли зорганізувався Відділ ОУК і зріс до тої міри, що сам міг зайнятися "Рідною Школою", на доручення Центральної Управи ОУК Юлія Яворська перебирає "Рідну Школу" при Філії УНО і провадить її по сьогоднішній час. Праця її над молоддю не кінчається веденням "Рідної Школи". Вона — любителька українського народнього мистецтва, з приємністю навчає вишивок, хрестикових робіт, мереження, писання писанок тощо. Попри все те вона веде жіночий і молодечий хори, підготовляє різні виступи з дітьми із МУН.

Марія Джумаґа, одружена Ґуляй — роджена вже в Канаді. Покінчивши тут учительський семінар, працює як канадійсько - англійська вчителька в різних місцевостях північного Саскачевану. Попри свою щоденну працю в школі знаходить у собі охоту ще й до ведення вечерами "Рідної Школи". В 1936 році, по приїзді до Саскатуну, перебирає там навчання в "Рідній Школі" при Філії УНО. 1940 року переноситься до Вінніпеґу й вечірними годинами провадить англійську школу для старших при Філії УНО.

Степанія Бубнюк, помимо того, що ввесь час активно працювала на різних становищах у Центральній Управі ОУК і в Управі Відділу ОУК у Саскатуні, знаходила час і на рідношкільну працю та вела "Рідну Школу" в місті Саскатуні від 1948 року впродовж двох років.

У Кіркленд Лейк упродовж кількох років навчає в "Рідній Школі" Ольга Грицишин.

В 1930-1934 роках бачимо на заході Канади дівочі відділи "Пласту", що вели українську культурну працю поміж фармерством. Ось що пише "Новий Шлях" з 31 липня 1932 року про них:

"В Мирнам, Алта., на відчиті ген. Сікевича перші ряди місць зайняли членки дівочого пластового Відділу Мирнам і Красногори, а в їх іменні промовляла старша пластунка Марія Ґерелюк".

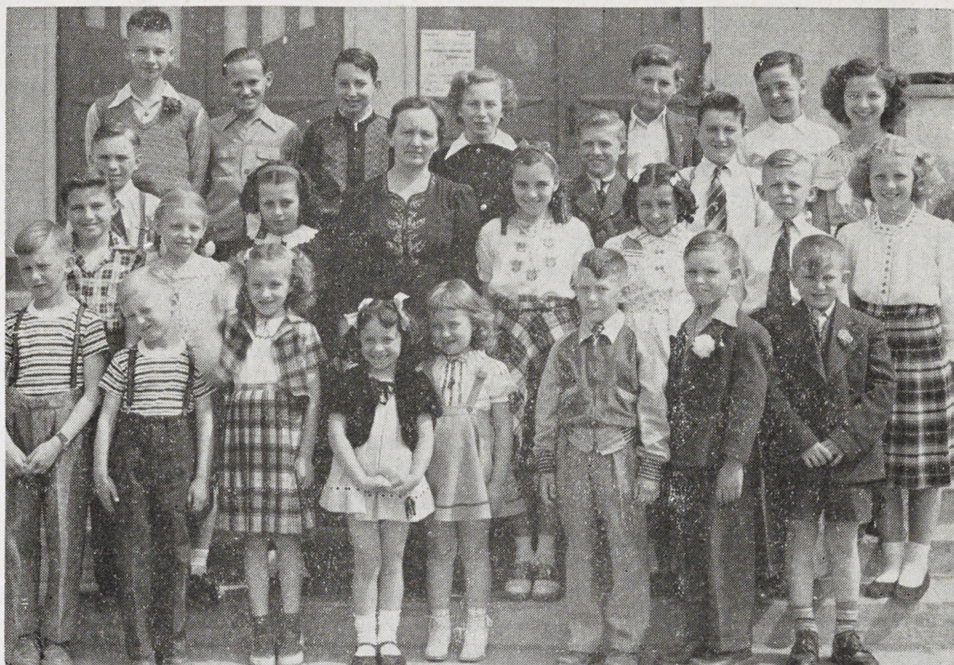

Рідна школа в Західному Торонто в 1942 р. Учителька Степанія Савчук.

В горі: Рідна Школа в Виндсор, учителька — Ю. К. Яворська.
Внизу: жіночий хор ОУК і МУН у Виндсор, дириґентка — Юлія К. Яворська

Рідна Школа в Саскатуні; учителька — Ст. Бубнюк.

"Новий Шлях" з 6 червня 1938 року подав світлину пластунок з Мирнам у часі вправ з вінками, заповідаючи їхній виступ з власною багатою програмою на пікніку 11 червня.

"Новий Шлях" з 25 липня 1933 року в дописі про враження з фестинового походу в Саскатуні пише:

"За мужеською сотнею ступає відділ українських дівчат-пластунок у грегарних пластових одностроях: чорні спіднички, білі блюзочки й такі ж шапочки. Відділ провадить Анна Басараба. Веселою усмішкою на вродливих лицях зустрічають молоді українські пластунки сотки народу, що вийшли їм назустріч. Старі батьки, матері втирають сльози, дивлячись на похід. І не одна молоденька пластунка здивовано глядить на сльози в старечих очах: чому вони плачуть? Це ж не день смутку. Це ж день великого українського фестину, яким українські організації УНО, УСГ і Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб хочуть показати свою здисциплінованість, розголосити українському громадянству свою націоналістичну ідею. Ага, мабуть плачуть з радости й жалю. З радости, що ви, молоді українці й українки, далеко від своєї Батьківщини — не забуваєте про неї. З жалю, що на нашій рідній Україні машерує сьогодні не наша військова дружина, лиш озброєна займанча навала, на багнетах якої червоніє кров українського народу".

Згадувана Анна Басараба редаґувала першу жіночу сторінку в "Новому Шляху" й писала про виховну ролю спорту в тому часі.

В 1934 році скликається перша Крайова Конференція тих дівочих-жіночих Відділів, що вже були зорганізовані, але не мали ще одного центрального проводу. Ця конференція приймає для всіх Відділів спільну назву "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і схвалює перший статут, де за одну з найголовніших цілей покладено: "завданням ОУК є виховувати молодь на свідомих українців і добрих громадян Канади".

Це була одна з найважніших цілей ОУК. Кожний Відділ старався по своїй можности передати в молоде покоління все те з української культури, що членки привезли з собою з рідного краю. Часом не легко це приходилось. Центральна Управа ОУК, розуміючи це тяжке завдання, старалася різними способами вийти Відділам і членкам на зустріч. І бачимо, що на жіночій сторінці в "Новому Шляху" під назвою "Жіночий Світ" появляються постійні статті на виховні теми, наприклад:

"Дайте дітям основи життя"
"Дбайте про молодь"
"Мати відповідає за своїх дітей"
"Передаймо молоді знання українського мистецтва"
"Національні свята й діти"
"В спадщині нашим дітям".

Подано лише кілька тем, як зразок багатьох статтей, що появилися на жіночій сторінці в "Новому Шляху" до 1950 року, коли то ОУК почала видавати власний місячний журнал.

Також не можна забути про "Дитячий Кутик, що друкувався як частина "Жіночого Світу"в "Новому Шляху". Яка приємність була для редакторки читати ті всі листи писані маленькими рученятами дітей наших членок! Як мило мамі сісти з дитиною і помагати в писанні тих листів, а пізніше читати їх вже надруковані в "Дитячому Кутикові"! Всі ці листування з дітворою, контести, писання спогадів діточок, скромні пожертви дітвори на ялинку, закуп книжечок виданих Центральною Управою, все те спричинилося до того, що наша молодь виростала в українському дусі.

Окрім листів діточок Центральна Управа подає в "Дитячому Кутикові" коротенькі дописи про Тараса Шевченка, Івана Франка, Лесю Українку, Листопадове Свято, Свято св. Отця Миколая й інші. Також друковано цілий ряд казочок, що своїм змістом навчали дітей про наше геройське минуле — князів, гетьманів, козаків, про боротьбу України, про терпіння українського народу, про українські звичаї, українську культуру.

Бувши свідомі свого завдання, делеґатки ОУК на Крайових Конференціях завжди обговорювали справи молоді. Тут подам кілька витягів з резолюцій Крайових Конференцій у тій справі: В резолюціях III. Крайової Конференції ОУК з дня 28 червня 1937 року в Саскатуні, точка 6, говориться:

"Крайова Конференція підкреслює, що до найважніших завдань української націоналістки належить виховання молодого покоління на свідоме і горде зо своєї національної приналежности, з відразою до рабського наставлення минулих поколінь, що зросли в неволі й погодилися з нею, та готове до самопожертви за велику ідею визволення українського народу. Це завдання слід виконувати вдома і гуртово по "Рідних Школах". Кожний Відділ ОУК створить у тій цілі окрему референтуру, а при Централі буде також референтка виховання доросту, що засіблена відповідною літературою подбає про відповідні статті на сторінці ОУК, дискусійного й інформативного характеру.

Крайова Конференція доручає Центральній Управі ОУК поробити всі заходи для підготови дитячої сторінки або місячника — додатку в "Новому Шляху".

Дальше в резолюціях X. Крайової Конференції ОУК в 1946 році, точка 5, пишеться:

"Крайова Конфереція Організації Українок Канади закликає членок ОУК і все українське жіноцтво до звернення якнайбільше уваги на українську молодь. Обов'язком кожної матері є дати своїм дітям добре виховання вдома і подбати, щоб її діти набули знання про Україну в "Рідній Школі", а опісля на "Вищих Освітніх Курсах". В той спосіб українська молодь приспособиться до організованого життя й буде добрими українцями і добрими канадійцями".

В резолюціях Ювілейної Крайової Конференції ОУК, у точці 10 читаємо:

"Ювілейна Крайова Конференція ОУК уважає одною з найважніших проблем теперішнього часу справу виховання молодого покоління і тому доручає новообраній Центральній Управі ОУК присвятити цій ділянці якнайбільше уваги".

Справа національного виховання молоді й підготови її до участи в громадському й організаційному житті завжди стояла в осередку уваги Центральної Управи ОУК. Відділам ОУК доручувано пильно цікавитися працею місцевих Відділів МУН, до Управи Відділу завжди приділювати одну членку як референтку зв'язку з молоддю з обов'язком тримати контакт з МУН, служити йому радою й оточити опікою. А в самій Центральній Управі тепер постійно входить у її

"Обжинки" ОУК у Содбурах в 1954 р. "Полукіпок", утворений дівчатками Рідної Школи.

Доріст МУН в Ст. Боніфас при науці вишивання за вказівками А. Копичанської (з ліва), голови ОУК.

склад Референтка Молоді з головним завданням облегчувати молодим жінкам, що виходять з МУН, перехід до ОУК і помагати їм здобувати досвід у новому роді організаційної праці.

Прийшов 1939 рік. Вибухає страшна друга світова війна. Зв'язок з Европою вривається і джерело, з якого українці за океаном черпали різні видання, дитячу літературу, драми, ноти, вишивки і т. д. зникає. ОУК береться за перевидання дитячих книжечок: "Мати страдниця". "Ксеня і дванадцять місяців", "Богданчик - Пустунчик", "Козак Байда" й інші, щоб заповнити в той спосіб прогалину.

В той же час сини й доньки наших піонерок-матерів уже підростали. Крається материнське серце, коли її син надягає на себе вояцький однострій і иде обороняти ті правди світа, яких вона його ще з-маленьку вчила. Тоді довелося нам побачити овочі нашої праці. Українська молодь виправдала наші сподіваня, вступаючи масово до канадійської армії. Вона показала себе дуже добрими канадійцями, опинившися віч-на-віч з ворогом, а також зуміла виявити себе не в одному місці і нераз добрими українцями. І фактом є, що канадійський уряд дав велике признання канадійсько - українській молоді при війську, за її масову участь і хоробру поставу супроти ворога.

В часі війни членки ОУК не підупадають на дусі, вони ще з більшим завзяттям і запалом звертають особливу увагу на підтримку моралі своїх молодих юнаків порозкидуваних по всіх закутинах світа. Центральна Управа збірає імена й адреси української молоді при всіх родах війська, на ці адреси посилає пакети з цигарками й іншими потрібними воякові дрібницями. Крім того висилає картки з побажаннями на Різдво й Великдень. В Лондоні в Англії створюється клюб Союзу Українських Канадійських Вояків і ОУК також туди дає свою поміч.

Та війна несе грізні небезпеки не лише на першій лінії фронту, її хижі пазурі висуваються ген далеко в запіллі. Збільшені потреби промислу потягнули за собою великий приплив робітництва до індустрійних центрів Східньої Канади, в тому числі багато українських дівчат з західніх провінцій Канади. Відірвані від родинного життя і по-

збавлені опіки батьків — наражені були на спокуси морального упадку. Ніхто більше від Центральної Управи ОУК, якої членки були ж самі жінки й матері, не турбувався долею тих українських дітей. Дня 23 березня 1943 року обіжник ч. 6 Центральної Управи ОУК за підписами голови, Марії Ґуляй, і секретарки, Євгенії Ситник, вдарив на сполох і заапелював до сердець українських жінок і матерів, членок ОУК:

"До найважніших і найбільш пекучих справ зараховуємо **рятуванння української молоді**, що виїхала з домів до індустріяльних міст сходу й заходу... Справа важна, не сміємо спинятися на самому тільки говоренні й бідканні, негайно мусимо приступити до праці і постійно мати на увазі нашу українську молодь...

На цьому місці вважаємо потрібним перестерегти наше членство перед злим поняттям про цю молодь. Не сміймо думати, що ця молодь з фармів і з містечок — це пусті типи, не варті нашої уваги. Це добрі діти, але вони вийшли раптом з-під материнської опіки й опинилися в чужому, зосім відмінному оточенні. Маючи доволі грошей, вільного часу і свавільного міського товариства, вони легко можуть стати жертвою деморалізації...

Хто повинен рятувати нашу українську молодь перед здеморалізуванням? Ми — українські жінки і членки ОУК, не сміємо допустити до зіпсуття того цвіту українського народу..."

Вслід за тим ідуть докладні практичні вказівки й доручення, як забиратися до тої роботи.

Відгук був негайний, бо вже на Провінційному З'їзді ОУК у Торонті 14-16 травня 1943 року схвалено творити "Комітети Опіки над українською молоддю", відшукувати її по фабриках і приватних мешканнях, оточити родинною атмосферою і притягати до українських юнацьких організацій. На сесії ОУК дня 15 травня 1943 року схвалені в цій справі ось такі резолюції:

"Щоб прибула з заходу Канади наша молодь не попадала на бездоріжжя, сесія в першу чергу апелює до батьків у західній Канаді, щоб вони, висилаючи своїх дітей до праці в інших місцевостях, впливали на них зголошуватися в українських національних організаціях. В тій цілі вважаємо за відповідне:

а) щоб промовці в західній Канаді при різних нагодах з плятформи апелювали до батьків, звертаючи увагу на загрозу молоді попасти в невідповідне оточення, та щоб батьки впливали на дітей звертатися за порадою до національних українських установ.

б) щоб по містах сходу творити при українських національних організаціях "Комітети опіки над прибулою з заходу молоддю". Адреси тих Комітетів подавати стало в газетах з зазивом до молоді зголошуватися до них.

в) видати брошурки в англійській та українській мовах з відповідним закликом до молоді в цій справі."

В цій справі поміщено в жіночій сторінці "Нового Шляху" в ч. 51 з дня 26 червня 1943 року статтю п. н. "За направу зла", а в ч. 55 з 10 липня 1943 — статтю п. н. "Чий це обов'язок?".

Війна закінчилася... Українське жіноцтво з рідних земель зо своїми родинами опинилося в таборах у Німеччині, Австрії й Італії. Тисячі скитальців — чоловіків, матерів і дітей — без праці, без можливости дальшого життя вийшли в світ. Війна вимордувала тисячі укра-

їнських матерів, а дітей залишила самітних, без материнської опіки. "Організація Українок Канади" почувши про те, повела велику акцію збірання фондів на вдержання тих сиріток. Також робила заходи для спровадження їх до Канади. Поширено акцію "Діти дітям на ялинку". Дещо пізніше, коли зорганізувалися табори для скитальців, Організація старається підтримати там "Рідні Школи" й дитячі садочки. Центральна Управа закликає Відділи ОУК перебрати опіку над школами й садочками в Німеччині. Відділи ОУК щиро відгукнулися на цей заклик. В "Жіночім Світі" з травня 1954 року читаємо:

Дошкілля в Мюнстер (Німеччина) в день матері. (Дістає підмогу від Ц.У. ОУК).

"Галина Мартинюк перебрала на себе обов'язок опіки над дитячим садком українських дітей у Німеччині, яким то садком два роки опікувався наш Відділ ОУК у Виндсор, висилаючи до Центральної Управи ОУК кожного місяця дол. 10 на ту ціль.

Не жаліючи ні часу, ні сил, Галина Мартинюк з великою енергією кинулась між місцевими українцями і чужинцями в Виндсорі й околиці й уже за короткий час зібрала дол. 126.50. Вона поставила собі за ціль до кінця 1954 року зібрати на українських дітей у Німеччині дол. 500. ".

Без пересади можна сказати, що не було в нашій Організації ані одної членки, щоб не причинилася вона якимнебудь способом до цеї справи. А щоб це не виглядало голословно, ми покличемося на звіт "Фонду Допомоги Українців Канади":

Підсумки

вплат Центральної Управи Організації Українок Канади (ОУК) на втримання двох дитячих садків, одної школи і трьох родин у часі від 1 січня 1953 до 25 вересня 1955 року.

На садки й школу:

по $50.00 місячно	1953	$600.00
" 50.00 "	1954	600.00
" 50.00 "	1955	450.00
	Разом	$1,650.00

Для трьох родин:

По $15.00 (по $5.00 для кожної місячно):

1953 рік	$180.00
1954 "	180.00
1955 "	135.00
Разом	$495.00

Крім того:

20 грудня 1954 року на ялинку	$ 25.00
20 грудня 1955 року на ялинку	32.00
Всього разом	$2,102.00

Помилявся б той, хто думав би, що повищі цифри дають образ цілости нашої помочі тій справі. Незалежно від допомогової акції за посередництвом ФДУК, багато грошей переслано безпосередньо впрост до різних "Рідношкільних Комітетів" чи окремих садочків у Німеччині.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" не забувала теж і про українських сиріт у Канаді. Давала вона в міру своїх сил підмогу дитячому сиротинцеві, що його вели Сестри Служебниці, щоб згадати нпр. про спеціяльно влаштований на ту ціль "вечір обдарування біллям" дня 1 березня 1947 року в Торонто. Як відповідь Сестер Служебниць на таку поставу ОУК до сирітської справи в Канаді нехай послужить лист, що його від Сестер отримала Управа ОУК у Торонто:

Слава Ісусу Христу! 5 березня 1947 року

До Організації Українок Канади
783 Каледж Ст., Торонто, Онт.

Просимо прийняти від Управи Сиротинця найщирішу подяку за Ваше високогуманне й благородне діло, "Ленен шавер", яке Ваша Організація зробила на поміч сиротинцеві дня 1 березня в "Українському Національному Домі" 783 Каледж Ст.

Хай Бог Всевишній винагородить Вашій Організації найкращими успіхами, котру так з самопосвятою ведете на Славу Божу й добро українського народу, а кожну зосібна наділить кріпким здоров'ям, миром і потіхою в родиннім житті та сповнить Ваші бажання.

Вдячні Вам,

Сестри Служебниці ПНДМ,
Сестра Ювеналія ПНДМ, в. р.
(пор. "Н. Шлях", 26. III. 1947).

Дарунки для сиротинця СС Служебниць ПНДМ у Торонті 1953 року. Перша з ліва до права — Ст. Савчук, друга — С. Проців, третя — Сестра Ювеналія ПНДМ.

Почали прибувати нові українські еміґранти з Европи по скінченні другої світової війни. Наша Організація очікувала на них, сподіваючися припливу нової крови в Організацію та скріплення її сил для виховання молодого покоління. Велика кількість новоприбулих жінок вписалася в ряди ОУК і прилучилася до нашої праці.

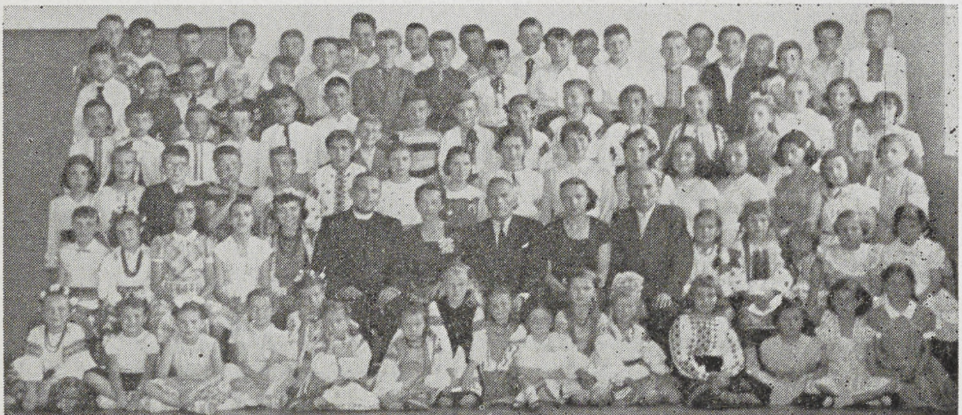
За поміччю Олени Залізняк у Содбури постав дитячий садок, що й до тепер гарно розвивається.

"В чужім пір'ю" М. Підгірянки на сцені в Саскатуні. Силами "Рідної Школи" й дитячого садочку під управою Олени Волчук.

В Саскатуні Олена Волчук перебирає ведення "Рідної Школи", також організує й веде дитячий садок, що в короткому часі дав цілий ряд виступів дітвори. Цікавиться й помогає в тій праці теж членка Любомира Чайковська.

В Вінніпеґу Анна Білоус два роки вела "Рідну Школу". Ярослава Зорич була провідницею дошкілля, опісля вчителювала в "Рідній Школі" по виїзді до Торонто, від 1950 року до тепер. Школа мала понад сто дітей, розділених на кілька кляс, постійно навчали там дві вчительки. Предмети нвачання: українська мова, література, історія, географія, спів. Крім того дітвора брала участь

"Рідна Школа" в Торонто в 1953 р. Заряд школи: д-р Т. Матейко, проф. М. Ребрик, катехит о. Я. Бенеш. Учительки — Я. Зорич і О. Маланчук.

Рідна Школа в Виндсор — учителька Ярослава Лозинська

у шкільних імпрезах, як День Першого Листопада, Свято о. Миколая, Ялинка, Свято Шевченка, Свято Матері. Шкільний рік закінчувався завжди окремою імпрезою — це був загальний виступ школи, получений з прийняттям для дітей, що його влаштовувала ОУК. За час учителювання Ярослави Зорич підготовано багато гарних виступів школи і зокрема більшу дитячу виставу п. н. "В чужім пір'ю", а крім того школа брала участь у "Рідношкільній Олімпіяді" на виставовій площі в Торонто.

В Форт Віліям навчала в "Рідній Школі" О. Новицька.

В Виндсор, крім уже попередньо згаданої Юлії К. Яворської, працюють учительками в "Рідній Школі" Галина Голинська — в 1948 році, Олександра Мартинюк - Ковалик у 1949 році і Ярослава Лозинська від 1953 року.

В Монтреалі вчительками "Рідної Школи" були: найперше Рожа Древняк-Ковальська, а в роках 1950/51—1952/53, отже три роки, — Стефа Захарчук і від того часу по сьогодні — Степанія Звонок.

Цих кілька прикладів далеко не вичерпують всіх, хто прикладав рук до тієї справи, але дають вони образ, як то членки ОУК, не дивлячись на те, чи прибули вони до Канади скоріше чи пізніше, з великою увагою ставилися і ввесь час ставляться до справи виховання української дітвори.

В 1950 році Централька Управа ОУК видає перше число журналу "Жіночий Світ". В ньому віддає чотири сторінки для дітей і молоді. Дальше продовжуються статті-дописи на різні виховні теми. В другому числі "Жіночого Світу" з 1950 року в редакційній статті читаємо:

"Завдання, що стоять перед жінкою-матір'ю і громадянкою — одночасно і прості і дуже складні. Здається цілком ясно, що кожна мати хоче виховати своїх дітей найкраще і якнайкраще прищепити їм національні почуття й ті загально-моральні засади, що передаються з роду в рід.

Мусимо визнати, що старшим поколінням, які постійно жили на рідних землях, значно легше було виховувати своїх дітей в умовах рідного оточення, ніж тим, що з одних чи других причин одірвалися від рідного ґрунту.

Через те завдання матері-українки в Канаді надзвичайно важливі і складні. Вона перше і майже єдине джерело, звідки дитина може черпати перші відомості про свій нарід і його традиції, і що найголовніше, навчитися своєї рідної мови".

Від першої появи "Жіночого Світу" по сьогоднішній день майже в кожному числі присвячується доволі місця для статтей на виховні теми, наприклад:

"Переломовий вік у житті доростаючих",
"Рисунки дитини",
"Український дім — перша передумова успіху Рідної Школи",
"Ще про виховання",
"Рідна Школа".

і багато інших.

По 1940 рік ми всю вище наведену працю вели почасті фаховими силами, а часом і без них. Але остаточно наша організаційна сітка дійшла до таких меж, що неможливо було з тими силами, що ми їх мали дальше заспокоювати всі потреби рідношкільного навчання. Кілька літ велися дискусії про те, щоб зорганізувати якусь школу чи курси, чи як би це назвати, щоб вивчити вже тут роджену молодь на працівників по "Рідних Школах" і в хорах, на інструкторів національних танків і т. і. Остаточно 1939 року западає рішення Крайової Екзекутиви УНО такі курси ввести в життя і в 1940 році відбуваються перші "Дириґентсько-вчительські курси" в Торонто. Справа покотилася наперед. Наші матері з великим ентузіязмом повітали ці курси. Висилаючи своїх дітей нерідко з одного кінця Канади в другий на ці курси, не тільки дорослих дітей, а й часто ще в напів-дитинному віці, вже за кілька років побачили ми гордість нашої молоді чи то тут народженої, чи тієї, що приїхала маленькими дітьми зо старого краю, гордість з того, що вона почала вже ставити самостійні кроки в ділянці організаційної праці на керівних місцях.

Буде тут на місці зазначити, що наша Організація, як тільки могла так підтримувала ці курси — морально, матеріяльно й фінансово. Візьмім за приклад Відділ ОУК у Ст. Бонифас, який кожного року влаштовував гостинне прийняття для учасників "Вищих Освітніх Курсів" у Вінніпеґу. А це тому, що наші членки розуміли і вповні здавали собі з того справу, що молодь відірвана від батьків чується непевно, то ж треба їй дати заохоту, заступити тепло родинного дому й запевнити, що вона не сама, що ОУК скрізь може їй заступити матір.

Цей самий Відділ ОУК опікувався учасниками провідницьких курсів, що відбуваился кілька разів у Сенді Гук, оселі МУН над озером недалеко Вінніпеґу. Голова Відділу ОУК у Ст. Бонифас, Анна Копичанська, так опікувалася тими дітьми впродовж двох тижнів кожного року, що вони називали її мамою.

Помимо того, що при Філіях УНО провадяться "Рідні Школи", помимо існування "Вищих Освітніх Курсів", членки ОУК зо свого боку поширюють науку українського мистецтва по своїх Відділах. Членки Відділу ОУК у Ст. Бонифас почали навчати вишивок Доріст МУН. На знимці бачимо учнів "Рідної Школи" й членів Доросту МУН в Ст. Бонифас, як вони вчаться писати писанки під доглядом Тетяни Кошиць, учительки "Рідної Школи" — Марусі Копичанської і членки ОУК — Анни Копичанської.

Відділ ОУК у Західньому Торонто разом з Відділом МУН у 1951 році відбуває традиційний Андріївський Вечір. Також цей Відділ ОУК влаштовує "обжинки", на які запрошує спеціяльно МУН. Цей виступ зорганізовано на те, щоб дати образ, як на рідних землях наші брати й сестри закінчують жнива. ОУК хотіла в той спосіб передати тут народженій молоді звичаї хліборобської культури українського народу на його рідних землях.

Відділ ОУК в Едмонтоні також влаштовує "обжинки" при активній співучасти МУН.

В Содбури кілька років "Рідну Школу" провадила Олена Весоловська. В 1951 році заходом комітету "Рідної Школи" відсвятковано, при співпраці Відділу ОУК, п'ятнадцятилітній ювілей "Рідної Школи" в Содбури.

Пройшло двадцятьп'ять років інтенсивної праці над тією молоддю. І чи ця праця виправдалася? Чи молодь пішла за нашими мріями? З гордістю можемо ствердити, що цілком виправдала вона наші надії. Остаточно молодь бере організаційні справи в свої руки. Пригляньмося, з яким запалом вона взялася за працю як на українській культурній так і всеканадійській суспільній нивах.

Петро Гладун — займається українськими національними танками, був довгі роки інструктором на "Вищих Освітніх Курсах". Своїми виступами так перед українською як і англійською публікою виробив собі гарне ім'я.

Іванна Щепанська - Романів — учителювала в Форт Віліям, провадила хори, учителювала в Саскатуні, досягнула великих успіхів при саскачеванському університеті своїм милим голосом.

Наука в писанні писанок в Ст. Боніфас, від ліва: Маруся Копичанська, Анна Копичанська, Тетяна Кошиць.

Галя Хам - Доскоч, перейшовши "Вищі Освітні Курси" перейняла працю над "Рідною Школою" в Ст. Бонифас. Тут також провадила Доріст МУН. В той сам час організувала мішаний хор спільний для Вінніпеґу і Ст. Бонифас, якого виступи придбали йому добру славу. Крайова Екзекутива МУН анґажує її до підготови кавалькад молоді на заході Канади. Потім переноситься вона до Форт Віліям, а опісля до Гемилтону. В Гемилтоні зупиняється на довший час, веде "Рідну Школу", хор, підготовляє групу танцюристів, з якою виїжджає час-до-часу до Америки, Торонто й інших місцевостей. В місті Ст. Луї в ЗДА, на величавому фестивалі, куди запрошено її з дружиною танцюристів, — як репрезентанти українців здобули велике признання. На запрошення Українського Відділу ч. 7 Канадійського Легіону їде дня 7 червня 1953 року до Торонто і здобуває перше місце в змаганні в українських національних танцях для своєї групи танцюристів разом з нагородою дол. 100.00.

Михайло Орихівський — учасник "Вищих Освітніх Курсів". На запрошення Крайової Управи МУН стає організатором МУН. Об'їжджає цілу Канаду й організує Відділи МУН, а разом з тим величаві кавалькади молоді, що здобули колосальний розголос між нашими співгромадянами. Тепер він головою Крайової Управи МУН.

Леся Стебницька-Каптій почала ходити на "Вищі Освітні Курси" майже дитиною, а брала в них участь п'ять разів. Два роки вчителювала в "Рідній Школі" в Ст. Бонифас. Разом зо своїм чоловіком, Володимиром Каптієм, провадить групу танцюристів. Виступає кілька разів на телевізії в Вінніпеґу, в програмі "Танці Націй". Бере жваву участь в організаційному житті, помагає теж кредитовій спілці "Дністер" у Ст. Бонифас.

Група дівчат Вищих Освітніх Курсів у Вінніпеґу. (Леся Стебницька сидить по середині).

Надя Корпусь — в Реджайні провадить "Рідну Школу", організує мішаний і дитячий хори, цікавиться Доростом МУН. Тепер виявляє себе в організаційній праці в Едмонтоні. Учасниця "Вищих Освітніх Курсів" кілька років під ряд.

Мирослав Куць — провідний член МУН в Едмонтоні, старається вкласти якнайбільше праці для місцевої молоді. Провадить хор, учить національних танців, дуже активний у музичній ділянці праці МУН і взагалі в усякій організаційній роботі. Теж скінчив "Вищі Освітні Курси".

Володимир Климків — уже довший час провадить мішаний хор при Філії УНО в Вінніпеґу, також веде чоловічий хор. Провадив Доріст МУН. Кілька разів був учасником "Вищих Освітніх Курсів". Він теж — голова Крайової Управи МУН.

Оля Мисик - Рогатин починає свою вчительську працю 1944 року в Прілейт, Саск., де також веде дитячий хор. Звідти переїжджає до

Ванкувер, де вчить у Лулу Айленд, у самому місті Ванкувер і в Квінсборов. Разом з Михайлом Орихівським підготовляє і переводить дуже успішну кавалькаду молоді. Вела мішаний і дитячий хори, вчила українських танців і підготовляла аматорські театральні вистави. З Ванкувер переїхала до Форт Віліям до такої самої праці. Пізніше перенеслася до Кенори, Онт. Після того на один рік перериває навчання в "Рідній Школі" і веде англійську публічну школу в одній з місцевостей Манітоби, де вчить теж український хор. Вертається назад до навчання в "Рідній Школі" в Форт Віліям і знову веде тут хор, дає аматорські вистави і т. і. аж до 1951 року, коли їде до Гіммінс, Онт. Там організує "Рідну Школу", мішаний і жіночий хор, цей останній втішався доброю славою, кілька разів виступав у місцевій радіостанції. По трьох роках вертається до Кенори в Онтаріо, де провадить культурно-освітню працю по нинішній день. Де б вона не була — скрізь стоїть у контакті з ОУК, якої членки ідуть їй назустріч в її праці. Три рази відбула вона "Вищі Освітні Курси".

В Содбури провадить хор, навчає українських національних танців і веде Доріст МУН — Марунчак.

Маруся Яворська — ЛТСЛ, довгі роки диригентка хору при Філії УНО в Торонто і Західньому Торонто. Від молодих літ вихована при УНО. Учителька Музичної Школи, зорганізувала зо своїх учнів струнну оркестру, що з успіхом виступає на різних імпрезах. Ідейна українка, віддає всі сили для організаційної справи. Попри хор УНО зорганізувала і провадить довший час дитячий хор "Рідної Школи", що на музичнім фестивалі Клюбу Киваніс здобуває першу нагороду. На тих же музичних фестивалях її Музична Школа три рази під ряд здобуває першу нагороду і відзначення.

Богдан Климаш організує школу національних танків і хор МУН у Західньому Торонто, виступає часто перед англійською публікою і здобуває признання своєю працею.

Оля Даниляк організує й опікується Доростом МУН у Західньому Торонто.

Петро Марунчак — ходить на курси, здобуває вміння й досвід вести навчання українських національнх танців. Після повороту до Монтреалу організує групу танцюристів, що здобуває собі неабияку славу і сьогодні виступає часто на телевізії.

Одарка Холодило-Сірська починає свою працю в начанні в "Рідній Школі" в Вінніпеґозіс, Ман., де вчить впродовж одного літнього сезону. Опісля переїжджає до Едмонтону, де провадить працю один рік, звідти до Порт Артур і Форт Віліям. Виголошувала реферати, брала участь в аматорських виставах і т. п. Скінчила "Вищі Освітні Курси".

Маруся Копичанська-Климків учителювала в Ітонії, Саск., літніми місяцями, а потім у своєму рідному місті Ст. Бонифас, де також вела Доріст МУН.

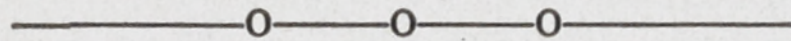
Три сестри в Саскатуні — Люся, Лариса і Надя Павличенко — теж по кілька разів кінчали "Вищі Освітні Курси" і використовували набуте там знання в праці серед української молоді. Люся, що веде власну школу танців-балет, увесь час має під своєю опікою танцю-

вальну групу МУН у Саскатуні, обидві молодші сестри дуже помагають їй у всякій культурній і мистецькій праці.

Також вели періодично "Рідні Школи', опікувалися Відділами Доросту МУН та різними іншими працями, пов'язаними з опікою і вихованням української дітвори: Маруся Говійка, Л. Біленька, Оленка Лещук-Мицик, Марійка і Ярослава Бас, Перчишин, М. Родич, Тарас і Б. Цірки, Анна Мисик-Вах, Зеня Хам-Неґрич, Лев Коссар, М. Власій і дуже багато інших, що навіть неможливо було б самих лише назвищ їхніх на цьому місці перелічити. Бувши членами МУН, вони ввесь час тісно співпрацювали з ОУК і діставали від неї підтримку й поради в своїй праці.

Поглянувши на повище наведені факти ми можемо бути горді з того, що зробили. Не забуваймо, що українська мати має перед собою подвійне завдання, бо вона мусить у першу чергу дбати про чистоту української дитячої душі, а рівночасно зробити з цієї дитини доброякісного громадянина Канади. І в цій другій точці ми не лишилися позаду, бо коли поглянемо в будьяку клітину канадійського громадського життя, знайдемо всюди наших молодих людей на визначних становищах. Маємо сьогодні своїх послів, адвокатів, лікарів, інженерів, велику кількість шпитальних доглядачок, — коротко нема місця, де не було б наших людей.

В великій мірі причинилися до того українські жінки, згуртовані в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", що як матері своїх дітей і як суспільні діячки в організаційній праці теж і для інших дітей багато часу й труду вкладали в те, щоб дати українській молоді здорові основи національного виховання, привчати її до організаційної праці і пригадувати їй про обов'язки супроти українського народу й канадійської держави.

ІРЕНА КНИШ

Сторінка ОУК в "Новому Шляху"

Хто прочитував протокольні звіти з засідань Центральної Управи ОУК, що збереглися в архівах Організації, мав нагоду пересвідчитися скільки слушних турбот приділяла вона від перших своїх нарад справі організаційної преси — власної сторінки в тижневику "Новий Шлях". Вже в першому обіжнику візвано членок виготовляти дописи й статті для тієї мети. Провід ОУК розумів добре, що новий жіночий рух у Канаді не зможе як слід розгорнутися без тієї могутньої сили, що нею є преса — печатане слово.

А втім ще до заіснування Центральної Управи провідні членки "Жіночих Відділів при УСГ" цінили вагу тієї справи, бо ще в числі "Нового Шляху" з дня 27 червня 1933 року відкрито окремий "Відділ Українських Націоналістичних Жіночих Товариств", в якому

ідейна організаторка "Жіночих Відділів" і пластових жіночих гуртків у Саскечевані, Анна Басараба, в першій програмовій статті взивала українське жіноцтво до організованої праці під кличем "Нація понад Усе!":

"Чи годиться називати дійсною, активною націоналістичною організацією громаду жінок, яких громадська робота обмежується до влаштовування забав, до приготування смачних перекусок, миття начиння і т. п.? Все те добрі й потрібні речі, а ми, жінки — "спеціялісти" в тому ділі, та це все ще далеке від фактичної національної роботи, яку повинна виконувати жіноча націоналістична організація...

Нам треба конечно присвоїти собі громадський змисл, зрозуміти суть і ціль організації, переродитися духово, визбутися почуття нижчости чи вищости від чоловічого світу, коротко — стати свідомими людьми, тоді й організації наші виконуватимуть свої завдання...

Ми, українське жіноцтво, не можемо далі бути байдужі до теперішнього положення нації і не сміємо обмежуватися лише до виконування спомагаючої, якби надобов'язкової ролі в визвольній боротьбі українського націоналістичного активу, але мусимо з почуттям національного обов'язку брати в ній участь нарівні з чоловіками. Тепер ми маємо нагоду доказати, що можемо однаково і з таким же хистом, як і українські мужчини, виконувати свої національні обов'язки, а тим заздалегідь поладнаємо й нашу загальножіночу справу, що в майбутній українській державі рівноправність жіноцтва не буде проблемою, як тепер у деяких інших державах, але доконаним фактом.

Українське жіноцтво вже свідоме, що йому треба організовано працювати на національному полі, тому й зробило перший організаційний крок, який проявився створенням ряду жіночих гуртків та організацій. Та тепер треба зробити дальші кроки. На черзі: поширити націоналістичні організації українського жіноцтва, поставити їх на здорових національних основах, зробити їх активнішими й корисними для української визвольної справи. Злочином було б дальше відкладати цю справу. Нація чекає на наш дальший крок!"

Слід теж згадати, що до того часу в "Новому Шляху" поміщували свої принагідні дописи членки з різних місцевостей: Надія Марцінів, (Виндсор), Анна Сташко (Бюфорд, Алта), Ірина Михалович (Вінніпеґ), Анна Бельмас (Мус Джо), Марія Брездень (Саскатун), Марія Ґрицька (Торонто), Анна Крамар (Едмонтон), Катря Шах, (Саскатун) і другі. Годиться теж відмітити вірші на патріотичні теми Катрі Подольської (Муз Джо) "Україно" (травень 1932), "Наші герої" (липень 1932) і Софії Вацко (Істґейт, Алта), "До сестер-українок", (травень 1933).

Михайло Погорецький, основник і начальний редактор "Нового Шляху", пособляв розвиткові жіночої сторінки.

Вміло започаткований і ведений "Відділ" Анни Басараби припинено в серпні 1933 року і щойно новостворена Центральна Управа ОУК

відкрила його 11 грудня 1934 року під назвою: "Відділ ОУК ім. Ольги Басараб". Для нього виготовила перша Голова, Анастасія Ґрещук-Павличенко основно опрацьовану ідеологічну статтю, в якій підкреслювала:

"Патріотизм українок не сміє обмежуватися вишитою сорочкою чи корсеткою, не сміє він вичерпуватися в любові до української пісні, танку й патріотичних балачок. Він мусить проявлятися в першій мірі вихованням у високонаціональному дусі власної родини й суспільства, далі в доцільній праці над піддержанням чинної визвольної боротьби".

Як виходить з протоколів нарад, Центральна Управа багато клопоталася матеріялами для сторінки. Було вислано чимало листів з запрошенням до співпраці до своїх членок, до інших громадянок у Канаді, а зокрема до відомих діячок жіночого руху поза Канадою.

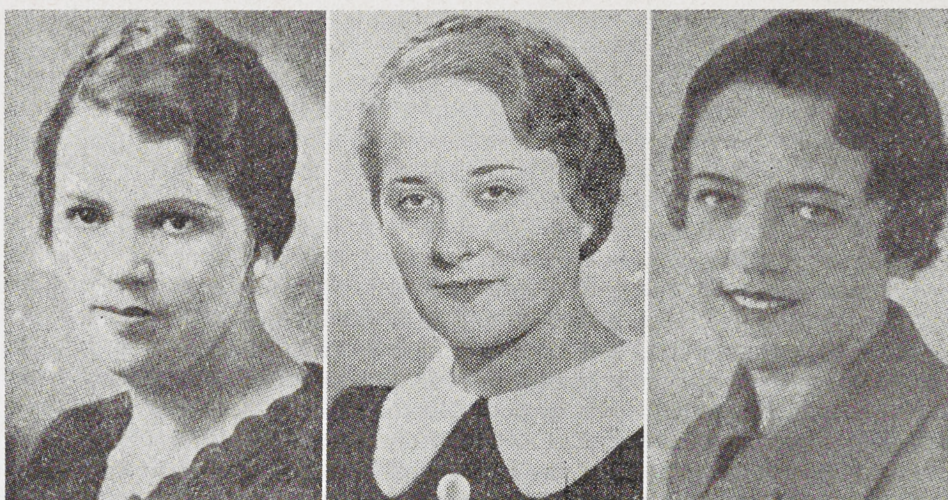
В перших роках душею сторінки були статті Анастасії Павличенко на актуальні теми, з приводу різних патріотичних річниць. Помагали їй: Теофіля Іванців, Марія Джумаґа-Ґуляй, Рожа Древняк-Ковальська, Степанія Бубнюк, Марія Рурик, Емілія Погорецька, Анастасія Українець, Іванна Пуцентело, Параня Калин, Розалія Турус, Ольга Заяць, Степанія Савчук, Марія Дунець, Марія Золотуха й інші. Порушувано проблеми ідеологічно-програмові, історично-літературні,, організаційні, суспільно-громадські, господарські...

ВІДДІЛ ОУК У РЕДЖАЙНІ В 1935 Р.

Сидять з ліва до права: П. Березяк, А. Сорока, О. Корпусь, М. Ціж, Т. Кошовська (голова), Г. Пиварчук, А. Фореґа. 2-ий ряд: А. Проціняк, Д. Ілиняк, Н. Лизна, А. Луців, А. Куцан, А. Іванюк, А. Квасньовська. 3-ий ряд: С. Турчак, Е. Галапац, О. Пукіш, К. Табаско, Р. Федущак, М. Саґаль.

(Світлина поміщена на сторінці ОУК в "Н. Ш.", 28. I. 1936 р.)

А. Ґрещук-Павличенко Рожа Древняк-Ковальська Марія Джумаґа-Ґуляй

Від жовтня 1936 року започатковано окрему рубрику: "біографії славних жінок — визначних українок" Олександра Лугового. Ці матеріяли автор видав опісля окремою книжкою.

На особливо високий рівень поставила цю сторінку Рожа Древняк-Ковальська, перебравши її редакцію при кінці липня 1937 року. Тоді кожного тижня появлялася сторінка з багатим і різнорідним матеріялом, з актуальною передовицею на вступі, з окремими рубриками світових подій, добірними зразками з обсягу нашої й чужої літератури і незвичайно виховними порадами. Ці останні відносилися не тільки до практики господарських питань, але до всяких життєвих проблем, на які звернені в формі запиту від читачок редакторка давала дбайливо обдумані виховні відповіді, нпр. про мішані подружжя, про фемінізм і націоналізм, можливість організаційної праці для матерів багатодітних родин і т. п. Тоді впроваджено рубрику "З жіночого світу", якої назва згодом прийнялася для цілої сторінки. Не тільки в "Новому Шляху" сторінки редаґовані Рожою Древняк належать до найкращих, але ледве чи й у інших виданнях найдеться багато таких, щоб їм дорівняли.

На жаль, виїзд Рожі Древняк з Саскатуну внеможливив їй дальше редаґування сторінки. Проте нова редакційна колеґія намагається надалі втримати високий рівень сторінки. Час до часу появлялися на ній оригінальні й цінні статті, виступають нові й давніші імена авторок: Ольга Заяць, Євгенія Ситник, Степанія Савчук, Е. Бабяк, Анна Бідочка, Марія Василенко, Анна Зелена ,Анна Курилів, а між ними свіжі вірші Марусі Кондзелі з Вінніпеґу.

Зайшла теж зміна в назві сторінки. Дня 2 листопада 1939 року замість давньої назви "Відділ ОУК ім. Ольги Басараб" ужито "Жіночий Відділ", 9 листопада — "З жіночого світу", а від 10 грудня 1941 року впроваджено назву "Жіночий Світ", що вже й затрималася до кінця.

За цей час сторінка вкривається самими дописами з праці Відділів і переписки з ними Центральної Управи. Це була добра нагода для загалу членства заправитися в виготовлюванні дописів для преси. Тут найбільше виявляли себе секретарки Відділів ОУК.

Все таки потреба краще поставити сторінку дуже відчувалася. І "Жіночий Світ" з дня 5 вересня 1942 року заповідає в статті "Погрібно жіночої сторінки" постійну її появу кожного тижня з різнородним змістом. Редакцію новооформленого "Жіночого Світу" перебрала Марія Джумаґа-Ґуляй, голова Центральної Управи ОУК.

Від наступного числа впроваджено новість — "Дитячий Кутик", що його вміло й дотепно редаґувала Євгенія Ситник. Цей етап розвитку жіночої сторінки ОУК в "Новому Шляху" позначує живий контакт з усіма проявами українського загально-громадського життя, не тільки в Канаді, але й поза нею. "Жіночий Світ" стає трибуною для всього українського жіноцтва, веде акцію допомоги "Канадійському Червоному Хрестові", українським воякам у канадійській армії за морем, видатно заступає ідею об'єднання сил у громадському житті, гаряче пропаґує творення "Комітету Українок Канади", а згодом багато уваги присвячує допомозі рідним землякам на скитанні. Тоді й у "Дитячому Кутикові" ведеться жвава кампанія під кличами "Діти дітям на ялинку", "Діти дітям на писанку".

ВІДДІЛ ОУК У ТОРОНТІ 1945 Р. (СВІТЛИНА ПОМІЩЕНА НА СТОРІНЦІ "ЖІНОЧОГО СВІТУ" В СІЧНІ 1946 Р.)

Сидять: з ліва: А. Кривольчук, І. Савич, Ст. Гевчук, С. Проців, М. Онисько, О. Заяць, Л. Романик, А. Михайловська. Стоять 1-ий ряд: А. Ґлущак, Ст. Собот, Р. Дутко, М. Яремко, М. Решітник, А. Гуменюк, Ю. Мудра, К. Гуменюк. 2-ий ряд стоять: М. Дунець, О. Кавун, Ст. Хахула, Л. Чвалюк, А. Чайків, С. Рабець, М. Угрин. 3-ій ряд: О. Пукиш, А. Смольська, Є. Сильваші, А. Костюк, Ф. Бучко, К. Жовнір, П. Зараска.

З того часу між співробітницями жіночої сторінки слід на першому місці згадати сеньйорку українського жіночого руху, Олену Кисілевську, що після приїзду до Канади по другій світовій війні стала дописувати в ній на всякі актуальні теми.

З приходом нових поселенців після другої світової війни впроваджено й свіжі сили для редакції "Жіночого Світу", де працювали: від 1948 року Ярослава Іванчук, а від половини 1949 року — Катерина Кандиба-Лазор. Від початку 1950 року "Жіночий Світ" з "Нового Шляху" став самостійним журналом-місячником, що й досі виходить як орган "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" — перший і одинокий український жіночий журнал у Канаді.

П'ятнадцять років жіночої сторінки "Нового Шляху" — це поважний вклад в історію розвитку української жіночої преси, що її початки після почину Наталії Кобринської (1893, 1895, 1896) не такі вже давні, якщо згадати тут львівську "Мету" з 1908 і "Ранню Зорю" з Чікаґо 1919 року. Зокрема визначне місце займає вона в розробленні ідеології українського жіночого руху на базі українського націоналістичного світогляду, в цьому відношенні тривким надбанням нашої жіночої публіцистики є статті таких авторок як Анни Басараби з 1933, Анастасії Павличенко з 1935 року, ("Боротьба національних ідей і українське жіноцтво Канади"), Теофілі Іванців ("Жіноцтво й український націоналізм", 1935), Емілії Погорецької, ("Визволення жінки чи визволення нації", 1937), Рожі Древняк-Ковальської ("Чим прискоримо визволення?, 1937), Іванна Пуцентело ("Роля і становище української жінки в суспільно-політичному житті", 1936), Марії Ґуляй ("Світовий жіночий рух і наше жіноцтво", 1936), Е. Майковської ("Добуваймо найцінніший скарб людини — волю нації", 1936) і Марії Рурик ("Українське жіноцтво в збройній боротьбі", 1937). Кожна з тих авторок написала статтей більше і не місце їх усіх тут перелічити.

Жіноча сторінка "Організації Українок Канади ім. Ольги Басароб" у "Новому Шляху" довгі роки виховувала членство організації в високопатріотичному дусі, мала теж вона немалий вплив і на свідоме українське жіноцтво з-поза рядів ОУК. В історії української жіночої а зокрема націоналістичної преси займатиме вона завжди почесне місце.

"Обжинки" в Зах. Торонті влаштовані ОУК в 1954 р.

СТЕПАНІЯ БУБНЮК

"ЖІНОЧИЙ СВІТ" — ОРГАН ОУК

В січні 1950 року вийшло в світ перше число "Жіночого Світу", першого й одинокого українського жіночого журналу в Канаді, а на той час — теж і в цілому світі, бо "Наше Життя", що вже давніше друкувалося в ЗДА, мало ще газетний характер і щойно пізніше перемінилося на щомісячний журнал. Був це досить сміливий почин, що на нього зважилася "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" і не диво, що знайшлися песимісти і проповідували йому неминучий та ще й швидкий кінець.

Час показав, що пророки скоропостижної смерти "Жіночого Світу" помилилися. Він не тільки скоро виріс зо своїх початків, але сьогодні завоював собі прихильників у цілому світі, на сильних стоїть підставах і розвивається щораз краще. Коли перед кількома роками треба було здобувати йому ім'я, то під сучасну пору нагле зникнення "Жіночого Світу" з українського пресового горизонту болюче відчули б широкі кола його вірних передплатниць і читачок.

Причина успіхів "Жіночого Світу" лежить у його довголітній солідній підготові з боку "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Вагу друкованого слова в організаційній роботі ОУК розуміла дуже добре і зараз після створення Центральної Управи домовилася з "Новим Шляхом" у справі окремої своєї сторінки в тому часописі. В той спосіб Організація дістала трибуну, з якої могла промовляти не тільки до свого членства, але й до широких кол українського жіноцтва в Канаді. За п'ятнадцять років сторінки ОУК у "Новому Шляху", що останніми часами прийняла назву "Жіночий Світ", членство й прихильники привикли до свого органу і коли Центральна Управа ОУК зробила новорічний дарунок українським жінкам, випустивши "Жіночий Світ" у власних шатах, як чепурно оформлений самостійний місячник — це вже не було експериментом і через те "Жіночий Світ" не ставив перших своїх кроків у порожнечі; він мав уже за собою досвід Організації і міг рахувати на доволі велике, як на початок, число своїх прихильників. Правда, початки не були легкі, бо яке ж діло легко зачинається? Багато праці вкладено і зо сторони Центральної Управи ОУК, і від редакції, і від гурту перших ентузіястичних прихильниць "Жіночого Світу", заки наш журнал здобув собі теперішнє своє місце в українській суспільності і в українському жіночому русі. Треба було в'язати кінці в фінансових труднощах, проганяти зневіру, що хильцем закрадалася в серця, пробоєм і терпеливістю ламати байдужність, здобувати читачок. Це праця, що вичерпує нервово й виснажує сили, але вона дає задоволення, з неї росте віра в перемогу і кінець-кінців вона мусіла видати добрі овочі.

Головною причиною, чому почав виходити "Жіночий Світ", було те, що одна сторінка в "Новому Шляху" на два тижні — не вистачала для Організації. Організаційні потреби вимагали, щоб принаймні раз на тиждень членки ОУК могли знайти в "Новому Шляху" слово від Центральної Управи, поради і вказівки щодо організаційної праці, потрібні й цікаві для них інші інформації. "Новий Шлях" не відмовлявся піти назустріч нашій Організації і згідний був відпустити більше місця в себе, одначе в зв'язку з тим поставали додаткові кошти, що їх мусіла б покривати Організація. І це стало безпосереднім товчком до переміни "Жіночого Світу" зо сторінки в "Новому Шляху" на самостійний місячник. Підготова до того велася восени 1949 року і з новим роком 1950 випущено вже перше число "Жіночого Світу".

Обкладинка першого числа "Жіночого Світу"

д-р Ніна Синявська

Катерина Кандиба-Лазор

Перші редакторки "Жіночого Світу"

З рамени Центральної Управи ОУК створено редакційну колегію, в якої склад входили Анна Вах, д-р Ніна Синявська, Марія Маґера і Катерина Кандиба-Лазор, але фактичною редакторкою була ця остання, що вже від кількох місяців вела сторінку ОУК у "Новому Шляху". Показалося, що трудно одній особі вести редакцію й адміністрацію та ще й водночас полагоджувати біжучу канцелярійну працю в Центральній Управі ОУК, тому до редаґування журналу запрошено д-р Ніну Синявську, як редакторку, якій Катерина Лазор помагала, займаючися переважно адміністраційною сторінкою "Жіночого Світу". В жовтні 1950 року д-р Ніна Синявська переїхала до Торонто, редакційні обов'язки знову впали на Катерину Лазор. Від квітня 1951 року аж по сьогодні веде редакцію авторка цих рядків з тим, що число шосте, за червень 1951 року, присвячене пам'яті Наталії Кобринської, зредаґувала м-р Ірена Книш. Надзвичайно важко одній особі редаґувати журнал, провадити його адміністрацію, вести всю редакційну й адміністраційну переписку та ще й дбати про експедицію. Зверталася на те увага вже в першому звіті "Жіночого Світу" на Крайовій Конференції ОУК в грудні 1950 року, в якому тодішня редакторка, Катерина Лазор, підкреслювала, що ніколи одна особа не в стані добре редаґувати журналу, а при тому вести його адміністрацію.

Перші редакторки, Катерина Кандиба-Лазор і д-р Ніна Синявська, поклали добрі основи під розвиток журналу і мені, як їхній наслідниці, довелося в пізніших роках продовжувати започатковану працю в тому ж напрямі, при тому намагалася я, наскільки на те дозволяли розміри "Жіночого Світу", вносити туди якнайбільше різнородности. Які б не були редакційні здібності й журналістичний хист в однієї особи — сама вона не багато вдіє, якщо не матиме добрих співробітниць, зацікавлених журналом, замилуваних у того рода праці й овіяних бажанням помогти журналові, поставити його на високий рівень і з'єднати йому через те пирхильників. Було щастям "Жіночого Світу", що

він хутко здобув собі поважне число знаменитих співробітниць і співробітників, а воно більшало з кожним роком і може дальше збільшалося б, якби була можливість поширити об'єм журналу. Без сердечної прихильности й направду цінної допомоги тих співробітниць редакція ледве чи могла б упоратися зо своїм завданням і задовольнити вимоги своїх читачок, а так досвід, знання, письменницький хист і журналістичний талант широкої родини співробітників "Жіночого Світу" спільними зусиллями з його редакторкою підняли журнал до такого стану, що сьогодні "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" може записати його в білянсі своєї діяльности як одну з кращих позицій.

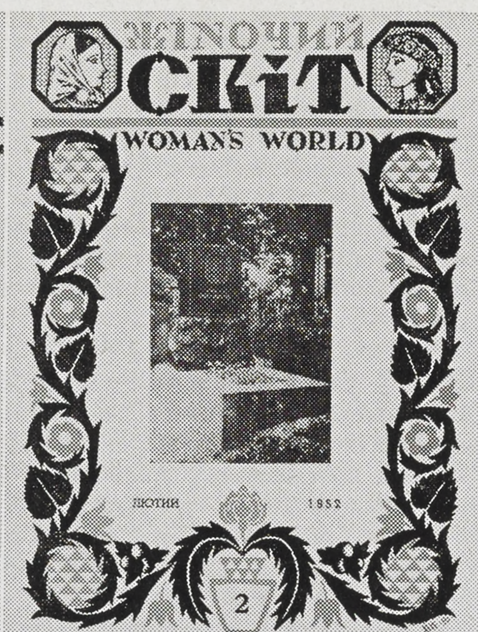
В першу чергу треба згадати тут піонерку українського жіночого руху й заслужену громадську діячку, сл. п. Олену Кисілевську, що дуже часто ділилася своїми думками з нашими читачками на сторінках "Жіночого Світу". А далі сюди доходить цілий ряд відомих в українській громадськості прізвищ, добре знаних читачкам нашого журналу. Подаємо їх ось тут в азбучному порядку:

Антонович Катерина, проф. Бачинський Леонід, проф. Білецький Леонід, м-р Боднарук І., Боднарчук І., Бризгун Леся, Гаврилюк-Чарний Галя, д-р Грицай Остап, Діма, Душенко Тетяна, Залізняк Олена, Зельська Іванна, Карпова Галина, інж. Качор Андрій, м-р Книш Ірена, Кохан Лідія, Кошиць Тетяна, д-р Лащенко Галина, м-р Лемішка Софія, Лятуринська Оксана, Мандрика Ганна, Марко-Кемпе Віра, д-р Маценко Павло, Маценко Степанія, інж. Михалевич Ніна, Модрицька (Вергун) Василина, Ненадкевич Лідія, д-р Парфанович Софія, м-р Пеленська Ірина, д-р Рудницька Марина, д-р Рудницький Ярослав, Стахова Євдокія, інж. агр. Танцюра Яків, Трофимовська Олена, Храплива Леся, Чорнобривець Іванна (псевдонім) , Янківська Євгенія і багато-багато інших, що своїми працями причинялися до збагачення змісту нашого журналу і за що їм сердечна подяка від "Жіночого Світу" і від "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Журнал "Жіночий Світ" поставив собі за ціль національне виховання й громадське освідомлення українського жіноцтва, а в дальшу чергу — інформацію з усіх ділянок, що можуть цікавити українську жінку. Відповідно до того на сторінках "Жіночого Світу" друкувалися статті на теми виховні, культурно-освітні, історичні, літературні, організаційні й економічні. Незле була заступлена й розвагова ділянка. Зацікавлення викликала дискусія, започаткована статтями інж. Андрія Качора на теми "Економічна рівноправність жінки і повільний упадок родини" та "Місія української матері на землях нашого нового поселення". В циклях біографічних довідок п. н. "Наші сучасниці" і "Наші співробітниці" виведено на сторінках "Жіночого Світу" постаті визначних українок, громадських діячок, і їхні заслуги для нашої суспільности.

Від самого початку заведено в журналі відділ для дітей під назвою "Дитячий Світ". Подавався тут інтересний матеріял для дітей у виді листів від редакторки, оповідання, казочки й віршики. В цьому відділі найбільше виявляли себе наші молоді авторки — Леся Бризгун і Леся Храплива.

Різні обгортки "Жіночого Світу". В горі з права роботи — Богдана Боцюркова, внизу з ліва — Мирона Левицького, з права — Володимира Баляса.

Крім різних статтей й загального змісту по лінії цілей "Жіночого Світу" заведено в ньому постійні відділи в деяких цікавих і корисних для жіноцтва ділянках. Досвід показав, що кожен такий відділ знайшов собі прихильниць і пильних читачок. Сюди належить нпр. "кутки" любителів квітів і городництва. Перший з них веде проф. Ле-

онід Бачинський, другий — інженер-агроном Яків Танцюра. Від 1952 року Євгенія Янківська провадить відділ "За красу й молодість", даючи практичні поради й фахові вказівки в косметичній і гігієнічній ділянках. В розділі "Ваша Дитина" цінні поради матер'ям у справах виховання їхніх дітей подає м-р Софія Лемішка. Багато радости читачкам "Жіночого Світу" справляє відділ "Українська Вишивка", де Іванна Зельська рисує й описує українські вишивки з різних частин України в усіляких їх видах і способах використання. Цей відділ доповнюється статтями Катерини Антонович, знавця українського мистецтва, на тему української народної ноші. Практичним ціллям жіночого господарства служить сторінка з куховарськими порадами.

Інформації з організаційного життя ОУК подаються реґулярно в кожному числі. Вони дають перегляд організаційної, культурної і суспільної праці українського жіноцтва, згуртованого в рядах ОУК. Для тієї самої цілі служить окрема сторінка "Українського Золотого Хреста" в ЗДА, що ведеться в "Жіночому Світі" від 1953 року.

Для жіночої молоді, народженої в Канаді й ЗДА, започатковано від 1954 року сторінку англійською мовою, веде її Галя Гаврилюк-Чарний.

Замітним подіям чи особам українського національного життя присвячені були окремі числа "Жіночого Світу". Вже була згадка про те, що для вшанування 100-річчя з дня народин основоложниці українського жіночого руху, Наталії Кобринської, випущено в червні 1951 року спеціяльне число "Жіночого Світу" за редакцією Ірени Книш, де зібрано багато цікавого й вартісного з історичного й ілюстраційного боку матеріялу з життя письменниці. Того ж самого року в місяці вересні відмічено окремим числом 60-річчя українських поселенців у Канаді. Такі ж самі числа присвячено Ользі Кобилянській у десятиліття її смерти, Олені Кисілевській з нагоди її 85-літньої річниці народин, 70-річчя українського жіночого руху, Анастасії Павличенко, першій Голові Центральної Управи ОУК, після її смерти.

Важніші події національного, суспільно-громадського й організаційного життя відмічувалися в "Жіночому Світі" спеціяльними статтями а головне ті, де брало участь українське жіноцтво, або значення яких мало для жіноцтва особливий інтерес.

Кожен, хто читає "Жіночий Світ", думає перш усього про його зміст. Передплатниці й читачки менше знають про його фінансові підстави існування, про всі ті зусилля "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" для втримання й розбудови свого журналу. До його видавання приступила ОУК без жадних матеріяльних засобів, тільки з вірою в те, що такий місячник українському жіноцтву доконче потрібний і тому воно мусить ним зацікавитися і напевно буде його підтримувати. Зокрема великі надії покладалися на всебічну допомогу Відділів ОУК і дотеперішніх пильних читачок сторінки ОУК у "Новому Шляху". Позатим і Центральна Управа і перша редакційна колегія й усі пізніші редакторки мали на увазі заінтересувати "Жіночим Світом" не тільки канадійське українське жіноцтво, потребам якого він у першу чергу має служити, вони хотіли дати українській жінці такий журнал, що цікавив би її і вдоволяв, де б вона не жила, в якій країні чи на якому континенті. В значній мірі це нам удалося — "Жі-

ночий Світ" відразу здобув собі симпатії в читачок і прихильну оцінку критики, а це почало відбиватися і на перешкодах, що повільно але постійно зростали. До зросту числа передплатниць причинилися кампанії за приєднання нових передплатниць. Таких кампаній до кінця 1955 року відбуто дві — в першій з них визначилися: Марія Дунець з Торонто, Т. Підзамецька з Содбури й Е. Прибитківська з Західнього Торонто, а в другій — Анастасія Павличенко з Саскатуну, Головна Управа "Українського Золотого Хреста" в ЗДА і М. Лисак з Лянс у Франції.

Одначе самих передплат за мало для самовистачальности журналу. Потрібно було шукати додаткових способів, щоб запевнити йому тривкі фінансові підвалини.

В тій цілі при нагоді Різдвяних і Великодних побажань видавано заклики до читачок "Жіночого Світу" з проханням складати для нього пожертви на "коляду" і на "писанку". При різних нагодах організаційних підприємств чи особистих і родинних прийнять переводилися збірки на пресовий фонд "Жіночого Світу" і це теж було поважною піддержкою для нього.

Найбільшу допомогу "Жіночому Світові" дали два його пресові контести. Учасниці-змагунки в тих контестах докладали неймовірних зусиль, щоб здобути фонди на його тривке забезпечення, і це мусіло дати свої наслідки. А при тому — що дуже важливе — при нагоді такого кількамісячного контесту в цілій Канаді йшла голосна пропаґанда-рекляма для "Жіночого Світу", бо кожний жертводавець, кожен учасник усіх тих безчисленних більших чи менших імпрез і прийнять з прибутком на "Жіночий Світ" поневолі мусів знайомитися з назвою журналу, що оббивалася об його вуха, з його ціллями і при тому з організацією, що його видає. Хоч вплив такої реклями трудно перерахувати на доляри, все ж таки на дальшу мету має вона немале значення.

ПЕРЕМОЖНИЦІ І. КОНТЕСТУ "Ж. С." В 1952 Р.

М. Шелюк (Зах. Торонто) "друга княжна" **Т. Підзамецька (Содбури) "королева"** **Г. Мазуренко (Торонто) "перша княжна"**

ПЕРЕМОЖНИЦІ II. КОНТЕСТУ "Ж. С." В 1955 Р.

А. Мищій (Торонто) "перша княжна" | **Т. Ґрай (Зах. Торонто) "королева"** | **К. Кушнір (Вінніпеґ) "друга княжна"**

В першому контесті 1952 р. взяли участь: Т. Підзамецька, (Содбури), Ганна Мазуренко (Торонто), М. Шелюк (Західнє Торонто), А. Ольхова (Гемилтон), О. Дмитрів (Виндсор), М. Шарик (Ванкувер), Анастасія Турецька (Ошава), Анастасія Шеремета (Вінніпеґ), Я. Жеребецька (Саскатун), О. Семенюк (Кіркленд Лейк), Анна Ґенґало (Монтреал), О. Николайчук (Форт Віліям), Ксеня Хам (Ст. Бонифас) і О. Саламанчук (Вал д'Ор). Перемогла в тому контесті Т. Підзамецька з Содбури, здобувши в ньому місце королевої, Ганна Мазуренко з Торонто зайняла місце першої, а М. Шелюк з Західнього Торонто — другої княжни.

Ще більшим успіхом увінчався другий контест "Жіночого Світу" в 1955 р., коли змагалося десять контестанток: Тетяна Ґрай (Західнє Торонто), А. Мищій (Торонто), К. Кушнір (Вінніпеґ), Марія Баніт (Монтреал), А. Кравець (Гемилтон), Анна Кузич (Ст. Кетеринс), Галя Шептовська (Ошава), Єва Періг (Форт Віліям), М. Загарук (Руан) і Ольга Гладун (Едмонтон). Корону королевої в цьому контесті здобула Тетяна Ґрай з Західнього Торонто, біля неї засіли А. Мищій з Торонто, як перша, і К. Кушнір з Вінніпеґу, як друга княжна.

Всі контестантки виступали як представниці тих Відділів ОУК, де вони були членками і їхня перемога принесла честь не тільки їм самим, але також і дотичним Відділам ОУК. Таким способом майже все членство ОУК в Канаді так чи інакше прикладалося до пресових контестів, що в сумі дало дуже велику підмогу "Жіночому Світові". Найкращим доказом того є наклад "Жіночого Світу", що з 700 примірників у 1951, збільшився на 2,000 місячно в 1955 році.

Коли ми вже при видавничій діяльності ОУК, то варто згадати, що крім "Жіночого Світу" Центральна Управа ОУК час-до-часу випускала різні книжечки для потреб свого членства, а також призначені й для українських дітей. Скоро після свого заіснування Центральна Управа видала драму Олександра Лугового п. н. Ольга Басараб, щоб ушанувати свою патронку й спопуляризувати її постать серед широких кол українського жіноцтва в Канаді. Кілька років ця драма йшла на сценах майже всіх місцевостей Канади.

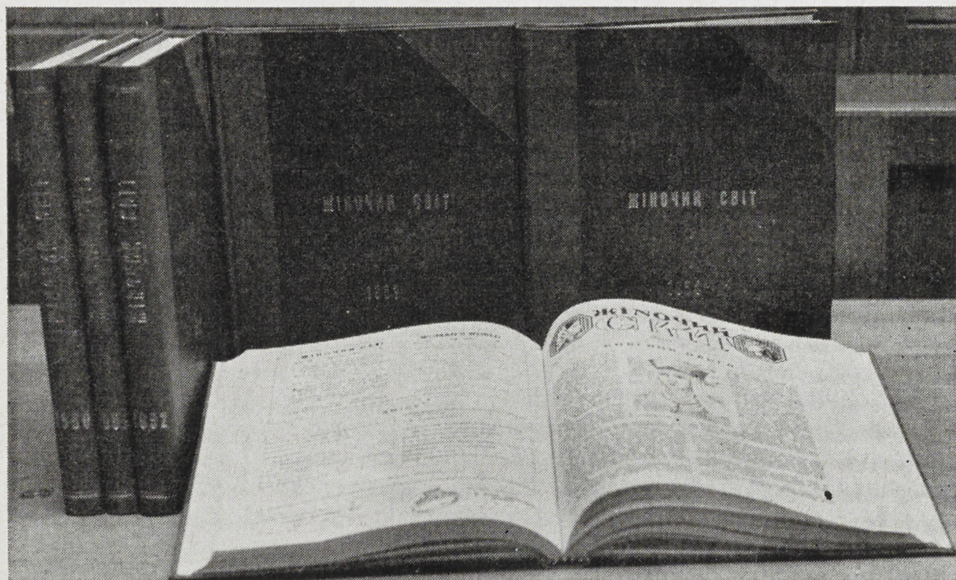
Вслід за тим видано з такою самою метою драму "Віра Бабенко", якої авторами були О. Луговий і д-р Т. К. Павличенко. Ця драма теж багато разів виставлялася на українських сценах у Канаді й належала до постійного репертуару драматичних гуртків УНО й БО.

З інших видань "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" можна згадати ще "Мати страдниця" Марійки Підгірянки, "На зов Києва" Олега Ждановича, де описує він діяльність Олени Теліги в Києві 1941—1942 років і її геройську смерть, оповідання Олени Звичайної п. н. "Золотий потічок з голодного Харкова" і "Духовий портрет Ольги Кобилянської" д-ра Юрія Мулика-Луцика в десятиліття смерти письменниці, а також "Український народний одяг" пера Катерини Антонович. Обидві останні праці друкувалися частинно в "Ж. С.".

Коли друга світова війна перервала зв'язки з Европою і припинила постачання українських книжок з рідних земель, Центральна Управа поспішила видати кілька книжечок для дітей, щоб зарадити пекучому бракові дитячої літератури. Видано тоді книжечки "Кирило Кожем'яка", "Богданчик-Пустунчик", "Ксеня і дванадцять місяців", "Козак Байда". Сьогодні ці книжечки розійшлися повністю і це найкращим свідоцтвом, як дуже потрібно було їх видати.

Цей короткий огляд видавничої діяльности промовисто говорить, скільки уваги присвячувала їй "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Розбудова "Жіночого Світу" стає одним з найперших завдань "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" у другому чвертьстолітті її праці. Успіх у великій мірі буде залежати від дальшої підтримки "Жіночому Світові" членства ОУК, його передплатниць і читачок. Минулий досвід дозволяє ставити собі надії, що ця допомога "Жіночому Світові" ще більше зросте і тим способом дозволить йому стати на висоті своїх завдань.

Шість річників "Жіночого Світу"

V.

В дружній співпраці

СТЕПАНІЯ САВЧУК

ОУК і другі жіночі організації

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" не постала в суспільній порожнечі. В часі, коли виринула ідея оформити націоналістичне українське жіноцтво Канади у власну свою окрему організацію, в різних місцевостях Канади діяли вже від ряду літ усякі жіночі Товариства місцевого характеру, а деякі з них навіть розгортали свою діяльність у всеканадійському маштабі. Коли ж мимо того ініціяторки заснування ОУК рішилися на власну організацію, — то було це попереджене оживленими дискусіями і гарячими дебатами, а також перепискою чільних діячок ОУК між собою. Тут ішлося про засадниче, принципове становище: чи українське жіноцтво, згуртоване покищо головним чином при "Українській Стрілецькій Громаді", яке визнає як головну свою ідеологічну засаду в громадській праці об'єднання всіх національних сил під одним спільним, для всіх обов'язуючим прапором національно-політичного визволення й державного закріплення України там, на рідних землях, і всецілої допомоги тим цілям тут, за океаном ,і взагалі поза межами України, — чи це українське жіноцтво, закладаючи свою окрему організацію робить крок наперед у наближенні до свойого ідеалу, чи навпаки, буде це крок назад і, замість до об'єднання доведе він до роздрібнення національних українських сил, до атомізації української суспільности?

Відповідь на це питання не прийшла легко і скоро. Зроблено перегляд усіх діючих у Канаді жіночих українських Товариств і організацій, проаналізовано їхні цілі й завдання, їхню дотеперішню діяльність і вигляди їхньої праці на майбутнє, в перспективах ідеологічних заложень жіноцтва з пізнішої ОУК. Зроблено це з повним почуттям відповідальности і після сумлінних роздумувань, узявши до уваги все, що промовляло за й проти можливости використання дотеперішніх організаційних форм, основниці ОУК прийшли до висновку

таки конечно закласти свою окрему організацію. Міркування з тих часів стали угольним каменем відношення ОУК до всіх інших українських жіночих організацій у Канаді й поза нею так у площині світоглядово-ідейній, як і в практично-організаційній. Наше тодішнє рішення спіралося на таких передпосилках:

1. Ми не заперечуємо потреби існування й діяння дотеперішніх жіночих організацій. Вже сам факт їхнього існування промовляє за себе, бо не втрималися б у суспільності справи нікому непотрібні.

2. Ми далекі від того, щоб у нашій критиці їхньої дотепедішньої суспільної діяльности заперечувати їхні заслуги і відмовляти їм права продовжувати ту діяльність.

3. Але разом з тим ми вважаємо, що їхня діяльність неповна, що всіх потреб українського народу вона не задовольняє, а зокрема в тогочасній дійсності вона аж ніяк не вистачає для конечности мобілізації всіх духових і матеріяльних сил української нації для найвищої і найважливішої її мети — державно політичного визволення й усамостійнення.

4. Існуючі організації й Товариства по найбільшій часті діють кожна тільки для потреб однієї частини українського народу, гуртуючи в собі визнавців однієї релігії, і через те ні одна з них не може мати надії з'єднати під своїми прапорами загал української суспільности в Канаді, щобільше, навіть не ставить собі того за ціль.

А якщо існують Товариства з загальними статутовими цілями, куди могли б належати всі без релігійних чи яких інших різниць українки, — то вони мають льокальний характер і не можуть рушитися поза межі своєї місцевости.

Правильність наших міркувань дуже швидко доказало саме життя, коли скорим темпом почали виростати Відділи ОУК по цілій Канаді.

Але від самого початку ОУК діяльність її пішла по лінії не **проти** існуючих жіночих організацій, тільки в намаганні йти **поруч** з ними. З ідеї об'єднання національних сил, що її в основу свого діяння поставила ОУК і ціла система Братніх Організацій під назвою "Українське Національне Об'єднання Канади", мусіло випливати примірне, толерантне становище ОУК до інших національних жіночих організацій. Об'єднання ми розуміли не механічним перемішанням людей, тільки визнанням духової спільности в прямуванні до спільних загальних цілей українського народу. В нашому переконанні єдиноправильний, найкращий і найпростіший шлях до тої мети — це шлях нашої Організації. Але ми здаємо собі справу, що до тієї самої цілі можуть вести й інші стежки, що їх вибрали інші Організації, а хоч довші вони й круті — то лежить у національному інтересі не продовжувати їх тим, що на них вступили, ставлячи їм перешкоди під ногами, навпаки — скорочувати їх.

Тому ОУК ніколи не поминала нагоди, щоб маніфестувати національну єдність спільними деклараціями в моментах національної небезпеки або великих історичних потрясень, і щоб здійснювати її практично спільно виконаною працею, хочби навіть на малому й незначному відтинку громадського життя, бо з таких дрібниць твориться цілість і може зродитися колись велике діло. І напевно ніколи не мож-

на буде дійти до спільної всеукраїнської постави розпорошених національних сил, а в тому числі й жіночих організацій, коли не буде до того психологічної підготови в формі спільних культурних, суспільних і політичних виступів на місцях.

Таке було наше принципове становище, що виплинало не під впливом тих чи інших хвилевих потреб життя, тільки з найглибших переконань і з основних наших ідейно-організаційних заложень. Відносилося це до всіх жіночих організацій, так до українських як і до іншомовних у Канаді, зокрема англійських, і про потребу такого розуміння справи мала я нагоду нераз говорити й писати, згадаю тут про свою статтю п. н. "Українка в Канаді" в "Новому Шляху" з 24 липня 1941 року:

"Чомусь усі наші організації огородилися китайським муром і з-поза нього не виходять. Треба вийти і зблизитися до інших жіночих організацій у Канаді, передусім до англійських. З ними треба в дечому співпрацювати і при тому освідомлювати їх про наші змагання".

Такий погляд висказувався в дискусіях майже на кожній Крайовій Конференції ОУК і знаходив свій вислів у відповідних схвалених резолюціях.

Щобільше, ОУК ніколи не проповідувала членської ексклюзивности в тому значенні, що членці ОУК під статутовою забороною не вільно належати до ніякої іншої жіночої організації. Це відноситься тільки до таких Товариств, що їхні цілі були б суперечні з цілями й методами праці ОУК. Відома річ, що багато членок ОУК належали й далі належать до різних сестрицтв і жіночих Товариств при церковних парохіях обидвох українських віроісповідань, а деякі з них займають навіть визначні місця там, та це їм зовсім не перешкоджує в праці для

КОМІТЕТ СВЯТКУВАННЯ 70-ИХ РОКОВИН УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО РУХУ В ВИНДСОР 1954 Р.

В його склад входили представниці ОУК, Союзу Українок ім. Лесі Українки, Союзу Українок ім. Марка Вовчка, Жіночої Секції при Союзі Гетьманців-Державників. На світлині в першому ряді з ліва до права: Ю. К. Яворська (секр.), Т. Кулик (голова), Марія Бек (запрошена з Детройту до головної промови на святковому вечорі), Анна Зелена, В. Касюрак.

ОУК. Ми не є, не були і не хочемо бути організацією тоталітарного типу, що від колиски до могили вичерпує кожен подих людини, не даючи їй місця на ніякі інші заінтересування. Багато наших перших і дуже заслужених для ОУК членок прийшли до нас з різних уже діючих місцевих жіночих Товариств. Ті Товариства ще довгий час існували побіч ОУК і разом з нею співпрацювали, а членки його чинні були і тут і там, — от хочби взяти за приклад товариство "Канадійсько - Українське Жіноцтво" в Вінніпеґу, що існувало майже до самої війни.

Членки ОУК діють теж у різних фахових, наукових, літературних, спортових та інших жіночих організаціях і ОУК з того може тільки радіти, що її членки, виховані в школі організаційно-суспільного життя "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" чинно й корисно виявляють себе на всіх ділянках громадського українського життя. А при тому всьому ніколи не забувають вони, що головна, найближча їм і найдорожча орґанізація — це ОУК, а вся інша діяльність для них — побічна.

Таке становище ОУК, що його наша Організація довгими роками проповідувала і намагалася практично здійснювати в житті, мусіло згодом довести до координації сил усіх українських жіночих організацій в Канаді в спільному "Комітеті Українок Канади", про що мова на іншому місці нашого збірника.

Для ілюстрації подаємо понижче декілька прикладів з життя, щоб показати, як ОУК різними способами намагалася переводити в практиці співпрацю з іншими жіночими організаціями.

1. Вже вище в цій статті, а також на кількох інших місцях згадано було про прикладну співпрацю "Товариства Канадійського Українського Жіноцтва" в Вінніпеґу, наперед з Дівочим Відділом Гуртка УСГ, а потім з Відділом ОУК.

2. Нотатка "Нового Шляху" з дня 6 грудня 1932 року інформує нас про спільне святкування 14 річниці Листопадового Чину в Содбури, що відбулося в залі греко-католицької парохії при співучасті різних місцевих українських Товариств і організацій, серед яких бачимо "Жіночий Відділ ім. Ольги Басараб при Гуртку УСГ" і Гурток "Жіночого Католицького Союзу".

3. В Реджайні існувало при Товаристві "Союз Буковинських Українців" — "Жіноче Товариство ім. Ольги Кобилянської". Місцевий Відділ ОУК часто запрошував його до спільних виступів при різних нагодах, можемо про те читати в дописах у пресі з довоєнних років. До найбільш таких удачних виступів належить концерт у честь українських матерів у травні 1937 року. Між обидвома Товариствами вив'язалася така тісна й приязна співпраця, що пізніше "Товариство ім. Ольги Кобилянської" цілком злилося з Відділом ОУК у Реджайні.

4. Саме такі справи, як "Дні Матері" найкраще надавалися до спільних виступів жіночих організацій, найлегше можна було щодо того зговоритися. Відділ ОУК у Форт Віліям улаштовував "День Матері" спільно з "Жіночим Товариством ім. Лесі Українки".

Спільна академія ОУК і Ліґи Українських Католицьких Жінок (Л.У.К.Ж) у 70-річчя укр. жіночого руху в Гемілтоні 1954 р. З ліва до права сидять: К. Цудна (голова Відділу ОУК), О. Заяць, Ст. Савчук, Р. Костик (голова Л.У.К.Ж.), А. Бойко (культ.-осв. реф. Л.У.К.Ж.). Стоять: А. Ольхова, М. Павчук, А. Кравець, Т. Шеремета, А. Корчовська.

5. Коли в Вінніпеґу постала "Українська Жіноча Рада" дня 18 червня 1937 року — місцевий Відділ ОУК узяв у ній участь через своїх делеґаток і пізніше ввесь час співпрацював з нею, зокрема в воєнному часі в справі допомоги "Канадійському Червоному Хрестові". Як тільки зорганізувався Відділ ОУК у Ст. Бонифас — негайно теж вислав свою відпоручницю до "Української Жіночої Ради".

6. Багато прикладів дружньої співпраці ОУК та інших жіночих організацій у Канаді черпаємо з часу акції опіки над українськими вояками в канадійській армії за морем. Згадаймо тут "Сестрицтво Пречистої Діви Марії" при греко-католицькій церкві в Содбури, що включилося в збіркову й висилкову акцію місцевого Відділу ОУК у 1943 році.

7. Старанням Відділу ОУК у Торонто відбулася дня 19 травня 1945 року вечірка з приходом на "Український Золотий Хрест". До співучасти запрошено членок "Союза Українок Канади" і членок жіночої організації при греко-католицькій парохії. Промовляла м. і. членка "Союзу Українок Канади" — К. Сакалюк, Голова місцевого Відділу Комітету Українок Канади.

8. Дня 10 березня 1946 року в Монтреалі старанням ОУК відбулося велике спільне свято в честь Ольги Басараб, до участи в якому запрошено "Жіночий Відділ Допомоги Скитальцям", "Жіноче Товариство при парохії св. Михайла" і "Доньки України" з православної громади. Всі місцеві жіночі українські Товариства в Монтреалі друж-

ньою співпрацею в програмі свята віддали честь українській геройській жінці, що її ОУК обрала своєю патронкою.

Зайняло б за багато місця вираховувати всі такі випадки співпраці ОУК на місцях з іншими жіночими українськими організаціями в Канаді, тоді ця стаття перемінилася б у хроніку. Ці приклади навели ми на те, щоб доказати добру волю і намагання ОУК увійти в контакт з другими жіночими Товариствами на базі ділової співпраці для спільних усім їм українських цілей, — а ці намагання в більшості випадків кінчилися успішно й поволі підготовляли атмосферу згідливости й порозуміння.

Потребу співпраці з неукраїнськими жіночими організаціями Канади наголошувала ОУК на кожному кроці. Вже на першій своїй Крайовій Конференції 1934 року в Саскатуні схвалила ОУК резолюцію:

"Крайова Конференція поручає Централі ОУК наладнати зв'язки з відповідними неукраїнськими жіночими організаціями в Канаді, з метою виснення й інформації їх про українську справу".

Ця сама думка в різній стилізації виступає на багатьох інших Крайових Конференціях ОУК, що є доказом, як багато значення й уваги прикладала наша Організація до тієї справи.

П'ята Крайова Конференція в Саскатуні 1939 року в резолюції 3, точка є), говорить:

"Піддається під увагу Відділів ОУК важність зв'язків з неукраїнськими жіночими організаціями, за винятком тих, що ворожі до України".

В консеквенції це становище Центральної Управи ОУК як і цілої Організації мусіло привести до вступлення до "Національної Жіночої Ради Канади". XII. Крайова Конференція ОУК відмітила важність того кроку в окремій (п'ятій) точці своїх загальних резолюцій:

"XII. Крайова Конференція ОУК з великою радістю вітає вступлення Центральної Управи до "Національної Жіночої Ради Канади", а також закликає інші Відділи вступати в ряди "Місцевих Жіночих Рад" для праці в загально-жіночих справах".

Наступна, Тринадцята Крайова Конференція ОУК 1950 року в Вінніпеґу ще раз вертається до тієї справи з нагоди приступлення ОУК до "Світової Федерації Українських Жіночих Організацій" і дає висказ тому в точці сьомій своїх резолюцій:

"Крайова Конференція ОУК підкреслює потребу якнайтіснішої співпраці з іншими жіночими організаціями Канади, українськими й англомовними і висказує своє вдоволення з участи Центральної Управи в СФУЖО".

Від тоді ця справа вже не сходить з денного порядку організаційної праці ОУК і для підтвердження того схвалюються відповідні пригадки для членства в резолюціях кожної Крайової Конференції ОУК. І так у точці сьомій XIV. (Надзвичайної) Крайової Конференції ОУК 1951 року в Торонто, читаємо:

"Вдержувати зв'язок і дальше співпрацювати зо "Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій", з "Національною Жіночою Радою Канади" та з іншими українськими й англійськими жіночими організаціями", а в точці другій резолюцій XV. Крайової Конференції ОУК з 1952 року:

"Крайова Конференція підкреслює потребу дальшої співпраці з "Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій" і з "Національною Жіночою Радою Канади".

Шіснадцята Крайова Конференція ОУК з 1954 року в Вінніпеґу в другій точці організаційних резолюцій закликає Відділи активно включитися в "Місцеві Жіночі Ради" і тим шляхом вести пропаґандивно-інформативну працю серед англійського світу.

Практично співпраця з англійськими жіночими організаціями найбільше проявляла себе в роки війни в таких акціях, як допомога "Канадійському Червоному Хрестові", збірка металів для воєнної індустрії, пропаґанда закупу воєнних бондів і цертифікатів тощо. Зокрема добре йшла співпраця з жіночими відділами "Канадійського Легіону" і для ілюстрації цеї справи наведемо допис у "Новому Шляху" з дня 23 листопада 1939 року з Саскатуну:

Президія на святі 70-річчя українського жіночого руху в Монтреалі (10. X. 1954). З ліва до права сидять: С. Петрашик, гол. Т-ва ім. Л. Українки, К. Квасницька — від Т-ва ім. кн. Ольги, Олена Кисілевська, гол. СФУЖО, О. Залізняк — гол. святкового комітету, Л. Слюзар — почесна голова СУК; стоять: Б. Мельник, секр. комітету — від ЛУКЖ, І. Дячун — гол. ОУК, О. Кутова — гол. жін. секції ЛВУ, К. Сорочан, Я. Якимишин і Ю. Федорик — голови окремих Відділів ЛУКЖ.

"Членки Відділу ОУК нав'язали тісний зв'язок з Жіночим Відділом "Канадійського Легіону". Перед "Днем Декорації", на запрошення Жіночого Відділу членки ОУК взяли участь у робленні вінків і хрестів на декорування могил погибших вояків у війні. Потім на сам "День Декорації" членки маршували разом з англійським Жіночим Відділом на цвинтар, вислухавши святочної відправи і зложивши вінок від себе на пам'ятникові незнаного вояка.

В підприємствах, зв'язаних з "Днем Перемир'я", Відділ ОУК був запрошений до участи, а це в підготові до успішного переведення збірки на "День Маків", у церковному Богослуженні, в чайній забаві та вкінці в бенкеті.

Після бенкету всі членки Жіночого Відділу при "Канадійському Легіоні" перейшли разом зо своїми чоловіками-ветеранами до "Українського Національного Дому", де разом з нашим членством весело перевели час на танковій і товариській забаві ген поза північ" . . .

Подібних прикладів контакту з англійськими жіночими організаціями багато можна б нарахувати в усіх місцевостях, де діяли Відділи ОУК. В переглядах праці Відділів ОУК, що займають цілий окремий розділ нашого збірника, щораз наткнемося на згадки чи то про спільну акцію допомоги сліпцям, чи то нпр. у товаристві спо-

живачів — для контролі й обниження цін товарів першої потреби — це вже ввійшло в звичай і при ніякій з таких нагод не бракує згуртованого в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" українського жіноцтва.

Окремо треба згадати про зв'язки й співпрацю ОУК з українськими організаціями жіночими з-поза Канади.

Особливо сердечні й дружні взаємини лучили й далі лучать ОУК з "Українським Золотим Хрестом" у ЗДА. Як найближчі собі сусіди обидві Організації тісно співпрацювали в таких українських справах, що виходили поза межі їхніх країн і що вимагали одностайної постави. ОУК прийняла для свого допомогового фонду назву "Фонд Українського Золотого Хреста" для підкреслення спільности цілей і згідности в прямуваннях допомогової акції обидвох Організацій. На Конференціях ОУК бувають, як дорогі нам і милі гості, наші сестри, делеґатки "Українського Золотого Хреста" в ЗДА, знову ж на їхні З'їзди й Конференції виїжджали делеґатки ОУК. Мавши нагоду особисто кілька разів брати участь у Крайових Конференціях "Українського Золотого Хреста", могла я зблизька приглянутися праці тієї Організації, обмінюватися поглядами й досвідом з провідними її членками і ствердити повну однозгідність у поставі до загально-українських справ, а зокрема до справи допомоги політичному визволенню й державному усамостійненню України.

Багато членок "Українського Золотого Хреста" читає і передплачує орган ОУК, "Жіночий Світ", дехто навіть співробітничає на його сторінках. УЗХ у ЗДА прийняв "Жіночий Світ" за свій орган.

Зустріч представниць УЗХ і ОУК в Торонті (січень 1954). З ліва до права сидять: П. Різник, С. Савчук, С. Бубнюк, О. Заяць; стоять: В. Кавка, С. Проців, М. Повх, Т. Ґрай.

Все те дає якнайкращу запоруку, що й надалі взаємозв'язки обидвох Організацій проходитимуть у якнайбільш дружній і повній обопільного зрозуміння атмосфері.

ОУК завжди була тієї думки, що треба інформувати своє членство про всі прояви українського жіночого руху в світі, з яких би політичних чи ідеологічних середовищ вони не виходили, не дивлячись на те, чи прихильно вони чи байдуже ставляться до ОУК, під умовою, що це будуть національні українські організації, неспрямовані своєю діяльністю проти добра й інтересів визвольної справи українського народу. Тому на сторінках преси ОУК, чи то спочатку на жіночій сторінці в "Новому Шляху", чи то пізніше у власному вже журналі ОУК "Жіночий Світ", знаходимо багато вісток про життя й діяльність жіночих українських товариств у світі, від таких справ починаючи, як повідомлення нпр. про вислід Загальних Зборів "Союзу Українок у Франції" і на комунікатах та відозвах до жіноцтва "Об'єднання Українських Жінок" у Німеччині кінчаючи. А Відділи й членки ОУК передплачували й підтримували всі українські жіночі часописи, як "Жіноча Доля", "Жіноча Воля", "Жінка", чи "Нова Хата", "Громадянка" і "Наше Життя".

Союз Українок у Франції — Філія в Лянс у 1955 р. (Світлина для "Жіночого Світу").

Зв'язок до жіноцтва в Совєтській Україні був закритий для ОУК, зате стояла вона в контакті й у переписці з жіночими організаціями на українських землях поза межами СССР аж до вибуху другої світової війни. Найголовніша з них — це "Союз Українок" з централею у Львові. ОУК не конче погоджувався з настроями, що панували в керівних колах "Союзу Українок" у Львові. Вони йшли по лінії перестарілого вже в українській нації чистого фемінізму, цебто ревіндикації прав української жінки в суспільному й політичному житті народу. Цей рух був би дуже корисний якого пів століття перед тим і навіть у такій слабкій формі, як він себе під кінець минулого століття в Україні проявляв, зробив він безсумніву велику й добру роботу. Але від того часу українська жінка поступила наперед милевими кроками. Терпіння й страхіття першої світової війни, визвольні змагання українського народу, в які теж і українські жінки вложили свою жертву майна і крови, — за кілька літ перенесли українське жіноцтво в його суспільності на таке положення, для здобуття якого в інших суспільностях потрібно було кількадесять літ упертої і наполегливої праці. Боротьба за рівноправність у власному народі скінчилася 1918 року, коли то Центральна Рада в Києві законом з дня 29 квітня проголосила "Конституцію Української Народньої Республіки", що в одинадцятому свойому параграфові заявляла: "Ніякої

різниці в правах і обов'язках між чоловіком і жінкою право Української Народньої Республіки не знає". Від того моменту українська жінка втішалася повністю прав і тішилася повагою й пошаною в своєму народі і треба сказати, що в тому напрямі українська нація лишила далеко за собою багато інших культурних і державно-незалежних країн. Боротьба від тепер ішла не за жіночі права проти власної суспільности, тільки за національні права всіх, і чоловіків і жінок, проти чужих окупантів, проти ворогів. І не було потреби творити внутрішнього фронту в українському народі відгріванням старих фемінистичних гасел. Такі були наші погляди в ОУК.

Стільки, якщо мова про Україну. Коли ж ішлося про Канаду, на території якої діяла ОУК, то й тут жінки в засаді зрівняні були в політичних правах з рештою суспільности і не було підстав організуватися жінкам на засадах воюючого фемінізму.

З тієї причини націоналістична молодь стояла в деякій опозиції до "Союзу Українок" у Львові і та організація останніми роками не мала такого припливу молоді, як давніше.

Все ж таки "Союз Українок", як національна установа, як велика жіноча організація — проробив велику роботу в Західній Україні і помимо ідеологічних розходжень і часом пресових дискусій з його Проводом на ті теми, ОУК уважала своїм обов'язком підтримувати ту організацію скрізь там, де йшла їй загроза зо сторони ворожих українському народові чинників. Коли польський уряд не допустив представниць "Союзу Українок" на міжнародній жіночий конґрес у Царгороді, ОУК на Першій своїй Крайовій Конференції схвалила протестну резолюцію і широко по всій Канаді підняла свій голос в обороні "Союзу Українок" перед польськими переслідуваннями. А коли пізніше польська влада розв'язала "Союз Українак" — ОУК не лише запротестувала проти того перед усім культурним світом, але й відбула низку протестаційно -інформаційних віч у тій справі по Канаді. Не диво, що за таку поставу ОУК до "Союзу Українок" у Львові дістала Центральна Управа спеціяльну подяку від нього листом з дня 3 березня 1938 року, де сказано, що "Організація Українок Канади ім Ольги Басараб є так би мовити сумлінням українського жіноцтва в Канаді."

Властивим тереном діяльности ОУК була Канада, тут було її членство і тут діяла її Центральна Управа. Одначе здійснення цілей ОУК, зокрема в справі допомоги визвольним змаганням України, вимагало згідної діяльности й порозуміння між такими ж самими жіночими організаціями в інших країнах. Це особливо мало значення в таких справах і в таких моментах, коли треба було підняти широку пропаґандивно-політичну акцію в цілому світі. Тому серед провідних членів ОУК зродилася була думка, чи не було б доцільно довести до якогось порозуміння тих організацій у спільному керівному осередкові. Тодішня Секретарка Центральної Управи ОУК, Степанія Бубнюк, виступила з такою ініціятивою, помістивши в "Новому Шляху" з 15 жовтня 1935 року статтю на тему потреби світової жіночої організації націоналісток. Але в тодішній ситуації українська ця справа ще не назріла, швидко прийшли бурхливі події і ця думка забулася.

Частина Президії Світового Конґресу Українського Жіноцтва в Філяделфії 1948 р. З ліва до права: Ст. Савчук, Є. Ситник, О. Кисілевська, делеґатка американської жіночої організації (промовляє), О. Лотоцька.

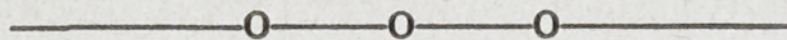
Те, що було потрібне націоналістичним жіночим організаціям, виявилося такою ж самою необхідністю для всіх інших жіночих українських організацій, узятих як цілість. З особливою силою виступила та потреба після другої світової війни, коли на плечі організованого в вільному світі українства, а разом з тим і організованого жіноцтва, впали нові тяжкі обов'язки репрезентувати свій нарід перед прилюдною думкою й сумлінням культурного світу. В розумінні конечности з'єднати зусилля окремих жіночих організацій в одному орієнтаційному й координаційному осередку, відбувся в днях 12 і 13 листопада 1948 року в ЗДА з'їзд представниць різних жіночих організацій у світі, що перевели в Филяделфії свої наради, закінчені створенням організації під назвою "Світова Федерація Українських Жіночих Органі-

Прийняття Комітету Українок Канади для Олени Кисілевської в Торонто 1953 року. З ліва до права: друга — О. Кисілевська, шоста — Ст. Савчук, побіч неї — Марія Гультай, дев'ята — С. Проців.

зацій". ОУК репрезентували на тому З'їзді делеґатки Степанія Савчук і Ольга Заяць, а Секретарка Центральної Управи ОУК, Євгенія Ситник, заступала "Комітет Українок Канади". Ця остання ввійшла теж до тимчасової Управи СФУЖО, обраної на З'їзді. В ім'я правди треба ствердити, що від нікого ця організація не дістала більшої підтримки, як від ОУК. Не будь представниць ОУК на з'їзді і без їхньої рішучої постави — хто знає, яка була б пізніша доля СФУЖО, бо ж на 94 делеґатки з'їзду понад 80 було з самих ЗДА. Після того коли відбуто з'їзд і створено Тимчасову Управу — тільки одна ОУК з Канади приступила до СФУЖО, як член, і тим помогла в самих перших початках тій організації втримати свій міжнародньо-світовий характер, обороняючи її перед різними закидами. Прихильна постава ОУК до СФУЖО від самих початків у великій мірі помогла їй перебороти перші організаційні труднощі і розгорнути свою діяльність.

Багато змінилося в світі від часу, коли постала ОУК, немалі зміни зайшли теж і в українській суспільності в Канаді за той час. Деякі речі, що колись тільки мрією на далекому горизонті ввижалися, сьогодні стали дійсністю. Вистане хочби згадати про "Комітет Українок Канади", де сьогодні поруч себе при одному столі засідають представниці всіх українських жіночих організацій у Канаді, що тяжко собі було уявити перед чверть століттям. ОУК добачує в тому перемогу своїх ідей, з якими вона вийшла в світ перед двадцяти п'яти роками і під прапором яких святкує сьогодні свій срібний ювілей. І в тому переконанні про остаточну колись перемогу всіх інших своїх ідеалів іде вона назустріч свойому золотому ювілеєві.

ГАННА МАЗУРЕНКО

Національна Жіноча Рада Канади

Гаслом "Національної Жіночої Ради Канади" є так зване "золоте правило" — "чиніть другим те, чого ви бажали б для себе". І за шістдесят років свойого існування під тим гаслом "Національна Жіноча Рада Канади" з'єднала собі приятелів не лише в жіночому середовищі, але також у суспільному й політичному житті цілої Канади.

Проминули десятки років, часом приносили вони поважні матеріяльні здобутки, або й болючі втрати, а "Національна Жіноча Рада Канади" зуміла втримати раз обраний свій похвальний підхід до вирішування великих проблем нашої доби. Дві світові війни і різні заворушення час-до-часу утруднювали, навіть частинно переривали її працю, але підстава цього "парляменту жінок" ніколи не захиталася.

Звичайно жіночі організації в Канаді починали творитися при других, уже існуючих, з завданням доповнювати їхню діяльність і вести з ними одну роботу. Але "Національна Жіноча Рада Канади" постала інакшим способом. Її основницями були жінки, що вертаючись з жіночого конґресу в Шікаґо 1893 року, захоплені потребою об'єднання всіх жінок Канади для кращого розвою і поліпшення їхнього життя, а через те і покращання життєвих умовин у цілій країні, постановили заложити цю організацію.

В Шікаґо тоді обрано Головою "Міжнародньої Ради Жінок" лейді Абердін, жінку новоназначеного генерального губернатора Канади. На бажання жінок Канади, лейді Абердін прийняла функцію основниці й організаторки "Жіночої Ради Канади" і була першою її головою, маючи тоді 36 літ.

З молодечим запалом, ініціятивою і передбачливістю взялася вона за працю і всеціло посвятила себе тій справі. Впродовж трьох місяців було створено 12 "Місцевих Жіночих Рад", а три національні організації ввійшли в склад "Національної Жіночої Ради" а саме: "Жіноче Товариство Мистців", "Дівоча Товариська Група" і "Домініяльне Товариство Громадянсвта". Основною ціллю цієї нової національної жіночої організації було приєднати до суспільної праці всіх жінок, без різниці їх релігійної приналежности й політичних переконань, і при їхній допомозі працювати на користь суспільности і Канади, як цілости.

В статуті "Національної Жіночої Ради Канади" зазначено, що не може вона вести жодної політичної пропаґанди і не має права втручатися у внутрішні справи своїх складових організацій, хіба порадою або дружнім відношенням на них впливати.

В 1914 році "Національна Жіноча Рада Канади" була інкорпорована актом парляменту. В перших вісімнадцяти місяціях свого перебування в Канаді лейді Абердін їздила із Галіфаксу до Вікторії, ор-

ганізуючи Відділи "Жіночої Ради", і всюди зустрічала тільки прихильність та охоту до співпраці. Під умілим і відданим своїй праці проводом "Національна Жіноча Рада Канади" розрослася і тепер у її склад входять 52 місцеві Відділи Жіночої Ради і 26 центральних жіночих організацій.

Ізабела Абердін

В 1897 році "Національна Жіноча Рада Канади" ввійшла до "Міжнародньої Жіночої Ради", в склад якої входили 27 таких самих Національних Жіночих Рад з п'ятьох континентів світа, (за даними матеріялів Н. Ж. Р. з 1953 р.). Канада була заступлена на всіх дотеперішніх конференціях "Міжнародньої Жіночої Ради". (В часі війни конференції "Міжнародньої Жіночої Ради" не відбувалися). В 1909 році Канада гостила делеґаток "Міжнародньої Жіночої Ради" на конґресі в Торонті. Перша повоєнна конференція відбулася 1948 року в ЗДА, в місті Филаделфії.

Вже в перших п'яти роках існування "Національної Жіночої Ради Канади" могла вона похвалитися надзвичайними здобутками. Старанням її заведено навчання ручних робіт і домашнього господарства в публічних школах, введено жінок-інспекторів по фабриках провінції Онтаріо і Квебек, а також жінок у шкільних радах Бритійської Колюмбії і Ню Бронсвик. Домагалася вона змін і кращих умовин для жінок у поправчих заведеннях. Організовано допомогові акції для добродійних цілей. Засновувано шпиталі по менших містах. Започатковано "Вікторіянський орден піклувальниць". (Вікторія Ордер оф Норсес"), заінкорпорований 1899 року. Організовано куховарські курси, поширювано читання доброї літератури. Внесено рекомендації до уряду за законом про охорону жінок і дітей. Ішла опіка над старцями, шукалася праця й приміщення для жінок еміґрантів, пропаґувалися медичні виклади і закладалися центри для поборювання туберкульози. Ця праця на різних ділянках і далі продовжується.

В 1900 році федеральний уряд запропонував Жіночій Раді зібрати матеріяли й приготувати до друку книжку для світової вистави в Парижі ,з завданням представити жіночий рух у Канаді, насвітлити соціяльний і економічний стан канадійського жіноцтва. Хоч лейді Абердін уже виїхала з Канади, та на прохання "Національної Ради Канади" прийняла вона на себе обов'язок головної редакторки. Кошти видання покрив уряд. Досі перевидано три рази ту книгу на 300 сторінок друку, багату ілюстраціями, написану в англійській і французькій мовах. Вживали її на багатьох виставках для обзнайомлення чужинців з Канадою.

"Національна Жіноча Рада Канади" видавала свій журнал "Жіноча Доба", двомісячник, але в трудних часах після першої світової

війни цей журнал перестав виходити. Числа його можна оглядати в більших бібліотеках. Накладом "Національної Жіночої Ради Канади" видано багато різних брошур і книжечок.

На політичному полі багато часу й праці було вложено для здобуття виборчого права жінкам. Інтенсивну й головну ролю грала тут д-р Авґуста Стов-Ґоллен, що очолювала Комітет для права громадянства від 1904 до 1919 року, коли було схвалено право голосу для всіх жінок Канади.

Заходом "Національної Жіночої Ради Канади" в 1929 році було змінено "Британський Північно - американський Акт" (статут Канади) в тому напрямі, що введено туди постанову про допущення жінок до Сенату.

У воєнних часах організоване жіноцтво виказало максімум зусилля. На заклик і під проводом Жіночої Ради жінки вели посилену працю в різних кампаніях, працювали в цивільній обороні, по шпиталях, клініках і т. д. Голову "Національної Жіночої Ради Канади", Е. Д. Гарді, покликав уряд до різних Комісій, як до фінансової і других. В 1944 році король надав їй відзначення за великий вклад у суспільну працю в Канаді.

Під час тяжких часів депресії "Національна Жіноча Рада Канади" через своїх членок сильно працювала над злагідненням наслідків безробіття. Організувалися льокальні допомогові акції, поширено програму науки консервування, домашнього бюджету і т. і.

Жіноцтво Канади об'єднане в рядах "Національної Жіночої Ради Канади", своєю працею і посвятою для суспільних справ здобуло собі повагу й пошанування в уряді і в цілій суспільності. В 1923 році Голову "Національної Жіночої Ради Канади", п-у С. Е. Кармайкел, покликав уряд як представницю Канади до Комітету фабричної інспекції Міжнародньої Організації Праці при Лізі Націй у Женеві. В 1927 році Голова "Жіночої Ради", Дж. А. Вілсон, була членом екзекутивного комітету для вшанування 50-ліття конфедерації Канади. В 1929 році п-і Дж. С. Діґнам була призначена федеральним урядом як представниця Канади на конґрес мистців у Празі, скликаний Ліґою Націй. В 1923 році Голова "Національної Жіночої Ради Канади", п-а

РІЧНИЙ З'ЇЗД НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖІНОЧОЇ РАДИ КАНАДИ В ТОРОНТО 1952 Р.

Делеґатка ОУК, Степанія Савчук — сьома зліва, в другому ряді знизу.

Вініфред Кідд, була одинока жінка в урядовій делеґації на конференцію роззброєння в Женеві, а в році 1934 також делеґаткою до Асамблеї Ліґи Націй у Женеві. В 1950 році голова Жіночої Ради, Р. Дж. Маршал була запрошена федеральним міністерством праці в поїздку до Европи, щоб зібрати свої спостереження щодо кваліфікації жінок для домашньої прислуги і щоб дати їм можність приїхати до Канади. В 1951 році покликав її федеральний уряд як членку канадійської делеґації на шосту сесію Генеральної Асамблеї Об'єднаних Держав у Парижі.

На економічному полі Канади "Національна Жіноча Рада" причинилася дуже багато до реформи для покращання робітничих відносин і піднесення рівня життя. З рамени "Жіночої Ради" створено "Канадійське Товариство Споживачів", щоб запобігати підвищці цін на товари першої потреби, мешкання і т. п. В 1951 році започатковано кампанію ощадности, щоб у той спосіб спинити загрозу інфляції.

Так коротко виглядала б праця жіноцтва в "Національній Жіночій Раді Канади". Мала вона вплив так на приватне життя громадян, як і на урядові кола, діяла під час війни і в часі мира, в роки добробуту й в критичні для всієї суспільности й держави хвилі, ніколи не вагаючись і не відступаючи від своїх завдань, приймаючи на себе кожний обов'язок і маючи на увазі найвище добро родини й суспільности. Гідно й сумлінно виконувала вона свої завдання.

Центральна Управа ОУК вступила до "Національної Жіночої Ради Канади" в 1947 році і відтоді бере активну участь у всіх ділянках її праці. В "Місцевих Жіночих Радах" наші Відділи є зразковими членами і вкладають туди багато праці в Управах та різних Комітетах.

60-РІЧЧЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖІНОЧОЇ РАДИ КАНАДИ В ВІННІПЕҐУ, 1953 Р.

Делеґатка ОУК, Анна Тарновецька — третя з ліва, в другому ряді з низу.

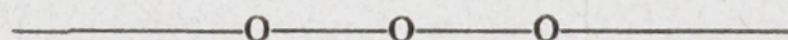
ОУК гідно репрезентують її рпедставниці і через те радо їх вітають у "Жіночих Радах", чого доказом є, що наших членок вибирають на поважні становища в Управах "Місцевих Жіночих Радах". Представниця ОУК у Виндсор, Анна Зелена є секретаркою "Місцевої Жіночої Ради". В 1954 році Ганна Мазуренко була обрана федераційною секретаркою "Місцевої Жіночої Ради" в Торонті. В Комітет для справ громадянства і іміґрації входили в Торонті Марія Дунець, Ольга Кульчицька й Ганна Мазуренко.

Фравдена Ітон, сучасна голова "Н.Ж.Р."

В з'їздах Голов складових організацій "Національної Жіночої Ради Канади" багато разів брала участь від ОУК Степанія Савчук. Також заступлена була ОУК на річних з'їздах тієї організації. На річний з'їзд до Монтреалу в 1951 році їздила Степанія Бубнюк, в 1952 році на річному з'їзді в Торонті репрезентували ОУК Степанія Савчук і Ганна Мазуренко, в 1953 році на з'їзді в Вінніпеґу брала участь від ОУК Анна Тарновецька, а в 1955 році в Саскатуні — Галина Дерш ко. На з'їзді Голов складових організацій в Торонті 1956 року Степанія Савчук мала доповідь п. н. "Новоканадійці як діяльні члени в наших організаціях".

В "Національній Жіночій Раді Канади" є все місце жінкам, що притримуються її "золотого правила": в охоті і добрій волі піднести добробут суспільности й скріпити в ній повагу до звичаю і пошану до законів.

МАРІЯ ҐУЛЯЙ

Комітет Українок Канади

В днях від 22 до 24 червня 1943 року відбувся в Вінніпеґу перший всеканадійський Конґрес Українців Канади, підготовлений довгою працею головних всекрайового значення українських організацій, що ввійшли в склад "Комітету Українців Канади", в скороченні КУК. Цей Конґрес був завершенням довголітніх прагнень канадійських українців довести до спільної української репрезентації в Канаді, до чого найбільше причинилися організації, що входили в систему "Українського Національного Об'єднання Канади", а в їх числі теж і "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб". Ідеологічні заложення ОУК і УНО проповідували національну єдність, солідарну поставу всього українства в засад-

ничих національних справах, а зокрема в справі державного визволення України й допомоги тому визволенню з боку заморських українців, — це виявляло себе довголітньою словною і письмовою пропаґандою тих кличів серед української суспільности в Канаді, з'єднувало собі прихильників у широкій українській громаді, заставляло і байдужих до тієї справи українців піддавати ревізії свої погляди і мусіло довести до загального відчуття й зрозуміння тієї потреби, що кінець-кінців знайшло свій вияв у сформуванні "Комітету Українців Канади".

В першому Конґресі Українців Канади жіноцтво взяло дуже чисельну участь. Світлина групи жінок-учасниць і поазбучний список делеґатів і гостей на Конґресі на стор. 195-213 Книги про Перший Конґрес, серед яких бачимо дуже багато жіночих імен, вимовно свідчать про заінтересування українського жіноцтва в Канаді справами національної єдности і внутрішнього миру в суспільності.

Зокрема надзвичайне зацікавлення справами Конґресу виявило жіноцтво ОУК. В складі делеґації УНО з 98 осіб бачимо 28 жінок — отже одну третину — а на 49 гостей з УНО було 30 жінок, отже більше ніж половина! Представниця ОУК на першому Конґресі, Степанія Савчук з Торонта, виголосила на ньому один з програмових рефератів п. н. "Наше жіноцтво в українському й канадійському житті".

Всі жіночі делеґатки на першому Конґресі брали участь не як представниці своїх окремих жіночих організацій, тільки як делеґатки від домініяльних основних складових організацій, спільних для чоловіків і для жінок. Одначе в часі загальних нарад Конґресу жінки порозумілися з собою в справі доцільности й потреби перевести узгіднення діяльности жіночих організацій на засадах і організаційних принципах КУК, а до того часу, заки це станеться, домагатися відповідного представництва жінок в Екзекутиві КУК. Речницею зібра-

ЖІНОЦТВО НА ПЕРШОМУ КОНҐРЕСІ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ В ВІННІПЕҐУ 1943 Р. (Світлина поділена на 3 частини)

Праве крило

Середня частина й ліве крило. В першому ряді горішньої світлини сидить четверта з ліва — Степанія Савчук, головна бесідниця першого З'їзду жіноцтва К.У.К.

ного на першому Конґресі жіноцтва була членка ОУК, Степанія Савчук з Торонта, як про те читаємо в Конґресовій Книзі на ст. 81:

"Пані Савчук жалувала, що українське жіноцтво, яке є зорганізоване й активне, ще не має представництва в Екзекутиві КУК. Для зорганізованого жіноцтва є широке поле до праці, між ним є здібні сили і ці сили треба використати для загального добра.

Пані Савчук в імені жіноцтва поставила такі побажання:

1. Тому, що до цеї пори жіночі організації не мають свого представництва в КУК, бажаним є, для більш успішної праці, щоб так в екзекутиві КУК як і по Відділах увійшли представниці жіночих організацій.

2. Поробити відповідні старання для втримання представника КУК в Оттаві, що належно інформував би про українські справи та відбивав з місця неправдиві вісті про українців".

В нарадах між собою жінки постановили створити спільну Екзекутиву для всіх українських жіночих організацій.

Сесія Комітету Українок Канади на IV. Конгресі, в липні 1953. Сидять за столом: по середині сеньйорка О. Кисілевська, праворуч неї — Є. Ситник, А. Тарновецька, Ст. Бубнюк.

По багатьох нарадах і довгих дискусіях нарешті дня 28 липня 1944 року сформовано таку Екзекутиву з чотирьох українських жіночих організацій:

1. Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб,
2. Ліґа Українських Католицьких Жінок Канади,
3. Союз Українок Канади,
4. Жіноча Секція Гетьманців - Державників.

Як найголовніші цілі поставлено:

а) сконсолідуваня воєнних зусиль,
б) допомога українському народові в його змаганнях за незалежність,
в) плекання української культури й обзнайомлення з нею інших громадян Канади,
г) виховання молоді на старих традиціях віри, любови до свого рідного й пошани до старших.
ґ) авторитетна репрезентація зорганізованого українського жіноцтва в Канаді.

Спочатку прийнято назву "Жіноча Секція Комітету Українок Канади", що скрізь у Канаді стала відома під іменем "Жіночого КУК", пізніше перемінено цю назву на "Комітет Українок Канади".

До першої Екзекутиви ввійшли:

Голова — Марія Дима
Перша заступниця голови — Марія Ґуляй
Друга заступниця голови — Ольга Войценко
Кореспондеційна секретарка — Анна Василишин
Протокольна секретарка — Маря Симчич
Скарбничка — Марія Лазечко

Членки Екзекутиви — Анна Якиміщак і Марія Печенюк, пізніше кооптовано ще до складу Екзекутиви Ганну Мандрику і П. Ґеник .

В складі цієї першої Екзекутиви "Комітету Українок Канади" бачимо дві членки ОУК: на становищі першої заступниці голови й кореспонденційної секретарки.

"Комітет Українок Канади" кинувся творити свої Відділи по всій Канаді, на зразок Відділів КУК, і перший такий Відділ постав у Торонті.

Другий Конґрес Українців Канади в Торонті 1946 року заслухав і прийняв до відома звіт з діяльности "Комітету Українок Канади" і від того часу "Комітет Українок Канади" відбуває реґулярно свої сесії в рамах кожночасного "Конґресу Українців Канади".

Центральна Управа ОУК присвятила чимало уваги справі "Комітету Українок Канади". В своїй переписці з Відділами, в обіжниках і при нагоді зустрічі з членством ОУК у часі поїздок вияснювано завдання "Комітету Українок Канади" з закликом скрізь на місцях активно включатися в працю його Відділів. Для інформації про "Комітет Українок Канади" і про його завдання Центральна Управа ОУК віддає теж сторінки своєї преси, найперше сторінки ОУК в "Новому Шляху", а потім і власного журналу "Жіночий Світ".

Все членство ОУК дуже прихильно поставилося до ідеї "Комітету Українок Канади" і стало душею його праці в місцевих Відділах. Членки ОУК у багатьох випадках були Головами місцевих Відділів "Комітету Українок Канади", не кажучи вже про працю на інших керівних і репрезентативних становищах по Відділах. Так само можна сказати, що львину частину праці "Комітету Українок Канади" по місцевих Відділах винесли на своїх плечах членки ОУК.

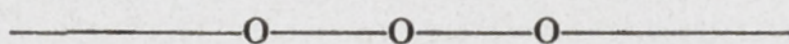
В перших роках після свого заіснування "Комітет Українок Канади" розгорнув широку працю для допомоги "Канадійському Червоному Хрестові". Також, у часі, заки створився "Фонд Допомоги Українців Канади", "Комітет Українок Канади" перебрав на себе організацію допомоги українським скитальцям в Европі. Зокрема на його заклик переводилися збірки одіння для скитальців і велася акція підготови переїзду скитальців до Канади. В обидвох тих акціях дуже

Є. Ситник як голова Комітету Українок Канади вручає дар приятелеві українців, професорові Симпсонові (з Саскатуну) і його дружині.

діяльну участь прийняла теж "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб", про що була мова на інших місцях цього збірника.

"Комітет Українок Канади" в багатьох справах доповняє загальну діяльність "Комітету Українців Канади" і завдяки ньому ідеї КУК дістали доступ до ширших кол української суспільности, зокрема туди, куди легше проникнути жінкам. Його діяльність ведеться без зайвої й крикливої реклями, але минулі роки показали, що вона дуже потрібна і лишає тривкий слід у всій українській суспільності Канади, при чому найважніша справа тут — не кількість переведених збірок чи відбутих спільних імпрез, тільки дух згоди й співпраці, що є наслідком спільного діяння для спільних цілей і завдань. А в витворюванні тієї атмосфери дружности і взаємної толеранції велика заслуга припадає для "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". І коли з того боку глядіти на "Комітет Українок Канади" — його майбутнє запевнене.

ПАВЛИНА РІЗНИК

Український Золотий Хрест у ЗДА

Дивлячись на пройдений шлях "Українського Золотого Хреста" за останніх двадцятьп'ять років, можна зрозуміти радість і гордість, що наповняє наші серця, коли приходиться робити підсумки. Бо справді, переглядаючи пожовклі сторінки часописів і журналів, перекартковуючи протокольні й фінансові книги, виробляємо собі аж тоді правдивий образ праці, успіхів і досягнень, ідей і надій членства "Українського Золотого Хреста".

Ідея зорганізування "Українського Червоного Хреста" в ЗДА зродилась у серцях маленької горстки членок і симпатичок "Організації Державного Відродження України", яким на рідних землях довелося служити Батьківщині, як медсестри і членки "Українського Червоного Хреста". Був це час, коли молода українська держава впала під ударами чотирьох наїздників, а учасники визвольних змагань виїхали на еміґрацію чи вернулись додому. Та мимо тяжкої невдачі не тратили вони віри в остаточну перемогу Української Правди. Велике число учасників визвольних змагань опинилося в Канаді і ЗДА. Відразу тут зростає темпо організаційного життя, а що не було організацій, що в цілому хотіли б присвятити допомозі визвольній боротьбі українського народу та його аванґардові, "Організації Українських Націоналістів", то постають нові організації — "Українська

Стрілецька Громада" та "Українське Національне Об'єднання" в Канаді і "Організація Державного Відродження України" в ЗДА. І тут і там по короткому часі показалася потреба жіночої організації, що перебрала б на себе харитативно-допомогові акції.

І так перші підвалини під червонохресну організацію в ЗДА положено в 1931 році. Але це була спроба створити "Український Червоний Хрест" силами малого гуртка жінок-патріоток і ця організація не надто швидко зростала. Аж коли виявилася потреба скорої і поважної допомоги жертвам воюючої України, тоді передове жіноцтво ОДВУ рішило розбудувати ту організацію і поширити її по цілій Америці. Акцію цю започатковано великим жіночим вічем для 2 червня 1933 року в Ню Йорку, на яке масово прибуло жіноцтво і сусідних міст і стейтів. Віче це скликано з виразною ціллю — зміцнити й поширити "Український Червоний Хрест" ОДВУ та зорганізувати українське жіноцтво, щоб і воно включилося в акцію допомоги визвольній боротьбі українського народу.

Посіяне зерно впало на пригожу почву. Швидко приймається ідея творення Відділів чи Секцій "Українськогро Червоного Хреста" ОДВУ. Ведеться жива акція за основуванням нових Відділів в околиці Ню Йорку та в дальших громадах. Значення жіночої допомогової організації знайшло зрозуміння й піддержку Центральної Управи ОДВУ, яка приймає до свого складу Анну Гладун, одну з найбільш ентузіястичних ініціяторок і працівниць УЧХ з титулом референтки УЧХ.

Найбільш активними в організуванні нових Відділів УЧХ в той час були Анна Гладун, Марія Лехицька, Анна Середа та інші. Їхнім стараннням та поїздкам треба завдячувати постійний ріст Організації, так що в 1935 році УЧХ начисляв уже 12 активних Відділів у шістьох стейтах.

Від самого початку діяльність Відділів не обмежувалася лише до збирання датків на допомогові цілі й визвольну боротьбу, вони вели й культурно-освітню працю при помочі доповідей, представлень, концертів і т. п. Цілий час Відділи УЧХ співпрацюють якнайбільш гармонійно з Відділами ОДВУ і МУН. Першу більшу кампанію переводить УЧХ в 1935 році на допомогу голодуючим українцям.

В 1936 році УЧХ ще більше посилює свою діяльність. Переводить допомогову кампанію на політичних в'язнів та на допомогу біженцям і тим, що виходять з тюрем каліками й немічними. Всі Відділи УЧХ беруть участь у протестаційних вічах, що їх організація ОДВУ масово влаштовує по всіх більших осередках, проти варшавського присуду на членів ОУН. В березні того ж року УЧХ звертається до громадянства з заклиом прийти з поміччю потерпівшим від повеней у ЗДА. Між потерпівшими було багато українців у Гартфорд, Конн., і Вілінґ, Вест Вірджінія.

Дня 27 вересня 1936 року скликаються до Ню Йорку Окружні Збори Відділів УЧХ, які рішають, що для більшого й успішного розвою Організації потрібно окремої централі. Збори ці вибирають першу Головну Управу УЧХ.

Ці ж самі збори рішили почати влаштовувати по цілій Америці "День Жінки". Ці святкування мали б стати покажчиком сиил, орга-

нізованости й солідарности жіноцтва для визвольної боротьби. Також на тих зборах рішено почати збіркову кампанію за закупном санаторії - приюту в одній з невтральних европейських країн для політичних в'язнів на вигнанні.

Перша жіноча сторінка УЧХ появляється в органі ОДВУ "Націоналіст" 15 жовтня 1936 року і виходить що другий тиждень. Коли змінено назву органу ОДВУ на "Україна", сторінка УЧХ друкується там же без перерви.

В 1937 році праця УЧХ продовжується по тій самій лінії. Організація нараховує вже 18 Відділів УЧХ.

Коли польська влада розв'язала "Союз Українок" у Галичині й припинила видавання жіночої преси "Жінка" й "Українка", то члени УЧХ пікетують польський консулят у Ню Йорку, а Головна Управа й Відділи влаштовують протест проти того поступку в одній з великих заль Ню Йорку.

Восени цього ж року, за допомогою Центральної Управи ОДВУ, постає "Комітет Оборони Закарпаття" з уроджденців Карпатської України, який скоро організує протестні віча по цілій Америці проти

Пропаґандивна листівка, видана "Українським Золотим Хрестом" у ЗДА.

Провідні членки УЗХ в ЗДА в однострoях; біля прапора доправа — П. Різник.

терору чехів на Закарпатті. Відділи УЧХ і членство беруть участь у тих вічах і піддержують ту акцію висиланням телеґрам до урядів великих держав і Чехії.

Коли за ініціятивою Центральної Управи ОДВУ влаштовується протестаційне віче проти нової польської "пацифікації" в Менгеттен Сентер у Ню Йорку, то й Головна Управа УЧХ та Відділи беруть у ньому участь, а в маніфестаційному поході маршує понад 300 членок УЧХ у своїх червонохресних уніформах.

При кінці цього ж року Головна Управа розпочинає збіркову акцію одіння й поживи для бідного населення Карпатської України і виєднує дозвіл від чеського консула на вислання такої допомоги.

Організація зростає на нових 15 Відділів і налічує же 33 Відділи.

Дня 5 січня 1939 року Головна Управа переслала в Карпатську Україну 106 п'ятсотфунтових пак одіння, харчів і взуття, а дня 2 березня висилаються додатково дальші 22 такі паки. Разом вислано близько 60,000 фунтів. Збиранням поживи й одіння займалися передусім Відділи УЧХ, але допомогали й інші організації.

Нав'язується тісний контакт з "Американським Червоним Хрестом", головно завдяки п-і Ірині Грановській, дружині голови Центральної Управи ОДВУ, проф. Олександра Неприцького-Грановського. Дня 28 березня 1939 року рішено змінити назву Організації з "Український Червоний Хрест ОДВУ" на "Український Золотий Хрест", бо тільки державні народи можуть мати свої "Червоні Хрести". Нову назву зачартеровано в квітні 1940 року. В тому році налічувано вже поверх 60 Відділів.

Друга світова війна приносить з собою нові завдання. УЗХ зібрав та переслав до "Українського Червоного Хреста" в Швайцарії дещо грошей на поміч воєнним утікачам. В ЗДА Відділи УЗХ допомогають

своїми датками видавати журнал в англійській мові, "Трайдент", що його видавала Братня Організація МУН, а який своїми статтями причинявся до ширення знання серед американців про змагання українського народу до волі. Також УЗХ помагав утримувати своїми збірками "Українське Інформативне Бюро" в Вашінґтоні, що було під опікою ОДВУ. "Український Золотий Хрест" узяв участь у Конґресі Американських українців у Вашінґтоні в 1940 році.

Головна Управа брала участь в "Українському Дні" на Світовій Виставі. Також закупила вона багато українських мистецьких речей і передала їх у дарунку централі "Американського Червоного Хреста" в Вашінґтоні, що примістила їх у свойому музею. Головна Управа і Відділи включаються в працю "Американського Червоного Хреста", стають його членами, переводять збірки на АЧХ, голосяться до праці.

"Український Золотий Хрест" був одинокою українською національною допомоговою організацією в ЗДА, що в той час дістав спеціяльний дозвіл від Президентського Комітету в Вашінґтоні збирати гроші та висилати їх до Европи на допомогові цілі.

В 1941 році "Український Золотий Хрест", на алярмуючі листи від українців у Франції, інтервенює в Державному Департаменті і перед французьким урядом проти насильного затягання українців у Франції до польського леґіону і проти арештувань тих ,що від того відмовлялися. Арештованим вислано допомогу грішми й харчами. Інтервенція була успішна.

По таборах інтернованих у Швайцарії опинилося велике число українців. УЗХ закладає там представництво, на чолі якого стоять проф. Ѣижанківський та о. Любачівський. Вони то об'їжджають табори інтернованих і за їхніми стараннями українців відділено в окремі табори, або виєднано їм полегші. Також прямо до таборів Головна Управа посилає багато пакунків з харчами, звідки отримано багато листів з подякою.

По закінченні війни Відділи та окремі членки висилають поважну кількість пакунків скитальцям в Европі та включаться в допомогову акцію ЗУДАК. На спровадження українських родин з таборів у Европі до ЗДА висилається поважна кількість "ашурансів".

З приїздом до ЗДА нової еміґрації "Український Золотий Хрест"

Членки УЗХ готують посилки для інтернованих до Швайцарії і Франції в 1942 р. По середині четверта з ліва — Павлина Різник.

поповнюється новими цінними членками й Організація починає знову рости. Хоч і не надто швидким темпом, але "Український Золотий Хрест" зростає в нові Відділи і нових членок кожного року. Відділи стають активніші, наші допомогові акції численніші й більш успішні. Висилається кілька разів допомога політичним в'язням, хворим, потребуючим визначним українцям на еміґрації, вдовам по сл. п. С. Петлюрі і Є. Коновальцеві, туберкульозним дітям. Відділи УЗХ збирають і пересилають датки на визвольну боротьбу. Також від кількох років п'ять Відділів УЗХ перебрали патронати над школками-садочками в Німеччині, куди кожного місяця висилається деяка квота, а крім того висилаються з різних нагод пакуночки з харчами, одінням, забавками, а також дитяча література. "Український Золотий Хрест" допомагає і хворим потребуючим родинам у ЗДА, а теж і визначним жінкам.

Головна Управа і Відділи співпрацюють у центральних установах з іншими організаціями і є членами УККА, ЗУДАК та різних місцевих Комітетів. Від 1949 року УЗХ є членом СФУЖО та співпрацює з українськими жіночими організаціями в Америці і поза нею.

Спеціяльно дружні відносини лучать УЗХ з "Організацією Українок Канади ім. Ольги Басараб". Це сестрина Організація, з якою УЗХ співпрацював від самих початків. Тепер "Український Золотий Хрест" веде свою сторінку в журналі ОУК "Жіночий Світ".

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" веде таку саму червонохресну акцію під такою самою назвою "Українського Золотого Хреста" в Канаді із того приводу спільність цілей і спільність методів праці вимагали обопільного порозуміння. До того служили особисті зв'язки керівних членок обидвох Організацій, що брали участь, як гості, в своїх річних З'їздах, інформуючи себе взаємно та обмінюючися досвідом.

З посиленою вірою в ідеї "Українського Золотого Хреста" все членство буде ще жертвенніше працювати для харитативних цілей УЗХ і для доипомоги визвольній боротьбі українського народу і спільним кроком з сестриним фондом "Українського Золотого Хреста" при "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" у Канаді іти назустрдіч кращій долі свого народу.

НА ЗУСТРІЧІ ОДВУ - УЗХ Й УНО - ОУК У ТОРОНТО 1954 Р.

В першому ряді шоста з ліва — Павлина Різник, голова УЗХ; восьма — Степанія Савчук, голова ОУК.

Л. БУРАЧИНСЬКА

Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО)

Друга світова війна докорінно змінила нашу політичну ситуацію. Українські землі знайшлися в цілості під кермою большевицького окупанта. Змагання нашого народу за власне життя створило на рідних землях організований спротив, що виявляє себе в різних площинах. Поза залізну заслону вийшла велика політична еміґрація, що поставила собі за мету ззовні поборювати большевизм і освідомлювати західній світ про його небезпеку.

Українське жіноцтво, що знайшлося в західньому світі, ясно усвідомлювало собі свої завдання. Хоч ведене тими самими спонуками що й цілий український нарід, проте внутрі української спільноти його ділянки й засоби праці окремі. Також на зовнішньому відтинку чекають його завдання, яких не може виконати наша політична й культурна верхівка. Тому й постала в перших роках потреба об'єднання всіх жіночих гуртів, розсипаних по цілому світі.

На Світовому Конґресі Українського Жіноцтва в 1948 р. у Філядельфії це вдалося здійснити. Там постала Світова Федерація Українських Жіночих Організацій (СФУЖО), що об'єднала незабаром 12 жіночих централь у 10 країнах. Між членами-основниками одною з перших була Організація Українок Канади ім. О. Басараб. Федерація приступила негайно до намічення шляху та засобів своєї праці.

Зайняло б за багато місця — розглядати розвій цієї праці впродовж восьми літ. Тут подамо тільки цілі Федерації та осяги, що їх удалось у тій чи іншій ділянці здобути.

Основне завдання СФУЖО — це підготовка маси українського жіноцтва до нових завдань, що їх видвигає еміґрація. Ми вийшли поза залізну заслону не тільки на те, щоб рятувати наше та наших дітей життя. Політична ситуація вимагає від нас певної дії в користь Батьківщини. Це повинна усвідомити не тільки вироблена частина нашого жіноцтва, а й кожна одиниця, незалежно від її знання і спромог. Впоювати й поширювати цю свідомість, давати їй вияв — стає завданням жіночих організацій, об'єднаних у СФУЖО.

Це намагання, авже ж, натрапляє на труднощі. В році заснування СФУЖО почалось велике переселення з таборів Німеччини й Австрії. В нових країнах чекали переселенців початкові труднощі влаштування, нового клімату, чужої мови. Це все відсувало думку певної політичної місії на дальший плян. Дальше — у зорганізованій роботі зустрілись українські жінки з різних частин української землі, і давно переселені або тут народжені. Підо впливом різних культур у них

сформувались інакші суспільно - громадські форми праці. Щоб зігратись в одній організації та звернутися фронтом до найважнішого завдання — вимагало теж деякого часу і зусилля.

Та ці початкові труднощі вже переборено. Жіночі організації діють одностайно в тому напряку, щоб змобілізувати своє членство до активної постави. Правда, є ще велика частина жіноцтва поза організаціями і це є власне кличем, що його тепер кинула федерація своїм членам. Притягнути кожну українську одиницю до зорганізованого життя, підібрати їй відповідне завдання, включити її в нашу дію у вільному світі — над тим працюють тепер жіночі організації. Духову напрямну для цього випрацьовує СФУЖО. Слідкуючи за загальною політичною ситуацією, управа Федерації устійнює шлях української політичної еміґрантки, що повинна завжди пам'ятати про своє призначення.

Найбільш доцільним засобом у переведенні цього — це спільні акції. Їх удалося перевести кілька, як наприклад 100-ліття народин Наталії Кобринської, 70-ліття українського жіночого руху, маніфестації в честь 500 жінок погибших трагічно - геройською смертю в повстанні політичних в'язнів на Сибірі. Ці зустрічі пройшли в усіх наших центрах з великим успіхом. Вони пригадали українському жіноцтву на еміґрації його довголітню громадську традицію та вказали дорогу, як освідомлювати світ про страдальний шлях українки на рідних землях.

Оці акції виказали підготованість членів-організацій СФУЖО. Від самого об'єднання їх СФУЖО переводить координацію їх діяння. Подає щороку плян культ. освітньої праці, щоб у зберіганні рідної традиції та спільних роковин українські жінки черпали духову силу. Підкресливши деякі ділянки праці — виховну і зв'язків — СФУЖО звернула увагу українського жіноцтва в означеному напрямі. Як у вихов-

Конґрес українського жіноцтва у Філяделфії в 1948 р. В першому ряді друга з права — Ольга Заяць, делеґатка ОУК.

Частина Президії С.К.У.Ж. З ліва до права: Степанія Савчук, Євгенія Ситник (промовляє), Олена Лотоцька, Олена Кисілевська.

ництві, так і у зв'язках наші члени-організації шукають своїх шляхів і виказують осяги. Не згадуючи вже про те, що менші жіночі гурти знаходять піддержку в більших групах.

Завдяки цій міцній підбудові може Федерація виконувати одне зо своїх істотних завдань: репрезентацію українського жіноцтва у вільному світі. Для цього знаходить велике зрозуміння у своїх членів-організацій і може рахувати на їх піддержку. Це проявляється в різній формі, — чи то видання брошур, потрібних для міжнародного ґрунту, чи висилки делеґацій на різні конґреси та фінансування їх.

На міжнародньому ґрунті СФУЖО зустріла подібну ситуацію, як наш політичний провід. Українська проблема всім добре відома і зрозуміла, проте доступ до міжнародніх об'єднань нам утруднений. Правда, давні зв'язки українських жіночих організацій вдалося легко і скоро відновити. Але статус поневоленого народу не дає вступу до об'єднань, що їх статут побудований на принципі державних представництв. В Організації Об'єднаних Націй та її аґенціях українське жіноцтво заступлене відпоручницями УССР, а в великих централях жіночого руху, нема ані відпоручниць УССР, ані української еміґрації. Та шукаючи шляхів доступу, СФУЖО знайшла можливість участи в міжнародніх конґресах, дістаючи запрошення, як гість, чи в складі іншої

делегації. Тому від ряду літ порушується на цих конґресах наша проблематика та скріплюється протикомуністична лінія.

Статути новостворених міжнародніх груп уже краще достосовані до вимог часу і тому доступ для жіноцтва поневоленого народу там улегшений. Першою такою централею, куди Федерація змогла ввійти, це Світовий Рух Матерей (М.М. М.). Тут СФУЖО тісно наладнала свою співпрацю та взяла участь у двох конґресах (Париж 1950 і Брюссель 1953).

З нагоди таких міжнародніх зустрічей СФУЖО вказує на положення жінки поза залізною заслоною, піддержуючи це діловими записками, меморіялами й іншими друкованими матеріялами. Такі ж матеріяли розсилає СФУЖО, а в останньому часі і його члени-організації визначним особистостям, сенаторкам і посолкам, редакціям газет і т. д. Для цих матеріялів СФУЖО потребує співпраці різних фахівців і заходиться тепер коло створення окремої комісії для тієї цілі.

Оця дія СФУЖО на міжнародньому ґрунті знайшла признання серед українського громадянства. Знаходимо його в висловах наших політичних провідників, в українській пресі та в поставі до наших членів-організацій на місцях. Одначе й тут є ще певні недоліки. Жертвенна й зріла громадська праця нашого жіноцтва ще не має повного признання в нашій громаді. Також творення окремих жіночих організацій подекуди ще натрапляє на труднощі. Освідомлення нашої громади про ці природні постуляти нашого жіночого руху стає завданням СФУЖО, яка їх послідовно проводить.

100-РІЧЧЯ НАРОДИН НАТАЛІЇ КОБРИНСЬКОЇ У ВІННІПЕҐУ 1951 Р.

У президії представниці "Ліґи Українських Католицьких Жінок Канади", "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і "Союзу Українок Канади". Промовляє Олена Кисілевська, голова СФУЖО.

Трибуною СФУЖО являється невеликий відділ у "Нашому Житті", що дає змогу розгорнути ідеї СФУЖО й обґрунтувати їх. Вже другий рік він появляється окремим випуском та розсилається всім, що повинні слідкувати за працею СФУЖО.

Події останнього року скріпили чуйність українського жіноцтва. Вістка про вчинок жінок у Кінґірі і лист жінок-в'язнів кинули ярке світло на змагання української жінки на рідних землях. Це дає нашій Федерації новий поштовх і багатий матеріял до праці на міжнародньому ґрунті. Міжнародні політичні події загострюють зацікавлення західнього світу до справ Сходу Європи. Використати цей момент у позитивному змислі для нас — стає найближчим завданням СФУЖО.

Фраґмент української частини всеканадійської виставки народного мистецтва з приводу нового Акту Громадянства в 1947 році, зладив Відділ ОУК у Виндсор.

VI.

Відділи говорять

МАРІЯ ІВАНОЧКО

Відділ ОУК в Айтуна - Бедфордвіл

Відділ ОУК в Айтуна-Бедфордвіл, хоч малий числом і не може дорівняти розголосом своїм посестрам з великих міст Канади, зате він може похвалитися тим, що один з перших зголосився до праці.

Його перші Загальні Збори відбулися 24 травня 1931 року і назву він тоді прибрав "Жіноче Товариство ім. Олени Кисілевської". Ініціятиву до заложення Товариства дала Катерина Кравс, що полагодила всі формальності, постаралася про статут, різні книжки й підручники та про все потрібне на початок до праці в Товаристві.

На тих перших Загальних Зборах вписалося в членки 20 осіб і з них обрано таку Управу:

Голова — Настуня Харандюк
Заступниця Голови — Анна Папст
Секретарка — Марія Бужанко
Фінансова Секретарка — Анна Спілчак
Скарбничка — Доня І. Обух
Контрольна Комісія: Марія П'яста
Настя Спілчак

Катерина Кравс брала участь у першій Управі як загальна дорадниця в організаційних справах.

Нове Товариство знайшло собі приміщення в домі ім. Михайла Грушевського, де вже існувало загальне Товариство під тією самою назвою. А коли в 1934 році різні жіночі українські товариства злучилися разом в "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб", "Жіноче Товариство ім. Олени Кисілевської" в Айтуна-Бедфордвіл перейшло на статут нової організації і прийняло назву Відділу ОУК.

Були це тяжкі часи великої посухи в провінції Саскечеван і нелегко було знайти охочих до суспільної праці. Помимо того членки ОУК не закладали рук і виконали немалу суспільну роботу, що з'єднала їм симпатії всіх українців з цілої околиці. Праця така сама, як у цілій Організації: сходини, збори, освітні вечірки. Кілька разів переводилися дебати на всякі актуальні теми. Кожного року реґулярно влаштовувалися Спільні Свят-Вечорі та Спільне Свячене. Досить гарно розвивався драматичний гурток, що давав часті концерти й театральні вистави. Придбано гарну бібліотеку, чимало речей до театральної ґардероби і власну кухонну посуду. Відділ ОУК ніколи не залишався позаду в праці на користь "Українського Золотого Хреста" та співпраці з "Канадійським Червоним Хрестом". Багато труду вложив він у місцеву добродійну акцію, членки його своїм коштом вивінували одну залю в місцевій лікарні та постійно опікувалися місцевим сиротинцем.

Відділ ОУК в Айтуна-Бедфордвіл відзначився одною особливістю, що її ледве чи можна знайти деінде в Канаді. Нема тут ані Філії УНО,

НАЙСТАРША СВІТЛИНА ВІДДІЛУ В АЙТУНА-БЕДФОРДВІЛ З 1931 Р.

Перший ряд з ліва до права: Доня І. Обух, Анна Д. Спільчак, Марія Бужанко, Катерина Кравс, Настя Харандюк, Анна Папст, Марія П'яста. 2-ий ряд: Параня Смицнюк, Доня Кушніренко, Катерина Пашечна, Доня Шторожук, Марія А. Харандюк. 3-ій ряд: Параска Смеречанська, Доня Н. Обух, Доня Сенковська, Доня Смицнюк, Анна Ю. Спільчак. 4-ий ряд: Настя Вінґерак, Доня Козунь, Настя Н. Спільчак, Параня Цюпик.

ані Відділів УСГ і МУН і всі українці, що в інших місцевостях належать до Відділів тих Братніх Організацій, тут гуртуються при жіночому Товаристві і працюють під фірмою ОУК. Деякі з них вкладали дуже багато праці, як нпр. подружжя Микола й Марія Бужанко, що виїхали пізніше до провінції Онтаріо, Антін Петрівський, Василь П'яста, Микола Обух, Іван Спілчак і Гнат і Катря Смицнюк. Жіноче Товариство заступає в нас цілу систему УНО і репрезентує все національне свідоме українство околиці, не тільки самих жінок.

На різні національні українські цілі виплатив Відділ ОУК зо своєї власної каси дол. 1,477.14. Сюди не враховується те, що членки Відділу зложили від себе на всякі збіркові лісти або переслали безпосередньо до українських централь.

Вісім літ очолювала Відділ ОУК в Айтуна-Бедфордвіл Голова Настуня Харандюк. Після неї десять літ головувала Доня Обух. За цей час підросло вже молодше покоління і поволі дівчата та молодші жінки перебирають тягар праці з плечей своїх матерів.

На вічний спочинок відійшли від нас членки Доня І. Обух, Катерина Пашечна, Доня Козунь і Параска Смицнюк. Нехай земля пухом лежить над ними, а ми ніколи не забудемо в них наших товаришок праці.

Відділ ОУК в Айтуна-Бедфордвіл не може рівнятися ані своїм числом ані можливостями праці з іншими більшими Відділами, проте свої обов'язки супроти Організації і супроти власного народу він завжди чесно й вірно виконував.

ВІДДІЛ ОУК У АЙТУНІ В 1955 Р.

Сидять з права на ліво: Анна Обух, Марія О. Смицнюк, Марія П'яста, Доня Обух (голова), Марія Іваночко, Зоня Спільчак, Анна Іваночко. Стоять з ліва до права: Анна Д. Спільчак, Настя Н. Спільчак, Параскевія П'яста, Рузя Смицнюк, Доня Смицнюк, Марта Спільчак, Марія Смицнюк, Марія В. Харандюк, Настя Харандюк, Марія Галіпчак, Доня Сенковська, Анна Ташкевич, Доня Кушніренко, Доня Іваночко.

МАРІЯ СМОЛІЙ

Відділ ОУК у Вал д'Ор

Вал д'Ор, або по-українськи "Золота Долина", це мальовничо положена місцевість майже на межі двох провінцій, Квебеку й Онтаріо. Копальняні багатства здавна притягали туди людей і в міру розбудови копальняного промислу напливало туди теж і українське робітництво, а в слід за ним ішло теж організоване українське життя.

Коли заіснувала в Вал д'Ор Філія "Українського Національного Об'єднання", належали туди також жінки. Жінок у копальняній околиці ніколи нема багато, праця в копальнях тяжка, не для них, а іншої не все можна дістати, до того серед шахтярів спочатку переважали неодружені і тільки дехто заклав собі родини. Все ж таки знайшлося тринадцять жінок, що постановили заснувати для себе Відділ "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", до чого подав ініціятиву покійний полк. Морей де Моран.

Дня 30 травня 1938 року відбулися основні Загальні Збори Відділу ОУК у Вал д'Ор і тоді обрано першу його Управу в складі:

Голова — Євдокія Леник
Заступниця Голови — Катерина Шинкарук
Секретарка — Віра Мочернюк
Скарбничка — Анна Барило
Членка Управи — Параска Гнатюк
Контрольна Комісія:
Анна Сверид — Павліна Польова — Євгенія Борсук.

Число членок Відділу ОУК у Вал д'Ор ніколи не було велике, з тої причини, що взагалі жінок у Вал д'Ор не було багато. Найбільше було їх у роках 1948—1950, коли приїжджала до Канади третя українська іміґрація. На жаль, як і давнішими роками, так і тоді мало хто осідав на постійно в Вал д'Ор, велика більшість — попрацювавши трохи й розглянувшися в канадійських відносинах — відпливала на південь до великих міст Онтаріо.

Не зважаючи на те, Відділ ОУК у Вал д'Ор діяв навіть при зовсім малому числі своїх членок. Проводила ним Управа, якої склад за час від 1939 до кінця ювілейного року 1955 подаємо ось тут:

1939 рік:

Голова — Ольга Барило
Заступниця Голови — Анна Сверид
Секретарка — Катерина Шинкарук
Скарбничка — Феня Бучок
Контрольна Комісія:
Анна Барило — Павліна Польвоа — Євгенія Борсук.

1940 рік:

Голова — Євдокія Леник
Заступниця Голови — Лікерія Чвалюк
Секретарка — Віра Мочернюк
Скарбничка — Анастасія Теребуш
Членка Управи — Євгенія Борсук
Відвідувачка хворих — Ольга Барило
Контрольна Комісія:
Марія Метельська — Катерина Жовнір

1941 рік:

Голова — Ольга Барило
Заступниця Голови — Лікерія Чвалюк
Секретарка — Марія Метельська
Скарбничка — Анастасія Теребуш
Членка Управи — Феня Бучок
Контрольна Комісія:
Євдокія Леник — Катерина Жовнір.

ДЕСЯТИРІЧЧЯ ОУК І УНО В ВАЛ Д'ОР У 1947 Р.

Зліва до права, сидять у першому ряді: Н. Андрусишин, М. Стасишин, Е. Борсук, О. Ключковська, П. Гнатюк (голова), М. Смолій, Ю. Березовська, М. Крук. Стоять у другому ряді: А. Ключковський, О. Гнатюк, В. Поремський, Ю. Березовський, І. Смолій. Третій ряд: М. Стасишин, П. Андрусишин, С. Столярчук, Н. Крук, П. Кошілка.

1942 рік:

Голова — Ольга Барило
Заступниця Голови — Лікерія Чвалюк
Секретарка — Катерина Шинкарук
Скарбничка — Анастасія Теребуш
Членка Управи — Євдокія Леник
Господиня — Євгенія Борсук

Контрольна Комісія:

Катерина Жовнір — Марія Метельська — Анна Конюх.

1943 рік:

Голова — Ольга Барило
Заступниця Голови — Лікерія Чвалюк
Секретарка — Катерина Шинкарук
Скарбничка — Анастасія Теребуш
Членка Управи — Марія Метельська
Господиня — Євгенія Борсук

Контрольна Комісія:

Катерина Жовнір — Параска Гнатюк — Євдокія Леник.

1944 рік:

Голова — Катерина Шинкарук
Заступниця Голови — Євдокія Леник
Секретарка — Катерина Жовнір
Скарбничка — Ольга Соя
Членка Управи — Феня Бучок
Господиня — Євдокія Леник

Контрольна Комісія:

Ольга Барило — Марія Левцун — Євгенія Борсук.

1945 рік:

Голова — Ольга Барило
Секретарка — Марія Левцун
Скарбничка — Параска Гнатюк

1946 рік:

Голова — Ольга Барило
Секретарка — Марія Левцун
Скарбничка — Параска Гнатюк.

Як у 1945, і в цьому році число членок було мале, тому вистачала тільки тричленна Управа Відділу. Тоді багато виїхало на південь.

1947 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Ольга Ключковська
Секретарка — Марія Смолій
Скарбничка — Йосипа Березовська

Контрольна Комісія:

Євгенія Борсук — Марія Стасишин.

1948 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Ольга Ключковська
Секретарка — Марія Смолій
Скарбничка — Йосипа Березовська
Членка Управи — Марія Крук

Контрольор:

Марія Стасишин.

ЧАСТИНА ЧЛЕНОК ОУК У ВАЛ Д'ОР У 1945 РОЦІ

Сидять зліва до права: Ольга Барило (голова), Параска Гнатюк (скарбничка); стоять: Євгенія Борсук (членка Контрольної Комісії), Лікерія Чвалюк, Феня Бучок (членка Управи), Марія Левцун (секретарка).

1949 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Ольга Ключковська
Секретарка — Марія Смолій
Скарбничка — Йосипа Березовська
Членка Управи — Марія Крук
Контрольна Комісія:
Марія Стасишин — Анна Литвин.

1950 рік:

Голова — Наталія Андрусишин
Заступниця Голови — Анна Сверид
Секретарка — Лідія Зарицька
Скарбничка — Ольга Ключковська
Членка Управи — Марія Смолій
Господиня — Текля Лукій
Бібліотекарка — Анна Боса
Контрольна Комісія:
Параска Гнатюк — Марія Крук — Емілія Столярчук.

1951 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Євгенія Борсук
Секретарка — Марія Смолій
Скарбничка — Ольга Ключковська
Членка Управи — Йосипа Березовська
Господиня — Павліна Мудра
Контрольна Комісія:
Емілія Столярчук — Марія Крук.

1952 рік:

Голова — Параска Гнатюк
Заступниця Голови — Емілія Борсук
Секретарка — Марія Смолій

Скарбничка — Ольга Ключковська
Членка Управи — Йосипа Березовська
Господиня — Марія Скибенецька
Контрольна Комісія:
Галина Середа — Степанія Ворона — Олена Саламанчук.

1953 рік:

Голова — Євгенія Борсук
Секретарка — Марія Смолій
Скарбничка — Ольга Ключковська
Членка Управи — Йосипа Березовська
Господиня — Марія Скибенецька
Контрольор:
Олена Саламанчук.

1954 рік:

Голова — Євгенія Борсук
Секретарка — Марія Смолій
Скарбничка — Ольга Ключковська
Господиня — Марія Скибенецька

З причини невеликої кількости членок трудно було Відділові ОУК розвинути на ширшу скалю власну культурну діяльність. Відбував він реґулярно свої засідання Управи й організаційні сходини членок, стояв у доброму зв'язку зо своєю Центральною Управою і точно виконував усі її доручення. А позатим уся праця в Вал д'Ор виконувалася спільно з Філією УНО в якнайбільш прикладній і гармонійній співпраці. Спільними силами влаштовувано культурні імпрези, ведено "Рідну Школу", відбувано Свят-Вечорі й Свячене, разом колядували і разом працювали на кожній ділянці національного життя.

Само собою, Відділ ОУК діяв теж і у власному іменні, улаштовуючи такі свята, як у честь Ольги Басараб, Віри Бабенко, Лесі Українки та інших визначних українських жінок, або збираючи фонди на підтримку жіночої преси. Треба сказати, що в фінансовій ділянці Відділ ОУК у Вал д'Ор дав себе пізнати з якнайліпшої сторінки. За ввесь час свого існування мав він дол. 13,144.48 загальних касових прибутків, з чого пішло дол. 13,015.18 на загальні витрати. Найбільшими прибутками визначили себе роки 1948 і 1949 — дол. 1,659.75 і 1,295.19 — коли збільшилося число членок через наплив нової іміґрації і коли взагалі зросла на якийсь час українська громада в Вал д'Ор. Найбільше витрат приніс рік 1955, (дол. 1,478.73), коли треба було видати більшу суму на поправу домівки Філії УНО в Вал д'Ор.

Переважно більшість прибутків віддавалася до Філії УНО на сплату "Українського Національного Дому" в Вал д'Ор. А з решти загальної суми прибутків видано на різні добродійні цілі долярів 1,948.94. На першому місці з них стоїть допомога українським скитальцям в Європі з сумою дол. 590.61. Відділ ОУК у Вал д'Ор щиро відгукнувся на заклик Центральної Управи в тій справі і так зо своєї каси як і через окремих своїх членок щедро на ту ціль жертвував.

ВІДДІЛ ОУК У ВАЛ Д'ОР В 1955 РОЦІ

Зліва до права, І. ряд: Марія Смолій (секретарка), Євгенія Борсук (голова), Марія Гавдьо (скарбничка). II. ряд: Марія Скибинецька, Ольга Ключковська (господиня), Лідія Степаненко (членка Контрольної Комісії), Василина Прімак (членка Управи). Бракує Марії Кошілки.

На інші цілі видано, як понижче зазначено, подаємо їх у порядку висоти жертвованої суми:

Український Золотий Хрест	$295.05
Жіноча преса (сторінка ОУК у "Новому Шляху", "Дитячий Кутик", "Жіночий Світ")	240.28
"Новий Шлях"	240.10
"Рідна Школа"	183.60
"Вищі Освітні Курси"	112.35
українські інваліди	80.00
"Канадійський Червоний Хрест"	79.50
Українські вояки в канадійській армії за морем	37.35
"Культурно-Освітня Референтура" УНО	27.70
українські сироти	23.25
"Комітет Українців Канади"	16.65
"Визвольний Фонд"	14.50
допомога сліпцям	8.00

Як бачимо, Відділ ОУК у Вал д'Ор прикладав велику увагу до справ підтримки преси, на першому місці "Нового Шляху" і своєї власної жіночої преси, а також не забував за виховні й освітні цілі, дбаючи про "Культурно-Освітню Референтуру" УНО і про "Вищі Освітні Курси" та про "Рідну Школу".

Тут, на далекій півночі, мавши за ближчих сусідів Братні Організації в усього кількох осередках (Вал д'Ор і Руан у Квебеку та Тімміне і Кіркленд Лейк у Онтаріо) Відділ ОУК у Вал д'Ор твердо тримається і ніколи не заведе в надіях своєї Організації. Що тільки було можливе, те виконав він у минулому, і виконає теж у майбутньому.

ОЛЕНА ІЛЬНИЦЬКА

Відділ ОУК у Ванкувер

Доля судила нам залишити Рідні Землі й замешкати в далекому Ванкувері на березі Пацифіку. Українці почали переселюватися сюди з інших околиць Канади не дуже давно. Приїжджало їх не багато, розпорошувалися вони між іншими національностями в місті, розкиненому на великих просторах і через те не легко їм було найперше себе відшукати, а потім творити зав'язки якогось організаційного життя. На 351,491 душ населення в Ванкувер за переписом з 1941 року було 5,035 українців, десять літ пізніше число їх піднеслося до поверх сім тисяч. В таких умовинах годі думати про великі можливості організаційного життя.

Жіноча організація постала в Ванкувері щойно в 1947 році. Дня 29 травня того ж року зібралися в Ванкувері чотирнадцять жінок, що цікавилися не лише різними проявами громадського життя, але й українським національним питанням, що по другій світовій війні розбудило в світі зацікавлення, і в домі місцевої Філії УНО заснували "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб" на статуті ОУК, що тоді вже існувала в більших містах та в деяких осередках Східньої Канади.

Першу Управу Відділу ОУК у Ванкувері обрано в такому складі:

Голова — Катерина Дуда
Заступниця Голови — Анна Трач
Секретарка — Анна Хмелик
Скарбничка — Михайлина Шарик
Господиня — Катерина Трач
Помічниця господині — Параскевія Макара
Контрольна Комісія:
М. Лобай — М. Неділя — А. Новосад.

На 1948 рік обрано Управу:

Голова — Анна Трач
Заступниця Голови — Бронислава Боднарчук
Секретарка — Анна Хмелик
Скарбничка — Михайлина Шарик
Господиня — Катерина Трач
Заступниця господині — К. Деброн
Контрольна Комісія:
Катерина Дуда — Ірина Лавришин — Параскевія Макара.

В березні того року наступила переміна в Управі, Головою стала Бронислава Боднарчук, а Катерина Дуда — Заступницею Голови.

Управа Відділу в 1949 році складалася з таких осіб:

Голова — Меланія Неділя
Заступниця Голови — Ірина Лавришин
Секретарка — Анна Хмелик

Скарбничка — Михайлина Шарик
Господиня — Катерина Трач
Заступниця Господині — Анна Панчак

Контрольна Комісія:

Бронислава Боднарчук — Катерина Дуда — Галина Юзва

До Управи Відділу в 1950 році ввійшли:

Голова — Бронислава Боднарчук
Заступниця Голови — Анна Трач
Секретарка — Марія Лазорко
Скарбничка — Михайлина Шарик
Господиня — Катерина Трач
Заступниця Господині — Каролина Боднарчук
Фінансова Секретарка — Галина Юзва

Контрольна Комісія:

Катерина Дуда — Меланія Неділя — Павлина Юзва.

В 1951 році перебрала в Відділі працю Управа:

Голова — Ірина Лавришин
Заступниця Голови — Анна Трач
Секретарка — Анна Турко
Скарбничка — Михайлина Шарик
Господиня — Катерина Трач
Відвідувачки хворих — Анна Трач — М. Шостак

Контрольна Комісія:

Дарія Лазорко — Меланія Неділя — Адамчук.

За працю в 1952 році відповідала Управа:

Голова — Ірина Лавришин
Заступниця Голови — Параскевія Макара
Секретарка — Меланія Неділя
Скарбничка — К. Кірик
Членка Управи — П. Ткачук

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУК У ВАНКУВЕР У 1954 Р.

Зліва до права, сидять: І. Гайдей (секретарка), М. Король (голова), Б. Лашин (скарбничка). Стоять: Н. Мандзій, П. Дипчій, М. Капустяна, А. Хмелик, А. Трач, І. Лавришин, Б. Боднарчук, Ю. Курляк.

З нагоди 25-річчя ОУК: В. Гультай, президент УНО і Б. О. і Ст. Савчук, голова ЦУ ОУК, в оточенні членок Управи ОУК і делеґаток КУК і С. У. К. у Ванкувер.

Відвідувачка хворих — Катерина Трач
Кольпортерка "Жіночого Світу" — Марія Король
Контрольна Комісія:
Михайлина Шарик — Бронислава Лашин — Дарія Лазорко.

До голосу в 1953 році прийшла Управа:

Голова — Ірина Лавришин
Заступниця Голови — Параскевія Макара
Секретарка — Михайлина Шарик
Скарбничка — К. Кірик
Членка Управи — Бронислава Боднарчук
Господиня — Марія Король
Контрольна Комісія:
Меланія Неділя — Бронислава Лашин — С. Ткачук.

В 1954 році Відділ ОУК у Ванкувер працював під проводом Управи в складі:

Голова — Марія Король
Заступниця Голови — Анна Трач
Секретарка — Ірина Гайдей
Скарбничка — Бронислава Лашин
Контрольна Комісія:
Анна Хмелик — Бронислава Боднарчук — Ірина Лавришин.

Загальна кількість членок Відділу в році виносила сімнадцять, готівки в касі мав Відділ на початку року дол. 27.97.

На початку Відділ ОУК не влаштовував ніяких самостійних імпрез, тільки помагав Філії УНО, а самий звернув усю свою увагу на збільшення числа членства. Багато уваги присвячено теж тоді збіркам на пересилку одягів і харчів українським скитальцям в Европі. В дальших роках членки ОУК уже самостійно влаштовували спільні Свят-Вечорі і Свячене, а також кожнорічно академію на честь Ольги Басараб, помагаючи Філії УНО, як і давніше, в інших святкових академіях, концертах та всяких інших підприємствах, як пікніки, базарі та різні культурно-освітні імпрези.

УПРАВА ВІДДІЛУ ОУК У ВАНКУВЕР У ЮВІЛЕЙНОМУ 1955 РОЦІ

Зліва до права, згори, перший ряд: Марія Шустак, Марія Капустяна (відвідувачка хворих), Феліція Насальська, Параня Дипчій (членка Контр. Ком.), Анна Мандзій (господиня). Другий ряд: Ірина Гайдей (секретарка), Марія Король (голова), Броніслава Лашин (скарбничка). Третій ряд: Анна Хмелик (чл. Контр. Ком.), Юлія Курляк, Броніслава Боднарчук (чл. Управи), Анна Трач (чл. Контр. Ком.). Бракує: Ірина Лавришин (заст. голови).

Давалася теж поміч "Рідній Школі" при Філії УНО, до якої треба було вишукувати українських дітей з міста і доживлювати молодь незаможних батьків.

Катерина Дуда, одна з основоположниць Відділу ОУК у Ванкувер і перша його голова.

При різних нагодах відбувалися збірки на підтримку своєї преси, це пересилалося потім на пресовий фонд "Нового Шляху" і "Жіночого Світу".

З фінансового боку діяльности Відділу ОУК у Ванкувер треба згадати, що всі його прибутки складалися на суму $4,070.47, а витрати за цей час виносили $3,123.06.

Майже ввесь тягар праці спочивав на членках-основницях, нових членок прибувало мало, а коли й прийшли вони, то виїжджали пізніше з Ванкуверу на Схід.

Співпрацю з іншими жіночими організаціями в Ванкувер нав'язати трудно, хоч Відділ ОУК не проминає ні одної нагоди, щоб не виступити з ініціятивою На жаль, усе ще групові інтереси перемагають над національними.

Через розкиданість по місті та переобтяження домашньою працею деякі жінки нерадо влучуються в організаційну діяльність. Ідучи їм назустріч, членки ОУК відвідують їх по домах і стараються вести з ними розмови про українські справи та про наші обов'язки супроти свого народу.

Які б не були непригожі умовини до організаційної праці, Відділ ОУК ніколи не занедбував своїх обов'язків, виконає їх і на майбутнє.

Спільний Свят-Вечір для нових і давніх поселенців у Ванкувері 1949 р., що його підготовили членки Відділу ОУК.

ЮЛІЯ К. ЯВОРСЬКА

Відділ ОУК у Виндсор

Дата дня 27 грудня 1931 року творить історичний момент у діяльності й розвитку Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб у Виндсор. Після довшої підготови і стараннями п-и Ю. К. Мартинюк і тодішнього голови УСГ, Франца Мартинюка, відбулися того дня основні Загальні Збори в домі подружжя Т. Марцінів при вул. Перент. Присутних було 16 членок Співацько-Аматорського Гуртка УСГ, симпатиків і Управи УСГ.

Збори відкрив Франц Мартинюк і в своїй вступній промові вияснив потребу заложення жіночої організації при УСГ.

На предсідницю обрано п-у Юлію К. Мартинюк, а на секретарку Надію Марцінів.

Також заступник голови УСГ, Павло Дуда, виголосив реферат, навів приклади великої відваги й хоробрости української жінки в нашій історії. Потім на внесення і вияснення п-и Юлії К. Мартинюк, хто була Ольга Басараб, прийнято назву: "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб при УСГ у Виндсор". Зараз вписалося 16 членок до Товариства й обрано тоді Управу на 1932 рік у такому складі:

Голова — Юлія К. Мартинюк-Яворська
Заступниця Голови — Христя Лиса-Мартинюк
Секретарка — Надія Марцінів
Скарбничка — Анна Войтаківська-Таращук
Господиня — Наталія Нікон
Контрольна Комісія:
Марія Мельник — Софія Коваль — Марія Гуменюк.

Крім обраних до першої Управи належали відтоді до Товариства ще ось такі перші її членки-піонерки: Базилюк Анна, Боднар Марія, Галиш Марія, Адамчук Олександра, Касюрак Валерія, Макон Текля, Різник Текля і Савчук Марія. (Гл. світлина на стор. 25 і 30).

Намічено плян праці на найближчий час і встановлено членський внесок у висоті дол. 1.00 на рік від особи. На закінчення голова Зборів подала деякі вказівки, щоб усі членки Товариства зразково поводилися публічно і старалися бути прикладом для других.

Властиво, в хвилі свойого заснування "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" у Виндсор мало вже за собою фактично повний рік праці. Бо його членки збиралися при Гуртку УСГ від самих його початків, від листопада 1930 року, брали участь у "Співацько - драматичному Гуртковї", що давав концерти й аматорські театральні вистави, ходили з колядою та зо щедрівкою на українських інвалідів і на "Бойовий Фонд" і взагалі активно виявляли себе в кожній ділянці національної праці, що тоді велася в Виндсор під фірмою УСГ.

Від початку своєї діяльности УСГ знайшла собі приміщення в залі української греко-католицької парохії і разом з нею містилося там теж “Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб”. Це тягнуло за собою обов'язок брати участь теж у житті парохії і членки виявляли там свою діяльність різними способами, а найбільше в прикрашенні церкви вишивками і штучними квітками. Зокрема більшу активність у тому напрямі виявили членки Наталія Нікон і Галина Мартинюк, що вишили обрус на престіл і давали свої вишивки на церковний базар.

Під проводом Олі Шумської зорганізовано дітей парохіяльної “Рідної Школи” в віці між 12 і 15 років у гурток, давши йому назву “Молода Громада”. Ведено там навчання української вишивки, а також відбувалися цікаві гри й забави та гутірки про нашу бувальщину. Покінчивши “Рідну Школу” діти переходили в “Гурток Молоді”, що гарно розвивався і тішився опікою та допомогою “Жіночого Товариства ім. Ольги Басараб”.

Роки 1932 і 1933 занотувалися в пам'яті загальним безробіттям. Вести нормальну суспільну працю було нелегко і тому перед доволі тяжким завданням станула обрана на 1933 рік Управа з таких членок:

Голова — Юлія К. Мартинюк-Яворська
Заступниця Голови — Марія Мельник
Секретарка — Анна Войтаківська
Скарбничка — Наталія Нікон
Господиня — Христя Лиса-Мартинюк
Контрольна Комісія:
Текля Різник — Софія Коваль-Лиса.

Помимо дуже тяжких часів усе таки з дрібних датків по 25 і 50 центів висилано допомогу “Визвольному Фондові”, українським інвалідам і “Рідній Школі”, жертвовано теж на інші цілі. Як дуже прикрі часи настали тоді, можна собі уявити з того, що нпр. святочний концерт у честь Ольги Басараб дав усього дол. 10.05 чистого приходу.

Праця пожвавилася, коли в 1934 році постала Центральна Управа ОУК у Саскатуні і коли “Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб при Гуртку УСГ в Виндсор” перемінилося на Відділ ОУК. Керувала ним тоді Управа:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Анна Ґапа
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Христя Мартинюк
Господиня — Марія Андрейців
Контрольна Комісія:
Марія Андрушко — Олена Лисай.

Відділ примістився у винаймленій крамниці при вул. Текомсі. В 1935 році діяла Управа:

Голова — Анна Ґапа
Заступниця Голови — Христя Мартинюк
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Текля Різник
Господині — Анна Реванковська і Феня Кіндяк
Контрольна Комісія:
Юлія К. Яворська — Олена Лисай.

Того року вписалося кілька нових членок. З діяльности Відділу слід відмітити заснування власної "Рідної Школи", бо до того часу навчання велося тільки вакаційними місяцями, вчителювала Юлія К. Яворська.

Як звичайно, кожного року відбувалися заходами Відділу ОУК Спільні Свят-Вечорі та Спільне Свячене і це, а також традиційні кожнорічні святочні академії для вшанування патронки Організації, Ольги Басараб, було б зайво кожен раз повторяти.

На 1936 рік обрано Управу в такому складі:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Анна Ґапа
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Марія Ґулевич
Господині — Марія Косіковська, Марія Андрейців
Контрольна Комісія:
Анна Мартинюк — Текля Різник.

В цьому році багато часу присвячено підтримці "Нового Шляху". На його пресовий фонд членки жертвували спільно вишиваний обрус з комплетом серветок, до чого багато праці приклали членки Наталія Нікон, Марія Гуменюк, Марія Косіковська, Марія Ґулевич і Юлія К. Яворська.

Коли Виндсор відвідав ген. Микола Капустянський і з того приводу відбулося там велике віче, Членки ОУК взяли на себе обов'язок уладити на його честь прийняття і концерт з багатою програмою.

Започатковано співпрацю з англійськими жінками, спільно влаштовуючи з ними виставу українського народнього мистецтва.

Винайняте приміщення при вул. Текомсі показалося за мале, всі Братні Організації приступили до будови власного "Українського Національного Дому" і Відділ ОУК помагав переводити збірки на ту ціль.

При Відділі заснувався Залізний Фонд, на його розбудову йшли приходи з чайних вечорів.

Рідна Школа в Виндсор у Шевченкові роковини 1945 р.

В 1937 році працює Відділ під Управою:

Голова — Анна Ґапа
Заступниця Голови — Анна Лелюх
Секретарка — Рожа Майковська
Скарбничка — Марія Гуменюк
Господині — Анна Реваковська і Марія Косіковська
Контрольна Комісія:
Юлія К. Яворська — Наталія Нікон.

Секретарка виїхала на якийсь час в Україну і заступала її тоді Юлія К. Яворська.

На 1937 рік припало в Виндсорі кілька відвідин. Найперше завітала сюди організаторка ОУК, Рожа Ковальська, потім гість з Європи, Омелян Сеник-Грибівський, і накінець організатор УНО, Михайло Шарик. Всі вони гостювали теж у Відділі ОУК, їхні доповіді, поради і вказівки до ведення громадської праці багато причинилися до її піднесення.

На Окружному З'їзді УНО і Братніх Організацій у Лондоні, Онт., делеґаткою ОУК вислано заступницю голови Анну Лелюх.

До Управи Відділу на 1938 рік обрано членки:

Голова — Анна Лелюх
Заступниця Голови — Софія Лиса
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбничка — Юлія К. Яворська
Господині — Анна Реваковська і Степанія Косіковська
Контрольна Комісія:
Христя Мартинюк — Наталія Нікон — Анна Ґапа.

Відбувається в Виндсор концерт усіх націй, Відділ ОУК бере участь у спільному хорі УНО і Братніх Організацій, що під дириґентурою Франца Мартинюка здобуває собі признання на тому концерті.

На Крайову Конференцію в Торонто вислано делеґатку в особі Юлії К. Яворської.

В контесті популярности "Нового Шляху" членки МУН з Виндсору (Юлія Поворозник, Анна Мартинюк і Анна Стецій) завдяки допомозі й підтримці ОУК здобувають перше місце для Виндсору.

В "Комітеті Допомоги Карпатській Україні" від ОУК засідає членка А. Панчук.

В цьому році Відділ ОУК переноситься до новозбудованого "Українського Національного Дому ім. Євгена Коновальця" і дістає змогу працювати у власному вигідному приміщенні.

До Управи на 1939 рік увійшли:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Анна Ґапа
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбничка — Анастасія Побережна
Господині — Анна Реваковська і Наталія Нікон
Кореспондентка — Нуся Панчук
Бібліотекарка — Анна Зелена
Контрольна Комісія:
Степанія Косіковська — Софія Лиса — Рожа Майковська.

ВІДДІЛ ОУК У ВИНДСОР НА СВЯТІ СВОГО 15-РІЧЧЯ 3 ЛИСТОПАДА 1946.

Знизу, зліва до права, сидять у першому ряді: М. Спитковська, А. Реваковська, А. Зелена (секретарка), О. Вівчарук (голова), Ст. Савчук (організаторка ОУК на Схід Канади), Ю. К. Яворська (учителька), М. Косіковська, Р. Турус, С. Лиса. Другий ряд: М. Кісіль, М. Стецій, Ф. Кіндяк, Т. Кадлубіцька, Н. Зола, Е. Поцілуйко, М. Гладиш, Н. Нікон, О. Семчук. Третій ряд: Г. Матринюк, К. Гащин, А. Гутник, Бачинська, А. Дзісь, С. Косіковська, О. Гуменюк, М. Стодольна, О. Максимович.

Відбувся курс лекцій "Першої Помочі", навчали лікарі д-р Іван Миськів і потім д-р Антін Вахна, участь брали не тільки самі членки, але й посторонні жінки.

В кампанії сплати довгів за нововибудований "Український Національний Дім" переведено контест популярности, контестанткою від ОУК виступала Анна Реваковська.

Впродовж 1940 і 1941 років діяла одна й та сама Упрваа:

Голова — Анна Реваковська
Заступниця Голови — Варка Лиса
Секретарка — Анна Зелена
Скарбничка — Наталія Нікон
Членки Управи — Марія Гуменюк, Софія Лиса, Христя Мартинюк, Марія Сірко, Юлія К. Яворська.

Відіграно дві аматорські вистави — "Ольга Басараб" і "Сирітські сльози". Гостював з оперетою "Чорноморці" аматорський гурток з Дітройт, для нього влаштовано прийняття.

В найбільшій крамниці в Виндсор, — Смітс Стор, — відбулася виставка українського народного мистецтва, що стягнула багато відвідувачів і немало причинилася до популяризації українців у місті.

Воєнні події заставляють Відділ ОУК до праці в нових ділянках. Заложено Підвідділ "Українського Золотого Хреста" під керівництвом членок Рожі Майковської й Анни Зеленої і посилено співпрацю з "Канадійським Червоним Хрестом", головно в справі збірок на закуп амбулянсу, шиття білля і плетення вовняних речей. Після закінчення війни кожна членка Відділу ОУК у Виндсор дістала відзнаку від "Канадійського Червоного Хреста".

В 1942 році Відділ добре працює під новою Управою з членок:

Голова — Христя Мартинюк
Заступниця Голови — Розалія Турус
Секретарка — Анна Зелена
Скарбничка — Наталія Нікон
Членка Управи — Анна Реваковська
Контрольна Комісія:
Марія Косіковська — Софія Лиса — Марія Гуменюк.

Аматорський гурток поставив штуку "Потерчук".

Відділ помагав збирати гроші на український прапор, його посвячено в цьому році.

Закуплено нові речі до театральної ґардероби і збільшено власний кухонний інвентар.

Продовжуються лекції "Першої Помочі" і санітарний курс.

Розгорнулася велика робота висилки пакетів з дарунками українським воякам у канадійській армії за морем і Відділ ОУК у Виндсор приклав багато праці до тої справи, висилаючи пакети на адреси, отримані з Центральної Управи ОУК та на всі інші адреси, що їх роздобували членки приватним шляхом.

Впроваджено звичай, щоб місячними сходинами Відділу ОУК проводили по черзі щораз інші членки і в той спосіб набували досвіду в керуванні організацією.

ГОЛОВИ ВІДДІЛУ ОУК У ВИНДСОР

Стоять зліва до права: О. Максимович, Х. Мартинюк, О. Вівчарук, М. Стецій, М. Косіковська, А. Войтович; сидять: А. Реваковська, Ю. К. Яворська. Бракує Ірена Зелена.

1943 рік пройшов далі під знаком праці для допомоги воєнним зусиллям Канади. Управа Відділу працювала в складі:

Голова — Марія Стецій
Заступниця Голови — Марія Кісіль
Секретарка — Юлія Ярема
Скарбничка — Наталія Нікон
Контрольна Комісія:
Марія Гуменюк — Софія Лиса — Марія Косіковська.

Крім щорічних концертів і академій відбувся показ українських національних страв у "Канадійському Червоному Хресті", що викликав загальне зацікавлення в місті.

В 1944 році обрано Управу:

Голова — Марія Косіковська
Заступниця Голови — Марія Стецій
Секретарка — Юлія Ярема
Скарбничка — Наталія Нікон
Членка Управи — Христя Мартинюк
Контрольна Комісія:
Софія Лиса — Марія Стодольна — Катерина Дереворіз

До важніших подій у діяльності Відділу в цьому році слід зарахувати спалення мортґеджу на "Українському Національному Домі" спільно з іншими Братніми Організаціями, участь у святкуванні 50-

річчя "Українського Народного Союза", допомога в кампанії на користь "Нового Шляху", збірка на хорого члена УНО Шпитковського, відіграння драми "Невольник" і "День св. Миколая" з дарунками для дітей.

Управа Відділу ОУК на 1945 рік:

Голова — Марія Косіковська
Заступниця Голови — Варка Лиса
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Марія Боднарчук
Членка Управи — Марія Стецій
Господині — Олена Гуменюк, Катерина Войтович і Марія Зола
Представниці до КЧХ — Анна Зелена і Ольга Вівчарук
Дописувачка — Анна Зелена
Представниці до "Жіночого КУК" — Анна Зелена і Марія Стус

Контрольна Комісія:
Юлія Ярема — А. Ковальська — Марія Кісіль.

Допомогова акція огортає поволі всю українську громадськість і зосереджує в "Комітеті Українок Канади", де представниці ОУК відограли дуже активну ролю та були ініціяторками в різних справах.

Попри всю іншу допомогову та зв'язану з военними діями діяльність, перший раз започатковано збірку одягів для українських утікачів у Европі в тому передбаченні, що негайно після відновлення комунікації з Европою треба їм буде прийти з допомогою.

Як звичайно, всі прийняття для гостей у Виндсор спочивали в руках ОУК. Цього року відбулися такі прийняття для д-ра Луки Мишуги і д-ра Лонгина Цегельського з ЗДА та для місцевої Вогневої Сторожі.

Діяльністю Відділу в 1946 році керувала Управа:

Голова — Ольга Вівчарук
Заступниця Голови — Марія Косіковська
Секретарка — Анна Лашкевич
Сакрбничка — Марія Боднарчук
Членка Управи — Анна Реваковська
Відпоручниці УЗХ — Анна Зелена і Степанія Косіковська
Представниці до КУК — О. Гуменюк і Марія Стус
Господині — Анна Дзісь, Марія Зола і Анна Реваковська

Контрольна Комісія:
Марія Кісіль — Софія Лиса — М. Шпитковська.

Окремої дописувачки цього року не обрано, постановлено, що після кожної імпрези допис до "Нового Шляху" напише щораз інша членка.

Продовжувано висилати пачки з одягами і харчами до Европи, вислано 42 пачки.

Влаштовано привітання для сотника д-ра Франца Мартинюка, що вернувся з війни і передав свої враження про війну й переживання вояків та розказав про життя скитальців у Европі.

В організаційних справах Відділ відвідала Евгенія Ситник з Вінніпеґу, крім того гостями Відділу були подружжя Русові, що недавно приїхали до Канади.

На Конґрес КУК у Торонто від Відділу ОУК виїхала делеґатка Г. Реваковська, а на З'їзді УНО і Братніх Організацій Сходу Канади в Монтреалі в імені Відділу брала участь Марія Косіковська.

В цьому році Відділ ОУК у Виндсор святкував свій п'ятнадцятилітній ювілей і на урочисту програму цього ювілею запрошено як головну бесідницю Степанію Савчук з Торонто.

За працю в 1947 році відповідала Управа:

Голова — Ольга Максимович
Заступниця Голови — Марія Косіковська
Секретарка — Марія Ґабода
Скарбничка — Ольга Вівчарук
Членка Управи — Анна Зелена
Господині — Анастасія Бучинська, Олена Гуменюк і Ксеня Гащин
Відпоручниці до КУК — Анна Войтович і Розалія Турус
Контрольна Комісія:
Софія Лиса — Марія Кісіль — М. Шпитковська.

Вислано 33 пачки скитальцям до Європи, нав'язано контакт з письменницею Галиною Кубанською та редакторкою Лідою Бурачинською в Європі й переслано на їхні руки пачки з допомогою.

Приїхали перші українські втікачі з Європи і Відділ ОУК щиро ними заопікувався.

В цьому часі Відділ ОУК вступив у члени місцевої Жіночої Ради, висилаючи туди свої представниці в особах Анни Войтович і Анни Зеленої.

На Крайовій Конференції в Вінніпеґу заступала Відділ Юлія К. Яворська.

Надзвичайно рухливу діяльність проявив Відділ ОУК у 1948 році, коли діяла Управа зложена з таких осіб:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Галина Мартинюк
Секретарка — Анна Зелена
Скарбничка — Ольга Вівчарук
Членка Управи — Марія Стецій

Відділ ОУК у Виндсор в 1951 р. у 20-річчя свого існування.

Господині — Катерина Гащин, Анастасія Бучинська
Відпоручниця до "Жіночої Ради" — Анна Дзісь
дописувачка — Марія Ґабода
Відпоручниці до КУК — Анна Войтович і Анна Реваковська
Контрольна Комісія:
Наталія Нікон — Розалія Турус — Марія Косіковська.

Влаштовано велике прийняття для новоприбулих зо скитальщини українців та оточено щирою опікою самотніх дівчат, що приїхали до Виндсор з Європи і працювали як домашні працівниці в Академії Ст. Мері й Академії Ґленґард. Передплачено їм "Новий Шлях" і частими відвідинами підтримувано їх на дусі, за те помагали вони співати в хорі ОУК, що налічував тоді 70 осіб під дириґентурою Галини Гошинської.

Ішла співпраця з Відділом "Національної Жіночої Ради" в акції просвітлювання промінням Рентґена, допомоги міському музеєві, спільній добродійній діяльності всіх харитативних організацій відомій у Канаді під назвою "Червоного Пера", в виборах та в різних урочистостях, що їх переводив Департамент Громадянства.

На З'їзд до Торонто вислано делеґатку Анну Войтович.

"Український Золотий Хрест" у місті Дітройт відбував свої святкування в тому часі і Відділ ОУК у Виндсор узяв там громадну участь.

"Пласт", що свіжо заложився в Виндсор і примістився в "Українському Національному Домі", теж дістав моральну й організаційну підтримку від ОУК.

В часі "Свята Книжки" Відділ ОУК зорганізував виставку українського народного мистецтва, що тривала три дні.

В осінньому базарі, влаштованому спільно з іншими Братніми Організаціями Виндсору, контестантки Відділу ОУК, К. Попович та І. Дуда, здобули першорядний успіх.

Відбулася в Відділі дебата на тему ролі села й міста в сусільності, а на Різдво поставлено штуку "Месія".

На 1949 рік припала Управа в складі:

Голова — Анна Войтович
Заступниця Голови — Юлія К. Яворська
Секретарка — Наталія Нікон
Скарбничка — Ольга Вівчарук
Членка Управи — Анна Романчак
Господині — Анастасія Лизень, Анастасія Бучинська і Аполонія Мартинюк
Відпоручниці до КУК — Галина Мартинюк і Анна Реваковська
Контрольна Комісія:
Розалія Турус — Софія Лиса.

Відбувалися збірки на залишених в Європі вдів і сиріт, переведено теж збірку на сиротинець в Анкастер.

На вічі в Виндсор виступала Ірина Павликовська, гостя з Європи, та Олена Лотоцька з ЗДА. Обидві їх гостила в свойому домі членка Галина Мартинюк.

На Крайову Конференцію в Вінніпеґу виїздила Юлія К. Яворська.

Відділ "Товариства Прихильників Організації Об'єднаних Націй" у Виндсор запросив злучений хор усіх українських організацій у мі-

З приводу 20-річчя Відділу Ю. К. Яворська вітає Степанію Савчук на ювілею в Виндсор.

сті на вечір колядок у кіні Капітоль, у тому хорі поважну участь узяли членки Відділу ОУК.

Справами Відділу в 1950 році порядкувала Управа:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Аполонія Мартинюк
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбничка — Наталія Нікон
Членка Управи — Анна Войтович
Відпоручниці до льокального Відділу Н.Ж.Р. — Галина Мартинюк і Юлія Мудра
Господині — Олена Гуменюк, Анастасія Бучинська і Анастасія Лизень.
Помічниці до ґардероби — Марія Кісіль, Дора Поцілуйко

Контрольна Комісія:

Ольга Вівчарук — Анна Зелена — Розалія Турус.

До виставки українського народного мистецтва з рамени місцевого Відділу "Комітету Українок Канади" від ОУК делеґовано членки Юлію Мудру, Галину Мартинюк, Анну Войтович, Софію Лису і Юлію К. Яворську.

Від "Осередку Української Культури й Освіти" відвідала Відділ Тетяна Кошиць з доповіддю п. н. "Українська народна пісня і ноша".

В контесті популярности на 20-літній Ювілей "Нового Шляху" взяла участь членка Розалія Турус.

Влаштовано три бенкети і ще додатково прийняття для Віри Турус і Ніни Мудрої, учениць "Вищих Освітніх Курсів".

На Крайову Конференцію ОУК делеґовано Юлію Мудру, а в Провінційному З'їзді в Торонто заступала Відділ Юлія К. Яворська.

В 1951 році до керми Відділом прийшла Управа:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Ірина Зелена
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбничка — Наталія Нікон
Членка Управи — Галина Мартинюк
Господині — Анастасія Бучинська, Анастасія Лизень,
Олена Гуменюк і Ольга Дмитрів
Представниці до КУК — Юлія Мудра і Галина Мартинюк
Представниці до "Жіночої Ради" — Анна Зелена і Ст. Косіковська
Дописувачка — Ірина Зелена
Кольпортерка "Жіночого Світу" — Юлія Мудра

Контрольна Комісія:

Ольга Вівчарук — Розалія Турус — Марія Стецій.

На велику академію в честь патронки Організації запрошено з доповіддю брата Ольги Басараб, проф. Северина Левицького.

Для "Жіночого Світу" приєднано 48 передплат.

Місяць березень призначено на вечірнє спільне читання творів Тараса Шевченка.

Відділ відвідали Голова Центральної Управи ОУК, Ольга Стебницька зо Ст. Боніфас та редакторка "Жіночого Світу", Степанія Бубнюк з Вінніпеґу.

Закуплено нову кухню й збільшено інвентар кухонної посуди.

Відбувся двадцятирічний ювілей Відділу з гарною програмою, на головну бесідницю запрошено Степанію Савчук з Торонто.

Почестю й обов'язками членок Управи на 1952 рік наділено особи:

Голова — Ірина Зелена
Заступниця Голови — Розалія Турус
Секретарка — Анна Зелена
Скарбничка — Наталія Нікон
Членка Управи — Юлія К. Яворська
Господині — Анастасія Лизень, Ольга Дмитрів і Дора Поцілуйко
Дописувачка — Ольга Дмитрів
Представниці до КУК — Марта Назаревич і Ольга Максимович
Представниці до "Жіночої Ради" — Степанія Косіковська
і Анна Войтович
Відпоручниці до "Рідної Школи" —
Марта Назаревич і Анастасія Бучинська
Відвідувачки хворих —
Марія Косіковська, Анна Василюк і Дора Поцілуйко

Контрольна Комісія:

Ольга Вівчарук — Марія Косіковська — Марія Стецій.

Запрошено на виступ у Виндсор Оленку Ґердан-Заклинську з її танками.

Представниці Управи брали участь у святі Ольги Басараб Відділу ОУК у Лиминґтон.

Переведено збірку на ялинку дітям у Німеччині і для хворого українця в санаторії в Італії, а на потреби одної з українських шкіл у Німеччині Відділ оподаткував себе по дол. 10 місячно.

У Провінційному З'їзді "Канадійської Жіночої Ради" участь узяли дві делеґатки Відділу, Анна Зелена звітувала там про працю Відділу ОУК у Виндсор.

ВІДДІЛ ОУК У ВИНДСОР 1955 РОКУ

Зліва до права, знизу, перший ряд: Г. Мартинюк, Н. Нікон, А. Войтович, Ю. К. Яворська, І. Зелена, М. Косіковська, М. Стецій. Другий ряд: А Зелена, О. Максимович, Ф. Бучок, О. Вівчарук, А. Когуч, Л. Козак, М. Ковч, Р. Турус, С. Лиса, М. Кісіль, А. Попіль. Третій ряд: К. Гащин, С. Косіковська, М. Лозинська, О. Дмитрів, А. Василюк, О. Лисай, Ю. Мудра, М. Цап. Бракують: А. Бучинська, А. Дзісь, О. Сагайдак, М. Мисевич, К. Войтович, А. Лизень, В. Шуст, К. Кіндяк, Д. Поцілуйко.

На мистецьку виставку до Парижа в Франції вислано одну з цінніших вишивок.

Цього ж року Організація УНО в Канаді святкувала своє двадцятиліття. В Виндсор у тому святі брав участь хор ОУК під орудою Анни Зеленої.

В контесті "Жіночого Світу" членка Ольга Дмитрів займає п'яте місце.

До Управи Відділу на 1953 рік обрані:

Голова — Марія Стецій
Заступниця Голови — Юлія К. Яворська
Секретарка — Софія Лиса
Скарбничка — Наталія Нікон
Членка Управи — Ірина Зелена
Відпоручниці до КУК — Анастасія Лизень і Ольга Дмитрів
Відпоручниці до "Жіночої Ради" —
Анна Войтович і Степанія Косіковська
Відпоручниці до "Рідної Школи" —
Марте Назаревич і Анастасія Бучинська
Дописувачка — Ірина Зелена
Кольпортерка — Юлія Мудра

КОМІТЕТ 25-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ ОУК У ВИНДСОР, ОНТ.

Сидять з ліва до права: А. Реваковська, Я. Лозинська (секретарка), М. Косіковська (голова), О. Вівчарук (скарбничка), Ю. Яворська. Стоять з ліва до права: Ф. Бучок, А. Когуч, І. Зелена, Г. Мартинюк, А. Войтович, А. Зелена.

Господині — Анастасія Лизень, Анна Войтович і Ольга Дмитрів
Контрольна Комісія:
Ольга Вівчарук — Марія Косіковська — Розалія Турус.

Найважнішою подією в житті Організації цього року була віднова Доросту МУН завдяки членці ОУК, Юлії К. Яворській.

Хор ОУК запрошено до виступу на святкування ОДВУ в Дітройті.

В контесті "Нового Шляху" від Відділу ОУК у Виндсор виступала Ярослава Ковч, зайнявши в ньому дев'яте місце.

Відділ узяв чинну участь у збірці "Місцевої Жіночої Ради" на поборювання недуги рака.

Діяльність Відділу, що останніми роками йшла втертими шляхами організаційної праці та не надто вибивалася між іншими Відділами ОУК у Канаді, знову висунулася наперед у 1954 році під Управою в складі:

Голова — Юлія К. Яворська
Заступниця Голови — Ірина Зелена
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбничка — Наталія Нікон
Членка Управи — Марія Стецій
Представниці до КУК — Ольга Дмитрів і Софія Лиса
Представниці до "Жіночої Ради" — Анна Зелена і Ольга Вівчарук
Відпоручниці до "Рідної Школи" —
Марта Назаревич і Юлія К. Яворська
Кольпортерка "Жіночого Світу" — Юлія Мудра
Господині —
Анна Дзісь, Анастасія Бучинська, Ольга Дмитрів
і Анна Василюк
Культурно-освітні референтки —
Ірина Зелена, Юлія К. Яворська і Ярослава Лозинська
Відвідувачки хворих — Анна Войтович і Ярослава Лозинська
Контрольна Комісія:
Ярослава Ковч — Розалія Турус — Анна Войтович.

Разом з Братніми Організаціями дано в цьому році сім концертів і самостійно виставу "Різдвяна Ніч".

Членка Євгенія Боднар на товариській вечірці виголосила доповідь "Спомини з учительського життя під Совєтами".

Відсвятковано всі національні свята й урочисті академії, як і попередніми роками.

Відділ помагав "Літературно-Мистецькому Клюбові" з Дітройту влаштувати літературний виступ письменника Уласа Самчука.

Взято участь у маніфестаціях з нагоди століття міста Виндсор.

Відійшла більша допомога на видавничі справи "Жіночого Світу", "Нового Шляху" та "Альманаху ОУК". Не забуто теж і про "Осередок Української Культури й Освіти".

На українських дітей у Німеччині членка Галина Мартинюк зібрала дол. 202.50. Для хворих українців у шпиталях і в місцевій санаторії створено невеличкі бібліотечки з українських книжок.

Влаштовано гарну гостину для голови СФУЖО, Олени Кисілевської, і започатковано підготову до свята 70-ліття жіночого українського руху.

Відділ ОУК узяв участь в урочистому посвяченні добудови "Українського Національного Дому", що закінчилася в цьому році.

За час існування Відділу ОУК у Виндсор перенеслися до вічности її членки:

У вересні 1943 — Марія Гуменюк, мати трьох дочок і трьох синів, з яких два брали участь у війні.

25 грудня 1953 — Анастасія Зола, мати трьох синів.

Нехай спочивають з Богом і живуть у пам'яті нашого Відділу!

З великою посвятою й відданістю виконують свої обов'язки в Відділі ОУК такі членки його Управи на 1955 рік:

Голова — Анна Войтович
Заступниця Голови — Ірина Зелена
Секретарка — Марія Косіковська
Скарбничка — Наталія Нікон
Членка Управи — Марія Стецій
Представниці до "Рідної Школи" —
Юлія К. Яворська і Галина Мартинюк
Представниці до "Жіночої Ради" — Анна Когуч і Анна Зелена
Представниці до КУК — Ірина Зелена і Юлія Мудра

Членка Відділу ОУК у Виндсор Н. Зола (з лівої сторони) (* 26. VI. 1887 — † 25. XI. 1953).

Членка Відділу ОУК у Виндсор М. Гуменюк (з правої сторони) (* 2. VIII. 1889 — † 19. IX. 1943).

Кольпортерка "Жіночого Світу" — Ольга Дмитрів
Дописувачка — Ярослава Лозинська
Господині — Ольга Дмитрів, Анна Василюк і Анастасія Бучинська
Культурно-освітні Реферерентки —
Ярослава Лозинська, Ірина Зелена і Юлія К. Яворська
Відвідувачки хворих —
Софія Лиса, Анна Василюк, Галина Мартинюк і Феня Бучок.

До Відділу вписалися нові членки Анна Когуч, Марія Цап і Люба Козак. Відзначено поважною святочною програмою жінок-героїнь і ряд других національних свят. Спільно з іншими жіночими організаціями міста Виндсор відсвятковано 70-ліття українського жіночого руху, на головну бесідницю туди запрошено українську радну міста Дітройту, Марусю Бек, промовляли теж представниці неукраїнських жіночих організацій, що при тій нагоді ближче запізналися з українським жіночим рухом. Переведено збірку на "Осередок Української Культури й Освіти".

На Ювілейну Крайову Конференцію ОУК в Торонто делеґаткою була Юлія К. Яворська, а контестанткою — Феня Бучок, що придбала дол. 478.24 і здобула четверте місце в змаганні.

Галина Мартинюк, Анна Когуч, Софія Лиса й Анна Войтович учили членок писати писанки, з котрої то науки користав теж МУН, Доріст МУН і посторонні одиниці.

25-РІЧЧЯ ОУК У ВИНДСОР

Сидять зліва до права: Г. Мартинюк, С. Лиса, Н. Никон (скарбничка), Ю. Яворська (голова), А. Зелена, С. Савчук (голова ЦУ ОУК), М. Косіковська (секретарка), І. Зелена, А. Войтович, А. Реваковська. Другий ряд зліва до права: А. Сагайдак, О. Максимович, О. Дмитрів, А. Василюк, А. Когуч, А. Бучинська, О. Вівчарук, О. Лисай, Д. Поцілуйко, Р. Турус, А. Дзісь, М. Мисевич, С. Коковська, К. Гащин, Я. Лозинська, М. Войтович, Ф. Бучок. Третій ряд зліва до права: Ф. Кіндяк, М. Цап, М. Назаревич, М. Кісіль, А. Лизень, А. Лизень, А. Попіль. Бракують на знимці: М. Стецій, Ю. Мудра, Я. Ковч, Л. Козак, Ю. Гладчук, Е. Боднар, В. Шуст.

Зложено більшу допомогу Центральній Управі ОУК на видання Ювілейного Альманаху.

В часі Різдва членки ходили з колядою і відвідали українських хворих по шпиталях і санаторіях.

Відділ був помічним місцевому Відділові МУН у переведенні святкувань 20-ліття МУН, крім того для інших організацій улаштував два бенкети. З інших імпрез треба згадати дві товариські вечірки з перекускою, чотири святочні сходини з різних нагод. Розпродано 45 книжечок "Український народний одяг".

Спільно з Братніми Організаціями вшановано полк. Андрія Мельника в його 65-ті роковини з дня народження.

Голова Відділу Анна Войтович і членка Юлія К. Яворська репрезентували Відділ у урочистій церемонії посвячення прапору Відділу УЗХ в Дітройті.

Від хвилі заложення Відділу ОУК у Виндсор аж по сьогоднішній день залишилися в ньому членками ось такі піонерки Організації, що двадцять і п'ять років несуть на своїх плечах організаційні обов'язки:

Юлія К. Яворська	Оля Максимович	Софія Лиса	Анна Зелена
Наталія Никон	Розалія Турус	Феня Кіндяк	Катерина Войтович.

Відділ ОУК у Виндсор стояв у постійному зв'язку з Центральною Управою ОУК і пильно та точно виконував усі її доручення. Всі його членки працювали активно на різних становищах в Організації, як це можна бачити зо складу Управ Відділу в кожному році.

З причини свого положення над самою границею ЗДА доводилося Відділові ОУК у Виндсор часто співпрацювати з українськими національними установами міста Дітройту і тут він був неначе помостом між Канадою і Злученими Державами Північної Америки.

ГОТУЮТЬ ПИСАНКИ В 1954 Р. (ДЛЯ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ПРОГРАМИ)

З ліва до права: М. Косіковська, М. Ґринюк, Г. Мартинюк, А. Войтович.

ЄВГЕНІЯ СИТНИК

Відділ ОУК у Вінніпеґу

Коли говоримо про історію Відділу ОУК у Вінніпеґу, то мусимо зачинати її від гуртка дівчат, що створився при Осідному Гуртку "Української Стрілецької Громади" в тому місті.

Місто Вінніпеґ відограло важливу ролю в житті українців Канади. Положене по самій середині Канади — на межі Сходу й Заходу — неначе сама природа призначила його на перехідне місце для всіх, хто приїжджав до Канади і рішався пізніше, чи їхати далі на захід, чи в східні провінції. До того Манітоба — а Вінніпеґ її столиця — це провінція, куди перед роками почали приїжджати перші українські поселенці до Канади. Все те разом складалося на те, що в Вінніпеґу почали творитися перші зав'язки організованого українського громадського життя, тут постали пізніше централі різних його напрямків, тут мала свій осідок українська преса.

З тієї причини Вінніпеґ став теж колискою українського жіночого націоналістичного руху, об'єднаного пізніше в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Хоч початки його губляться в мряці — доволі важко відтворити їх у спогадах з-перед майже тридцяти років — то мимо того можна ствердити, що в'яжуться вони з організаційною діяльністю "Української Стрілецької Громади", якої перший, так званий "Осідний Гурток", створився в Вінніпеґу в 1928 році. Коло тієї організації гуртувалися вже дуже скоро українські дівчата, виконуючи всяку допоміжну організаційну працю. При тому нав'язується добра співпраця з товариством "Канадійське Українське Жіноцтво", що під проводом своєї Голови, великої української патріотки, бл. п. Анни Йонкер, від самого початку УСГ в Вінніпеґу дружньо з нею співпрацювало.

І тут, з одного боку серед дівчат при "Осідному Гуртку УСГ" і з другого серед прихильно до УСГ настроєних членок "Канадійського Українського Жіноцтва" треба шукати початків пізнішого Відділу ОУК у Вінніпеґу.

На Великдень 1931 року Товариство "Канадійське Українське Жіноцтво" влаштувало "спільне свячене" для членів УСГ і згуртованих при ньому дівчат і там, у товариській гутірці, рішено перевести в життя давніше вже назріле діло — створити окремий "Дівочий Відділ при Осідному Гуртку УСГ в Вінніпеґу". Це й сталося зараз чергової неділі. В домівці УСГ при вулиці Селкірк відбулися перші збори жінок і дівчат при співучасті коло 20 осіб, до чого дали ініціятиву Євгенія Ситник і Анна Музика, пізніше одружена Мота. На тих зборах Секретарка "Канадійського Українського Жіноцтва", Євгенія Ситник, виголосила реферат п. н. "Ціль і значення української жінки в організації", після чого обрано першу Управу Відділу.

З піонерок "Дівочого Відділу", що визначилися активною працею в нім, слід згадати такі особи, в азбучному порядку:

Білоус Анна, пізніше одружена Левицька,
Безпалко Текля, пізніше одружена Найчук,
Гупалівська Ольга, пізніше одружена Стебницька,
Ґрещук Наталя, пізніше одружена Кобилянська,
Ґрещук Сабіна, пізніше одружена Рабець,
Криськів Анна,
Лежанська Марія, пізніше одружена Дунець,
Липова Софія, пізніше одружена Проців,
Михалович Ірена, пізніше одружена Дячун,
Музика Анна, пізніше одружена Мота,
Наумик Анна, пізніше одружена Стоділка,
Наумик Марія,
Небесна Марія, пізніше одружена Ромінська,
Побігушка Софія,
Семенюк Анастасія, пізніше одружена Кобзар,
Совин Марія, пізніше одружена Глібчук.

Згодом, у 1932 році, до них прибули ще Катря Кутна й Анна Бідочка. (Світлини "Дівочого Відділу" на стор. 29 і 31).

Головами "Дівочого Відділу" були Ірена Михалович, одружена Дячун, Анна Музика - Мота й Ольга Гупалівська-Стебницька.

"Дівочий Відділ при Осідному Гуртку УСГ" проіснував поверх три роки. Праця в ньому йшла двома шляхами: з одного боку помагав він "Українській Стрілецькій Громаді" в її звичайній організаційній роботі, з другого старався підносити загальну й політичну освіту своїх членок і заправляти їх до самостійної громадської праці. До першого роду діяльности належали такі справи, як пильнувати товариської сторінки в житті УСГ. "Дівочий Відділ" улаштовував спільні Свят-Вечорі і Свячене для членів УСГ і прихильників, до нього належала організація таких імпрез як чайні вечорі, пікніки, базари, участь у театральних аматорських виставах, у хорах, концертах і т. п. Дівчата причинилися теж до закупу і сплати інстдументів для духової оркестри УСГ.

Група "Дівочого Відділу" в Вінніпеґу літом 1932 р. Внизу по середині О. Гупалівська-Стебницька.

З інших спільних акцій та в її рамах слід згадати ще виступи дівчат з ритмічними ступи дівчат з ритмічними вправами та громадну їх участь у всіх загальних виступах УСГ. Вільноручних вправ учила Ольга Гупалівська - Стебницька, вона теж пошила однострої для всіх членок "Дівочого Відділу".

У власній ділянці праці "Дівочий Відділ" дбав про поглиблення освіти своїх членок. Для тієї цілі служили освітні вечірки, куди запрошувано з рефератами українських громадських діячок і діячів, курси української мови — перший такий курс вела Євгенія Ситник — дебати на всякі актуальні теми, гутірки й дискусії.

Найбільш гідним уваги ділом членок "Дівочого Відділу" було зорганізування в часах депресії харчівні для безробітних членів УСГ при чому дівчата — самі тяжко працюючи і при дуже малих своїх зарібках, часто по дол. 5 або 10 місячно — оподаткували себе місячними датками на ту ціль, нерідко віддаючи на неї останній свій гріш. Треба признати, що в тому ділі допомагало теж Товариство "Канадійське Українське Жіноцтво".

З часом "Дівочий Відділ при Осідному Гуртку УСГ" в Вінніпеґу і деякі членки Товариства "Канадійське Українське Жіноцтво" злучилися в один сильний Відділ ОУК у Вінніпеґу. В тому часі членство його значно розрослося, бо щораз більше вступали туди вже й заміжні жінки. Хоч, з другого боку, багато добрих і вартісних членок від'їхали на схід, бо тяжкі часи економічної депресії змушували їх покидати Вінніпеґ і шукати заробітку в інших містах Канади, як Содбури, Монтреал, Торонто й інші.

Двадцятьп'ять років у житті Відділу ОУК у Вінніпеґу — довгий це час і багато дечого прийшлося в ньому пережити. За того чверть століття пройшло через Відділ багато членок, що цілими роками вкладали туди свої щирі труди і складали щедрі жертви для визвольної української справи, для добра українського народу і для здобуття йому доброго імени в Канаді. Хотілося б згадати про ті їхні заслуги і насвітлити докладно цілість їхньої праці, але на те не вистачає місця в альманаху цілої Організації, на те треба було б складати окремий альманах Відділу ОУК у Вінніпеґу. Нехай же ж бодай частинно скаже про їхню працю цей виказ становищ, що їх вони в своїй Організації займали.

Сидять зліва до права: Анна Музика-Мота, Анна Криськів. Стоять: Софія Побігушка, Марія Глібчук-Совин, Анна Наумик-Стоділка.

Головами в Відділі були:

Баган М. — один раз
Божок Анастасія — два рази
Вах Анна — один раз
Дякунчак Катерина — два рази
Ковалишин Надя — три рази
Кутна Катря — два рази
Семака Ольга — чотири рази
Ситник Євгенія — шість разів
Турко Анна — один раз
Шеремета Анастасія — три рази
Ірена Туркевич-Мартинець — один раз

На секретарських постах у Відділі стояли:

Бабій Євгенія
Ґерич Марія
Ґрабовецька Марія
Ґуляй Марія
Дунець Марія
Калинюк Ліда
Лазор Катерина
Маґера Марія
Семака Ольга
Ситник Євгенія
Стадник Анна
Стахів Євдокія
Стебницька Ольга
Цибульська Ганка
Шепертицька Галя

Скарбнички Відділу ОУК у Вінніпеґу:

Басс Анастасія
Гайворон Марія
Гуцалюк Розалія
Ґерич Марія
Калинюк Ліда
Кобзар Анастасія

Відділ ОУК у Вінніпегу 1935 р.

Король Марія
Крицько Марія
Кутна Катря
Кушнір Корнеля
Мота Анна
Скегар Марія
Стойко Анна
Трупіш Анна
Харамбура Ольга

Культурноосвітні референтки Відділу:

Білоус Анна — один раз
Дякунчак Катерина — один раз
Залозецька Софія — три рази
Стахів Євдокія — два рази.

Обов'язки господинь у Відділі виконували:

Басс Анастасія
Будзан Анастасія
Василюк Анна
Гайворон Марія
Кобилянська Варвара
Гевак Степанія
Гуцуляк Розалія
Довжанська Анна
Кінах Анна
Кобзар Анастасія
Коваль Казимира
Король Марія
Костів Ліна
Кушнір Корнеля
Малицька Катря
Нагорняк Параня
Нецкар Євдокія
Продай Меланія
Стойко Анна
Чайківська М.

Представниці до "Канадійського Червогоно Хреста":

Басс Анастасія
Касюхнич Олена
Кінах Анна
Кобзар Анастасія
Продай Меланія.

Участь у різних контестах з рамени Відділу ОУК у Вінніпеґу брали такі членки, або доні членок:

Будзан Галя
Василюк Анна
Гайворон-Калинюк Ліда
Касюхнич Олена
Ковалишин Надя
Кушнір Корнеля
Нагорняк Параня
Нижник Н.
Піуш Розалія
Стебницька-Каптій Леся
Коваль Казимира
Турко Анна
Шеремета Анастасія.

Учительки "Рідної Школи":

Білоус Анна — два роки (старші кляси при УНО)
Ґуляй Марія — два роки (англійська мова)
Зорич Ярослава — два роки (дошкілля)
Родич Марія — два роки
Ситник Євгенія — шість літ (крім того вчила 15 років при різних товариствах у Вінніпеґу та в околиці на фармах).

Кольпортерки "Жіночого Світу":

Беднарська Ліна
Василюк Г.
Дякунчак Катерина
Юрківська Анастасія

Членки Відділу ОУК у Вінніпеґу, що займали різні становища в Центральній Управі ОУК:

Василишин Анна — два роки Заступниця Голови, два роки членка Провірної Комісії.

Вах Анна — чотири роки Секретарка, два роки Заступниця Голови, два роки Референтка справ молоді.

Ґуляй Марія — шість літ Голова, два роки Секретарка, п'ять літ редакторка жіночої сторінки в "Новому Шляху".

Данько Галя — два роки Референтка справ молоді.

Дякунчак Катерина — два роки Культурно-освітня Референтка.

Климків Йосипа — два роки Референтка справ молоді.

Лазор Катерина — два роки редакторка "Жіночого Світу", два роки Секретарка.

Маґера Марія — два роки Скарбничка, два роки членка Провірної Комісії.

Маценко Степанія — два роки Заступниця Голови, два роки членка Провірної Комісії.

ВІДДІЛ О.У.К. ім. ОЛЬГИ БАСАРАБОВОЇ 1942

А. ГРЕНЬКІВ

А. ДЖУМАГА

А. ШТОЙКО

Е. СИТНИК

А. ВАСС

М. ГЕРИЧ

А. КОВЗАР

К. МАЛИЦЬКА

М. ФЕДИК

К. КОВАЛЬ

Н. КОВАЛИШИН

М. ГУЛЯЙ

М. ГАЙВОРОН

А. ШЕРЕМЕТА

А. ТУРКО

П. ОЛИНИЧ

Т. БУДЗАН

А. НИЖНИК

Ю. ДИЧКЕВИЧ

О. СЕМАКА

М. ПРОДАЙ

К. КУШНІР

М. КОРОЛЬ

О. ФОСТАКІВСЬКА

К. ХМІЛЯР

Е. КУЗИК

М. КОСТІВ

А. ШАЛАЙ

І. ГАПАНОВИЧ

П. НАГОРНЯК

В. ДУЬРАК

Н. ЛАВУТСЬКА

А. СОЛОМОН

Д. КИРИЛЮК

А. ЧАЙКІВСЬКА

П. СЛЮСАРЕНКО

Е. КАРПИН

К. ДУДАР

М. ГРИГОРКА

А. ВІЛІНСЬКА

З "Обжинків" ОУК у Вінніпеґу в 1951 р. З ліва до права: А. Будзан, А. Стойко, М. Продай.

Піуш Розалія — два роки членка Провірної Комісії.

Семака Ольга — два роки Заступниця Голови, десять років Скарбничка, два роки членка Управи.

Ситник Євгенія — два роки Голова, два роки Заступниця Голови, десять років Секретарка, шість літ організаторка, три роки редакторка жіночої сторінки в "Новому Шляху" і три роки співредакторка, чотири роки членка Провірної Комісії, чотири роки Заступниця Голови СФУЖО з рамени Центральної Управи ОУК.

Стахів Євдокія — два роки Культурно-освітня Референтка.

Тарновецька Анна — шість років Голова, два роки Заступниця Голови, два роки членка Провірної Комісії.

Представниці до Централі "Комітету Українок Канади":

Василишин Анна — два роки членка Ради

Вах Анна — три роки членка Провірної Комісії

Ґуляй Марія — два роки Заступниця Голови

Семака Ольга — три роки Заступниця Голови, три роки членка Ради, три роки членка Провірної Комісії.

Ситник Євгенія — чотири роки Голова, три роки Заступниця Голови, чотири роки Секретарка, десять літ представниця до "Комітету Українців Канади", вісім літ представниця до "Фонду Допомоги Українців Канади".

Тарновецька Анна — три роки Заступниця Голови, три роки членка Провірної Комісії.

Представниці до Відділу "Комітету Українок Канади" в Вінніпеґу:

Божок Анастасія
Гевак Степанія
Залозецька Софія
Ковалишин Надя
Маґера Марія
Стахів Євдокія
Тиктор Марія
Шеремета Анастасія
Семака Ольга
Ситник Євгенія (шість років референтка преси в Відділі КУК)
Тарновецька Анна (два роки Голова Відділу, два роки представниця)
Юрківська Анастасія.

Інші теперішні членки Відділу ОУК у Вінніпеґу, не згадані на інших місцях цього перегляду праці:

Барабаш Анна	Керницька Анна	Савчук Марія
Ґудима Єва	Левицька Люся	Тарасюк Степанія
Кавуля Марта	Мельник Ена	Чайковська Люба.

Не сім членкам судилося дожити цеї радісної хвилини, щоб разом з нами розгортати картки історії двадцятип'яти років нашого Відділу, щоб разом з тими, що лишилися при житті, втішатися велчавими здобутками "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Та хоч невблагана смерть передчасно вирвала їх з наших рядів, то пам'ять про тих, що разом з нами творили життя в нашому Відділі, записана на вічність в історії Відділу.

Подаємо їхні імена, щоб зосталися вони на вічну пам'ять в нашому ювілейному альманахові:

Анна Йонкер — жінка золотого серця, опікунка дівчат при Гурткові УСГ, рідна мати для всіх, що в біді і в потребі, заслужена й всіма шанована громадянка, жертвенна патріотка, членка Суду при Центральній Управі ОУК в 1934 році, зразак громадянських чеснот української жінки. Померла 1936 року на 42 році життя.

Павлина Вахняк — два роки була Заступницею Голови в Відділі, спокійна і милої вдачі жінка, незвичайно активна на всіх ділянках праці, помимо того, що була матір'ю кількоро дрібних дітей. Померла в 1944 році на 44 році життя.

С. Білинська — стала членкою в старшому вже віці, проте щиро й віддано працювала для Організації, померла в 1945 році на 65 році свого життя.

Анна Пруська — дуже активна членка, що щедро жертвувала на національні цілі, два роки була Заступницею Голови в Відділі. Від-

З похоронів Анни Йонкер у Вінніпеґу, над домовиною стоїть д-р Г. Йонкер (в окулярах), за ним промовляє Є. Ситник.

значалася поетичним талантом і писала вірші, знана була як добра бесідниця. Померла в 1952 році на 45 році життя.

М. Чайківська — прийшла до наших рядів у старшому вже віці, але не жаліла сил для праці в Організації, радо і старанно виконувала обов'язки Господині Відділу. Померла 1946 року, проживши 62 роки.

Олена Касюхнич — чотири роки була Скарбничкою в Відділі, а крім того його представницею до "Канадійського Червоного Хреста", кількоразова учасниця контестів на будову "Українського Національного Дому". Померла 1955 року, прожила 45 літ.

Анастасія Юрківська — була представницею Відділу ОУК до Відділу "Комітету Українок Канади" в Вінніпеґу, особливо проявила себе в допомозі "Жіночому Світові", бувши одною з найкращих його кольпортерок. Як Господиня Відділу, визначалася жертвенною роботою. Померла ця тиха трудівниця 1955 року на 54 році свого життя.

Анна Стойко — членка Відділу від першого дня його заіснування, в різних часах займала пости Заступниці Голови, Скарбнички і Господині Відділу, працьовита й віддана Організації до останніх хвилин свого життя. Все усміхнена, з добрим словом для кожного на устах — доброти її серця, щирости в відносинах з членками, працьовитости в Організації ніхто не може забути. Померла в 1956 році на 50 році життя.

Заснули вони сном вічним, лишивши по собі глибокий жаль у всіх нас, з якими довгі рок співпрацювали, та в нашій пам'яті не згаснуть вони ніколи. Імена їх вічно записані будуть на скрижалях нашої Організації, а приклад їхнього життя і любови до свого народу світитиме дороговказом для молодшого покоління членок ОУК, що стане їм на зміну. Вічная їм пам'ять!

Праця в Відділі ОУК у Вінніпеґу була така сама як в інших Відділах Організації по всій Канаді. Під директивами Центральної Управи велася там діяльність у ділянках культурно - освітній, гуманітарній допомоги визвольним змаганням України. А крім того Відділ мусів додатково займатися такою працею, як того вимагало його положення в Вінніпеґу, столиці українства в Канаді й осідку різних українських централь. Тут був КУК і ФДУК, тут діяла якийсь час "Жіноча Рада", тут виходили головні українські часописи, тут відбувалися з'їзди, конференції й конґреси — а все те вимагало від членок ОУК різної зв'язаної з діянням тих установ праці.

В ділянці освітньої праці й культурної роботи відбувалися спільні читання, членка Марія Гуляй вела навчання англійської мови, а Євгенія Ситник провадила курси правильного писання, історії України та вміння промовляти. Медична сестра М. Сеницька давала доповіді з ділянки опіки над хворими й помочі в нещасливих випадках. Влаштовувалися різнорідні мистецькі виставки, відбувалися сяточні сходини й академії на честь визначних українок.

Відділ ОУК у Вінніпеґу брав участь у всіх політичних акціях в обороні українських політичних в'язнів, у протестній акції проти нищення українського жіночого руху в Галичині, в усьому, що мало на

"В чужому пір'ї" М. Підгірянки в виконанні дитячого садочка в Вінніпеґу під проводом учительки Я. Зорич 1950 року.

цілі давати моральну й політичну підтримку українському націоналістичному рухові та визвольній боротьбі українського народу. Підтримував українських кандидатів у виборах до Міської Ради й до інших установ міста Вінніпеґу, своїми голосами нераз причинявся до вибору українських радних і опікунів шкіл.

В харитативно - добродійній праці Відділ давав обіди для старців і сліпців, відвідував хворих по домах і лікарнях, переводив сходини спільного шиття і плетення вовняних речей для "Канадійського Череного Хреста", збирав гроші, харчі й одіння на допомогу скитальцям, на поміч українським політичним в'язням і воєнним інвалідам, брав участь у вуличних збірках на користь "Фонду Допомоги Українців Канади" і ін.

На увагу заслугує товариська ділянка праці Відділу. Кожного року влаштовувалися спільні Свят-Вечорі і Свячене, а спільно з Відділом ОУК у Ст. Бонифас — пікніки, концерти, прогульки. Час-до-часу, для розваги членок і членів Братніх Організацій і для втримання рідної традиції, Відділ ОУК давав такі імпрези як "пущення", Андріївські вечорі, чайні вечорі з різних нагод, наприклад після виставок українсьокі книжки. Через своє невтральне положення й осідок керіних органів УНО і Братніх Організацій, "Нового Шляху" та "Осередку Української Культури й Освіти", Вінніпеґ стає місцем, де кожного року відбувалися з'їзди, крайові конференції й загальні збори. Також кожного року відбувалися тут "Вищі Освітні Курси", що їх провадив "Осередок Української Культури й Освіти". В зв'язку з тим

до Вінніпеґу приїжджало кожного року багато делеґатів і гостей і з тої причини на Відділ ОУК спадав обов'язок дбати про приміщення та про гостину дл яних, а також дуже часто потрібно було вкладати працю в бенкеті і святочні прийняття з таких нагод.

На різні загально - українські й місцеві цілі Відділ зібрав і передав понад 50,000 долярів. На жаль, не можна точно устійнити тієї суми, бо повінь знищила деякі книги а, то сума ця вийшла б далеко вища. Для прикладу подаємо те, що з певністю можна ствердити:

будова й утримання домівки УНО	$26,782.00
"Новий Шлях"	3,972.00
висилка пакетів скитальцям	2,972.50
"Український Визвольний Фонд"	2,734.50
українські політичні в'язні	2,246.45
українські воєнні інваліди	2,123.45
"Рідна Школа"	1,576.28
українським воякам у канадійській армії	1,131.00
допомога хворим і старцям	978.50
допомога безробітнім членам	943.25
жіноча сторінка в "Новому Шляху"	376.00
Вищі Освітні Курси	368.72
Літунська Школа УНО	223.60
разом	$46,508.25

Бракує зовсім даних про допомогу Карпатській Україні. Нема теж цифер зібраних на "Новий Шлях" грошей у пресових контестах. А були вони, як на відносини в Вінніпеґу і на спроможності Відділу ОУК — справді великі. Взагалі, членки ОУК уважали своїм обов'язком ставати до змагань у всіх контестах, що мали мали своєю метою придбати фонди на різні українські цілі. Найбільший з тих контестів

Група дітей з дошкілля у Вінніпеґу 1950 р.

Відділ О.У.К. у Вінніпегу 1955р.

Корнелія Кушнір

Розалія Піуш

Анастасія Ковзар

Анна Стойко

Ольга Чайковська

Софія Залозецька

Ольга Семака

Євгенія Ситник

Анна Білоус

Розалія Гуцалюк

Анна Довжанська

Лідія Калинюк

Катерина Дякунчак

Анастасія Щеремета

Ірена Туркевич-Мартинець

Параня Нагорняк

Марія Тиктор

Анастасія Басс

Варвара Ворон-Кобилянська

Михайлина Беднарська

Євдокія Стахів

Стефанія Гевак

Тетяна Будзан

Докія Нецкар

Анна Василюк

Марія Король

Катерина Малицька

Емілія Грабовець

Анна Керницька

Докія Гудима

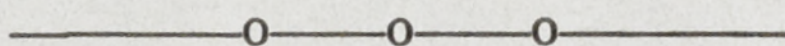
відбувався під кличем будови "Українського Національного Дому" в Вінніпеґу, в якому королевою вийшла членка Відділу Параня Нагорняк. Ці контести — а було їх три, з участю членок Олени Касюхнич, Наді Ковалишин і Парані Нагорняк — дали разом понад 18,000 дол., на сплату "Українського Національного Дому". Крім названих членок визначалися в тих контестах також членка Анастасія Шеремета. Зайво згадувати, що теж і в контесті на користь власного журналу ОУК, "Жіночий Світ", Відділ ОУК обов'язково завжди був заступлений своїми контестантками.

Не можна теж відтворити вислідів збірок на такі цілі, як викуп дому Лесі Українки, допомога письменницям і письменникам, на пресовий фонд українських жіночих часописів у краю і на інші менші, принагідні культурні цілі. Для обережности і щоб не перебільшити, приймаємо цифру з фінансового звіту на одних з Загальних Зборів, що по кінець ювілейного року Відділ ОУК у Вінніпеґу на різні українські цілі придбав і зложив приблизно дол. 50,000.

Незалежно від праці у власній Організації, Відділ ОУК радо ставав до співпраці з іншими українськими жіночими організаціями, як тільки з того виходила користь для спільної справи. Це відноситься головно до одноразових виступів, таких як віча або святочні академії. Вчасі війни створилася в Вінніпеґу "Жіноча Рада", зложена з представниць різних жіночих організацій та з окремих чільних українських діячок. Завданням тієї Ради було координувати діяльність усього українського жіноцтва міста Вінніпеґу в справі допомоги воєнним зусиллям Канади. Відділ ОУК прийняв визначну участь у праці "Жіночої Ради".

Треба згадати, що Відділ ОУК лишив свій глибокий слід у діяльності "Комітету Українок Канади". Анна Тарновецька була два роки Головою його Відділу на місто Вінніпеґ, а Євгенія Ситник — чотири роки Головою Централі тієї організації на цілу Канаду і чотири роки Секретаркою.

Двадцять і п'ять літ — довгий час, але швидко збігає він на суспільній праці. Поглянувши назад, Відділ ОУК у Вінніпеґу може з вдоволенням і гордістю виказати свою працю. В останніх роках тягар українського життя переноситься на схід, до Торонта. Впарі з тим маліє значення Вінніпеґу, як колишньої столиці Українців у Канаді, а через те і перед Відділом ОУК у Вінніпеґу не розкриваються вже такі широкі переспективи, як колись. Проте він — в оперті на свою традицію і на висліди двадцятьп'ятьрічної організаційної праці — сміливо глядить у майбутнє і кожної хвилі готов помірятися силами з кожним іншим Відділом ОУК у праці для добра свого народу і своєї Організації.

АННА ВАХ

Молодечий Відділ ОУК у Вінніпеґу

На Крайовій Конференції ОУК у Вінніпеґу, 1948 року була порушена й ширше обговорювана справа активізації молодшого покоління. Рішено тоді включити молодших членок в склад Центральної Управи ОУК та вибрано: А. Вах як секретарку, а Маґеру й Данько як членок ЦУ. На цьому справа не закінчилася, тому що участь молодих у ЦУ не змінювала ситуації в поодиноких місцевих Відділах.

В 1950 році молоді жінки у Вінніпеґу рішили взяти справу в свої руки й скликали ініціятивні збори в домі Галі Данько. Зійшлися тоді біля 35 молодих жінок, зацікавлених у справі нових організаційних форм та подавали різноманітні проєкти, все ще у сфері дискусії й теорії.

Від 1950 року до 1952 ці молоді жінки багато разів відбували наради з членками Центральної Управи у висліді їх рішено створити секцію молодих ОУК, яка б називалася "Молодечий Відділ ОУК" та мала такі самі права як кожний Відділ ОУК. Але крім власних окремих сходин та імпрез у важніших справах цей "Молодечий Відділ ОУК" має працювати разом з ОУК, брати участь в таких роковинах як Ольги Басараб, Віри Бабенко, Лесі Українки й ін.

Крім звичайних завдань ОУК "Молодечий Відділ ОУК" взяв на себе спеціяльний обов'язок: нав'язати контакт з канадійськими організаціями, як льокальний Відділ "Національної Жіночої Ради", Червоний Хрест й т. п.

В 1953 році формально засновано перший Молодечий Відділ ОУК. Предсідницею цих основних зборів була М. Климків, секретарювала А. Вах. До першої Управи ввійшли:

Голова — Галя Будзан
Заступниця Голови — Йосифина Климків
Секретарка — Ольга Бабух
Касієрка — Ольга Глинка
Комітет зв'язку — Галина Данько й Стефанія Маценко
Пресовий Комітет — Марія Кметик і Анна Вах.

Членок вписалося 22.

Жінки взялись до праці з молодечим запалом. Першого року вони влаштували чайне прийняття на Осередок Української Культури й Освіти, а друге чайне прийняття призначили на цілі домівки УНО та "March of Dimes". Також влаштували вечорниці, з яких прихід передали до УНО; ходили щедрувати на Осередок УКО. В зимових місяцях сходилися на вечорі вишивання, які провадила С. Бубнюк.

ГРУПА ЧЛЕНОК МОЛОДЕЧОГО ВІДДІЛУ ОУК У ВІННІПЕҐУ

Сидять з ліва до права: Г. Будзан-Корбан, М. Грицак, Л. Стебницька-Каптій, Г. Данько, Й. Климків, О. Шийка. Стоять: Т. Головата, Л. Стебницька-Івашків, М. Ґреґорас, М. Копичанська-Климків, А. Вах, О. Гаврилюк, М. Дудич, М. Кметик.

На 1954 рік вибрано до Управи:

Анну Тарновецьку — як почесну голову
М. Климків — як голову
Л. Шкварчук — як заст. голови
О. Бабух — як секретарку
О. Бойчук — як касієрку
В. Боцюрків і М. Климків — як комітет зв'язку
М. Луценків — як пресову референтку
Для придбання нових членок призначено:
О. Гаврилюк й С. Маценко
До Контрольної Комісії ввійшли:
А. Вах — С. Ериксон — Г. Ковалишин
Як членка управи — Г. Корбан.

Активність дальше розвивається. Жінки професорів при Манітобському Університеті запросили Молодечий Відділ ОУК дати показ українського печива. Молоді жінки це виконали з успіхом; також в той сам час вони виставили показ українського народнього одягу й українських танків. Організація манітобських бібліотекарів зацікавилася українськими книгами при Осередку УКО. Підчас їх візити в Осередку Молодечий Відділ ОУК влаштував їм чайне прийняття.

На 1955 рік Управу вибрано в такому складі:

Голова — Й. Климків
Заступниця Голови — Г. Данько
Секретарка — О. Бабух
Касієрка — О. Бойчук
Комітет зв'язку — А. Ковалишин, Н. Корбан
Пресова реф. — С. Маценко
Представниці до Жіночої Ради — М. Климків, М. Кметик
Контрольна Комісія — М. Дудар, О. Юзик і О. Гаврилюк
Програмовий Комітет — О. Гаврилюк і М. Климків.

Впродовж кількох років свого існування Молодечий Відділ ОУК був надзвичайно активний. Крім реґулярних засідань велися різні ділянки праці:

1. Вислано делегатки на Три Крайові Конференції ОУК.

2. Переведено грошему збірку на "Геловін", забаву для доросту МУН.

3. Влаштовано кілька товариських забав для притягнення молоді до свого середовища й зацікавлення її громадською роботою.

4. Помагано МУН у влаштованні Новорічної забави, з готуванням українських страв для гостей.

6. Вступлено в члени льокального Відділу "Національної Жіночої Ради".

7. Прийнято участь в імпрезі з нагоди одержання громадянства новими громадянами Канади.

Членство Молодечого Відділу ОУК і МУН перед оселею у Сенді Гук. По середині голова ОУК Ст. Боніфас Анна Копичанська, перший з права Вол. Коссар, перший з ліва Богдан Боцюрків.

М. Копичанська-Климків, Л. Стебницька-Каптій готують показ великодного печива під доглядом членок Відділу ОУК у Ст. Боніфас (з ліва до права): С. Навроцької, А. Стефанишин, А. Головатої, А. Копичанської, Р. Мурій, О. Стебницької.

8. Влаштовано прийняття для курсантів, які були на провідничих курсах Крайової Екзекутиви МУН.

9. Започатковано щорічну різдвяну забаву для дітей членок ОУК. Кожна дитина отримала дарунок.

10. Брано участь в чайних прийняттях Комітету Українок Канади.

11. Започатковано спільні засідання з Управою ОУК. Ці засідання показалися дуже цікавими для старших і молодших тому, що на них були різні покази, промови, гутірки, реферати й т. п.

12. Збирано меблі для оселі МУН в Сенді Гук.

13. Вислано делегаток на Конґрес КУК.

14. Участь у збірці в "Теґ Дей" для КУК.

15. Зготовано сніданок для делегатів і делегаток МУН підчас їхнього 20-річного ювілею.

Це тільки частина праці, яку "Молодечий Відділ ОУК" зробив від свойого заіснування до 1955 року. Його членки старалися дати помічну руку всім, хто до них звернувся чи то УНО, ОУК, МУН чи доріст.

Ідея "Молодечих Відділів ОУК" зростає. Недавно зорганізовано "Молодечі Відділи ОУК" у Содбурах й Едмонтоні, а також робляться заходи в інших місцевостях.

Організація Українок Канади мусить звернути щораз більше уваги на "Молодечі Відділи ОУК", а тим самим на молодих жінок, щоб організація зростала з припливом молодих і свіжих сил для майбутніх поколінь. Таким чином найпевніше збережуться й на далі ці ідеї, для яких постала й діяла Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб. Іскра вже палає, треба її піддержати щоб розгорілась по всіх українських скупченнях Канади.

Відділ ОУК у Гемилтоні

В квітні 1937 року малий гурток — сім українок Гемилтону, що в тому часі вже були членками "Українського Національного Об'єднання", зібрався в гостинній хаті громадян Микитів, щоб заслухати постанов статута ОУК і започаткувати організаційну працю серед жіноцтва Гемилтону. Організаторка ОУК, Рожа Ковальська, перечитала й пояснила статут і відразу вписалися в членки Відділу ОУК громадянки:

Баран Анастасія
Ґалан Розалія
Кравець Анна
Микита Веронія
Музика Єва
Ольхова Анна
Прибила Марія.

На тих перших, основних, Загальних Зборах організаторка Рожа Ковальська загрівала гурток жінок до праці, але своєї думки, що Відділ може успішно розвиватися тільки при більшому числі членок не скривала. Як свідчить пізніша історія Відділу, ці побоювання не справдилися. Малий гурток українок — шість лише, бо одна виступила — показав і доказав, що міць і сила лежать не так у великому числі, як в ідейності членок.

Голова — Єва Музика
Заступниця Голови — Анастасія Баран
Секретарка — Анна Ольхова
Скарбничка — Веронія Микита.

В такому складі Управа Відділу зачала свою організаційну працю, мимо першого розчарування — виступленням Розалії Ґалан з членства.

Перший і наступний роки існування Відділу відзначаються впертою і витривалою працею гуртка. Відбуває він свої щотижневі сходини, місячні збори і річні Загальні Збори, влаштовує вечірки на честь визначних жінок з літературного й політичного українського світа,

ЧАСТИНА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУК У ГЕМИЛТОНІ

З ліва до права сидять: Анна Стахів, Анна Кравець, Анна Ольхова, Ольга Ситник, Параскевія Гевак, Михайлина Павчук; стоять: Анна Корчевська, Катерина Горбач, Євгенія Проць, Теодосія Шеремета, Параскевія Баблак.

бере жваву участь у всіх імпрезах Філії УНО, або займаючися господарською сторінкою тих імпрез, або віддаючи свої сили до аматорських вистав і хорових співів. Доповідями на академіях у честь поетки Лесі Українки, Наталії Кобринської, Ольги Басараб, Віри Бабенко та інших великих постатей українських жінок, популяризує наших письменниць, суспільних діячок і національних героїнь та радіє кожною новою членкою, що прибуває до Відділу.

Оцій малій горстці українок гемилтонські українці завдячують спільні Свят-Вечорі та Свячене для збереження традиційних українських звичаїв. Їх влаштовує Відділ кожного року.

Не будемо перелічувати всіх зборів і сходин у самому Відділі та спільних засідань з Управами Філії УНО і Відділу МУН, скажемо тільки, що і сходини і збори, чи то місячні чи річні, відбувалися дуже точно і правильно, а число їх ішло на десятки.

Від початку організації Відділу ОУК у Гемилтоні аж по сьогодні особливі заслуги в витривалості і ревности праці треба призвати за Анною Ольховою, що головувала в Відділі чотирьома наворотами і довгий час у ньому секретарювала, а також за Анною Кравець, що двічі була головою і багато разів секретаркою.

Приріст членок ішов повільно, бо байдужність — дідична наша хвороба, набута віками бездержавного життя — все ще діє і не дає об'єднати нашої громади навіть у такій вільнолюбній країні як Канада. Було так, що одні членки відходили, покидаючи Гемилтон, на їх місце прибували другі. Приплив членок з третьої іміґрації дав Відділові пожвавлення праці на всіх ділянках його діяльности.

На кінець 1954 року членками Відділу ОУК у Гемилтоні були:

Бабляк П.
Барило Анастасія
Божок Анастасія
Верхолаз Ю.
Віра О.
Гевак П.
Германська М.
Корчовська А.
Кравець Анна
Литвин А.
Матейко М.
Овчарчин М.
Ольхова Анна
Павчук М.
Горбач К.
Павчук С.
Подольська А.
Стахів А.
Стецькович А.
Цудна Катерина
Шеремета Д.
Яковенко М.

Головами Відділу за час його існування були такі членки:

Бабляк П. (тричі)
Кравець Анна (двічі)
Музика Єва
Овчарчин М. (двічі)
Ольхова Анна (чотирьома наворотами)
Підсадна В.
Ситник О.
Стрихар Н.
Цудна Катерина
Шеремета Т.

В теперішньому складі Управи Відділу ОУК працюють:

Голова — Катерина Цудна
Заступниця Голови — М. Павчук
Секретарка — Анна Ольхова
Скарбничка — Т. Шеремета
Членка Управи — А. Стецькович
Господиня — М. Германська.

М. Яковенко
член К.К.

М. Гарманська

К. Горбач

О. Віра

А. Литвин

С. Павчук

П. Гевак

М. Плавюк

А. Божок

А. Корчовська
член К.Ком.

А. Стахів
кольп. Ж.Ж.С.

О. Барило

П. Бабляк
член Упр.

М. Павчук
м. гол.

К. Цудна
голова

А. Ольхова
секретар

Т. Шеремета
скарбник

А. Кравець
гол. К.К.

ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ ІМ. О. БАСАРАБОВОЇ У ГЕМИЛТОН ОНТ.

За час своєї діяльности Відділ ОУК у Гемилтоні мав приходу з членських внесків та різних імпрез 11,398.48 дол. З того:

передав до каси Філії	$2,697.48
членські внески до ЦУ ОУК	113.00
бюджет до ЦУ ОУК	598.29
Крайовій Екзекутиві УНО	22.50
журналові "Жіночий Світ"	370.60
жіночому журналові в Европі	73.32
членські внески до УНО	87.91
до Централі КУК	25.00
на "Бойовий Фонд"	72.54
на "Український Золотий Хрест"	457.96
на "Осередок Української Кильтури й Освіти"	135.42
"Новому Шляхові" в Вінніпеґу	258.38
на політичних в'язнів в Україні	13.10
на допомогу скитальцям у Німеччині	632.64
на "Український Національний Дім" у Саскатуні	20.00

на дитячий садочок у Німеччині	35.00
українським воякам у канадійській армії за морем	93.22
на ювілей Олени Кисілевської	101.00

Крім того Відділ вислав на допомогу скитальцям у Европі пакети з одягом і біллям ваги 1,226 фунтів.

Відділ брав участь у всіх імпрезах Филії УНО в Гемилтоні, у святкуванні 60-літнього ювілею українських поселенців у Канаді та в урочистостях з нагоди сторіччя міста Гемилтону.

З відомих громадських та організаційних діячок і визначних гостей відвідали Відділ Степанія Савчук (кількакратно), Тетяна Кошиць, Марія Дима, Ольга Стебницька, Степанія Бубнюк і Євгенія Ситник. Відвідувачки ділилися з членками Відділу досвідом своєї організаційної діяльности, обговорювали всякі біжучі справи та піддавали заохоти до дальшої праці.

Жваву участь брала ОУК у Гемилтоні також у місцевому Відділі "Комітету Українок Канади" від початку його заіснування.

Для підтримки органу ОУК "Жіночий Світ", Відділ включився в два контести популярности на його користь. В першому контестантка Анна Ольхова придбала для журналу двадцять нових передплатниць і дол. 405.00 в готових грошах, а в другому контестантка Анна Кравець приєднала 32 нові передплатниці й зібрала долярів 390 в грошах.

В ювілейному контесті ОУК брала участь М. Павчук і здобула в ньому місце другої княжни.

Кольпортерками журналу були і багато часу в свою працю вложили: М. Павчук, Т. Шеремета й Анна Ольхова.

Відповідно до своїх сил і спроможностей Відділ ОУК у Гемилтоні виконав немалу організаційну й національну роботу. Не закладає він рук і не присипляє справи й тепер та з надією глядить у своє майбутнє.

Серед контестових нагород журналу "Жіночий Світ" у 1952 р. першою був представлений на світлині, вишиваний по нитках, льняний обрус з мережкою й шість серветок — дарунок членки Відділу в Гемилтоні, Михайлини Павчук.

КАТЕРИНА ЮНИК-ПІТТЕЛ

Відділ ОУК в Едмонтоні

Українське жіноцтво Едмонтону, що пізніше знайшлося в рядах "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", ще заки основувалося окреме жіноче Товариство, старалося знайти собі можність вияву при інших організаціях, які вже тоді діяли в Едмонтоні. Найбільше до його переконань підходила тоді свіжо заложена "Українська Стрілецька Громада", що найпершим своїм завданням поставила допомогу визвольним змаганням України. Українські жінки, що недавно покинули рідний край, тужили за ним, образ його ще живо стояв їм перед очима, тому й хотіли вони від себе причинитися до поправи його долі і найкращий до того спосіб бачили в співпраці з "Українською Стрілецькою Громадою".

Така співпраця спершу йшла доривочно, в міру того, як виринали різні потреби в місцевому Гуртку УСГ, де жінки могли виконати якусь корисну працю. В 1931 році приїхала з Саскатуну Катерина Юниківна, пізніше одружена Піттел. Вона була членкою "Дівочого Гуртка при УСГ" в Саскатуні і за її ініціятивою жінки й дівчата, що досі співпрацювали з УСГ, оформилися також у окремий свій гурток при УСГ. Цей гурток проіснував майже два роки, доки не збільшилося число його членок настільки, що зайшла конечність основувати самостійне жіноче Товариство. Дня 23 березня 1933 року відбулися "Загальні Збори" в приміщенні "Нового Шляху" при 97-ій вулиці і там заложено "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб". На Зборах обрано першу Управу "Жіночого Товариства" в складі:

Голова — Софія Романюк
Заступниця голови — Степанія Слюзар
Секретарка — Марія Стадниківна
Скарбничка — Іванна Пуцентело
Господині — Михайлина Макух, Катерина Дуда й Марія Пащин
Контрольна Комісія:
Щербак — Теофіля Іванців — Катерина Юник-Піттел

Новообрана Голова коротко пояснила цілі Товариства, звернула увагу на потребу національного виховання молоді і накликала до релігійної терпимости. Тоді теж постановлено, як перший виступ Товариства, відбути "Свято Матері".

Власної домівки не було, не було де сходитися, сходини й проби мусіли відбуватися в приватних мешканнях членок, а найбільше в подружжя Слюзарів та Іванцевих, напереміну то в одних то в других. Не мало Товариство власної дириґентки і запрошено на дириґента свого хору члена УСГ М. Журавля. Пізніше заложився ще й аматорський гурток, що давав немало театральних вистав, а в тому і штуки зо співами й танцями, серед них були навіть оперетки, що вимагали

довшої музичної підготови. Вже на цьому місці можна згадати, щоб не повторяти того пізніше, що аматорський гурток, часом самостійний, а часом спільний з усіми Братніми Організаціями, довів до того, що кожної неділі ішла на сцені чи то якась театральна штука чи концерт і витворився звичай, що обов'язком ОУК було заповнити своїм виступом кожну третю неділю. В тому часі "Жіноче Товариство" прийняло вже спільну для цілої Організації в Канаді назву "Відділ ОУК ім. Ольги Басараб". Для тих справ, незалежно від кожнорічної Управи Відділу, що мала інші організаційні обов'язки, обирався спеціяльний "Театральний Комітет" і до першого такого "Комітету" ввійшли членки: Степанія Слюзар, Катерина Дуда, Теофіля Іванців, Марія Стадниківна, Марія Прокопчуківна і Катерина Юниківна, що довгі роки була режисеркою всіх театральних вистав у Відділі ОУК в Едмонтоні.

В першому році діяльности відбуто вісім сходин, три засідання Управи, три засідання спільні з Філією УНО і з Гуртком УСГ, влаштовано один чайний вечір, "Свято Матері", один базар спільно з УНО й УСГ, дев'ять театральних вистав під власною фірмою та одну спільно з Братніми Організаціями. Як на дев'ять місяців, від квітня до грудня — не мало.

Впровадився звичай відбувати розігравки за всякі вишивані й плетені речі, напр. зараз у перших місяцях членка Макух подарува-

З ВЕЧОРА В ЧЕСТЬ ОЛЬГИ БАСАРАБ, ЩО ЙОГО ВЛАШТУВАВ ВІДДІЛ ОУК У ЕДМОНТОНІ В 1934 Р.

В другому ряді сидять членки управи з ліва до права: Л. Стадник, О. Онищук (голова), Романюк, І. Пуцентело, К. Дуда. Стоять: Теофіля Іванців (друга), П. Байрак (четверта), Анна Крамар (восьма), Никон (дев'ята).

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУК В ЕДМОНТОНІ В 1934 Р.

З ліва до права сидять: К. Дуда, А. Крамар, І. Пуцентело, (заст. голови), Л. Стадник, К. Жишкевич; другий ряд: Никон, К. Ю., К. Ю., А. Шевців, П. Бендяк, П. Байрак. Третій ряд: Адам, Притула, Давидів.

ла власноручно зроблену ковдру, членка Анна Шевців — вишивану подушку, а членка Катерина Юниківна — вишивану подушку й краватку, і так майже кожна членка щось дарувала на розігравку, а дохід з того ішов на "Українську Військову Організацію", на українських інвалідів, на політичних в'язнів, на допомогу родині сл. п. Біласа й Данилишина, на український відділ вистави в Шікаґо та на всякі інші національні й добродійні цілі.

В 1934 році діяла Управа зложена з членок:

Голова — Олена Онищук
Заступниця голови — Іванна Пуцентело
Секретарка — Марія Стадниківна
Скарбничка — Анна Крамар.

Перший раз відбуто спільний Свят-Вечір, що пізніше влаштовувався кожного року. Прийшли на нього не тільки членки й члени Братніх Організацій з родинами, але й посторонні українці, запрошено й тих, що через безробіття зовсім збідніли і не мали де перебути свят. Гостями були теж студенти Албертійського Університету, що з різних причин не могли роз'їхатися на свята по своїм родинам, привів їх д-р Онищук, син Голови Відділу ОУК. Разом було около три сотні гостей за столами, як досі, небувале число на Едмонтон. Все відбулося по традиції, хіба дідуха в куті бракувало та сіна й соломи, де дітвора качалася б, як це бувало в Україні. Для поляглих борців за волю України заставлено окремий стіл з кутею й калачами і засвічено там свічку.

Скоро після того відбувся "Маланчин Вечір", де всі членки виступили в національних одягах, що на всіх приявних справило дуже гарне враження. Власними руками приладжений буфет з перекускою послужив ще й до того, щоб при тій нагоді зібрати гроші на підтримку "Новому Шляхові".

Перед тим ще поставлено коротку штуку "Святий Миколай" і роздано дітям солодощі та інші дарунки.

Почавши від тоді кожного року відбувалися такі імпрези, як святочні академії в честь Ольги Басараб і Лесі Українки, що переводилися власними силами Відділу ОУК, а спільно з Братніми Організаціями відбувався в місяці березні концерт у честь Тараса Шевченка та один або два базарі в році.

На кожних сходинах, крім біжучих організаційних справ, звичайно або відчитувано якусь цікаву статтю з преси, або одна з членок виголошувала доповідь. Заведено, щоб кожна членка по черзі мала реферат на якусь тему.

Голова Олена Онищук не добула до кінця року, на її місце обрано членку А. Українець.

На 1935 рік до голосу прийшла така Управа:

Голова — Теофіля Іванців
Заступниця голови — Катерина Жишкевич
Секретарка — Анна Українець
Скарбничка — Пелагія Байрак (гл. світлина стор. 129).

і вона продовжувала діяльність Відділу, як у попередніх роках. Тому, що в Едмонтоні та в околиці почала йти досить жвава діяльність у різних організаціях і часто треба було виступати з промовами й доповідями, членки ОУК вправлялися в бесідництві. При кожній нагоді, навіть на звичайному чайному вечорі, мусіли вони виголошувати чи то коротку промову чи доповідь для вправи в володінні живим словом.

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ В ЕДМОНТОНІ В 1937 Р.

З ліва до права сидять: К. Жишкевич, Т. Іванців (п'ята), Адам, П. Байрак, А. Шевців, К. Дуда, П. Бендяк. В останньому ряді по середині: Емілія Андрусів.

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ В ЕДМОНТОНІ 1934 Р.

Членство ОУК, УСГ, УНО і УСНО; по середині на першому пляні Емілія Андрусів, що зображала Україну в живому образі.

Таким самим способом діяв Відділ ОУК і в 1936 році під Управою:

Голова — Катерина Дуда
Заступниця голови — Анна Шевців
Секретарка — Олена Адам (з роду Онищук)

а в 1937 році:

Голова — Теофіля Іванців
Заступниця голови — Корнелія Юсипчук
Секретарка — Олена Адам

В тих роках працю було вести частинно легше, бо від Центральної Управи ОУК приходили вже точні інструкції і вказівки в обіжниках ,що Управа Відділу ОУК дуже старанно виконувала.

Від місяця серпня до кінця ділового року заступала Голову членка Катерина Дмитрів.

Досить жваво йшла організаційна діяльність Відділу ОУК в Едмонтоні в 1938 році під керівництвом Управи:

Голова — Степанія Слюзар
Заступниця голови — Анна Крамар
Секретарка — Анна Українець
Скарбничка — Корнелія Юсипчук.

В домівці, що її спільно з Братніми Організаціями найнято в будинку "Пюрітен" при 97-ій вулиці, відбувалися кожного тижня освітні вечірки, на яких одні членки читали щось на голос, а другі тимчасом вишивали чи плели всякі вовняні речі. Відбувалося теж навчання інших членок вишивання, мереження та різних інших ручних ро-

біт. До науки писання писанок запрошено п-ю Шевчишин, що була справжньою артисткою в тій штуці. На ці вечірки часом приходили теж гості з гарних і освічених англійських родин, через те Організація високо підносилася в їх очах, вони почали інтересуватися українською культурою і мистецтвом. Коли ж пізніше через брак домівки завмерла організаційна діяльність Відділу ОУК, то заінтересування народнім українським мистецтвом поширилося вже в Едмонтоні настільки, що компанія "Гадсон - Бей" запросила п-ю Шевчишин до себе продовжувати писати писанки і навчати інших того діла.

Рік цей сумно кінчився, число членок змаліло, життя послабло через брак домівки.

В 1939 році справами Відділу завідувала Управа в складі:

Голова — Пелагія Байрак
Заступниця голови — Наталка Парада
Секретарка — Олена Онищук.

Відбуто, як звичайно, всі національні свята й урочисті академії, влаштовано кілька забав під різними назвами, як фамілійна, турецька, для учнів "Рідної Школи". В цій культурній праці дуже помічний був мішаний хор, зложений з членів усіх Братніх Організацій, куди належали теж членки ОУК. Хор цей здобув собі добру славу в Едмонтоні і багато разів виступав на хвилях місцевої радіостанції.

В роках 1940 і 1941 працювала та сама Управа, що складалася з членок:

Голова — Наталка Парада
Заступниця голови — Параска Тимочко
Секретарка — Олена Онищук.

Вписалося трохи нових членок і це причинилося до пожвавлення життя в Відділі. На заклик Центральної Управи ОУК, щоб кожний

Спільне Свячене 1935 р. приготоване членками Відділу ОУК у Едмонтоні для УНО і Б. О. На передньому столі хрест зо свічками й чорною стяжкою в пам'ять упавших борців за Україну.

Катерина Жишкевич

Теофіля Іванців

Іванна Пуцентело

Відділ був репрезентований в "Українському Музею" при УНО в Саскатуні якимсь артистичним предметом, едмонтонський Відділ ОУК відгукнувся негайно, членка Параня Мандрик заплатила за матерію, а членка Катерина Піттел вишила вишивку. Зроблено теж дарунок для відомого приятеля українців, професора Симпсона з Саскатуну, переславши йому дві найкращі писанки.

Крім усіх щорічних свят, ушановано ще пам'ять Софії Русової в першу річницю її смерти. А до постійних зайнять Відділу на воєнні роки прибула ще праця для "Українського Золотого Хреста", співпраця з "Канадійським Червоним Хрестом" та висилка пакунків українським воякам у канадійській армії за морем.

Голова Наталка Парада не докінчила свого уряду, на її місце до кінця року вступила Заступниця Голови Параска Тимочко.

До Управи на 1942 рік увійшли членки:

Голова — Ольга Гладун
Заступниця голови — Галя Юрчак
Секретарка — Катерина Піттел
Скарбничка — Пелагія Байрак.

За минулі роки багато добрих членок виїхали з Едмонтону, чи то на схід до провінції Онтаріо, чи то на захід до Британійської Колюмбії, згадати б хоч членки Анну Ковальську, Марію Головківну, Михайлину і Емілію Шарик та інших. Щоправда вони скріпили місцеву Організацію на нових місцях свого перебування, але Відділ ОУК в Едмонтоні через те послаб. Тому нова Управа мусіла багато уваги звернути на приєднання до Організації нових членок.

В 1943 році репрезентувала Відділ ОУК Управа:

Голова — Катерина Жишкевич
Заступниця голови — Марія Клинчик
Секретарка — Олена Онищук,

а в 1944 році Головою стала Олена Онищук і Секретаркою Катерина Піттел.

Після того, як Голова Олена Онищук виїхала з Едмонтону на захід у 1945 році, на деякий час припинилася вся праця Відділу ОУК.

Причиною був брак домівки. Всі Братні Організації користувалися в останніх роках домівкою, що її закуплено від канадійського уряду, який відібрав її від комуністів. Тепер уряд назад віддав домівку комуністам, звернувши гроші Філії УНО, і нараз усі опинилися без домівки, що дуже погано відбилося на організаційному житті. Всі Братні Організації, а разом з ними й ОУК, кинулися ставити власний "Український Національний Дім". Він став готовий у 1947 році й містився при 98-ій вулиці. Під кінець того року заходами членки Ольги Гладун відновляється організаційна праця Відділу ОУК. Скликано Збори на день 30 листопада 1947 року — перші у власній домівці — і ці Збори тоді одноголосно постановили, щоб до кінця року справами Відділу завідували Катерина Жишкевич, як Голова, і Ольга Гладун, як Секретарка.

На рік 1948 обрано Управу в складі:

Голова — Параня Мендрик
Заступниця голови — Марія Кучаба
Секретарка — Ольга Гладун
Скарбничка — Марія Клинчик

і ведено працю в згоді з розпорядками Центральної Управи ОУК, що приходили в обіжниках. До звичайної організаційної і добродійної діяльности прийшли ще висилки харчових пакетів і пачок з одінням для українських скитальців у Німеччині та в інших европейських країнах.

В 1949 році працювала Управа:

Голова — Степанія Касіян
Заступниця Голови — Марія Клинчик
Секретарка — Ольга Гладун.

Відділ ОУК мусів напружити багато сил, щоб помогти Філії УНО сплачувати довги за домівку. Туди переважно йшли всі приходи з організаційних підприємств, що їх улаштовував Відділ ОУК чи то самий у власному імені, чи спільно з іншими Братніми Організаціями.

Відділ ОУК в Едмонтоні був репрезентований майже на всіх Крайових Конференціях і на Провінційних З'їздах. Цього року на Крайову Конференцію, що відбувалася спільно з УНО й іншими Братніми Організаціями в Вінніпеґу в днях 1—3 липня 1949, вислано делеґатку Марію Клинчик.

За працю в 1950 році відповідала Управа зложена з членок:

Голова — Марія Клинчик
Заступниця голови — Катерина Жишкевич
Секретарка — Надія Жмурко
Скарбничка — Степанія Кассіян
Членка Управи — Ольга Гладун.

В половині року зайшла зміна на становищі Секретарки. Надія Жмурко перейшла жити в далеке від центру міста мешкання, на її місце вступила Ірина Суховерська, що саме недавно переїхала до Едмонтону.

В днях від 1 до 3 липня 1950 року відбувався в Едмонтоні великий Провінційний З'їзд УНО і Братніх Організацій. Крім того, що

Управа Відділу та його членки ввесь час брали активну участь у нарадах З'їзду, на ОУК спали обов'язки господарської і товариської його частини, а зокрема підготова бенкету, де взяли участь визначні гості з міста Едмонтону.

Короткий час після Провінційного З'їзду гостювала в Едмонтоні представниця "Осередку Української Культури й Освіти", Тетяна Кошиць, з доповідями з ділянки українського народного мистецтва. Доповіді ці викликали загальне зацікавлення і на них крім членок ОУК приходили теж гості з інших українських організацій. Відділ пращав Тетяну Кошиць чайним прийняттям.

На 1951 рік обрані були до Управи Відділу членки:

Голова — Катерина Дмитрів
Заступниця Голови Степанія Касіян
Секретарка — Ірина Суховерська
Скарбничка — Ірина Біляр

і праця Відділу ОУК у цьому році виконана була повністю згідно з програмою, як і попередніми роками, нічого не занедбано і в нічому не було відхилень від звичаю, що вже устійнився в ОУК.

На 1952 рік ввійшли до Управи членки:

Голова — Марія Клинчик
Заступниця Голови — Настя Лесик
Секретарка — Ольга Ізьо
Скарбничка — Ольга Гладун.

Спочатку робота йшла пиняво, доки на Зборах дня 25 травня не обрано нової Управи в складі:

Голова — Катерина Дмитрів
Заступниця Голови — Настя Лесик
Секретарка — Ірина Суховерська
Скарбничка — Параска Форемська.

ВІДДІЛ ОУК В ЕДМОНТОНІ В 1953 Р.

Зліва до права, сидять: М. Клинчик, І. Суховерська, К. Огінська, О. Єндик, Х. Дмитрів, О. Гладун, В. Федорів. Стоять: А. Форемська, М. Дуб, Д. Гайдук, А. Кузьо, А. Кисилиця, К. Тимочко, Н. Пріць, О. Ізьо, Н. Маркевич, П. Форемська.

Фраґмент з виставки народнього мистецтва, влаштованої Відділом ОУК у Едмонтоні під час провінціяльного З'їзду УНО і БО в вересні 1953 р.; перед експонатами Олександра Єндик — голова Відділу.

Причиною послаблення праці Відділу ОУК було мале число його членок, лишилося їх усього 18 з колись великого Відділу, решта пороз'їжджалися з Едмонтону, або переобтяжені родинними й заробітковими обов'язками мало могли вкладати часу в організаційну працю.

В цьому році припадав 20-літній ювілей Організації УНО, якої перша Філія постала якраз в Едмонтоні. З цього приводу відбувалися в Едмонтоні величаві святкування і жіноцтво з ОУК приклало багато праці до їхньої підготови, зокрема до великого Ювілейного Бенкету.

Від самого початку свойого існування Відділ ОУК опікувався хворими, відвідував їх у шпиталях і в приватних хатах. Ні одного року не спускав Відділ з ока тої ділянки своєї добродійної праці, а цього року ще перейняв на себе обов'язок заопікуватися дванадцяти хворими на туберкульозу українцями в Німеччині.

Більшість приходів з організаційних підприємств та культурних імпрез далі йшли на сплату довгів за "Український Національний Дім".

Під Управою, зложеною з членок:

Голова — Олександра Єндик
Заступниця Голови — Катерина Оґінська
Секретарка — Ірина Суховерська
Скарбничка — Катерина Дмитрів

увійшов Відділ ОУК в Едмонтоні в 1953 рік.

Праця Відділу в цьому році щораз більше ставала на ноги після того, як послабла в другій половині сорокових років. Незалежно від нормальної кожнорічної програми в організаційній і в культурній ділянках, при великому вкладі праці голови Відділу, Олександри Єндик, влаштовано виставку українського народного мистецтва, взято участь у Провінційному З'їзді УНО і Братніх Організацій, що знову цього року відбувався в Едмонтоні — ОУК перебрала там на себе підготову бенкету — та спільно з місцевим Відділом "Комітету Українок

Канади" влаштовано прийняття для капелі бандуристів, що загостила з виступами до Едмонтону.

Відділом кермувала в 1954 році Управа з членок:

Голова — Ірина Суховерська
Заступниця Голови Марія Клинчик
Секретарка — Марія Дуб
Скарбничка — Параска Форемська.

Діяльність Відділу в цьому році, хоч у нічому не відрізнялася від попередніх років, ще більше посилилася. Зокрема згадати треба виведені спільно з Відділом МУН "Обжинки", що їх на американському континенті називають "Днем Подяки". Програму складено й виведено точно за таким зразком, як відбувалися колись обжинки в Україні, і випечено коровай, якого шматками частовано пізніше гостей при чаєві, серед яких то гостей було чимало англійської публіки.

В "Українському Національному Домі" часто відбувалися весілля дітей членів і прихильників Братніх Організацій, як теж інших українців. Відділ ОУК перебрав на себе куховарські обов'язки на тих весіллях, щоб за придбані в той спосіб гроші сплачувати довг за домівку.

В контесті "Жіночого Світу" брала участь від Відділу ОУК в Едмонтоні членка Ольга Гладун. Крім контесту ще й іншими способами йшли старання дати підтримку "Жіночому Світові", найбільше збиранням передплат. Відділ передплатив цей журнал для себе і для шпитальних бібліотек, щоб читали його хворі українки.

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУК В ЕДМОНТОНІ В 1955 Р.

Сидять зліва до права, перший ряд: К. Піттел (Культ.-Осв. Референтка), М. Дуб (Секретарка), М. Клинчик (Голова), О. Гладун (Заступниця Голови), П. Форемська (Скарбничка). Другий ряд: Н. Коваль, А. Голинська, І. Суховерська, В. Федорів, О. Ізьо, К. Жишкевич. Третій ряд: А. Кузьо, С. Гладун, М. Гринчак, Л. Ґрох, В. Швед, А. Форемська.

Марія Клинчик
голова 1950, 1952, 1955 рр.

Ольга Гладун
голова 1942 р.

Ірина Суховерська
голова 1954 р.

В Ювілейному Році 1955 обрано до Управи Відділу членок:

Голова — Марія Клинчик
Заступниця Голови — Ольга Гладун
Секретарка — Марія Дуб
Скарбничка — Параска Форемська

і він провадив організаційну працю по устійненій уже попередніми роками традиції.

Переповівши так короткими словами працю Відділу ОУК в Едмонтоні за роки від його заснування аж до двадцятьп'ятьлітнього ювілею Організації, наприкінці терба ще подати кілька загальних завваг.

Започаткували організаційну роботу в ОУК ідейні українські жінки, що шукали в ній образу далекої своєї Батьківщини і намагалися знайти спосіб, щоб утримати при українському народі свої родини, зокрема зберегти українську душу своїх дітей.

Вся праця Відділу мусіла йти подвійним шляхом: для виконання власної статутової і накресленої директивами Центральної Управи і схваленнями Крайових Конференцій діяльности, і для помочі іншим Братнім Організаціям, найбільше Філії УНО. Ця друга частина забирала неймовірно багато часу, що на загал виходило на добро цілості організаційної системи УНО і Братніх Організацій, зате часто некорисно мусіло відбиватися на вужчій діяльності Відділу ОУК. Якщо йдеться про товариську і господарську частину всіх підприємств УНО і Братніх Організацій — вони повністю спочивали в руках ОУК і робилися зовсім безкоштовно та безінтересовно. Більшість своїх приходів Відділ ОУК віддавав або до каси Філії УНО на сплату довгів за домівку в останніх роках, або пересилав на різні добродійні цілі. Власного чистого приходу мав Відділ звичайно понад дол. 2,000 кожного року, але зайнятий справами інших, не подумав про себе і щойно недавно почав набувати власне кухонне устаткування та призначив деяку суму на побільшення власної бібліотеки.

Членство Відділу ОУК в Едмонтоні скріпилося після другої світової війни припливом нових українок з Європи і це дуже корисний мало вплив на організаційну працю, що ведеться в дружбі й гармонії між представницями різних поколінь, що в різних часах приїхали до Канади.

Відділ ОУК в Едмонтоні дуже радо йшов на співпрацю з іншими національними українськими жіночими організаціями, а найперше з "Комітетом Українок Канади", що виявлялося в різних культурних і товариських імпрезах, призначених для цілого українського загалу міста Едмонтону. До найкращих виявів тієї співпраці належить велика Жіноча Академія 22 квітня 1951 року в залі "Українського Народного Дому" для вшанування сторіччя з дня народження піонерки українського жіночого руху, Наталії Кобринської.

В культурній своїй діяльности Відділ ОУК зачинав спершу від речей простих і легких, обрахованих на те, щоб притягнути якнайширшу публіку і з'єднати собі її симпатії. Але дедалі то більше старався він підносити рівень тієї діяльности, вплітаючи туди поважніші та докладніше розроблені доповіді, до яких часом запрошувано прелеґенток з-поза ОУК, для прикладу можемо подати тут виголошені в 1953 році доповіді — а вони йшли кожного року — лікарки д-р Марії Кейван про "Раціональне відживлювання", Ірини Суховерської про "Творчість Ольги Кобилянської", Олександри Єндик про "Духовість української жінки" та Ольги Аронець про "Творчість Лесі Українки".

В березні 1953 року заходами Відділу ОУК виведено на сцені "Вечір Пам'яті Лесі Українки" з високо-артистичною програмою, що її не посоромилася б ні одна українська громада. Була відограна "Грішниця" в постановці Ольги Аронець, перша дія "Лісової Пісні" в постановці В. Скорупського, та збірна мелодеклямація "Сім струн" в постановці Олександри Єндик. В листопаді 1954 року на вечорі в пам'ять Лесі Українки, в постановці Олександри Єндик, поставлено драматичну поему Лесі Українки "Орґія" з великим успіхом. Ці вистави високо підняли славу Відділу ОУК в Едмонтоні.

В часі тої праці одні членки приходили, другі відходили, одні вкладали більше праці, другі менше. Поза тими, що вже згадані на

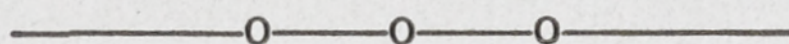
Сценічна картина з "Орґії" Лесі Українки (гл. програмку на стор. 57).

різних місцях подаємо тут додатково прізвища тих членок Відділу ОУК, що були діяльні в Відділі і що про них не було згадки:

Берлад Дося	Капій	Мельник Параня
Брус Василина	Кисилиця Анастасія	Никон Марія
Будник	Кропельницька	Ониськів Марія
Гайдук Дора	Кузьо Анна	Пріць Ніна
Грушецька Дося	Малецька Анна	Слюсаренко С.
Давидів Катерина	Маркевич Анна	Федорів Віра.

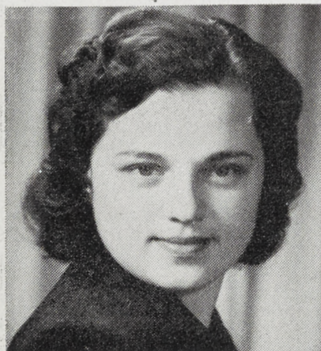
Дві членки покинули Відділ на віки й перенеслися до вічного життя, а це: енергійна провідниця, авторка багатьох статтей у Жіночій Сторінці "Нового Шляху" — Теофіля Іванців та гарна й добра членка — Катерина Давидів. Нехай не загине про них добра пам'ять в Організації!

Відділ ОУК провадив свою працю скромно і без великого розголосу. в тому переконанні, що не грімкі слова, тільки тверді діла виходять на добро народові, про яке він завжди думав і для його майбутніх поколінь у Канаді віддавав свій час і труд.

ЯРОСЛАВА ГЛАДУН

Молодечий Відділ ОУК в Едмонтоні

В Едмонтоні існує, крім головного Відділу ОУК, ще так званий "Молодечий Відділ", зложений з молодших віком членок, переважно народжених уже в Канаді.

Перші Загальні Збори цього Відділу відбулися дня 7 жовтня 1954 року і були там присутні членки: Гладун Славка, Глинська Ганна, Гринчук М., Коваль Н., Осташевська Л. і Швед Віра. В Зборах узяла участь голова Відділу ОУК, Ірина Суховерська, що при цій нагоді зреферувала перебіг Крайової Конференції УНО і Братніх Організацій з липня ц. р.

Обрано тоді Управу Молодечого Відділу з трьох осіб:

голова — Славка Гладун,
секретарка — Танна Глинська,
скарбничка — Віра Швед.

Молодечий Відділ ОУК у Едмонтоні занімається в першу чергу добродійною працею, як допомогою українським залишенцям, відвідуванням і допомогою хворим у шпиталях, співпрацею з "Канадій-

МОЛОДЕЧИЙ ВІДДІЛ ОУК В ЕДМОНТОНІ

Зліва до права: М. Гринчук, Н. Коваль, А. Глинська, С. Гладун, В. Швед, Л. Ґрох.

ським Червоним Хрестом". Позатим Відділ співпрацює з іншими Братніми Організаціями в Едмонтоні в усіх справах, де його співпраця потрібна й корисна.

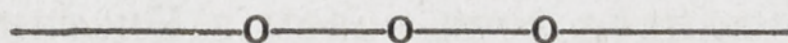
До постійної програми Молодечого Відділу належать сходини з гутірками на різні теми. В часі таких сходин часто членки виготовляють різного роду забавки й предмети вжитку та передають їх пізніше для "Канадійського Червоного Хреста".

На одній з вистав переведено розігравку і за отримані з неї гроші вислано кілька харчових пачок до Європи. Висилано теж туди для дітей забавки, що їх власноручно вирабляли членки Відділу.

Кожної середи ведеться садочок для маленьких дітей від 2—6 рочків, учителька В. Манда навчає дітей співу й усяких забав.

Членки взяли на себе обов'язок вишити столове білля для Організації, як обруси й серветки.

Молодечий Відділ ОУК в Едмонтоні щойно зачав свою працю, не було ще змоги взяти в ній розгону, але він має всі надії на гарний розвиток, членки ним зацікавлені, а та коротка його праця, що її він уже має за собою, здобула йому добру славу в усіх членів Братніх Організацій і взагалі серед українського жіноцтва в Едмонтоні.

ОЛЬГА ГРИЦИШИН

Відділ ОУК у Кіркленд Лейк

Місто Кіркленд Лейк, що лежить далеко на півночі Канади в провінції Онтаріо, відоме з того, що є тут копальні золота. Вони притягали до себе робітництво і досить скоро знайшлася тут чимала українська колонія. На жаль сильні тут були комуністичні впливи, що не оминули теж і українців, тому нелегко було заложити там національну українську організацію, щоб протиставитися нищівній роботі большевизму. Все ж таки доволі скоро, бо в початках тридцятих років постала тут УСГ, а в слід за нею і Філія УНО. Жінки й дівата спочатку працювали в обидвох тих організаціях, а коли по цілій Канаді почали творитися Відділи "Організації Українок Канади" ім. Ольги Басараб", засновано такий Відділ також і в Кіркленд Лейк.

Основні Загальні Збори Відділу ОУК у Кіркленд Лейк відбулися дня 19 грудня 1933 року і тоді обрано першу його Управу, що складалася з членок:

Голова — Євгенія Лазар
Заступниця Голови — Розалія Несторовська
Секретарка — Софія Воробець
Скарбничка — Анна Фенюк
Членка Управи — Софія Голубець

Контрольна Комісія:
Ольга Максимович — Анна Посмітюх — Марія Радул.

В перших роках після свого заіснування Відділ ОУК — крім організаційних сходин і зборів — головно займається співпрацею з іншими Братніми Організаціями в усіляких культурних, національно-суспільних і господарських підприємствах. В усіх національних святах і академіях та в усіх політичних маніфестаціях, що їх улаштовували УНО й Братні Організації, жваву участь брав теж і Відділ ОУК у Кіркленд Лейк. (Світлина з 1936 р. на 49 стор.).

Багато зусиль прикладає Відділ для зустрічі української громади в Кіркленд Лейк з генералом Миколою Капустянським, що відвідав Кіркленд Лейк дня 23 березня 1936 року, а трохи пізніше в підготові великого концерту з приводу приїзду гостя з Європи, члена Проводу Українських Націоналістів, полковника Романа Сушка.

З більших урочистостей у Кіркленд Лейку, що в них багато праці вложив Відділ ОУК, треба згадати два великі Окружні З'їзди УНО і Братніх Організацій Північного Онтаріо й Квебеку, один у днях 2 і 3 жовтня 1937 року і другий 15, 16 і 17 квітня 1949 року. Це саме треба сказати про ювілейні святкування 20-річчя з дня заіснування місцевої Філії УНО, що припадало на день 21 вересня 1952 року.

Важною ділянкою праці в житті Відділу була допомогова діяльність. Найперше відбувалася вона разом з Братніми Організаціями на

ВІДДІЛ ОУК В КІРКЛЕНД ЛЕЙК, ОНТ. 1941 РОКУ

Знизу, зліва до права, перший ряд: О. Семенюк (Скарбничка), Р. Несторовська (Заступниця Голови), Ю. Міґус (Голова), С. Воробець (Секретарка), М. Радул (зв'язкова до Червоного Хреста). Другий ряд: Н. Налесник, Е. Борискевич, А. Лещук, бл. п. Н. Міщій, Ю. Леськів, Т. Міґус. Третій ряд: П. Федірчук, Ю. Явна-Онуцька, О. Грицишин, М. Глущак, С. Яцко.

користь українських політичних в'язнів, інвалідів та для підтримки визвольної української боротьби. В роках тяжкого безробіття в Канаді, що теж і в копальняних осередках дошкульно давало себе відчувати, Відділ ОУК допомагав безробітним українцям грішми і харчами.

Коли почалася світова війна в 1939 році, Відділ ОУК активно співпрацює з місцевим "Канадійським Червоним Хрестом", делеґуючи з-поміж себе зв'язкових членок Марію Шелестинську, Марію Радул, Анастасію Лещук і Анну Возьну. Виконано різного шиття і плетення панчіх і шаликів у загальній кількості 1974 штук.

Велику підтримку давав Відділ ОУК у Кіркленд Лейк часописові "Новий Шлях". Приєднував йому передплатників і збирав на пресовий фонд та кілька разів брав участь у контестах популярности на його користь. В імені Відділу ОУК у Кіркленд Лейк контестантками "Нового Шляху" були членки Ольга Семенюк, Юлія Явна-Онуцька, Маруся Метельська і Марія Шелестинська.

Само собою, не забував Відділ теж і про орган ОУК "Жіночий Світ", стараючися про передплатниць для нього та беручи участь у його пресовому контесті через свою членку Ольгу Семенюк.

ВІДДІЛ ОУК У КІРКЛЕНД ЛЕЙК, ОНТ., В 1949 РОЦІ

Зліва до права, сидять: О. Семенюк (Скарбничка), А. Коземчук (Заступниця Голови), А. Возьна (Голова), О. Грицишин (Секретарка), стоять: Текля Міґус, А. Фенюк (контрольорка), А. Ільчишин, Ю. Міґус (контрольорка), А. Болехівська.

Рік 1939 приніс багато клопотів організаційному українському життю в Кіркленд Лейк, а в тому і Відділові ОУК. Різні вороги українства виступили з наклепами й брехливими доносами на українські організації, а до того в копальнях почалися штрайки і це спричинило масовий виїзд робітництва до інших місцевостей. Проте Відділ ОУК своєї праці не покидав, хоч і труднише приходилося її виконувати, бо число членок змаліло.

По війні розгорнулася акція допомоги українським скитальцям в Європі, Відділ ОУК вислав 15 пакетів з харчами, 69 з одінням та дол. 412.84 грішми.

Трохи цифер може кинути ясніше світло на діяльність Відділу до ювілейного року ОУК. За цей час відбуто:

місячних зборів	193
тижневих сходин	375
святочних сходин	45
власних концертів	12
прощальних вечірок	14
товариських забав	45
спільних Свячених	17
спільних Свят-Вечорів	19
театральних вистав	43

загальних вечірок	36
несподіванок	24
пущень	35
танців	36
різних прийнять	15
бенкетів	5
щедрівок	19
вислано дописів до преси	108,

а разом з Філією УНО і з Братніми Організаціями влаштовано 20 базарів і 56 пікніків.

У фінансовій ділянці Відділ ОУК мав:

прибутків	$9,556.61
видатків	$9.017.46

на що складалися такі позиції:

Визвольний Фонд	$ 238.01
"Жіноча Доля"	15.00
театральна ґардероба	225.00
бібліотека	146.25
"Осередок Культури й Освіти"	130.40
допомога скитальцям	462.84
українські інваліди	51.60
політичні в'язні	35.70
українським воякам за морем	79.79
"Новий Шлях" і Жіноча Сторінка	294.36
"Рідна Школа"	175.00
"Жіночий Світ"	194.20
"Український Золотий Хрест"	376.50
КУК	26.50
місцева Філія УНО	1,537.38
інші видатки на власні потреби й місцеві справи	5,128.93

Чисельно Відділ ОУК у Кіркленд Лейк не належав до більших. Звичайно число членок у ньому — около тридцятки, а був такий час, що всього десять членок мусіли ставити чоло нормальній організаційній праці Відділу. Варто б згадати тих членок, що працювали в Відділі на різних становищах чи то в Управі чи в якійсь ділянці діяльности:

Бабій Славка — делеґаткою на Конференцію,
Болехівська Анна — скарбничкою,

Членки ОУК у Кіркленд Лейк і прихильниці готують писанки в 1954 р.

Возьна Анна — чотири роки головою,

Воробець Софія — п'ять разів секретаркою,

Голубець Софія — секретаркою, головою,

Грицишин Ольга Уляна — чотирнадцять років секретаркою і кілька років учителькою "Рідної Школи",

Добровольнська Марія — секретаркою,

Кірик Анна — скарбничкою,

Козак Антоніна — головою,

Лазар Євгенія — головою,

Лещук Анастасія — три рази скарбничкою,

Управа Відділу ОУК у Кіркленд Лейк у 1955 р.

Луців Анна — головою, скарбничкою,

Максимович Ольга — головою, скарбничкою,

Міґус Юлія — раз головою, раз секретаркою два рази скарбничкою,

Музичка Анна — три рази скарбничкою,

Несторовська Розалія — три роки головою,

Радул Марія — головою,

Семенюк Ольга — три роки головою, вісім літ скарбничкою.

Товтрівська Анастасія — два рази головою,

Турус Розалія — головою,

Урбан Марія — головою,

Федорак Юстина — була головою і секретаркою, кілька років їздила делеґаткою Відділу на Конференції до Вінніпеґу і до Торонто,

Фенюк Анна — скарбничкою, головою,

Явна-Онуцька Юлія — два рази скарбничкою.

Членки:

Посмітюк Анна, Леськів Йосипа,
Пащин Марія, Дмитерко Параска

покинули цей світ з волі Всевишнього. Нехай пам'ять про них з покоління в покоління переходить в нашій Організації і нехай сплять вони спокійно в канадійській землі.

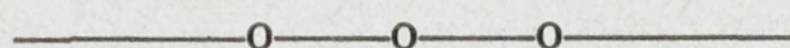
Членка ОУК у Кіркленд Лейк, Марія Ворона - Пащин * 1. IV. 1904, † 12. XI. 1938.

Членка ОУК у Кіркленд Лейк, Йосифина Леськів, * 14. III. 1903, † 17. IV. 1943.

Відділ ОУК в Кіркленд Лейк пробив велику й цінну працю в українському громадському й політичному житті свого міста. Витримає він і надалі на почесних позиціях національної праці, бо членки його можуть сказати, повторяючи за Уляною Кравченко:

Не поконав нас ворог,
Бо духа не зборов,
Бо є у нашім серці
Батьківщини любов.

АННА БАРНА

Відділ ОУК у Лиминґтон

Відділ "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" у Лиминґтон зав'язався доволі пізно. Околиця тут фармерська, люди живуть від себе далеко, тяжко їм зібратися на сходини чи засідання, а вже дуже трудно працювати, коли потрібно кожного дня ввечорі приходити чи то на проби хору чи аматорського гуртка. Проте, вже в 1934 році заложилася в нас Філія УНО і туди вписалися в члени теж і жінки, а було їх шість:

Барна Анна	Деревляна Ольга
Бенюк Анна	Заворотюк Катерина
Боровська Катерина	Мисько Тетяна,

пізніше прибула до них ще Анна Клим.

Впродовж кількох років жінки працювали разом з чоловіками в рамах місцевої Філії УНО, помагаючи в різних підприємствах, концертах, пікніках, базарах, бенкетах, танцях і аматорських виставах. Як не було своєї домівки, всі сходилися по черзі в приватних хатах.

Щойно 1946 року відвідала Лиминґтон відома діячка ОУК, Євгенія Ситник, зібрала всіх жінок на сходини, пояснила статут і тоді заіснував у Лиминґтон Відділ ОУК.

До першої його Управи ввійшли:

Голова — Анна Барна
Заступниця — Анна Бенюк
Секретарка — Анна Клим
Скарбничка — Катерина Боровська
Контрольна Комісія:
Ольга Деревляна — Катерина Заворотюк.

Поплила та сама робота, що й давніше, тільки вже в рамках самостійного жіночого Товариства.

В Управі Відділу ОУК у Лиминґтоні працювали такі членки:

Голови: Анна Барна від 1946 до 1950 року,
Климентина Гриневич від 1951 до 1955.

Секретарки: Анна Клим від 1946 до 1954 року,
Анна Барна 1955.

Скарбнички: Катерина Боровська від 1946 до 1948,
Тетяна Мисько від 1949 до 1952,
Анна Барна від 1953 до 1955.

Трудно широко розгорнути працю в фармерській околиці та ще й там, де українців не надто багато. Все ж таки Відділ ОУК у Лиминґтоні по своїм силам старався дотримувати кроку в організаційній роботі. Між іншим, доволі праці вложено в підтримку українській пресі, головно участю в пресових контестах. В контесті "Нового Шляху" 1948 року Відділ ОУК у Лиминґтоні заступлений був аж трьома контестантками: Софія Бенюк, Марія Бадзь і Рубі Кушнір. В Ювілейному

Контесті "Нового Шляху" 1950 року від ОУК у Лиминґтоні виступала Климентина Гриневич, а в контесті 1953 року участь брала знову Софія Бенюк.

Відділ передплачує "Жіночий Світ" і складає на його пресовий фонд при нагоді святочних побажань.

З допомогової діяльности можна відмітити висилку пакунків українським скитальцям до Європи. Висилали членки від себе, а окремо Відділ ОУК з власної каси видав на те 75 долярів.

На "Український Золотий Хрест" зложено дол. 143.65.

Відвідини хворих українців у місцевому шпиталі належали до біжучої діяльности Відділу. Членки відвідували хворих, а Відділ часто жертвував на потреби шпиталю.

Добре працює Відділ ОУК у Лиминґтоні в місцевому КУК. Постійно бере участь у його нарадах і засіданнях, заступали його в КУК від початку до сьогодні по черзі ось такі членки: Анастасія Клим, Ольга Ромней, Катерина Личко і Софія Пегацко. Часто даються спільні з Відділом КУК підприємства при нагоді національних свят.

За вісім літ свойого існування Відділ відбув 62 власні засідання і три спільно з Управою Філії УНО. Приходів за цей час було дол. 1,142.50, а розходів 1,032.98.

До Управи Відділу ОУК у Лиминґтон на 1955 рік обрані:

Голова — Климентина Гриневич
Заступниця — Анна Бенюк
Секретарка — Анна Барна, вона теж і скарбничка
та представниця "Жіночого Світу" й "Нового Шляху"
Контрольна Комісія:
Анна Клим — Олена Бадзь.

Маленький дуже Відділ ОУК у Лиминґтон, зате справний у своїй роботі і точний у виконуванні доручень Центральної Управи ОУК.

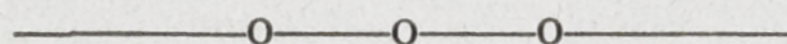
ВІДДІЛ ОУК У ЛИМИНҐТОН, ОНТ. 1949 РІК

Зліва до права, знизу, перший ряд: Тетяна Миськів, Анна Клим, Анна Барна, Анна Бенюк, Катерина Боровська. Другий ряд: Катерина Заворотюк, Анна Ромней, Софія Мисак, Климентина Гриневич, Анастасія Богоніс, Анна Винник, Марія Сокульська.

ВІДДІЛ ОУК У ЛИМИНҐТОН, ОНТ., 1954 РІК

Зліва до права, сидять: Анна Бенюк (Заступниця голови), Климентина Гриневич (голова), Анна Барна (скарбничка), Анна Клим. Стоять: Анна Ромней, Аранка Музика, Олена Бадзь, Анастасія Богоніс, Софія Мельник.

Відділ ОУК у Монтреалі

В Монтреалі існував уже Відділ "Української Стрілецької Громади" число 3, а в Вінніпеґу і в Саскатуні при "Українській Стрілецькій Громаді" існували й "Дівочі гуртки". В 1933 році до Монтреалу переїхала з Вінніпеґу Ірина Михалович, тепер одружена Дячун, що була членкою такого дівочого гуртка в Вінніпеґу. З доручення "Української Стрілецької Громади" вона зайнялася зорганізуванням "Жіночого Відділу ім. Ольги Басараб" при "Українській Стрілецькій Громаді" число 3 в Монтреалі. Основні Збори відбулися 7 травня 1933 року в домівці "Української Стрілецької Громади" на Фронтенак у приявності дванадцяти молодих жінок і визначного громадського діяча, д-ра Івана Ґуляя. Ірина Михалович з'ясувала присутнім потребу організуватися і гуртувати українських жінок для спільної з "Українською Стрілецькою Громадою" праці для визвольної справи. Перед ними стояла тоді єдина головна ціль: нести допомогу, якими б це не було дорогами, поневоленій Україні.

На цих перших основних зборах вибрано першою провідницею жіночого відділу Ірину Михалович.

До першої Управи Відділу ввійшли ще:

Заступниця Голови — Анастасія Білик
Секретарка — Рожа Ковальська
Скарбничка — Марія Чайківська

З початкових дванадцяти членок Товариство швидко розрослося й уже наприкінці 1933 року нараховувало 35 членок. Праця гуртка розвивалася за напрямними статута "Української Стрілецької Громади". В першу чергу розвинулася інтенсивна культурно-освітня діяльність.

До того треба додати, що хоч основні збори "Жіночого Відділу ім. Ольги Басараб при Гуртку УСГ ч. 3" в Монтреалі відбулися аж з початком травня 1933 року, то фактична діяльність згуртованих при УСГ в Монтреалі жінок і дівчат зачалася багато скоріше. Сліди її знаходимо в дописах з діяльности Гуртка УСГ в Монтреалі до "Нового Шляху" і так, наприклад, читаємо, що дня 21 січня 1933 року "заходом жіночого гуртка" при УСГ влаштовано спільну Різдвяну Вечерю, а дня 22 квітня того ж самого року — спільне Свячене. Те вказує, що основні збори дня 7 травня 1933 року не були початком діяльности

З 10-РІЧЧЯ ВІДДІЛУ ОУК У МОНТРЕАЛІ В 1943 Р.

Згори, зліва до права 1 ряд: Т. Микитюк, М. Міняйлюк А. Панасюк, М. Нітух, А. Орнихівська, М. Чепурната. Другий ряд: А. Криськів, М. Кальба, А. Біловус, А. Деревінська, М. Дейнека, В. Загурак. Сидять у третьому ряді: А. Ламер, А. Білик, М. Чайківська (голова), Ст. Савчук (організаторка Ц. У.), Хабарук, М'якуш.

жінок, вони лише оформили її організаційно і дали нову назву. (Світлина членок з 1933 р. вміщена на 32 стор.).

Вже в перших місяцях своєї діяльности "Жін. Товариство ім. Ольги Басараб" при УСГ в Монтреалі виявило помітну активність. Відбуто п'ять організаційних сходин, великий концерт з нагоди "Свята Матері", дві культурно-освітні вечірки і кілька вечорів спільного читання — все це виконано як самостійну працю, не враховуючи вложеного труду в співпрацю з Гуртком УСГ.

До більших його успіхів слід зарахувати величавий концерт 27 серпня 1933 року для вшанування 20-ліття з дня смерти Лесі Українки. Відділ у Монтреалі перший з-поміж усіх інших Дівочих чи Жіночих Відділів при УСГ відмітив цю річницю. Багата, добре підібрана програма з головною точкою — рефератом Ірини Дячун — притягнула широку публіку, що вщерть виповнила залю. Цим концертом "Жіночий Відділ" відразу здобув собі славу й симпатії української громади в Монтреалі.

Вже восени 1934 року, коли засновано окрему централю під назвою "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" з осідком у Саскатуні, жіночий гурток при Філії УНО в Монтреалі оформився в самостійну Братню Організацію як Відділ ОУК. В цьому 1934 році головою вже самостійного нашого Відділу була Анастасія Білик, яка приложила багато праці до його розбудови, приєднавши нових членок, і яка по сьогоднішній день залишилася нашою активною членкою.

З бігом часу до Відділу входять все нові членки і в роках 1935 і 1936, за головування Рожі Ковальської, наш Відділ досягає чи не найвищого ступня активности й розвитку. Тодішня голова була справжнім мозком і серцем Відділу. Вона вмілою рукою вела Гурток, давала безліч рефератів, учила національних танців, вела "Рідну Школу" і працювала для МУН. Під головуванням Рожі Ковальської наша організаційна клітина кріпла й розросталася. Дбайливо виготовлені протоколи тодішньої секретарки, О. Ішкової, виразно свідчать про цю кипучу діяльність Відділу. (Світлина Відділу з 1935 р. на стор. 61).

Коли на доручення організаційної референтури Централі ОУК в 1937 році Рожа Ковальська виїхала в подорож по Канаді, щоб на Заході організувати нові жіночі відділи, головою нашого Відділу обрано вперше Марію Чайківську. В 1938 і 1939 роках головою була знову Анастасія Білик.

Часи війни були слабші з організаційного погляду, та не з погляду посвяти, жертвенности і зрозуміння потреби праці в загалу членок. На окреме відмічення з цього періоду діяльности нашого Відділу заслуговують: допомога канадійським українським воякам на фронті в Европі і допомога клюбові українських вояків канадійської армії в Лондоні.

1940 року головувала М. Кальба, 1941—1942 — Марія Чайківська. В 1943 році шість місяців головою була Нітух і знов аж до червня 1944 року — Марія Чайківська, яку від липня до кінця 1944 року заступала Лямер. В 1945 році нова голова Міняйлюк, вела Відділ при співпраці Віри Заґурак, 1946—1947 Лямер, 1948 Ірина Дячун, а від 1949 до кінця 1953 року знову жертвенна і повна посвяти Анастасія Білик. Вибір голови на черговий 1954 рік стрінувся з труднощами,

СВІТЛИНА ВІДДІЛУ ОУК У МОНТРЕАЛІ З 1950 Р.

З ліва до права 1-ий ряд: М. Чайківська, А. Карпішка, А. Білик, Ір. Дячун, П. Глібчук, А. Ленько; 2-ий ряд: В. Заґурак, М. Чабан, М. Дейнека, С. Польна, А. Біловус, М. Зубань, Н. Кобилянська; 3-ій ряд: М. Чепурната, О. Йонґ, А. Гриневич, С. Ґенґало, П. Хемій.

бо Анастасія Білик була перешкоджена важкою недугою чоловіка, а не було охочих прийняти на себе цей відповідальний обов'язок. Ситуацію врятувала наша голова-основоположниця Відділу, Ірина Дячун, що згодилася взяти на себе цей громадський тягар помимо дуже тяжких життєвих обставин, в яких вона знайшлася в цьому році. В 1955 році знову обрано головою Відділу Марію Чайківську.

Від самого початку свого існування "Жіночий Відділ ім. Ольги Басараб при Гуртку УСГ ч. 3", а опісля "Відділ ОУК імени Ольги Басараб у Монтреалі" бере жваву участь у діяльності УСГ й УНО. В передвоєнному періоді і під час війни майже кожного тижня влаштовуються театральні вистави аматорського гуртка, в яких членки ОУК виступають і як аматорки-артистки і як організаторки. В часі тих представлень на перервах завжди відбуваються розігравки дарованих членками речей, як вишивок, килимчиків чи навіть таких прозаїчних тортів, а все це на те, щоб дохід вислати на "Бойовий Фонд" чи на допомогу дітям і вдовам поляглих героїв, чи на політичних в'язнів, воєнних інвалідів, чи на розбудову преси, як "Новий Шлях", "Українське Слово" в Парижі, "Жіноча Доля" й інші.

До війни і в перші роки війни членські сходини відбувалися кожного тижня. З далека йшли членки, дуже часто пішки, до домівки на

сходини і, як розказує членка Гринева-Чабан, ішли пішки на те, щоб заощадити гроші, які мали б видати на трамвай, бо ці центи мали свою ціль, ціль розбудови не особистого, але загального українського добра. Подивугідна була посвята оцих членок, які в часі депресії і глибокої економічної кризи відмовляли собі всього лишнього, щоб давати щедро на національні цілі. Вони зуміли виявляти на кожному кроці активну любов до далекої України й віддаватися всеціло організаційній праці.

З протоколів видно, як на кожних сходинах виголошували членки виховні реферати, вчилися з них, як іти слідами наших великих діячок, читали статті з української націоналістичної преси й вели дискусії над ними. Вони були ще такі молоденькі тоді, коли закладали свою організацію! Бажання науки й пізнання виявилися в них у лекціях рідної мови, які вела Ірина Михалович-Дячун, і в лекціях історії України та ідеології українського визвольного руху.

З самостійних національних свят, що їх влаштовувала Організація власними силами, треба відзначити кожнорічні концерти в честь патронки ОУК Ольги Басараб. По війні ці академії перетворилися в свята в честь героїнь, де поруч патронки згадуються Віра Бабенко, Олена Теліга і низка інших відомих і невідомих жінок, що згинули в розгарі боротьби за волю України. Влаштовано також "Свята Матері", щоб при тій нагоді підкреслити важливість виховної ролі української матері й жінки взагалі. З інших свят слід згадати також свята в честь Лесі Українки, Ольги Кобилянської й інших українських письменниць. Крім того, наш Відділ разом з усіма Братніми Організаціями брав завжди активну участь у влаштуванні всіх національно-державних свят, виконуючи адміністративні функції впорядчиць, касирок, відпоручниць до відзначок і т. д.

Від самого початку існує при УНО "Рідна Школа", якою щиро опікуються членки ОУК, влаштовують для дітей чайні прийняття, ялинку, а на Миколая щедро їх обдаровують. Майже завжди вчителюють у "Рідній Школі" наші членки, як колись Рожа Ковальська, а в останніх роках учила там фахова сила Стефа Захарчук, теж наша членка, і Степанія Звонок, довголітня наша секретарка. Останніми роками ролю опікуна "Рідної Школи" при УНО перебрав на себе "Батьківський Комітет".

Рік-річно наш Відділ влаштовує спільну Різдвяну Вечерю і спільне Свячене на Великдень для всіх членів Братніх Організацій і громадськости, щоб у спільному гурті переживати рідну атмосферу наших чудових різдвяних і великодніх традицій. Закочуючи рукави приготовляють членки ці так часто висміювані голубці й вареники, бо здають собі справу, що все таки з імпрези буде дохід, а цей дохід — це гріш, що йде на справу визволення поневоленої України, або для жертов визвольної боротьби — інвалідів українських армій. В такого рода імпрезах велику ролю відограє господиня. Такою від кількох років безперервно є в нас членка Віра Заґурак. Не було ні одного випадку, щоб вона відмовилася від своїх обов'язків.

З Різдвом пов'язані колядки й щедрівки. Наші членки рік-річно колядують спільно з членами УНО на національні цілі, а від декількох років щедрують на "Жіночий Світ" і "Український Золотий

Хрест". В часі великого посту пишуть писанки, затримуючи живою цю чудову традицію, якої позавидувати можуть нам усі народи світу. Крім цього, Андріївські вечорі й пущення, численні чайні прийняття й несподіванки з різних нагод не лише урізноманітнювали діяльність і товариське життя нашого Відділу, даючи культурну розвагу членкам, але й приносили поважні грошові збірки на розбудову нашого організаційного життя в Канаді й на допомогу визвольній боротьбі незабутнього рідного краю.

Відділ ОУК у Монтреалі брав і бере також дуже активну участь у Крайових Конференціях і Провінційних З'їздах Братніх Організацій та в різних контестах, як контести "Нового Шляху", "Жіночого Світу", з нагоди купівлі "Українських Національних Домів" чи з нагоди ювілейних конференцій. В перших роках війни членка Нуся Криськів була делеґаткою на З'їзд до Торонто, де вона гідно зарепрезентувала наш Відділ і здобула місце королеви в контесті на організаційні цілі УНО. В 1935 році Рожа Ковальська репрезентувала Відділ на Крайовій Конференції в Саскатуні, в 1938 році — Анастасія Білик на Крайовій Конференції в Торонто, в 1945 році — Лямер на Крайовій Конференції в Вінніпеґу, а Ірина Дячун брала участь у 1952 році в XIV Крайовій Конференції УНО і Братніх Організацій, Ювілейній для УНО, що тоді саме святкувало двадцятиліття з дня свого заіснування. В цьому ж самому році на Провінційному З'їзді в Торонто брала участь

ВІДДІЛ ОУК У МОНТРЕАЛІ З 1952 РОКУ

Знизу, зліва до права, перший ряд: М. Баніт, М. Чабан, С. Мацелюх, М. Чайківська, А. Білик, І. Дячун, С. Звонок, В. Заґурак. Другий ряд: М. Стецина, С. Ґенґало, А. Ковальська, П. Павлюк, П. Хемій, М. Дейнека, А. Біловус, П. Ориховська, А. Карпішка, А. Чорна. Третій ряд: П. Панишак, О. Кальба, А. Гриневич, С. Сербин, М. Стрілецька, Ф. Сапила, С. Польна, М. Стечишин, Квас, Н. Кобилянська.

25-РІЧЧЯ ОУК У МОНТРЕАЛІ В 1955 Р.

За столом стоять зліва до права: Ст. Савчук, голова Ц.У., Ірина Дячун, перша голова Відділу, Марія Чайківська, голова Відділу в ювілейному році.

Марія Чайківська, а 1953 року на Крайовій Конференції в Торонто заступала наш Відділ Олена Весоловська.

Від початку існування нашого Відділу відбуваються так звані базарі й контести, яких метою є здобування грошей на різні місцеві і крайові українські цілі. В контесті "Нового Шляху" 1935 року брала участь Маруся Маркуш, в 1950 — Марія Баніт, а в 1953 році — Ольга Кальба. Контестанткою "Жіночого Світу" в 1952 році була Анна Ґенґало, а в такому самому контесті на 1954 рік Марія Баніт осягнула четверте місце.

Не можна не згадати також про відвідини в Монтреалі таких визначних гостей з Європи, як генерала Капустянського в березні 1936 року, Омеляна Сеника-Грибівського в 1937 році, який удекорував наших членок відзнаками за їх діяльність у користь УВО, і полковника Романа Сушко в 1938 році. На жаль протоколи за 1937—1940 роки не збереглися в цілості, тому точніших дат і описів зустрічей з визначними гістьми не можна подати.

Окремою сторінкою діяльности нашого Відділу по закінченні останньої війни є матеріяльна допомога українським скитальцям у Західній Європі. На ту ціль переведено ряд грошових збірок і вислано також дуже багато пакунків з харчами й одягами. Не забув наш Відділ і тих усіх наших братів, що з різних причин не могли переселитися і залишилися в Німеччині. Для них час-до-часу висилаються пакунки, а в порозумінні з місцевим Відділом ФДУК наш Відділ перебрав постійний патронат над українською школою в Білефельді і від червня 1953 року посилає їй реґулярно кожного місяця грошову допомогу. Крім того, декілька наших членок перебрали на себе індивідуальні патронати над окремими родинами залишенців, висилаючи їм, правда неперіодично, але постійно, невеликі грошові суми.

Треба теж сказати декілька слів і про нашу співпрацю з іншими українськими жіночими організаціями Монтреалу. Вислідом тих за-

Р. Древняк-Ковальська

Ір. Дячун

А. Білик

М. Чайківська

З РЯДІВ ПІОНЕРОК І ПРОВІДНИЦЬ ВІДДІЛУ ОУК У МОНТРЕАЛІ

О. Ішкова

А. Карпішка

С. Ґенґало

А. Ленько

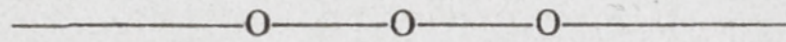
ходів було спільне святкування пам'яти Ольги Басараб, що відбулося в 1952 році з участю нашого Відділу, Товариства ім. Лесі Українки при "Просвіті", "Доньок України" і Пласту. Також влаштування спільних зборів для заслухання доповіді про участь української делеґації в Міжнародньому Конґресі "Світового Союзу Матерів" у Брюсселі в Бельгії.

В 1954 році святочну академію з нагоди 70-ліття українського жіночого руху влаштували всі без вийнятку українські жіночі організації Монтреалу і Лашін. При цій нагоді слід підкреслити, що ініціяторкою і головною організаторкою тієї академії була наша членка Олена

Залізняк, референтка зв'язків у СФУЖО. В святкуваннях узяла участь сеньйорка українського жіночого руху і голова СФУЖО, колишня сенаторка Олена Кисілевська. (Світлина на стор. 173).

Ось так у головних рисах представляється діяльність нашого Відділу від початку до сьогодні. Була вона в деяких роках дуже жвава й плідна, в інших менше, але велася постійно і без найменшої перерви. Наш Відділ не належав до тих організацій, що гучно-бучно починає свою діяльність, а опісля засипляє й існує лише на папері. Чорна, дрібна, але наполеглива й витривала праця кожночасних Управ, як і всіх без вийнятку активних членок, — між якими маємо теж двох членок першого "Дівочого Гуртка" в Вінніпеґу, Ірину Дячун і Наталію Кобилянську — це маркантна риса нашої діяльности. Свого часу наш Відділ покладав великі надії на доплив свіжих сил з найновіших поселенців, але надії ці виявилися не зовсім оправдані. Небагато новоприбулих жінок влилося в наш Відділ до цього часу, проте сподіваємося, що вони ще поповнять наші ряди й посилять нашу працю.

Я. К.

Відділ ОУК в Ошаві

Невелике місто Ошава в провінції Онтаріо, всього пів години їзди автобусом від Торонто, хоч не багато мало української людности, проте громадське життя зачалося там доволі рано і розгорталося досить добре. Ще заки постала там Філія УНО, національно-думаючі українці гуртувалися в Товаристві "Просвіта" і туди теж належали жінки. Потім заснувалася Філія УНО в 1934 році, жінки стали в ній членками і працювали нарівні з чоловіками на всіх ділянках організаційної і культурної діяльности.

Так було один рік, після чого жіноцтво рішило піти за прикладом інших місцевостей і закласти в себе окреме жіноче Товариство. Ініціятиву до того дала покійна Анастасія Шестовська, велика українська патріотка й одна з найбільш діяльних членок. Справу підготовила організаторка ОУК, Степанія Савчук, що в 1934 році відвідала членство УНО в Ошаві й на вечірку в своїй промові вказувала на потребу жіночої організації та заохочувала заснувати в Ошаві Відділ ОУК. Степанія Савчук і пізніше часто відвідувала Відділ ОУК в Ошаві при різних нагодах, а найбільше з нагоди свят у честь патронки ОУК — Ольги Басараб — та в честь інших визначних українських жінок. На день 15 січня 1935 року скликано Основні Загальні Збори Відділу "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Зборами проводила Анастасія Шестовська, секретарювала Кароліна Черевата. Вписалося тоді двадцять членок:

Блажко Варвара	Зелінська Марія	Лопух Єва
Воробець Софія	Леник Євдокія	Маґалюшин А.
Грайник Марія	Ленчак Олена	Мандрик Михайлина

Муха Наталка	Фурик Олена	Шестовська Анастасія
Петришин Тетяна	Черевата Кароліна	Шестовська-Гармер Н.
Сабат Анастасія	Юркевич Анна	Шовдра Текля.
Турецька Анастасія	Юхтимчук Анеля.	

З-поміж себе обрали вони першу Управу Відділу ОУК в Ошаві в складі:

Голова — Анастасія Шестовська
Заступниця Голови — Кароліна Черевата
Секретарка — Олена Ленчак
Фінансова Секретарка — Михайлина Мандрик
Скарбничка — Анна Юркевич
Організаторки — Анеля Юхтимчук і Наталя Шестовська
Контрольна Комісія:
Анастасія Сабат — Марія Грайник.

Жінки з Відділу ОУК вже мали досвід в організаційній роботі, працюючи минулими роками в "Просвіті", а потім у Філії УНО, то ж не гаявши часу взялися за діло і ще того самого року влаштували дев'ять підприємств, з того три чайні вечорі, два концерти, одне пущення, один пікнік, святочні вечорі в честь Ольги Басараб і Віри Бабенко.

Зараз на другий рік Відділ ОУК скріпився дуже діяльною членкою, Анною Лахман з родини Череватих, що довгі роки дуже активно працювала в Відділі на всіх ділянках і з'єднала собі загальну любов і пошану, особливо своїм піклуванням хворими.

Управа в тому році діяла в складі:

Голова — Анеля Юхтимчук
Заступниця Голови — Анастасія Шестовська
Секретарка — Анна Лахман
Фінансова Секретарка — Софія Воробець
Скарбничка — Анна Юркевич
Контрольна Комісія:
Анастасія Сабат — Варвара Блажко — А. Маґалюшин.

Число підприємств у тому році піднеслося до дванадцять.

Для ліпшого перегляду подаємо понижче одним тягом склад усіх дальших Управ Відділу ОУК в Ошаві аж по кінець Ювілейного Року 1955.

1937 рік:

Голова Анеля Юхтимчук
Заст. голови — Анастасія Шестовська
Секретарка — Анна Лахман
Фін. секретарка — Варвара Блажко
Скарбничка — Софія Воробець
Контрольна Комісія: Марія Ґулевич, Анна Юркевич, Кароліна Черевата*).

1938 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Варвара Блажко
Секретарка — Анна Лахман
Фін. секретарка — Марія Ґулевич
Скарбничка — Софія Воробець
Контрольна Комісія: В. Варварук, Михайлина Мандрик, Анна Стельмах.

1939 рік:

Голова — Марія Ґулевич
Заступниця — Анастасія Трач
Секретарка — Анна Стельмах
Фін. секретарка — Марія Грайник
Скарбничка — Анна Юркевич
Контрольна Комісія: Марія Зелінська, Анастасія Сабат, Анна Лахман.

1940 рік:

Голова — Анеля Юхтимчук
Секретарка — Анастасія Шестовська

*) Світлина Відділу з 1937 р. на стор. 62.

Фін. секретарка — Марія Грайник
Скарбничка — Анна Юркевич
Контрольна Комісія: Анастасія Сабат, Марія Зелінська.

1941 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Анна Лахман
Фін. секретарка — Марія Грайник
Скарбничка — Анна Юркевич
Контрольна Комісія: Анастасія Сабат, Марія Зелінська, Марія Ґулевич.

1942 рік:

Голова — Марія Черевата
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Анна Лахман
Фін. секретарка — Анаст. Шестовська
Скарбничка — Анна Юркевич
Контрольна Комбісія: Марія Ґулевич, Анна Юркевич.

1943 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Анна Лахман
Фін. Секретарка — Софія Воробець
Скарбничка — Анна Юркевич
Членка Управи — Наталя Муха
Контрольна Комісія: Анастасія Сабат, А. Міщій.

1944 рік:

Голова — Анастасія Турецька
Заст. голови — Марія Грайник
Секретарка — Анна Лахман
Фін. Секретарка і Скарбничка — Софія Воробець
Контрольна Комісія: Анастасія Шестовська, Анастасія Сабат.

1945 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Олеся Фурик
Секретарка — Анна Лахман
Фін. секретарка і скарбничка — Марія Грайник
Членка Управи — Марія Чупак
Контрольна Комісія: Анастасія Сабат, Софія Воробець.

1946 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Марія Чупак
Секретарка — Софія Воробець
Фін. секретарка і скарбничка — Марія Грайник
Членка Управи — Анна Лахман
Представниці до КУК — Анастасія Шестовська і А. Міщій
Контрольна Комісія: Марія Черевата, Анастасія Сабат, Катерина Кравець.

1947 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заст. голови — Марія Чупак
Секретарка — Анна Лахман
Фін. секретарка і скарбничка — Марія Грайник
Представниці до КУК — Анстасія Шестовська і Анна Лахман
Контрольна Комісія: Марія Черевата, Анастасія Сабат.

1948 рік:

Голова — Анастасія Шестовська
Заступниця голови — Марія Чупак
Секретарка — Анна Лахман
Фінансова секретарка і скарбничка — Марія Грайник
Членка Управи — Марія Черевата
Представниці до КУК — Анастасія Шестовська і Наталя Ґонта
Контрольна Комісія: Наталя Ништа, Анастасія Турецька.

1949 рік:

Голова — Наталя Ґонта
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Марія Черевата
Фінансова секретарка і скарбничка — Наталя Ништа
Членка Управи — Марія Чупак
Дописувачка до преси — А. Лахман
Представниці до КУК — Анна Лахман і Наталя Ґонта
Контрольна Комісія: Ліна Башуцька, Марія Зелінська.

1950 рік:

Голова — Наталя Ґонта
Заст. голови — Анастасія Турецька
Секретарка — Марія Черевата
Фін. секретарка і скарбничка — Наталя Ништа
Членка Управи — Марія Чупак
Дописувачка до преси — А. Лахман
Представниці до КУК — А. Лахман, Наталя Ґонта.

Катерина Івасик

Ліна Башуцька

Наталка Гонта

Наталка Ништа

Марія Черевата

Марія Чопак

Марія Грайник

Анна Юркевич

Кароліна Черевата

Катерина Крохмаль

Олена Шестовська

Анастасія Турецька

Ольга Кучма

Марія Сорока

Катерина Боднарчук

Павлина Шестовська

Марія Зелинська

Михайлина Мандрик

Анна Стельмах

Марія Іванова Грайник

Організація Українок Канади
імени Ольги Басараб
Відділ в Ошаві 1955 р.

1951 рік:
Ґолова — Марія Грайник
Заст. голови — Ольга Ґорецька
Секретарка — Анна Лахман
Фін. секретарка — Ліна Башуцька
Скарбничка — Анастасія Пилипів
Контрольна Комісія: Наталя Ништа, Марія Черевата.

1952 рік:

Голова — Марія Грайник
Заст. голови — Ольга Ґорецька
Секретарка — Анна Лахман
Фінансова секретарка і скарбничка — Катерина Івасик
Контрольна Комісія: Ліна Башуцька, Анастасія Турецька.

1953 рік:

Голова Анастасія Турецька
Заступниця голови — Марія Грайник
Секретарка — Кароліна Черевата
Фін. секретарка — Ліна Башуцька
Скарбничка — Анна Юркевич
Контрольна Комісія: Наталя Ґонта, Катерина Івасик.

1954 рік:

Голова — Марія Чупак, а від півріччя Катерина Боднарчук
Заст. голови — Михайлина Мандрик
Секретарка — Марія Сорока
Фін. секретарка — Катерина Івасик
Скарбничка — Анна Юркевич
Членка Управи — Марія Грайник
Відвідувачка хворих — Анастасія Турецька
Господиня — Марія Дирів
Представниці до КУК — Наталя Ништа і Наталя Ґонта
Контрольна Комісія: Анастасія Пилипів, Марія Зелінська.

1955 рік:

Голова Михайлина Мандрик
Заст. голови — Марія Зелінська
Секретарка — Марія Грайник
Фін. секретарка — Катерина Івасик
Скарбничка — Олена Шестовська
Членка Управи — К. Боднарчук
Відвідувачка хворих — А. Турецька
Господині — Анастасія Турецька і Анна Юркевич
Представниці до КУК — Наталя Ґонта і Наталя Ништа
Контрольна Комісія: Анастасія Пилипів, Наталя Ништа.

Не тільки в спільних діях із УНО і Братніми Організаціями, але й там, де Відділ ОУК виступав самостійно, мусів він завжди мати на оці спільні потреби цілости Організації. Без допомоги Відділу ОУК ледве чи Філія УНО так скоро прийшла б до своєї власної домівки. При всій збірковій акції на будову домівки, при її будуванні, а потім при святочному відкритті, посвяченні прапорів і спаленні мортґеджу — скрізь видно сліди жертвенної і безкорисної праці Відділу ОУК в Ошаві.

Відділ ОУК займався теж прийняттями для визначних гостей, що відвідували Ошаву, чи то з Канади, як організаторка ОУК Рожа Ковальська[1]), а потім інші видатні діячі УНО, ОУК і других Братніх Організацій, чи то з Європи, як члени Проводу Українських Націоналістів, що приїжджали до Канади перед війною і по війні.

На допомогову діяльність Відділу ОУК в Ошаві складалися пожертви й збірки на українських інвалідів, політичних в'язнів, визвольну боротьбу ОУН, Карпатську Україну, "Український Золотий Хрест", "Канадійський Червоний Хрест", українських вояків у канадійській армії за морем та на українських скитальців у Європі.

В 1938 році при помочі Степанії Савчук зорганізовано при Відділі ОУК в Ошаві Відділ "Українського Червоного Хреста", куди належало багато жінок, що вправді не були членками ОУК, але ставилися до неї прихильно. Коли пізніше показалося, що не можна вживати фірми "Українського Червоного Хреста" і треба було переміняти його Відділ під іншою назвою як одну з ділянок праці ОУК, багато з тих прихильниць записалися в членки ОУК.

В останніх роках Відділ ОУК в Ошаві часто відвідувала організаційна референтка Центральної Управи ОУК, Ольга Заяць.

---

[1]) Світлина Відділу з нагоди приїзду організаторки Ц. У. на стор. 62.

Підтримка Відділу ОУК в Ошаві українській національній пресі виявлялася в тому, що Відділ найперше самий передплатив і передплачує далі такі часописи як давніше "Жіноча Доля", а тепер "Новий Шлях" і "Жіночий Світ", потім збирав для них на пресовий фонд і приєднував передплатників. Зокрема треба відмітити, що хоч Ошава не велике місто і нема де розгорнути ширшої фінансової акції, Відділ ОУК часто брав участь у пресових контестах "Нового Шляху" і "Жіночого Світу", а в великому контесті з нагоди 20-річного Ювілею "Нового Шляху" членка Відділу ОУК в Ошаві, Анастасія Турецька, здобула четверте місце на цілу Канаду і дістала за те признання і на місці в Ошаві і від "Нового Шляху" в Вінніпеґу.

Від 1941 року до кінця війни Відділ ОУК в Ошаві дуже сумлінно співпрацював з місцевим "Канадійським Червоним Хрестом", делеґуючи до нього зв'язкову Наталку Шестовську. За цей час пошито "Червоному Хрестові" 1368 куснів різного білля.

Українським роякам з канадійської армії, що перебували в Англії чи деінде на континенті, вислано з Відділу ОУК в Ошаві 36 пачок, а українським скитальцям у Німеччині, Бельгії та інших країнах — 97 пачок. Це незалежно від того, що членки посилали від себе приватно, або що пізніше висилано в спільній акції з КУК, де членки Відділу ОУК в Ошаві брали дуже активну участь.

Для прикладу подаємо деякі цифри з того, що з каси Відділу ОУК виплачено на різні національні цілі:

Визвольний Фонд	$ 299.24
"Український Золотий Хрест"	" 257.08
"Канадійський Червоний Хрест"	" 156.00
Політичні в'язні	" 155.86
Українські скитальці	" 296.72
Карпатська Україна	" 80.55
Вдови і сироти в Європі	" 219.68
Жіноча преса	" 343.45
Місцеві видатки	"2,587.97

Заслуговує на увагу допомога хворим і відвідування їх по шпиталях і по домах з дарунками, в чому зокрема визначилася своїм добрим серцем покійна членка Анна Лахман.

Анна Лахман

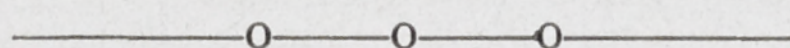
Анастасія Шестовська

Катерина Кравець

Три членки покинули нас на завжди, покликав їх Господь до вічного життя, а це: Катерина Кравець — 10 березня 1946, Анастасія Шестовська — 1 липня 1949 і Анна Лахман — 2 жовтня 1952. Ніколи не можуть забути їх членки Відділу ОУК в Ошаві і з сердечним жалем згадують їх на кожних своїх сходинах, що вже нема між ними ані першої голови й ініціяторки заснування Відділу, Анастасії Шестовської, ані золотого серця жінки — Анни Лахман, ані доброї і працьовитої членки — Катерини Кравець. Ніколи не загине про них пам'ять у Відділі ОУК в Ошаві, як довго він буде існувати.

Відділ ОУК в Ошаві не прогайнував двадцяти років своєї діяльности, виконав добру роботу і для своєї Організації ОУК, і для інших Братніх Організацій і для всієї української громади в Ошаві та з'єднав собі через те повагу й пошану в усіх місцевих українців.

Відділ ОУК у Порт Артур

Скоро після того, як у Порт Артур постала Філія УНО, заложився там і Відділ ОУК. Сталося це при нагоді побуту організатора ПЕ УНО в Торонто, п. Войнаровського, що саме тоді загостив до Порт Артур і до Форт Віліям. Дня 14 січня 1936 року, на самий Новий Рік, відбулися основні Загальні Збори Відділу ОУК у Порт Артур у домівці УНО при Ґрінвіл Аве. на Корент Рівер. Зійшлося шістнадцять жінок, основниць Товариства:

Бачинська Катерина
Бик Параска
Бойко Катерина
Бойко Марія
Косоловська Олена
Лисак Василина
Мусійчук Ірина
Новицька Марія
Новицька Явдоха
Рібка Марія
Семенюк Марія
Семенюківна Степанія
Сисаківна Анна
Сисак Наталія
Хом'яківна Євгенія
Хом'як Анна.

Організатор Войнаровський пояснив зібраним жінкам статут Організації і вказав на завдання жінки під сучасну пору. Після того обрано першу, тричленну Управу Відділу:

голова — Лисак Василина,
секретарка — Бойко Марія,
скарбничка — Новицька Марія.

В першому році свого існування Відділ відбув тільки Свято Матері, позатим часто переводив свої організаційні сходини, а всю іншу діяльність спрямував на співпрацю з Філією УНО, щоб придбати власну домівку. Те саме можна сказати і про наступний 1937 рік, коли діяла та сама Управа.

В 1938 році зайшли зміни в Управі Відділу, головою стала Анна Хом'як, а секретаркою Марія Пилип'юк. Діяльність Відділу в цьому

році поширилася, відбуто концерт у честь Ольги Басараб і відсвятковано другу річницю заснування Відділу ОУК у Порт Артур при вечері з промовами та з іншою програмою. Спільно з Філією УНО Відділ улаштував базар, що вдався дуже добре, а разом з Філіями в Форт Віліям і Форт Віліям — Захід влаштовано два пікніки. З власної діяльности Відділ ОУК святкував цього року День Матері.

На місце Марії Пилип'юк у 1939 році прийшла на секретарку Василина Періста. Для членок передплачено "Жіночу Долю" і "Нову Хату". В цьому році оснувався Відділ ОУК у Форт Віліям і кілька членок, що їм туди було ближче, відійшли до того Відділу.

Коли почалася війна, багато членок роз'їхалося з Порт Артур. Управа Відділу в 1940 році складалася з трьох осіб:

Голова — Василина Періста,
секретарка — Анна Хом'як
скарбничка — Марія Новицька.

Відділ узяв участь, разом з Філією УНО, у великому пресовому контесті "Нового Шляху", одначе власної контестантки не виставив, свої голоси віддавав на контестантку Галю Вовк з Форт Віліям.

Та сама Управа провадила Відділом і в 1941 році. Війна вже розгорілася надобре і принесла з собою нові обов'язки для Відділу. Членки його помагали місцевому Відділові "Канадійського Червоного Хреста" в шитті білля і в плетенні вовняних речей. З власних фондів Відділ закупив три воєнні цертифікати. З внутрішньої діяльности, крім організаційних сходин і засідань, треба відмітити вдачний концерт у честь Ольги Басараб.

Воєнні роки принесли з собою дальший відплив членок і півтора року Відділ ледве втримувався зусиллями кількох усього членок, що лишилися в Порт Артур. Щойно в 1943 році кілька членок вернулися і прибули теж нові, тоді й реорганізовано Відділ з новою Управою на чолі:

Голова — Марія Ткач,
заступниця голови — Марія Балик,
секретарка — Т. Бомок,
скарбничка — Василина Періста,
членка Управи — Анна Хом'як.

В 1943 році організаторка Степанія Савчук, вертаючися з І. Конґресу КУК у Вінніпеґу, відвідала Відділ ОУК у Порт Артур і виголосила доповідь на тему "Завдання членок ОУК під сучасну пору".

Конечність підпомагати "Український Золотий Хрест" і висилати пакунки українським воякам з канадійської армії за море заставили Відділ улаштувати кілька пікніків та один більший базар.

Ця сама Управа Відділу залишилася теж і на наступний 1944 рік. Діяльність Відділу в цьому році була дуже сильна. В літній порі давали пікніки, як звичайно, відсвятковано теж "День Матері". На провесні влаштовано святочний вечір у честь Ольги Басараб, а восени — в честь Віри Бабенко. Відділ придбав кухонне майно вартости дол. 70.00.

В 1945 році до Управи Відділу прийшла нова скарбничка А. Андрусик. Діяльність у цьому році в нічому не різнилася від попередніх: свято Ольги Басараб, пущення, День Матері, висилка пакетів воякам за море.

Управу Відділу на 1946 рік перемінено в той спосіб, що головою стала Марія Балик, одначе в половині року мусіла вона покинути своє становище з родинних причин і тоді на її місце прийшла Параска Бик, а ціла Управа мала такий склад:

Голова — Параска Бик,
заступниця голови — Текля Трач,
секретарка — Т. Бомок,
скарбничка — Вікторія Гуцал,
членка Управи — Анна Хом'як.

На Крайову Конференцію ОУК і Братніх Організацій Відділ вислав свою делеґатку в особі голови, Марії Балик.

Почалася тоді акція допомоги українським скитальцям в Європі, Відділ дуже коло неї заметушився. Членки Відділу пішли щедрувати на ту ціль і влаштовувати різні імпрези, щоб здобути фонди на висилку пакунків. Одначе це не перешкоджало в звичайних організаційних плянах і як кожного року так і тепер Відділ дав концерт у честь Ольги Басараб і відбув Свято Матері.

Під тією самою Управою Відділ ОУК у Порт Артур перебув теж і 1947 рік. Почали вже приїжджати перші скитальці з Європи до Канади, багато їх спрямовано до праці в лісисті околиці Порт Артур і для них Відділ ОУК уладив дуже гарне прийняття на Свят-Вечір. Само собою, святочно відмічено річниці Ольги Басараб і Віри Бабенко та відбуто День Матері. Допомога скитальцям грошовими збірками й висилками пакунків ішла дальше.

Рік 1948 приніс деякі зміни в Управі Відділу, що мала такий склад:

Голова — Т. Бомок,
заступниця голови — Текля Трач,
секретарка — Т. Ґуловата,
скарбничка — Параска Бик,
членка Управи — Вікторія Гуцал.

Цей рік позначився найсильнішою діяльністю Відділу від часу його заіснування перед дванадцяти роками. Не враховуючи традиційних вечорів Ольги Басараб і Віри Бабенко, Відділ записав на рахунок своєї діяльности в цьому році гарний Свят-Вечір для скитальців, два пікніки, два базари — весняний і осінній — пущення і кільканадцять вечорів вишивання в осінньо-зимовому сезоні. Набув теж нове майно до кухні за дол. 218.00.

Управа на 1949 рік складалася з таких членок:

Голова — Вікторія Гуцал,
заступниця голови — Марія Балик,
секретарка — Т. Бомок,
фінансова секретарка — Т. Ґуловата,
скарбничка — Параска Бик,
господиня — Ірина Мусійчук,
Контрольна Комісія:
Анна Хом'як — Текля Трач.

Продовжувалася акція допомоги скитальцям. Членки щедрували на "Український Золотий Хрест" і святкували концертом пам'ять Ольги Басараб.

На 1950 рік обрано таку Управу Відділу:

Голова — Марія Балик,
заступниця голови — Текля Трач,
секретарка — Вікторія Гуцал,
скарбничка — Параска Бик,
членка Управи — Олена Кришталович,
Контрольна Комісія:
Анна Хом'як — Одарка Бомок.

Знову починають роз'їжджатися членки, деякі відходять до ближчого собі Форт Віліям, а впарі з тим знову слабне діяльність Відділу. Від того часу аж до ювілейного року нема нічого важнішого відмітити в діяльності Відділу, з чим ми вже не стрічалися б попередніми роками. Повторяється кожнорічна звичайна праця — Свято Ольги Басараб, Віри Бабенко, День Матері, організаційні сходини. Неможливо розгорнути ширшої діяльности через брак більшої кількости членок. Все ж таки Відділ намагався дотримувати інструкцій Центральної Управи і робив усе, що в його силі.

Хоч Відділ ОУК у Порт Артур не рахувався до більших Відділів, проте жертвенність його на організаційні й національні цілі не належала до найслабших. Дуже багато причинився він грішми і працею до будови власної домівки УНО в Порт Артур, а на інші цілі за перших п'ятнадцять років своєї діяльности склав ось такі суми:

Допомога скитальцям	$	582.23
Українським воякам канадійської армії за морем	"	182.99
"Український Золотий Хрест"	"	176.50
"Фонд Допомоги Українців Канади"	"	80.00
"Новий Шлях"	"	58.40
"Комітет Українців Канади"	"	40.00
Жіноча сторінка в "Новому Шляху"	"	39.00
"Канадійський Червоний Хрест"	"	34.00
"Український Визвольний Фонд"	"	33.70
Українські воєнні інваліди	"	10.00
"Рідна Школа"	"	10.00
Фонд ім. Олександра Кошиця	"	5.00
Інформаційне Бюро в Лондоні	"	4.40
Разом		$1,256.22.

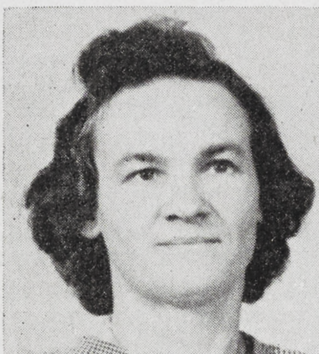
Ще раз стільки склав Відділ ОУК у Порт Артур на різні українські місцеві цілі.

Відійшли з того світу дві членки, Анна Конкол і Явдоха Новицька, нехай спочивають з Богом у мирі і нехай залишиться про них пам'ять цією згадкою в нашому альманаху.

Помимо невідрадних з організаційного боку відносин Відділ ОУК у Порт Артур не втрачає надії на те, що вони зміняться і ще колись знову спалахне в ньому полум'я гарячої діяльности. Вже нераз був він свідком, як організаційне життя притихало, а потім знову розгорялося. Головна річ, щоб патріотичні керівні одиниці не закладали рук. Коли Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб видавати буде черговий альманах у свій Золотий Ювілей 50-річчя існування й діяльности, Відділ ОУК у Порт Артур запише ще в ньому і свою славну сторінку.

АННА КАРДАШ

Відділ ОУК у Принц Алберт

Саскечеван — провінція степова, хліборобська. Українське населення тут переважно фармерське, широко розкидане по безкраїх преріях, одна фарма від другої далеко, мине нераз багато днів, заки побачуть себе найближчі сусіди. Вести організацію в фармерській околиці — не те, що в місті, де за п'ять хвилин можна порозумітися телефонічно, а за пів години всім зійтися на сходини. Тут треба в найпростішій справі порозуміватися багато наперед, щоб вибрати догідну для всіх пору і щоб усі мали час зійтися. Коли ж такі труднощі стоять перед організаційною роботою, то що й казати про всякі культурні підприємства, як концерти й театральні вистави, де треба відриватися від роботи та їхати багато миль на проби хору чи аматорського гуртка. До того ще й сама природа тут і характер фармерської праці не сприяє нормальній організаційній діяльності: в часі короткого літа треба день і ніч працювати, щоб використати теплу пору, а в зимі, коли більше часу, сніг понавіває кучугури на дорогах, що хіба до весни ждати, щом автом переїхати.

Помимо всіх тих труднощів і перепон українське жіноцтво з околиці Принц Алберт здобулося на свою організацію і якось її утримує при житті. Відділ "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" постав тут 19 березня 1939 року, коли то в "Народнім Домі" при греко-католицькій церкві на заході Принц Алберт відбулися його основні Загальні Збори, що ними проводила Президія, зложена з членки З. Коровець, як голови, і Марії Палідвор як секретарки Зборів. На Зборах було приявних дев'ять членок і три прихильниці, разом дванадцять осіб, та швидко, бо несповна до місяця це число збільшилося на ще шість членок і всіх їх можна вважати основницями Відділу ОУК у Принц Алберт.

Обрано тоді першу Управу Відділу в складі:

Голова — З. Коровець,
заступниця голови — Катерина Романчак,
секретарка — Анна Кардаш,
скарбничка — Марія Кисіль,
членка Управи — Степанія Палідвор,
Контрольна Комісія:
Ірина Журавінська — Марія Палідвор — Бабська.

Управа взялася з запалом за діло і вже до місяця відограно драму "Ольга Басараб", влаштовано забаву, получену з несподіванкою для одної з членок, а в травні відбуто Свято Матері з концертовою програмою. Літній час у фармерській околиці не дуже пригожий до організаційної праці, зате восени діяльність знову віджила. Відбувалися орга-

нізаційні сходини й товариські забави, дохід одної з них призначено на "Канадійський Червоний Хрест", що тоді саме посилив свою працю в зв'язку з війною.

В 1940 році виїхала з Принц Алберт минулорічна голова Б. Коровець і членка Управи Степанія Палідвор. Через те в Управі Відділу зайшли зміни. Головою стала Катерина Романчак, секретаркою і фінансовою референткою — Катерина Шумей.

В цьому році Відділ ОУК у Принц Алберт ходив зо щедрівкою на "Канадійський Червоний Хрест", якому членки помагали теж шиттям білля і плетенням вовняних речей. Влаштовано концерт у честь Ольги Басараб і відограно дві театральні вистави: "Бідний, але гідний" і "Примірні діти". Відмічено Свято Матері на весні, відбуто сім місячних сходин і три ширші збори, п'ять разів до року відвідували членки хворих українців у міському шпиталі і в недалекій санаторії.

Для українського музею при УНО в Саскатуні членки вишили й подарували гарну подушку.

В році 1941 діяла Управа в складі:

Голова — Катерина Романчак,
заступниця голови — Ірина Журавінська,
секретарка — Катерина Шумей,
скарбничка — Юлія Поспіх,
Контрольна Комісія:
Олена Жук — Катерина Задворна.

В наслідок запотребування воєнного промислу в індустрійних центрах Східньої Канади і збільшення там можливостей заробітку, почався відплив українців з Принц Алберт до східніх провінцій, виїхали теж деякі членки ОУК зо своїми родинами і тому треба було перевести зміни в Управі Відділу. Головою стала Катерина Шумей, а на її місце секретаркою — А. Сліпчук.

Щораз тяжче було вести діяльність з браку більшого числа членок, а найбільше тому, що розкидані вони були по фармах в околиці. Ще відбувся День Матері, відограно одну театральну штуку, продовжувано плетення з вовни для "Канадійського Червоного Хреста" і відвідувано хворих у шпиталі та в санаторії, але з бігом часу діяльність слабне. До її послаблення причинилося ще й те, що якраз тоді зорганізувалося жіноче товариство при греко-католицькій церкві в Принц Алберт, якої домівкою користувався Відділ ОУК. Щораз тяжче, а потім і зовсім неможливо стало дістати залю на сходини й театральні вистави. Філія УНО теж знайшлася через те в прикрому положенні і тоді зайшла конечність подбати про власну домівку. На те пішли всі зусилля і впродовж кількох літ Відділ ОУК майже не проявляв своєї окремої діяльности, працюючи в рамах Філії УНО.

Віднова організаційної діяльности Відділу ОУК у Принц Алберт наступила щойно по війні. Дня 14 березня 1948 року відбулися Загальні Збори при участі п'ятнадцяти членок з Принц Алберт і з околиці. Рішено тоді продовжувати самостійну працю ОУК і від того часу аж до кінця ювілейного року йде вона нормальним способом.

Сама Організація офіційно свій осідок має в Принц Алберт, так і називається "Відділ ОУК у Принц Алберт", але по більшій частині фактично веде свою роботу в домівці УНО в недалекій місцевості Ред Дір Гіл.

Після віднови діяльности Відділу ОУК в Принц Алберт в 1948 році діяли в ньому ось такі Управи:

1948 рік:

Голова — Анастасія Гринюк,
заступниця голови — Марія Гайдук,
секретарка — Анна Кардаш,
скарбничка — Йосефина Савків,
Контрольна Комісія:
Рожа Сорока — Катерина Василишин.

1949 і 1950 роки:

Голова — Рожа Сорока,
заступниця голови — Марія Козак,
секертарка — Йосефина Савків,
скарбничка — Марія Гайдук,
Контрольна Комісія:
Наталка Неділя — Катерина Єщишин — Катерина Василишин

1951 рік:

Голова — Марія Козак,
заступниця голови — Катерина Василишин
секретарка — Анна Кардаш
скарбничка — Рожа Сорока,
Контрольна Комісія:
Марія Гайдук — Олена Томин — Анна Квятковська.

1952 і 1953 роки:

Голова — Олена Томин,
заступниця голови — Анна Квятковська,
секретарка — Рожа Сорока,
скарбничка — Марія Козак
Марія Боровська — Марія Жук — Катерина Єщишин.

Роки 1954 і 1955:

Голова — Йосефина Савків,
заступниця голови — Катерина Василишин,
секретарка — Анна Кардаш,
скарбничка — Олена Томин,
Контрольна Комісія:
Марія Жук — Наталка Неділя — Рожа Сорока.

і накінець дня 5 грудня 1955 року обрано Управу на черговий рік, що складалася з таких членок:

Голова — Катерина Василишин,
заступниця голови — Йосефина Савків,
секретарка — Анна Кардаш,
скарбничка — Наталка Неділя,
Контрольна Комісія:
Олена Томин — Марія Боровська — Марія Жук.

До будови "Українського Національного Дому" в Ред Дір Гіл, Відділ ОУК багато причинився своєю працею і поміччю, ні одне підприємство з доходом на ту ціль не обійшлося без участи ОУК, а крім того з власної своєї каси позичив Відділ ОУК Будівельному Комітетові дол. 1,257.28.

А.Квятковска

Н.Гринюк

М.Козак

М.Гайдук

А.Кардаш

Ю.Савків

К.Василишин

О.Томин

Р.Сорока

Н.Неділя

М.Жук

М.Боровска

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ ім.ОЛЬГИ БАСАРАБОВОЇ

відділ Принц Алберт, Саск., околиця Ред Діір Гилл

Квітень, 1955.

В тих умовинах, як подано вгорі, тяжко було вести якусь сталу працю кожній Братній Організації окремо, тому всі були вдоволені, коли спільними силами вдалося чи то відзначити якусь пам'ятну подію в житті українського народу, чи то перевести якесь підприємство для розваги членок і членів. Як майже всюди в Канаді, так і в Принц Алберт Відділ ОУК пильнував господарської і товариської сторінки

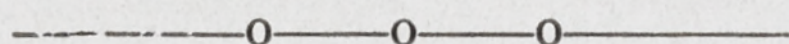
в діяльності Братніх Організацій, для тої цілі справив собі кухню і відповідний запас посуди. Крім того часто влаштовував різні розігравки і це були його головні джерела приходу. За сім літ своєї діяльности, від дати відновлення Відділу до початку ювілейного року, мав він дол. 3,327.77 власних приходів.

Відділ старався виконувати всі доручення Центральної Управи ОУК, наскільки це було можливе в фармерській околиці, відбував свої сходини й відчитував прислані реферати. Спомагав теж своїми пожертвами різні національні цілі, чи то безпосередньо самий, чи то через Центральну Управу ОУК.

Тепер у ньому діють такі членки:

Боровська Марія	Квятковська Анна
Василишин Катерина	Козак Марія
Гайдук Марія	Ксинюк Йосефина
Гринюк Анастасія	Неділя Наталка
Жук Марія	Савків Йосефина
Іщишин Катерина	Сорока Рожа
Кардаш Анна	Томин Олена.

Як було можливе, так і вів свою працю Відділ ОУК у Принц Алберт, так буде й надалі її вести, точно притримуючися вказівок Центральної Управи ОУК.

ПАРАСКЕВІЯ БРАТАШ

Відділ ОУК у Реджайні

На початку існувало в Реджайні жіноче "Товариство ім. Княгині Ольги" і туди належали всі жінки, що відчували потребу суспільної праці. Головою цього Товариства була Ольга Довбуш, пізніше одружена Стойко. Домівки своєї не було, треба було рентувати, де і що вдалося, за відповідне приміщення було тяжко, по найбільшій часті мусіли всі поневірятися по пивницях. Постановлено тоді збудувати домівку, де містилися б різні українські Товариства, і назвати її будинок "Просвіти".

Після першої світової війни почався приплив нової еміґрації до Канади, багато з неї осіли в Реджайні і там заложили Товариство "Українська Стрілецька Громада". При цій організації згодом зачали ґуртуватися також жінки й дівчата і всі працювали в згоді: "Товариство ім. Княгині Ольги", "Українська Стрілецька Громада" та зґуртовані при ній жінки.

Кілька років пізніше в Реджайні зорганізувалася Філія УНО і стало відоме, що скрізь у Канаді закладаються "Жіночі Товариства ім.

ВІДДІЛ ОУК У РЕДЖАЙНІ

Знизу, зліва до права, перший ряд: Анна Сирник, Рожа Федущак, Олена Пухала, Ольга Корпусь, Параскевія Гевак, Параскевія Браташ. Другий ряд: Софія Трембовецька, Марія Грицай, Катерина Боднарчук, Єва Галапац, Марія Саґаль, Марія Козова, Анастасія Луців, Анна Солодюк. Третій ряд: Анна Гуцуляк, Агафія Пиварчук, Петруня Іваницька, Є. Семків, Павлина Харик, Марія Фуреґа, Анна Кушіль. (Світлина Відділу з 1935 р. на стор 154).

Ольги Басараб". Постала думка, щоб таку саму організацію заснувати і в Реджайні, це й зроблено в місяці лютому 1933 року, до чого ініціятиву дала діяльна членка Ольга Корпусь. Було тоді сімнадцять членок на початок, всі дуже активні, цілий час жертвенно працювали в Організації, часто обирали їх на різні становища до Управи в пізніших роках. Ось вони:

Бабій
Галапац Ева
Гевак Параскевія
Грицай Марія
Іваницька Петруня
Кіс Ольга
Корпусь Ольга
Кошовська Текля
Пукіш Ольга
Куцан Ольга
Лизна Анастасія
Луців Анастасія
Пиварчук Агафія
Саґаль Марія
Сорока Анна
Стойко Ольга
Федущак Р.

Роки для організаційної праці були тяжкі, шаліла тоді в Канаді економічна депресія, дуже пригожий ґрунт був для большевицької про-

паґанди, що добиралася теж до українців і треба було проти неї боротися.

Бідділ ОУК приміщувався в домівці "Просвіти" при вулиці Ст. Джон ч. 1737 і провадив нормальну свою організаційну й культурно-освітню працю, дуже сердечно співпрацюючи з іншими Братніми Організаціями. Найбільше зусилля прикладано до того, щоб приєднувати нових членок до Організації.

Але в 1935 році сталося нещастя — втрачено домівку "Просвіти". Хоч це тяжко далося в знаки Організації, одначе членки ОУК не впали на дусі, продовжували свою роботу по приватних хатах. І хоч невигідне те та й місця стільки нема, що в домівці, ані концерту, ані аматорської вистави нема де підготовити, то на те місце прийшли сходини, чайні вечорі та різні розігравки.

Три роки мусіли так собі давати раду членки ОУК, доки в 1938 році не дійшли до власної малої домівки. Було це щоправда далеко від центру міста, та все таки ліпше мати свій власний кут, як тинятися по найманих приміщеннях. Зроблено це при помочі частини членок "Товариства ім. Ольги Кобилянської", що постановили злучитися з ОУК.

Тепер уже можна було давати більші підприємства, не самі тільки чайні вечірки для обмеженого гурту членок, що можуть зміститися в приватній хаті. Відсвятковано п'ятирічний ювілей Відділу, відмічено річницю смерти Ольги Басараб і Віри Бабенко, а гроші з того призначено на "Бойовий Фонд". Членки ОУК співали в хорі під орудою о. Подільського, цей хор часто виступав у місцевій радіостанції.

Зібрано деяку суму грошей на закуп літака "Євген Коновалець" для літунської школи УНО в Ошаві, на посвячення літака їздила членка Ольга Корпусь.

Відсвятковано 25-літні роковини смерти Лесі Українки. Членка Петруня Іваницька вишила гарну краватку, що пішла на розігравку і в той спосіб придбано трохи грошей на організаційну роботу.

В тому часі приїздив до Реджайни д-р Т. К. Павличенко на велике віче, членки взяли в ньому участь. Завітала теж до Відділу організаторка ОУК Рожа Ковальська.

В часі війни Відділ ОУК у Реджайні тісно співпрацював з місцевим "Канадійським Червоним Хрестом", шиючи і плетучи білля та вовняні речі для військових шпиталів. Для англійських жінок членка Ольга Корпусь виголосила доповідь про Україну та українську культуру.

Відділ ОУК приступив до місцевої "Канадійської Ради Жінок" і бере участь у всіх підприємствах тої організації.

Зайво казати, що такі справи, як "Український Золотий Хрест" і висилка пакетів українським воякам у канадійській армії за морем, а пізніше допомога українським скитальцям в Європі ніколи не сходили з уваги Відділу ОУК в Реджайні і він з сердечної душі та зо щирого серця прикладався до тієї праці. Це саме можна сказати про допомогу хворим у шпиталях, що їх членки ОУК відвідували та приносили їм дарунки. Після другої світової війни Відділ ОУК у Реджайні перейняв на себе обов'язок спомагати один з українських дитячих садочків у Німеччині.

За ввесь час ішла прикладна співпраця з другими Братніми Організаціями, Відділ ОУК помагав у хорах, концертах, бенкетах, чайних прийняттях і тим безмірно облегчував діяльність Філії УНО та інших Братніх Організацій. Зокрема всякого рода прийняття для гостей, що відвідували Реджайну, забирали багато часу і праці в членок ОУК. А було тих гостей немало, кожного року переїздили через Реджайну визначні українці чи то з Європи чи з американського континенту, не згадуючи вже про місцеві справи, як от прийняття з нагоди родинних свят членок і членів Братніх Організацій.

"Рідна Школа" в Реджайні ввесь час була під пильною опікою Відділу ОУК, що дуже піклувався національним вихованням української дітвори, його членки посилали молодших своїх дітей до "Рідної Школи", а старших на "Вищі Освітні Курси" до Вінніпеґу. Відділ ОУК старався виявляти свою прихильність до вчителів "Рідної Школи", справляв для них прийняття і несподіванки.

До "Українського Музею" при УНО в Саскатуні членки Лизна і Грицай вишили обрус і шість серветок, а членка Б. Боднарчук виписала сім артистичних писанок. Крім того членки спільно вишили один обрус на виграш для контесту при нагоді базару.

В 1949 році відкуплено для УНО і Братніх Організацій утрачену в 1935 році домівку. Дуже до того причинилися членки ОУК, що всіх сил докладали, щоб придбати фонди на викуп дому: збирали гроші, самі жертвували на ту ціль, брали участь в організуванні підприємств і заохочували до того своїх дітей, — кожна старалася не лишитися по-

ВІДДІЛ ОУК У РЕДЖАЙНІ У 1954 Р.

Стоять зліва до права: Марія Віргун, Геня Прокан, Єва Галапац, Франя Смерек, Єва Семків, Павлина Харик, Веронія Семенюк, Емілія Яців, Катерина Марко. Сидять: Анна Топольницька, Пелагія Сирник, Анна Дедик, Олена Пухала, Параскевія Браташ, Ольга Корпусь, Маґда Матуляк, Розалія Солодюк.

заду інших. Підприємств уладжено тоді багато, до того помічний був хор, що складався з 50 співачок і співаків під орудою Мирослава Цейка.

Крім того на зазив помогти в викупні "Українського Національного Дому" в Реджайні відгукнулося дуже багато українців з недалекого міста Муз Джо, а навіть з далекого Торонто. Наслідком того було пожвавлення організаційної діяльности і наступного року Реджайна дістала на Крайовій Конференції перехідну Почесну Грамоту за найкраще виконану організаційну працю. В дуже великій мірі треба це завдячувати жертвенній праці Відділу ОУК, в якого Управі за 1949 рік працювали такі членки:

Голова — Єва Галапац,
заступниця голови — Ольга Корпусь,
секретарка — Анна Янчура,
фінансова секретарка — Анна Дадик,
скарбничка — Євгенія Семко,
членка Управи — Павлина Харик,
господині — Анна Литвин, Євгенія Семко, Ярина Луців.

Контрольна Комісія:
Анастасія Луців — Параскевія — Браташ — Анна Литвин.

Ця Управа, як зрештою й усі інші після неї, дуже старалися придбати фонди в часі свойого діяння на те, щоб започаткувати сплату позичок людям, що позичили більші суми на викуп дому.

Павлина Харик, що її обрано делеґаткою на Крайову Конференцію в Вінніпеґу в 1949 році, оплатила дорогу сама, а призначені на кошти подорожі гроші подарувала на викуп дому.

Членки Ольга Корпусь і Анастасія Луців надзвичайно багато зусилля вклали в приєднування нових членок до Організації, що дуже було потрібне якраз тепер, коли була вже можливість ширше розгорнути працю в новій домівці.

В 1950 році відвідала Відділ ОУК в Реджайні Тетяна Кошиць з "Осередку Української Культури й Освіти" в Вінніпеґу. Виголосила доповіді про українське народне мистецтво в українській і в англійській мовах. Її виступ, як теж і концерт української п'яністки, Ірини Бубнюк, з'єднали Відділові ОУК пошану в місцевого англійського жіноцтва.

Українська преса все могла рахувати на підтримку Відділу ОУК в Реджайні. Для себе передплачував Відділ "Жіночу Долю" і "Жіночу Волю", "Світ Молоді", "Новий Шлях" і "Жіночий Світ". А в усіх пресових контестах чи то для "Нового Шляху" чи то для "Жіночого Світу" — для цього останнього три рази — виступали змагунки теж і від Відділу ОУК в Реджайні.

Членка Олена Пухала приєднала 75 нових передплатниць для "Нового Шляху", а членки Ірина Суховерська й Степанія Зеленко постійно працювали над збільшенням числа читачок "Жіночого Світу".

1951 року переїжджала через Реджайну княжна Єлисавета, теперішня Королева, зо своїм чоловіком Пилипом. Для них улаштовано в місті величаве прийняття-показ і в тому пописі визначилися дівчата, діти наших членок у національних строях з національними танками перед багатотисячною публікою, з'єднавши для себе бурю оплесків

ДОНЬКИ ЧЛЕНОК ОУК У РЕДЖАЙНІ, ЩО ТАНЦЮВАЛИ ПЕРЕД КОРОЛІВСЬКОЮ ПАРОЮ 17 ЖОВТНЯ 1951 РОКУ

Зліва до права: Анна Свереда, Лілія Браташ, Петруня Корпусь, Стефа Ціз, Геня Новосад, Л. Семків, Марія Боячок, Юстина Семків.

і викликавши зацікавлення королівської пари. Це були дівчата з МУН: Анна Свереда, Лілія Браташ, Надя Корпусь, Петруня Корпусь, Анастасія Ціз, Ґеня Новосад, Леона Семків, Марія Боячок і Юстинка Семків. Більшість з них відбули в свойому часі "Вищі Освітні Курси".

Коли в Реджайні відбувалася загально-громадська кампанія боротьби з туберкульозою через масове пересвітлювання промінням Рентґена, а пізніше теж акція для підтримки шпиталю умово недужих, — в обидвох тих справах узяв участь теж і Відділ ОУК в Реджайні через своїх членок Єву Семків і Надю Корпусь.

Понижче заподані в поазбучному порядку членки Відділу ОУК, що за час від його заснування аж до ювілейного року в Організації були головами, секретарками, скарбничками або членками Контрольної Комісії, або в якийсь інший спосіб брали активну участь у праці Відділу:

Голови:

Бабюк Ірина
Кошовська Текля
Іваницька Петруня
Корпусь Ольга
Пухала Олена
Харик Павлина.

Секретарки:

Боднарчук Броня
Браташ Параскевія
Галапац Єва
Гевак Параскевія
Дадик Анна
Зеленко Степанія
Іваницька Петруня
Луців Анастасія
Луців Ярина
Малиновська Ярина
Федущак Розалія
Янчура Анна.

Скарбнички:

Дадик Анна
Заброварна Анна
Залуцька Марія
Костинюк Анна
Куцан Ольга
Лизна Анастасія
Пухала Олена
Сагаль Марія
Семенюк Веронія
Семків Євгенія
Сирник Анна
Сорока Анна.

Контрольна Комісія:

Боднарчук Броня
Браташ Параскевія
Дадик Анна
Матуляк Магдалина
Семків Євгенія
Солодюк Олена
Топольницька Анна
Харик Павлина

Кольпортерки "Жіночого Світу":

Зеленко Степанія
Марко Катерина
Пухала Олена
Солодюк Розалія.

Інші членки:

Вергун Марія
Гунчак Степанія
Ілиняк Дора
Матуляк Ольга
Мацьків Марія
Ничка Марія
Павлів Марія
Прокон Євгенія
Семків Єва
Сирник Анна
Сирник Палагія
Смерек Франя
Соровська Анна
Яців Емілія

Дитячий садок в Авґустдорфі, Німеччина, що його підтримує Відділ ОУК у Реджайні. Посередині вчителька Аля Остапчук.

Виїхали з Реджайни:

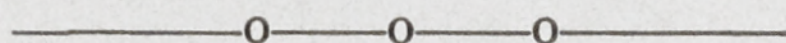
Боднарчук Броня
Гевак Параскевія
Ґавронська Степанія
Заброварна Анна
Іваницька Петруня
Когут Єва
Костинюк Анна
Куцан Ольга
Сорока Анна
Лизна Анастасія
Литвин Анна
Малиновська Ярина
Мандрик Анна
Подільська Анна
Суховерська Ірина
Яницька Анна
Янчура Анна.

Померли:

Бабюк Ірина
Гуцуляк Юстина
Курило Марія
Маслюк Катерина
Пиварчук Г.
Процюк Павлина
Солодюк Олена
Стойко Ольга

нехай з Богом спочивають, пам'ять їх буде зберігатися в Відділі.

За двадцять два роки організаційної праці Відділ ОУК в Реджайні не посоромив себе і хоч може не є він перший в Організації, то напевно не останній. В згоді, дружбі і взаємній пошані працюють його членки і співпрацюють з іншими Братніми Організаціями, а підтримує їх віра в свій нарід і охота причинитися до визволення його в Україні та розбудови життя тої його вітки, що поселилася в Канаді.

Відділ ОУК у Руан

Відділ ОУК у Руан належить до наймолодших в Організації. Щоправда, тутешнє жіноцтво почало свою організаційну працю ще від 1941 року, коли то в Руан створено Філію УНО, одначе та праця була принагідна лише і мала більше допоміжній характер. Жінки, як членки Філії УНО попри загальні свої членські обов'язки в Організації, час до часу виступали з власною ініціятивою і влаштовували різні товариські й національні імпрези, як "Жіноча Секція" при Філії УНО.

Основні Загальні Збори "Жіночої Секції ім. Ольги Басараб" при Фіілї УНО в Руан, Кве., відбулися дня 29 січня 1941 року. Учитель "Рідної Школи" Сторожук виголосив реферат про завдання жіноцтва під теперішню пору, після чого до Секції вписалося 11 членок і з них обрано Управу Секції в складі:

голова — Анна Коман,
заступниця голови — Марія Романишин,
секретарка — Степанія Ґренюх,
фінансова секретарка — Текля Зубатюк.

Про діяльність "Жіночої Секції" залишилося мало вісток. Щоправда, вже за місяць після свого оформлення Секція відограла драму "Ольга Басараб" Олександра Лугового, але на тому кінчається слід само-

стійних виступів Секції. Правдоподібно вона повністю злилася в роботі з Філією УНО і всі дальші її виступи відбувалися вже під спільною фірмою УНО.

Щойно в 1954 році справа настільки назріла, що жіноцтво рішилося перетворити "Жіночу Секцію" при Філії УНО на самостійний "Відділ Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Відбулися основні Загальні Збори Відділу дня 25 січня 1954 року при участі 11 членок і тоді обрано першу Управу Відділу в складі:

Голова — Катерина Француз,
заступниця голови — Василина Вовк,
секретарка — Софія Долинчук,
скарбничка — Емілія Загарук,
організаційна референтка — Текля Забатюк,
Контрольна Комісія:
голова — Анна Загарук,
членки — Меланія Балета і Катерина Слепокура.

Цю Управу переобрано і на наступний 1955 рік, з тією зміною, що місце голови зайняла Василина Вовк, а заступницею стала М. Терновська.

УПРАВА ВІДДІЛУ ОУК У РУАН У 1955 Р.

Зліва до права, сидять: Т. Забатюк (культ.-осв. референтка), С. Долинчук (секретарка), В. Вовк (голова), М. Терновська (заступниця голови), М. Загорук (скарбничка). Стоять: О. Пруняк (відвідувачка хворих), М. Балета (контрольорка), А. Загорук (контрольорка), К. Француз (зв'язкова до англійських організацій), К. Слепокура (контрольорка), К. Сидорик (відвідувачка хворих).

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У РУАН ПРИ ПИСАННІ ПИСАНОК

Зліва до права: А. Загорук, М. Терновська, М. Балета, С. Долинчук, В. Вовк, О. Пруняк, К. Слепокура, М. Загорук.

Хоч кількість членок у Відділі невелика, але охота до праці була і через те робота поплила скоро і добре. Ішла вона в двох напрямах:

а) самостійної діяльности ОУК.

б) допомогти Філії УНО в загальних виступах Братніх Організацій.

То тої останньої належали участь у спільному хорі, що виступав кожного року на Листопадовій Академії і на Шевченківському Концерті та фінансова поміч на втримання домівки — Відділ ОУК з власних фондів придбав куртину для сцени і справив фіранки до вікон залі.

Товариська ділянка перейшла тепер до Відділу ОУК і за два роки своєї діяльности виконав він її не зле. За цей час відбуто дві вечірки в день "Пущення", получені з забавою і танцями, справлено два рази "Спільне Свячене" для членів УНО й ОУК та прихильників Організації і влаштовано кілька забав з танцями для молоді при різних нагодах, як "Овочевий баль", "Масковий баль" і інші.

Відбулося теж кілька чайних прийнять з товариською гутіркою для членок і гостей.

З самостійних імпрез слід згадати, що кожного року Відділ ОУК влаштовував "Свято Матері" і "День Батька".

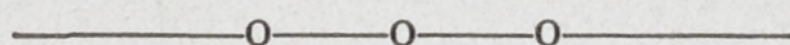
Крім того справлено "Обжинки" ("День Подяки") в 1954 році і відбуто "Свято 70-ліття українського жіночого руху" дня 5 грудня 1954 року, получене з рефератом про Наталю Кобринську.

Дня 1 березня 1954 року відвідав Відділ голова Провінційної Екзекутиви УНО в Торонто, проф. Ст. Паладійчук

Введено звичай відвідувати хворих у шпиталях і по домах, не тільки членок ОУК або прихильників Братніх Організацій, але й інших українців, що їх стрінуло нещастя і що не мали тут своїх рідних. Звичайно при нагоді відвідин приношено невеличкі дарунки, щоб справити втіху хворим. На ту ціль створено фонд, куди йшли збірки при нагоді кожних сходин членок і засідань Управи Відділу.

Кількість українців у Руан невелика і розгорнути ширшої фінансово-збіркової праці через те годі, все ж таки Відділ ОУК брав участь у кожній фінансовій акції Організації за два роки свого існування. Переводжено постійні збірки на "Український Золотий Хрест", взято участь у збірці з нагоди десятилітнього ювілею "Осередку Української Культури й Освіти", а в контесті популярности на користь пресового органу ОУК "Жіночий Світ" виступала Емілія Загарук.

За короткий час ще, щоб Відділ ОУК у Руан міг похвалитися більшими успіхами в своїй праці, все ж таки дивиться він з надією в майбутнє, бо добра співпраця і згідливість його членок та охота до праці в членок Управи дають завдатки на те, що в скорому часі цей Відділ зрівняється з іншими, що в Організації ОУК діють уже від багатьох років.

ЛЮБА ЧАЙКОВСЬКА

Відділ ОУК у Саскатуні

Коли в 1928 році засновано "Українську Стрілецьку Громаду" в Саскатуні, українське жіноцтво, хоч формально не могло стати членами УСГ, однак згуртувалося в так званий "Дівочий Гурток при УСГ". Ось звідсі фактично треба взяти початок існування нашого Відділу.

Свою окрему Управу обрало жіноцтво 8 червня 1932 року. В склад першої Управи ввійшли:

голова — Д. Ендерсон,
заступниця голови — Калин Р.,
секретарка — А. Пайовська,
заступниця секретарки — М. Кузів, скарбничка — С. Великач.

Рішено, щоб Відділ назвати іменем жінки-героїні Ольги Басараб.

Першими членками, що були присутні на основних Загальних Зборах, були:

Басараба А., Бойчук А., Бойчук П., Брездень М., Будз П., Великач С., Гнатюк М., Грабчак К., Грицина М., Ендерсон Д., Завислюк М., Засадна І., Калин Р., Кардаш А., Кардаш М., Ковальчук А., Колодруб Н., Костишин А., Кузів М., Лащук А., Лесюк В., Леськів А., Лозінська К., Лубик А., Мартинюк М., Мед-

Жінки допомагали при будові Українського Національного Дому в Саскатуні в 1932 році. Стоїть від права — перша голова Відділу ОУК — Д. Ендерсон.

ведик А., Олійник С., Пайовська-Янів А., Пернаровська К., Петруха К., Проць А., Проць М., Святенька Е., Сенюк М., Томпальська М., Цебринська М. Черкас І., Шах К.

Всім відомо, що в Саскатуні побудовано перший "Український Національний Дім" і це в час найбільшої кризи, в 1932 році. Тоді то теж членки ОУК зайнялися безінтересовно кухнею, цебто варили їжу робітникам на власний кошт. Рівночасно Відділ старався влаштовувати всякого рода імпрези, як пікніки, розігравки та базарі, щоб у цей спосіб допомогти фінансово Гурткові УСГ. Згодом почали уладжувати чайні прийняття по приватних мешканнях членок, дебати, забави, представлення, концерти та всякого рода інші підприємства, що служили засобами збільшення каси Відділу.

В 1937 році Відділ зорганізував курси "Першої Помочі" під фірмою "Українського Червоного Хреста", перейменованого пізніше на "Український Золотий Хрест". Вели їх лікарі д-р Пилипюк, д-р Строган і медична сестра Галя Кардаш.

В 1938 році, по вбивстві вождя ОУН, Євгена Коновальця, Філія УНО зорганізувала величаву маніфестацію, в якій взяли активну участь членки П. Будз, С. Великач, О. Конопка, А. Лащук, М. Цебринська і Євгенія Цебрик-Юзик. В цьому теж часі ОУК перевела збірку по хатах, що дала суму дол. 1,200 і їх вислано на Визвольний Фонд до Європи.

Перед другою світовою війною Відділ у Саскатуні посилав стало допомогу українським інвалідам, платив внески до УВФ і УЗХ, ніс поміч українським політичним в'язням та морально й матеріяльно помагав Карпатській Україні в її визвольній боротьбі. Крім того мав місцеві обов'язки, як сплата довгів на домівці, закуп книжок до бібліотеки УНО, речей до театральної ґардероби і до кухні.

В часі по другій світовій війні Відділ зайнявся висилкою пакунків українським скитальцям в Європі. І так у році 1946 вислано 81 пакунків на суму дол. 160.00 вагою 995 фунтів, в 1947 році — 25 пакунків з одінням і ковдрами вагою 390 фунтів, у 1948 році — 14 пакунків вагою 220 фунтів, в 1949 році — 14 пакунків вагою 280 фунтів і дол. 160.00 грішми хворим до шпиталів, в 1950 році — два пакунки вартости дол. 25.00 і грішми дол. 25.00. В роках 1951 і 1952 посилав місячно дол. 5.00 на ліки і вислав дол. 75.00 на дитячий садок у Німеччині.

Відділ наш помагав також утримувати інформативне бюро "Союзу Українських Канадійських Вояків" за морем у Лондоні і висилав пакунки для українців у канадійській армії. Також помагав у продажі т. зв. "воєнних цертифікатів".

Скитальцям, що прибували до Канади, членки нашого Відділу несли першу поміч та служили їм своїми порадами.

Під час другої світової війни членки Відділу ОУК у Саскатуні постійно допомагали шиттям "Канадійському Червоному Хрестові", за що дістали відзначення від нього, а саме членки М. Антоник, А. Лащук, К. Оґінська, Ф. Перчишин і М. Романів. (Гл. світлина на стор. 47).

Кожного року наш Відділ помагає в збірці на "День Маків", бере участь у "Дні Декорації" і в "Кампанії за умовим здоров'ям" та жертвує на "Український Золотий Хрест". Спільно з іншими організаціями в рамах КУК, Відділ ОУК у Саскатуні уладжував часто чайні прийняття, з яких дохід був призначений на закуп українських книжок до бібліотек по шпиталях і на фонд поборювання недуги рака. Довший час Відділ мав представництво в місцевому жіночому клюбові "Ексгібішен Борд", через особу членки Степанії Вовк, що виконувала там функцію секретарки. Декілька разів уладжувано виставки українських вишивок. Рік-річно даруються українські страви на річні обіди, що їх влаштовує "Міжнародній Клюб Студентів" при саскачеванському університеті.

Ввесь час Відділ опікується "Рідною Школою", а в роках 1951—1954 вів у літні місяці "Дитячий Садочок", який під умілим керівниц-

ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У САСКАТУНІ З ДІТЬМИ ПІСЛЯ СВЯЧЕНОГО 1935 Р. ПЕРЕД У. Н. ДОМОМ

З ліва до права 1 ряд: невідома, Р. Калин, Лесюк, Р. Турус, С. Бубнюк, К. Горохівська, С. Великач, Е. Погорецька; другий ряд: П. Будз, А. Божок, бл. п. Завіслюк, Д. Ендерсон, К. Юзик, Б. Боднарчук, (невідома), А. Романів-Зелена, О. Конопка, К. Товчук; третій ряд (перші три невідомі), Білоросюк, Насальська, М. Григорович, М. Сенюк, А. Бойчук; останній ряд: молоді дівчата.

(Світлина Відділу з 1934 р. на стор. 47).

"Очайдушки" Анни Баран у сценічному виконанні дітей з дошкілля Олени Волчук.

твом Ольги Волчук давав цілий ряд мистецьких вистав для юних глядачів. Впродовж кількох років у зимовому сезоні Відділ провадив культурно-освітні вечірки, під час яких виголошувано цінні реферати на різнорідні теми.

Цілий час Відділ підтримує українські жіночі видання. До війни передплачував "Жіночу Долю", "Нову Хату" і "Громадянку", а тепер передплачує "Жіночий Світ". В 1953 році Відділ брав участь у кампанії "Жіночого Світу" за придбання нових передплатниць і в тій кампанії членка Відділу Анастасія Павличенко зайняла перше місце.

Також у контесті "Нового Шляху" контестантка Відділу Катерина Карапінка дуже багато часу присвятила для поширення "Нового Шляху" й зібрання фондів для нього. Вона теж брала участь у Ювілейному Контесті ОУК.

Крім того Відділ вів і веде культурно-освітню працю. Кожного року святкує пам'ять своєї патронки Ольги Басараб і пам'ять жінок-героїнь Віри Бабенко й Олени Теліги, письменниць Лесі Українки, Олени Пчілки, Ольги Кобилянської, Марка Вовчка й Уляни Кравченко та пам'ять піонерки українського жіночого руху, Наталії Кобринської. Відділ ОУК бере теж участь в спільних імпрезах з Філією УНО і Братніми Організаціями, в концертах і академіях в пам'ять Тараса Шевченка, Соборности України, Святі Вождів, Першого Листопада.

В господарській ділянці Відділ придбав гарно устатковану кухню і виповнив свої шафи посудою, що випозичається на весілля і бенкети. Також уряджено кімнату, де переводяться збори, засідання й вечірки. Все це майно має приблизно дол. 1,700 вартости.

Ось такий короткий огляд праці Відділу ОУК у Саскатуні від часу його заснування.

Якщо б представити в долярах пожертви нашого Відділу на найважніші цілі, вони дадуть нам такий образ:

До Централі ОУК (буджети, членські внески, організаційний фонд)	$ 892.26
Визвольний Фонд	216.86
українські інваліди	28.75
українці в канадійській армії	155.56
"Рідна Школа"	219.25

"Осередок Української Культури й Освіти"	280.70
"Комітет Українок Канади"	69.18
Золотий Хрест і Червоний Хрест	680.67
"Новий Шлях"	511.75
"Жіноча Доля" і "Жіночий Світ"	436.83
Дитячий садочок	75.00
Оплата пакунків скитальцям	534.31
Ліки до Європи через ЦУ ОУК	97.60
Місцева Філія УНО і Національний Дім	1,983.06
Разом	$6,163.15 *)

Само собою, це тільки з власної каси Відділу, незалежно від різних збірок на лісти, що переходили через членок ОУК за відомом і згодою Організації.

За цей час головами Відділу були такі членки:

Д. Ендерсон — 3 роки — 1932, 1933, 1934
С. Великач — 3 роки — 1936, 1937, 1938
А. Бабій — 10 місяців — 1939
А. Божок — 1 рік — 1940
П. Будз — 4 роки — 1941, 1944, 1946, 1947
А. Бойчук — 1 рік — 1942
А. Павличенко — 1 рік — 1949
А. Лащук — 5 років — 1943, 1945, 1948, 1954, 1955
М. Заячківська — 6 місяців — 1950, виїхала до Торонта
М. Валько — 6 місяців — 1950, докінчила діловий рік
Л. Чайковська — 3 роки — 1951, 1952, 1953
Г. Дершко — 1 рік — 1956.

Членками в тих роках записані були в Відділі:

Адамус К., Антоник М., Бабій А., Басараба А., Бедзик Марія, Бешак А., Білоросюк К., Боднарчук Д., Божок Анастасія, Бойчук П., Брездень М., Брик О., Бубнюк Степанія, Будз П., Валько М., Васараба А., Великач С., Вовк Степанія, Вемедик С., Волчук О., Волчук С., Горохівська К., Грабюк К., Григорович М., Грицан К., Грицина З., Дершко Галина, Ґуляй Марія, Ендерсон Д., Жеребецька М., Жеребецька Я., Завислюк З., Засадна І., Заячківська М., Зелена Анна, Калин П., Калин Р., Камінська М., Карапінка К., Кардаш А., Касюк А., Ковальчук А., Колодруб Н., Конопка О., Корда О., Костишин А., Кузів М., Лащук А., Лемішка Софія, Лесюк А., Лесюк В., Леськів-Гнатюк А., Лозінська

Копають площу під будову Українського Національного Дому в Саскатуні.

*) Статистичні зіставлення опрацювала Анна Лащук.

УПРАВА ВІДДІЛУ ОУК У САСКАТУНІ 1952 Р.

З ліва до права сидять: П. Васараб, А. Павличенко, Л. Чайківська, М. Валько, А. Гнатюк; стоять: М. Жеребецька, С. Вовк, Ф. Перчишин, С. Волчук, Я. Жеребцька, М. Бедзик, О. Волчук.

К., Луб'як А., Мантика М., Марків М., Мартинюк М., Найчук Т., Насальська Ф., Огінська К., Олійник С., Павличенко Анастасія, Пайовська-Янів А., Пернаровська К , Перчишин Ф., Петрук І., Погорецька Емілія, Пришляк О., Проць А., Проць М., Романів І., Романів М., Романів Т., Рошак Ірина, Рурик М., Савицька С., Святенька Е., Сенюк М., Сеньків Е., Сеньків С., Склепкович М., Сукнацька А., Томпальська М., Турус Розалія, Турянська Д., Християн К., Чайковська Л., Черкас І., Шах К., Шевчук К., Шидловська І., Юзик Є., Юзик Марія.

З них померли:

Марія Антоник, 1 вересня 1957,
Анна Басараба, одружена Ковальська, в 1937 році,
Марія Рурик в 1941 році,
М. Завислюк у 1942 році,
П. Калин, одружена Люїс, 13 червня 1953,
Анастасія Павличенко, 17 липня 1954.

Нехай сплять вони легким і спокійним сном вічним!

Багато колишніх членок виїхали з Саскатуну, дехто відпав від Організації, бо власні справи ставив вище від загально-національних українських. Тому даємо признанян тим, яких нічого не захитало в їхній вірі в добро нашої справи і які стоять у рядах Організації довгі роки по сьогоднішній день. Дай їм, Боже, витривалости перемагати всякі труднощі і в згоді та любові працювати на громадській ниві так довго, доки не задзвонять в Україні радісні воскресні дзвони вільного і від нікого незалежного українського народу.

З похоронів Анастасії Павличенко в липні 1954 р.

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ

ВІДДІЛ
САСКАТУН, САСК.
1955

А. ЛАЩУК

А. ГНАТЮК

М. ВАЛЬКО

Д. ТУРЯНСЬКА

Ф. ПЕРЧИШИН

С. ЗЕЛЕНКО

К. КАРАПІНКА

А. КОСТИШИН

О. КОНОПКА

А. САВКА

А. ГРИЦАН

Т. НАИЧУК

С. ЛЕМШКА

А. КОРДА

М. КАМІНСЬКА

Т. РОМАНІВ

М. ТОМПАЛЬСЬКА

ОЛЬГА СТЕБНИЦЬКА

Відділ ОУК у Ст. Бонифас

Відділ ОУК у Ст. Бонифас заснувався доволі пізно в порівнянні з іншими Відділами. Не тому, щоб не було вистачальної кількости членок, або щоб не відчували вони потреби організаційного життя і громадської праці. Причина та, що Ст. Бонифас, хоч і окреме місто та виступає під окремою назвою, але властиво належить до т. зв. Великого Вінніпеґу і від міста Вінніпеґу відділене тільки мостом через річку Ред Рівер. А в Вінніпеґу організаційне життя кипіло від самих початків, там був сильний Гурток УСГ, пізніше Філія УНО, там швидко почався й жіночий рух і ті українки й українці, що жили в Ст. Бонифас, знаходили заспокоєння своїх національних і громадських потреб в українських організаціях Вінніпеґу.

Проте, в Ст. Бонифас постала згодом Філія УНО і раз уже Ст. Бонифас відділився організаційно від УНО в Вінніпеґу, доцільність вимагала, щоб і жіноцтво для себе заложило свій окремий Відділ. Організаційну підготову до того виконала Євгенія Ситник, що вела Рідну Школу в Ст. Бонифас.

Основні Загальні Збори Відділу ОУК у Ст. Бонифас відбулися 25 лютого 1938 року при співучасті ось таких членок-основниць:

Балацька Марія, Вель Серафина, Копичанська Анна, Кужіль Текля, Луцьків Йосипа, Нагірна Бронислава, Павлишин Павлина, Скиба Анна, Стебницька Ольга, Теслюк Тетяна, Хам Ксеня, Хлібойко Ксеня, Юзвишин Ольга, Яворська Євгенія.

На тих Зборах обрано першу Управу Відділу ОУК у Ст. Бонифас, що складалася з членок:

голова — Ксеня Хам, заступниця голови — Анна Копичанська, секретарка — Павлина Павлишин, скарбничка — Євгенія Яворська, господині — Анна Скиба, Бронислава Нагірна.

Контрольна Комісія: Марія Балацька, Текля Кужіль, Степанія Вель.

Українська громада в Ст. Бонифас не була ніколи така велика кількісно, як в інших частинах Вінніпеґу, тому то не можна було рахувати на надто велике число членок. Тимбільше, що вже існувало в Ст. Бонифас з давніших часів "Товариство ім. Лесі Українки" при "Товаристві Просвіта ім. Тараса Шевченка", а деякі жінки, що належали давніше до різних церковних чи світських організацій у Вінніпеґу, там і залишилися надалі.

За ввесь час існування Відділу ОУК у Ст. Бонифас належали до нього такі членки:

Балацька Марія, Бордіян Анна, Бубнюк Степанія, Вель Анна, Вель Серафина, Гарісон Марія, Головата Анастасія, Ендрус Анна, Жеруха Марія, Каптій Йосифина, Климків Анна, Когут Марія, Копинська Марія, Копичанська Анна, Кужіль Текля, Левандівська Ольга, Лесюк К., Лизанівська Мирослава, Луцьків Йосипа, Маланчук Єва, Манчуленко Анна, Милевич Л., Мурій Ро-

залія, Навроцька Марія, Нагірна Бронислава, Неґрич Зеня, Нестор Єва, Онуферко Е., Павлишин Павлина, Пенцак Михайлина, Руда Марія, Семенців В., Сітка Марія, Скиба Анна, Стебницька Ольга, Стеців Ольга, Стефанишин Анна, Теслюк Текля, Федчук П., Хам Ксеня, Хлібойко Ксеня, Юзвишин Ольга, Яворська Євгенія.

Деякі з них виїхали пізніше з Ст. Боніфас до інших міст, а дві переселилися до вічности, а саме Анна Скиба, одна з основоположниць, що померла в 1941 році, і Ольга Левандівська, що передчасно померла в молодому віці 7 липня 1954 року. Пам'ять їх бережеться в Відділі, імена їхні згадуються на кожних Загальних Зборах, а в часі відвідин цвинтарів на Зелені Свята складаються на їхніх могилах квітки.

З-поміж тих то членок кожного року обиралася Управа Відділу, раз зложена з більше, раз з менше осіб, залежно від того, скільки потрібно було праці. Тут поданий склад усіх Управ Відділу аж до Ювілею Організації в 1955 році:

Рік 1939:
голова — Ксеня Хам
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Текля Кужіль

Рік 1940:
голова — Ольга Стебницька
заступниця голови — Марія Балацька
секретарка — Павлина Павлишин

ВІДДІЛ ОУК У СТ. БОНИФАС У 1942 РОЦІ

Знизу зліва до права перший ряд: К. Хам, П. Павлишин, О. Стебницька (голова), А. Копичанська, Й. Каптій, А. Стефанишин. Другий ряд: Маруся Когут-Климків, О. Юзвишин, Анна Кужіль, Е. Яворська, С. Вель, Є. Маланчук. Третій ряд: Анна Вель, Марія Жеруха, М. Копинська, Й. Луцьків, К. Хлібойко.

Учителька — Є. Ситник.

скарбничка — Йосипа Луцьків
членка Управи — Павлина Павлишин
Контрольна Комісія: Ольга Юзвишин, Серафина Вель, Броніслава Нагірна.

скарбничка — Ксеня Хам
членка Управи — Анна Копичанська
господиня — Ксеня Хлібойко
Контрольна Комісія: Серафина Вель, Бронислава Нагірна, Текля Кужіль.

Рік 1941:

голова — Ксеня Хам
заст. голови — Ольга Стебницька
секретарка — Ольга Юзвишин
скарбничка — Серафина Вель
членка Управи — Анна Копичанська
господиня — Текля Кужіль
представниця до КЧХ — М. Балацька
Контрольна Комісія: Анна Скиба, Ксеня Хлібойко, Бронислава Нагірна.

Рік 1942:

голова — Ольга Стебницька
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Павлина Павлишин
скарбничка — Йосифина Каптій
членка Управи — Анна Стефанишин
господиня — Ксеня Хлібойко
представниця до КЧХ — М. Балацька
Контрольна Комісія: Ольга Юзвишин, Серафина Вель, Текля Кужіль.

Рік 1943:

голова — Ольга Стебницька
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Павлина Павлишин
скарбничка — Йосифина Каптій
членка Управи — Анна Стефанишин
господиня — Ксеня Хлібойко
дописувачка — Текля Кужіль
Контрольна Комісія: Ольга Юзвишин, Серафина Вель, Йосипа Луцьків.

Рік 1944:

голова — Ксеня Хам
заст. голови — Анна Стефанишин
секретарка — Йосифина Каптій
скарбничка — Павлина Павлишин
членка Управи — Ольга Стебницька
господиня — Ксеня Хлібойко
представниця до КЧХ — М. Балацька
Контрольна Комісія: Євг. Яворська, Йосипа Луцьків, Марія Копинська

Рік 1945:

голова — Ксеня Хам
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Єва Нестор
скарбничка — Ольга Стебницька
членка Управи — Анна Стефанишин
господиня — Бронислава Нагірна
представниця до КЧХ і дописувачка — Марія Копинська
Контрольна Комісія: Йосифина Каптій, Павлина Павлишин, Йосипа Луцьків.

Рік 1946:

голова — Ольга Стебницька
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Йосифина Каптій
скарбничка — Ксеня Хам
членка Управи — Серафина Вель
господиня — Марія Балацька
представниця до КЧХ — М. Балацька
Контрольна Комісія: Текля Кужіль, Євгенія Яворська, Ксеня Хлібойко.

1947 рік:

голова — Ольга Стебницька
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Павлина Павлишин
скарбничка — Ксеня Хам
членка Управи — Анна Стефанишин
господиня — Бронислава Нагірна
представниця до КЧХ і дописувачка — Єва Нестор
Контрольна Комісія: Ольга Юзвишин, Анна Ендрус, Йосифина Каптій.

1948 рік:

голова — Ольга Стебницька
заступниця голови — Серафина Вель
секретарка — Йосифина Каптій
фін. секретарка — Ксеня Хам
господиня — Анастасія Головата
членка Управи — Анна Стефанишин
представн. до КУК — А. Копичанська
представниця до КЧХ — М. Балацька
дописувачка — Ксеня Хам
Контрольна Комісія: Ольга Юзвишин, Анна Ендрус, Ксеня Хлібойко.

Рік 1949:

голова — Ольга Стебницька
заступниця голови Серафина Вель
секретарка — Йосифина Каптій
фінансова секретарка — Ксеня Хам
господиня — Анастасія Головата
членка Управи — Анна Стефанишин
представн. до КУК А. Копичанська
представниця до КЧХ — М. Балацька
дописувачка — Мир. Лизанівська
Контрольна Комісія: Ольга Юзвишин, Анна Ендрус, Ксеня Хлібойко.

Рік 1950:

голова — Ольга Стебницька
заст. голови — Йосифина Каптій
секретарка — Серафина Вель
скарбничка — Ксеня Хам
членка Управи — Анна Стефанишин
представн. до КУК — А. Копичанська
представниця до КЧХ — Й. Каптій
дописувачка — Ксеня Хам
господині — Анна Копичанська, Анастасія Головата, Бронислава Нагірна
Контрольна Комісія: Ольга Юзвишин, Анна Ендрус, Ксеня Хлібойко.

Рідна Школа і Доріст МУН у Ст. Бонифас 1945 року.

З КОНТЕСТУ НА БУДОВУ УНДОМУ В СТ. БОНИФАС 1949 РОКУ

З ліва до права контестантки: Й. Каптій, А. Копичанська, К. Хлібойко. Вручує квіти О. Стебницька.

Рік 1951:
голова — Ксеня Хам
заст. голови — Анна Копичанська
секретарка — Йосифина Каптій
фінансова секретарка
і скарбничка — Серафина Вель
членка Управи — Анна Климків
представн. до КУК — А. Копичанська
представниця до КЧХ — Зеня Неґрич
представниця "Ж. С." — Сераф. Вель
господині — Марія Навроцька,, Бронислав Нагірна, Ксеня Хлібойко
Контрольна Комісія: Анна Ендрус, Л. Милевич, Анна Стефанишин.

Рік 1952:
голова — Ксеня Хам
заступниця голови — Анна Ендрус
секретарка — Серафина Вель
скарбничка — Анастасія Головата
членка Управи — Анна Стефанишин
представниця до КУК Йосиф. Каптій
представниця до КЧХ — Йос. Каптій
представниця "Ж. С." — К. Хлібойко
господині — Марія Навроцька, Анна Вель, Марія Жеруха, Ксеня Хлібойко
Контрольна Комісія: Степанія Бубнюк, Ольга Юзвишин, Єва Нестор.

Рік 1953:
голова — Анна Копичанська
заст. голови — Анна Стефанишин
секретарка — Йосифина Каптій
скарбничка — Анна Климків
членка Управи — Ольга Стебницька
представниця до КУК і до КЧХ — Ксеня Хам
представниця "Ж. С." — Анна Ендрус
господиня — Марія Навроцька
дописувачка — Ольга Стебницька
Контрольна Комісія: Степанія Бубнюк, Ольга Юзвишин, Анстасія Головата.

Рік 1954:
голова — Анна Копичанська
заст. голови — Анна Стефанишин
секретарка — Йосифина Каптій
фін. секретарка — О. Левандівська
членка Управи — Серафина Вель
дописувачка — Ольга Стебницька
господиня — Анастасія Головата
представниця до КУК — Ксеня Хам
представниця "Ж. С." — Анна Ендрус
Контрольна Комісія: Степанія Бубнюк, Анна Климків, Ксеня Хлібойко.

Рік 1955:
голова — Анна Копичанська
заст. голови — Анна Стефанишин
секретарка — Йосифина Каптій
фінансова секретарка
дописувачка — Ольга Стебницька
представниця "Ж. С." Анна Ендрус
господині — Анстасія Головата,
Розалія Мурій, Ксеня Хлібойко

і скарбничка — Серафина Вель
членка Управи — Ксеня Хам
представниця до КУК — Ксеня Хам

Контрольна Комісія: Степанія Бубнюк, Єва Нестор, Ольга Стебницька.

Найбільша трудність, що стояла перед Управою нового Відділу — це брак власної домівки. Сходини й засідання і взагалі всяка організаційна праця мусіли відбуватися в приватних хатах, членки по черзі відступали на ту ціль свої мешкання. В першому вже році діяння відбуто три забави, спільне Свячене, "Свято Матері", кілька чайних вечорів, що два тижні в осінній і зимовій порі відбувалися сходини з вишиванням, крім того влаштовано святочні сходини в честь Лесі Українки і Віри Бабенко. Організаційних сходин і засідань відбуто в тому часі 21. Тому, що число членок Відділу не було надто велике, не відбувалися окремо засідання Управи й окремо сходини членок, всі справи вирішувалися на спільних сходинах Управи й членок Відділу. Всіх таких вечірніх сходин членок Відділу ОУК у Ст. Бонифас від часу його заснування аж по кінець ювілейного року нараховуємо 577, цебто по 32 на рік, або трохи частіше як раз на два тижні. Число приявних членок вагалося від кількох до кільканадцяти, одначе кожні сходини були ділові і на кожних було про що звітувати і що вирішувати.

В 1939 році на підставі домовлення між "Товариством Просвіта ім. Тараса Шевченка" в Ст. Бонифас з одного і Філією УНО та Відділом з другого боку Відділ ОУК міг користуватися домівкою "Товариства Просвіта", а через те влаштовувати більші підприємства, розраховані на ширшу публіку. І з того Відділ користав. Проте, незалежно дальше відбувалися вечірні сходини шиття й вишивання — дуже часто получені з голосним читанням книжок і часописів, а навіть і з короткими рефератами — по приватних хатах. Це ввійшло в звичку, членки приводили туди й гостей і прихильниць Організації і це мало ту добру сторону, що жінки зживалися з собою в невимушеній атмосфері, затіснювалися на тих вечорах дружні зв'язки, на чому Організація тільки користала. Звичайно господиня хати подавала гостям чай, після чого або переводилася невеличка збірка на якусь добру

ВІДДІЛ ОУК У СТ. БОНИФАС УЧИТЬ ДІТЕЙ ПИСАТИ ПИСАНКИ

Перша зправа — А. Головата, друга зліва — Леся Стебницька-Каптій.

О. Стебницька як голова ЦУ ОУК промовляє на 100-річчі народин Н. Кобринської — влаштованому Комітетом Українок Канади в Вінніпеґу 1951 р. (Пор. світлину на стор. 197).

ціль, або йшла розігравка подарованих членками й прихильницями всяких речей. Спочатку це був одинокий засіб роздобувати фінансові засоби, що йшли на організаційні потреби і на національні та добродійні цілі. Ці засоби не могли бути великі і хоч Відділ ОУК у Ст. Бонифас загальною сумою зложених на різні цілі грошей не може рівнятися з більшими і багатшими Відділами, зате він може записати на свій рахунок дві речі — він жертвував часто і віддавав на українські цілі майже всі здобуті гроші, мало що залишаючи на власні потреби. На що тільки не збиралося в нашій Організації — на політичних в'язнів, воєнних інвалідів, українську літунську школу в Ошаві, викуп дому Лесі Українки, пресовий фонд "Нового Шляху", Карпатську Україну, "Український Золотий Хрест", "Український Визвольний Фонд" — на все жертвував Відділ ОУК у Ст. Бонифас зо своїх збірок на чайних вечірках і на вечорах вишивання.

Пам'ятав він завжди про українську пресу. Для себе передплачував часопис "Нове Село", потім "Наше Життя" в ЗДА, "Вісті" з Бельгії та вкінці "Жіночий Світ". Найбільше дбав про "Новий Шлях", приєднуючи йому передплатників і збираючи стало на пресовий фонд чи на його пресові контести, крім того помагав сплачувати нову машинерію після переходу "Нового Шляху" з Саскатуну до Вінніпеґу і справив гостину-прийняття для всіх його працівників.

Для українського музею при Центральній Управі ОУК в Саскатуні Відділ подарував гарний вишиваний тризуб і найкращі свої писанки.

Одною з ділянок, де членки Відділу віддано проявляли свою працю, було відвідування хворих. В Ст. Бонифас положений найбільший шпиталь Вінніпеґу, крім того є ще санаторія і дім старців. Отож членки ОУК реґулярно відвідували не тільки членів Братніх Організацій і їх родин з Вінніпеґу і Ст. Бонифас, якщо їх хвороба загнала до шпиталю, вони завжди на Різдво й Великдень несли потіху всім українцям, хто б вони не були, що їх ці рокові свята застали в шпиталі, знаходили для них слова розради і складали невеличкі дарунки, як овочі, солодощі, квіти. Напевно згадують і будуть про те згадувати багато українців, що їм довелося переходити через лікарні в Ст. Бонифас.

Зокрема здобув собі славу Відділ ОУК у Ст. Бонифас своєю гостинністю. В Вінніпеґу найчастіше відбувалися Крайові Конференції УНО й Братніх Організацій, з'їжджалися сюди делеґати й гості з усіх сторін Канади і вони часто бували гостями на прийняттях для них у Відділі ОУК у Ст. Бонифас. Тут, почавши від половини сорокових років, постійно відбувалися "Вищі Освітні Курси". Ввійшло в традицію, що після закінчення тих курсів Відділ справляв обід чи інше прийняття для курсантів і лекторів, а коли це прийняття відбувалося в Вінніпеґу — ніколи не обійшлося воно без співучасти Відділу ОУК у Ст. Бонифас.

ВІДДІЛ ОУК У СТ. БОНИФАС У СВОЄ 15-ЛІТТЯ

Зліва до права сидять: О. Юзвишин, Є. Ситник (організаторка Відділу), А. Тарновецька (голова ЦУ ОУК), голови: К. Хам, А. Копичанська, О. Стебницька; Б. Нагірна, К. Хлібойко, С. Вель. Стоять: О. Левандівська, А. Климків, М. Руда, А. Стефанишин, А. Ендрус, А. Головата, З. Неґрич, Й. Каптій, Є. Нестор.

ВІДДІЛ ОУК У СТ. БОНИФАС У 1952 РОЦІ

Зліва до права сидять: Є. Нестор, А. Стефанишин, С. Вель, К. Хам (голова), О. Стебницька (голова ЦУ ОУК), Ст. Бубнюк, А. Ендрус, А. Головата, О. Юзвишин. Стоять: К. Хлібойко, Й. Каптій, А. Копичанська, С. Навроцька, А. Геррісон, М. Балацька, Б. Нагірна, А. Климків, О. Левандівська, М. Жеруха, А. Вель, Є. Маланчук, З. Неґрич.

Тому, що характер діяльности Відділу більше був родинний — — у невеликому гурті і здебільшого в приватних хатах — прикладалася велика увага до плекання рідної традиції. Сюди належали в першу чергу спільна Різдвяна Вечеря і спільне Свячене, а потім осіннє й зимове пущення, Андріївські вечорі, вечорі писання писанок як теж виводження гагілок, це останнє в порозумінні з молоддю з МУН. Ні одного року не пропущено ні одної з тих речей. Бувало, що Різдвяна Вечеря або Свячене справлялися в приватній хаті, де трохи тіснувато для всіх, але ліпше потиснутися, як забути про традицію. Часом, у порозумінні з "Товариством Просвіта" уладжувалися ці свята спільно для УНО, ОУК, "Товариства Просвіта" і "Товариства ім. Лесі Українки". Пізнішими роками, з ініціятиви членки Марії Руди, впроваджено щорічне святкування "Дня подяки".

Писання писанок приваблювало теж і людей з-поза Організації. Одного року відбулися змагання, хто найкраще пише писанки. Тричленна Комісія з членів УНО признала перше місце Ксені Хлібойко, друге Анні Копичанській.

Кожного теж року членки ходили зо щедрівкою, з якої дохід ішов на добродійні цілі, а пізніше передавався до каси Філії УНО на сплату новозбудованої домівки.

Трудно було розгорнути більшу діяльність, якщо мова про підприємства. Менші Філія УНО й Відділ ОУК не могли витримати суперничання з великою Філією в Вінніпеґу, що притягала до себе і хористів і оркестрантів і аматорів драматичного мистецтва і навіть публіку. Вправді вдалося раз поставити штуку "Ольга Басараб" і пізніше "Московська зрада", та показалося неможливе втримувати сталий хор і сталий аматорський гурток.

Відділ відмічував такі річниці народин чи смерти, як Наталі Кобринської, Лесі Українки, Ольги Кобилянської, Ольги Басараб,

Віри Бабенко, Софії Русової по більшій часті святочними сходинами з промовами, рефератами й деклямаціями, а часом і концертами, імпровізуючи спеціяльно до таких виступів власний хор. Сусідство з Вінніпеґом придавалося тут тим, що завжди можна було запросити когось з організаційних централь на доповідь. Найчастіше приходила з Центральної Управи ОУК Євгенія Ситник.

З усіх підприємств ОУК у Ст. Бонифас найбільше слави придбали собі його пікніки, часто влаштовувані спільно з Філією УНО і Відділом МУН, а часом теж з Братніми Організаціями міста Вінніпеґу. Пікніки відбувалися на близькій коло домівки площі в ліску. Був час, коли люди нетерпляче ждали неділі і просили в Бога доброї погоди, щоб зайти на такий пікнік — такої набрали вони популярности в Вінніпеґу. Не пропущено ні одної неділі — коли погода, то на площі, а коли слітнявий день, то в домівці. З цього йшли немалі приходи і всі вони віддавалися на сплату "Українського Національного Дому" в Ст. Бонифас, поставленого спільними зусиллями всіх Братніх Організацій у 1949 році. Філія УНО в Ст. Бонифас дістала тоді перехідну грамоту за найкраще виконану працю в діловому році і при тому підкреслена була зразкова й прикладна співпраця між Філією УНО й Відділом ОУК. В 1953 році Відділ ОУК у Ст. Бонифас урочисто святкував своє п'ятнадцятиліття з дня заложення.

Ввесь час Відділ ОУК стояв у жвавому контакті зо своєю Централею. Було це тим легше, що Центральна Управа перенеслася з Саскатуну до Вінніпеґу, тут відбувалися Крайові Конференції ОУК і Відділ у Ст. Бонифас завжди на них був зарепрезентований. Було б трудніше, якби доводилося виїжджати, бо малому Відділові тяжко роздобути гроші на кошти подорожі. Не зважаючи на те в 1941 році Відділ висилав делеґатку Павлину Павлишин на Крайову Конференцію ОУК до Саскатуну, а на Ювілейній Конференції ОУК в Торонто 1955 року заступали його аж дві делеґатки, Анна Копичанська і Йосифина Каптій.

Велику увагу прикладав Відділ ОУК у Ст. Бонифас до допомогової акції. Вже була мова про відвідування хворих. На "Український

ГОТУЮТЬ ПОКАЗ ВЕЛИКОДНІХ ПАСОК 1955 РОКУ

Зліва до права: А. Стефанишин, Й. Каптій, А. Копичанська (голова), С. Вель.

Відділ ОУК у Ст. Бонифас у ювілейному році.

Золотий Хрест" ішли постійно пожертви, а пізніше прийшли такі цілі як допомога "Українському Інформаційному Бюрові" в Лондоні, українським воякам у канадійській армії за морем та їхньому Клюбові в Лондоні, якому Відділ, разом з Відділом ОУК у Вінніпеґу, помагав вивінувати гостинницю столовим і постелевим біллям. Та вже найбільше труду покладено в акції допомоги українським скитальцям, що йшла трьома шляхами: співпрацею з Фондом Допомоги Українців Канади, власною допомоговою діяльністю Відділу, як Організації, і приватними посилками окремих членок. В архівах Відділу зберігаються листи з подяками від українців у Європі, яким поміч його стала в пригоді.

Відділ ОУК у Ст. Бонифас ніколи не засклеплювався в собі і завжди був готовий до співпраці з іншими жіночими українськими й неукраїнськими організаціями. Найтісніше працював він — з природи речі — з "Товариством ім. Лесі Українки", як довго містився з ним разом під одним дахом. А й потім кожного року висилав своїх делеґаток на всякі організаційні річниці таких Товариств як "Товариство ім. Ольги Кобилянської" або "Товариство ім. Ольги Басараб" у Вінніпеґу. Разом з усіма жіночими світськими й церковними організаціями справив Відділ ОУК великий обід у часі святкувань 60-ліття поселення українців у Канаді. А найповніше виявилася охота Відділу ОУК до співпраці в часі, коли почав діяти "Комітет Українців Канади". Дуже жваву участь брав він і далі бере в тому Комітеті. Голова

Відділу, Ольга Стебницька, була делеґаткою Жіночого Відділу КУК на Конґрес Українців Канади в Торонто 1946 року.

У взаєминах з неукраїнськими організаціями Відділ ОУК у Ст. Бонифас проявляв себе дуже активно. Найперше і найбільше — з "Канадійським Червоним Хрестом", з яким співпраця датується ще від 1940 року. Членки ходили на спільне шиття для "Червоного Хреста" в міській авдиторії або в інших будинках і брали таке шиття до себе додому. Співпраця ця не припинилася і після війни. Ще в 1950 році, коли Вінніпеґ навістила катастрофа повені, Відділ ОУК провадив кухню день і ніч у своїй домівці для тих, що зайняті були рятунковою акцією або сипали греблі, і за те дістав признання від "Червоного Хреста" окремим листом. (Світлина з праці Відділу для "Канадійського Червоного Хреста" на стор. 101).

Українські організації міста Вінніпеґу кожного року влаштовують прийняття для сліпців у приміщеннях фірми Ітон. З року на рік бере в тому участь теж і Відділ ОУК у Ст. Бонифас своїми пожертвами в харчах і грошах та працею своїх членок.

Добру повагу здобув собі Відділ в Управі міста Ст. Бонифас. Членки його завжди цікавилися виборчими справами і брали в них участь. Через те й запрошують тепер Відділ ОУК на різні засідання в Управі Міста в справах, що відносяться до всієї людности. Сюди належать такі речі як боротьба з туберкульозою, поголовне просвітлювання людности промінням Рентґена, різні збірки на добродійні цілі, що збігаються під спільним керівництвом громади, т. зв. "коммюніті чест". Скрізь туди висилає своїх делеґаток Відділ ОУК і знають його з того боку в місті.

Організаційна діяльність Вінніпеґу, великого міста в порівнянні з Ст. Бонифасом, часто засланяла його перед очима всієї Організації. Проте, коли животність Відділу і вартість його праці міряти не самими цифрами, але й брати до уваги кількість виконаної праці в відношенні до кількости його членок і того українського громадського середовища, в якому Відділ діє — Відділ ОУК у Ст. Бонифас добре прислужився своїй Організації.

Дівчата з Ст. Бонифас при писанках: А. Коссар, М. Підзамецька, Леся Стебницька.

ЗИНОВІЯ МЕЛЬНИК

Відділ ОУК у Ст. Кетеринс

Хоч Відділ ОУК у Ст. Кетеринс не належить до найстарших у Організації, проте оснувався він вже в рік після створення в Саскатуні Централі для нового жіночого руху.

Дня 8 вересня 1935 року Основні Загальні Збори жінок, прихильниць українського жіночого руху, що відбулися в тимчасовому приміщенні Філії УНО в Ст. Кетеринс при вул. Фейсер ч. 29, покликали до життя чергову клітину "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Того ж дня, в присутності організаторки ОУК, Степанії Савчук, обрано першу Управу Відділу ОУК в Ст. Кетеринс у складі:

голова — Олена Марчевська
заст. голови — Параскевія Горгота, пізніше одружена Перчишин
секретарка — Евфрозина Піжицька
скарбничка — Марія Яремчук
фінансова секретарка — Марія Назар
режисерка — Анастасія Скіра
ґардеробщиця — Ксеня Непріла
Контрольна Комісія: Варвара Наконечна, Ксеня Непріла.

Першими членками Відділу, крім вище названих, були ще:

Бардадин Катерина
Винник Анастасія
Глинська Іва
Іванина Марія
Павлинюк Тетяна
Таласкевич Анна
Чорнописка Анна
Ясна Марія.

Початки існування Відділу були дуже важкі, як і всюди. Часи загальної економічної кризи, а в слід за тим масове безробіття, брак відповідного організаційного досвіду в членок і в тодішнього їхнього проводу, брак фондів і власного приміщення — все те були причини, що спиняли нормальний розвиток організації. Та щастя, що з тих труднощів уміла вивести Відділ Центральна Управа ОУК, висилаючи своїх найкращих організаторок, як Рожу Ковальську і Степанію Савчук. В цей прикрий час немалу заслугу в піднесенні бадьорости, в скріпленні національних почувань і в піддаванні охоти до дальшої організаційної праці поклали колишні учасники визвольних змагань, що часто відвідували місцевий Відділ ОУК.

В першому етапі своєї організаційної праці Відділ присвятив велику увагу самоосвіті і виробленню організаційної практики. Кожного тижня відбувалися вечорі читання української літератури, творів наших клясиків, історії України, вишивкарські курси тощо. Започатковано акцію збирання книжок до бібліотеки Відділу, яка в першому році існування Відділу начислювала біля 50 томів, їх пізніше передано до спільної бібліотеки Філії УНО. Передплачувано книжки з видавництва "Дешева Книжка", жіночі журнали з Краю, як "Жіноча Доля" і "Нова Хата". Про те, як вести організацію, довідувалися жінки від провідників чи провідниць уже давніше заснованих Братніх Організацій у Торонто на спеціяльно влаштовуваних у Відділі інформаційних вечорах. Немало уваги приділялося і допомоговій праці: відвідування

хворих, допомога дітям і вдовам полеглих українських героїв, українським інвалідам. З більших збірок треба згадати збірку на "Український Визвольних Фонд". На імпрезовому відтинку не можна було в той час багато зробити через брак власної домівки.

Найважче приходилося Відділові в роках 1938—1940. В році 1938 власник тимчасового приміщення Філії УНО відмовив домівку і Філія УНО, Відділи УСГ, МУН і ОУК осталися без приюту, так що всякі сходини й менші імпрези, як чайні вечорі, читання рефератів, а навіть святочні академії, "Дні Матері" тощо мусіли відбувалися в приватних домах. Більші імпрези влаштовувалися спільно з Філією УНО і з Відділом МУН у домівці французів. Того ж року прийшла ще більша економічна кріза, що доймаво відбилася на прибутках Відділу. Каса Відділу стояла майже порожня, суми, що висилалися на різні допомогові фонди, були мінімальні. Найбільшою допомогою в той час була посилка родині по сл. п. Вождеві ОУН, полк. Євгенові Коновальцеві. До того всього в 1938 році долучилася ще вістка про смерть Провідника ОУН, що тяжко засмутила членок, як і всіх українців у Канаді. Здавалося, що Відділ не має достатньої сили на існування, пожадлива ворожа рука посягнула по те, що в прикрій матеріяльній ситуації тримало в рівновазі духа всіх українських еміґрантів, віддалених великими просторами від Рідного Краю.

В роках 1939 і 1940 Відділ ОУК в Ст. Кетеринс ще далі тиняється по приватних хатах. Ведуться інтенсивні збірки на будову "Українського Національного Дому", щоб якось вийти з того незавидного положення.

На переломі 1940—1941 років загострюється в Канаді курс проти комуністів. Уряд відібрав комуністам їхні домівки і винаймав іншим льояльним організаціям, що не мали власного пристановища. Тоді саме пощастило й Філії УНО в Ст. Кетеринс дістати таку домівку при Гейнс Евенью ч. 85. Організація починає жвавіше працювати. Збільшені заробітки в висліді великих воєнних замовлень значно підносять організаційні приходи. В наслідок того видається більше грошей на втримання місцевої "Рідної Школи", на опіку над молоддю, на добродійні установи — "Український Золотий Хрест", "Канадійський Червоний Хрест", на культурно-освітні установи — "Культурну Референтуру УНО" й "Осередок Української Культури й Освіти", на пресові фонди українських часописів, на всякі допомогові фонди. По скінченні другої світової війни Відділ веде збірки на допомогу українським скитальцям в Європі.

В 1944 році Відділ ОУК в Ст. Кетеринс, разом з Філією УНО і Братніми Організаціями, переходить до власного приміщення при вулиці Ніяґара ч. 177. Це дало можність вести організаційну працю за передбаченим пляном і започаткувало період повного росту Відділу. З приїздом нової еміґрації до Відділу ОУК прибуває щораз більше нових членок. Вони, маючи досить поважний організаційний досвід, здобутий ще в Краю, дали немалий вклад праці в нашу організаційну роботу. Деякі з них дуже добре обзнайомлені були з канцелярійною рутиною і помогли нам упорядкувати архів Відділу та завести правильне організаційне діловодство.

ВІДДІЛ ОУК У СТ. КЕТЕРИНС У 1950 РОЦІ

Зліва до права, знизу, перший ряд: М. Болібрух (господиня), А. Мота (господиня), П. Перчишин (членка Управи), З. Мороз (контрольорка), А. Рогожинська (контрольорка), Ю. Паньків (голова Контр. Ком.), Е. Піжицька (голова Відділу), М. Боровська (заступниця голови), З. Мельник (секретарка), А. Москаль (фін. секретарка), П. Поспіх (скарбничка), К. Непріла. Другий ряд: П. Ковальська, І. Яців, Г. Ощипко, С. Москаль, Л. Поспіх, А. Підвінська, М. Козакевич, К. Бубен, М. Назар, С. Коріньовська. Третій ряд: С. Гадуняк, І. Глинська, А. Власій, Е. Мончак, М. Гладиш, А. Болібрух, С. Бойчук, Н. Сторощук, К. Бардадин.

Для ліпшої орієнтації в діяльності Відділу ОУК в Ст. Кетеринс і для оцінки пророблених в ньому праці за час від його заснування 8 вересня 1935 року аж до початку Ювілейного Року в Організації, подаємо понижчі чисельні й статистичні дані:

Зборів і засідань відбулося:

Основні Загальні Збори	1
Річні Збори	17
Піврічні Збори	19
Надзвичайні Загальні Збори	11
Місячні Збори	200
Святочні Сходини	38
Сходини й засідання Управи	167
Спільні сходини з Братніми Організаціями	76

Відбуто імпрез і культурно-освітніх підприємств:

Концерти й академії	44
Представлення	8
Доповіді	39
Традиційно-обрядові імпрези	30
Базарі	13
Забави й бенкети	90
Різні прийняття	12

Фінансові справи:

Загальний прихід	$23,109.79
Загальний розхід	20,236.92
Готівка в банку	2,833.08
Вартість інвентаря	600.00

На допомогові ціні видано:

На будову "Українського Національного Дому" в Ст. Кетеринс	$11,000.00 *)
На будову "Українського Національного Дому" в Торонто	40.00
Визвольний Фонд	144.87

Інваліди, вдови, й діти на скитанні	398.74
Карпатська Україна	29.00
"Український Золотий Хрест	623.86
"Канадійський Червоний Хрест"	117.85
Українськт Бюро в Лондоні (Англія)	25.00
Українським воякам у канадійській армії за морем	68.95
Культурна Референтура УНО	98.48
"Осередок Української Культури й Освіти"	30.00
Пресовий фонд "Нового Шляху"	700.00 *)
Пресовий фонд "Жіночого Світу"	351.55
Пресовий фонд "Жіночої Долі"	12.35
Жертвам повені в Вінніпеґу	66.00
"Рідна Школа"	300.00 *)
Скитальці в Європі	600.00 *)

Цифри з відсилачами — неточні. В дійсності на ті цілі видано більше, эле не можна устійнити точної суми, тому заокруглено їх униз до найближчої рівної суми.

Понижче поданий склад Управ Відділу в окремих роках:

1935 рік:

голова — Олена Марчевська
заст. голови — Параскевія Горгота, одружена Перчишин
секретарка — Ефрозина Піжицька
фінансова секретарка — Марія Назар
скарбничка — Марія Яремчук
режисерка — Анастасія Скіра
ґардеробщиця — Ксеня Непріла
Контрольна Комісія:
Варвара Наконечка, Ксеня Непріла

1936 рік:

голова — Марія Назар
заст. голови — Анастасія Винник
секретарка й фін. референтка — Евфрозина Піжицька
скарбничка — Варвара Наконечна
ґардеробщиця — Ксеня Непріла
господиня — Марія Яремчук

1937 рік:

голова — Марія Назар
заст. голови — Олена Марчевська
секретарка — Катря Кутна
фін. секретарка — Варвара Наконечна
скарбничка — Надія Скіра
ґардеробщинця — Анастасія Винник
господиня — Іва Глинська
бібліотекарка — Олена Марчевська
Контрольна Комісія: Іван Глинська, Анна Чорнописка, Анна Горбач.

1938 рік:

голова — Олена Марчевська
заступниця голови — Іва Глинська
секретарка — Катря Кутна
скарбничка і фінансова секретарка — Г. Махній
Контрольна Комісія: Евфрозина Піжицька, Варвара Наконечна, Катерина Бардадин.

1939 рік:

голова — Варвара Наконечна
заступниця голови — Євдокія Мончак
секретарка — Іва Глинська
фінансова секретарка — Анна Горбач
скарбничка — Анастасія Скіра
ґардеробщиця — Анастасія Винник
Контрольна Комісія: Евфрозина Піжицька, Марія Яремчук, Г. Махній.

1940 рік:

голова — Іва Глинська
заступниця голови — Євдокія Мончак
секретарка — Евфрозина Піжицька
фін. секретарка — Анна Рогожинська
скарбничка — Анна Чорнописка
Контрольна Комісія: Варвара Наконечна, Марія Назар, Анна Горбач.

1941 рік:

голова — Евфрозина Піжицька
заступниця голови — Марія Яремчук
секретарка — Варвара Наконечна

фін. секретарка — Євдокія Мончак
скарбничка — О. Сосяк
членка Управи — Варвара Наконечна
господиня — Степанія Коріньовська
ґардеробщиця — Анастасія Винник
Контрольна Комісія: Марія Назар, Іва Глинська, Анна Рогожинська.

1942 рік:

голова — Анна Горбач
заст. голови — Варвара Наконечна
секретарка — Марія Боровська
фін. секретарка — Юстина Паньків
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Марія Назар
ґардеробщиця — Анастасія Винник
господиня — Степанія Коріньовська
Контрольна Комісія: Евфрозина Піжицька, Іва Глинська, А. Чорнописька.

1943 рік:

голова — Е. Сильваші
заступниця голови — А. Попович
секретарка — Іва Глинська
фін. секретарка — Ксеня Непріла
скарбничка — Варвара Наконечна
членка Управи — Павлина Ковальська
господиня — Марія Боровська
ґардеробщиця — Анна Рогожинська
Контрольна Комісія:
Евфрозина Піжицька, С. Фабіян, Марія Боровська.

1944 рік:

голова — Марія Боровська
заступниця голови — Євдокія Мончак
секретарка — Анна Рогожинська
фінансова секретарка — Анна Власій
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Параскевія Поспіх
господиня — Евфрозина Піжицька
ґардеробщиця — Варвара Наконечна

1945 рік:

голова — Анна Горбач
заступниця голови — Ксеня Непріла
секретарка — С. Фабіян
фінансова секретарка — Л. Цибуляк
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Анна Мота

З 15-ЛІТТЯ ВІДДІЛУ ОУК У СТ. КЕТЕРИНС

Зліва до права, сидять: А. Рогожинська, М. Боровська, З. Мельник, Е. Піжицька (голова), Ст. Савчук (заступниця голови ЦУ ОУК), П. Поспіх, П. Перчишин. Стоять: М. Назар, А. Горбач, І. Глинська, Е. Сільвасій, А. Мота, С. Фабіян, М. Яремчук, С. Гадуняк.

Контрольна Комісія: В. Мигович, Анна Власій
Мировий суд: Павлина Ковальська, С. Фабіян.

1946 рік:
голова — Параскевія Поспіх
заст. голови — Евфрозина Піжицька
секретарка — Л. Цибуляк
фін. секретарка — Марія Боровська
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Анна Мота
господиня — В. Мигович
Контрольна Комісія: Анна Горбач, Анна Власій, Параскевія Перчишин.

1947 рік:
голова — В. Арійчук
заст. голови — Евфрозина Піжицька
секретарка — Л. Цибуляк
фін. секретарка — Марія Боровська
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Параскевія Поспіх
господиня — Анна Мота
Контрольна Комісія:
Параскевія Перчишин
Юстина Пальків, Анна Рогожинська.

1948 рік:
голова — Параскевія Перчишин
заст. голови — Марія Боровська
секретар — Евфрозина Піжицька
фін. секретарка — Анна Власій
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Ксеня Непріла
господиня — Анна Мота
Контрольна Комісія: К. Бубен, В. Арійчук, Юстина Паньків.

1949 рік:
голова — Марія Яремчук
заст. голови — Марія Боровська
секретарка — Евфрозина Піжицька
фінансова секретарка — Анна Власій
скарбничка — Павлина Ковальська
членка Управи — Ксеня Непріла
господиня — Анна Мота
рефер. збірки одягу — Ксеня Непріла
ґардеробщиця — Ксеня Непріла
Шкільний Комітет:
Евфрозина Піжицька, П. Перчишин
Контрольна Комісія: Ю. Паньків, К. Бубен, Параскевія Перчишин.

1950 рік:
голова — Евфрозина Піжицька
заст. голови — Марія Боровська
секртарка — Зиновія Мельник
фінансова секретарка — А. Москаль
скарбничка — Параскевія Поспіх
членка Управи — П. Перчишин
господині — А. Мота, М. Болібрух
Культурно-освітні референтки — Зиновія Мельник, С. Гадуняк
Комітет висилки пакунків — Анна Мота, Е. Долішня, Анна Власій
Представниця до КУК — Анна Горбач
Шкільний Комітет:
Параскевія Перчишин
Евфрозина Піжицька
Контрольна Комісія:
Юстина Паньків, Анна Рогожинська, З. Мороз.

1951 рік:
голова — Параскевія Перчишин
заст. голови — Евфрозина Піжицька
секретарка — Юстина Паньків
фінансова секретарка — А. Москаль
скарбничка — Евфрозина Піжицька
орг. референтка — Ксеня Непріла
культ.-осв. рефер. — Анна Власій
допомогова реф. — Марія Боровська
пресова рефер. — Зиновія Мельник
Господині — М. Болібрух, Степанія Коріньовська
представниця до КУК — П. Поспіх
представниця до "Канадійського Червоного Хреста" — Євдокія Мончак
представниця до англійських жіночих організацій — М. Гладиш
відвідувачка хворих — М. Яремчук
кольпортерки "Жіночого Світу" — Анна Рогожинська, Анна Мота

1952 рік:
голова — М. Болібрух
заст. голови — Павлина Ковальська
секретарки — Зиновія Мельник, Юстина Паньків
фінансова секретарка — О. Вовк
скарбничка — Евфрозина Піжицька
організаційна рефер. — Анна Кузич
культурно-освітні референтки — Зиновія Мельник, С. Бойчук, Марія Боровська
допомогова реф. — Ксеня Непріла
пресова референтка — О. Вовк

З 15-ЛІТТЯ ВІДДІЛУ ОУК У СТ. КЕТЕРИНС

Представниця ЦУ ОУК, Ст. Савчук, промовляє до відзначених членок.

кольпортерки "Жіночого Світу" —
Марія Боровська, М. Зелінська
господині — Степанія Коріньовська,
Параскевія Поспіх
представниця до КУК — К. Бубен
представниця до "Канадійського
Червоного Хреста" — А. Підвінська
Контрольна Комісія:
Павлина Ковальська, С. Москаль,
А. Підвінська.
представниця до англійських жіночих
товариств — Юстина Паньків
Відвідувачка хворих — П. Поспіх
Контрольна Комісія:
Параскевія Перчишин, А. Підвінська,
Анна Рогожинська.

1953 рік:

голова — М. Мартинюк
заст. голови — Параскевія Перчишин
секретарка — Анна Кузич
фін. секретарка — Анна Москаль
скарбничка — Евфрозина Піжицька
культурно-освітні референтки —
Марія Боровська, Зиновія Мельник,
М. Гладиш
організаційна референтка — О. Вовк
допомогова реф. — Зиновія Мельник
пресова Рефер. — Анна Кузич
кольпортерки "Жіночого Світу" —
Параскевія Поспіх, О. Ощипко

господині — Ксеня Непріла,
Степанія Коріньовська, М. Болібрух
представниця до КУК —
Павлина Ковальська
представниця до "Канадійського
Червоного Хреста" — Марія Боровська
представниці до англійських
організацій — А. Підвінська,
Євдокія Мончак
Шкільний Комітет — А. Вовк,
Е. Долішня
відвідувачки хворих — М. Болібрух,
М. Зелінська, М. Козакевич,
С. Сорока
Контрольна Комісія: А. Підвінська,
Е. Долішня, В. Ворон.

1954 рік:

голова — М. Зелінська
заст. голови — Павлина Ковальська
секретарки — Анна Кузич,
Евфрозина Піжицька
фін. секретарка — Марія Боровська
культурно- освітні референтки —
М. Мартинюк, Анна Москаль,
Т. Шевчук
організаційна референтка — А. Вовк
пресова референтка — М. Мартинюк
кольпортерки "Жіночого Світу" —
Степанія Коріньовська,
Катерина Бардадин

господині — Гречка, М. Болібрух, Степанія Коріньовська
представниця до КУК — П. Поспіх
Шкільний Комітет — Евфр. Піжицька, А. Вовк, Степанія Коріньовська
відвідувачки хворих — Борозна, Парескевія Поспіх, Тарас
Контрольна Комісія: Анна Москаль, О. Вовк, В. Ворон.

1955 рік:

голова — М. Зелінська
заст. голови — Анна Рогожинська
секретарка — А. Венгльовська
фінансова секретарка — А. Вовк
скарбничка — Павлина Ковальська
культ.-освітня реф. — Анна Кузич
організаційна реф. — С. Сорока
пресова референтка — Анна Кузич
господині — Степанія Коріньовська М. Болібрух
представниця до КУК — П. Поспіх
кольпортерка "Жіночого Світу" — Д. Мостова
Рідношкільний Комітет — Евфрозина Піжицька, А. Вовк, Степанія Коріньовська
опікуни хворих — Борозна, Параскевія Поспіх, Тарас
Контрольна Комісія: Евфр. Піжицька, П. Перчишин, Анна Москаль.

Від початку заснування Відділу аж до Ювілейного Року в Організації перебули в Відділі ось такі перші його членки:

Бардадин Катерина
Глинська Іва
Непріла Ксеня
Піжицька Евфрозина
Перчишин Параскевія
Яремчук Марія

і Марія Назар, що її іменовано почесною членкою Відділу ОУК в Ст. Кетеринс.

В новозбудованій, хоч і невикінченій ще домівці УНО, починається другий етап організаційної діяльности Відділу. Користуючись довільно й свобідно власним приміщенням, Відділ ОУК розвиває більш пожвавлену, систематичну і плянову працю: влаштовує часто розвагові вечірки, рокові традиційно-обрядові імпрези, академії в честь героїнь і заслужених народніх діячок чи письменниць, концерти, прийняття для новоприбулих, базарі, контести, пікніки, тощо. Ідейні і свідомі своїх завдань членки не жаліють труду і посвяти часу для розвитку своєї Організації та для загальної національної справи. Принявши на себе різні обов'язки й функції, вони виконують їх сумлінно і щиро, дбаючи про спільне добро. Вони часто-густо залишають домашні й родинні обов'язки, щоб лише бути начас у домівці, де на них ждуть другі, не менш важливі обов'язки організаційного характеру. І тим обов'язкам немає кінця. Майже в кожній ділянці організаційного життя членки бувають заступлені. Поруч з членами УНО і Братніх Організацій, членки співають у хорі, виступають у драматичному гуртку чи виконують обов'язки в кухні. Ніодна імпреза не може відбутись без участи й помочі членок. Вони вічно в русі, неначе ті трудящі бджоли, що дбають про свій вулик, щоб він був заповнений солодким медом.

Як одна з дисциплінованих клітин, Відділ ОУК висилає своїх відпоручниць на всі З'їзди чи Конференції Організації, займається кольпортажем "Жіночого Світу" і допомагає йому безнастанно зібраними грошовими жертвами. На домашньому відтинку — допомагає сплачувати довг, що тяжить на домівці, творить фонди на його добудову, як теж піклується "Рідною Школою". Замало тут місця, щоб з'ясувати в детайлях великий вклад праці, виконаної Відділом ОУК для розбудови Організації, як цілости. Можна лише з приємністю підкреслити, що в загальному підсумку ця праця позначилася надзвичайними успіхами, коли взяти до уваги, що велася вона нераз у дуже несприятли-

ЧАСТИНА ВІДДІЛУ ОУК У СТ. КЕТЕРИНС З 1955 РОКУ

Зліва до права, сидять: М. Боровська (заступниця секретарки), А. Вовк (фінансова секретарка), А. Венгльовська (секретарка), М. Зелінська (голова), П. Ковальська (скарбничка), К. Бардадин (одна з основоположниць Відділу), Е. Піжицька (Голова Контр. Ком.). Стоять: С. Коріньовська, Д. Мостова (кольпортерка "Жіночого Світу"), А. Павлович, М. Непріла, С. Сорока, К. Ґуляс.

вих умовинах і натрапляла на різного рода труднощі внутрішнього й зовнішнього характеру. Гарні висліди тої праці виказує наглядно фінансове зіставлення за ввесь час діяльности Відділу, від початку його заіснування по нинішній час.

Відділ ОУК у Ст. Кетеринс з особливою увагою ставився до потреб української преси. Завжди підпомагав "Новий Шлях" і "Жіночий Світ", як тільки міг, чи то збірками на пресовий фонд при нагоді всяких родинних свят, чи то участю в пресових контестах. В контестах "Нового Шляху" від Відділу ОУК у Ст. Кетеринс брали участь Анна Болібрух, пізніше одружена Москаль, а в великому Ювілейному Контесті 1950 року — Марія Боровська.

Контестанткою "Жіночого Світу" була Анна Кузич, а в контесті з нагоди 25-ліття ОУК у 1955 році Відділ був зарепрезентований контестанткою Анною Рогожинською.

Найбільше для поширення "Жіночого Світу" в Ст. Кетеринс заслужилися Марія Боровська і Степанія Коріньовська.

На порозі другого чвертьсторіччя "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" Відділ ОУК у Ст. Кетеринс, скріплений новими членками з недавньої іміґрації і збагачений досвідом минулих років з такою самою охотою, як і колись, стає до праці для добра української спільноти в Канаді і для допомоги українському народові в його визвольних змаганнях.

Одночасно зо зростом фінансових прибутків, якому сприяло піднесення господарського добробуту краю, зростав теж з кожним роком

стан членства Відділу. Свідоміше жіноцтво, що стояло осторонь, заохочене успішною ідейною працею своїх посестер, вступає у членські ряди й несе спільно тягар організаційних трудів, хоч нераз важких, зате благородних і багатотворчих.

Не дивлячись на всякого рода труднощі в здійснюванні намічених плянів праці, об'єднані духово й ідейно членки ОУК з другими Братніми Організаціями, продовжують до-нині витривало й послідовно важну місію зберігання національного життя та всіх культурних і духових цінностей, які старається передати молодшому поколінню, вихованому у цім же середовищі.

Поверх двадцятилітній постійний мозольний труд на народній ниві не втомив і не відстрашив, за малими виїмками, невтомних трудівниць. Вони й досі стоять непохитно на постах і виконують муравлину працю в ім'я ідеї, що лягла в основу організації УНО й Братніх Організацій, невмирущої ідеї українського націоналізму, за яку віддали своє життя в боротьбі з ворогами найкращі Сини й Доньки українського народу.

Роблячи підсумки виконаної праці з нагоди 25-ліття існування й діяльности Організації Українок Канади, наш Відділ і його членки почуваються гордими зо своїх культурних і духових осягів за ввесь час своєї творчої праці, та вірять, що та праця не загине, а причиниться до ще більшого росту сили Організації в майбутньому та ще більш об'єднає зорганізоване жіноцтво до дальших непосильних і жертвенних трудів для добра народу і Матері України.

З РЯДІВ ПІОНЕРОК ВІДДІЛУ ОУК У СТ. КЕТЕРИНС

З ліва до права, сидять: П. Перчишин, Е. Піжицька, К. Бардадин. Стоять: М. Назар, І. Глинська, К. Непріла. Бракують: О. Марчевська, М. Яремчук.

АННА КУРИЛІВ

Відділ ОУК у Содбури

Коли в Содбури заснувався Гурток "Української Стрілецької Громади", українські жінки й дівчата, хоч не могли бути його членами, бо не дозволяв на те його статут, гуртувалися при ньому, як прихильниці його цілей та ідей і помагали йому в роботі. Скоро назбиралося їх стільки, що виринула потреба зорганізувати окреме жіноче Товариство і не лише самі жінки, але й деякі члени УСГ дуже обстоювали ту думку. Швидко таке Товариство при УСГ в Содбури постало і, як і в інших місцевостях Канади, прийняло назву "Жіночий Відділ ім. Ольги Басараб".

Перші, Основні Загальні Збори Відділу ОУК в Содбури відбулися дня 18 жовтня 1932 року в парохіяльній залі греко-католицької церкви, де тоді мав приміщення також Гурток УСГ. В тих перших Загальних Зборах брали участь членки:

Андрухів Марія, Григірчук Ірена, Заяць Ольга, Зима Анна, Зілінська Анна, Зілінська Павлина, Ковалишин Анна, Колеф Петронеля, Никільчук Ірена, Петрина Ольга, Попович Анна, Стефура Емілія, Стефурак Параня.

До першої Управи Відділу ввійшли:

Голова — Ольга Заяць, заступниця голови — Марія Андрухів, секретарка — Анна Ковалишин, скарбничка — Ірина Никільчук.

Контрольна Комісія: Параня Стефурак, Петронеля Колеф, Емілія Стефура.

Ця Управа протривала два роки і майже всі ці членки залишилися активні в Організації, хоч і не всі живуть тепер у Содбури.

Понижче подаємо склад Управ Відділу ОУК у Содбури в роках 1934—1955:

1934 рік:
голова — Софія Шевчук
заступниця голови — Марія Татарин
секретарка — Анна Попович
скарбничка — Розалія Романюк

1935 рік:
голова — Анастасія Ворончак
заступниця голови — Марія Андрухів
секретарка — Ольга Заяць
скарбничка — Софія Шевчук

1936 рік:
голова — Ольга Заяць
заступниця голови — Анна Попович
секретарка — Анастасія Олидж
скарбничка — Софія Шевчук

1937 рік:
голова — Ольга Заяць
заступниця голови — Анна Бідочка
секретарка — Анастасія Олидж
скарбничка — Анна Михайловська

1938 рік:
голова — Ольга Заяць
заст. голови — Анастасія Ворончак
секретарка — Анна Михайловська
скарбничка — Анна Бідочка

1939 рік:
голова — Анастасія Ворончак
заст. голови — Марія Василенко
секретарка — Катря Кутна
скарбничка — Галина Баняковська

1940 рік:

голова — Анна Михайловська
заступниця голови — Софія Матейко
секретарка — Анна Стецькович
скарбничка — Марія Раїч

1941 рік:

голова — Софія Парчевська
заступниця голови — Емілія Стефура
секретарка — Ольга Заяць
скарбничка — Анна Бідочка

1942 рік:

голова — Ольга Заяць
заст. голови — Катерина Підзамецька
секретарка — Анна Михайловська
скарбничка — Олена Матейко

1943 рік:

голова — Катерина Процюк
заст. голови — Анна Михайловська
секретарка — Тетяна Марунчак
скарбничка — Анна Бідочка

1944 рік:

голова — Анна Бідочка
заступниця голови — Ірина Никільчук
секретарка — Альга Заяць
скарбничка — Катря Кутна.

1945 рік:

голова — Емілія Стефура
заст. голови — Софія Парчевська
секретарка — Анна Курилів
скарбничка — Катря Кутна

1946 рік:

голова — Євдокія Стафірна
заступниця голови — Софія Матейко
секретарка — Анна Курилів
скарбничка — Теодосія Підзамецька

1947 рік:

голова — Софія Парчевська
заступниця голови — Анна Бідочка
секретарка — Тетяна Марунчак
скарбничка — Теодосія Підзамецька

МАНДОЛІНОВА ОРКЕСТРА ОУК У СОДБУРИ В РОКАХ 1938 - 1939

Сидять з ліва до права: Галина Вишньовська, Анна Бідочка, Ольга Заяць, Ірина Никільчук, Розалія Калин, Анастасія Олидж. Стоять: Параня Стефурак, Е. Москалик, Дмитро Волянський, дириґент, С. Шевчук, Катерина Кут.

Світлина Відділу з 1937 р. на 66 стор.

УПРАВА І ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У СОДБУРИ В 1943 Р.

В 1-ому ряді з ліва до права: С. Далик (чл. Пров. Комісії), І. Никільчук (голова Пров. Ком.), А. Бідочка (заст. голови), О. Заяць (голова), К. Кутна (секретарка), Е. Стафірна (скарбничка), К. Підзамецька (чл. Пров. Ком.).

З 15-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ВІДДІЛУ ОУК У СОДБУРИ У 1947 Р.

В першім ряді з ліва до права сидять бувші голови, із організаторкою С. Савчуковою: А. Бідочка, А. Михайловська, С. Шевчук, О. Заяць, С. Савчук, С. Парчевська, Е. Стафірна, Е. Стефура, С. Матейко. Стоять з ліва до права в першім ряді: В. Ґусяк, Т. Панас, М. Андрухів, Г. Шульга, Т. Підзамецька, Т. Марунчак, М. Шилюк, М. Янківська, А. Курилів, І. Никільчук. Другий ряд: М. Майчос, Т. Стельмащук, О. Юськів, М. Підвербецька, К. Підзамецька, М. Ґаба, О. Голинська, М. Раїч, А. Гриценко, М. Слободян, П. Іваницька.

1948 рік:
голова — Софія Матейко
заступниця голови — Василина Ґусяк
секретарка — Євдокія Стафірна
скарбничка — Марія Шилюк

1950 рік:
голова — Анна Бідочка
заступниця голови — Софія Матейко
секретарка — Тетяна Марунчак
скарбничка — Марія Шилюк

1952 рік:
голова — Анна Курилів
заст. голови — Тетяна Марунчак
секретарка — Олена Федак
скарбничка — Олена Весоловська

1954 рік:
голова — Тетяна Марунчак
заступниця голови — Марія Андрухів
секретарка — Ольга Калиста
скарбничка — Марія Шилюк

1949 рік:
голова — Софія Парчевська
заст. голови — Петронеля Іваницька
секретарка — Анна Курилів
скарбничка — Марія Шилюк

1951 рік:
голова — Анна Курилів
заступниця голови — Анна Бідочка
секретарка — Олена Весоловська
скарбничка — Олександра Голинська

1953 рік:
голова — Анна Гриценко
заступниця голови — Олена Юськів
секретарка — Олена Федак
скарбничка — Олександра Голинська

1955 рік:
голова — Анна Курилів
заст. голови — Ольга Рогожинська
секретарка — Ольга Калиста
скарбничка — Олександра Голинська

На тому місці слід завважити, що в нашій Організації праці багато і на різних ділянках. Для кожної членки все було подостатком роботи, чи це жінка з вищою освітою, чи з меншою. Майже кожна членка виконувала наложений на неї обов'язок, хиба котра з них мала важкі пере-

шкоди, тоді її частинно звільняли від обов'язків. Більша діяльність з природи речі приписувалася тим членкам, що були в Управі, яка мусіла цілий рік кермувати працею всього Відділу. А що Управа майже кожного року мінялася, то ж активних членок було багато.

Початки були тяжкі, але тут перемагали добра воля, любов до рідного краю, свідомість і почуття обов'язку допомагати рідному краєві, з якого всі вийшли, і допомагати українській справі тут за океаном. І так праця розвивалася щораз краще.

Працю Відділу ОУК в Содбури можна поділити на три головні періоди, а саме: від початку до вибуху світової війни, потім воєнний час до 1945 року, і повоєнний аж до тепер.

На початках своєї праці наш Відділ найбільше помагав Філії УНО й Гуртковi УСГ. Спільно влаштовувано концерти, аматорські вистави, товариські вечірки, різні розігравки і т. і. Пізніше відбували спільні читання на своїх сходинах, передплачували журнал "Жіночу Долю" і часопис "Новий Шлях". До розбудови видавництва "Нового Шляху" дуже багато причинилися членки Відділу ОУК в Содбури, приєднуючи йому передплатників, збираючи на пресовий фонд і розпродуючи націоналістичну літературу, що друкувалася в "Новому Шляху".

Коли в 1933 році почалася будова домівки УНО, членки ОУК багато помагали тим, що створили спільну кухню для членів і прихильників УНО, що працювали при будові домівки. В цілій Канаді і теж у Содбури було тоді безробіття, при будові працювало багато безробітних членів УНО. Спільна кухня містилася в домі подружжя Ворончаків, членки по черзі приходили помагати варити страву з харчів, що їх частинно дарували прихильники Організації. То знову деякі членки брали до себе поодиноко декотрих членів на обіди чи вечері. А коли вже була своя домівка, тоді заходом членок ОУК влаштовано на Великдень спільне Свячене, а на Різдво спільний Свят-Вечір для українських громадян міста Содбури. Це повторялося кожного року.

Крім праці для місцевих організаційних потреб, членки помагали Філії УНО й Гуртковi УСГ тримати зв'язки з рідним краєм. Це проявлялося в тому, що посилалася грошова допомога воєнним інвалідам, політичним в'язням, "Рідній Школі" й "Українському Визвольному Фондові". Коли постала Карпатська Україна, членки багато праці вложили в збірки на допомогу для неї.

В другому періоді організаційної праці вся діяльність мусіла зосередитися тут, у Канаді, бо війна зірвала зв'язки з рідним краєм. Тоді

Ольга Заяць — перша голова Відділу і Степанія Савчук — організаторка Сх. Канади на 15-річному ювілеї Відділу в Содбури в 1947 р.

найбільше зверталася увага на виховання молоді й доросту в "Рідній Школі" і на "Вищих Освітніх Курсах", що заіснувалися в Вінніпеґу і в Торонто. Хоч займалися тим усі Братні Організації, то все таки найбільше праці мали тут членки ОУК, як матері й виховниці.

Відділ ОУК співпрацював з "Канадійським Червоним Хрестом", членки багато праці вкладали в шиття білля, плетіння вовняних речей і збірки фондів для "Червоного Хреста". (Гл. світл. на ст. 97, 99, 105).

Пізніше збирали харчі й цигарки та висилали пакунки українським воякам у канадійській армії за морем.

Закуплено свою власну бібліотеку, пізніше передано книжки до спільної бібліотеки Братніх Організацій в УНО.

По війні прийшла нова праця, серед неї на першому пляні допомога скитальцям, утікачам, що їх воєнні події заставили лишити Україну й виїхати до Західньої Європи. Сиділи вони по таборах і потребували допомоги. Тоді членки, на заклик Центральної Управи ОУК і допомогового комітету при КУК, пакували пакунки з харчами й одінням і відсилали до скитальчих таборів, а також на адреси приватних осіб.

В 1950 році вперве засновано дитячий садочок, що відбувався три рази на тиждень. Провадиться він і до сьогодні під виключною опікою Відділу ОУК.

Ініціятиву до його заснування дала наша членка, сеньйорка українського жіночого організованого життя, — Олена Залізняк. Це була новість у Содбури і тому членкам видавалася та справа майже неможлива до здійснення, бо не було таких осіб, що могли б провадити дитячий садочок. Олена Залізняк не могла зайнятися тим через свій поважний вік. Ми все ж таки взялися на відвагу й почали приводити своїх дітей два рази на тиждень. Спочатку Олена Залізняк розповідала дітям казочки, потім запрошено старших дітей з "Рідної Школи", щоб співали напереміну з меншими дітьми, часом приходили помагати опікуватися дітьми деякі членки, як Анна Гриценко й інші. Найбільше помагала тодішня вчителька "Рідної Школи", Олена Весоловська. Пізніше приїхала з Едмонтону Галина Бордун, що вже мала досвід у тих справах і провадила садочок від весни 1951 до літа 1952 року. Після неї перебрала садочок Євгенія Барицька, що тоді вчителювала в "Рідній Школі" Філії УНО, а в роках 1954 і 1955 садочок провадила Теодосія Шіпош. Найвище число дітей у садочку було 22, хоч дітей у Содбури багато. Переважно приходять діти тих батьків, що живуть близько домівки, і тих, що розуміють потребу дитячого садка. Спочатку труднощі були великі, бо ані відповідного приміщення не було й учительок бракувало. Але з часом труднощі відпали, домівка добудована і вже є в ній добре приміщення, учительки знайшлися. Діти з садочку виступають на таких імпрезах, як Свято Матері, Святомиколаївський Вечір, закінчення шкільного року. Серце радіє, коли слухати, як ця дитяча громадка щебече співаючи українських пісень і деклямує віршики.

Крім того Відділ стало посилає грошову допомогу через Центральну Управу для дитячих садків і "Рідних Шкіл" українських залишенців в Європі.

З 15-тирічного ювілею Рідної Школи в Содбури; учителька — Олена Весоловська (пор. стор. 141 і 149).

Так виглядає праця Відділу ОУК в Содбури, коли на неї дивитися в поділі на три періоди діяльности. Коли ж ділити цю працю по різним родам її ділянок, можна її теж поділити на три головні ділянки.

До першої належить здобування фінансових засобів, без яких не може обійтися жодна організація. На те потрібно було влаштовувати безліч концертів, аматорських театральних вистав, товариських вечірок, розігравок, базарів, пікніків, різних прийнять і бенкетів. Хоч усі ці імпрези приносили матеріяльну користь, вони давали теж і моральне вдоволення, люди мали нагоду сходитися, знайомитися з собою, висказувати свої думки і виявляти свої здібності.

Друга ділянка праці — необхідна не тільки для самого жіноцтва, але і для всієї української громадськости, це культурно-освітня праця. Відділ ОУК і декотрі його членки передплачували журнали, що виходили на рідних землях, як "Жіноча Доля", "Жіноча Воля", "Нова Хата", і в Канаді, як "Новий Шлях" і "Жіночий Світ". Не тільки передплачували, але й читали і приєднували передплатників для української преси. Відбували спільні читання на своїх членських сходинах, також брали участь у самоосвітніх вечірках разом з Братніми Організаціями. (Пор. світлину на стор. 53).

Діти-доні членок брали участь у пресових контестах "Нового Шляху", а саме Анна Матейко й Оксана Гриценко, а в контесті "Жіночого Світу", членка Теодосія Підзамецька здобула місце "королеви".

Відділ опікувався "Рідною Школою" при Філії УНО, пізніше доростом молоді, в двох випадках членки ОУК були Референтками для Справ Доросту. Коли почалися "Вищі Освітні Курси" в Вінніпеґу, членки Відділу найбільше дбали про ті курси, збирали фонди для них і закликали молодь до участи та самі посилали туди своїх дітей.

Зпоміж членок ОУК у довоєнних роках деякий час учителювали в "Рідній Школі" Ольга Заяць і Марія Янківська. В роках 1950 до квітня 1952 учителькою була Олена Весоловська, від квітня до червня — Галина Бордун. Від вересня 1952 року вчителює Євгенія Барицька.

"Осередок Української Культури й Освіти" в Вінніпеґу видавав книжки для розповсюднювання між українською громадою, членки Відділу ОУК в Содбури дуже радо їх кольпортували при кожній нагоді. Також Центральна Управа ОУК видала кілька книжок і Відділ спомагав своїми жертвами це видавництво, а потім і сам закуповував ці книжки і розпродував їх між українцями в Содбури.

Варто б згадати про працю Відділу в ділянці народного українського мистецтва. Часто уладжує Відділ вечірки вишивання й науки писання писанок. Кілька разів улаштовано виставки українського народного мистецтва в домівці УНО, а теж і в чужих домівках, щоб інші національності мали нагоду бачити й знайомитися з народньою українською мистецькою творчістю. Кілька разів мали членки можливість говорити до англійської публіки про українські різдвяні й великодні звичаї. Одного року членки ОУК демонстрували писання писанок на телевізії. (Світлина "українська хата" в VIII. розд.).

Третя ділянка — допомогова праця. Тут членки виявили в цілій повноті свою жіночу рису милосердя і охоти помогти другим у потребі. Коли в 1938 році засновано Підвідділ "Українського Червоного Хреста", перейменованого пізніше на "Український Золотий Хрест", членки щиро перейнялися працею для нього і жертвували на Залізний Фонд УЗХ, призначений на медичну допомогу українським воякам на рідних землях у разі потреби. На ту ціль оподаткували вони себе щотижневими датками і переводили збірки при різних нагодах. Відбувалися виклади лікарсько-санітарної служби для членок.

В співпраці з "Канадійським Червоним Хрестом", як уже сказано, шито білля і плетено речі, крім того щотижня по дві членки ходили краяти форми. На здобуття фондів для "Червоного Хреста" влаштовано в себе кілька забав, крім того членки брали участь у збірках на ту ціль, а також помагали канадійським добродійним організаціям, як "Ківаніс Клюб" та ІОДЕ. Збіркові дні ще й тепер відбуваються кожного року на різні цілі і в них ніколи не бракує участи членок ОУК.

Жертвенність своєї праці виказували членки ще й тим, що безплатно шили й вишивали потрібні речі для театральної ґардероби, як чоловічі й жіночі сорочки, обруси й рушники. Так само багато речей вишивали членки безплатно на розігравки, призначені на якусь добру ціль.

Голови Відділу ОУК міста Содбурі
О. Заяць
А. Ворончак
А. Михайловська
С. Парчевська
К. Процюк
С. Матейко
А. Бідочка
Є. Стефура
Є. Стафірна
А. Курилів
А. Гриценко
П. Марунчак
1931
1956

В традицію ввійшло відвідування хворих по шпиталях і домах. Завівся гарний звичай посилати квіти членкам або жінкам членів Братніх Організацій, коли в них прибув член родини і новий член української нації.

Відділ ОУК у Содбури тримає тісний контакт зо своєю Централею не тільки кореспонденційним шляхом, старається також висилати делеґатки від себе на Крайові Конференції і Провінційні З'їзди. Також і на конґреси КУК і на різні З'їзди в ЗДА виїздили членки Відділу ОУК в Содбури.

Місто Содбури положене при головній залізничій лінії, що веде зо Сходу на Захід Канади, тому членство ОУК часто мало нагоду витати в себе визначних людей, як провідників Братніх Організацій, так і видатних суспільних і політичних українських діячів з Европи. Тут членки докладали всіх зусиль, щоб ці прийняття виходили якнайкраще, щоб не посоромити українців з Содбури в гостинності і щоб залишити про них добру пам'ять у гостей.

Три рази святкував Відділ ОУК свій Ювілей, в роках 1937, 1947 і 1952. Ці святкування приносили моральну користь для членства, пересуваючи перед його очима всю пророблену за той час працю і даючи вдоволення членкам та заохоту до праці в майбутньому.

Відділ ОУК у Содбури старається бути в добрих взаєминах з англомовними жіночими організаціями. Нав'язано контакти з місцевим ІОДЕ, а два роки Відділ був членом "Клюбу Канадійських Жінок". Одна членка брала участь в організації жінок з університетською освітою.

Дехто з членок виїхав за цей час з Содбури до інших місцевостей Канади, там вони продовжували свою працю в рядах місцевих Відділів ОУК. Одна з активніших колишніх членок Відділу ОУК в Содбури, Анастасія Олидж, перебуває тепер у ЗДА.

П'ять членок нашого Відділу відійшли на вічний спочинок:

Анна Ковалишин
Мотря Пилипчук — в 1943 році
Катерина Процюк — в 1945 році
Анна Приємська — в 1947 році
Анна Підзамецька — в 1948 році.

Нехай їм легко спиться в канадійській землі і нехай пам'ять про них живе серед нас і по нас!

Так коротко виглядає перегляд праці Відділу ОУК в Содбури, коли глядіти на нього в поділі цеї діяльности часовім і речовім. Ювілейний рік в Організації завершився в Содбури новою доброю подією. А саме створився Відділ ОУК з молодших жінок, що має своєю метою продовжувати працю старших віком членок, що вже довгі роки перебули в Організації і що їм уже був би час відпочити та радіти працею молодших. В той спосіб затримається традиція Відділу ОУК в Содбури, як одного з рухливіших і діяльніших Відділів нашої Організації, що на нього завжди можна в потребі сполягати.

Відділ ОУК ім. О. Басарабової м. Содбурі

МАРІЯ СТЕФУРА

Молодечий Відділ ОУК у Содбури

Відділ молодших жінок ОУК у Содбури заіснував у ювілейному році Організації. На його Основних Загальних Зборах, що відбулися дня 11 квітня 1955 року обрано Управу, що складається з членок:

голова — Марія Стефура
заступниця голови — Рамона Бендик
протокольна секретарка — Вікторія Панас
кореспонденційна секретарка — Ольга Літвінчук
скарбничка — Марія Борецька
Контрольна Комісія:
Анастасія Бурденюк — Доріс Коземчук.

Всіх членок згуртованих у Відділі є тринадцять.

За нецілий один рік Молодечий Відділ ОУК у Содбури розгорнув надзвичайно жваву діяльність на товарисько-розваговому, культурно-освітньому і добродійному полі.

Перший його виступ припав на 1 травня, три тижні після заснування. Влаштовано тоді Весняний Чайок, получений з показом дитячих мод. Діти виступали як модельки, носили на собі одяги з місцевої крамниці дитячих одягів, що визичила їх на цей день. Цей виступ дуже прихильно прийняла публіка, закінчився він корисно теж з фінансового боку, членки продавали на ньому домашнє печиво.

Несповна місяць пізніше, дня 10 червня, влаштовано забаву з танцями і з конкурсом печених пирогів, т. зв. "паїв".

В днях 1 і 2 липня того ж року відбувався в Содбури великий З'їзд МУН, Молодечий Відділ ОУК гостив учасників З'їзду обідом у домівці УНО.

Великим успіхом втішалася "Міжнародня Куховарська Вистава", що її зорганізував наш Відділ. На програму її складалися оригінальні народні страви українські, італійські, китайські і фінляндські. Запрошено жінок з організацій тих національностей, щоб вони взяли участь у варенні страв, наш Відділ ОУК вистарався про продукти, виставу відвідувало багато людей і кожен міг гоститися стравою такого народу, як йому було завгодно.

8 грудня 1955 Відділ приймав українськими народними стравами членок "Жіночого Клюбу Діловиків і Професіоналістів" у Содбури. Крім прийняття відбувалася там теж інша цікава програма вечора. Як "Міжнародня Куховарська Вистава" так і це прийняття здобули собі широкий розголос у Содбури і мали велике пропаґандивне значення для народної української культури.

Для дітей улаштовано Вечір Св. Миколая з роздачею дарунків і пристосованою до маленьких глядачів програмою.

Крім того Відділ справляв гостину для членів місцевої "Ради Приязні" в приміщенні Легіону в Содбури, а також давав ще один чайний вечір з показом мод.

З інших імпрез у ділянці розвагової діяльности згадати треба б ляльковий театр для дітей, збори з вечерою в ресторані "Кассіо", кукурудзяний пікнік, різдвяну вечеру і сходини в Лорентінському Готелі і забаву для подруг.

За придбані фонди ми прикрасили домівку "Рідної Школи" збіркою картин у рамах, уфундували виховну фільму для школи недорозвинених дітей, а прихід з показу варива передали для содбурського шпиталю "Memorial".

В організаційній ділянці відбулося 14 сходин членок, 4 засідання Управи, крім того кілька засідань різних комітетів.

Вислано десять китиць квітів членкам у шпиталях з нагоди їхнього материнства.

Організаційна кореспондентка зладила сім чисел нашого бюлетеню "Вісті".

З культурно-освітньої діяльности слід відмітити доповіді на такі теми:

— новітня архітектура
— балет і модерні танки
— радіо і телевізія
— недорозвинені діти

МОЛОДЕЧИЙ ВІДДІЛ ОУК У СОДБУРИ

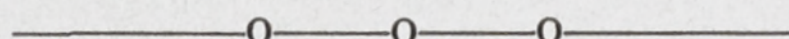
І. ряд з ліва до права: Доріс Козимчук, Вікторія Панас, Вероніка Матейко, Катерина Стос; ІІ. ряд: Оля Літвінчук, Джері Панас, Рамона Фендик, Анна Зацерковна, Петруня Гоголь, Маруся Василів, Рожа Фанасюк; стоїть — Маруся Стефура; частинно закрита — Євгенія Поланд.

— догляд і опіка над матер'ями підчас вагітности і після родів, (цю доповідь виголосила представниця "Вікторіянського Ордену Доглядачок Хворих"),

— поради для плекання краси.

Більшість з тих доповідей були ілюстровані образами й фільмами.

Як на один рік, діяльність нашого Відділу можна назвати навіть дуже активною. Всі знаки показують на те, що Відділ ще більше буде розвиватися в дальших роках, збільшить своє членство і поглибить свою діяльність. Цей перший рік, це неначе рік проби, коли ставили ми перші кроки, а тепер за нами вже досвід і певність себе, то ж маємо всю надію, що в скорому часі наш Молодечий Відділ ОУК у Содбури зверне на себе увагу цілої Організації.

ЯРОСЛАВА ЗОРИЧ

Відділ ОУК у Торонто

В 1929 році оснувався в Торонто гурток "Української Стрілецької Громади", а при ньому оформився теж і жіночий відділ, що своєю працею багато допомагав Гурткові УСГ. Перші жіночі організаційні збори при Гуртку УСГ ч. 1 відбулися дня 27 березня 1932 року в домівці Церкви Всіх Націй. Збори відкрив В. Кульчицький і підкреслив у своєму вступному слові вагу й потребу організації українського жіноцтва. На тих зборах виголосила теж доповідь Степанія Савчук, якої гарячі й переконливі слова поширили й доповнили це питання.

В першій стадії організації жінок при Гуртку УСГ ч. 1 у Торонто стрічаємо такі назвища: Степанія Савчук, К. Шмельська, С. Хахула, М. Шелюк, М. Яцьків, С. Жевинюк, З. Угринів, В. Ландиґа, О. Сенюта, Марія Ґрицька, М. Савицька, Л. Романик, Е. Стасина, С. Гошовська, Е. Угринівна, К. Капустій, М. Маценко, Ст. Фабіян, Ст. Баран, Єлисавета Даниляк.

Обрано першу Управу, в склад якої ввійшли: Голова — Степанія Савчук і Секретарка — Марія Ґрицька.

Всі вистави, Свячене, Просфору і сходини жінки влаштовували спільно з Гуртком УСГ, брали теж участь у мистецькій виставі, що відбувалася в "Народному Домі". Обрано теж Комітет Опіки над Хворими, очолили його: О. Сенюта, К. Шмельська і М. Балкан.

Жіночий Відділ при УСГ допомагав в усіх ділянках праці, ішов назустріч задумам і потребам стрілецької організації і проіснував так довго, доки не ввійшов у тісну співпрацю з Філією УНО.

Степанія Савчук

Голова і секретарка першої Управи Жіночого Відділу при Української Стрілецькій Громаді в Торонто, 1932 р.

Марія Ґрицька-Гультай

Основницею і першою піонеркою жіночої організації в Торонто була Степанія Савчук. За її ініціятивою, за її енерґійними стараннями постав Жіночий Відділ. Вона була його першою провідницею і Головою, вона давала напрямні праці, намічувала пляни діяльности і розробляла ідеологічно потребу організованости українського жіноцтва на чужині.

Першою самостійною імпрезою Жіночого Відділу була чайна вечірка, з якої дохід призначено на будову "Українського Національного Дому" в Саскатуні і на Бойовий Фонд. Влаштовувані вечорі спільного читання й вишивання, передплачування для Відділу журналу "Жіноча Доля", участь членок у культурній праці — хор, вистави, концерти, фестини — були в першому році самостійного життя Відділу змістом і формою цієї праці. Дальші роки поглиблюють і поширюють це русло діяльности. В 1933 році Відділ працює дальше під проводом Степанії Савчук, як Голови, і Секретарки — Євгенії Байталівної. Зміст праці багатший, ніж попередньо. Жіночий Відділ приймає назву: "Жіночий Відділ ім. Ольги Басараб". Вибране ім'я патронки вказує на ідею праці й велику мету, для якої не жаліють членки ні часу ні грошей.

В тому ж році "Жіночий Відділ" улаштовує традиційний Андріївський вечір, Різдвяну Вечерю для членів і членок, сходини з чайним прийняттям, присвячені пам'яті Ольги Басараб, Свято Матері, двічі влаштовано вечерниці, ширші сходини, присвячені 20-літній річниці смерти Лесі Українки. Дохід з усіх тих імпрез призначено на Бойовий Фонд і політичних в'язнів, передавано його до каси УСГ а потім УНО, а велику його частину жертвовано на "Новий Шлях". З розвоєм діяльности поширюється теж і листування Відділу.

В 1934 році Жіночий Відділ у Торонто перейшов як Братня Організація до Філії УНО. Тепер до Жіночого Відділу долучилися й ті членки-жінки, що належали до УНО. Праця Відділу ширшає, стає жвавіша, набирає більш конкретних форм, охоплює більший засяг діяльности. Відділ передплачує жіночі журнали: "Нова хата", "Жіноча Доля", в яких порушується широка тематика ролі і призначення жінки-матері, жінки-громадянки як суспільного чинника, стає членом кооперативи "Будучність", викупляє чотири уділи в "Україн-

ській Національній Видавничій Спілці" ("Новий Шлях"), делеґує своїх членок до комітету будови власного Національного Дому, висилає свою делеґатку в особі Степанії Савчук на Провінційний З'їзд.

У внутрішньо-організаційній ділянці праці членки Жіночого Відділу відбувають кожного місяця свої сходини, програмою яких є обговорювання не тільки господарських і імпрезових справ Відділу, а теж способи придбання фондів для українських установ, редакцій, Бойового Фонду. Героїка Української Національної Революції і повстанського руху в Україні, посилений спротив українського підпілля, що раз-у-раз позначувався бойовими актами проти поліційного режиму займанців на рідних землях і в зв'язку з тим голосні політичні процеси, стають заохотою для Відділу видати власним коштом драму про героїню-зв'язкову Віру Бабенко. Це є покажчиком ідейного підложжя, на якому виховувалося й віддано працювало жіноцтво, зорганізоване в Жіночому Відділові в Торонто. (Світлина Відділу з 1934 р. на 37 ст.).

З зароблених грошей львину частину віддано до УНО на будову Національного Дому. Для повного образу слід згадати, що свідоме українське жіноцтво не засклеплювалося тільки в тісному своєму гурті, не замикалося виключно в своїх домівках, але виходило теж і поза рами своєї Організації і шукало зустрічі з чужим світом, перед яким намагалося маніфестувати українські культурні надбання, гарні українські звичаї, а головно українське народне мистецтво і його найдорожчий скарб — українську народну пісню. Тому членки Відділу беруть участь у хорі, вивчають старанно пісні, з якими виступають дуже успішно на базарі, що його влаштовували англійці. На тому базарі наші жінки демонстрували показ "української хати" і така праця безперечно здобувала признання для імени української жінки і завдяки великій жертвенності жінок давала гарні успіхи. Жінки ніколи не жаліли часу, труду й грошей, а всі доходові підприємства, як базарі, пікніки, фестини, чайні прийняття і розіграваки були щедро вивіновувані дарами членок. Того роду праця, ведена для придбання фондів, хоч вимагала від наших членок багато енерґії й часу, не могла всеціло вдоволити ні проводу Жіночого Відділу, ні його членок, бо зв'язані з таким напрямом праці турботи були внутрішнього характеру, а свідоме жіноцтво живо цікавилося життям і долею рідного краю.

Організовані жінки пам'ятають про пекучі й невідкладні потреби допомоги для української визвольної справи і дають вияв своєму внутрішньому наставленню грошовими пожертвами, листуються з редакціями жіночих журналів, діляться з ними своїми прибутками. Відділ слідкує за всіми важливішими подіями в рідному краю, кожний живіший пульс українського руху спротиву підбадьорує ідейне членство Відділу, заохочує до праці, кріпить на силах, а його провід шле туди кожночасно свою пожертву, держить постійний зв'язок з культурним і політичним життям на рідній землі.

Кожного року влаштовують жінки Різдвяну Вечерю і Свячене, щоб далеко від рідних гнізд згадати спільно колядою чи воскресною піснею релігійні традиційні звичаї, щоб у той час, більш як колинебудь у році своїми почуваннями злучитися з усім українським народом.

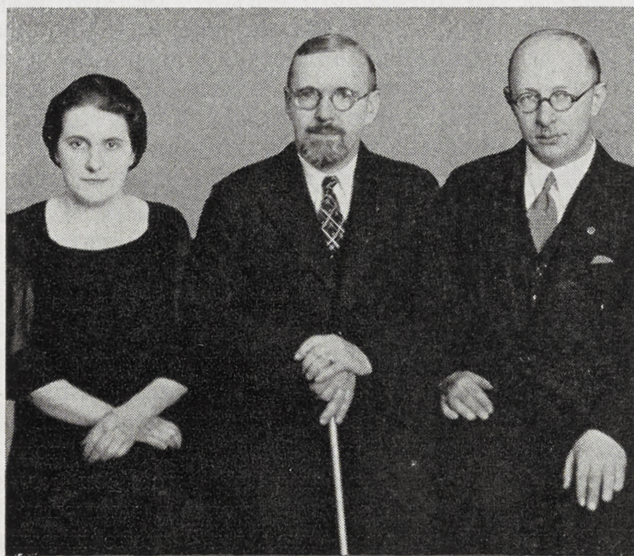
Відділ не занедбував теж і освітньої праці, навпаки, присвячував їй належну увагу і ставив її в своїй програмі на одне з передових місць. Свято Ольги Басараб, Свято Матері, пам'ять про велику поетку Лесю Українку, яку в перших роках своєї праці вшановувано рефератами, читанням і аналізою творів — належать до постійних культурних імпрез кожного року.

В 1935 році Жіночий Відділ відбув 13 сходин і 5 рефератів. Традиційні імпрези влаштовувано, як і попередніми роками.

Білянс перших років праці можна охопити приблизно такими цифрами: відбуто понад 20 самостійних імпрез, не враховуючи участи жіноцтва в усіх імпрезах УСГ й УНО, які без допомоги членок Відділу жіночої організації певно не дали б так високих вислідів і не мали б таких ґарних ефектів. Образ початків ОУК у Торонто важко відзеркалити точніше, бо знайти зразу певні рами організаційної побудови, накреслити програму, розбудувати ідеологічну основу, а надівсе зорганізувати розпорошене жіноцтво в тривке тіло і зцементувати його спільною ідеєю служби й допомоги національному материкові — це було нелегке завдання. Все ж цей період сформування жіночої клітини в Торонто завдяки великому організаційному хистові і провідницьким прикметам першої Голови, Степанії Савчук, що три роки під ряд виконувала цю працю, дав тривкі підвалини під дальший розвиток Організації.

Дальшими Головами Відділу ОУК були Марія Гультай і М. Яворівська, а Секретарками — Євгенія Байтала і Л. Романик.

З посиленням організаційної і змістової праці зростало теж членство Відділу. На кінці того першого періоду, для повнішої характеристики праці піонерок організованого жіночого руху слід підкреслити, що не можна притрушувати порохом забуття і поминати мовчанкою років 1929-1932, в яких є пречисті докази й факти активного заанґажування свідомих українок-іміґранток у суспільно-громадсько-

З побуту ген. Миколи Капустянського в Торонто 1936 р.: Степанія Савчук, голова Відділу ОУК, ген. М. Капустянський і Василь Гультай, голова Провінційної Екзекутиви УНО і Б. О. Сх. Канади.

му секторі, коли вояцтво українських армій, розпорошене по всьому світі, клало основи під нові форми українського життя в Канаді. В той час стає до праці, спільно з чоловіками, українське жіноцтво, допомагає їм у їхніх нелегких завданнях. Для прикладу навести треба, що вже в 1930 році зорганізовано жіночий хор, що складався з 11 членок і під управою мистецького керівника Ст. Курилова виступав також перед чужонаціональними слухачами. (Світлина на 18 стор.).

З фінансового боку цей початковий організаційний період життя українського жіноцтва, спершу в Жіночому Відділі при УСГ, а потім ОУК, дасться схопити такими цифрами:

Фінансове зіставлення за час від грудня 1933 до 31 грудня 1935

	Приходи	Розходи
Членські внески	$ 72.05	
Імпрези й підприємства	459.15	
Збірки на політв'язнів, інвалідів, тощо	107.44	
Збірки на "Новий Шлях"	29.52	
Різні звороти	8.23	
Вислано політ-в'язням, інвалідам		$115.78
Передплата часописів і пресфонд		46.15
Передано до УНО		124.00
"Новому Шляхові"		90.90
До Центральної Управи ОУК		13.60
Кошти імпрез, адміністраційні видатки		191.26
Закуп інвентаря		82.57
Різні видатки		2.50
Разом	$676.39	666.76
Надвишка на 31 грудня 1935		9.63
	$676.39	$676.39

Дальші роки замітні посиленням організаційної праці. Більшає число членства, родяться ширші пляни праці, збільшається зацікавлення участю в усіх ділянках багатогранного життя. Велику вагу й сильний акцент кладе Відділ ОУК на придбання належних фондів будови власного дому. Під тим кутом розробляється програма всієї роботи, наставляється увага й заінтересування членства. Досі ведеться праця в тісному й невигідному приміщенні Філії УНО при вулиці Квін ч. 334 1/2. Жінки активно анґажуються в кожне підприємство Філії УНО, а теж влаштовують з великими успіхами свої самостійні імпрези.

В 1936 році власним старанням поставлено дві вистави: "Ольга Басараб" і "Віра Бабенко". За прийнятою традицією влаштовано Андріївський вечір, Різдвяну Вечерю і Свячене, що в цьому році було особливо пам'ятне, бо Відділ гостив у себе достойного гостя, генерал-хорунжого Миколу Капустянського. Зустріч представника націоналістичного руху й видатного військовика з присутніми на просфорі гістьми лишили незабутнє враження і ще сильніше зактивізували допомогу канадських українців для української визвольної боротьби. Був це саме час, коли на західньо-українських землях шалів польський терор, коли проходили один за другим політичні процеси, коли в'язниці переповнювалися українською молоддю, коли в концентраційному таборі в Березі Картузькій переводилися дикі експерименти

Хор Відділу ОУК у Торонто в 1947 році на 15-річному ювілеї, диригентка — М. Яворська.

над видержливістю українських засланців від поліційних побоїв, знущань і катувань.

Старанням і жертвами членок, що зібрали гарні дари, влаштовано в цьому році дуже успішний базар і пікнік, а труд і праця нагороджені були дуже задовільним фінансовим прибутком. Членки прийняли гарний звичай опіки над хворими і кожночасно відвідували по шпиталях хворих членок Відділу, чи членів Братніх Організацій. У тому році придбано власну печатку, наголовні листи й конверти, як необхідні речі при розвитку й веденні переписки. Викуплено ще один уділ у кооперативі "Будучність" і часто влаштовувано вечорі голосного читання й вишивання.

Коли взяти до уваги важкі часи безробіття, де кожен гріш здобувався з великим зусиллям і важким трудом, коли економічна депресія огорнула все життя не тільки Канади, але й цілого північно-американського континенту, то кожне досягнення ідейного і відданого організаційній справі членства Відділу треба оцінювати іншою мірою, як сьогодні. Поминути мовчанкою ці моменти, не підкреслити їх у споминах цієї скромної праці — означало б дуже обнизити вартість жертв і вартість самої праці патріотичного жіноцтва.

Не забував Відділ згадати кожного року свою патронку і вшановував її пам'ять старанно підготовленими концертами й академіями.

Всі грошові прибутки Відділ радо жертвує на політичну акцію краю, турбується придбанням фондів для жіночих журналів і видань, приєднує передплатниць для журналів "Жіноча Доля", "Жіноча Воля", "Світ молоді", "Нова Хата". Не забуває теж Відділ про свій власний орган у Канаді, "Новий Шлях", якому завжди щедро дарує з роздобутих своїми підприємствами фондів.

В цьому ж році Відділ приймає участь у Провінційному З'їзді, висилаючи туди свої делеґатки: Степанію Савчук і Левку Романик.

Пожвавлену роботу в 1936 році очолювали і нею керували: Марія Гультай і В. Ландиґа, як голови, та Євгенія Балталівна і Левка Романик, як секретарки. Висліди праці, жвавіше її темпо й ідейний підхід до всіх питань, які мусіли розв'язувати своєю участю теж і укра-

їнські жінки, наявно вказують, що згадані членки вповні виправдали свій провінціяльний пост для добра Організації і добра української спільноти.

В 1936 році чергується головство в Відділі. Членка Цудна через брак здоров'я передає обов'язки голови членці Яворівській, але й ця нездужає і зрікається головства в користь молодої енерґійної членки Марії Дунець. Остаточно провід Відділу оформлюється в 1936 році так: голова — Марія Дунець, секретарка — Левка Романик, скарбничка — М. Савицька.

Зростає число членства й уже в 1937 році, в якому обов'язки скарбнички перебрала С. Федик, Відділ збільшив своє членство понад п'ятьдесятку.

В 1937 році головство Відділу перебирає Марія Дунець. Тоді, крім усіх згаданих уже імпрез, відмічено теж святочними сходинами творчість письменниці Ольги Кобилянської, дуже культурно підготовлено академію в честь героїні Віри Бабенко, а роковини трагічної смерти Ольги Басараб ушановано поставленням на сцені драми "Ольги Басараб".

Щоб здобути для Відділу більше матеріяльних засобів і збільшити його фінансову допомогу для потреб самої Організації та загальноукраїнської національної справи, членство Відділу часто влаштовує вечірки з танцями по хатах, збирається на чайні вечорі й гутірки.

В тому році відвідала Відділ ОУК у Торонто організаторка ОУК Рожа Древняк-Ковальська, яка серед членства нашого Відділу знайшла повну підтримку і їй передано від Відділу повновласть заступати торонтонське жіноцтво на Крайовій Конференції в Саскатуні. Делеґаткою на Провінційний З'їзд, що відбувався в Лондоні, Онт., була Степанія Савчук. (Світл. Від. з нагоди приїзду Рожі Древняк на 64 стор.).

В 1938 році Відділ очолюють: голова — Анастасія Кривольчук, секретарка — Марія Дунець, скарбничка — Ірина Савич.

В тому році відбуто понад 10 самостійних імпрез. Власним старанням і жертвами влаштовано: спільний Свят-Вечір, концерт у честь Ольги Басараб з промовою Степанії Савчук, Свято Матері, святочні сходини в честь Лесі Українки, забави з танцями, фестин, базар і при співпраці Братніх Організацій поставлено драму "Лицарі ночі". Всі ці імпрези пройшли з гарним успіхом, бо членки Відділу радо жертвували не тільки свій час, труд і працю, але також обдаровували власними дарункмаи фестини, базарі й чайні прийняття і тим сильно збільшували доходовість розвагових імпрез. У тому теж році Відділ брав участь у контесті "Нового Шляху", займався кольпортажем жіночих журналів, закупив до бібліотеки Філії УНО кільканадцять вартісних книжок, брав участь у хорі Філії УНО бувши в ньому основною силою, постійно щедро жертвував на придбання власного дому.

В тому році започатковано акцію "Українського Червоного Хреста", який згодом перейменовано на "Український Золотий Хрест". Він був трактований як підвідділ ОУК, а перший його провід належав Софії Проців, як голові, і Левці Романик, як секретарці. Членство УЗХ відбувало часто свої сходини окремо й вело окремо діловодство, хоч деякі сходини відбувалися спільно з членством ОУК. На протязі двох

років з ініціятиви УЗХ влаштовано цілий ряд цікавих і дуже корисних санітарних вечорів з доповідями лікарів і кваліфікованих медсестер. З лікарів на прелеґентів були запрошені д-р Яремій і д-р Бурак. Перший цикль доповідей і практичних показів дала медсестра О. Кібзей, другий — медсестра Миґерій. Членки радо відвідували такі вечорі, бо вони безперечно давали нашим жінкам і матерям основні потрібні відомості з гігієнічної і санітарної ділянок. Цю цінну ділянку в житті ОУК у Торонто треба завдячувати активній членці Софії Проців, що ввесь час була зразковою головою УЗХ і вела його з великим запалом, самопосвятою і відданістю. (Пор. світлини на 85 і 87 стор.).

Крім того членки безкорисно працювали для "Канадійського Червоного Хреста", допомагали йому кожного року шиттям і грошовими збірками на його потреби. УЗХ втримує живий контакт з КЧХ, спішить йому радо з поміччю, бере завжди участь у доповідях і чайних прийняттях КЧХ.

Слід теж згадати, що Відділ ОУК кожного року доповнював театральну ґардеробу Філії УНО, шив і дарував потрібні костюми, а теж помагав порядкувати ґардеробу.

Як признання за активну працю перевибрано в 1939 році Управу в тому самому складі. В новому діловому році відбув Відділ усі традиційні імпрези, враховуючи, як нову, сходини присвячені пам'яті Наталії Кобринської. В цьому році активніше поставлено справу освітніх вечорів, на яких членство мало нагоду зайнятися спільним читанням, вислухати цікавих гутірок на літературні й актуальні теми, чи вкінці навчитися гарних ручних робіт. Ідею таких вечорів плекала Левка Романик, пильно трудилася, щоб їх організувати, будучи сама на них часто прелеґенткою.

ГОЛОВИ ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТО ВІД 1931 ДО 1947 РОКУ

З ліва до права сидять: М. Дунець, С. Проців, Ст. Савчук, А. Ковальчук, М. Гультай; стоять: А. Кривольчук, В. Мочернюк, О. Заяць, С. Фабіян, В. Ландиґа.

Відділ ОУК турбується господарським станом Філії УНО, допомагає їй у базаровій акції, в хорі, бере участь у виставі "Ясні зорі", допомагає придбати Філії власні прапори. Особливо клопочеться Відділ кампанією "Нового Шляху", бере участь у щорічній коляді. За признання в жертвенній і відданій праці багато членок Відділу здобувають відзнаки, якими з великою врочистістю декорує їх гість з Крайової Екзекутиви УНО, полковник Морей де Моран.

В 1940 році Відділ очолюють: голова — С. Фабіян, секретарка — Євгенія Байталівна, скарбничка — А. Стоділка. Цей рік позначується відбуттям імпрез як кожного року, а зокрема участю в виставі "Степовий гість", сходинами членства в честь Наталії Кобринської, Софії Русової, Віри Бабенко, на яких виголошено доповіді. Відділ цікавиться працею в "Рідній Школі" при Філії УНО, влаштовуючи для рідношкільної дітвори гарні прийняття.

Дохід з чайних вечорів Відділ ОУК віддає всеціло Філії УНО на придбання власного дому.

За час від 1935 до 1940 року Відділ уладжує около 50 самостійних імпрез, а до всіх імпрез і підприємств Філії УНО в Торонто та до цілокрайових імпрез Крайової Екзекутиви УНО чи "Нового Шляху" докладає багато праці. Деякі імпреи в роках 1939 і 1940, як Свято Матері й Маланку, влаштовує Відділ з участю МУН. Гарними споминами для членок були відвідини гостей з Крайової Екзекутиви УНО, як полковника Морей де Моран, д-ра Павла Маценка з дуже доброю доповіддю про потребу "Рідних Шкіл", організаторки ОУК Рожі Древняк-Ковальської. Багато слід завдячувати Степанії Савчуковій, що часто відвідувала членок на організаційних сходинах, постійно з ними контактувалася, давала свої поради, скликала й підбадьорувала до праці.

В 1939 році тратить Відділ діяльну членку М. Яворівську, яку невблагана смерть забирає від нас, але остається по ній для всіх пам'ять як зразок ідейної і працьовитої жінки.

За друге п'ятиріччя існування й праці ОУК зростає членство, збільшається кореспонденція, частіше появляються дописи про життя ОУК в жіночих журналах і на сторінках "Нового Шляху".

Фінансову сторінку Відділу другого п'ятиріччя охоплює кінцевий рахунковий звіт, зладжений на підставі касових книг Відділу за останніх 20 років праці.

В 1941 і 1942 роках провід Відділом ОУК перебирає Софія Проців, як голова, секретарство веде Марія Дунець, а касу провадить у 1941 році — Ольга Кавун і в 1942 — Віра Мочернюк.

Праця ведеться наміченим шляхом і практикою попередніх років, все ж деякі факти розкривають конечність прийняти і розвинути нові форми й новий стиль праці.

Відділ анґажується дуже активно в допомоговій ювілейній акції для "Нового Шляху", в кампанії за збільшенням членства "Одноцентового Фонду", в акції "Залізного Фонду УЗХ", опікується "Рідною Школою", висилаючи до Рідношкільного Комітету свою делеґатку. Сильно зростає допомога для "Канадійського Червоного Хреста", для якого членки Відділу приймають шиття й беруть участь у різних його акціях та імпрезах, а українським воякам, що служать у канадійській армії, висилають скромні дарунки й грошові посилки.

ВИСТАВКА НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА В ТОРОНТО 1950 Р.

Яр. Ребрик, В. Паладійчук, Р. Несторовська, М. Мриглод, А. Михайловська, М. Горбань.

Імпрезова частина безперечно творить завжди основу і зміст діяльности Відділу ОУК.

Кожноразово Відділ висилає на Крайові Конференції і Провінційні З'їзди своїх делеґаток, а коли така Конференція відбувається в Торонто, членки ОУК не тільки активно беруть участь у нарадах поодиноких Комісій і на пленарних сесіях, але приготовляють теж бенкети для учасників і гостей. Делеґатками на Провінційний З'їзд у Торонто 1941 року були Софія Проців і Марія Дунець.

Відділ допомагає влаштувати контест популярности, а всі підприємства Філії УНО не обходяться без помочі Відділу ОУК. Членки дбають теж про побільшення бібліотеки Філії, закуповують щораз нові книжки, купують погруддя Тараса Шевченка, кожного року доповнюють ґардеробу Філії УНО.

Коли в 1941 році Філія УНО купує дім при вулиці Бетерст ч. 300 — настає можливість краще розвинути культурно-освітню діяльність, пожвавити імпрезову працю. То ж не диво, що всі імпрези, вистави, концерти, сходини, присвячені: Лесі Українці, Наталії Кобринській, Вірі Бабенко, Ользі Басараб, чайні прийняття і різного роду несподіванки відбуваються при більшій участі членства й гостей. Кожного місяця членство відбуває свої сходини, часто теж збирається на двотижневі наради, а Управа Відділу кілька разів до року відбуває свої засідання, на яких намічуються нові проєкти праці, обговорюється новий плян дії і практична реалізація тих плянів.

Управа Відділу ОУК в складі: Софія Проців — голова, Марія Дунець — секретарка й Віра Мочернюк — скарбничка, вповні здала іспит за дволіття керування Організацією і заслужила на цілковите признання.

В 1943 році головство Відділу перебирає знову Марія Дунець. Секретаркою стає С. Гевчук, а скарбничкою — І. Савич.

Відділ з притаманною для жінки чутливістю турбується хворими по шпиталях, висилаючи їм дарунки й квіти. Зокрема своїми пожертвами підтримує жіночу сторінку в "Новому Шляху", точно платить свої бюджетові зобов'язання до Центральної Управи ОУК, дбає про Фонд УЗХ, Одноцентовий Фонд, посилає грошові дарунки українцям, що служать при канадійській армії. В періоді другої світової війни, коли цілий европейський континент стрясався від вибухів бомб, а земля палала вогнем і зливалася кров'ю, праця Відділу силою факту мусіла зосереджуватися побільше на внутрішньому відтинку, бо розвій воєнних подій цілковито перервав зв'язок з рідним краєм.

В 1944 році Загальні Річні Збори Відділу ОУК обирають головою Анастасію Ковальчук, секретаркою Анастасію Теребуш і скарбничкою Віру Мочернюк, а в 1945 році обрано головою Відділу Софію Проців, секретаркою Марію Дунець і скарбничкою Ірину Савич. "Український Золотий Хрест" очолює Анна Войтович. В часі війни посилюється акція для "Канадійського Червоного Хреста" й опіка над українцями в канадійській армії. Відділ бере радо на себе обов'язок помагати морально й матеріяльно "Осередкові Української Культури й Освіти", що в той час ширше почав розвивати свою діяльність, кладучи сильний натиск на Вищі Освітні Курси, на яких українська молодь черпає знання української мови, літератури, історії, географії, вчиться національних танців, вивчає українську народну пісню.

Підсумовуючи діяльність Відділу треба позвітувати з широкої імпрезової роботи, до котрої, як попередніми роками, входять концерти, святочні сходини з рефератами, присвячені героїням і відомим письменницям. Шануючи на чужині традицію і рідні звичаї, наше жіноцтво кожного року влаштовує Андріївський вечір, Просфору, Свячене. Щоб здобути потрібні гроші, Відділ і в цих роках улаштовував пущення з музикою і дарованим членками буфетом, чайні прийняття, базарі, фестини з розігравками, контести Філії УНО чи "Нового Шляху". Всі імпрези-вистави, доходові підприємства Відділ організував власними силами, власними засобами. Ніхто з членок не жалів ні свого часу ні труду, а навпаки, радо всі спішили з поміччю Організації і чесно та сумлінно виконували свої зобов'язання і завдання. Завдяки невтомній праці провідного активу й ідейного членства Відділу ОУК збагачувалося українське культурне життя в Торонто, щораз виразніше зарисовувалося обличчя української етнічної групи, популяризувалося українське ім'я серед чужого оточення. Того роду праця приєднувала Організації більше число членок і симпатичок, збільшала канцелярійну працю в формі висилання обіжників і полагоджування різного роду кореспонденції, підносила касові обороти.

В 1945 році членство організує першу спільну знимку, щоб зберегти пам'ять про ідейну відданість членок Відділу ОУК.

Для докладнішого звідомлення слід відмітити, що за час від 1940 до 1945 років усі голови Організації вив'язалися як слід зо своїх обов'язків, не занедбали організаційного життя, навпаки, розвинули його змістом і формою, приєднавши нових членок, і ввійшли в четверте п'ятиріччя з гідними досягненнями в громадсько-організаційній праці.

Особливе признання належиться Управам Відділу і головам, а зокрема трилітній голові Відділу ОУК, Софії Проців.

Коло сімдесять самостійних імпрез, постійна допомога Філії УНО, позитивна реакція на прохання про допомогу для "Нового Шляху", "Осередку Української Культури й Освіти", "Канадійського Червоного Хреста", українців у канадійській армії, Одноцентового Фонду — ось ділянки, які заповнювали час трудящим рукам і свідчили про ідейне розуміння наших членок, а які мусимо вписати по стороні активів п'ятирічного білянсу Відділу ОУК у Торонто. (Пор. світлину на 98 ст.).

В 1945 році зарисовується нова ділянка діяльности. При координуючому центрі українського життя в Канаді, "Комітеті Українців Канади", твориться "Фонд Допомоги Українців Канади" для жертов великої воєнної хуртовини, що їх безжалісно викинула з рідних гнізд незавидна історична доля. ОУК всеціло йде на співпрацю з іншими організаціями, що ввійшли в склад КУК, а тимчасом бере на себе добровільно частину обов'язків, що спадають на все українство Канади. Першою спільною імпрезою з рамени КУК була виставка українських писанок, що пройшла з великим моральним успіхом і знайшла серед чужих глядачів дуже прихильну оцінку. Наш Відділ включається в організовану на терені Торонто клітину КУК і першою делеґаткою з Відділу ОУК до місцевого "Комітету Українок Канади" стає щойно прибула з Содбури членка Ольга Заяць. Вона пропаґує зразу ідею допомоги для скитальців у Європі, організує акцію збірок одіння для них, гарячим словом заохочує на зібраннях до пожертов і допомоги братам і сестрам, що викинені з рідних земель серед матеріяльних злиднів проводять дні непевного свого життя на чужині.

Річні Загальні Збори обрали нову Управу Відділу в складі: голова — В. Мочернюк, секретарка — М. Решітник, скарбничка — Т. Петрівська.

Відділ ОУК увійшов у четверте п'ятиріччя своєї праці з досвідом п'ятнадцятилітнього існування. Це був час знаменний наслідками своїх подій. З усіх країн Західньої Європи наспівали тривожні вістки, приходили сотні листів з проханням допомоги для жертов воєнної заве-

Членки Відділу ОУК і гості на відкритті Українського Національного Дому в Торонто 1950 р.

рюхи. Акцію допомоги організовано через ФДУК, а теж окремо Відділ висилав пачки з одінням і з харчами. На прислані Центральною Управою ОУК адреси Відділ вислав у 1946 році 42 посилки. Фонд Допомоги зібрав 14,300 фунтів одіння, а жінки на терені Філії УНО зібрали готівкою 590 долярів. Крім того членки Відділу висилали безліч пачок до Європи приватно, бо кожен знаходив поміж еміґрантами близьку родину, сусіда, знайомого. Поміч для "Канадійського Червоного Хреста" не послаблюється і в 1946 році, пошито для нього 68 пар штанів. Збіркову акцію для КЧХ перебирає тепер КУК, а УНО — як його складова орґанізація, приймає живу участь у цій допомозі.

Крім пожвавленої акції для скитальців і КЧХ, ОУК тісно співпрацює з КУК і ФДУК. Бере участь у мистецькій виставці вишивок на Конґресі КУК, приймає участь у протестаційному вічі, організованому КУК, у Листопадовому Святі, допомагає в організуванні й переведенні Конґресу. Ця співпраця з КУК являється новим полем діяльности і Відділ виконує її віддано й гідно.

Відділ цікавиться дітворою "Рідної Школи", висилає постійно до "Рідношкільного Комітету" свою делеґатку, на кінець шкільного року влаштовує для рідношкільної дітвори прийняття і допомагає організувати дітям Миколаївські вистави. Як і кожного року, влаштовує Відділ концерт у честь Ольги Басараб, сходини з рефератами, Просфору й Свячене, коляду, допомагає у влаштуванні базару й фестину.

За 1946 рік зложила Ольга Заяць, як кореспондентка, 15 дописів про життя Відділу ОУК у Торонто.

В 1947 році провід Організації знову перебирає Софія Проців, як голова, і А. Михайловська, як секретарка. Делеґатками від Відділу до КУК є Ольга Заяць, Левка Романик і Анастасія Кривольчук, вони держать з ним постійний зв'язок, ходять на всі його засідання, плянують роботу і здійснюють її своєю працею. Членки Відділу далі інтенсивно працюють для здобуття грошей на поміч скитальцям. В 1947 році вислав Відділ 58 пачок до Європи на подані Центральною Управою адреси, а для дітей скитальців і сиріт членки радо зайнялися шиттям білля. На прохання Сестер Служебниць Відділ зорганізував окремий вечір, з якого дохід віддано на дім сиріт, що ними опікуються Сестри Служебниці*). З уладжених у тому році імпрез слід згадати чайне прийняття для членок МУН, з метою нав'язати тісні взаємини з молодими дівчатами, щоб шляхом приязні й безпосередньої товариської зустрічі заохотити їх до переходу в ОУК.

З нагоди 15-ліття свого існування Відділ зорганізував ювілейне святкування-концерт і бенкет у Гарборд Коледж дня 23 травня 1947 року, яке для членок залишило гарний спомин і морально всіх підкріпило. В цьому році Відділ з великою радістю зустрічав у Торонто перші родини новоприбулих і для них улаштував чайні прийняття. Попри приріст обов'язків, Відділ надалі працює для КЧХ, утримує з ним тісний зв'язок, буває на його сходинах і чайках. Підсумовуючи діяльність у цьому році, слід згадати що Відділ відбув низку імпрез, вислав 18 дописів до газет і підніс ділове листування.

В роках 1948, 1949 і 1950 головство Відділу ОУК в Торонто спочиває в руках Ольги Заяць, що від першого дня свойого приїзду до То-

*) Гл. 145 стор.

"Рідна Школа" в Торонто на святомиколаївському вечорі 1952 р., підготованому вчительками: О. Маланчук і Я. Зорич.

ронто стає активною членкою нашого Відділу. Мавши за собою досвід у праці суспільно-громадського сектора і стаж у ділянці організаційної праці, чотири роки під ряд займає Ольга Заяць становище голови Відділу, а членство, доцінюючи її організаційний хист і творчу ініціятиву, радо віддає в її руки керму Організації.

В 1948 році секретарює щиро віддана організаційній праці Софія Воробець, обов'язки скарбнички виконує Софія Проців. У цьому році, крім усіх імпрез, що набрали вже в Відділі звичайного права, Відділ заанґажувався дуже активно в праці Будівельного Комітету "Українського Національного Дому". Делеґовано туди Ольгу Заяць, Софію Проців, Марію Дунець і А. Михайловську, які спільно з представниками других Братніх Організацій розпочинають широку кампанію збірки грошей на будову величавого дому. З того часу Відділ віддає на ту ціль поважні суми грошей, його вклад у будову "Українського Національного Дому" набирає поважних розмірів.

Ця праця зовсім не послаблює акції допомоги скитальцям і для тієї справи твориться при Відділі окремий Комітет, щоб у більш організований спосіб централізувати допомогову роботу та щоб її висліди були якнайбільш видайні. В 1948 році вислано скитальцям 90 пачок, за які оплата виносила 524.59 долярів. Зорґанізовано теж вечір писання писанок і цілий дохід з нього призначено для сиріт у Європі. Для українських сиріт, що ними займалися Сестри Служебниці, влаштовано другий окремий вечір, на якому членки Відділу зложили 50 пакунків з дарованим біллям і постіллю. Для КЧХ шиють членки білля й усіляко йому допомагають у веденні благородної акції. Оріґінальною імпрезою в цьому році і пам'ятним днем для членства Відділу й гостей було Свято Книжки, преси й народного мистецтва. Велике число

вартісних видань, включно з найновішими, багатий кутик вишиваних експонатів, прекрасна організація цієї першої вистави робили помітне враження на відвідувачів і залишили в них тривалий образ наших культурних надбань.

Ряди Відділу знову більшають — це стають до помочі перші новоприбулі жінки. На цьому місці слід згадати, що деякі з них швидко покинули організаційну працю і з незрозумілих причин ніколи більше до неї не вернулися. Однак деякі не жаліли труду й часу та по сьогодні поділяють з нами всі тягарі, клопоти, радісні й сумні хвилини.

В 1948 році Відділ вітав інж. Дмитра Андрієвського з Європи.

Про внутрішні події свого життя поміщує Відділ 16 дописів у пресі. Завжди пам'ятаючи про загально-українську справу та допоміжну для неї акцію, Відділ передає зо своєї каси поважні суми на: Будівельний Комітет "Українського Національного Дому", разом з Центральною Управою ОУК веде акцію допомоги скитальцям у Європі, жертвує на ФДУК, на Одноцентовий Фонд і КЧХ. На світовий конґрес українського жіноцтва в Філядельфії висилає делеґатку — Ольгу Заяць.

В 1949 році праця ведеться під проводом тої самої Управи. Від цього року датується участь і приналежність нашого Відділу до "Місцевої Жіночої Ради", до якої першими відпоручницями були Марія Дунець і Анна Войтович. Така участь українських жінок серед англійських кіл завжди придатна, вона виводить на зовнішній світ ім'я української жінки й Організації і дає добрі інформативно-пропаґандивні можливості. Відділ мав велику шану вітати на своїх піврічних сходинах відому громадську діячку Олену Кисілевську, яка, приїхавши до Канади, поінформована про потреби допомоги скитальським сиротам, своєю появою внесла багато рідного тепла і пригадала недавні часи на рідних землях. Приїздом, вічами й організацією їх для Олени Кисілевської й Олени Лотоцької з ЗДА займався "Комітет Українок Канади", а в ньому теж виконували свої обов'язки і працю умандатовані представниці ОУК.

Слід згадати, що Відділ і цього року влаштував вечір писання писанок і зорганізував вечірку для учасників Вищих Освітніх Курсів. При святкуванні своєї патронки, Відділ зложив поклін і пошану другій великій героїні слова й чину — Олені Телізі. З того часу кожного року лучить Відділ їхні імена, вшановуючи пам'ять героїнь концертами, що являються кожного року одною з найбільших імпрез Відділу.

Цього теж року Відділ діждався великого святочного дня, коли посвячувано вугольний камінь в "Українському Національному Домі". З цієї нагоди влаштовано бенкет, виключно силами ОУК.

В цьому році делеґатки Відділу ОУК у Торонто брали участь у Конґресі Братства Українських Католиків у Торонто, у відкритті Української Православної Катедри, у виставі "Софія Галечко".

Секретарство в 1950 році перебирають Ярослава Ребрик і М. Фуртак, касу веде Софія Проців. Увага жінок у цьому році зосереджується на появі журналу "Жіночий Світ", органу ОУК, членки Відділу в Торонто привітали його з великою радістю.

Одною з найбільш замітних подій у 1950 році для всього членства УНО і Братніх Організацій було посвячення "Українського Національного Дому", що пройшло дуже врочисто й величаво.

З ініціятиви Відділу ОУК влаштовано під проводом М. Горбаль прегарну мистецьку виставку. Відбулися два бенкети з великим числом учасників.

Виявляється потреба організувати нові форми праці для її поширення і в тій цілі твориться культурно-освітня референтура, що поставила собі за завдання частіше влаштовувати вечорі з доповідями й переглядом преси, організувати Доріст МУН і теж взятися за організацію дитячого садка в формі недільної світлиці. Цією важливою ділянкою займалися Леся Ковальська і Наталка Закидальська.

Пожвавлюєтся праця освітніх вечорів, відбуто — крім звичайних щорічних святкувань — вечір з рефератом про Олену Пчілку, запрошено д-ра Андрія Козака з доповіддю про дитячий параліч. Провідний актив членства Відділу ОУК проводить часто дискусії над питанням про виховання молоді-дітвори. Це питання є спільною турботою всьо-

ВІДДІЛ ОУК У ТОРОНТО В 1955 РОЦІ

Знизу, зліва до права. Перший ряд: А. Кривольчук (членка Управи), Г. Мазуренко (секретарка англійської мови), М. Дунець (секретарка української мови), А. Ковальчук (заступниця голови), С. Проців (голова), О. Заяць (членка Контр. Ком.), М. Онисько (заступниця голови), А. Теребуш (скарбничка), Я. Зорич (культ.-осв. реф.), Н. Г. Голинська. Другий ряд: А. Криськів (представниця до КУК), А. Назаревич, А. Адамович, С. Воробець (кольпортерка), К. Щур, М. Яремко, Р. Несторовська (кольпортерка), С. Хахула, М. Партика (відвідувачка хворих), П. Мороз, С. Рабець, А. Бардин (відвідувачка хворих), М. Семчій, М. Базар. Третій ряд: Н. Вишньовська, А. Фенюк, А. Ґаба, П. Міґус (Рідношкільний Комітет), А. Левицька, К. Гаврилюк, О. Пукіш, С. Голубець, Т. Довжинська, Л. Чвалюк, А. Мищій (Рідношкільний Комітет), М. Дерун. Четвертий ряд: А. Ґлушек, Т. Романишин, П. Зараска, А. Михаловська, О. Захарчук, А. Гринишин, В. Мочернюк, М. Левцун, П. Гнатюк, Т. Мриглод, В. Паладійчук. П'ятий ряд: Е. Сільваші, А. Мота, Ю. Міґус (господиня), Р. Калин, К. Дмитерко, О. Ольхова (представниця до місцевої Жіночої Ради), Р. Дутко, А. Гуменюк, Е. Штафірна (членка Контр. Ком.). Багато членок нема на знимці.

го українства в Канаді, Відділ ОУК у Торонто присвятив йому немало часу. Поведено широку пропаґанду серед батьків, щоб записували своїх дітей до "Рідної Школи", посилали їх на Вищі Освітні Курси й засхочували вступати до Доросту МУН.

В 1950 році Відділ ОУК у Торонто висилає свою делеґатку, Ольгу Заяць на Конґрес КУК до Вінніпеґу, розуміючи важливість цього з'їзду і його рішень. Кожний раз, коли в Торонто відбуваються Вищі Освітні Курси, Відділ дає курсантам гарні прийняття, як доказ признання цій молоді, що як випускники курсів колись у майбутньому стане в проводі громадським життям. Відділ висилає своїх делеґаток на привітання Преосвященного Кир Ізидора, що вертався з подорожі до Святої Землі. Делеґовано з привітом Ольгу Заяць, Марію Гультай і Анну Михайловську.

Пам'ятними були сходини в честь Олени Пчілки. Як щороку, влаштовано вечорі-сходини для вшанування пам'яти Лесі Українки й Віри Бабенко, Свято в честь Ольги Басараб. Зорганізовано Свято Матері й багато розвагових імпрез. Слід підкреслити теж участь Відділу в "Місцевій Жіночій Раді", в працях якої постійно брали участь делеґатки ОУК.

На своїх засіданнях Управа часто звертає увагу членкам на потребу підтримувати хорове мистецтво — багато членок належить до спільного хору Братніх Організацій. Власним коштом Відділ закупив і устаткував кухню, видав багато грошей на влаштування сцени, театральної і спортової заль і цілої домівки УНО і Братніх Організацій.

Не забуває Відділ і надалі про допомогу "Канадійському Червоному Хрестові", як узагалі радо відгукується на потреби всіх, хто звертається до нього за поміччю. "Новий Шлях", "Жіночий Світ", "Одноцентовий Фонд" і місцева Філія УНО дістають від нього значну фінансову підтримку. Членство далі зростає, але знову ж з жалем треба відмітити за малу участь у праці новоприбулого жіноцтва.

Життя Відділу йде відкритим шляхом, багато в ньому праці, зусиль, але й багато великих досягнень. Членки гідно виправдали своє перебування поза межами далекої Батьківщини, чесно і по своїм силам якнайкраще виконують свої організаційні обов'язки.

Управу Відділу ОУК у Торонто на 1951 рік очолюють: Ольга Заяць, як голова, Ярослава Ребрик, як секретарка, і В. Мочернюк, як скарбничка.

В цьому році, крім традиційних імпрез, уладжено ювілейне прийняття для ген. Сікевича, взято участь у святкуваннях "Комітету Українок Канади" сторіччя з дня народин Наталії Кобринської, в прийнятті для Олени Кисілевської, в збірці на "Канадійський Червоний Хрест". Дальше на діяльність Відділу в цьому році складалися лекція писання писанок, участь у врочистому відкритті "Українського Національного Дому", у величавих святкуваннях 60-ліття поселення українців у Канаді, день обжинок, на який програму зложила Віра Марко.

В 1952 році головство Відділу перебирає Софія Проців, секретарює далі Ярослава Ребрик, касу веде А. Михайловська. Відділ гостить у себе цього року делеґата ПУН, інж. Йосипа Бойдуника, що об'їжджав Північну Америку. Багато праці вклав Відділ у те, щоб підтримати

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТІ В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ.

I. ряд з ліва до права: А. Бардин, В. Марко, Е. Сильваші, Е. Шелестинська, О. Заяць, Е. Штафірна, А. Теребуш, С. Воробець; 2-ий ряд: П. Подільчук, М. Яремко, С. Хахула, А. Мищій, К. Несторовська, П. Зараска, М. Демчій, Л. Чвалюк, А. Лещук, А. Андрусяк, П. Мороз; 3-ій ряд: О. Кульчицька, К. Гуменюк, А. Трач, Р. Калин, А. Мота, Г. Вишньовська, О. Кавун, О. Соя; 4-ий ряд: А. Глущак, К. Щур, Т. Романишин, К. Дмитерко, О. Ольхова, К. Фенюк, П. Гнатюк, П. Стефурак.

свою контестантку "Жіночого Світу", Ганну Мазуренко, помогти їй зайняти почесне місце в тому контесті. Дуже врочисто перейшло свято Ольги Басараб з багатою програмою, на яку склалися не тільки сольові й хорові виступи жіночого хору під мистецьким керуванням проф. Лева Туркевича, але й інсценізація "Грішниці" Лесі Українки.

За стараннями культурно-освітньої референтки зорганізовано кілька вдалих доповідей: про Лесю Українку, впарі з читанням її творів, про Ольгу Кобилянську, про фільмове мистецтво, а далі "Рідна мова як чинник національного виховання", "Жінка в творах Тараса Шевченка". В цьому діловому році дуже пропаґовано серед членства й торонтонської української громадськости "Рідну Школу" і Вищі Освітні Курси, посильно кольпортовано журнал "Жіночий Світ".

На 1953 рік головою Відділу залишається надалі Софія Проців, на секретарку Загальні Збори обирають Ганну Мазуренко, а на скарбничку — М. Боднарчук.

До змагань за першенство в великому контесті "Нового Шляху" стає відома вже нам працьовита й ідейна членка Відділу Анастасія Теребуш.

Відділ зорганізував два вечорі, з яких дохід призначено на жіночу Академію в Анкестер, що її провадять Сестри Служебниці. В цьому році влаштовано імпозантне свято в 40-ову річницю смерти Лесі Українки.

В 1954 році головою Відділу стає Ольга Заяць, секретарюють Осипа Максимів і Олена Мицик, скарбничкою обрано Марію Боднарчук. Дві ідейні і щиро для Організації віддані членки — Євдокія Штафірна й Анна Мота — стають заступницями голови в Відділі.

Зорганізовано свято в честь Ольги Басараб, на якому виступав жіночий хор Відділу під орудою Галини Голинської. Влаштовано чайний вечір з доповіддю ред. Б. Гошовського про поетку Оксану Лятуринську. Другу інтересну доповідь про полтавську українську народну ношу виголосила мґр. О. П'ясецька. Відділ прийняв участь у святкуванні 70-літнього ювілею громадської праці сеньйорки Олени Кисілевської і в з'їзді Ліґи Українського Католицького Жіноцтва. Ганна Мазуренко, як членка Управи "Місцевої Жіночої Ради" працює там федераційною секретаркою, організує участь членок Відділу ОУК у збірках і в "Дні Морської Ліґи".

В контесті "Жіночого Світу" з рамени Відділу виступала в цьому році Анастасія Мищій. На конференцію Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка делеґує Відділ Ольгу Заяць, а на Ювілейну Конференцію до Вінніпеґу — Софію Проців і Ольгу Заяць. В протестаційній українській акції, завершенням якої була маніфестація тисячів українців у зв'язку з 300-літтям Переяславського Договору, Відділ ОУК брав активну участь з усім своїм членством.

В цьому році влаштовано гарне прийняття для Крайової Екзекутиви УНО, що перенесла якраз тоді свій осідок з Вінніпеґу до Торонто. Прийняття приготовили: Євгенія Сильвашій, Степанія Хахула, Розалія Несторовська, Анастасія Кривольчук, Анастасія Мищій, Софія Яремко, Анастасія Теребуш.

В цьому році відбуто для тої цілі окремі членські сходини, де Степанія Савчук виголосила слово для вшанування пам'яти померших членок. Святкуючи ювілей Організації згадуємо і ми з пошаною на цьому місці імена покійних членок, що їм не судила доля зустріти ювілейне свято двадцятьп'ятирічної праці своєї Організації; а саме: М. Яворівську (померла в 1939 році), Ірину Савич (померла в 1951 році) і М. Золотуху (померла в 1953 році).

Працю Відділу ілюструють дописи в "Жіночому Світі", яких у 1954 році поміщено 10. Дописувала пресова референтка Віра Марко й другі. Відділ помагав теж у чайному прийнятті на площі крайової вистави.

В 1955 році обрано нову Управу, в склад якої ввійшли: голова — Софія Проців, що її цією почестю наділив Відділ сьомий раз у признанні її праці й заслуг для Організації, перша заступниця голови — А. Ковальчук, друга заступниця голови — М. Онисько, секретарки — Марія Дунець і Ганна Мазуренко, скарбничка — Анастасія Теребуш, культурно-освітня референтка — Ярослава Зорич, членка Управи — А. Кривольчук, господині — Осипа Максимів і Ю. Міґус, делеґатки до "Місцевої Жіночої Ради" — Ганна Мазуренко й О. Ольхова, опікунки хворих — М. Партика, М. Борисюк, А. Бардин, А. Левицька, Рідношкільний Комітет — А. Мищій, Л. Чвалюк, Т. Міґус, кольпортерки "Жіночого Світу" — С. Воробець і Розалія Несторовська, дописувачка

до преси — Ольга Заяць, делеґатки до КУК — Осипа Максимів і А. Криськів. Контрольна Комісія — Ольга Заяць, Осипа Максимів і Є. Штафірна.

Праця Відділу в ювілейному році йде шляхами попередніх років, але багато зусилля кладеться на розвиток культурно-освітньої й економічної праці Філії УНО, на обладнання "Українського Національного Дому", а потім на підготову Ювілейної Крайової Конференції ОУК.

На історію Відділу ОУК у Торонто впродовж 25 років його існування складається теж немало незгаданих тут подій, що їх чесною працею своїх трудящих рук і гарячими своїми серцями творили скромні членки ОУК, що без жалів і нарікань, інколи з великою напругою сил сумлінно виконували свої завдання і ця нелегка праця за ті роки принесла в загальну суму досягнень Відділу свій поважний уділ. Однак годі схопити всі факти, подрібно ілюструвати й аналізувати всю працю членок. Їх труд завжди цінений буде в суспільності як ідейний і відданий вклад для добра і слави рідного народу. На підставі протокольних джерел діяльности Відділу треба б на цьому місці згадати ще деяких членок, що може не згадані в цьому перегляді праці Відділу, але вложили в неї немалий свій вклад. Є це: Степанія Хахула — довголітня опікунка хворих, Ксеня Дмитерко — господиня базарів, Анна Ґлущак — господиня, Анна Гуменюк — делеґатка до "Місцевої Жіночої Ради", Анастасія Ковальчук — крім заступниці голови була кілька разів членкою Управи, Ольга Кульчицька — членка Управи, Ірина Козак — членка Провірної Комісії, Ст. Кахникевич — кореспондентка Відділу, Анна Криськів — довголітня делеґатка до КУК, Павліна Мороз — співала в хорі, А. Михайловська — заступниця голови, Марія

День Матері в Авґустдорфі (Німеччина). Р. Школа й садок під патронатом Ц. У. ОУК.

Партика — допомогова референтка, Текля Романишин — заступниця голови, Марта Семчій — господиня, Євгенія Сільвашій — голова забавових імпрез, Катерина Щур — довголітня господиня, Параскевія Стефурак — допомогова референтка, Євгенія Шелестинська — секретарка, Софія Воробець — довголітня кольпортерка "Жіночого Світу" і голова забавових комітетів, Марія Яремко — господиня імпрез, Павліна Зараска — членка шкільного комітету, Наталія Закидальська — членка Провірної Комісії, Петронеля Іваницька — членка Провірної Комісії. Анастасія Теребуш — згадана кілька разів, як скарбничка, але була вона теж першою переможницею в контесті 'Нового Шляху".

Для перегляду подаємо список членок Відділу в ювілейному році: Адамович Анна, Базар Марія, Бардин Анна, Борисюк Марія, Браєр Анна, Бурак Юлія, Вишньовська Галина, Воробець Софія, Гаврилюк Ксеня, Гардак Теофіля, Гач Євгенія, Гевчук Степанія, Гнатюк Параскевія, Голинська Галина, Голубець Степанія, Гринишин Анна, Гринцишин Ольга, Грицина Софія, Гультай Марія, Гуменюк Анна, Гуменюк Катерина, Ґлущак Анна, Демницька Анна, Дерун Марія, Дмитерко Ксеня, Довжинська Текля, Дунець Марія, Дутко Розалія, Закидальська Наталія, Зараска Павліна, Захарчук Параскевія, Захарчук Юстина, Заяць Ольга, Зварич Анастасія, Зорич Ярослава, Іваницька Петронеля, Іванців Параскевія, Кавун Ольга, Калин Розалія, Кахникевич Степанія, Качмар Галина, Ковальчук Анастасія, Коверко Ксеня, Козак Ірина, Костюк Анна, Крайчик Ольга, Кривольчук Анастасія, Кульчицька Ольга, Кут Катерина, Левицька Анна, Левцун Марія, Леник Євгенія, Лещук Анна, Мазуренко Ганна, Максимів Осипа, Марко Віра, Мирович Анна, Михайловська Анна, Мицик Олена, Мищій Анастасія, Міґус Текля, Міґус Юлія, Мороз Павліна, Мота Анна, Мочернюк Віра, Мриглод Теодосія, Назаревич Анна, Несторовська Розалія, Ольхова Анна, Онисько Марія, Паладійчук Вероніка, Партика Марія, Перейма Ольга, Підзамецька Катерина, Подільчук Павліна, Проців Софія, Пукеш Ольга, Рабець Сабіна, Ребрик Ярослава, Романишин Катерина, Романишин Текля, Самець Марія, Семчій Марта, Сенчина Анна, Ситник Станіслава, Сільвашій Євгенія, Соя Ольга, Стефурак Параскевія, Теребуш Анастасія, Тимків Марія, Ткач Софія, Трач Анастасія, Угрин Марія, Фабіян Степанія, Федерак Юлія, Фенюк Анна, Фуртак Марія, Хахула Степанія, Чайківська Іванна, Чвалюк Лікерія, Шелестинська Євгенія, Штафірна Євдокія, Щур Катерина, Яремко Марія.

Біля́нс праці Відділу ОУК у Торонто за 25 літ справді імпозантний. Сотки самостійних імпрез, влаштованих заходом і зусиллями членок Відділу, багато доповідей на історичні, культурні й виховні теми, призначених для піднесення культурного рівеня членок Відділу, кращого їх освідомлення і спрямува́ння їхніх заінтересувань у напрямі допомоги національному материкові - Україні, величезний вклад грошей і праці членства Відділу ОУК в будову "Українського Національного Дому" — твердиню виховної роботи, організаційної праці й товариської культури — велика моральна й матеріяльна підтримка друкованому українському слову і в зв'язку з тим значні пожертви на передплати часописів і журналів, закуп книжок, нав'язан-

1-ий ряд з ліва до права: Я. Зорич, культурно-освітня референтка, А. Ковальчук, членка управи, А. Мазуренко, місто-голова, М. Гультай, місто-голова, С. Проців, голова, О. Заяць, голова Контрольної Комісії, М. Дунець, кореспонденційна секретарка, А. Михаловська, касієрка, П. Стефурак, допомогова референтка, В. Кемпе-Марко, дописувачка. 2-ий ряд: М. Фуртак, фінансова секретарка, А. Криськів, представниця до КУК, А. Теребуш, А. Лещук, А. Мищій, А. Несторовська, М. Яремко, М. Онисько, М. Базар, К. Семчій, І. Козак. 3-ий ряд: К. Щур, С. Воробець, Ю. Бурак, Т. Романишин, О. Пукіш, А. Костюк, Л. Чвалюк, Т. Гардак, П. Іванців, С. Голубець, Н. Закидальська, членка Кантрольної Комісії. 4-ий ряд: А. Шалаган, О. Кавун, Р. Дутко, В. Паладійчук, І. Левицька, Е. Сильвашій, Е. Леник, П. Подільчук, С. Хахула, О. Максимів, А. Мигович. 5-ий ряд: А. Гуменюк, А. Адамович, М. Боднарчук, Е. Штафірна, А. Гринишин, К. Дмитерко, М. Партика, А. Кривольчук, представниця до КУК, А. Мота, П. Зараска, Б. Іваницька, членка Контрольної Комісії.

ня взаємин з іншенаціональним оточенням і пропаґування серед нього українського імени й справи визвольної боротьби України, а вкінці фінансова допомога рідному краєві й жертвам другої світової війни в висоті долярів 8,273.36.

Нехай же ця скромна праця історії Відділу ОУК у Торонто не дозволить пірнути в забутті ідейності і вложеному трудові тих жінок, що 25 років працювали для своєї Організації і з яких декотрі вже відійшли в вічність. А тим, що їм доля судила разом з нами дожити цеї хвилини і перед якими може не один ще гострий закрут життя, нехай стане вона заохотою до ще більшої видержливости, посвяти й відданости тим ідеалам, за які вогнем і кров'ю палає рідна земля. Нехай гордо майорить несплямлений прапор Організації, що його мусимо занести колись під рідне небо України!

ФІНАНСОВИЙ ЗВІТ

За 25 літ діяльности Відділу ОУК у Торонто (від грудня 1933 до 31 березня 1955 року).

Членські внески	$ 1,800.18	
Імпрези й підприємства	46,578.42	
Збірки	13,734.82	
Збірки на "Новий Шлях"	1,834.54	
Визвольний Фонд	1,747.33	
Різні звороти	29.12	
На допомогу рідному краєві		$ 3,667.46
Політичні в'язні й інваліди		419.48
Українським скитальцям у Європі		3,809.75
Воякам І. Української Дивізії		376.67
Часописи, журнали і пресфонд		1,209.18
Осередок Української Культури й Освіти		455.73
Вищі Освітні Курси		348.01
Філії УНО на будову дому		22,189.81
"Новому Шляхові"		2,059.70
Центральній Управі ОУК		5,685.18
Інвентар і устаткування кухні		5,270.65
Кошти імпрез і адміністраційні видатки		18,594.63
Різні видатки		544.49
Разом	$65,724.41	$64,630.74
Готівка в дні 31. III. 1955		$ 1,093.67
	$65,724.41	$65.724.41

Але й ця цифра неповна, бо через касові книги Відділу ОУК у Торонто не переходили приходові суми з контесту "Нового Шляху" і з багатьох імпрез, влаштовуваних Відділом ОУК для Філії УНО. Коли б додати ці суми, загальна цифра приходів Відділу ОУК у Торонто переступила б 100,000 долярів.

ТЕТЯНА ГРАЙ

Відділ ОУК у Західньому Торонто

Початки Відділу ОУК у Західньому Торонто сягають 1936 року. Щсправда вже давніше жінки гуртувалися при інших товариствах, що діяли в Західньому Торонто, як "Товариство ім. Лесі Українки" при Т-ві Просвіта, але щораз більше давалася відчувати потреба зібрати всі українські жінки в одній спільній організації. Дня 11 жовтня 1936 року скликано інформаційні збори для жінок у домівці Філії УНО при вул. Едвін ч. 105 А і там організаторка ОУК Степанія Савчук виголосила реферат на тему "Завдання українського жіноцтва на еміграції під теперішню пору", відчитала статут ОУК і дала до нього пояснення. Водночас піддала думку приявним членкам "Товариства ім. Лесі Українки" громадно вступити в членки ОУК, бо ж їх патронка, Леся Українка, проповідувала ті самі ідеї, що їх пізніше здійснювала і за них життя віддала Ольга Басараб. Членки того товариства, не почуваючи себе в праві рішати відразу це питання, обіцяли в найкоротшому часі скликати свої збори і там поставити цю справу на денний порядок.

Часу не гаяно і вже тиждень пізніше, дня 18 жовтня в цій самій залі відбулися основні Загальні Збори Відділу ОУК у Західньому Торонто. Зборами проводила Президія в складі: голова — Степанія Савчук, секретарка — Текля Голота. В імені "Товариства ім. Лесі Українки" Ольга Кревецька заявила, що їхні збори рішили затримати Товариство до кінця 1936 року, після чого всі членки його вступають до ОУК.

Ось такі членки відразу вписалися до Відділу ОУК на його основних Загальних Зборах:

Голота Текля, Дублянська Анна, Ландиґа Василина, Леськів Параскевія, Нецівка Анна, Романик Софія, Савчук Степанія, Шелюк Марія.

Обрано першу Управу Відділу в складі:

голова — Степанія Савчук
заступниця голови — Анна Нецівка
секретарка — Текля Голота
скарбничка — Анна Дублянська.

Цей великий день залишиться незабутнім у пам'яті Відділу.

Членки взялися безпроволочно за організаційну працю, що в початках натрапляла на труднощі через брак власного приміщення. Все ж таки ще того самого року влаштовано чайний вечір, переведено осінній базар з виставкою народнього мистецтва і що два тижні в приватних домах членок освітні вечірки зо спільним читанням. З першого підприємства розділено чистий дохід по половині на політичних в'язнів і на українських інвалідів, а від самого початку заіснування Відділ оподаткував себе на Визвольний Фонд і призначив 10% доходу з кожного підприємства відкладати на Залізний Фонд УЗХ.

ВІДДІЛ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО, 1942 РІК

Знизу, зліва до права. Перший ряд: А. Дублянська, О. Кревецька, Ст. Савчук, К. Шкабарницька, П. Блаженко. Другий ряд: К. Мороз, С. Ґонта, М. Чабан, Т. Лозова, М. Півторак, С. Романик. Третій ряд: С. Воробець, Є. Бундза, М. Боса, Є. Даниляк, А. Нецівка, М. Бурковська.

Передплачено жіночі часописи — "Жіночу Долю", "Жіночу Волю", "Нову Хату", "Світ Молоді" і вже до кінця року число членок Відділу піднеслося з 8 до 27.

На 1938 рік обрано Управу з таких членок:

голова — Степанія Савчук
заступниця голови — Текля Голота
секретарка — Ольга Кревецька
скарбничка — Катер. Шкабарницька
Контрольна Комісія: Софія Ґонта, Марія Мороз, Софія Романик.

В тому році — дня 8 квітня — відвідала Відділ організаторка ОУК, Рожа Ковальська, з доповіддю на організаційні теми. Після її доповіді того самого вечора вписалося до Відділу вісім нових членок.

Гостював теж з доповіддю 18 листопада підполковник Морей де Моран.

Крім звичайної організаційної діяльности, Відділ відзначився збірками на Визвольний Фонд та участю в контесті на користь "Нового

Шляху". Членка Відділу Софія Романик зайняла в тому контесті місце першої княжни.

Лікар др Михайло Буряк провадив для членок Відділу і прихильниць ОУК курс першої помочі, а підполковник Морей де Моран виголосив низку лекцій і доповідей.

Від самого початку Відділ опікувався хворими, відвідував їх у шпиталях, а вже обов'язково відвідував їх у часі Різдвяних чи Великодніх Свят і приносив їм при тій нагоді святочні дарунки.

Управа Відділу залишилася без зміни і на 1939 рік. На неї дуже швидко впав обов'язок допомоги Карпатській Україні, що саме тоді переживала трагічні свої дні. Велику цю роботу, до якої членки прикладалися всім серцем, годі описати короткими словами. Ні часу, ні труду, ні грошей не жаліли членки, збирали речі, одяги, взуття і гроші й усе те висилано на допомогу Братам і Сестрам з Карпатської України.

Ще два ділові роки — 1940 і 1941 — перейшли в Відділі під керівництвом тієї самої Управи. Були це бурхливі роки початків страшної війни, але водночас сповняли вони серця надією на ліпші зміни і в тій надії членки з запалом віддавалися своїй праці. На першу чергу висунулася — під впливом воєнних подій і настроїв — праця в "Українському Золотому Хресті" та співпраця з "Канадійським Червоним Хрестом". Крім того членки закуповували воєнні цертифікати на допомогу воєнним зусиллям Канади.

Відбувався знову контест для "Нового Шляху" і з рамени Відділу участь у ньому брала Катерина Шкабарницька.

Як звичайно, ішли всякі інші збірки на різні національні цілі, між іншими на недавно створену при УНО Культурну Референтуру.

Відділ перевів цілу низку культурних та освітніх імпрез, самостійно і в співпраці з Відділом ОУК у Торонто. Влаштовано базар, відограно власними силами виставу "Дай серцю волю", на "Андріївському Вечорі" члени й членки Братніх Організацій могли знайти собі розвагу. Образ тієї діяльности доповняють ще два концерти, Рідзвяний Концерт, участь у коляді і щедрівці, святочні сходини в честь Наталії Кобринської, Лесі Українки, Софії Русової і Віри Бабенко. Окремі свята з більшою програмою відбулися в честь Ольги Басараб і з нагоди "Дня Матері".

Пишучи ці рядки, тяжко повірити, що членки ОУК потрапили крім звичайної своєї заробіткової праці, крім домашніх і родинних обов'язків, знайти в собі стільки почуття національної повинности й віддавати для суспільної праці стільки часу.

В Управі Відділу на 1942 рік зайшли деякі пересунення:

голова — Степанія Савчук	секретарка — Ольга Кревецька
заст. голови — К. Шкабарницька	скарбничка — Анна Дублянська

В усіх воєнних роках велику частину праці забирали різні акції на користь УЗХ і "Канадійського Червоного Хреста", їх зайво було б кожного разу повторяти. Тому в нашому перегляді праці Відділу ОУК у Західньому Торонто будемо підкреслювати нові ділянки праці, що виринали кожного року, або спинятися на деяких особливостях уже давніше заведених родів праці.

Отож, Відділ поспішив з допомогою Філії УНО в Торонто при закупі власного дому, висилав гроші на втримання Українського Інформаційного Бюра в Лондоні, підтримував збірками Вищі Освітні Курси, деклярував сталу грошову допомогу на "Сторінку ОУК" у "Новому Шляхові".

На Крайовій Конференції УНО і Братніх Організацій репрезентувала Відділ його голова, Степанія Савчук.

В 1943 році Управа Відділу доповнилася ще одною членкою, ввійшла туди Єлисавета Даниляк. В цьому році слід згадати дві справи, що їм багато уваги присвятив Відділ ОУК у Західньому Торонто. Найперше, гаряче привітав він думку заопікуватися українськими дівчатами, що їх завели до праці в Торонто потреби воєнної індустрії. В Торонто покликано до життя окремий Комітет для тієї справи і з ним у великій сердечності співпрацювали всі членки Відділу.

Того ж року відбувся Конґрес Українців Канади і в ньому взяла участь голова Відділу, Степанія Савчук, одинока жінка в Ширшій Раді КУК, виголосивши реферат на тему "Наше жіноцтво в українському й канадійському житті".

Згадати б хіба, що в 1943 році вислано ввесь дохід з "Андріївського Вечора" на сплату нової друкарської машини "Нового Шляху" і що влаштовано спеціяльні вечорниці на УЗХ, яких усі кошти покрив член Філії УНО Василь Марусяк.

З 15-РІЧНЬОГО ЮВІЛЕЮ ВІДДІЛУ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО

З ліва до права 1-ий ряд з низу: С. Романик, Р. Бойко, Ґонта, С. Савчук, Е. Даниляк, М. Нецівка, Е. Прибитківська, Кучер; 2-ий ряд: Романюк, Бундза, Дублянська, Кревецька, Станґрет, Хрущ, Антонюк, Чабан, Безкоровайна; 3-ий ряд: Лазор, Полянська, Блаженко, Шелюк, Бартошик, Лозова, Борковська, Марко.

В роках 1944 і 1945 діяла та сама Управа Відділу, тільки змінялися секратарки: на місце Ольги Кревецької в 1944 році прийшла Розалія Бойко, а по ній у 1945 році прийшла Надія Хемій.

Обидва ці роки пройшли під знаком посиленої акції допомоги українським воякам у канадійській армії за морем. З іншої діяльности треба відмітити, що Відділ дав виставу "Згода будує" і при всіх інших збірках, як і попередніми роками, дійшла ще допомога "Українському Національному Домові ім. Біласа й Данилишина" в Саскатуні та місцевій Філії УНО для закупу власної домівки.

В Провінційному З'їздові УНО в Торонто репрезентувала Відділ Єлисавета Даниляк.

Потверджена Загальними Зборами на 1946 рік та сама Управа Відділу станула в обличчі величезної праці в зв'язку з потребою допомоги українцям в Європі, жертвам воєнного лихоліття і загроженим репатріяцією. Само собою, всі членки разом зо своїми родинами брали участь у всіх інформаційних і протестаційних вічах, що в тому часі відбувалися під фірмою КУК. Вони теж співпрацювали з КУК у збірках харчів, одягів і взуття для висилки до Європи і зібрали поважну кількість тих речей. Незалежно від того зібрали вони додатково, у власному імені, 25 харчових пачок і дол. 500 у грошах та оподаткували себе по одному доларові місячно на допомогу скитальцям в Європі.

Під тим самим знаком перейшов і черговий, 1947 рік під Управою:

голова — Степанія Савчук
заст. голови — К. Шкабарницька
секретарка — Розалія Бойко
скарбничка — Анна Нецівка

Збільшена акція допомоги скитальцям вимагала окремих Референток для тих справ, обрано для цього Софію Ґонту, Катерину Шкабарницьку і Єлисавету Даниляк. З самого тільки місячного оподаткування здобуто дол. 110.50 і вислано за те 14 пачок.

З нових справ: участь у кампанії поборювання рака і збірка одягу та взуття для сиротинця в Анкастер.

В 1948 році відійшла зо свого становища Степанія Савчук, довголітня і заслужена голова Відділу та його основниця, що безперебійно 12 літ очолювала Відділ та репрезентувала його по всіх З'їздах, Зборах і Конґресах.

Нова Управа в складі:

голова — Єлисавета Даниляк,
заст. голови — К. Шкабарницька
секретарка — Розалія Бойко
скарбничка — Анна Нецівка

продовжує діяльність Відділу по лінії своїх попередниць. Допомога скитальцям ще далі стоїть у центрі уваги, вислано 18 пачок до Європи. Але найбільше часу взяли піклування тими українцями, що вже почали приїжджати до Канади. Дуже тяжко було знайти приміщення, особливо для родин з дітьми, і тут членки ОУК виявили багато серця.

Не запускаючися в подробиці звичайної організаційної праці, що не різнилася від такої ж самої діяльности в минулих роках, згадаймо, що Відділ улаштував рецитаційну вечірку поета Бориса Олександрова та співпрацював з КУК у привітальному вечорі для подружжя Дорошенків — проф. Дмитро Дорошенко якраз приїхав до Канади.

ГРУПА ЧЛЕНОК-ОСНОВНИЦЬ ВІДДІЛУ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО НА 15-РІЧНОМУ ЮВІЛЕЇ В 1951 Р.

З ліва до права сидять: Т. Голота, Ст. Савчук, А. Нецівка; стоять: С. Романик, М. Шелюк, А. Дублянська, П. Леськів.

В цьому році незвичайно гарно вдалися Відділові спільна Різдвяна Вечеря і спільне Свячене для членів і прихильників Братніх Організацій. Кожного року Відділ дбав про те, щоб збирати їх бодай два рази на рік коло спільного стола і пригадувати старовинні святочні традиції українського народу на його рідних землях.

Перший раз цього року Відділ відбув у себе "День Батька", що пройшов дуже успішно і залишив по собі добре враження в усіх приявних на ньому.

До Управи Відділу на 1949 рік увійшли:

голова — Єлисавета Даниляк
заступниця голови — Софія Ґонта
секретарка — Розалія Бойко
скарбничка — Анна Нецівка

і представниці до Відділу "Комітету Українок Канади":

Степанія Савчук, Марія Півторак, Софія Романик.

Все ще справа допомоги скитальцям найбільше приковує увагу до себе. Кожен корабель викидав на беріг щораз то нову їх групу, а з них багато поселялися в Торонто. Найголовніша для них справа — знайти дах над головою. В тому часі в Торонто відчувався великий брак мешкань і хати деяких членок ОУК з Західнього Торонто перемінилися неначе в заїздні доми: одна родина відходила на власне приміщення, а на її місце приходила нова родина з чергового транспорту. Найбільше присвятили себе цій справі членки:

Бундза Євгенія, Ґонта Софія, Даниляк Єлисавета, Лозова Текля, Півторак Марія, Романик Софія, Савчук Степанія, Шкабарницька Катерина.

Коли до дальшого переїзду скитальців у Канаду потрібно було старатися про афідавіти від працедавців, зайнялася тим членка Відділу Степанія Савчук, що кілька років під ряд стояла на чолі Відділу "Комітету Українок Канади" в Торонто і не одна українська родина завдячує тим старанням свій приїзд до Канади.

З допомогової діяльности Відділу в цьому році треба згадати дальші пожертви для "Канадійського Червоного Хреста", допомогу Філії УНО в сплачуванні власного дому, продовжування допомоги українським скитальцям в Європі, куди вислано 18 пачок на суму дол. 174.80. На висилку тих пачок членки оподаткували себе по одному долярові місячно.

Рік 1950 під проводом тієї самої Управи позначується збільшенням активности на культурно-освітньому полі в наслідок скріплення членства новими українками з Європи. Відбулося кілька концертів, освітніх вечірок та аматорських вистав. Нова членка, Е. Прибитківська. Вивела на сцені одноактівку в вечір св. Отця Миколая, а далі "Вертеп", драми "Кармелюк" і "Воскресіння". Відбулося дві вечірки з доповідями про народнє мистецтво й показами народньої ноші з участю Тетяни Кошиць і п-і Луцької.

В цьому ж році почав виходити місячник ОУК п. н. "Жіночий Світ". Для його підтримки влаштовано всеканадійський контест за новими передплатницями і Е. Прибитківська, контестантка Відділу, здобула в ньому третє місце.

Також "Новий Шлях" з нагоди свого 20-літнього ювілею відбуває свій пресовий контест, членка Софія Романик занімає в ньому місце першої княжни і в Відділі ОУК у Західньому Торонто переводиться її коронація.

ХОР ВІДДІЛУ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО 1951 РОКУ

Посередині дириґентка Е. Прибитківська.

З 15-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ВІДДІЛУ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО

Відзначення голови Відділу, Єлисавети Даниляк.

Дуже добре співпрацює Відділ ОУК з Жіночим Відділом КУК, де постійно репрезентує його колишня голова Відділу, Степанія Савчук. За свою участь у всіх імпрезах Жіночого Відділу КУК — концерти, академії, віча — дістає Відділ ОУК у Західньому Торонто спеціяльне признання. Завдяки п-і Савчук англійська преса міста Торонто — щоденники "Стар" і "Телеґрам" — помістили на своїх сторінках знімки з українських Великодніх Свят і статтю про Великодні українські традиції.

Відділ узяв участь в ювілейних святкуваннях 100-річчя з дня народин Наталії Кобринської.

1951 рік був ювілейним роком у житті Відділу, в ньому минуло 15 літ від дня основання Відділу. З тієї нагоди переведено ювілейні святкування в днях 14 і 15 квітня. В суботу 14 квітня, в залі Філії УНО в Західньому Торонто, при участі великого числа гостей і делеґатів переведено офіційну організаційну частину ювілею, яким керувала голова Е. Даниляк.

Відкрила Ювілей заступниця голови, Софія Ґонта, що відзначила голову Відділу, Єлисавету Даниляк, висловлюючи їй признання за працю в Організації. Голова Єлисавета Даниляк представила зібраним усіх членок Відділу.

Деякі з них мали вже за собою 20 літ організаційної праці, належавши перед тим до Відділу ОУК Торонто міста і до "Товариства ім. Лесі Українки".

Того дня відправилися в обидвох церквах — греко-католицькій і православній — Богослуження в намірені українського народу. На другий день в неділю відбувся Ювілейний Концерт, на якому виступив жіночий хор під керівництвом членки Е. Прибитківської.

Доповідь про діяльність Відділу виголосила Степанія Савчук. В програму свята між іншим входила збірна мелодеклямація "Сім струн". Привітання для Відділу наспіли з різних місцевостей Канади, від керівних органів УНО і Братніх Організацій і від Преосвященного Максима Германюка, єпископа в Вінніпеґу.

Ювілейні святкування пройшли дуже гарно, залишивши задоволення в членок і повагу до Організації в українській громадськості.

"Український Національний Дім" у Торонто переводив у цьому році контест популярности на сплату ціни його закупу. Членка Відділу СУК у Західньому Торонто, Марія Романюк, здобула в тому контесті третє місце.

В цьому ж році відбувалися по цілій Канаді святкування з нагоди 60-літнього Ювілею поселення українців у Канаді. Ювілей проходив під патронатом КУК і в ньому, на терені міста Торонто, взяв теж участь і Відділ ОУК Західнього Торонто, допомагаючи влаштувати виставку українського мистецтва та принімати визначних англійських гостей, що прибули на те свято.

Членка Софія Ґонта виєднала від п-і Бобик дарунок для музею "Осередку Української Культури й Освіти" в Вінніпеґу, а саме дорогоцінне намисто з України з-перед двісті років.

Змін в Управі на 1952 рік не було. Культурна праця, у звичайній формі, йде на всіх ділянках. Особливо заслуговує на увагу Ювілейне

ГРУПА ЧЛЕНОК ВІДДІЛУ ЗАХ. ТОРОНТО В 1954 Р.

Сидять з ліва до права: М. Чабан, Р. Бойко, М. Романюк, А. Нецівка, Є. Даниляк, М. Хрущ, Т. Ґрай; 2-ий ряд: К. Полянська, К. Бартошик, А. Безкоровайна, А. Дублянська, Ю. Кучер, О. Кревецька, Ю. Станґрет; 3-ій ряд: М. Продай, В. Радченко, А. Борковська, Т. Голота, С. Романик, О. Федчук.

"СІМ СТРУН" ЛЕСІ УКРАЇНКИ НА СЦЕНІ ОУК У ЗАХІДНЬОМУ ТОРОНТО

З ліва до права: Оля Даниляк, Катерина Полянська, Софія Романик, Розалія Бойко, Олеся Кревецька, Мирослава Нецівка.

Свято в честь письменника Андрія Чайковського до 95-річчя з дня його народження. Андрій Чайковський з великою симпатією ставився до українського жіночого руху і, проживаючи в Коломиї, де виходив часопис "Жіноча Доля", співпрацював з ним, то ж тепер вдячне жіноцтво хотіло пригадати його українській громадськості. Святкування поділені були на дві частини: одного дня бенкет, другого концерт. В них брали участь дочка покійного письменника Марія Ставнича з ріднею і колишня редакторка "Жіночої Долі" а тепер голова СФУЖО — Олена Кисілевська.

Оригінальною новістю в культурній роботі Відділу було введення "обжинків" по старо-українській традиції зо співами й танцями*).

В 1952 році відбувалися два контести, в обидвох з них жваву участь прийняли членки ОУК Західнього Торонто.

В контесті "Жіночого Світу" контестантка Відділу, Марія Шелюк, зайняла третє місце другої княжни. (Гл. стор. 164).

В місцевім контесті Філії УНО від Філії виступає членка ОУК Галина Шалева, а від Відділу ОУК — Софія Романик. Перше місце королеви в цьому контесті здобуває Софія Романик, друге місце — першої княжни — припало Галині Шалеві.

Загальні Збори в 1953 році обрали до Управи таких членок:

голова — Єлисавета Даниляк	секретарка — Тетяна Ґрай
заступниця голови — Софія Ґонта	скарбничка — Анна Хрущ

Ця сама Управа перетривала теж і через 1954 рік з тим, що на другу заступницю голови обрано Анну Нецівку.

*) Світлина на 157 стор.

Ю. СТАНҐРЕТ

Ю. КУЧЕР

А. БЕЗЖОРОВАЙНА.

О. КРЕВЕЦЬКА.

М. ШЕЛЮК

М. ЧАБАН.

Є. БУНДЗА.

А. БУРКОВСЬКА

Є. ДАНИЛЯК.

Р. БОЙКО.

С. САВЧУК.

М. РОМАНЮК.

А. ХРУЩ.

Т. ЛОЗОВА.

М. ЗЕНЧУК.

П. КРАВЕЦЬ.

А. ДУБЛЯНСЬКА.

С. ҐОНТА.

Т. ҐРАЙ.

Н. ХЕМІЙ.

С. РОМАНИК.

Т. ГОЛОТА.

П. ЛАЗОР.

ОУК
ТОРОНТО ЗАХІД
1955

К. ДУДАР.

Г. БРОДА.

Г. ШАЛЕВА.

К. ПОЛЯНСЬКА

На зустрічі ОДВУ й УНО з їхніми Братніми Організаціями ОУК Зах. Торонто репрезентувала секретарка Тетяна Ґрай (Гл. 165 стор.).

На утримання дитячих садків в Європі Відділ зобов'язався висилати п'ять долярів місячно до Центральної Управи ОУК, а теж призначив допомогу дол. 20 річно українському інвалідові у Франції.

Коли місцевий Жіночий Відділ КУК улаштував прийняття голові СФУЖО, Олені Кисілевській, з нагоди 70-ліття її громадської праці, і 70-ліття жіночого руху в Україні, Відділ ОУК Західнього Торонто взяв у них чинну участь.

Але найважнішою подією в житті Відділу в цьому році було відмічення 25-ліття національно-громадської праці в Канаді Степанії Савчук, колишньої вчительки "Рідної Школи" у Західньому Торонто, чільної української громадянки і визначної суспільної діячки в Канаді. Свято відбулося 26 червня 1954 року в залі Філії УНО Західнього Торонто, при великому здвизі членок і членів УНО і Братніх Організацій, делеґатів різних українських товариств та установ і багато гостей з Торонто та з інших місцевостей Канади.

В контесті "Жіночого Світу", що відбувався того року, перше місце королевої зайняла секретарка Відділу, Тетяна Ґрай. Це було можливе тільки завдяки всецілій підтримці всіх без вийнятку членок Відділу, а зокрема тих українських родин, що переводили в себе прийняття на користь "Жіночого Світу", з яких згадати треба Юлію Кучер, Анну Хрущ, подружжя Борковських і Даниляків.

В Ювілейному Контесті ОУК брала участь Софія Романик і здобула місце першої княжни.

З іншої діяльности Відділу в цьому році треба згадати "Вечір Дмитрів" — на честь голови Філії УНО Дмитра Куликовського і заступника голови Дмитра Голоти — а далі допомогу в акції п'ятирічної безпроцентової позички на користь націоналістичного видавництва "Українське Слово" в Парижі, а також громадну участь членок у маніфестаційному поході в сумну річницю штучного голоду в Україні.

Праця Відділу ОУК почалася в доволі тяжких умовах, одначе ніякі труднощі не знеохотили членок, ані економічна скрута, ані безробіття, ані родинні умовини, коли нераз треба було лишати дітей у візочках під домівкою і відриватися до організаційної праці. Все ж таки ідейність і розуміння ваги національної праці зуміли в членок ОУК перебороти всі перепони і на цьому місці не від речі було б згадати всіх тих жертвенних і працьовитих членок Відділу ОУК Західнього Торонто, що про них не було згадки на інших місцях цього перегляду праці:

Бартошек Катерина, Безкоровайна Анна, Блаженко Параня, Борковська Анастасія, Брода Галя, Женчук Марія, Кравець Параня, Кучер Юлія, Лазор Параня, Лозова Текля, Полянська Катерина, Продай Меланія, Радченко Віра, Романюк Марія, Станґрет Юлія, Хрущ Анна, Чабан Марія, Шалева Галина, Шепенюк Василина.

Під проводом своїх голов, яких було три: Степанія Савчук — 12 літ, Єлисавета Даниляк — 7 літ і в ювілейному році 1955 обрана Анна Нецівка, членки Відділу добре виконали свою роботу і заслужилися для Організації, здобуваючи для неї честь і пошану, нераз забуваючи на свої особисті справи і завжди маючи перед очима загальне добро свого народу.

СТЕПАНІЯ ПЕТРИШИН

Відділ ОУК у Форт Віліям

Гурт українського жіноцтва в Форт Віліям, спираючись на ідейних засадах, що лягли в основу ОУК, вирішив зорганізувати місцевий Відділ, щоб і серед української громади міста Форт Віліям помогти здійснювати цілі й завдання ОУК.

Основні Загальні Збори Відділу відбулися 28 березня 1939 року в домі "Української Православної Громади" при вулиці Пацифік. Присутні на Зборах були:

Вітів Марія, Гладун Калина, Гнатів Анна, Довга Василина, Колісник Анна, Колісник П., Николайчук Катерина, Олинська Е., Періг Єва, Петруняк Ефрозина, Холодило Марія.

Про ціль і завдання жіночої організації доповідав на тих Зборах член місцевої Філії УНО, Степан Боровець. Зборами проводила двочленна Президія в складі: М. Вітів — голова і Калина Гладун — секретарка.

Першу Управу обрано в складі:

голова — Евфрозина Петруняк
заст. голови — Катерина Николайчук
секретарка — Калина Гладун
скарбничка — Анна Гнатів.
До Контрольної Комісії ввійшли: М. Думка і В. Довга.

Скоро після того прийнято до Відділу нових одинадцять членок.

За шістнадцять літ існування Відділу ОУК у Форт Віліям головами Управ були такі членки:

Евфрозина Петруняк — один рік
Калина Гладун — один рік
Єва Періг — сім років
Анастасія Хам — один рік
Марія Холодило —один рік
Катерина Николайчук — п'ять років.

Не маючи свого власного приміщення, Відділ ОУК містився разом з Філією УНО в домівці "Української Православної Громади" та в інших наймлених приміщеннях, доки не придбано власного "Українського Національного Дому" для всіх Братніх Організацій міста Форт Віліям.

Відділ ОУК у Форт Віліям діяв самостійно, однак завжди дружжньо співпрацював з Філією УНО та з іншими Братніми Організаціями. Впродовж шіснадцятилітньої праці Відділу ОУК його членки вложили незмірно багато труду в розбудову організаційного і культурноосвітнього життя української громади в Форт Віліям. Не було ні одної ділянки громадської праці, в якій членки ОУК не були б заступлені. Ні одне підприємство УНО і Братніх Організацій не відбулося без їхньої участи й помочі.

Членки Відділу вели допомогову й гуманітарну роботу в таких ділянках: відвідували хворих по шпиталях, помагали "Рідній Шко-

ВІДДІЛ ОУК У ФОРТ ВІЛІЯМ

З ліва до права, сидять: А. Довга, Є. Періг, К. Николайчук (голова), С. Петришин, М. Холодило, О. Сірська. Стоять: М. Стеблинська, М. Тарнавська, К. Лиса, К. Гладун, А. Яворська, О. Пронич.

лі", політичним в'язням, інвалідам і скитальцям у Європі. В часі другої світової війни Відділ співпрацював з "Канадійським Червоним Хрестом", виконуючи немало ручних праць і шиття для потреб армії. Членки Відділу брали активну участь у хорі УНО, в аматорському театральному гуртку, при влаштовуванні святочних концертів, академій, вечірок, забав, базарів, пікніків тощо.

Внаслідок доброї волі і жертвенної та послідовної праці всього членства Братніх Організацій, Відділ ОУК перенісся в 1946 році до власного приміщення в новозбудованому домі УНО. В новому приміщенні життя Відділу ще більше пожвавилося, посилилася тоді допомога рідним братам у Європі. Відділ цікавився також "Вищими Освітніми Курсами", що відбувалися в Вінніпеґу, багато причинився до їхнього успіху фінансовою поміччю і пропаґандою їх між українцями Канади. Поважне число членок являється членами "Українського Визвольного (Одноцентового) Фонду", чим допомагають вони українській визвольній справі.

В своїх організаційних об'їздах представниці Центральної Управи ОУК відвідували також і Відділ ОУК у Форт Віліям, між іншими були тут такі відомі діячки, як Степанія Савчук, Євгенія Ситник, і представниця "Осередку Української Культури й Освіти", Тетяна Кошиць. Відбували вони тут свої ділові наради і виголошували доповіді та причинялися в той спосіб до організаційного освідомлення і духового піднесення членства.

Велика була жертвенність Відділу і його членок на національні й добродійні цілі. По своїй змозі помагали членки матеріяльно загально-українським і гуманітарним установам. В великій мірі Відділ причинився до фінансового скріплення часопису "Новий Шлях", що був виразником націоналістичної ідеї, а членка Калина Гладун стало збирала і збирає святочні й біжучі торговельні оголоження для "Нового Шляху" кожного року на великі суми.

За час свойого існування Відділ ОУК у Форт Віліям чимало жертвував і на інші цілі, як це подано понижче:

"Український Золотий Хрест"	$ 554.65
Допомога хворим у шпиталях	66.54
Вдови, сироти, різні інституції	192.66
"Український Визвольний Фонд"	29.50
Музей "Осередку Української Культури й Освіти"	18.20
"Новий Шлях"	75.00
"Рідна Школа"	68.50
Українське Бюро в Лондоні	6.16
Скитальцям до Європи	255.21
Вищі Освітні Курси	38.33
Пресфонд "Новий Шлях" і "Українське Слово"	186 50
Червоний Хрест та інші добродійні організації	137.00
Українські вояки в канадійській армії за морем	66.89
Книжки до бібліотеки	104.94
Уділи "Нового Шляху" і "Українського Слова"	85.00
Кошти подорожі	358.00
Бюджетові й організаційні фонди	1,010.05
Інші	325.10
Місцеві видатки	4,120.50
Разом	$7,693.73

Коли Централька Управа ОУК почала видавати журнал "Жіночий Світ", Відділ ОУК дуже тим зацікавився і прийшов йому з допомогою. При його появі, членка Степанія Петришин приєднала 17 передплатниць, а О. Николайчук і Є. Періг брали участь у його пресових контестах і вибилися на перші місця між іншими контестантками. Членки в більшості передплачують "Жіночий Світ" і радо пома-

ВЕЛИКОДНИЙ БАЗАР 1952 РОКУ В ВІДДІЛІ ОУК У ФОРТ ВІЛІЯМ

З ліва до права: К. Лиса, О. Пронич, М. Холодило, Є. Періг, К. Гладун, К. Борис, А. Яворська, О. Сірська.

Управа Відділу ОУК у Форт Віліям 1952 р. З ліва до права, 1-ий ряд: К. Гладун — заступниця голови, Е. Періг — голова, О. Сірська — секретарка, М. Холодило — чл. Управи; 2-ий ряд: С. Петришин — прес. референтка, К. Борис — скарбничка, М. Тарнавська — чл. Контр. Комісії.

гають йому різними способами. В Ювілейному Контесті ОУК Відділ ОУК у Форт Віліям заступала Калина Гладун.

Відділ ОУК набув деяке майно для себе, а саме кухонне начиння і театральну ґардеробу вартости понад вісімсот долярів.

Відділ ОУК у Форт Віліям є складовою організацією в місцевому "Комітеті Українок Канади" і бере в ньому активну участь.

Від початку свого існування Відділ ОУК відбув 72 засідання Управи, 95 ширших зборів, 5 театральних вистав, 14 базарів, 3 академії, 15 святочних сходин, 6 пікніків і 4 товариські забави.

Членки складали гроші на збіркові лісти на будову дому УНО, на "Новий Шлях", на розбудову ОУКО і на інші культурні й допомогові цілі і ті збірки не переходили через касові книги Відділу, бо були це їх особисті пожертви, але разом складалися вони на великі суми і свідчили про ідейність та жертвенність згуртованого в ОУК жіноцтва.

Годі тут перелічити всю діяльність Відділу ОУК у Форт Віліям, але не без гордости можна ствердити, що на протязі свого існування Відділ виконав велику й корисну роботу. В тій праці членки зужили багато часу, праці і грошей і в загальному дала вона гарні наслідки. Всі хотіли причинитися до якнайкращої розбудови Відділу і до посилення його корисної праці.

Шлях тих дій не був легкий. Промощувано його пляновою, відданою і послідовною працею членок, що прикладалися до праці з якнайбільшою посвятою справі. Виконуючи свої обов'язки, членки Відділу ОУК у Форт Віліям мали перед собою ясну мету — прислужитися українській справі тут у Канаді і нести допомогу в здобутті волі свойому народові в рідному краю.

VII.

З ювілейних днів

ОЛЕНА КИСІЛЕВСЬКА
голова СФУЖО

Чверть століття громадської праці *)

З "Організацією Українок Канади ім. Ольги Басараб", що саме тепер святкує 25-ліття своєї громадської праці, в'язали мене від самого початку її існування близькі взаємини, як організаторки жіноцтва, редакторки "Жіночої Долі" і як української представниці в сенаті в Варшаві. Мої відвідини в Канаді восени 1929 року скріпили особистий зв'язок з тими жінками, що опісля перебрали провід новозаснованої "Організації Українок Канади". З деякими, як ось з панею Євгенією Ситник, працювали ми спільно ще в Європі і її переїзд до Канади та включення себе в громадську працю на користь українського жіноцтва за морем і українського народу взагалі, затіснили ще більше вузол з Канадою, хоч ділили нас тисячі миль.

Працю "Організації Українок Канади" цінила я тимбільше, що вона визначалася високою толеранцією. В її рамках не роблено різниць між галичанками і наддніпрянками, між католичками і православними, чи другими. Ця толерантність і пошана поглядів других яскраво проявляється в статтях, писаннях знаменито видаваного журналу "Жіночий Світ". Тому не дивниця, що і Організація і журнал притягають до себе молоду, в Канаді роджену ґенерацію, якій спосіб праці Організації гармонізує з її канадійським вихованням. Ця молодь у короткому часі стане підставою всеї української організованої праці за морем, бо старша ґенерація постійно від нас відходить... На прибуття нової іміґрації під цю пору годі рахувати, бо з українських земель навіть листові важко передістатися, не то людині.

Радію, що Організація присвячує таку велику вагу теж і вихованню молоді. Я ціле своє життя працювала для молоді — бо вона будуч-

*) Цю статтю написала покійна авторка спеціяльно для Ювілейного Альманаху СУК в місяці квітні 1955 року, на короткий час перед Ювілейною Конференцією ОУК.

ність нації. Молодь треба зрозуміти, особливо ту, що вже в Канаді виховалася. В неї треба вщепити пошану і любов до культури і традицій батьків, щоб вона її цінила, так як цінять канадійці французького походження свою французьку традицію, хоч вони в Канаді живуть уже триста літ.

"Організація Українок Канади" є одною з найбільш діяльних складових частин "Світової Федерації Українських Жіночих Організацій", зрозумівши вагу єдности нації. Коли хочемо осягнути намічені цілі, мусимо йти спільно, не роздроблено. Спільна праця є теж найкращою зброєю проти розкладової акції, яку за всяку ціну старається перевести найбільший ворог українського народу — московський большевизм.

Бажаю Вам дальшого розвитку Вашої Організації на користь української спільноти за морем і української нації на її рідних землях.

ЮВІЛЕЙНІ СВЯТКУВАННЯ

Рік 1955, як двадцятип'ятилітній від часу, коли зорганізоване при "Українській Стрілецькій Громаді" в Канаді українське націоналістичне жіноцтво почало ставити свої перші кроки на полі громадської діяльности, проголошено Ювілейним Роком в "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". З того приводу по всій Канаді, в усіх Відділах ОУК відбувалися врочисті ювілейні святкування, що їхньою ціллю було з одного боку дати членкам перегляд організаційних досягнень за минуле чверть сторіччя, а з другого виявити перед цілою українською і неукраїнською громадськістю Канади той великий вклад праці, що його дала "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" у суспільне життя цієї країни.

Вся канадійська громадськість з великою зичливістю стрічала Срібний Ювілей ОУК, а це виявилося великою кількістю гостей на всіх ювілейних імпрезах — зборах, концертах і бенкетах — участю в них делеґатів від різних українських установ і організацій, як теж представників англомовного світу. Виявом тієї прихильної постави до ОУК і доброї думки про її працю були всі ті численні усні, письмові й телеграфічні привіти, що наспівали на ювілейні святкування з цілої Канади, та не тільки з самої Канади, бо і зо Злучених Держав Америки і навіть з далекої Європи.

Дуже гарно поставилася до Ювілею ОУК також і преса. В часі Ювілейного Року появилося в канадійських часописах — так українських як і іншомовних — чимало статтей, вісток і заміток про "Організацію Українок Канади". "Жіночий Світ" присвятив справам Ювілейної Конференції ціле своє число за місяць липень 1955, а в "Новому Шляху", крім біжучих дописів і звідомлень про перебіг ювілейних святкувань, поміщена була спеціяльна сторінка присвячена ОУК в числі з дня 13 травня 1955 року, на тиждень перед Ювілейною Конференцією, а в числі 51 з дня 27 червня 1955 відпущено дві повні сторінки справам відбутої недавно Ювілейної Конференції ОУК.

Напередодні Ювілейної Конференції торонтонський часопис "Український Робітник" в числі 20 з дня 19 травня 1955 подав довше інтерв'ю

з головою Центральної Управи ОУК, Степанією Савчук, про початки праці "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб":

...Як почала діяти в Торонто ОУК? Почала з того, з чого починали всі організації. Було це кілька літ після І. Світової Війни та Визвольних Змагань, до Канади приїхали ті, що ще недавно носили кріса чи стояли біля гармати, обороняючи свою Державу. Вони осіли в різних містах і в Вінніпеґу зорганізувався перший гурток Стрілецької Громади 1928 року, кілька дівчат помагали, як могли, у її праці.

Торонто створило свій гурток Стрілецької Громади в 1929 році, головою його був популярний в нашій громаді п. Василь Станґрет.

— Коло цього гуртка УСГ, — оповідає пані Ст. Савчук, — найшлося нас три жінки: пані Степанія Фабіян, моя сестра Марія (з дому Ґрицька, тепер пані Гультай) і я. Тверді були перші кроки тієї УСГромади і з ними наші. Спершу сходили ми у приватних мешканнях, потім примістились у Народному Домі. Наша трійка зацікавила інших жінок і скоро було нас вже 11, всі ми співали та навіть створили, перший мабуть у Канаді, Жіночий Хор при Українській Стрілецькій Громаді, якого дириґентом був Степан Курилів, потім Павло Сич. З тієї одинадцятки, що співала 25 літ тому, всі ще живі: Іванна Курилова, Ольга Заяць, Степанія Фабіян, пані Ст. Баран, що тепер у Шікаґо, панна Марія Балкан, пані Бояр, Марія Ґрицька, Василина Ландиґа, Ольга Сенюта-Трасевич та я. Всі ми теж співали в мішаному хорі Української Стрілецької Громади, допомагали в кожній імпрезі, ми теж перші ввели спільні Свят-Вечорі та спільні Свячені, що здобули нам симпатію всієї організованої громади українців Торонто. (Пор. світлину на 18 стор.)

— Ми почали влаштовувати також перші вистави народнього мистецтва і тоді теж заложили аматорський гурток, проби якого відбувалися знову по приватних хатах, а я сама шила костюми для ґардероби. Теж і перший прапор Української Стрілецької Громади в Торонто вшила я з сестрою. Більша домівка була нам потрібна, як життя і, розшукуючи за нею, ми примістилися на деякий час в Юнайтед Чорч при Квіні, що дала нам безплатно приміщення та цим вможливила нам відбувати правильно двічі в тиждень проби вистав і сходини. Українська Стрілецька Громада мала вже тоді в Торонто 45 членів.

Ми сидимо за столиком, при сусідньому працює п. Іван Воробець, один із старої "ґвардії", що кожний вільний час віддає громаді: він складає каталог бібліотеки УНО і час до часу перериває працю, слухає питань та розповіді пані Савчук, що така цікава і повчальна.

— О, ми тоді ще не мали назви Організації Українок Канади, ми були безіменні вояки, — жартом каже вона на наш запит. — Статут Української Стрілецької Громади не передбачував жінок в членстві і ми формально не існували, хоч і приходили на засідання та мали дорадчий голос. Щойно з'їзд Української Стрілецької Громади 1930 року поширив правильник та дозволив на Жіночі Секції при УСГ, після чого у Вінніпеґу зорганізувався Дівочий Відділ при Українській Стрілецькій Громаді, перша така організація жіноцтва. В початках 1932 року ми вже мали Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб при УСГ у Торонто і мене обрано його головою. Це і був формальний початок нашої організації. Бо в 1934 р. на Крайовій Конференції УНО в Саскатуні жіночі відділи при Українській Стрілецькій Громаді покликали до життя свою централю і прийняли загальну назву Організація Українок Канади. Першою її головою стала бл. п. пані Анастасія Павличенко. Я ввійшла тоді ж, як організаторка для Онтаріо до Центральної Управи і вже в ній засиділася до сьогодні, — жартує знову пані Савчук. — Але сьогодні є вже

ЮВІЛЕЙНИЙ КОМІТЕТ У ТОРОНТО

1-ий ряд з низу: Я. Зорич, С. Проців, С. Савчук, О. Заяць, Е. Даниляк; 2-ий ряд: С. Воробець, Я. Ребрик, Р. Бойко, Н. Воробець, А. Мазуренко, С. Ґонта. Бракують: В. Паладійчук, М. Гладун, А. Зварич.

з ким робити: наші відділи находяться у всіх провінціях від Квебеку до Бритиш Колюмбії і в кожному багато ідейних членок.

— А 1954 року обрано Вас, Пані, головою ОУК на всю Канаду — докінчуємо думку пані Савчук — і це у Ваших руках переведення Ювілейної Конференції, правда?

— Так і було — паде відповідь. — Мені припала тяжка праця, але й почесний обов'язок, тим паче, що осідок Централі ОУК та більшість членів її є і далі в Вінніпеґу і в Торонто є тільки нас чотири: пані Софія Проців, яку в 1954 році обрано ювілейною референткою, п. Ольга Заяць, організаційна референтка, ще пані Ярослава Зорич, наша культурно-освітня референтка та я. Ювілейний Комітет для підготови цієї конференції є теж в Торонто і в нас усіх руки повні роботи. Це не проста справа і всі маємо страх, щоб не зробити якогось недотягнення.

— Чи Ви, Пані Голово, могли б нам сказати, яка найважніша ціль тієї Ювілейної Конференції ОУК?

— Можу вам сказати: ми хочемо зробити спільно перегляд нашої праці за минулих 25 років, розглянути наші успіхи та недостачі і їх причини, подумати над тим, як має йти далі наша праця та найважніше — як пристосувати наше молоде покоління до праці в ОУК і ОУК для праці тієї молоді.

— Напевно буде якийсь центральний реферат про ці справи?

— Так, я говоритиму основний доклад, що зветься "У 25-ліття ОУК". Ви знаєте вже з програми, що буде ще доклад про працю сестриної нам організації Українського Золотого Хреста з Америки та реферат про працю СФУЖО. Цей останній матиме пані Марія Білякова.

— О, це цікаво, паню Біляк знаємо ще з давних часів як діячку жіночого руху. Багато сподієтесь гостей і делеґатів з ЗДА?

— Сподіємось. Приїдуть делеґати від Союзу Українок Америки і Українського Золотого Хреста Америки, зголошені вже пані Різник, Лащенко, Онуфрик. Частина жінок збирається приїхати з Америки гуртом. Ми вислали запрошення всім жіночим організаціям і частина повідомила нас, що присилають своїх відпоручників. Очевидно приїде найбільш з Вінніпеґу, всі з централі і з редакції "Жіночого Світу". Не сказала я, що це буде клопіт і що ми мусимо добре попрацювати?

...В сусідній кімнаті вже зійшлися на засідання кредитівки і паню Савчукову просять туди.

— Хвилинка, — каже пані Савчук до п. Ситника. ...Матимемо теж англійських гостей. Національна Жіноча Рада Канади, що об'єднує сотки тисяч жінок і має якраз свій конґрес у Саскатуні напередодні нашої конференції (від 16 до 20 травня) присилає нам як делеґаток від цієї організації міс Фиргирст та міс Раш. Мабуть буде в нас і відома канадійська діячка д-р Марш, що була головою Нац. Жіночої Ради та делеґаткою Канади на наради ОН в Парижі, на кожний випадок маємо її запевнення, що як що до цього часу вона вернеться з Європи, буде в нас напевно. І просимо англомовну пресу і делеґатів всіх наших центральних установ...

В ювілейному році відбувся теж великий контест популярности Організації Українок Канади, в якому то контесті перше місце королеви зайняла Анастасія Теребуш з Торонто, здобувши 97,455 голосів. Першою княжною стала Софія Романик з Західнього Торонто — 56,414 голосів — і другою Михайлина Павчук з Гемилтону — 51,052 голосів. В дальшому порядку контестантки йшли в такій черзі: Феня Бучок, Виндсор, — 47,824 голоси, Анна Рогожинська, Ст. Кетеринс, — 30,419 голосів, Ольга Сторожук, Монтреал — 20,864 голосів, Ганyся Василюк, Вінніпеґ — 19,464 голосів, Катерина Карапінка, Саскатун, — 14,914 голосів, Тетяна Марунчак, Содбури, — 13,264 голоси, Калина Гладун, Форт Віліям, — 12,064 голоси і Люба Грох, Едмонтон, — 2,964 голоси.

Вершком ювілейних святкувань була Ювілейна Крайова Конференція, сімнадцята з черги в Організації, що відбулася в Торонто, в днях від 20 до 22 травня 1955 року, в залях "Українського Національного Дому" з ось такою програмою:

В ДОРОЗІ НА ЮВІЛЕЙНУ КОНФЕРЕНЦІЮ

Група членок з Вінніпеґу й Ст. Боніфас на станції в Содбури; з ліва до права: А. Вах, С. Маценко, О. Стебницька, Є. Ситник, Й. Каптій, М. Говійка, А. Копичанська, О. Семака, С. Бубнюк, К. Дякунчак.

ПʼЯТНИЦЯ, 20 ТРАВНЯ 1955.

Від год. 9 - 10.30 вранці: Богослуження в церквах у намірені Ювілейної Конференції і Панахида за померлих членок.

Від год. 11 - 12 перед пол.: Реєстрація делеґаток і гостей у Домі УНО.

Від год. 1 - 5 по полудні: Відкриття Конференції. Вибір президії. Вибір комісій: верифікаційної, організаційно-резолюційної, пресової, номінаційної. Відчитання і прийняття протоколу з минулої Крайової Конференції. Привіти делеґаток Відділів ОУК. Звіти членок ЦУ ОУК. Звіт редакторки "Жіночого Світу". Звіт Провірної Комісії. Дискусія над звітами й уділення абсолюторії уступаючій Управі ОУК.

Від год. 8 - 11 ввечорі: Відкриття святочної сесії Конференції. Вшанування померлих членок. Привіти представників уряду і міста. Висвітлення фільма "Скарб України". Чайне прийняття.

СУБОТА, 21 ТРАВНЯ 1955.

Від год. 9 - 12 вранці: Звіти комісій. Дискусія над звітами. Звіт номінаційної комісії і вибір ЦУ ОУК. Плян праці набудуче.

Від год. 2 - 4 по полудні: Привіти писемні й усні. Продовження дискусії над пляном праці.

Від год. 7 - 12 ввечорі: Бенкет у Роял Йорк готелі.

НЕДІЛЯ, 22 ТРАВНЯ 1955.

Перед полуднем: Участь у Богослуженнях.

Від год. 2.30 - 5 пополудні: Вшанування членок-основоположниць Відділів ОУК. Слово голови КЕ УНО, В. Гультая. Слово до Сестер в Україні — Є. Ситник. Доповіді: У двадцятьпʼятьліття ОУК — Степанія Савчук. Діяльність УЗХА — Павлина Різник, СФУЖО — Марія Біляк. Відчитання і прийняття резолюцій. Закриття Конференці.

Від год. 8 - 11 ввечорі: Концерт в Авдиторії УНО. Коронація королеви Ювілейної Конференції.

В пʼятницю 20 травня вранці відправилися в українській греко-католицькій і українсько греко-православній церквах Богослуження в намірені Ювілейної Конференції, після чого відспівано панахиди за спокій душ померлих членок Організації.

Конференцію відкрила голова Центральної Управи ОУК, Степанія Савчук. До Президії обрано предсідниць: Ольгу Заяць, Євгенію Ситник, Степанію Маценко і Софію Проців — з тим, що кожна з них по черзі мала проводити одною з сесій Конференції — і секретарок Казимиру Юлію Яворську, Анну Вах і Ярославу Ребрик. Першою сесією проводила Ольга Заяць.

Конференція працювала на своїх пленарних засіданнях і крім того в таких Комісіях:

Верифікаційна: Катерина Дякунчак з Вінніпеґу, Ольга Калиста з Содбури, А. Лащук з Саскатуну.

Резолюційна: Олена Залізняк з Монтреалу, Степанія Бубнюк з Вінніпеґу і Євгенія Ситник з Вінніпеґу.

Пресова: Анна Мазуренко з Торонто, Ярослава Зорич з Торонто і Степанія Маценко з Вінніпеґу.

Номінаційна: Євгенія Ситник з Вінніпеґу, Анна Курилів з Содбури, Ольга Заяць з Торонто, Єлисавета Даниляк з Західнього Торонто й Ольга Семака з Ст. Бонифас.

Вечірня сесія Конференції присвячена була памʼяті померлих членок Організації. Проводила нею Ганна Мазуренко. Під голос пісні "Чу-

єш брате мій, товаришу мій", Євгенія Ситник прочитала прізвища членок, що відійшли до вічности. На сцені похилилися прапори — цею поважною жалобною хвилею пом'янули присутні членки пам'ять тих своїх товаришок праці, що їм не судилося дожити цієї радісної події, Срібного Ювілею своєї Організації.

Після того складали привіти представники Міської Ради в Торонто і делеґати від інших канадійських установ та організацій, а накінець висвітлено прегарний фільм "Скарб України".

Обидві сесії чергового дня — ранішня під проводом Степанії Маценко і вечірня під керівництвом Євгенії Ситник — зайняті були полагоджуванням ділових справ Організації.

Другий день ювілейних святкувань закінчився величавим бенкетом найбільшому й розкішно влаштованому готелі — "Роял Йорк". Відкрила його Степанія Бубнюк, а проводила ним Анна Вах. Бенкетову залю вщерть виповнили делеґатки і готі з Торонто, з цілої Канади і з сусідніх ЗДА, а між ними були теж представники канадійського уряду і міста Торонто. Головну промову виголосила Павлина Різник, представниця "Українського Золотого Хреста" в ЗДА. На закінчення формальної частини бенкету членка Центральної Управи, Софія Процїв, вручила голові, Степанії Савчук, китицю червоних троянд з висловом признання і вдячности за її працю в Організації.

Третього дня, в неділю після Богослуження, відбулося символічне посвячення прапору "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Прапор гарний, шовковий, голубого кольору, з пів-вінком золотого пшеничного колосся, вгорі тризуб на кленовому листку, посередині ініціяли ОУК з датами 1930—1955, а внизу проміння сонця, що неначе заповідає близьке сонце волі України.

Програмою цеї сесії, на якій виголошено теж передбачені доповіді, керувала Софія Процїв, ювілейна референтка. Після доповідей відчитано і схвалено резолюції Ювілейної Крайової Конференції. Перевибрана голова Центральної Управи ОУК, Степанія Савчук, виголосила кінцеве слово до учасників Конференції і по відспіванні національних гимнів офіційно закрила Ювілейну Крайову Конференцію ОУК.

Ввечері того самого дня відбувся в виповненій по береги авдиторії УНО великий концерт з понижчою програмою:

I.

Боже щасти.

1. Відкриття — Вступне слово.

2. З'єдинений хор Відділів ОУК — Торонто-місто і Торонто-Захід під диригентурою проф. п. Г. Голинської: а) "Тут сьогодні наше свято" — муз. Ярославенка, б) українська баркароля — муз. д-р С. Людкевича, в) "Приїхали три козаки" — муз. Леонтовича, г) "Ой на горі калина" — народня пісня.

3. В. Сосюра — "Любіть Україну", Т. Шевченко — "Благословенная в женах" — уривок із поеми "Неофіти", рецитація учнів Рідної Школи при Філії УНО під проводом учительки Я. Зорич.

4. Народні танки — танцювальна група МУН Зах. Торонта під кермуванням п. Б. Климаша: а) Віночок, б) Барвінок.

5. Дует: Сестри — Маркіяна й Дарія Дубляниці відспівають: а) "Нема то як весною" — муз. Й. Мунтер, б) "Пливе човен" — муз. М. Лисенко при акомпаньяменті — Н. Несторовська.

ПЕРЕМОЖНИЦІ ЮВІЛЕЙНОГО КОНТЕСТУ

М. Павчук "друга княжна"

А. Теребуш "королева"

С. Романик "перша княжна"

II.

6. Коронація королеви Ювілейного Контесту ОУК.

7. Виступ учнів балетної школи проф. А. Заварихин: Вальс "На хвилях синього Дунаю" — Штравс.

8. Фортепіянове сольо — Н. Несторовська.

9. Гопак — виконає Ярослав Заварихин.

10. Вальс "Весни" — А. Барбіролі — танок балет. групи проф. А. Заварихин.

11. Сольоспів — Соня Сахно-Климець: а) "Збудись дитя" — муз. П. Кюран, б) "Нічка" — муз. д-р Лопатинського, в) народна пісня. При фортепіяні — проф. Галина Голинська.

12. Вокальне тріо — Сестри Дубляниці — Маркіяна, Лідія, Дарія: а) "Нічка тиха й темна була" слова Л. Українки, б) "Ой чияж то черешенька" нар. пісня в опрацьованні Д. Миняги. Акомпаньямент — Н. Несторовська.

В часі концертової програми виступала трубна оркестра Філії УНО в Торонто під дириґентурою п. Шульги.

Вступне слово на ньому виголосила Ольга Заяць, а підчас концерту промовляла Євгенія Ситник. Її "Слово до сестер в Україну" разом з деякими іншими точками концерту передано в Україну через радіовисильню "Голос Канади".

В другій частині концерту переведено урочисту коронацію королеви Ювілейного Контесту, Анастасії Теребуш з Торонто і княжних, Софії Романик з Західнього Торонта, Михайлини Павчук з Гемилтону.

Ювілейна Конференція, знаменито підготована і справно переведена, так кількістю своїх учасниць і гостей, як і святочністю програми й висококультурною формою — лишила незатерте враження в усіх присутніх. Вона високо підняла ім'я "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і з'єднала їй ще більшу повагу в очах цілої канадійської суспільности. Ювілейні святкування показали велику організаційну і громадську зрілість згуртованого в ОУК українського жіноцтва. Вони ще більше скріпили віру членок у слушність справи, для якої віддали вони двадцятьп'ять літ свого життя і для якої готові й надалі віддавати всі свої сили.

З ПРОМОВ І ПРИВІТАНЬ, ВИГОЛОШЕНИХ НА ЮВІЛЕЙНІЙ КРАЙОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ

НАШ ПРАПОР

(Промова Степанії Савчук при посвяченні організаційного прапора, друкована в "Новому Шляху")

Як велична для нас хвилина — посвячення прапору "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб"! Її попередило довгих 25 років невпинної, щоденної, дрібної, муравлиної праці всіх нас.

Ми досі не мали прапора. Ми несли наші кличі в наших полум'яних молодих серцях. Наші ідеї були "незримим писані пером" на незримих скрижалях наших душ...

Це були ідеї, що їх привезли до Канади ті, які зо зброєю в руках боролися за волю України в добі визвольних змагань 1917 - 1920 років, та що в їхніх душах ця боротьба лишила незатертий спомин і надхнула їх почуттям обов'язку супроти України й супроти українського народу. Це ідея жертвенної любови до своєї Батьківщини, що вимагає віддачі всіх своїх сил для її визволення, а потім розбудови її могутности й слави. Це ідеологія національного визволення, а не імперіялістичного поневолення. Це ідеологія національного об'єднання з принципом переваги спільних, загально-українських інтересів над льокальними й партикулярними.

Цю ідеологію з її кличами: першенства обов'язку супроти Батьківщини — "Україна понад все", національної солідарности — "Національне Об'єднання", та найвищої напруги власних сил без неоправданих надій на чужу поміч — "Наша сила в нас самих" наша Організація прийняла та під її кличами ми діяли чверть століття на шляху від успіху до успіху разом з нашими братніми організаціями аж до сьогодні. Ми цим шляхом будемо прямувати далі, як довго існуватиме "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Бо наші завдання далеко ще не закінчені. Наші успіхи тимбільше зобов'язують нас до праці в майбутньому. Ідучи далі обраним шляхом, ми ніколи не залишимося глухими на поклик Української Нації, що тепер більше ніж коли потребує нашої помочі.

І хоч це не легкий шлях і густо засіяний терням, але це ніколи не відстрашувало й не може відстрашити тих, що за ціль свого життя поставили службу свойому народові.

А на цій обраній дорозі видним дороговказом буде сьогодні посвячений прапор — як символ змагань ОУК для своєї Батьківщини.

Від найдавніших часів історії людства прапори племен, народів, суспільних груп — були тим зовнішнім, видимим знаком ідей і почувань, що оживляли їх змагання, поривали їхні душі і тримали в чуйності. За прапори вони боролися й віддавали життя, щоб їх не сплямити. Аж по сьогоднішній день прапор — це найвища цінність для кожної об'єднаної животворною ідеєю спільноти!

Наш прапор — голубий, як небо України, що під ним золотяться колоски пшениці, немов вирощені на багатому чорноземі нашої прадідної землі. Він національно-державними емблемами проречисто вказує, що нас, українок з-під стягу ОУК, об'єднала велика ідея визволення України.

Цей прапор має пригадувати молодому поколінню глибокий патріотизм, гарячу любов і почуття обов'язку супроти України й Канади, якими відзначалися їхні матері. Він має пригадувати прийдешнім поколінням про те, як їхні матері посвячували себе всеціло в праці для того, щоб здобути своїм ді-

тям кращу долю, вибороти їм належне місце в світі, місце членів вільного, державного українського народу.

"Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" від початку свого існування завжди спішила з поміччю на кожний поклик України; не опустимо наших братів і сестер і в майбутньому — будемо робити все можливе, щоб вирятувати їх з тяжкого поневолення, в якому вони тепер знаходяться. Молимось, Боже, допоможи нам! Дай нам сили й витривалости гідно продовжувати почате діло перед чверть століттям!

З великою пошаною і глибоким зворушенням передаю наш прапор — святість нашої Організації — в руки представниці молодших членок ОУК, пані Мазуренко, яка від молоденьких років трудиться в рядах нашої Організації, спершу в рядах МУН, а тепер ОУК. Передаючи наш прапор у Ваші руки, пані Мазуренко, взиваю молодь: Держіть високо цей прапор — "Знам'я вашого батьківського дому", як каже св. Письмо! Нехай просвічує він дорогу Вам, молодим українкам, щоб ішли Ви гідно шляхом Ваших старших сестер і матерів! Нехай цей прапор пригадує молодому поколінню про великий і найпочесніший обов'язок — піднести український нарід і Батьківщину Ва-

Степанія Савчук передає посвячений прапор представниці молодшого покоління членства ОУК, Ганні Мазуренко. З ліва Ольга Заяць.

ших батьків з руїни, в яку запроторили їх окупанти, піднести цей нарід до нового, світлого й вільного життя! Нехай цей прапор загріває і Вас молодих в ідейності, відданості й трудах для України.

Ідучи спільно під цим прапором, так старші як і молодші, пам'ятаймо всі, що Україна чекає на нас і нас потребує.

Всі ми українки, що нас у рядах ОУК об'єднала ідея визволення України, прийняли за свою Патронку — Ольгу Басараб, якої геройство, самопожертва й мученича смерть світила прикладом для нас у нашій праці. Це ж перед нашим посвяченим прапором обіцюємо, що до кінця наших днів не відступимо від тої ідеї, за яку віддала життя Ольга Басараб і тисячі доньок України!

Хай цей прапор веде нас нашим обраним шляхом зусиль, жертов, трудів, посвят і змагань так довго — аж доки прийде упрагнена всім українським народом хвилина! А тоді наш прапор ОУК знайде і своє маленьке місце та повіватиме попри національні прапори в Києві — столиці Вільної, Соборної, Української Держави!

Так нам, Боже, допоможи!

* * *

СЛОВО ДО СЕСТЕР В УКРАЇНІ

(Привітання Є. Ситник від Ювілейної Крайової Конференції ОУК в Україну, друковано в "Н. Шляху" й "Канад. Фармері")

Дорогі наші сестри в Україні!

Звертаюся до Вас від "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", в скороченні ОУК. Ми вже до Вас говорили нераз давніше. Сьогодні шлемо Вам гарячий привіт у наш великий день, бо сьогодні відбувається знаменна подія в житті нашої Організації. Ми з'їхалися з усіх сторін і з найдальших закутин просторої Канади до міста Торонто. Тут у величавій залі "Українського Об'єднання", в приявності многочисленних членок, делеґаток і гостей з цілої Канади й Америки, ми врочисто підняли синьо-жовтий прапор ОУК, бо сьогодні ми святкуємо 25-річний ювілей "Організації Українок Канади".

Чверть століття праці! Легко це сказати, але скільки в тому пережито, скільки вложено труду, ідейних поривів, жертвенности, щирого запалу й любови!

Впродовж цілого покоління творили ми цінноші національні, організаційні, культурні ... Ми збагатили українську скарбницю в Канаді і сьогодні українське жіноцтво бере повну участь в житті Канади і свого народу. Велике число відданого членства ОУК працює по цілій Канаді. ОУК знана і в неукраїнському світі, як член "Національної Ради Канадійського Жіноцтва", знана й поза Канадою своєю участю в "Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій". ОУК видає свій жіночий журнал, одинокий того роду в Канаді.

Але в усіх наших починах і змаганнях, серед ідей і кличів — провідною зорею світила над нами найвища ціль: поміч визвольним змаганням України! Бо ж ОУК покликали до життя терпіння й боротьба українського народу.

І тому в цю врочисту хвилю нашого ювілею очі всіх нас звертаються також і в Вашу сторону, наші Сестри, і до Вас, наші Матері-Страдниці!

На думку про Вас наші чола затьмарені смутком, серця наші пригнічені жалем. Нема Вас між нами. Ми не могли Вам вислати повідомлень ні запрошень на те наше велике свято, бо Ви замкнені від вільного світу, від правди й справедливости. Ні вільне слово, ні щира думка, ні чиста правда до Вас не доходять. Ми не можемо Вам вислати ні нашої помочі, ні вістки ні поради, ні потіхи ... Якби Ви змогли загостити до нас і поділитися з нами нашою волею і добробутом, яким ми тішимося всі в Канаді! Ми тут вільні, маємо змогу

всебічно розвиватися й вести діяльність у всіх напрямках. Нас тут ніхто за наші погляди не переслідує. Нам вільно святкувати всі наші релігійні й національні свята. Ми маємо право вірувати в Бога й молитися Йому так, як наші матері навчили нас молитися. Ми маємо змогу плекати нашу національну культуру, наші традиції, звичаї й обичаї. Маємо можність одверто заявляти наші жадання й побажання. Користаємось усіма вигодами хатнього устаткування, з усіма технічними удосконаленнями. Наші діти мають матірню опіку й родинне огнище. Їм змалку не затроює душ безбожницька пропаґанда. Свободолюбна Канада дає захист і вільність людині та свободу всім національним групам. Ми маємо тут послів і міністрів українського роду, волю друкованого слова, маємо безліч українських видавництв і часописів.

На наше сьогоднішнє ювілейне свято завітали представники канадійського уряду і разом з нами радіють нашими досягненнями. Канадійська держава дбає за безпеку, добробут і розвій всіх своїх громадян і за те ми їй глибоко вдячні!

Тільки большевицька державна система могла залишити своїх громадян умирати з голоду! Такого народовбивства не вдіяв ніякий уряд у світі, як червоний окупант України.

За ті всі знущання над українським народом мусить прийти належна кара. І вона прийде неминуче, як приходить кінець кожній неволі й тиранії.

В нашій сьогоднішній радості ми тим тяжче відчуваємо Ваше горе й Вашу неволю. Ми спраглі вісток від Вас, та їх не дістаємо. Ми хотіли б написати до Вас, та боїмося зробити це, бо маємо докази, що через наші листи Вас висилають на Сибір.

То ж тільки на радіових хвилях шлемо до Вас у день ювілею "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" наше глибокосердечне, сестрине привітання, а з ним запевнення, що наша Організація, вступаючи в друге чвертьсторіччя, не зійде з дотеперішнього шляху і разом з іншими організаціями працюватиме надалі для тих ідей і кличів, що їх завершенням буде "Кінець червоним наїздникам і Воля Україні!"

ПОСВЯЧЕННЯ ПРАПОРА

З права до ліва: о. кан. П. Каменецький, Ю. Яворська, С. Проців, Є. Даниляк, І. Дячун, О. Стебницька, Є. Ситник, А. Бідочка, С. Савчук, О. Заяць.

З ПРОМОВИ ВАСИЛЯ ГУЛЬТАЯ, ГОЛОВИ КРАЙОВОЇ ЕКЗЕКУТИВИ УНО, ВИГОЛОШЕНОЇ НА ПЕРШІЙ СЕСІЇ ЮВІЛЕЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...За Вами великі здобутки. Майбутньому історикові українського життя в Канаді не бракувати буде матеріялу про те, що зробила для свого народу "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб". І в порівнянні з досягненнями інших організацій у Канаді — для праці Вашої Організації без сумніву запевнене буде почесне місце. Бо те, що виконала Організація Українок Канади, це багато більше, як ми собі уявляємо. Проте, хоч як великий був вклад тієї праці, ще не пора згорнути руки. На нашій Організації тяжать далеко більші обов'язки, ніж на других. Нам не тільки треба вести Організацію, ми мусимо теж давати поміч Україні. Наша організаційна система подібна до родини: УНО — це батько, ОУК — мати і МУН — діти. Скільки разів думаємо про працю тих наших Організацій — завжди мусимо мати на увазі примірну родину і так поступати, як на нашу думку повинна вести себе примірна українська родина. Мусимо виплекати в собі пошану, спокій і любов, а коли матимемо ці прикмети — станемо прикладом для інших. Не забуваймо, що нас пильно обсервують свої й чужі. Коли будемо взаємно шанувати, інші будуть на нас взоруватися. Не такий то ще давний час, коли зо сторони інших організацій ішли в нашу сторону різні закиди, а сьогодні ми свідками того, що вони нас шанують і з нами рахуються. До того дійшли ми пильною працею і жертвенним трудом наших членок і членів. Нехай же ж не покидає нас дотеперішня охота до праці, бо в майбутньому будемо її ще більше потребувати.

Бажаючи успіхів Вашій Ювілейній Конференції, я певний, що її наради дадуть цінний матеріял для досвіду й науки грядучим нашим поколінням у Канаді.

* * *

ПРОМОВА ПАВЛИНИ РІЗНИК, ГОЛОВИ "УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА" В ЗДА, ВИГОЛОШЕНА НА БЕНКЕТІ В ЧАСІ ЮВІЛЕЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

From time immemorial, the Ukrainian Woman was the heart and soul of her family. She was the creator and cultivator of native arts and culture contributing to—and retaining the wealth and treasures of these arts, traditions and customs.

In the pre-historic era, Matriarchy reigned in Ukraine and in the historic times—during the periods of Monarchs and Cossacks—women enjoyed great authority. The capable rule of Queen Olha over such a vast empire as Ukraine, in the Tenth Century, has been recorded in the history of Ukraine as being purposeful and successful.

In the periods of decline, when Ukraine was occupied and oppressed by her neighbors,' women's status gradually diminished and the terrifying age-long serfdom inflicted upon her people by the enemy broke her in courage, spirit, effort and resistance. Her rights for education, trades-learning and participation in public affairs were limited or forbidden. Notwithstanding we find women individuals such as Marko Vowchok and Lesia Ukrainka, the Ukrainian authoresses of prominence, devote their lives and talents to Ukrainian Literature through which they contributed greatly to the emancipation mowement—bringing freedom to millions of miserable and depressed people, who were owned, bought and sold, exploited and oppressed by their feudal lords. We also find women, like Natalia Kobrynska who laid the ideological basis for the Ukrainian Feminist Movement, encouraging and inspiring the Ukrainian Woman to strive for full political participation and to gain equal rights in higher education, economic independence and in all phases of life.

Ukrainian women, it is evident, have not only contributed towards the development of arts, organization of cultural institutions, literary creativeness and politics, but have also fought shoulder to shoulder with men-folk bearing arms against the enemy. In the long struggle for Ukrainian Independence they gave many war heroines and they themselves joined the ranks of the Ukrainian Army, the ranks of the underground movement. To mention a few: Stepanivna, Halechko in the Ukrainian Armies, and Basarabova and Teliha in the resistance movement. How many unknown heroines have given their lives for Ukraine's liberation!

Another role was being fulfilled by the Ukrainian women who escaped and emigrated to the west, upon the invasion of Russian Communism in 1920. They came in contact with the International Women's Organization through which they did their share in aiding the Ukrainian situation by participating in conferences of the International Council of Women in Oslo, in 1920. In Washington, in 1925 and through the International Women's Alliance in Geneva, Rome, Berlin, etc. as well as in the Women's International League for Peace and Freedom at Vienna and Prague, they promoted humanitarian work to aid the casualties of the struggle for the liberation of Ukraine.

Ukrainian Women, coming to these shores before and after World War I also sensed the necessity of organizational life here and dedicated themselves to carry on and keep alive the centuries' old, rich, cultural heritage and contribute it proudly to the cultural treasures of America and Canada. They felt it their moral obligation to aid the outsretched hands of their sisters across the ocean and devoted themselves to public work in various institutions—charitable, economic, educational and recreational. Through their organizational life, they have been able to furnish a medium of promoting and stimulating the advancement of education, improvement of social, economic and health conditions, encouragement, understanding and acceptance of civic resonsibility, cultivation and maintenance of a spirit of friendliness and helpfulness. They ardently helped the Ukrainian Mother who strives to convey to her child its responsibilities of being of Ukrainian origin by endeavoring to raise that child to be a good citizen of his country, as well as by teaching him to know the country of his forefathers.

З ЮВІЛЕЙНОГО БЕНКЕТУ

З ліва до права: Павлина Різник, головна бесідниця, Василь Гультай, Марія Гультай, Степанія Савчук приймає квіти від Софії Проців, Анна Вах.

Ukrainian Women, in their organizations, worked feverently to send assistance in funds, food and clothing to victims of war both here and abroad, and to send aid to Ukrainian political prisoners, invalids, orphans, widows and the aged By readily responding to all patriotic appeals, they are doing their share in supporting the liberation movement.

Publications by Ukrainian Women of books, journals, pamphlets, literature, in both the Ukrainian and English languages, hove done their part in acquainting the rest of the world with Ukraine and the righteousness of her cause. These publications have popularized the Ukrainian Woman and have instilled confidence in her future.

Ukrainian Women of the Free World are organized through their national organizations into one universal federation, formed in 1948 under the name: **"The World Federation of Ukrainian Women's Organizations (SFUZO)"** headed by Madame Olena Kysilewska of Canada.

The Federation has been represented by our delegates at the Congress of the "World Movement of Mothers" in Bonn, Germany and in Brussels, Belgium. The acute children's problems which existed in Europe was presented to the women's organizations there, and they took upon themselves the noble obligation of forwarding regular support to children's nurseries and schools besides supplying them with food and clothing.

The World Federation of Women's Organizations was represented at the Conference of the International Council of Women at Helsinki, Finland last year, by Olena Lototska, its vice-president, where a great deal of time and discussion was given to the topic of Ukraine.

Women of Ukrainian descent in the free world, possessing the liberty and freedom given them by destiny — **each** and **everyone** within their own capability are performing and carrying out their duties through their organizations for the benefit of our compatriots, living or rather existing in far away Ukraine, behind the Iron Curtain, in old age homes, in sanatoriums, ill and helpless, who lack freedom of action and means to struggle for freedom. The unfortunate and the muzzled victims of cruel oppression turn to us,—depending upon us, thrusting upon us obligations and duties, looking up towards us in the **hope** of finding **justice.**

We organized Ukrainian Women cannot fail them.

* * *

З ПРОМОВИ СОТ. БОГДАНА ПАНЧУКА, КЕРІВНИКА УКРАЇНСЬКОГО ВІДДІЛУ РАДІОВИСИЛЬНІ "ГОЛОС КАНАДИ", ВИГОЛОШЕНОЇ В ТРЕТЬОМУ ДНІ ЮВІЛЕЙНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

...Як довго горітиме іскра української національности, так довго головним її носієм буде українська жінка. Це вона дбає про національну свідомість нашого молодого покоління. Зайво говорити про її заслуги з минулому, це кожному повинно бути відоме. Але тепер перед нею велетенське завдання — крім щоденних своїх національних обов'язків, що їх українська жінка повсякчасно виконувала в Канаді, вона мусить додатково напружувати свої сили, щоб заповнити ту порожнечу, що настала в нашому молодому поколінні підчас війни і як один з її наслідків продовжується дальше. Перед війною були садки, хори, школи, пласт. Але в часі війни багато молодих хлопців і дівчат вирвалися зо свойого оточення — перші пішли до війська, другі на роботу до промислових осередків — і через те випали з-під діяння тих виховних установ. А далі, настав такий звичай, чи мода, що коли молодий хлопець чи дівчина одружиться — за п'ять років ми вже не бачимо їх в організації і згодом вони про неї зовсім забувають. Тому конечно протиділати і тут старші мусять давати добрий приклад.

Дуже треба пильнувати переходового віку в молоді, коли вона вже вийшла з "Рідної Школи" і ще не прийшла до МУН. До першої вона вже вважається за стара, а для другої — за молода, і в такий спосіб остає два-три роки порожнечі, в якій ми втрачаємо для національної справи багато нашої молоді. Ніхто не може й не повинен бути більш чуйним на ту небезпеку, як українські жінки.

І ще мусимо вважати, щоб у відношенні до нашої молоді менше руководитися сантиментом, а більше практичністю. Замість пестити дитину, краще старатися добре її зрозуміти й уміти відповісти на всі її запитання, чого не можна сказати про всіх нас старших.

Посилаймо наших дітей до хорів, бо пісня — це душа українського народу. Заправляймо їх до роботи в товариствах, нехай Івась переводить збори ламаною українською мовою, але нехай їх переводить у своїй мові, тоді в нього виробиться прив'язання до свого рідного українського життя.

* * *

З ВСТУПНОГО СЛОВА ОЛЬГИ ЗАЯЦЬ НА ЮВІЛЕЙНОМУ КОНЦЕРТІ 22 ТРАВНЯ 1955

Двадцятьп'ять літ минуло від часу, коли на вільній канадійській землі оснувалися при "Українських Стрілецьких Громадах" жіночі чи дівочі гуртки, що сьогодні творять одну велику організацію під назвою "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб". Творити ці гуртки було доволі трудно, бо люди — в пошукуванні за працею — переносилися з місця на місце і лиш там, де дівчата чи подружжя залишилися на постійно, там власне поставали жіночі гуртки.

Членки їх були наочними свідками боротьби українського народу з його ворогами. Вони бачили, як їхні рідні йшли на ворога з крісом у руках, щоб захищати українську землю, як український стрілець напружував свої сили, щоб прогнати ворога з рідних земель. Тому вони вважали своїм обов'язком нести моральну й матеріяльну допомогу свойому рідному краєві в його боротьбі, що велася далі, хоч і новими способами.

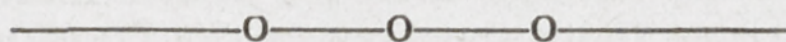
Виконати належно ті важливі завдання, що їх під теперішню пору накладав обов'язок на українську жінку, нести разом з Братніми Організаціями відповідальність за збереження української національности, за розбудову кращого життя української національної спільноти в Канаді, за збереження нового покоління, щоб воно залишилося при українстві, а не пірнуло в чужому морі, за несення матеріяльної допомоги Україні в її боротьбі з ворогами — не було легко. Були це часи безробіття і користаючи з того большевицька аґітація багато лиха накоїла між українцями в Канаді.

Одначе ідейність української жінки в співпраці з Братніми Організаціями перемогла всі перешкоди. Проте, ми здаємо собі справу з того, що наші завдання не скінчилися на дотеперішніх досягненнях. Перед українським жіноцтвом ще довгий шлях важкої, жертвенної праці, обрахованої на довгий віддих. Ця праця мусить іти під кличами: за українську дітвору, за українську молодь, за майбутнє нації!

Довгий шлях життєвої мандрівки пройшли ми, щоб діждатися хвилини ювілейних святкувань ОУК. Дорогі членки! В ім'я любови і служби Батьківщині кличу до Вас усіх і до кожної зокрема: кріпіться силою пророблено̂ї праці, не допускайте до себе зневіри, байдужности, подбайте, щоб доми, які збудували ми власним трудом, не стояли пусті, щоб діти Ваші виростали в рідній традиції, щоб хати Ваші були твердинями рідної культури й звичаїв, щоб у них лунала рідна мова Ваших дітей, внуків і правнуків. Виховуймо дітей у національній гордості, щоб вони виростали на свідомих українців і творчих громадян Канади. Українська жінка не сміє забути про

завдання української матері, інакше все даремне! Даремний наш труд, не знайдемо дороги до Рідної Землі — вона пропаде для наших дітей, для майбутнього покоління, навіть тоді, коли там на рідній землі зацвіте вільне життя. Не вичують наші діти тієї радости, бо матері їх не дали їм української душі. Та цього не буде! Українська жінка на чужині стоїть за захист національних святощів, на сторожі душі своєї дитини.

Нехай же ж під цими гаслами провадить нас Боже Провидіння, хай додасть нам сил у боротьбі за перемогу української правди над духом зла і насильства в боротьбі за волю України!

З ПИСЬМОВИХ ПРИВІТАНЬ, ЩО НАСПІЛИ НА ЮВІЛЕЙНУ КОНФЕРЕНЦІЮ

З КАНЦЕЛЯРІЇ ПРЕМ'ЄРА-МІНІСТРІВ СЕН ЛОРАНА

Dear Mrs. Sawchuk: Ottawa, May 4, 1955.

The Prime Minister has asked me to reply to your letter of April 25th in which you extend to him an invitation to be present at the Jubilee celebration of the Ukrainian Women's Organization taking place in Toronto from May 20th to 22nd.

Mr. St. Laurent wishes it were possible for him to join with you in commemorating your 25th anniversary of the fine work of the Organization in various field. However, during the course of the parliamentary session, he endeavours to limit his out-of-town engagements so as not to interfere with his ministerial and parliamentary duties.

The Prime Minister regrets, therefore, that he is unable to accept your kind invitation but extends to you and to the members of your Organization his congratulations and best wishes on this occasion.

Yours sincerely,

J. S. Cross, Secretary

* * *

ВІД ПРЕМ'ЄРА МІНІСТРІВ ПРОВІНЦІЇ ОНТАРІО, Л. М. ФРОСТА

Dear Mrs. Sawchuk: Toronto, Ontario, May 16, 1955

I wish to thank you most sincerely for your very kind letter of April 25th in which you invite me to be present at your celebration of twenty-five years of intensive effort in carrying out the aims and objects of your organization established in 1930.

You are to be highly commended on the activities in which your organization has engaged and the work it has accomplished in the cultural, educational and organizational fields and I have read with a great deal of interest the statement which accompanied your letter which I now acknowledge.

My movements across the Province under present circumstances take me out of the City for a couple of weeks so unfortunately I shall be away when your National Convention is held. I have, however, taken the liberty of asking my good fiend and colleague in the Legislature, Mr. John Yaremko, Member of the Legislature for Bellwoods, I Connable Drive, Toronto, to represent me and I trust that this will meet with your approval and that he will hear from you in due course.

Meantime, with best wishes.

Sincerely,

Leslie M. Frost

ВІД ЛІДЕРА ПАРЛЯМЕНТАРНОЇ ОПОЗИЦІЇ, ДЖ. ДРЮ

House of Commons
Leader of the Opposition

Ottawa, May 11, 1955

Dear Mrs. Sawchuk:

I very greatly appreciate the invitation to be present at the Jubilee celebration of your organization, but unfortunately, arrangements have already been made which render it impossible for me to be present on the dates mentioned.

I think you know of my intense interest in the maintenance of the cultural traditions of those who trace their ancestry to the Ukraine, and I wish you every success in the splendid work you are doing.

Yours sincerely,

George Drew

* * *

З КАНЦЕЛЯРІЇ ПОСАДНИКА МІСТА ТОРОНТА

May 12, 1955

Dear Mrs. Sawchuk:

I am directed by His Worship the Mayor to acknowledge and express his thanks for the kind invitation extended to Mrs. Philips and himself in your letter of April 25th, to take part in the Jubilee celebrations commemorating 25 years of work by the Ukrainian Women's Organizations of Canada by attending the National Convention at the U. N. F. Community Centre, No. 297 College Street, on Friday, May 20th, at 8:30 p.m., and the Banquet and Ball at the Royal York Hotel on Saturday, May 21st at 7.00 p.m.

As Mayor Phillips will be in New York at that time to attend the United States Conference of Mayors, he regrets very much that it will not be possible for Mrs. Phillips and himself to attend the celebrations. In any event, he extends best wishes for a successful Jubilee.

Yours very truly,

F. C. Hamilton,
Executive Assistant

* * *

ВІД НАЦІОНАЛЬНОЇ ЖІНОЧОЇ РАДИ КАНАДИ

May 4, 1955

Dear Mrs. Sawchuk:

On behalf of Mrs. Turner Bone and the National Council of Women of Canada, I wish to express to you and to your Organization our most cordial greetings on the occasion of your 25th Jubilee Celebration.

I think this is a most fitting time to say how much the National Council of Women values the close association which exists between our two organizations. We are proud of having you with us and most appreciative of the support which you have always given to Council projects.

With all best wishes for a happy Jubilee,

Yours sincerely,

Mrs. L. H. Meng,
Corresponding Secretary

ВІД ПОСЛА Ф. ЗАПЛІТНОГО

Ottawa, May 10, 1955

Dear Mrs. Sawchuk:

Thank you for your letter of May 3rd last and your kind invitation to Mrs. Zaplitny and me on the occasion of the 25th anniversary of your organization.

I am unable to say at the moment whether we will be able to attend but in any event, wish to express my best wishes for a successful celebration and for continued success in your undertakings in the future.

Sincerely yours,

Fred S. Zaplitny,
M. P. for Dauphin

* * *

ВІД ГОЛОВНОЇ УПРАВИ "УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ"

Вельмишановна Пані Савчук!

Висилаємо Вашій Ювілейній Крайовій Конференції щирий привіт. Наші початки були спільні, наша праця впродовж існування обох Організацій — ОУК і УСГ — в Канаді йшла рівнобіжно до одної мети. Тому віримо, що і на дальше будемо успішно спільно працювати і себе взаємно підтримувати для досягнення нашої заповітної мети.

З вояцьким привітом — Слава Україні!

За Головну Управу УСГ:

д-р Ю. Дякунчак, голова М. Селешко, секретар

З ЮВІЛЕЙНОЇ СЕСІЇ

З ліва до права: промовляє голова К. Е. УНО і Б. О., Василь Гультай; у президії: Павлина Різник, делеґатка УЗХ із ЗДА, Степанія Савчук, Софія Проців, Марія Біляк, делеґатка СФУЖО, Анна Вах, Є. Даниляк.

ВІД КРАЙОВОЇ УПРАВИ МУН

Світла Конференціє,
Високоповажані Пані!

Крайова Управа "Молодих Українських Націоналістів Канади" сердечно дякує за запрошення на Вашу Ювілейну Крайову Конференцію з нагоди двадцятьп'ятиліття існування й діяння "Організації Українок Канади" і дуже радо візьме участь у ній через своїх представників.

Ви зібрались, щоб гідно відзначити цю замітну подію — Срібний Ювілей Вашої, а рівночасно нашої Братньої Організації, та заразом поробити підсумки Вашої праці за тих двадцять п'ять років. Ви будете радіти успіхами й турбуватись недоліками, а одночасно будете намічати пляни Вашої дальшої так важної праці та поширення і закріплення Вашої Організації.

То ж бажаємо Вашій Ювілейній Крайовій Конференції повних успіхів у нарадах, постановах і в дальшій праці для розбудови Організації для добра Канади і на славу українського народу.

Прийміть наш братній привіт!

За Крайову Управу МУН:

Володимир Климків, голова

* * *

ВІД "ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ"

Як в інших народів, так і в історії українського народу жінка відограла й відограє передову ролю, чи на чолі держави, чи в письменстві, чи в суспільно-громадській і політичній ділянці, чи в визвольних змаганнях, на полі бою віддаючи жертву крови, а навіть життя.

А вже незрівняною є українська жінка-мати, страдниця, що по-геройськи терпить біль по втраті дітей, які впали й гинуть у боротьбі з окупантами: в підвалах НКВД, на шибеницях, на засланні, від голоду...

Жіноцтво зорганізоване в Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" постійно спішило й спішить зо щедрою допомогою визмольним змаганням українського народу за привернення суверенности Українській Соборній Державі.

В імені Проводу Українських Націоналістів і Організації Українських Націоналістів бажаю з нагоди 25-ої річниці — дальшої творчої праці "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

Слава Україні!

Микола Капустянський
Заступник голови ПУН

* * *

ВІД "УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РАДИ"

"Організація Українок Канади" зовсім заслужено має своєю патронкою одну з героїнь наших визвольних змагань останніх десятиріч. Впродовж своєї двадцятьп'ятирічної діяльности "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" поклала великі заслуги не лише для жіноцтва, але й для українства так у Канаді, як і в Україні, своєю конструктивно-творчою працею в розвитку суспільного життя і жертвенною допомогою визвольним змаганням за привернення суверенности Українській Соборній Державі.

В повному признанні заслуг бажаємо якнайкращих успіхів у перебігу й вислідах Ювілейної Конференції та вітаємо всіх Високоповажаних учасниць,

Слава Україні!

Осип Бойдуник
Голова УНРади

ВІД "ОСЕРЕДКУ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ"

Світла Конференціє!

Головна Дирекція Осередку УКО засилає глибокий і щирий привіт з нагоди Конференції та святкування Вами 25-річчя існування Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб.

Досвід і знання про Вашу віддану, ідейну і непроминальну працю для добра всього українського народу примушує схилити перед Вами голову не тільки друзів, а також і тих, що далекі від Вас світоглядово.

Ви, Достойні Пані, 25 років несли невгасимий світильник у мороці нашої дійсности, що освітлював Ваші лиця з виразом повної посвяти для вибраної Вами ідеї. Ви не тільки іcповідували — Ви творили: вчили любити свій край; були зразками жертвенности для нього духово й матеріяльно; виховували молодь і своїх дітей на гідних громадян; підтримували кожний почин, що був корисний не тільки Вам, а також і всім українцям; Ви клали тверді основи для будучности в Канаді, підтримуючи Вищі Освітні Курси, а потім і створену членами УНО Канади і Братніми Організаціями для добра всього нашого народу установу — Осередок Української Культури й Освіти.

Ви глибоко відчули гасло Осередку: **"Збирати, охороняти і використовувати пам'ятки української культури..."**

Це тільки скромні натяки про Ваші дії впродовж 25-ти років.

Головна Дирекція Осередку тішиться Вашими успіхами, радіє ними разом з Вами і засилає глибокий уклін.

Хай 25-річчя дій піднесе Вас ще вище, заповнить Ваші істоти ще більшою вірою в правду, за яку боремось, а якій ім'я — Україна!

З глибокою до Вас пошаною,

За Головну Дирекцію Осередку:

Проф. Павло Юзик, голова,
Д-р Павло Маценко, секретар,
Тетяна Кошиць, управителька музею, бібліотеки й архіву.

* * *

ВІД РЕДАКЦІЇ "НОВОГО ШЛЯХУ"

Упродовж довгих 25 років Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб і "Новий Шлях" ішли рам'я в рам'я, спільно ділили труди, взаємно підтримували й спомагали себе. Сторінки "Нового Шляху" завжди були до розпорядимости цієї організації, яка гідно, гордо й неперебійно несла прапор української жінки - націоналістки в середовище українського канадійського жіноцтва та вперто й саможертвенно пробивала шлях до національної єдности й співпраці канадійських українців.

Сьогодні ОУК і "Новий Шлях" закінчують 25-річчя своєї діяльности. Вступаємо в нове чвертьсторіччя з незламною вірою, що дальша співпраця й взаємовідносини між ОУК і "Новим Шляхом" будуть ще кращі, дружніші й успішніші.

Спільно з Вами торжественно й радісно святкуємо цей Ваш Ювілей. Разом із Вами радіємо овочами 25-річної праці ОУК, що стала найяснішою зіркою в нашій організаційній констеляції. І разом із Вами молимо Всевишнього благословити Вас на нові, й важкі, але святі національні труди в цьому новому періоді життя ОУК!

Хай буде вічна слава Основоположницям, Піонеркам, Провідницям, Активові і Всьому Членству ОУК! Хай дух української героїні-націоналістки Ольги Басараб далі веде Вас уперед до нових зусиль і нових осягів — на добро й славу України, канадійських українців і Канади!

Михайло Погорецький і Володимир Мартинець, редактори.

ВІД "КОМІТЕТУ УКРАЇНОК КАНАДИ"

Високодостойні й Дорогі Пані!

Сердечно дякую Вам за Ваше запрошення до участи в ювілейнім торжестві з нагоди 25-ліття Вашої вельми заслуженої Організації. Для мене це була б велика честь і приємність бути між Вами, щоб особисто підкреслити на Вашому ювілейному форумі вагу праці, що її Ви виконали впродовж тих 25 років. На жаль, не маю змоги взяти участь особисто, але я певна, що заступниця голови й секретарка Домініяльної Екзекутиви "Комітету Українок Канади", які матимуть змогу бути разом з Вами, зуміють як слід передати мою щиру симпатію для Вашої праці і для Вас усіх персонально.

Велику працю проробила "Організація Українок Канади" за тих 25 років і наше українське життя в Канаді було б сьогодні на багато бідніше, якби тієї праці не було. З великим зворушенням пригадуються мені часи наших спільних зусиль при творенні "Комітету Українок Канади" і визначну ролю, що при цьому виконали поодинокі членки Вашої Організації та "Організація Українок Канади", як цілість.

Ваша патріотична праця й широкий погляд на завдання українського організованого жіноцтва були джерелом надхнення й заохотою для всього українського жіноцтва Канади.

Приміть же, Прошу Вас, від Домініяльної Екзекутиви Комітету Українок Канади і від мене, як її теперішньої голови, щирі й заслужені ґратуляції в дні 25-літнього Ювілейного Збору, а разом з тим сердечні побажання якнайкращих успіхів у Вашій праці на друге чверть сторіччя.

Щасти Вам, Боже!

Марія Дима

* * *

ВІД "КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ"

Президія "Комітету Українців Канади" високо доцінює чвертьсторічну працю "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", що велася нераз у нелегких умовинах, то ж приємно нам ствердити, що Ви своїх позицій не покинули і не перестали трудитися для української справи.

Ваша участь у загально-українському громадському житті на платформі української єдности, що її репрезентує "Комітет Українців Канади", завжди була конструктивна. Ви ніколи не відмовлялися від своїх обов'язків, а в останніх роках Ваша Організація дала велику фінансову допомогу "Фондові Допомоги Українців Канади" для українських шкіл і дитячих садків в Європі.

Сердечно дякуємо Вам за всі Ваші труди і за Ваш жертвенний патріотизм і бажаємо Вам великих успіхів у наступному 25-літті Вашої корисної праці.

Щасти Вам, Боже!

Володимир Кохан, Екзекутивний директор

* * *

ВІД АПОСТОЛЬСЬКОГО ЕКЗАРХАТУ СХІДНЬОЇ КАНАДИ

З нагоди Ювілейної Конференції "Організації Українок Канади" в 25-ліття її існування й національно-культурної праці для посилення добробуту в українських родинах, а також виховання морально здорового українського покоління, шлемо вислови наших щирих побажань.

Нехай Вселаскавий Господь благословить Ваші конференційні наради й успіхи в Вашій майбутній праці, а дух згоди й любови нехай скріпляє членок Організації на силах і помножує Вашу корисну працю.

Здоровимо Вас у Христі Господі.

✠ Ізидор

ВІД "ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ" (ОДВУ) В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

Центральна Управа ОДВУ сердечно вітає Ювілейну Конференцію "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і бажає найкращих успіхів у її працях. Нехай зове Вас сонце волі України, а дороговказом хай буде для Вас і надалі щедра допомога українським визвольним змаганням, а кличем **"Україна понад усе!"**

Особистий привіт від нашої Організації зложить Ювілейному З'їздові ВП. пані Павлина Різник.

Щасти Вам, Боже, у всіх ділах і плодотворних задумах!

Слава Україні! Слава Америці!

В. Різник, заступник голови,
д-р В. Михайлів, секретар.

* * *

ВІД НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА

Відомо українській громаді на чужині, що Ваша невпинна праця, попри материнські й родинні обов'язки, проходила з упертістю невтомних, енергійних робітниць на національній ниві. Ваша участь у культурно-освітньому розвитку української громади в Канаді, в церковних організаціях, у культурних і наукових інституціях на педагогічно-виховному відтинку, в харитативно-допомоговій акції виявляли завжди Вашу ідейність і жертвенність та намагання висвітлювати перед не надто щирим для нашої правди світом положення нашого Рідного Краю в його непосильних змаганнях до визволення.

Праця Ваша була наскрізь жертвенна, зо щирого серця, безкорисна і в повній свідомості своїх моральних зобов'язань супроти свого народу й розп'ятої в неволі Батьківщини.

За це Вам наше найщиріше признання.

Щасти Вам, Боже, у дальшій праці!

Проф. д-р Є. Вертипорох, Торонто, Онт.

* * *

ВІД ПРОВІНЦІЙНОЇ ЕКЗЕКУТИВИ ЗАХІДНЬОЇ КАНАДИ

Шановні Пані!

В імені Провінційної Екзекутиви УНО Західньої Канади, як також Філії УНО в Саскатуні маю велику честь і приємність вітати дорогих делеґаток та всіх учасниць Ювілейної Конференції ОУК.

Все членство УНО Західньої Канади глибоко оцінює розмір і велич жертвенної відданої праці, яку "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб", наша Братня Організація, вложила в розбудову так наших Братніх Організацій і всього канадійського українства з одного боку, як теж у несенні матеріяльної й моральної помочі українській визвольній справі...

Передаючи Вам щирий привіт, ми віримо, що Ваша Ювілейна Конференція буде наріжним каменем для нового, ще світлішого етапу Вашої невтомної праці. Сподіємось також, що рішення, які Ви приймете на своїх нарадах, не випливатимуть лише з потреб сьогоднішнього дня, але матимуть на увазі далекосягле і то в першу чергу близьке й далеке майбутнє Вашої заслуженої Організації, щоб забезпечити її молодими кадрами відданих та ідейних діячок.

Щасти Вам, Боже! Слава Україні!

За Провінційну Екзекутиву УНО Західньої Канади і за Управу Філії УНО в Саскатуні,

Д-р Степан Дершко

ВІД ЦЕНТРАЛІ "СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ"

Мені припала надзвичайна честь передати Вам привіт від Централі "Союзу Українок Канади" на це велике Ваше свято.

Голова Централі СУК, п-і К. Міськів, що саме цього тижня брала участь у З'їзді Національної Жіночої Ради в Саскатуні і тому не могла особисто прибути на Ваш Ювілей, доручила мені сповнити цю функцію.

Чверть століття праці на громадській ниві — на службі народу і його визвольних змагань, на сторожі його культури, національних святощів і надбань — це все творить для Вас сьогодні велике свято.

Ми, що відбули свій 25-літній ювілей 1952 року, вповні відчуваємо Вашу радість і від "Союзу Українок Канади", першої жіночої організації в Канаді, передаємо Вам щирий і сердечний привіт і бажаємо ще більше успіхів у другому чвертьстолітті.

А. Орищак

* * *

ВІД ДІЄЦЕЗАЛЬНОЇ УПРАВИ "ЛІҐИ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ ЖІНОК" СХІДНЬОЇ КАНАДИ

Великою приємністю є для мене скласти подяку Управі "Організації Українок Канади" за ласкаве запрошення мене на відзначення 25-літнього Ювілею так поважної установи. Впевняю Світлу Конференцію, що серед Вас я почуваюся цілковито вдома не лише як донька того самого народу, але й тому, що наші організації є органічно споріднені. Багато членок ЛУКЖ є членками ОУК, чи навпаки...

Досвід переконав мене, що між "Організацією Українок Канади ім. Ольги Басараб" і "Ліґою Українських Католицьких Жінок Канади" є збудований тривалий сталево-бетоновий міст постійної виміни думок напрямків і подібних цілей.

Організація, яку маю шану тут заступати, не є створена для конкуренції з "Організацією Українок Канади", як і Ваша установа не є на перешкоді "Ліґи Українських Католицьких Жінок Канади". По мойому розумінню, обидві організації себе взаємно доповняють на необмеженому полі завдань української нації. Мій привіт від імені Дієцезальної Управи ЛУКЖ Східньої Канади є справді сестринний, а побажання щирі.

Ґратулюємо за осягнення! Боже щасти Вам у дальшу путь!

Катерина Кравс, голова

* * *

ВІД МАРІЇ ҐУЛЯЙ, КОЛИШНЬОЇ ДОВГОЛІТНЬОЇ ГОЛОВИ ЦУ ОУК

Світла Конференціє!

З нагоди Ювілейної Конференції ОУК прошу прийняти гарячі побажання повних успіхів у Ваших нарадах.

Хай Ваші рішення і дальша праця причиняться до здійснення основних бажань українського народу — Волі України!

Марія Ґуляй

* * *

ВІД АННИ ТАРНОВЕЦЬКОЇ, КОЛИШНЬОЇ ДОВГОЛІТНЬОЇ ГОЛОВИ ЦУ ОУК

Дуже жалію, що не можу бути присутня на цій важливій двадцятьп'ятилітній Ювілейній Конференції. Сподіваюся, що Ваші пляни й постанови причиняться до постійного зростання Організацій та до здійснення цілей і ідеалів, що їх ставить перед собою наша Організація.

Мої сердечні привітання і найщиріші побажання в усіх Ваших намірах!

Анна Тарновецька

ВІД Д-РА Т. К. ПАВЛИЧЕНКА, ЧОЛОВІКА ПЕРШОЇ І ДОВГОЛІТНЬОЇ ГОЛОВИ ЦУ ОУК ТА ЇХНІХ ДОЧОК

Двадцять п'ять літ "Організація Українок Канади" сріблом мережала свої діла. Ми певні, що цей взір буде ще більш імпозантний, коли буде тканий золотом впродовж найближчих двадцятип'яти років.

Павличенки — Тиміш, Люся, Лярисса, Надя

* * *

ВІД ІНЖ. ДМИТРА АНДРІЄВСЬКОГО З ЄВРОПИ, ЧЛЕНА ВИКОННОГО ОРГАНУ УНРАДИ

Хвальна Президіє!

Прошу ласкаво вітати від мене Конференцію і побажати їй успішної праці, а цілій Організації довгих років плідної діяльности.

Розворушуючи мої спогади з об'їздки Канади, я з найбільшою приємністю згадую мої стрічі з українськими жінками. В Канаді я зайвий раз побачив наочно, що доки українська жінка лишатиметься сама собою, доти український народ зберігатиме свої питоменности в краю і на чужині.

Слава українській матері, дружині і подрузі, що вона зберегла і в Канаді ті цінності, які винесла зо старого краю й дістала в спадку від батьків!

Щиро відданий і з глибокою пошаною,

Ваш

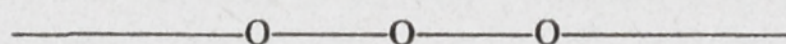
Дмитро Андрієвський

Крім наведених було відчитано багато письмових і телеграфічних привітів, надісланих від інших центральних установ і місцевих організацій та особисті побажання від політичних, громадських і культурних діячів і діячок. Між іншими прислали свої привіти: Організація Державного Відродження України — Обласна Управа в Детройті, Відділи "Українського Золотого Хреста" Детройту, Гемтремк і Рочестер, Філії "Українського Національного Об'єднання Канади" з Ванкувер, Веланд, Вінніпеґ, Гемилтон, Лиминґтон, Лондон, Монтреал, Саскатун, Ст. Кетеринс, Тиминс, Торонто і Західнє Торонто, Відділи "Української Стрілецької Громади" з Едмонтону, Монтреалу й Торонто, Відділ "Комітету Українок Канади" з Торонто, "Ліґа Українських Католицьких Жінок" зо Східнього Торонто, "Сестрицтво при парохії Матері Божої Безнастанної Помочі" в Торонто, Український жіночий хор "Арфа" в Торонто, редакція "Нашої Держави" з Торонто, Відділи ОУК, що не були заступлені делеґатками на Ювілейній Конференції.

Особисті побажання прислали такі особи: Галя Гаврилюк, Калина Гладун, Олена Кисілевська, Ірена Книш, Олена Лотоцька, Марія Мудрик, Емілія Остапчук, Ірина Павликовська, о. канонік Петро Каменецький, о. Гр. Шавель Ч.Н.І., д-р Павло Маценко, Тетяна Кошиць, Гриць Тарасюк, Михайло Пащин з дружиною... Не стало б місця, щоб їх усіх вирахувати.

Усні привітання зложили Ювілейній Конференції перш усього присутні представниці Відділів ОУК, представники Філій УНО, Відділів УСГ і МУН, а крім того: Фиргирст і Рош — від "Національної Жіночої Ради Канади", Нелі Тенант від місцевої Жіночої Ради, Марія Біляк — від "Світової Федерації Українських Жіночих Організацій", Павлина Різник — від "Українського Золотого Хре-

ста", ОДВУ й МУН в ЗДА, Василь Гультай — від Крайової Екзекутиви УНО, п-і Онуфрик — від Центральної Управи "Союзу Українок Америки", радна Робінсон і контрольор міста Рой Беліє — від Міської Ради Торонта, посол Іван Яремко — від прем'єра уряду провінції Онтаріо, Фроста, Кекилія Паліїв — від Крайової Пластової Старшини, сот. Богдан Панчук — від українського відділу "Голосу Канади", Остапчук — від Відділу "Комітету Українок Канади" в Торонто, Янішевська — від "Союзу Українок" в Торонто, Степан Теребуш — від "Української Стрілецької Громади" в Торонто, інж. Михайло Селешко і майор Йосип Винницький — від Головної Управи УСГ, Козловський — від Відділу "Комітету Українців Канади" в Торонто, Богдан Зорич — від Відділу Українського Народного Союзу" в Торонто, проф. Степан Паладійчук — від Провінційної Екзекутиви УНО Сходу Канади, Кукісева — від Відділу "Українського Золотого Хреста" в Клівленд і від Молодечих Відділів ОУК — Степанія Маценко.

РЕЗОЛЮЦІЇ ЮВІЛЕЙНОЇ КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК 20 - 22 ТРАВНЯ 1955

1. Ювілейна Конференція Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб із великим пієтизмом згадує всіх тих, що поклали своє життя в боротьбі за самостійність українського народу, зокрема жінок героїнь і мучениць та в найвищій пошані клонить голови перед їх посвятою та відданістю визвольній ідеї.

2. ЮКК шле щире привітання сестрам і братам на рідних землях, що в умовинах жахливого московського терору зберегли у своїх серцях ідеал незалежної української держави та непохитно борються проти насилля червоної Москви.

3. В переконанні, що великі завдання української спільноти у вільному світі можуть бути належно виконані тільки спільними силами, ЮКК ОУК взиває українське жіноцтво до об'єднаної посиленої дії на всіх відтинках громадського життя.

4. ЮКК стверджує, що як під цю пору, так впродовж 25 літ і надалі Організація Українок Канади вважає своїм найвищим національним ідеалом вільну і соборну українську державу на українських етнографічних землях, а працю, що веде до осягнення того ідеалу, своїм святим обов'язком.

5. ЮКК ОУК вітає Українську Національну Раду як виразника української державности поза межами України.

6. ЮКК ОУК заявляє, що Організація Українок Канади як у минулому, впродовж 25 років, так і надалі визнає ті самі ідеологічні засади, що УНО і Братні Організації.

7. ЮКК підкреслює, що Організація Українок Канади вважає своїм обов'язком працювати для добра Канади та вкладати в розбудову її життя, що формується зо здобутків різних національностей, цінності тисячолітньої високої української культури.

8. ЮКК ОУК з нагоди свого 25-літнього ювілею вітає Відділи ОУК і їх членство, зокрема основоположниць і піонерок організації та бажає їм витривалости й сили до дальшої жертвенної праці для добра Канади й України.

9. ЮКК ОУК закликає всі свої Відділи до дальшої дружньої співпраці з Українським Національним Об'єднанням та Братніми Організаціями — Українською Стрілецькою Громадою і Молодими Українськими Націоналістами.

10. ЮКК ОУК вважає одною з найважніших проблем теперішнього часу справу виховання молодого покоління і тому доручає новообраній Центральній Управі присвятити цій ділянці якнайбільше уваги.

11. ЮКК ОУК взиває Відділи ОУК посилити збіркову акцію на Український Золотий Хрест та Визвольний Фонд і далі продовжувати допомогову акцію українським школам, дитячим садкам і потребуючим залишенцям в Европі.

12. ЮКК ОУК взиває своє членство і загал українського жіноцтва підтримати всесторонньо єдиний жіночий журнал у Канаді, "Жіночий Світ".

13. ЮКК ОУК доручає своїм Відділам піти назустріч "Осередкові Української Культури й Освіти", зокрема збагачуючи його музейні збірки народнього мистецтва і пам'яток української давнини.

14. ЮКК ОУК підкреслює своє дружнє відношення з Українським Золотим Хрестом в Америці, Комітетом Українок Канди та Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій, у склад якої входить від початку постання СФУЖО.

15. ЮКК ОУК висловлює признання нашим послам до парляменту, пп. Дікурові і Заплітному за їхню гідну поставу в оттавському парляменті у справі визнання України окремою країною, звідки походять новоприбулі до Канади українці.

* * *

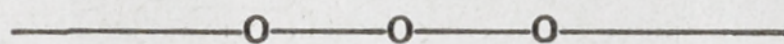
СИНІЙ ПРАПОР З ЗОЛОТИМИ КОЛОСКАМИ

(З репортажу Анатоля Курдидика в "Українському Робітнику" ч. 21, з дати 26 травня 1955, Торонто, про Ювілейну Конференцію ОУК).

...Перед "Організацією Українок Канади" чергові роки твердої, муравлиної і непомітної праці, але на основі досвіду та осягів конференції ми за вислід її спокійні. "Не для себе, а для всіх!" — сказала в один момент конференції голова пані Савчук і мабуть краще не можна схопити суть праці тієї нашої найповажнішої жіночої організації в Канаді.

На закінчення нашого далеко неповного, — зумовленого браком місця і людською недосконалістю — звіту, хочемо відмітити ще одну цікаву її сторінку:

На ніякій з подібних конференцій не бачили ми доказів на такі добрі зв'язки з англомовним світом, як ті, що їх має ОУК. Усі дні конференції асистували їй представниці Національної Жіночої Ради Канади, пані Фиргирст та пані Раш, майже ввесь час на залі нарад були секретар сенатора Робака, контрольор міста Белієя з дружиною, алдерман пані Робертсон і ряд інших видатних англійців і англійок, не згадуючи вже про тих, що сиділи між публікою. Були теж кореспонденти англомовної преси і згадки в цій пресі. Чи і на відтинку цих зв'язків жінки мали б нас дистансувати?

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА І КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ

ВИБРАНІ НА ЮВІЛЕЙНІЙ КРАЙОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В МІСТІ ТОРОНТО В ТРАВНІ, 1955 Р.

ЄВГЕНІЯ СИТНИК
І. заступниця голови
Вінніпеґ

СТЕПАНІЯ САВЧУК
голова
Торонто

ЮЛІЯ К. ЯВОРСЬКА
2. заступниця голови
Виндсор

ІРИНА СУХОВЕРСЬКА
3. заступниця голови
Едмонтон

ЯРОСЛАВА ЗОРИЧ
секретарка
Торонто

ГАННА МАЗУРЕНКО
секретарка в англ. мові
Торонто

ЄЛИСАВЕТА ДАНИЛЯК
скарбничка
Зах. Торонто

СОФІЯ ПРОЦІВ
членка Управи
Торонто

ОЛЬГА ЗАЯЦЬ
організаційна реф.
Торонто

СТЕФАНІЯ БУБНЮК
пресова реф.
Вінніпеґ

АННА КУРИЛІВ
допомогова реф.
Содбури

АННА ВАХ
реф. молоді
Вінніпеґ

ОЛЕНА ЗАЛІЗНЯК
голова Контр. Комісії
Монтреал

МАРІЯ ДУНЕЦЬ
членка Контр. Комісії
Торонто

ІРИНА ДЯЧУН
членка Контр. Комісії
Монтреал

АННА ГНАТЮК
членка Контр. Комісії
Саскатун

АННА ОЛЬХОВА
членка Контр. Комісії
Гемилтон

Бракує світлина Ярослави Ребрик, культ.-осв. реф. Гл. список Ц. У. на стор. 463.

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОУК В РОКАХ 1950 - 1951.

З ліва до права: Анна Тарновецька (бувша глова), Євгечія Ситник (секретарка), Ольга Стебницька (голова), Ольга Семака (скарбничка), Євдокія Стахова (культурно-освітня референтка); за ними: Марія Маґера (голова Контр. Ком.), Анна Вах (1-ша заступниця голови). Повний склад Центральної Управи в списку на стор. 462.

VIII.

Минуле й сьогочасне

АНАСТАСІЯ ПАВЛИЧЕНКО

ЯК МИ ПОЧИНАЛИ Й ПРАЦЮВАЛИ В "ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ"

Широке це завдання — писати про "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб". Є до того багато матеріялів, а ще більше спогадів і перших вражень і, власне, варто б написати цілу й докладну історію тієї Організації, що своїм світоглядом, напрямком і змістом праці та розумінням обов'язків української жінки виразно різниться від усіх інших жіночих організацій у Канаді.

Моє теперішнє завдання має обмежуватись до особистих думок і спогадів головно з того періоду, коли, будучи на чолі Організації, мені разом з багатьома іншими піонерками цього руху і співпрацівницями в Центральній Управі доводилося ті початки робити, думати і клопотатися, а тому й пам'ятати про все, що в'яжеться з тими початками. Наприклад, багато уваги ми присвятили таким питанням: чи потрібно ще одної жіночої організації, коли вже були вони при українських Церквах? А як потрібно, то чому і якою вона має бути не тільки з боку ідейно-духового, але й організаційного?

Як сьогодні пригадую собі то заклопотані то захоплені обличчя багатьох з тих, що особливо цікавилися і багато причинилися до оформлення нашої Організації з її Центральною Управою на чолі.

Пишучи такі спомини, впадаємо в небезпеку дивитися на події давнього часу поглядами теперішности. Та читачеві й історикові безсумніву цікавіше бачити картину в тому світлі, що спадало на неї в часи її ставання і тому я спробую хоч частинно в той спосіб її відслонити.

Не було особливої трудности вирішувати питання, чи потрібна була жіноча націоналістична організація в ті часи, бо фактично такі жіночі гуртки вже самі поставали від 1928 року. Їх треба було лише узгіднити, організувати нові і давати їм напрям праці.

ОУК постала тому, що назріли нові завдання для української жінки — завдання української націоналістки. Коло її інтересів і обов'яз-

ків виходило поза рамки народних танків, строїв, звичаїв, праці при парохіях, цебто того, що тоді загально означувалося терміном "народня робота". Була потреба включитися жінці до визвольної боротьби хочби в формі активної допомоги тим, що її фактично вели. Треба було цікавитись і справами політичними й загально-національними і загально-культурними. Ці причини і привели до створення ОУК.

Стояло перед нами окреме питання: яку дати назву Організації. Як завжди, були голоси за якоюсь імпонуючою назвою, але були й інші. Вони казали: на папері може назва імпонувати, але в житті імпонує лише праця. Добра праця окрасить і скромну назву, але мізерна праця обнизить і зруйнує імпонуючу назву, як іржа руйнує блискучо викінчену поверхню металю. Скромна назва й імпозантна праця самі родять пошану. Ця остання думка перемогла, бо всі дійсно хотіли справи, а не слави, і були певні, що і найскромнішу назву зможуть виповнити добрим змістом. Пригадую собі, як підчас дискусії над тією справою, дуже ділової й поважної, одна з нас встала і напів жартом запитала:

— Та ж ми закладаємо **організацію?**

— Так, — відповіли всі.

— Та ж це організація **українок?**

— Так, — весело всі потакнули.

— А ми ж українки **Канади?**

— Так, — знову була згідна відповідь.

— Отже й маємо — "Організація Українок Канади".

І так постала назва ОУК.

Щодо напрямку Організації, то він був готовим у наших серцях ще до її оформлення. Він випливав сам собою з нашого націоналістичного світогляду, він також відбивався і в праці тих місцевих жіночих гуртків, що почали поставати ще при УСГ і які становили основу ОУК. Ці гуртки звичайно мали за свою патронку Ольгу Басараб і ми вважали, що годі собі бажати кращого символу наших думок і намірів. Тому й ціла ОУК прийняла патронат цієї великої патріотки-героїні.

Над тими справами велися нераз довгі дискусії, обмінювалися ми думками в розмовах і в листуваннях і в цю збірну нашу роботу вкладали свою частку українки з різних околиць Канади. Виразно мені стоять перед очима Степанія Бубнюк, Анна Зелена, Марія Ґуляй, Анастасія Божок, Марія Романів, Емілія Погорецька, Марія Григорович — з Саскатуну, Софія Романюк, Теофіля Іванців, Катерина Дуда з Едмонтону, Ольга Корпусь з Реджайни, Євгенія Ситник з Вінніпеґу, Степанія Савчук з Торонто і Рожа Ковальська з Монтреалу. Це ті перші, що клали основи під велику Організацію, щоб лиш цих кілька імен згадати, а їх було багато більше.

Пригадую, якою радістю був нам кожен черговий звіт про зріст членства, помноження Відділів, кипучу працю на місцях. Але найбільш характерною рисою нашої Організації за цей минулий час було те, що вона ніколи не стояла на місці, не закуклювалася. Рік від року вона поширювала базу своєї праці, росла не тільки фізично допливом членства і нових Відділів, вона стало росла духово. Я не сумніваюся, що причиною тієї невичерпаної свіжости думок і чинів був факт, що

в ОУК зібралися жінки обох українських Церков, з усіх українських земель. Яка б справа не виникла, мала вона в нас своїх "експертів" з усіх територій, з різних Церков, з різних суспільних прошарків. Були і є в нас представниці найстаршої, середньої й найновішої еміґрації. І звести всіх цих людей до одного світогляду та способу думання й поведінки в громадському житті — не було і не є легка справа. Одначе сила любови до свого народу й культури, прагнення всіх до волі значно облегчували нам ту працю.

Як же ж могли ми це зробити? Для того виробилася в нас методика праці різними способами, а серед них у початках наперед висувалася духова зброя культурної праці. Культурно-освітні вечорі, курси, спільне читання, бібліотеки — це була перша важна праця ОУК для свого членства і ширшої суспільности. В цих культурно-освітніх годинах, в різних організаційних імпрезах і на товариських сходинах переводилось те духове узгіднення, якого всі так потребували.

Я не хочу подавати тут перегляду тих ділянок праці, що їх розгорнула перед собою ОУК, і вилічувати всі її досягнення. Це виходило б поза вузькі рямці мого спогаду. Я хотіла б тільки відтворити цей творчий патос у перших членок ОУК, що не давав їм спокою і не дозволяв задовольнятися вже зробленим, заставляв їх усе далі й далі іти назустріч вимогам часу, все більше й більше праці вимагати і від себе самих і від інших українських жінок, все сильніше й ґуґіше в'язати Організацію в передовий загін українського жіноцтва в Канаді.

На початках нашої Організації, а пізніше і при започатковуванні кожної нової ділянки праці, нераз обгортали нас глибокі сумніви. Хто був коли від них вільний? Нас мучила думка, чи вистане сил? Чи відізветься і зрозуміє нас громадськість? Все те нас турбувало і ми напружувалися в підрахунках наших власних сил, а особливо ще більших, хоч необлічених, духових і матеріяльних сил нашої громадськости. Але ми вірили і в себе і в нашу суспільність. З надзвичайною обережністю і толерантністю до інших, а з повною вірою і з посвятою до діла ми бралися за нього і на загал завжди доводили до успішного поступу й завершення.

Тепер, оглядаючи пройдений шлях за минулі довгі роки, перевір'яючи ті основні правди, що їх ми тоді визнали за свої дороговкази, я хіба могла б сказати, що наші первісні правди й основи ще не вичерпані. Вони лишають багато можливостей далі поширювати й удосконалювати працю. В своїх тодішніх задумах чужою нам була вузькоглядність. Ми мали велику любов до тих, хто був з нами або коло нас, та водночас ми мали велике вирозуміння і терпеливість до тих, хто був проти нас.

І Бог допомагав нам усвідомлювати кожночасні нові завдання і благословив нашу працю.

Коли б мені довелося на черговій Ювілейній Конференції ще раз говорити про наші цілі й завдання, ледве чи багато треба було б мені основно нового додавати до тих, що супроводжали нас у довголітній праці досі і що їх мала я честь викладати на нашій першій Крайовій Конференції в Саскатуні перед двадцяти роками*).

---

*) Спогад цей зладила покійна авторка для проєктованого альманаху у 20-річчя ОУК.

ГАЛИНА ДЕРШКО

НЕПОГАСНА В ПАМ'ЯТІ ПОСТАТЬ

(Спогад про Анастасію Павличенко)

Кажуть, що час, як вода, зносить усе, тільки твердого каміння не знесе. Є люди і спомини, що їх час теж не затирає, навпаки, він вилучує їх з-поміж інших людей і спогадів, очищує їх з менш значних подібностей і як вода камінь — залишає їх чистішими й виразнішими.

Такі думки надходять до мене, скільки разів згадаю про покійну нашу членку і довголітню голову — Анастасію Павличенко.

Ми знали її живою, любили, як нашу приятельку, шанували, як організаційну діячку і нашу духову провідницю. В постійних особистих і громадських зустрічах ми не мали особливої потреби і навіть причини до підведення якогось білянсу її моральної ваги для нас самих, а тим більше для цілої "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб". Вона була ще молода, ніхто й не думав про таку скору і таку трагічно неждану розлуку.

Минає час, а її образ, праця і значення з кожним роком стають ясніші і зрозуміліші, її постать, вилучена з щоденного оточення і його клопотів, все вище підноситься в сферу вічного життя ідей і нам визначує місце її, як людини й громадянки на приклад для нас самих.

Сім років минуло, як я вперше пізнала Анастасію Павличенко. Це сталося того самого дня, коли ми приїхали до незнаного нам Саскатуну. Ще в Торонто чули ми про родину Павличенків, як відомих громадян Канади, так ми й готовилися до зустрічі з ними. З нашого готелю мій чоловік потелефонував до д-ра Павличенка і дістав відповідь, що зараз до нас прийдуть.

— Ну, що ж, і як він говорив? — спиталася я Степана, мого чоловіка.

— Говорив гарно, поважно — відповів Степан.

З цього "поважно" ми потім стали жартувати. Я казала до Степана:

— Мабуть поважні люди, за поважний час поважно прийдуть, поважно поговорять і поважно вийдуть.

Поки ми так перекидалися словами, хтось застукав у двері. Я відчинила й побачила в дверях ще молоду, гарної постави жінку з такою теплою і всепокорюючою усмішкою, що я, забувши про всі жарти і без жодної церемонії ввела її до кімнати. За нею вже Степан запрошував д-ра Павличенка.

— Чую, що ви приїхали лікувати волів на преріях, — звернувся д-р Павличенко до Степана, натякаючи на те, що вже щось знає про нього, як про ветеринарного лікаря.

У. Самчук, А. Павличенко, д-р Т. Павличенко (перед хатою Павличенків у Саскатуні).

— Та чув, що тут українські круторогі часом хворіють і не завжди спішаться виздоровлювати на ваших степах — відповів Степан.

Так перекинувшися кількома жартами, д-р Павличенко і Степан засіли під вікном до якоїсь "поважнішої політики"", а я засипала його дружину питаннями про Саскатун: які тут люди, підсоння, чи є тут хто з наших нових "китайців". На все давала вона ввічливі й цікаві відповіді.

Українців тут багато. Всі роблять щось добре. Підсоння гостре, але здорове. Та найцікавіші були її завваги про тих моїх "китайців", і про те я ніколи не забуду.

— Є тут новоприбулих досить. Є добрі, є й такі собі люди. Та ми не глядимо на них, як на "новоприбулих". Дивимося на них, як на українців, хочемо бачити в них порядних людей і добрих працівників. Коли людина не має тих прикмет, то чи вона "новоприбула" чи "староприбула", чи роджена в Канаді — з неї ніхто ні радости ні користи не має, навіть, як вона опатентована інженерством, маґістерством, докторством чи заслугами в минулому. Живемо в Канаді і мусимо робити те і так, що і як в цих умовах можливе. Вам також раджу дружити і співпрацювати з тими, хто хоче й уміє працювати, не зважаючи на те, коли хто прибув до Канади. Всі ж ми в Канаді тепер і всі або вже є або скоро будемо її громадяни. Життя тут добре, а праці більше ніж працівників.

Ця наша перша зустріч тривала майже три години. А збігали вони так легко й непомітно... За ввесь час я не почула ні слова нарікання на оточення й людей. Вона мала таку тривку віру в кращі сторони людини і тим вона якось виключно різнилася від багатьох інших діячок, що так часто в першій мірі підкреслюють труднощі й неґативи оточення.

Потім наші гості запросили нас до себе і ми цілий вечір провели в цеї милої й цікавої родини. Три донечки — всі школярки — Люся, Лярисса і Надя, услуговували при вечері, а потім щебетали як милі пташенята. Кожна з доньок добре говорила українською мовою, хоч часом було в них помітно трудність обминати англійські вислови. Всі ці троє милих дітей вирізані різно, але на дуже добрі зразки. Тепер —

Люся відкрила власну балетну школу в Саскатуні, Лярисса студіює малярське мистецтво в Торонто, а Надя закінчила середню школу і теж береться за дальші студії. Покійна їх мати з гордістю може глядіти на своїх дітей з того світу...

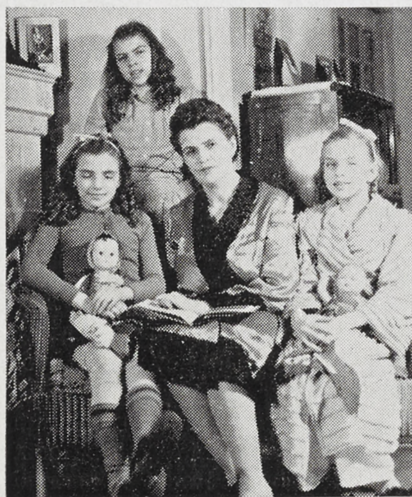
Того вечора ми багато говорили про жіночі організації в Канаді. Що мене особливо вразило, це те вирозуміння в її відношенні до інших жіночих організацій, до яких вона не належала. Як одна з основоположниць і довголітня голова Організації ОУК, вона завжди знаходила прихильне слово для інших жіночих Товариств.

— Чому ж ви тоді потребували засновувати ОУК? — запиталася я в пані Павличенко майже з визовом.

— Зовсім слушне питання — відповіла вона — часто ставлять його нам і ті жіночі організації, що про них говоримо. А ми відповідаємо так, як думаємо. Ви робили і робите переважно церковну роботу. Ця робота потрібна і добра, даємо за неї признання. Але українська справа не вміщується і не вичерпується лише тими обов'язками. Коли б ці жіночі організації робили те, що робили їхні патронки — Ольга Кобилянська, Леся Українка та інші — тоді мабуть ОУК не постала б. Одначе дійсність інша. І саме ця дійсність, разом з пекучою потребою підкреслення важности загально-українських, об'єднуючих і дисциплінуючих ідей і справ ставили потребу заіснування ОУК, як національної конечности в Канаді. Ідеї націоналізму, як рушійної сили народів, дуже сильно виявилися по першій світовій війні. Скрізь націоналізм — основа дій і дійсна сила в европейських і в азійських народів та в їхніх стосунках до сусідів. Чи може українська нація занедбувати цю силу і займатися виключно церковними справами і спорами?

Ми, українські жінки в Канаді — продовжувала пані Павличенко — подивляємо приклад відважної жінки Ольги Басараб і кажемо — ні! А сказавши "ні" — ми мусіли виповнити це "ні" тим змістом, якого ми не добачали і не знаходили в існуючих українських жіночих організаціях Канади. ОУК ці прогалини виповнила.

Ми не проти церков. Навпаки, ми церкви підтримуємо, та водночас підтримуємо і визвольну боротьбу, дбаємо про політичних в'язнів, інвалідів визвольних змагань, вдів по діячах, що життя своє склали за волю нації. Ми поклали основи "Українського Золотого Хреста", дали початки дитячим садочкам, позасновували "Рідні Школи", перевиховуємо наше членство не лише на національно але й на політично свідомих матерів родин. Ми узгіднюємо наші обов'язки громадян Канади, яку шануємо і цінимо, з працею для України, яку любимо. Оцю другу половину програми нашої праці інші жіночі організації в більшості ви-

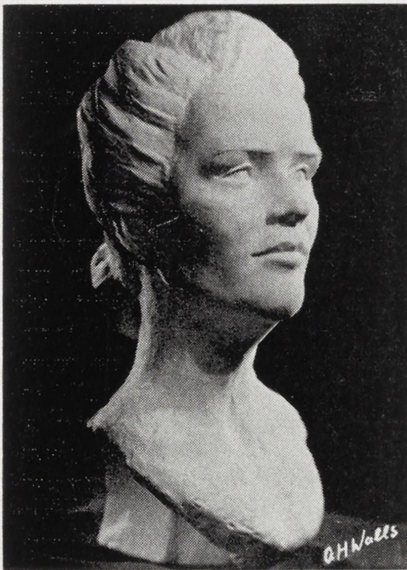

Анастасія Павличенко та її донечки: Люся, Лярисса й Надя.

Анастасія Ґрещук-Павличенко (з права) з братом і подругою в родинному селі в Зах. Україні (Городенщина над Дністром). Світлина з 1922 р.

минають. Для ОУК вишивані сорочки, українські танки, традиційні страви й обряди так само а може й більше любі й дорогі, як і іншим організаціям. Одначе ми свідомі того, що похвалами для вареників і борщу Україні не багато поможемо. Треба мати до того ще свідомість великої всенаціональної мети і свідомість засобів — духових і матеріяльних, потрібних для її здійснення. Для того постала і над тим працює ОУК. Ми видаємо наш журнал "Жіночий Світ", що ці ідеї і цю працю ширить скрізь по світі.

Анастасія Павличенко — різьба Арта Волса.

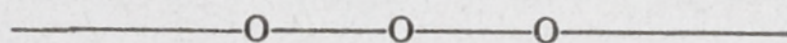
Я слухала цих певних і таких бадьорих слів і вже не почувала себе чужа в чужому місті. Я вже від того вечора, хоч ще й не була, але в душі почувалася членкою ОУК.

Від того першого дня я уважно слідкувала, що і як робила Анастасія Павличенко в родині, організації і в суспільності. Роки переконали мене, що в житті вона була завжди вірна тим моральним і організаційним засадам, що їх голосила й заступала. Треба було її обсервувати в дискусіях з людьми з опозиційних сфер або в часі організаційних непорозумінь, щоб зрозуміти силу її впливу й успіху в національній праці. Коли всі гарячилися або впадали в скрайності — вона, усміхнена, була тим миротворцем, що зводить крайності до середньої дороги.

Величаві похорони тієї небуденної жінки і висока думка про неї

серед усієї громадськости по її смерті найкраще свідчать про ту заслужену пошану, якою обдарували її українці. Факт, що різьбар Арт Волс, англієць, сам рішив вирізьбити погруддя Анастасії Павличенко, яскраво свідчить про те, з якою пошаною до неї ставилося і не-українське суспільство.

Ні, час не затирає, він прояснює шляхетну працю і постать сл. п. Анастасії Павличенко в пам'яті українського суспільства, а найбільше в нас тих українських жінок, що мали можність знати її за життя і з нею співпрацювати.

ЮЛІЯ КАЗИМИРА ЯВОРСЬКА

СПІЛЬНОЮ ЛАВОЮ ЗО СТРІЛЬЦЯМИ

В листопаді 1927 року приїхала я до Канади разом з братом, Францом Мартинюком. Заїхали ми до міста Виндсор, де проживав другий наш брат, Йосип, еміґрант ще з-перед першої світової війни.

Тут швидко познайомилася я з місцевими українцями, а їх багато можна було стрічати в Виндсорі, бо приїжджали люди з усіх сторін Канади, зваблені можливістю ліпших заробітків. До того ще й близьке сусідство величезного Дітройту по американському боці давало нагоду зустрічей з американськими українцями, що хоч і "зза границі', та все ж таки мовою, звичаями, способом життя й думання не різнилися від канадійських своїх земляків.

Перша стичність з тут народженими молодими українцями й українками зробила на мені гарне враження. Тільки не скоро змогла я привикнути до тутешньої української мови, перетиканої занглійщеними словами. В розмовах з іншими молодими людьми нераз згадували ми про потребу піднести чистоту нашої мови серед молоді та й самим берегтися, щоб не піддатися впливам оточення. Самі наука й читання тут не багато вдіють, та й не все можна знайти на те охочих, а от, якби знайти спосіб, щоб навчати при розвазі й веселому та приємному проводженні часу!

Ця думка довела нас до створення "Співацько-драматичного гуртка", в якому брат мій Франц став за диригента й режисера. До того гурту пристало багато молоді, з яких пригадую собі братів Косіковських, що були душею нашого гуртка, Гната Поворозника, Володимира Ґулевича, Павла Дуду, Гриця Кісіля — все те були справжні аристи, що їх не посоромилася б і краща та більша за нашу сцена. З дівчат співали й грали в нас Оля Бучко, Надя Марцінів, Ганя Войтаківна, Текля Різник, Соня Коваль, Христя Лиса й багато інших.

Коли тепер пишу про них, стають мені перед очима їхні юнацькі постаті й дівочі лиця — гей, гей! Скільки ж то часу вже минуло, тодішні хлопці займають поважні становища в своїй і канадійській суспільності, а на зміну нам, тодішнім дівчатам і теперішнім матерям родин уже нове дівоче покоління знайомиться з хоровим нашим та іншим національним мистецтвом.

Більшість учасників "Співацько-драматичного гуртка" були свідками визвольних українських змагань, самі в них брали участь і коли опинилися далеко за океаном, у них жива ще була туга за рідним краєм, а серця їхні сповнялися бажанням якимсь чином, хочби й звідсі, прийти з допомогою тим, що по другій стороні моря продовжували їхню боротьбу. Для тої цілі заклали вони собі "Українську Стрілецьку Громаду", якої Гурток оснувався теж у Виндсор у 1930 році. Само собою, ми всі зараз туди прийшли і наша праця від тепер ішла вже, так мовити б, під стрілецькими прапорами, а ми, хоч двічата, ступали рівним кроком з нашими стрілецькими товаришами.

Спочатку не було легко. Ми приміщувалися при греко-католицькій парохії, що сама ще не викінчила церкви: в половині підвалу відправлялися Богослуження, а друга половина служила на концерти, забави, театральні виступи тощо. Мені така праця дуже подобалася, я ще з дитинства мала до неї нахил, а потім у школі належала до "Пласту" у Львові й привикала змалку до організаційної роботи, то ж і тепер з запалом і з замилуванням разом з іншими прикладалася до діяльности в нашому гуртку.

Дуже скоро українці міста Виндсор побачили на нашій сцені "Ой не ходи Грицю", "Наталку Полтавку", "Ніч під Івана Купала" й низку інших поважніших і жартівливих театральних штук. Хоч мали ми при тому особисту приємність, та ніколи не сходила нам з думки ціль, для якої ми взялися за те діло: плекати нашу рідну мову, збагачувати її в себе запасом нових і гарних слів, привчати тут народжених українців любуватися чаром, красою і мелодійністю української мови, збудити в них пошану до української національної культури. А при тому були грошові прибутки — вони йшли в Україну на допомогу політичним в'язням, інвалідам українських армій, на підтримку "Рідній Школі", на боротьбу "Української Військової Організації". В той спосіб і ті, що вже кількадесять літ прожили в Канаді здалеку від України і ми, що недавно тільки покинули Рідний Край, наскільки наших сил було причинялися для допомоги йому. А що все те ділося в стрілецькій організації, то й для нас не було воно без користи: ми ходили щотижня на сходини, користувалися гарною бібліотекою, слухали доповідей українських провідників.

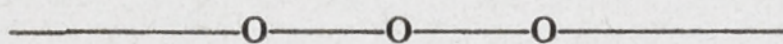
В той час жива була майже в кожної з нас надія, що ми чейже повернемося колись до Батьківщини. А заки це станеться — плекаймо наші традиції тут, створім собі нашу власну українську атмосферу в нашому житті, перенесім частину нашої вимріяної України хочби й тут, до Виндсор! Давайте, зачинаймо зразу ж, навіщо відкладати? От іде Різдво — поколядуємо за стародавнім звичаєм! Як загадали — так і зробили, швидко навчилися колядок і виступили в церкві. Церква переповнена старшими, молоддю й дітьми — слухають нас, радіють, разом з нами під чудові звуки української коляди прославляють

народження Христа-Спасителя. А ввечері поділилися на групи — і по хатах з колядою! В одному місці нас вітають, в другому з одвертими руками в хату запрошують,, у третьому тільки кивком голови проганяють, та ми не зважаємо, Бог з ними, принесемо іншим спомин рідних хат, присипаних снігом, дзенькіт дзвіночків з далеких українських сіл, могутній голос живої й невмірущої української душі, що виливається в мелодії тисячолітніх колядок.

А коли прийде Великдень, виводимо було гагілки — "Короля", "Воротарчика" — кругом сидять батьки, чекають Вечірні й приглядаються своїм дітям та згадують молоді роки в Україні.

Минали роки, Організація наша росла, приносила з собою все нові обов'язки. Не з самих радощів життя складалося, перепліталося воно з турботами, вело за собою особисті й організаційні клопоти. Але коли глянути назад себе, то хочби і як тяжко комусь приходилося, завжди з радісним тремтінням душі згадаємо той час і ніколи не пожаліємо років, проведених на службі своюму народові і своїй Батьківщині. Бо чи ж може бути щось краще в житті людини?

Сьогодні, двадцятьп'ять літ від тих часів, ми вже маємо власну свою й велику "Організацію Українок Канади ім. Ольги Басараб", ось уже й Срібний свій Ювілей вона святкує, знають про неї в українському світі і поважають її за працю. Та нам завжди тепло стає на серці, коли понесе нас думка в ті роки, як ми перші лише кроки ставили, не все й знали, як до чого братися, разом з нашими стрілецькими товаришами голосом серця заступали брак досвіду. Як добре, що пішли ми за тим голосом і не збайдужніли до народу свого, не закам'яніли в самолюбності! Наше життя через те не було втрачене, не пройшло без користи і для нас самих і для нашого народу.

ОЛЬГА СТЕБНИЦЬКА

МОЯ ПЕРША ОРГАНІЗАЦІЙНА ПОЇЗДКА

"Дівочий Гурток" при УСГ в Вінніпеґу мав уже за собою кілька місяців праці, здобули ми трохи організаційної практики, дали кілька прилюдних виступів і були вже з того наслідки — кілька дописів у пресі, зацікавлення серед української громади в Вінніпеґу, запросини на гостинні виступи в інших організаціях.

То ж коли влітку 1931 року зложилося так, що я могла виїхати до міста Муз Джо в Саскачевані, постала думка, щоб при тій нагоді зв'язатися з тамошнім Гуртком УСГ ч. 13 і розглянутися серед можливостей створити при ньому "Дівочий Гурток", так як це було в нас, у Вінніпеґу.

Приїхавши до Муз Джо завважила я дуже відрадне явище. В той час, коли в інших місцевостях літньою порою завмірає організаційне життя, тут ішло воно жваво. Особливо активний був аматорський театральний гурток, — була я в Муз Джо два тижні й обидві неділі заповнені були виставами, перший раз давали "Сватання в Саскачевані", другий раз "Безталанну". Дуже приємно вражала знаменита гра аматорів, може й тому простора заля "Українського Народного Дому" вщерть була виповнена публікою.

Підчас павзи між актами бачу, жінки кольпортують "Сурму" й іншу літературу УВО. А де ж це наші "стрільці", питаю себе, чи ж не їх це діло продавати "Сурму"? Кажуть мені, що кольпортажем тут занімаються жінки не тому, щоб не було до того охочих серед членів УСГ, тільки що жінки мали в тій роботі більше успіху: чи в них зручніший підхід до людей, чи ніяково відмовити жінкам і тому кожен радніше купить, досить того, що продавали вони більше літератури і тому за ними залишився цей обов'язок.

Знайомлюся з членами Гуртка УСГ ч. 13 — Василишином, Золотухою, Артишком та іншими. Помимо того, що Гуртковi припало нещасливе число 13, це в нічому не відбивається на його роботі, вона дуже гарно розвивається, сама це можу побачити. Є ще тут Товариство "Український Народний Дім", співпраця між ним і УСГ — аж любо, як не можна краще. Дай Боже, щоб скрізь так, тоді наша ідея глибоко запустить коріння в людських душах. А як на жіночому відтинкові? Мене, зрозуміло, це питання найбільше цікавить. Зовсім добре, дістаю відповідь. І дівчата і жінки беруть участь у всіх підприємствах УСГ, щобільше, нічого без них не могло б обійтися, бо як же ж дати театральну виставу або відбути концерт без жіночих сил?

А чи багато тих жінок? Декого з них мала вже я нагоду пізнати, знайомлять мене з іншими: Н. Корнет, Анна Белмас, Ольга Василишин, К. Подольська, М. Миронюк, М. Паламар, І. Олійник, Джейсон, Дропко, Сороківська, М. Золотуха, О. Костенюк, М. Ватецька, Катерина Кравець, Катерина Дмитришин — є з ким зачинати. А може бути й більше, тільки треба б їх окремо зорганізувати і наладнати якось початки.

Просять мене поділитися вістками про життя нашого Гуртка УСГ в Вінніпеґу і розказати дещо про працю дівчат і жінок, що з ним співпрацюють. З найбільшим вдоволенням зробила це я на сходинах Гуртка УСГ, куди запрошено теж і членів "Українського Народного Дому" і при тій нагоді піддала думку, щоб жіноцтво в Муз Джо, якого активність і охоту до організаційної праці я мала можливість за цей короткий час пізнати, пішло за прикладом інших міст у Канаді й оформилося в окремому Гуртку при "Стрілецькій Громаді".

В тій справі скликано сходини на день 3 вересня 1931 року, зійшлося багато жінок, так тих, що вже брали участь у суспільній праці, як і інших, цікавих послухати про досягнення жінок на організаційній ділянці. Ці сходини, що через участь великого числа жінок перемінилися в більші збори, відбулися під проводом Президії, куди входили Антошка Василишин, як голова, і Анна Белмас, як секретарка. Заохочена чисельно зібраною публікою, між якою не бракувало і чо-

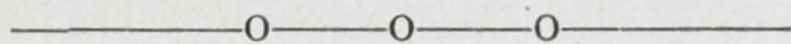
ловіків, членів Товариств "Українська Стрілецька Громада" та "Український Народний Дім", виголосила я доповідь п. н. "Яку користь дає організація для жіноцтва?"

Вийшла я з того, що український нарід не припинив своєї визвольної боротьби і ми, як члени того народу, повинні вважати своїм обов'язком підтримати його змагання до волі. В тій допомозі немалу ролю можуть відограти українські жінки, а також наша молодь. Не трудно мені було з власної пам'яти навести приклади активности нашої молоді в Україні, коли бували випадки, що польська влада проганяла дітей зо школи за те, що вони виявляли свою пошану для Свята 1 Листопада. Наскільки легше нашому жіноцтву й українській молоді виконувати національну працю в Канаді, де ніхто їм не ставить перепон і де напруга й висліди тої праці залежать тільки від нашої власної ідейности й посвяти. Ми, українські жінки, не можемо лишатися позаду жіноцтва в інших народів, що на всіх ділянках віддає сили для суспільної праці і бере визначну участь у національному й державному життю своїх народів. А в нас перший крок на тому шляху — створення власної жіночої організації.

По обличчях слухачок бачила я, що мої слова не падають у порожнечу. Після того, як закінчилася моя доповідь, коли минулися звичайні в таких випадках взаємні подяки, підходили до мене дівчата й жінки з Муз Джо і сердечно запевняли, що тепер уже напевно в них життя розгорнеться куди сильніше, бо після цеї — першої того роду і з таким змістом у Муз Джо — доповіді, навіть жінки, що здалеку стояли, набрали охоти до організаційної роботи.

І справді, жіноцтво Муз Джо нераз давало про себе знати і в дописах у "Новому Шляху" можна було читати про вияви його організаційної праці, хоч ще багато часу мусіло минути, заки створилася там жіноча організація.

Для мене, поминаючи особисту радість і приємність з зустрічі з новими організаційними друзями, це був зовсім інакший досвід. До того часу мала я до діла тільки зо своїм Гуртком УСГ і з нашим дівочим відділом при ньому. Це перший раз довелося мені перенестися в таке саме наше середовище, але на ґрунті іншої місцевости, навіть іншої провінції, і власними очима бачити, як міцно живуча наша націоналістична ідея і як горнуться до неї українські серця. І хоч пізніше нераз ще мала я нагоду побувати при різних нагодах в різних околицях Канади, я завжди залюбки згадую цей перший свій організаційний виступ поза Вінніпеґом, що дав мені можність вперве виступити в ролі суспільної організаторки.

ІРИНА МИХАЛОВИЧ-ДЯЧУН

БУЛО КОЛИСЬ...

Якби спитався мене хтось, що з мойого минулого життя в Канаді лишило по собі найкращий спогад, — поставив би мене в клопіт. Справа бо в тому, що коли переживаємо якусь подію, вона може бути для нас приємна або прикра, але коли роки минуть — все вирівнюється в пам'яті, забувається десь лихо і горе, лишається тільки згадка "про старі добрі часи", хочби й не були вони ліпші від сьогоднішніх. За двадцятьп'ять літ у Канаді бувало різно, як то кажуть — і на возі і під возом. З того досвіду лишилося в мене одне загальне враження, що в біді люди себе краще розуміють, як у добробуті, і тоді тільки затіснюються між людьми вузли правдивої приязні й дружби.

Тому може мені ще й досі як живі встають перед очима ті люди, що серед них жила я в Вінніпеґу в початок великої економічної кризи 1930 року. Може повірив би хто, а може й ні, що бували такі дні, коли направду не було чого до уст вложити. В Вінніпеґу нема великого промислу, а саме туди наїхало багато українців по другій світовій війні, там їх заскочило безробіття і прийшов час, коли невідомо було, що з собою почати.

Тоді вже існувала "Українська Стрілецька Громада" в Вінніпеґу, члени її жили з собою в товариській згоді, об'єднувала їх не тільки спільна ідея на майбутнє, але часто спомини спільно пережитого в минулому. Тому вони не тільки самі терпіли у власному своєму тяжкому положенні, але й турбувалися своїми товаришами. Цей настрій переливався теж і на дівчат, що гуртувалися при "Стрілецькій Громаді". Дівчатам у Вінніпеґу було трохи легше, вони могли знайти працю домашніх працівниць, що давала їм принаймні дах над головою і берегла від голоду. Щоправда, не було в ній надій на майбутнє, бо заробляли ми по вісім а то й по п'ять долярів на місяць і як тільки думка вискочила трохи наперед — немов ледяна крига лягала на серце. Невже ж така наша доля, вік звікувати на чужій службі за ложку страви і кут до спання?

Та другим ще важче! Якщо наші товариші з УСГ не ходили з похнюпленими головами, якщо не прибивала їх душевно господарська скрута, то тільки тому, що підкріплювала їх свідомість конечности думати не тільки про себе, але і про рідний край, для якого віддали свою молодість.

Ішли розмови про те, як зарадити лихові і що можна б зробити власними силами і власними засобами, щоб перетривати тяжкий час. З Управи УСГ, в якій пам'ятаю тоді д-ра Івана Ґуляя, Остапа Василишина і бл. п. Василя Рурика, виринула думка, щоб пустити в рух спільну харчівню, де можна б дешевше відживлятися і зовсім безплатно харчуватися тим, що без праці.

Всі негайно взялися за діло. В пивниці під домівкою поставлено кухню і туди по черзі приходили варити дівчата й жінки, близькі до "Стрілецької Громади". Кухонний посуд справила нам бл. п. Анна Йонкер, голова Товариства "Канадійське Українське Жіноцтво", помогла теж секретарка того Товариства, Євгенія Ситник, пізніше визначна членка нашої Організації. Харч привозили хлопці з фармів, куди роз'їжджалися кожного тижня, шукаючи знайомих і прихильників нашої Організації, і треба сказати, що знаходили вони зрозуміння й щирий відгук у свідомішого нашого фермерства. Те, що потрібно було дістати за гроші, купували ми з добровільних складок від тих наших членів і дівчат, що мали якусь працю й оподаткували себе добровільними тижневими датками на ту ціль. Не багато могли ми дати зо своїх п'ять чи вісім долярів, але те, що мали, з охотою віддавали. Решту здобували з театральних вистав і концертів, що кожного тижня давалися в домівці.

Бо тоді в Товаристві кипів рух. Хоч вітер гуляв по кишенях, але високою хвилею ходили серця і при всій нашій біді потрапляли ми не тільки з власними видатками впоратися, але й на допомогу політичним в'язням і на боротьбу "Української Військової Організації" щось відложити.

Нічого так не єднає людей, як спільна недоля, однакові труднощі в житті. Наша Організація від того часу дуже розрослася, здобула собі славу й маєток, далеко лишила за собою ті часи, коли тулилася по чужих домівках або в винайнятих пивницях, та ніколи пізніше не бачила я такого ентузіязму і такої сердечної дружби між нами як у тих перших початках, коли дихали парою страви з нашої кухні, що була нам гордощами, попоїли нами самими звареної зупи і з юнацьким запалом бралися за культурну й суспільну роботу. Не було мови про те, щоб спізнятися, а то й зовсім не прийти на сходини чи пробу хору, а вже просто не можу затямити такого випадку, щоб хтось відмовлявся від обов'язку. Гай, гай! Зміняються часи і люди з ними.

З Вінніпеґом я розпращалася в 1932 році. Якби не мій земляк С. Маланчук, що прислав мені залізничий квиток, — хто зна, коли б я звідти могла виїхати, бо з моїх тодішніх заробітків і думати було годі, щоб скласти на дорогу. Приїхала я до Монтреалу на саму Велику П'ятницю, зараз таки під церквою відшукала земляків і знайомих і зайшла до домівки "Стрілецької Громади" при вул. Фронтенак. Організаційне життя тут було сильне і добре наладнане, а в особистих

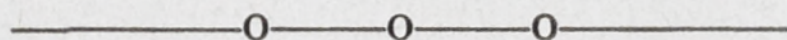

Виставка українського народного мистецтва підчас Крайової Конференції ОУК в Українському Національному Домі в Вінніпеґу 1950 р.

обставинах членів не відчувалася така скрута, як у Вінніпеґу. Швидко познайомилася я з жінками, що помагали в праці Гуртковій УСГ — Анастасія Білик, Марія Чайківська, С. Мацелюх, А. Кучма, А. Карпішка, А. Гриневич, А. Дудар, М. Бойко і другі — і ще таки того самого місяця рішили ми закласти собі жіноче товариство при УСГ. До місяця після мойого приїзду відбулися основні наші Загальні Збори — пішла я туди членкою, вийшла головою.

"Колеса крутяться, літа минаються" — співається в пісні. Багато праці пробробили ми в нашій монтреальській жіночій Організації, зжилася я з нашими членками, ще більше полюбила нашу роботу і не можу тепер собі уявити, яке було б моє життя без неї. "Голодні" вінніпезькі роки глибоко десь застрягли на дні душі в спогадах і рідко примарою піднімаються наверх.

А все ж таки — я ніколи не можу забути тієї радости життя й веселости душі, що нею жили ми — і хлопці й дівчата — при наших перших організаційних починах у Вінніпеґу.

НАТАЛІЯ ҐРЕЩУК-КОБИЛЯНСЬКА

СПОМИНИ ЕМІҐРАНТКИ

Наближався час мого від'їзду до Канади. В рідній моїй місцевості не всі про те знали і не було ще точно відоме, коли це станеться. Одного вечора, на пробі хору, підступив до мене знайомий хорист Б. і по короткій розмові запропонував мені співпрацю з "Українською Військовою Організацією", що діяла в нашій околиці. Я дуже була рада, що мене вважають гідною належати до такої організації, але що ж можу я для неї зробити, коли я вже неначе одною ногою тут, тільки що й не видно, як поїду до Канади. Б. сказав мені тоді, що в Америці і в Канаді існує "Українська Стрілецька Громада", що вони багато помагають для УВО в краю збірками на "Бойовий Фонд" і на політичних в'язнів, і що коли я туди їду, конечно треба мені знайти до неї дорогу. Від нього дістала я деякі друковані речі, що відносилися до діяльности УСГ, побожившися, що нікому нічого про те не скажу, і крадьки перед домашніми читала їх у хаті на горищі. Отак, ще заки виїхала я з України, було вже мені відомо, що в Канаді є зорганізовані українці і що Товариство "Українська Стрілецька Громада" займається допомогою підпільній роботі в Україні.

Обидві ми з сестрою Сабіною приїхали до Вінніпеґу дня 8 вересня 1930 року. Дуже тяжко було спочатку. Не тільки, що трапили ми на початок безробіття в Канаді, але ще й у злий час до Вінніпеґу заїхали, бо під зиму багато фармерських дівчат переходили до міста і їм легше було знайти працю, бо вміли вони по-англійськи.

Різдво перевели ми в подружжя Чубатих з Тернополя. Вони мали ресторан при вулиці Дафферін, там працювала наша товаришка Ірина Михайлович. До нашої чвірки належала ще Оля Гупалівська і ми так взаємно помагали собі, чим і як могли.

А на Великдень 1931 року така нас біда притиснула, що ще й тепер гірко згадати. Моя сестра працювала в приватній хаті, а я шила доривочно, як трапилося десь, і за дуже малу заплату. Жили ми в якихсь скупих латинників і часто не ставало п'ять долярів, щоб заплатити за мешкання. З'їли ми бідненьке снідання з чорної кави і кусника пісного хліба і вийшли пройтися по вулиці Мейн. Стрінулися з Іриною Михайлович і вона завела нас до родини Ситників. Дуже нас там тепло й сердечно прийняли, погостили, чим хата багата, а потім п-і Ситник завела нас до "Української Стрілецької Громади", де Товариство "Канадійське Українське Жіноцтво" справляло спільне Свячене для членів і прихильників УСГ. Запізналися ми тоді з покійною вже головою того Товариства, Анною Йонкер, і з скарбничкою, Анною Музикою, тепер одруженою Мота.

Для нас, пригноблених тяжким життям дівчат, цей день здавався казкою. Стільки українців навкола, радісний, святочний і веселий настрій, сидимо за столами, заставленими Свяченим, як в Україні, між своїми рідними. Співають "Христос Воскрес", виголошують промови, вухо жадібно ловить кожне слово...

В часі того Свяченого зійшла мова на потребу заложити "Дівочий Гурток" при УСГ. Заохочувала нас до того п-і Євгенія Ситник, а було нас тоді вісім дівчат: Оля Гупалівська — тепер одружена Стебницька, Ірина Михайлович — одружена Дячун, Марія Лежанська — одружена Дунець, А. Білоус, Анна Музика — одружена Мота, Сабіна Ґрещук — одружена Рабець, Наталія Ґрещук — одружена Кобилянська і М. Гаран — одружена Глібчук. Говорилося тоді про потребу співпраці з членами УСГ, допомоги визвольним змаганням і товариської самопомочі між нами самими.

Цей гурток оснувався тиждень пізніше і тоді вже було дівчат багато більше, поплило для нас нове життя. Найбільше всім подобалися вправи вільноруч дівчат, учили їх того Оля Гупалівська і Степан Кутний, член УСГ. Виступи з вільноручними вправами здобували собі загальні оплески і нас часто запрошували до інших Товариств і організацій у гостину. А бувало тоді різно, як у тій пісні співається, що "було сяк, було так, було розмаїто". Пригадую собі, як на одному фестині, вже під осінь, так зморив нас голод, що ми обидві з Олею Гупалівською сіли під кущем і заплакали — нема нам долі тут, куди ми їхали шукати нашого щастя. Підступили до нас пізніше членки Товариства "Рідна Школа ім. Маркіяна Шашкевича" і просили виступити в них на концерті. Ми згодилися, тільки для форми сказали, що мусимо ще зайти додому повечеряти і подумали собі в душі, до якого дому і чим повечеряти? Але нас відразу запрошено на вечерю до того Товариства, за цей час ми зробили невеличку пробу і виступ удався нам напрочуд гарно на загальне для всіх задоволення.

Безробіття змусило мене покинути Вінніпеґ і 14 жовтня 1931 року приїхала я до Монтреалу. Хоч тут життя для мене покращало, то я часто згадую ці перші дні моєї організаційної праці в Вінніпеґу.

СОФІЯ ПРОЦІВ

КОЛИ КИНУТИ ДУМКОЮ НАЗАД...

Багато літ провела я вже в нашій Організації, кожен рік, часом кожен місяць приносив нові справи і нові завдання, якось плили ті дні й роки, що й не счулася, коли вже моя Організація дійшла до двадцятип'ятилітнього ювілею. Тепер, коли за нами вже традиція організаційної праці, коли нас багато і коли наша Організація здобула вже собі славне ім'я і признання серед українців Канади, часом моя думка біжить до тих днів, коли все те тільки зачиналося.

На канадійську землю вступила я 7 квітня 1930 року і три дні пізніше приїхала до Вінніпеґу. Було це на тиждень перед Великоднем і коли прийшов день Воскресіння Христового, дуже мені захотілося піти до церкви, між українців, почути рідне слово, послухати воскресної пісні. Та я чужа була в Вінніпеґу, нікого не знала, навіть не мала кого спитатися, де українська церква, зайшла туди за голосом дзвонів.

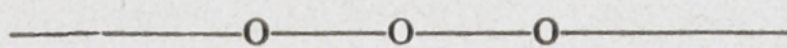
По Богослуженні вийшла я надвір, бачу, люди підходять до себе, стискають собі руки, вітаються з празником Воскресіння Христового. Тільки до мене ніхто не підійшов, сама я стояла й одинока там під церквою і такий мене жаль огорнув, така туга за рідним краєм, що я трохи не заплакала. Мерщій пішла я звідти, щоб не бачили люди мого смутку. Привиділося мені рідне село, стара стріха нашої хати, моя старенька матуся. Ввижалися мені товаришки мої, як обмінюються писанками і виводять гагілки під церквою — і в тій хвилині пробудилася я з того солодкого сну, оглядаюся кругом себе, не знаю, де я і куди йду. До пізна блукала я так по незнаних вулицях міста і не могла з ніким розговоритися, не мала щастя попасти на своїх людей. Кого тільки спитаюся "чи говорите по-українськи?" — скрізь одна відповідь — "ай спік інґліш". Не знаючи мови, але бачучи прихильне наставлення в тих людей, що мене не розуміли, мені здавалося, що вони жаліються, що кожен з них "спікся". Минуло не багато часу, коли сама з себе почала я сміятися на згадку про те, але тимчасом проблукала ще немало, заки добилася додому.

Два тижні пізніше стрінула я на вулиці мойого земляка, Дмитра Ґерича, і довідалася, що є тут Товариство "Українська Стрілецька Громада", він там головою. Почала я туди заходити, познайомилася з дівчатами і відразу легше стало на душі. Щораз більше нас було і з початком 1931 року ми зорганізували собі наш "Дівочий Гурток" при "Українській Стрілецькій Громаді" й почали братися за всіляку національну працю, а найбільше за ту, що принесла б допомогу рідному краєві і тим, що за нього потерпіли — воєнним українським інвалідам і політичним в'язням. Переважно були там самі молоденькі дівчата, з одружених жінок, пам'ятаю, приходила до нас п-і Євгенія Сит-

ник. Там ми вчилися теж, як вести організацію, відбувати засідання, наради і збори, і ще тепер приємно мені згадати, як ті молоді дівчата сходилися там і турбувалися не собою, не тим, як весело провести час чи поправити власну долю, тільки як помогти Україні, з якої всі вийшли і яка мов жива всім нам стояла перед очима.

Випало мені так, що 1933 року мусіла я переїхати до Торонто. Дуже мені жалко було залишати миле товариство моїх знайомих у Вінніпеґу, до яких звикла я за ті три роки, і при тому збірав мене страх, чи не прийдеться так само самотній блукати по Торонто, як колись по Вінніпеґу. І тоді я щойно пізнала, яка то велика сила — організація. Мене передали неначе з рук до рук, зараз по приїзді заопікувалися мною членки нашої жіночої Організації, Степанія Савчук, теперішня голова Центральної Управи ОУК, Марія Ґрицька, тепер одружена Гультай, і бл. п. Яворівська. Вони прийняли мене як рідну сестру і разом з ними я в тутешньому жіночому гуртку при УСГ почувалася так само гарно, як і серед колишніх моїх друзів у Вінніпеґу.

Не відмовлялася я від ніякої праці, що на мене припала, але найбільше з усього полюбила я діяльність для "Українського Золотого Хреста", коли ми здобували фонди для нього в надії, що стануть вони колись у пригоді рідному краєві в його боротьбі за волю. Багато часу і багато праці взяла та справа і так застав нас срібний ювілей ОУК. Змінилися за той час умовини нашого життя і праці, та не змінилося одне — охота помогти свому народові через працю в Організації.

ОЛЬГА ЗАЯЦЬ

НА КРИЛАХ СПОГАДІВ

Наше життя в Канаді біжить таким скорим темпом, що людина нераз не має навіть часу подумати про те, що перейшла й пережила. Треба якоїсь великої події або далекої річниці-ювілею, щоб відорвати свої думки від сьогочасности й пірнути в минуле. Може й тому так часто справляються на американському континенті всякі річниці, бо це чи не одинокий засіб спонукати людину кинути оком на пройдений шлях і зробити оцінку свого життя і своєї праці за минулі роки.

Це досвідчила я сама. Срібний Ювілей нашої Організації якось несподівано мене заскочив, неначе годі було погодитися з думкою, що вже двадцятьп'ять літ минуло, від коли почали ми ставити перші кроки. В безнастанному русі особистого й суспільно-організаційного життя одна тільки річ, здавалося, спинилася — час. Бувши вічно зайнятими біжучими щоденніми справами і дивлячись далеко в майбутнє та не оглядаючись назад, ми мов би затра-

тили свідомість упливу часу і не прислухалися до його тихої ходи. Гамір сьогоднішнього заглушував спокій учорашнього і пам'ять не затримувалася над змістом минулого, яке нагадували нам гарні слова поета:

Цить, то не хвиля шумить,
Не ріка котить гори-хрусталі,
То невпинно пливуть у невідому путь
Людське горе, терпіння, скрижалі...

Гай, гай... а було це так просто і гарно... Сумне чергувалося з радісним, а над усім уносилася в повітр'ї надія, що підтримувала нас у прикрих часах...

Під впливом репресій польської влади мій чоловік виїхав до Канади в 1927 році. Думалося, побуде там рік чи два, заробить трохи грошей та й вернеться, щоб розбудувати собі ліпше життя в рідному краю. Та не так склалось, як гадалось і замість чоловік вертатися до мене, я мусіла їхати до нього. Зарібки в тому часі були малі, треба було закинути думку про швидкий поворот. І так в листопаді 1929 року я вже знайшлася коло чоловіка в Торонто. Там діяла вже "Українська Стрілецька Громада", куди належав мій чоловік, як колишній учасник визвольних змагань, і на моє вдоволення довідалася я, що при тому Товаристві гуртуються теж жінки й дівчата. Громадське життя завжди манило мене до себе. Ще п'ятнадцятилітньою дівчиною належала я до Товариства "Сокіл" у рідному мойому містечку, була навіть чотовою. Притягала мене теж культурна самодіяльність, я брала участь у аматорському гуртку нашої читальні "Просвіти", а в часі визвольних змагань 1918—1919, перебуваючи у Львові, виступала в тодішньому нашому столичному театрі під управою Василя Коссака. Тому вже на другий день після мойого приїзду познайомилася я з жінками при УСГ і вступила до хору та на Листопадовому концерті вже співала. Праця в нашій Організації подвійно була мені потрібна: з одного боку давала заспокоєння моїм суспільним інстинктам, а з другого — глушила в серці біль і тугу за родиною і за рідним краєм. Українська громада в Торонто була велика, було серед кого і для кого працювати, я це найліпше пізнала, коли в 1930 році за столом при спільному Свяченому п'ятьсот українців заспівало "Христос Воскрес".

В тих часах познайомилася я з такими пізнішими членками ОУК, як Степанія Савчук, Марія Грицька, пізніше одружена Гультай, Єлисавета Даниляк, Ядвига Курилів, Марія Сенюта, Степанія Фабіян, Маруся Яворська й багато інших. Всі вони від самих початків стояли близько до "Української Стрілецької Громади" і в їхньому гурті я забувала про розлуку з близькими особами в рідному краю.

Якраз тоді настали в Канаді дуже тяжкі часи економічної депресії, що сильно далися в знаки особливо тим, що недавно приїхали до Канади і не мали ще часу загосподаритися. Мій чоловік стратив працю в Торонто і ми виїхали до Содбур. Перше, що кинулося мені в очі — це сильні впливи большевизму в тому місті. Большевицька пропаґанда завзято працювала серед місцевого копальняного робітництва і не легко було протиставитися її роботі ентузіястам "Стрілецької Грома-

ди". Проте, ми не давали за програну і взялися до праці разом з нашими чоловіками. Незалежно від політичного й національного освідомлювання людей у принагідних розмовах, ми постановили впливати на них посиленою напругою національного українського життя. В тій цілі зорганізувався аматорський гурток і хор під орудою П. Ільчишина. Драматичні вистави й концерти хору сильніше промовляли до серця збольшевичених українців, як політичні промови на вічах. Тоді ще наша Організація не мала власної домівки і ми приміщувалися при церковній парохії. Але театральні представлення давали ми кожного тижня, багато з них режисерувала я сама. Найбільше заходу забрала мені постановка драми "Верховинці", але ж і придбала вона слави нашій Організації, публіка не могла знайти слів похвали для неї і довгий час ця вистава була предметом розмов содбурських українців. Драма "Верховинці" відогралася вже у власній домівці.

Само собою, зараз постала жіноча секція при УСГ, переважно зложена з жінок членів УСГ, з яких пам'ятаю Ірину Никільчук, Па-

З ВИСТАВИ "ВЕРХОВИНЦІ" В СОДБУРИ В СІЧНІ 1937.

З ліва до права: Софія Шевчук, Ольга Заяць, Розалія Калин. (Світлина поміщена на жіночій сторінці Нового Шляху, 30 березня 1937 р.)

раню Стефурак, Емілію Стефуру, бл. п. Анну Ковалишин, Анну Попович, Петруню Колеф, Ольгу Максимович, Розалію Несторовську, Лабунську, Вавришинову — годі їх усіх перерахувати, всі вони сердечно прикладалися до праці Жіночої Секції від самих її початків. Пані Олидж була спеціялістка переважно в комічних ролях.

З тих часів глибоко врізався мені в пам'ять Різдвяний Вечір. Надворі тріскучий мороз, сніг скрипить під ногами, над головами миготять зірки — як у нас, в Україні... А ми, п'ять чоловіків і дві жінки, вибралися з колядою. Від коли прийшли до Содбури українські поселенці, ніхто не ходив їм колядувати. Хто має родину — може тримався традиційних звичаїв, а може й піддався впливам чужого оточення і забув про них. А хто самотний — то де ж йому провести свята? Хто і як міг нагадати йому молоді роки в рідній місцевості в Україні? До того безбожницька большевицька пропаґанда лишала свій слід і все разом справляло, що люди забували про свою віру і про свій нарід. І ось чують вони — хтось співає "Бог Предвічний". Знайома мелодія будить далекі спомини і під теплом рідного слова, рідної різдвяної пісні, розтають закуті в крику серця, забувають про горе, про самоту й чужину, розкривають свої душі для "нової радости", що зійшла сьогодні на світ разом з народженням Ісусика.

— Христос родився! З Різдвом Святим вітаємо, дай Вам Боже, щастя, здоров'я і многих літ!

— Славім Господа нашого! Дякуємо за коляду, просимо ближче, от спасибі, що не забули і не погордили.

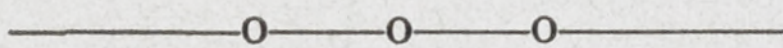
Не минаємо ні одної хати, в цей день, коли Господь зійшов принести мир і радість людям на землі, не дивимося, хто свідомий націоналіст, а хто збольшевичився, всі для нас — українці, члени одного народу, що переживають спільну долю далеко від рідного краю.

По коляді господар питається за міхоношею, а господиня наливає щось, "щоб розігрітися", подає святочну перекуску, "чим хата багата". Там, за вікном, закутана в снігове покривало гостинна для нас канадійська земля, але тут, у хаті, ми серед нашого українського народу так само, як у рідному краю. І коли приходить пора прощання — всім жаль розлучатися, але ж стільки ще українців треба відвідати! Та ще й на другий рік буде коляда, а може на другий рік стрінемося вже в Україні? Дай то, Боже, нам усім!

І хоч намерзлися ми та й невиспані по коляді до праці мусіли йти, але вдоволення в нас велике — ця коляда більше наблизила до себе українців у Содбури, як яканебудь політична акція. Та й на українських інвалідів і на політичних в'язнів було що вислати з коляди.

В 1932 році Жіноча Секція при УСГ перемінилася в самостійний Відділ ОУК і мені припала честь бути першою його головою. Тринадцять літ працювала я в тому Відділі на різних становищах в Управі, часом треба було заступати вчителів у "Рідній Школі", часом опікуватися Доростом МУН. З бігом років так звикла я до Організації, що не було ні одного вечора в тижні, щоб не була я в домівці — то засідання, то проба хору, то аматорський гурток — і якщо й трапився якийсь день, щоб провести його вдома за конечною домашньою роботою, то почувалася я дивно, бракувало мені Організації, що цілісно втягає в себе людину і не лишає місця на нічого іншого.

Пізніше склалося так, що в березні 1944 року назад вернулися ми з чоловіком до Торонто. За час моєї кільканадцятилітньої тут відсутности наше організаційне життя буйно розрослося в Торонто, що й порівнювати годі з його початками після мого приїзду з України. Пізнала я багато нових членок, заприязнилася з ними, відновила знайомство з давніми — і поплили дні так швидко, що й зрахувати їх трудно. Але велике місто накладає і великі обов'язки. Крім праці в Відділі — 11 літ доводилося мені бути головою, а в усіх інших роках на інших становищах в Управі Відділів — прийшли ще обов'язки в Провінційній Екзекутиві Сходу Канади і в Центральній Управі ОУК. Велика більшість мого часу в Канаді пішла на організаційну діяльність і я зовсім не жалую того, що мало займалася власним домашнім господарюванням. Я переконалася, що нічого в світі не може дати людині такого вдоволення, як суспільна праця для свого народу. Хто не працював у громадських організаціях, хто не вкладав туди своєї душі — той не може зазнати повного щастя на землі. Людина створена до гуртового, товариського життя. Коли ж замкнеться вона в вузькому колі найближчої рідні — закостеніє в еґоїзмі і знидіє душевно. Тільки в організації, серед більшого гурту можна вповні виявити свою індивідуальність і свої здібності, а хто того не зробить, його можна порівняти з тим, що в притчі про таланти закопав свій талант у землю. І хоч одна особа для народу вдіє не багато, але коли всі гуртом злучимо свої зусилля — постане велика сила. Ця сила є в нашій "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", що її ми створили, для неї працювали, її Срібний Ювілей святкували і для неї віддали себе та будемо їй вірні до кінця наших днів.

АННА ЗАБОЛОТНА-КУРИЛІВ

ПОГЛЯД У МИНУЛЕ

Коли я виїжджала до Канади, жаль було покидати рідний край, рідне село і родину. Жаль було покидати працю в нашому жіночому товаристві "Союз Українок". Шкода було покидати ті студентські сходини, що відбувалися підчас вакацій обов'язково раз на тиждень. Сходилися туди студенти з цілого повіту до нашого повітового містечка в залі "Бесіди". В той саме час організоване життя української громадськости кипіло на всіх ділянках, мимо сильного утиску тодішньої польської влади.

Саме в той час обставини змусили мене виїжджати за океан. І я все думала, чи дасться в Канаді хоч частинно продовжувати ту працю, що її розпочало українське жіноцтво на рідних землях.

В Канаді заїхала я до міста Содбури і за вийнятком проведеного деякого часу в місті Кіркленд Лейк, тут я проживаю й досі. В цих двох місцевостях я познайомилася з членками Відділів ОУК ім. Ольги Басараб, що вже діяли там від кількох років.

Кілька місяців після мого приїзду до Канади — було це саме в часі Різдвяних Свят — я захворіла і мусіла піти до шпиталю. Відвідали мене тоді дві членки ОУК — Розалія Несторовська й Анна Фенюк, обидві проживають тепер у Торонто — і це справило мені велику радість, я зрозуміла, що хоч далеко від рідного краю і від близьких мені й дорогих людей, та все ж не між зовсім чужими. Вони обидві перші розказували мені докладніше про нашу Організацію.

В Содбури перша ввела мене в організаційне життя моя тітка, Олена Матейко, я саме до неї заїхала після приїзду з краю. Познайомилася я тоді з трьома жінками, що з ними заприязнилася пізніше і ще й тепер нераз спільно згадуємо ті давні часи. Маю на думці Галину Вишньовську, Параню Стефурак і Ірину Никільчук. Зокрема Параня Стефурак — це подивугідна жінка. Надзвичайно енерґійна й завжди повна запалу в організаційній праці, рухлива й підприємчива. В той час вона чи не наймолодшою віком членкою ОУК у Содбури. Хоч не було її в Управі, зате ніякий Комітет, ніяка фінансова, добродійна чи суспільна акція не обійшлася без її чинної участи. Молоденькою дівчиною виїхала вона з рідного села Городниці над Дністром, привезла звідти з собою нашу українську щирість і любов до всього рідного - українського. Приклад таких членок дуже притягаюче впливав на мене і заохотив долучитися до їхньої організаційної праці.

Пригадую собі, як 1937 року наш Відділ святкував п'яту річницю свого заснування. На цей Ювілей запрошено, як головну бесідницю, Степанію Савчук з Торонто, теперішню голову Центральної Управи ОУК. Слухаючи її промови зо сцени я сильно переживала її слова, вони справили на мені глибоке враження. В короткому часі після того гостювала в нас друга відома діячка ОУК, Євгенія Ситник з Вінніпеґу. Обидві ці визначні жінки з нашої Організації залишили тривкий слід у моїх переживаннях того часу, вони зв'язали мене сильними духовими вузлами з нашою Організацією.

Склалося так, що хоч я не зараз вступила в членки того Товариства, але для мене сама його назва — імені Ольги Басараб — вистачала, щоб відразу прихилитися до нього душею. Бо хто ж на рідних землях смів голосно вимовити це ім'я? А що й казати, щоб назвати якесь товариство іменем Ольги Басараб! Пригадую собі, що коли я була ще гімназійною ученицею і ми, діти тоді, знали, що припадає день роковин смерти Ольги Басараб, то одне другому тільки пошепки переказувало цю відомість, а маленькі чорні кокардки на знак жалоби носили під кляпами наших плащів.

Вступаючи в членки до Відділу ОУК у Содбури в 1938 році, я ближче запізналася з програмою і статутом цеї організації. Я пізнала ближче членок і їхню працю. Тоді я переконалася, що тут легше можна працювати, як на рідних землях, бо тут велика свобода. Це не те, що під польською владою, коли, бувало, як приходилося давати

якусь виставу, то треба було всім давати знати і всіх просити і все те часом нінащо не здалося. А тут — у всьому свобода. І правда, наші членки використовували ту свободу, скільки їм ставало сил. В той час праця у Відділі йшла повним рухом, бо й членок було багато. Саме поприїжджали членки-піонерки з міст Західньої Канади, як з Вінніпеґу, Саскатуну й Едмонтону. Вони вже були досить заправлені до організаційної праці і, злучившися з нами, створили досить сильний Відділ ОУК.

Ніде правди діти, початки були трудні, але вистачало, що ці жінки мали добру волю і мали те чисте, щире почуття прив'язання до рідної справи, що піддержувало їх у найтяжчих хвилинах. Потрібно було немалих зусиль, щоб наші люди зрозуміли потребу суспільної праці і потребу такої організації. І дійсно треба подивляти наших членок ОУК з тих часів, як вони мусіли вперто і послідовно працювати, щоб могти передати Організацію молодшим членкам у такім стані, як вона сьогодні. Праця була нелегка хочби тому, що кожна членка мусіла заробляти на життя, вдома виховувати дітей і ще знаходила час і витривалість для організаційного діла.

Коли я мала пізніше нагоду бути секретаркою Відділу кількома наворотами, дістала я можність переглядати книги нашого Відділу ОУК років і дійсно сповняло це мене подивом, скільки то наші жінки вложили праці для добра української справи. Подивляти треба хочби тому, що ці жінки переважно були без вищої освіти, по більшій частині звичайні жінки нашого українського села. Але в них була гаряча

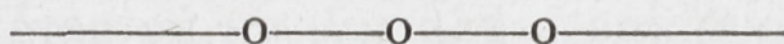
ЧЛЕНКИ ВІДДІЛУ ОУК У СОДБУРИ ПРИ ПИСАНКАХ У 1950 Р.

Сидять з ліва до права: М. Юськів, М. Шилюк; інструкторки: Т. Марунчак, Т. Підзамецька, Г. Шульга. Стоять: А. Майчос, С. Стафірна, О. Марунчак.

любов до всього рідного, українського, і вона давала їм запал та окрилювала їхню віру в Україну, якої багато з них не бачили. Декотрі зовсім малими виїхали, ще перед першою світовою війною, а декотрі вже тут народилися. Та всі вони серцем відчували, що повинні працювати для рідної справи. Вони мусіли знаходити час на виховування своїх дітей, з яких декотрі вже подружені і є членами наших Братніх Організацій, а декотрі в вищих школах здобувають собі знання і служать прикладом для всієї української молоді в Канаді.

Схиляю свою голову перед піонерками нашої Організації, зокрема перед тими з Відділу ОУК у Содбури, що їх найкраще знаю. Це їхня заслуга в тому, що наша Організація розвивається щораз краще і щораз більше наближується до своєї мети.

Сьогодні є чуюся щаслива і горда, що належу до "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", якої слідами вже пішли і ще підуть тисячі жінок і дівчат, щоб дійти до мети, яку поставила нам сл. п. Ольга Басараб. І дай Боже, щоб наше жіноцтво тут на еміґрації вступало до нашої Організації, працею в ній облегчувало собі свою тугу за рідною землею і біль по втраті своєї рідні та всього найдорожчого, що знищили наші вороги. "Бо плач не дав свободи ще нікому — а хто борець, той здобуває світ" — сказав наш поет Олесь Бабій і його слова супроводжати нас будуть у дальшій праці в рядах і для добра нашої Організації.

МАРІЯ ДУНЕЦЬ

ГАЛИЧАНКА МАРІЙКА ЗА ОКЕАНОМ

Було колись у Галичині, в Тернопільщині, невелике, але гарненьке, на схилі взгір'я розкидане село. Повз село тихо булькотіла річечка Восушка, обертаючи колесо водяного млина. Майже коло кожної хати до вулиці був городчик з квітами, а позаду, частіше за обійстям і господарськими будівлями — садочок з вишневими, черешневими, яблуневими й сливовими деревами. Біленькі хатки двічі на рік білилися вапном. Так було, а тепер те село проковтнув колгосп. Вулиці бур'янами позаростали, а колгоспники ходять на панщину стежками, протоптаними навпростець через усі двори.

В цім селі з давніх давен живе родина Леж-ських, що колись належала до середньо-заможніх. Мала вона хату й усі господарські забудови в належному стані, як теж садочок і квітничок. Батько цієї родини перебував довший час у війську, найперше в австрійському, а потім в українському і через те мало мав часу для виховування своїх дітей.

Але його дружина і дві сестри вчительки завжди радили дітям: пильно вчитися, бо найбільше багатство — в голові людини і що до неї замолоду набрано, того ніхто вже не відбере. Через те для Марійки і її трьох братів та двох сестер читальня "Просвіти" і її хор з найменших літ стали найріднішими установами.

Марійка закінчила торговельну школу і ніби набула фахову освіту. Та що ж, ні одна неукраїнська установа не знайшла в себе місця для української дівчини. А тут ще сталося велике нещастя. Несподівано, в 1928 році, ще молодим помер батько на 42 році свого життя. Треба було й мамі допомагати. Так Марійка стала, без практичного досвіду, керівничкою кооперативної крамнички в свойому селі, такої малої, що ледве з неї прожити. Порадилась Марійка з мамою і написала листа дядькові до Канади, де він перебував уже понад десять років.

Зо два місяці ждали на листа. І нарешті дядько відписав, що йому ведеться добре і він радить Марійці приїздити. Обіцяв прислати афідавіт і "шифкарту" до самого його дому. Серце затремтіло... Подумати тільки — Канада, де платять за все не якимсь собі "золотим", а самим доляром! Тріпочеться дівоче серце від радости, але, як подумає про таку далеку путь, та ще й маму й усіх найдрібніших лишити треба — щось щимить і самі сльози ллються.

Рішили, що поїде на три роки, а там — повернеться, або їх до себе забере. Запряг братік коньє, помолилися й мовчки посідали. Сіла на візок поруч братіка і рушила в далеку, чи не останню на своїй землі, дорогу.

На пароплаві зустріла ще три українські дівчата — легше було чвірку їхати назустріч невідомому майбутньому.

Першого вересня 1930 року Марійка приїхала в Гіл Савт Біч, до свого дядька. Той з родиною привітав її, а на другий чи третій день запросив помагати ламати кукурудзу. Роботи в нього не багато і Марійка швиденько зорієнтувалася, що дядькові треба дякувати, але заробляти гроші, щоб йому віддати, треба деінде. Відразу побачила, що насамперед треба знати англійську мову, а досягнути того найскоріше можна в місті, де для цього є вечірні школи. За який місяць Марійка подякувала дядькові і чкурнула до Вінніпеґу. Особливо також вразили Марійку величезні й безупинні озера, про які чула, але не уявляла собі їх великости.

В Вінніпеґу швидко знайшла працю — прибирати в хатах — і тут відчула велику прикрість від незнання мови, а тому з великою пильністю взялася за мову в вечірній школі й у себе вдома. За привичкою відшукала вона хор, віднайшла "Українську Стрілецьку Громаду" і стала там членкою.

Як легко здогадатися, "галичанка-Марійка" — це ніхто інший тільки я сама. Як сотні й тисячі інших українських дівчат, що в тому часі приїхали до Канади, почала я ставити перші свої самостійні кроки по новій землі, серед нових людей, в нових умовинах.

Жилося тяжко в тих часах — більш п'ятнадцяти долярів місячно не сила було заробити, а з того ще й сплачувати мусіла борг дядькові.

Мішаний Хор у Західньому Торонто з диригенткою М. Яворською.

Розраду знаходила я в організаційній праці, найперше в дівочому гуртку при УСГ, а потім в ОУК — всюди мені найчастіше доводилося секретарювати. Так втягнула мене в себе організаційна діяльність, день за днем, рік за роком приносив нові завдання, найперше в Вінніпеґу, а потім у Торонто, куди я переїхала в 1934 році. Прийшов "Комітет Українок Канади" — репрезентувала я нашу Організацію в місцевому Відділі, як його заступниця голови, почали ми видавати "Жіночий Світ" — кинулася я придбати йому передплатниць.

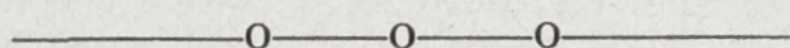
Та найбільше мене все цікавила і найкращі спогади в моїй пам'яті залишила культурна робота нашої Організації, зокрема хори. Співати я завжди любила і вже тут, у Канаді, проспівала понад двадцять літ. Філія УНО в Торонто завжди з увагою ставилася до хору й старалася добирати собі кращих диригентів, то ж проба хору, або як говорили тоді в нас — "співанка" — була для мене справжнім святом, що давало мені духову насолоду. Співати мені доводилося за диригентів: Дмитра Костенюка, Юрія Цукорника, (пізнішого православного священика), Богдана Ковальського, д-ра Якова Козарука, Лева Сорочинського (колишнього учня й хориста Олександра Кошиця). Вже й після війни співала я під диригентурою Лева Туркевича й Галини Голинської. За Лева Сорочинського давали ми більші концертові виступи в великій залі Мессей-Гол, ходили теж співати по деяких шпиталях, щоб розважити й підбадьорити хворих українців. Підчас одного з наших концертів у старому ще будинкові УНО при вулиці Каледж до залі ввійшов середнього зросту кремезний чоловік з вусами. Зчинився рух на залі і ми на сцені заметушилися. Хто це? Та ж це "самий Кошиць" прийшов, ось зараз будемо співати одну з пісень під його проводом. Зсунули на хвильку куртину, а коли вона піднялася — перед хором стояв Кошиць, усміхаючися лагідно. Вся заля встала серед бурхливих оплесків, наш диригент Сорочинський стáнув серед хористів, як співак. Коли маестро підняв руки — все заніміло, поза шкурою пішли дрiжаки, як від електричного струму. Почали співати "Стели-

ся, барвінку, низенько..." Хор видав з себе, що міг, а коли скінчили, не було кінця оплескам, здавалося, що заля ошаліла в захопленні, двічі мусіли ми повторяти пісню.

"Осередок Української Культури й Освіти" частенько влаштовував "Вищі Освітні Курси" в Торонто. На одних таких курсах хорового співу й дириґентури навчав проф. Нестор Городовенко, запрошений з Монтреалу. Хор курсантві скріплявся старшими й досвідченими співаками, помагала і я. Чудові це й незабутні для мене були хвилини — співати під рукою такого майстра, як Нестор Городовенко! А коли прийшов заключний концерт на кінець курсів, простора авдиторія в Ітона вщерть виповнилася людьми, вишикував нас професор за своєю вимогою і ми співали. Коли почали "Ой, вербо, вербо..." — не було кінця тріюмфові. В такі хвилини здавалося мені, що я покидаю землю, пісня підносить мене на своїх крилах все вище і вище, аж ген до неба, і разом з її звуками розпливаюся в небутт,і затрачую свідомість існування.

Культурна діяльність ОУК в співпраці з іншими Братніми Організаціями простягалася на багато ділянок, від аматорських театральних гуртків до високомистецьких вистав, і все те мене дуже цікавило, в усьому старалася я бути помічна, та нічого не давало мені стільки і такого вдоволення, як хорове мистецтво. Хоч мій спосіб життя не дуже дозволяв мені віддаватися тій радості — ми з чоловіком провадили харчову крамницю і я нераз до пізнього вечора мусіла її пильнувати — все ж таки, скільки могла, стільки старалася не пропускати нагоди поспівати в хорі. Не тільки особисту приємність це мені давало, я бачила, що піснею більше можна вдіяти для молодого українського покоління в Канаді, як найбільш обдуманими доповідями золотоустих бесідників. Більш як де, саме тут, у цій ділянці сполучати можна було приємне з пожиточним і це ще більше піддавало мені охоти.

Пройшло багато років, від коли я, "галичанка-Марійка", переплила "велику воду" і знайшла собі другу батьківщину за морем. Вже й срібного ювілею своєї Організації дочекалася. Перелічуємо тепер і підсумовуємо те, що зробили ми за двадцятьп'ять років, скільки чого збудували, скільки грошей на що зібрали, які газети видавали — все, що можна бачити, схопити рукою, уняти в рами цифер. Але серед того всього, на мою думку, не малу ролю відограло щось, чого ані зважити ані змірити не можна, але що дало наслідкам організаційного діяння не менш тривку вартість — праця ОУК у ділянці національного мистецтва, що в ній одне з передових місць займали хори. Близько це мені до серця стояло все, не покине мене й надалі в рядах нашої Організації, доки ще лишиться мені життєвої сили. Відшукала вона хор, віднайшла "Українську Стрілецьку Громаду" і стала там членкою.

АННА ТАРНОВЕЦЬКА

КАРТИНА З МОЇХ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СПОГАДІВ

Під кінець другої світової війни наша Організація сильно завантажена була працею над збільшенням оборонної сили Канади і це виявлялося головно в співпраці нашого жіноцтва з "Канадійським Червоним Хрестом" та з іншими устновами, що діяли в часі війни, а також у підтримуванні зв'язків і висиланні дарунків українцям, що вступили до канадійської армії і виїхали на поле бою за морем. Ця робота велася і на місцях, по Відділах ОУК, і в Центральній Управі.

Коли війна скінчилася, прийшло нове завдання — заопікуватися українськими втікачами в Європі, що їх війна прогнала з рідної землі. Власне, Центральна Управа вже давніше передбачала цей свій обов'язок і приготовлялася до нього, розбудовуючи Залізний Фонд "Українського Золотого Хреста" і пишучи на ті теми в жіночій сторінці "Нового Шляху". Але коли прийшлося стати віч-на-віч з новим завданням, швидко показалося, що воно переростає можності самих лише канадійських українців. Ми мусіли не тільки турбуватися правною охороною і признанням права азилю для українських утікачів, не тільки в міру наших сил і спроможностей організувати їм допомогу харчами й одінням, але й подумати про те, щоб якось переселити їх в інші країни, витягнувши з перенаселеної, знищеної війною і все ще загроженої Європи, між іншим теж і до Канади.

Якраз тоді "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" стала членом "Національної Жіночої Ради Канади". Це було в 1947 році і Центральна Управа ОУК, якої я тоді мала честь бути головою, пильно брала участь в нарадах і засіданнях "Національної Жіночої Ради Канади" та розглядалася за можливостями приєднати цю велику і впливову жіночу організацію для справи приїзду скитальців до Канади. За стараннями нашої Організації і теж інших організацій етнічних груп Канади, місцева "Жіноча Рада" в Вінніпеґу скликала свої надзвичайні сходини для обговорення питання в'їзду скитальців до Канади на правах іміґрантів. Від Центральної Управи ОУК у тих нарадах узяли участь обидві ми з Євгенією Ситник, тодішньою секретаркою Центральної Управи ОУК. Забираючи голос на тих Зборах, представила я невідрадне положення українських скитальців, що мусіли залишити все своє добро й опинилися в таборах у Німеччині. Покликаючися на працю й досвід давніших українських поселенців у Канаді, просила я підперти наші старання перед канадійським урядом, щоб тим людям дозволено приїхати до Канади, поселитися на її вільній землі і працювати разом з нами для спільного добра.

Таке саме становище зайняли представниці інших національних груп і тоді це прохання, з прихильною думкою "Національної Жіночої Ради Канади", передано канадійському урядові.

Після цієї першої нашої ініціятиви старалася я не проминати ні одної нагоди чи то в місцевій чи от в провінційній "Жіночій Раді", щоб не затіснити наших контактів і не впливати на добре вирішення справи скитальців при помочі тої організації. Це саме, в порозумінні з нами, робила в Торонто Степанія Савчук, на той час заступниця голови Центральної Управи ОУК.

Спільні старання всіх українських громадських кол у Канаді, а в тому числі й ОУК, дали перший більший, хоч ще не зовсім задовільний вислід у 1948 році. Канадійський уряд дозволив тоді на обмежений приїзд скитальців. Покищо могла приїздити тільки найближча рідня канадійських громадян з тим, що треба було наперед заплатити кошти дороги. Трохи пізніше дозволено приїжджати дівчатам до наперед запевненої праці в шпиталях і для домашньої прислуги.

"Організація Українок Канади" вклала багато праці й заходів в акцію спровадження українських скитальців з Європи до Канади. Наслідком того приїхало до Канади багато українок і наша Організація збільшила своє число новими членками, що помітно пожвавили працю на всіх ділянках.

В мене особисто з тим часом в'яжуться дуже гарні спогади. Між молодими українками, що приїхали тоді до Вінніпеґу і станули з нами до праці, була Катерина Кандиба, з роду Білецька, вдова по замученому німцями поетові-націоналістові Олегові Ольжичеві. Вона працювала в канцелярії Центральної Управи ОУК і перебрала редакцію сторінки ОУК у "Новому Шляху". Разом з другою українкою, д-р Ніною Синявською, вона вложила багато праці в підготову до видавання журналу ОУК "Жіночий Світ" і була першою його редакторкою. Тепер цей місячник має вже за собою кілька літ, здобув собі широке коло читачок не тільки в нашій Організації, але й поза нею, і став нашим прапором і нашою гордістю. Але тоді, коли треба було рішатися, чи зважитися на те діло, коли обговорювалися всякі надії й побоювання в зв'язку з тим, коли ми нераз цілі вечорі проводили в дискусіях на ту тему, між нами тоді постали дружні вузли приязного почуття, що його дає співпраця для спільної цілі — для добра організації. Скільки разів мені доводиться брати до рук кожне свіже число "Жіночого Світу", я завжди згадую ті часи моєї співпраці з Катериною Кандибою і з Ніною Синявською, як загалом милий слід у моїх спогадах залишили всі інші членки ОУК, що з ними доводилося мені співпрацювати в Центральній Управі.

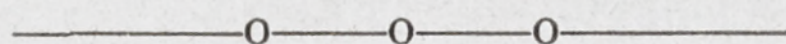
В 1949 році приїхала до Вінніпеґу п-і Р. Дж. Маршал, голова "Націнальної Жіночої Ради Канади" на Річні Загальні Збори "Жіночої Ради" Вінніпеґу. Було це якраз у великодній час і ми постановили використати ту нагоду й запросити до себе в гостину п-ю Маршал, щоб увійти з нею у ближчі взаємини і водночас поінформувати її докладніше про українське життя. Гостина ця відбулася в моїй хаті, крім п-і Маршал запрошено теж п-і А. В. Демпсей, голову "Жіночої Ради" міста Вінніпеґу. З нашої Організації взяли участь членки Анна Вах, Степанія Маценко, Ольга Семака, Євгенія Ситник, Ольга Стебницька й Анна Копичанська, а від "Союзу Українок Канади" представниці цієї організації в особах Ольги Войценко, А. Дж. Павлик, Е. Симчич, В. Сарчук і Д. Гаврисишин.

В дружній товариській атмосфері швидко проминула ця приємна зустріч і ми, спільно з членками СУК, обдарували обидві англійські наші гості писанками, вияснивши їх походження і мистецьке розмалювання. Це була добра нагода познайомити їх з українським народним мистецтвом, а при тому поговорити і про інші українські справи. Я певна, що того вечора українські жінки Канади зискали для себе нові дві щирі приятельки.

В 1953 році "Національна Жіноча Рада Канади" святкувала 60-літній ювілей своєї діяльности в Канаді. В тому святі, що відбувалося в Вінніпеґу, від нашої Організації я взяла участь, як делеґатка, і здавала там звіт про діяльність Центральної Управи ОУК. При тій нагоді відновилися давні і нав'язалися нові контакти з прихильним нашій справі англомовним жіноцтвом Канади.

В цьому короткому мойому спогаді хотіла я головно підкреслити ділянку співпраці з "Національною Жіночою Радою Канади". Одначе мушу зазначити, що бувши кілька років головою Центральної Управи ОУК я вважала свою працю цікавою, приємною і корисною для мене. Я мала нагоду стрічатися з багато нашими членками з усіх сторін Канади, пізнавати людей, співпрацювати з іншими організаціями і все те було для мене дуже повчальне, збільшувало мій життєвий та організаційний досвід. Чи то на з'їзді в Едмонтоні чи на провінційних нарадах у Торонто я почувала себе в гурті щирих друзів, спільно перейнятих охотою праці для добра нашої Організації.

Праця в ОУК, так у місцевому Відділі як і в Центральній Управі, збагатила моє знання, придбала нових знайомих і приятелів і згадка про них останеться на все життя приємним споминомдля мене.

СОФІЯ ЛЕМІШКА

ДО СПОМИНІВ З ЖИТТЯ ОУК У САСКАТУНІ

Моє знайомство з членками ОУК у Саскатуні і з працею Відділу тої Організації датується від осені 1949 року, коли я вступила в її члени. Було це на вечорі вишивання. Майже всі українки, що в тому часі свіжо приїхали з Європи, вступили до ОУК.

Вечорі вишивання відбувалися кожного вівтірка в домівці Відділу. Членки і прихильниці приходили з полотном і з нитками та при милій гутірці вишивали. Деякі приносили з собою обіцяні взірці і давали до відшиття. Взаємно радилися, які краски підібрати, як можна б змодифікувати якийсь взір, нераз навіть спорили над найбільш доцільним пристосуваням якогось узору, а між тим розказували собі взаємно недавні свої переживання й обмірковували, що робити

дальше, як улаштуватися, де дістати найвідповіднішу роботу. Були це в цілості жінки освічені, що на рідних землях фізично не працювали, хіба в хаті і то зо служницею при боці. Правда, життя на скитальщині з усією його злиденністю облегчило їм перехід до фізичної праці. Отже тепер, коли знайшлися вони на порозі нового життя в Канаді, кожна брала до роботи, що далося.

Найбільш досвідченими і заразом пильними вишивачками були членки: Васараб, О. Волчук і Склепкович. Постійними гостями були Ірина Рошак, тодішня секретарка, Софія Волчук, Ґалина Дершко, І. Шидловська, обі пані Жеребецькі — свекра й невістка — Пришляк, Ґрадовська, Будз, господиня Відділу Валько, Найчук та інші. Головою Відділу ОУК в Саскатуні була тоді бл. п. Анастасія Павличенко, що також приходила на ті вечорі, хоч здебільша не вишивала.

Наша домівка була — і досі є — привітно заставлена. Між вікнами при одній стіні стоїть софа, побіч два фотелі, на середині стіл, попід стіни крісла, дзеркало з консолею, шафа з бібліотекою, гарні заслонки на вікнах і дві ясні лямпи. Коли вже досить мали ми вишивання, приносили з кухні каву й перекуску, якесь солодке печиво і так кінчався вечір. Такі вечорі дуже затіснюють приязні товариські зв'язки між членками, а передусім дозволяють поширювати зацікавлення і любов до вишивок.

Не один приємний вечір провела я в домівці Відділу ОУК у Саскатуні, не тільки при вишиванні. Один з них дуже виразно залишився мені в пам'яті.

Надворі стояло тепле, майове передвечір'я, з запахом свіжої травички, легеньким вітерцем і голосним співом пташок на деревах побіч Українського Національного Дому, що так дивно відбивався на тлі гамору міста з гудками пробігаючих авт.

В одній з менших заль Українського Національного Дому саскатунський Відділ ОУК улаштував "Свято Матері", що проходило під кличем: "Наші діти своїм матерям!" Імпреза була подумана тільки для своїх членів і найближчих прихильників нашої Організації, відбувалася неначе в родинному колі.

В програмі виступали діти з "Рідної Школи" і з дошкілля УНО, а вчителькою "Рідної Школи" була тоді Софія Волчук. Завдяки ній і також тодішній Управі Відділу ОУК свято випало дуже гарно і з моральним успіхом для присутніх. Почалася програма, привіти й деклямації чергувалися з танками і співами. Дитячі личка ясніли, серденька билися сильно, очі шукали на землі своєї матусі і гляділи з запитом про признання. Бо й коштувало це труду їм підготуватися до свята!

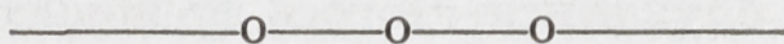
Матері захоплені своїми "потіхами" рясно оплескували кожний виступ. А на сцені з дитячих уст лунали такі милі, такі гарні своїм змістом слова: про любов і пошану для Матері Божої, про любов і досмертну вдячність рідній неньці.

Діти говорили гарною і чистою українською мовою. Тільки двом дівчаткам приходилося це тяжко, видно було, що вони це переживали, бо побіч напруги на їх личках малювався жаль, що не дорівнюють своїм товаришкам.

По концертовій частині подано чай і присутні почали між собою ділитися своїми враженнями. Виринуло питання про обов'язки мате-

рів супроти дітей. Одні підносили запити в зв'язку з вихованням, другі подавали завваження на підставі власного досвіду. Гутірка ставала щораз цікавіша і повчальна своїм змістом, загальний настрій був дуже приємний. Добрим закінченням цієї імпрези було приречення присутних батьків говорити з дітьми тільки рідною українською мовою. Чужої мови час буде вчитися дітям аж тоді, коли вони цілком опанують свою рідну.

Та чи всі батьки пам'ятають про свою обіцянку і чи всі її дотримують?

МАРІЯ ЧАЙКІВСЬКА

ПЕРШЕ ВРАЖЕННЯ

Коли перед двадцятьчотирьома роками постало жіноче Товариство в Монтреалі, що прийняло пізніше назву Відділу "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб", всіх нас, перших його членок, огорнула неначе якась гарячка до праці. Кожен день, проведений без якогось організаційного діла, здавався нам утрачений, і ми постановили якнайскоріше виявити себе перед українською громадою міста Монтреалу, щоб у той спосіб неначе виправдати в суспільності потребу нашого заіснування.

Тому, що йшла весна, на перший наш виступ узяли ми собі "Свято Матері". Випало це свято дуже вдачно і це нас заохотило до дальшої роботи. Зараз же взялися ми за підготову великого концерту-академії на честь великої нашої поетки й письменниці — Лесі Українки.

Цей вечір лишиться мені в пам'яті на все моє життя. Перший раз у Канаді була я на такому святі, в великій залі, вщерть наповненій глядачами, де відразу при вході обвіяла вас патріотична атмосфера зібрання. На сцені красувався прибраний рушниками портрет Лесі Українки, а під ним — китиця весняних квітів-конвалій, що нав'язувала до першої поезії "Конвалії", яку Леся Українка написала, мавши дванадцять літ. Все було добре й дбайливо підготоване завдяки голові Ірині Михалович-Дячун і секретарці — Рожі Древняк-Ковальській.

Після короткого вступного слова голови виголосила реферат Рожа Ковальська. Говорила з пам'яти три чверті години, а час так швидко летів, що коли кінчила, кожному жалко було, всі хотіли б слухати й слухати. Ніхто б не повірив, що таку доповідь прекрасною чистою українською мовою могла уложити й виголосити тут народжена й вихована українка.

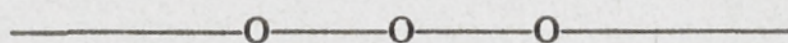
Було кілька деклямацій, Анастасія Білик деклямувала "Контра спем сперо", виступала і я з віршом "Хотіла б я вийти у чистеє поле", а також два малесенькі хлопчики — Е. Шалаган і З. Марцинюк —

дістали гучні оплески від зібраної публіки. Маленькі хлоп'ятка — одному чотири і другому п'ять рочків — витиснули сльози радости на очах слухачів, чудово деклямуючи свої віршики.

Ніколи перед тим не була я на святі Лесі Українки. В мойому рідному селі в Україні могли ми давати концерти тільки на честь Тараса Шевченка. Скільки разів пробували ми підготовити вечірку в пам'ять іншого письменника — польська влада забороняла під тим чи іншим претекстом, тільки проти Шевченкових роковин не наважувалися виступати. Тимбільше враження зробило на мені, коли я чула в доповіді сміливі й гарячі слова Лесі Українки, що вільно лунали в залі, вільно говорилися й вільно слухалися. Чогось подібного ніколи не могла б я пережити під польською окупацією вдома...

Цей наш виступ з'єднав нам великі симпатії в Монтреалі. Я бачила, як різні громадяни підходили до наших бесідниць і ґратулювали їм за їхні виступи і за це прегарне свято, що його наше жіноче Товариство владило для монтреальської українсьіо громади. Людей було так багато, що хотілося б мені завжди бачити наші домівки так заповненими в часі всіх імпрез, що їх дають національні українські організації.

На концертах і академіях Лесі Українки бувала я пізніше не раз і не два. Можливо, що перше враження в людини найсильніше, і кожне пізніше є тільки відблиском пережитого давніше — бо я кожен раз порівнювала їх з тим нашим першим святом і завжди в душі давала йому перевагу над іншими.

Д. ЕНДЕРСОН

ДО ПОЧАТКІВ ОУК В САСКАТУНІ

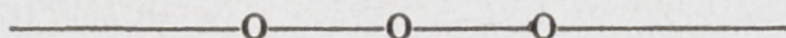

Спершу жінки й дівчата збиралися на спільних сходинах в Відділі "Української Стрілецької Громади" в Саскатуні. Звичайно такі сходини відбувалися в "Народнім Домі", туди вложили ми багато праці й труду, даючи концерти й уладжуючи театральні вистави. Потім жінки забажали працювати в свойому окремому товаристві і тоді постав Відділ ОУК. Відбулися перші наші Загальні Збори 8 червня 1932 року і мені припала честь бути першою головою "Жіночого Товариства ім. Ольги Басараб", перезваного пізніше на Відділ ОУК. Кожний раз, як лише згадаю про ті часи, огортає мене зворушення. Бо були це часи нелегкі, якраз економічна депресія прикрутила людей і кому хотілося б тоді думати про організаційні справи, кожен займався власною бідою. А все ж таки знайшлися люди, що загальні справи поставили перед особистими.

Ми станули перед потребою будувати власну домівку, а засобів на те майже не було, бо всі прибутки з різних підприємств віддавалися на допомогу українським воєнним інвалідам і на визвольний фонд. Та хоч як гірко нераз жилося — сильний дух переломав усі перешкоди, ми розбудували наше організаційне життя і поставили гарну домівку — першу в УНО в цілій Канаді.

До того дуже багато причинилися жінки, головно тим способом, що харчували робітників. Їсти варили ми спершу кожна в себе в хаті, а потім поставили кухню в тимчасовому приміщенні. А коли вже перебралися ми "до своєї хати" — куди жвавіше поточилася наша робота, в скорому часі придбали ми все, чого нам було потрібно в нашому організаційному господарстві.

Вже й двадцятьп'ятиліття діждалися, а все ж ті перші роки, хоч і як нераз прикрі вони були, згадуються тепер з приємністю — клалися тоді основи під велике діло, з якого наслідків користати будуть пізніші покоління.

АННА ЛАЩУК

З МОЄЇ ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТИ

З самого початку після приїзду до Канади була я членкою "Марійського Товариства" при греко-католицькій церкві в Саскатуні, але при тому брала я участь у різних збірках на народні цілі ,а головно на українських воєнних інвалідів і на політичних в'язнів. Цими збірками в Саскатуні занімалося Товариство "Українська Стрілецька Громада".

Почавши від 1930 року аж до зорганізування Відділу ОУК у Саскатуні, займалася я розпродажем "Сурми", органу "Української Військової Організації", і також співала в хорі на всіляких концертах, що їх давала "Українська Стрілецька Громада". Пізніше, вже в ОУК, мала я честь бути п'ять літ головою, три роки секретаркою, два роки скарбничкою, один рік зв'язковою "Українського Золотого Хреста", один рік зв'язковою "Українського Визвольного (Одноцентового) Фонду" й один рік у Рідношкільному Комітеті Незалежно від того ввесь час належала я до театрального гуртка і співала в спільному хорі УНО й ОУК.

Від тоді минуло багато літ, може деякі колишні членки збайдужніли вже до тієї національної праці, що її колись з таким запалом присвячувалися. Така вже химерна людська вдача, що одне любить, а друге покидає, але я думаю, що хто своє молоде життя провів на організаційній роботі, той повинен витримати в ній до кінця. Тимто і я не думаю відпочивати і скільки мені ще Господь дозволить сил — дальше буду віддавати їх на добро нашого народу.

ОЛЬГА СЕМАКА

ДАВНІМИ СЛІДАМИ

Коли покидала я рідну стріху, виїжджаючи до Канади, прощав мене батько, що дуже нерадо випускав мене здому, і сьогодні ще, по стільки роках, бринять мені в вухах його слова. "Їдь з Богом, коли хочеш, непокірна дитино. Відриваєшся від родини, як вівця від стада, коли ж опинишся сама на чужині, пам'ятай на мою науку: молись Богу, жий чесно і вважай, щоб не пропасти в морі чужого народу". Спомин тих слів, як докір і перестрога, скрізь ішов за мною, зокрема тяжко пригнітав мене в перших днях після приїзду. Їхала я через провінцію Онтаріо до Вінніпеґу, куди приділив мене іміґраційний уряд, гляділа я крізь вікна залізничого вагону — скрізь дикі камінні гори, кудою здавалося — ще нога людська не ступала, подекуди лише вкриті сухими стовбурами дерев, наче обпаленими свічками. На душу лягав сум і жаль за рідною землею смоктав серце.

В Вінніпеґу призначено мене до праці на фармі. Туга за рідними і близькими в Україні важким каменем лягала на груди і від того й так тяжка фармерська праця ще тяжчою ставала. Розраду приносив мені вечір, коли я, по цілоденній праці виходила надвір і звертала свої очі на зоряний віз, що ген високо мерехтів на темно-оксамитному небі. Там десь, по другім боці землі, глядить цей віз на рідний мій край, там десь моя оселя і мій милий батенько... Розмовляла я з ними на самоті й гірко плакала, а потім наче зо сну прокидалася і сама себе батьковими словами картала, здавалося мені, що батько дивиться здалеку на мої сльози. Сиділа я в задумі, доки легкий доторк руки моєї господині не нагадував мені, що вже пора спати.

Поволі почала я привикати до Канади. В 1928 році переїхала я до міста Вінніпеґу і життя тут показалося багато цікавіше. Діставши працю в українській гостинниці мала я нагоду познайомитися з різними людьми, час до часу ходила я то на концерт то на театральну виставу, що в той час давалися в "Інституті Просвіти". Під впливом тих зустрічей відзивалася в мені охота до життя, я прислухувалася розмовам і почала цікавитися громадським життям.

Познайомилася я з Ганею Музикою — тепер вона одружена Мота — і довідалася від неї, що є в Вінніпеґу Товариство "Українська Стрілецька Громада", куди належать колишні українські вояки, а при ньому зорганізувався Дівочий Відділ — там і вона членкою. Згадка про січових стрільців знову понесла мене думкою в рідний край. Перед очима станули мені рідні села Красівці і Дичків, що так близько коло себе лежать, тільки річкою Гнізною розмежовані... Там під кінець наших визвольних змагань, одного ясного літнього дня поляг український старшина від большевицької кулі, поховали його наоспіх, без військових почестей. Я добре пам'ятала це і в душі плела йому ві-

нок геройської слави, то ж коли тепер Ганя пригадала мені своїм оповіданням людей, що працюють у Канаді для тієї самої ідеї, за яку поляг молодий український старшина майже на моїх очах, я не потребувала багато пояснень, серце підказувало мені, що там моє місце, туди і я пристану.

Доля не пішла назустріч моїм бажанням. Були це роки тяжкої депресії, що й мене захопила своїм крилом — я втратила свій дотеперішній заробіток і заради прожитку мусіла взяти працю вечірніми годинами, що майже відтяло мене від зв'язку з новими моїми знайомими. Тільки вряди-годи могла я з Ганею стрічатися і з захопленням слухала розповіді про дівочий гурток і його працю.

В таких невідрадних умовинах провела я кілька років і щойно 1933 рік дав мені змогу пристати до жіночої організації, хоч ніколи не переставала я нею цікавитися, але розклад моєї праці й вільного часу не давав мені можливости самій прикласти до неї рук. Сталося це в маленькій домівці при вулиці Мейн. Дівочий Відділ при УСГ називався тоді вже "Жіночим Товариством ім. Ольги Басараб". Так "Дівочий Відділ при УСГ", як і "Жіноче Товариство ім. Ольги Басараб" притягали мене тому, бо я бачила там працю під знаком об'єднання всіх українців під кличами допомоги визвольним змаганням України, під тими кличами, що зверталися до всіх людей доброї волі, в кого лише б'ється українське серце, щоб забули вони на свої незгоди, на різниці між собою, щоб на перше місце в свойому житті поставили любов до України і щоб стала їм вона молитвою в щоденному житті.

Вписавшися в члени жіночого Товариства була я свідома, що стала маленьким коліщатком у великій машині, а та машина повною парою працює для визволення мого народу і моєї батьківщини, накладає на мене нові обов'язки, від яких не смію відступити.

На перших зараз же сходинах привітали мене мої знайомі: Ганя Мота, Галя Вишньовська, Стоділка, Бідочка й другі, а почувала я себе між ними, як між рідними сестрами. Всі ми були молоді й здорові, сповнені радістю життя й охотою до праці, вважали себе в нашій організаційній роботі неначе вояками на стійці, що вимагає від нас безнастанної напруги і пильної уваги. Головою в нас тоді була відома пізніше діячка Євгенія Ситник.

Праця в Організації невпинно пливе, день за днем приносить нові завдання на різних ділянках, одні речі висуваються наперед, другі відходять на задній плян, одні справи сильніше сидять у пам'яті, другі забуваються. Мали ми тоді гарний спільний хор ОУК, УНО й УСГ, ходила і я туди співати майже кожного вечора, приготовлялися ми до великого концерту на свято Тараса Шевченка. Пісня виливалася крізь вікна домівки, за тісно було їй у чотирьох стінах нашої залі, сильні молоді груди хотіли затягнути її так, щоб дійшла вона до вух кожного українця в місті, а хто з них спить національно — того збудити до нового життя.

В 1934 році наші "Жіночі Товариства ім. Ольги Басараб", розкидані вже по цілій Канаді, дістали свою Централю в Саскатуні. Від неї діставали ми різні вказівки й поради і хоч до того часу не дармували, та від тепер пішло життя ще жвавіше — відчувався один провід, одна воля, один напрям праці.

Глибоко зарисувався в моїй пам'яті 1938 рік. Тоді вбито полковника Євгена Коновальця, Голову Проводу Українських Націоналістів, а скоро після того збудилася Карпатська Україна до державного життя. Ще сильніше спалахнув тоді вогонь любови до України, що жеврів у серцях кожної нашої членки. Вже до того часу збирали ми гроші на інвалідів ,на політичних в'язнів і на інші цілі, що стояли в зв'язку з визвольною боротьбою українського народу, а тепер під впливом цих двох подій — однієї трагічної, а другої повної нових надій — з подвійною енерґією кинулися організувати допомогу Україні.

Ще глибше пізнала я вагу й силу нашої Організації в 1939 році. Досі я працювала тільки в нашому Відділі ОУК у Вінніпеґу, а про те, що діялося в решті Організації, знала тільки з дописів у пресі. В тому році вперве мене обрано головою Відділу ОУК у Вінніпеґу, а коли в липні відбувалася Крайова Конференція ОУК у Саскатуні — поїхала я туди як делеґатка від нашого Відділу.

Виїжджали ми під вечір, сонце лягало вже на спочинок і неначе благословило нас на дорогу останнім своїм промінням. Замовлено спеціяльний автобус — їдуть ним усі членки делеґацій Вінніпеґу від усіх чотирьох Братніх Організацій, понад тридцять осіб садовиться в автобусі і під радісні вигуки друзів, що прийшли виряджати нас у дорогу — виїжджаємо. Весело нам, співаємо по дорозі, але при тому свідомі ми, що їдемо не на забаву, ані для приємности, тільки як вибранці Організації, що мають радити над її завданнями, встановляти для неї нові шляхи.

Автобус спинився і перед нашими очима станула гордість Організації, "Український Національний Дім ім. Біласа й Данилишина" в Саскатуні, перший в УНО з цілої Канади.

З V. Крайової Конференції в Саскатуні 1939 р. 1-ий ряд: А. Стойко, М. Рурик, О Семака; за ними: М. Ґерич, К. Хам.

Було нас чотири жінки з Вінніпеґу — крім мене ще Ксеня Хам, Марія Ґерич і покійна Анна Стойко. Ми познайомилися з членками Центральної Управи, куди належали тоді А. Павличенко, Е. Погорецька, С. Бубнюк, А. Божок, Романів, Рурик і другі. Перший раз у житті була я на такому великому й поважному зборі і зробив він на мене дуже сильне враження — мене просто приголомшував тягар тих величезних громадських завдань, що до їх вирішення і я тепер мала долучити свій голос. Виїхала я з Саскатуну членкою Ц. У. ОУК і повна нових вражінь вернулася додому.

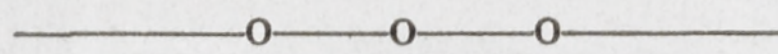
Воєнні роки 1939—1945 ще більше прибавили праці нашому жіноцтву, що тепер узялося за допомогу "Кан. Червоному Хрестові" — ми брали участь у його збірках, з-під рук наших членок вийшло велике число пошитого одіння й виплетених панчіх. І досі не поривається в нас зв'язок із Червоним Хрестом, затіснений у тих бурхливих воєнних роках.

Рівнобіжно з тим ішла наша діяльність на користь "Українського Золотого Хреста". Попри збирання фондів на різних імпрезах, членки нашого Відділу оподаткували себе на ту ціль одним центом денно впродовж кількох років. Курс доповідей про першу допомогу виголосила в нас кваліфікована медична сестра Марця Сеницька.

На всі боки — куди не глянути — потрібно було праці нашого жіноцтва: контести на здобуття фондів для будови "Українського Національного Дому" в Вінніпеґу, на розбудову видавництва "Нового Шляху" й місячника ОУК "Жіночий Світ", опіка над учасниками "Вищих Освітних Курсів", що кожного року відбувалися в Вінніпеґу. А в останніх роках робота наша в першій мірі спрямована була на допомогу рідним на скитанні в Європі — багато листів з подяками від них зберігається в архівах нашого Відділу.

Думка за думкою снується, як павутиння, спогад за спогадом нанизується як намисто на нитку... А все те залишило по собі велике вдоволення з перебутого в рядах Організації часу і виконаної для неї праці.

Та на тому наша праця не повинна кінчатися, ще великі завдання лежать перед нами і перед нашою Організацією. На Сибірі, в Казахстані і в Воркуті караються на засланні наші сестри й матері — невже ж ми тут, у вільному світі і в безпеці та в вигоді можемо сидіти згорнувши руки? Ні, ми не сміємо заколисувати себе в відпочинку, відпічнемо аж колись, коли настане вільна соборна Україна, чого дай Боже всім нам діждатися.

УКРАЇНСЬКА ХАТА ПІД ЧАС БАЗАРУ ОУК У СОДБУРИ 1940 РОКУ

А. Стецькович — молодиця, М. Ворончак-Лозовчук — стоїть, К. Матейко — сидить.

ГОЛОВИ ЦЕНТРАЛЬНИХ УПРАВ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ В РОКАХ 1934 — 1955.

Анастасія Павличенко
голова в рр.: 1934, 1935, 1936, 1938, 1939.

Марія Ґуляй
голова в рр.: 1937, 1940, 1943, 1944, 1945, 1946.

Євгенія Ситник
голова в р. 1941/2.

Анна Тарновецька
голова в рр.: 1947, 1948, 1949, 1952, 1953.

Ольга Стебницька
голова в р. 1950/51.

Степанія Савчук
голова в р. 1954/55.

IX.

Документи й матеріяли

"ЦЕНТРАЛЯ ЖІНОЧИХ ТОВАРИСТВ ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ"
створена на Першому Крайовому З'їзді УНО в Саскатуні 28 липня 1934 р.

Голова: Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови: Анастасія Українець — Едмонтон
Секретарка: Степанія Бубнюк — Саскатун
Заступниця секретарки: Анна Романів — Саскатун
Скарбничка: Ф. Коссар — Саскатун

Провірна Комісія:

Анастасія Божок — Саскатун
Марія Григорович — Саскатун
Іванна Пуцентело — Едмонтон

Судова Комісія:

Анна Йонкер — Вінніпеґ
Софія Романюк — Едмонтон
О. Слюсаренко — Едмонтон

Організаторки:

Софія Романюк — на Алберту
Анна Басараба — на Саскачеван
Євгенія Ситник — на Манітобу
Степанія Савчук — на Онтаріо
Рожа Ковальська — на Квебек.

* * *

І. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК ДНЯ 13 ЛИПНЯ 1935 РОКУ В САСКАТУНІ, В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" ім. БІЛАСА Й ДАНИЛИШИНА

Обрана Центральна Управа:

Голова: Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови: Теофіля Іванців — Едмонтон
І. Секретарка: Степанія Бубнюк — Саскатун
2. Секретарка: Анна Зелена — Саскатун
Скарбничка: Емілія Погорецька — Саскатун

Провірна Комісія:

Анастасія Божок — Саскатун
Марія Романів — Саскатун
Іванна Пуцентело — Едмонтон

Організаторки:

Теофіля Іванців — на Алберту
Марія Джумаґа — на Саскачеван і Манітобу
Степанія Савчук — на Онтаріо
Рожа Ковальська — на Квебек

Редакційна Колегія сторінки ОУК в "Новому Шляху":

Теофіля Іванців; Анастасія Павличенко; Євгенія Ситник; Марія Ґуляй; Рожа Ковальська. (Пор. світлину на стор. 45).

II. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 4 ДО 6 ЛИПНЯ 1936 РОКУ в "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" ім. БІЛАСА Й ДАНИЛИШИНА В САСКАТУНІ

Обрана Центральна Управа:

Голова: Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови: Степанія Бубнюк — Саскатун
Секретарка: Марія Ґуляй — Саскатун
Фінансова секретарка: Анастасія Божок — Саскатун
Скарбничка: Анна Зелена — Саскатун

Провірна Комісія:

Емілія Погорецька — Саскатун
Марія Романів — Саскатун
Бронислава Боднарчук — Саскатун
Катерина Дуда — Едмонтон
Ольга Корпусь — Реджайна

Організаторки:

Софія Романюк — на Алберту
Марія Ґуляй — на Саскачеван
Євгенія Ситник — на Манітобу
Рожа Ковальська — на Онтаріо і Квебек

Редакційна Колегія:

Рожа Ковальська — Монтреал
Степанія Савчук — Торонто
Марія Ґуляй — Саскатун
С. Слюсаренко — Едмонтон.

* * *

III. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК ДНЯ 28 ЧЕРВНЯ 1937 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" ІМ. БІЛАСА Й ДАНИЛИШИНА В САСКАТУНІ.

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Ґуляй — Саскатун
Заступниця голови — Рожа Ковальська — Монтреал
Секретарка — Степанія Бубнюк — Саскатун
Заступниця секретарки — Марія Рурик — Саскатун
Скарбничка — Анна Зелена — Саскатун

Провірна Комісія:

Анастасія Павличенко — Саскатун
Емілія Погорецька — Саскатун
Анастасія Божок — Саскатун
П. Байрак — Едмонтон
Анна Василишин — Вінніпеґ

Редакційна Колегія:

Голова:
Рожа Ковальська — Монтреал
Члени:
Анастасія Павличенко — Саскатун
Євгенія Ситник — Вінніпеґ
А. Боянівська — Келґари
Ольга Заяць — Содбури
О. Ішко — Монтреал.

* * *

IV. КРАЙОВА КОНФЕРЕЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 22 ДО 25 ЛИПНЯ 1838 РОКУ В ТОРОНТО

Обрана Центральна Управа:

Голова — Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови — Анастасія Божок — Саскатун
Секретарка — Степанія Бубнюк — Саскатун
Скарбничка — Марія Рурик — Саскатун
Членка Управи — Марія Григорович — Саскатун

Провірна Комісія:

Марія Ґуляй — Саскатун
Марія Романів — Саскатун
Ольга Заяць — Содбури
Анастасія Білик — Монтреал
Софія Проців — Торонто.

* * *

V. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 28 ДО 31 ЛИПНЯ 1939 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" ім. БІЛАСА Й ДАНИЛИШИНА

Голова — Анастасія Павличенко — Саскатун
Заступниця голови — Марія Ґуляй — Саскатун
Секретарка — Степанія Бубнюк — Саскатун
Скарбничка — Емілія Погорецька — Саскатун
Членка Управи — Марія Романів — Саскатун

Провірна Комісія:

Членки:
Анастасія Божок — Саскатун
Марія Григорович — Саскатун
Ольга Корпусь — Реджайна

Заступниці:
Е. Онищук — Едмонтон
Ксеня Хам — Ст. Боніфас
Ольга Семака — Вінніпеґ

Редакційна Колеґія:

Голова:
Марія Ґуляй — Саскатун
Членки:
М. Новосад — Квебек
Анна Зелена — Онтеріо
Євгенія Ситник — Манітоба
Марія Рурик — Саскачеван
Е. Онищук — Алберта.

* * *

VI. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 27 ДО 29 ГРУДНЯ 1940 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Ґуляй — Саскатун
Заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Секретарка — Степанія Бубнюк — Саскатун
Скарбничка — Марія Романів — Саскатун
Членка Управи — Анастасія Божок — Саскатун

Провірна Комісія:

Емілія Погорецька — Саскатун
Ольга Гладун — Едмонтон
Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Ольга Стебницька — Ст. Боніфас
А. Гнатів — Форт Віліям.

* * *

VII. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 28 ДО 30 СЕРПНЯ 1941 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Перша секретарка — Марія Ґуляй — Саскатун
Друга секретарка — Степанія Бубнюк — Саскатун
Скарбничка — Степанія Вовк — Саскатун
Членка Управи — Ольга Семака — Вінніпеґ

Провірна Комісія:

Ольга Гладун — Едмонтон
Ольга Корпусь — Реджайна
Ксеня Хам — Ст. Бонифас
Калина Гладун — Форт Віліям
Марія Ґерич — Вінніпеґ.

VIII. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 15 ДО 17 СІЧНЯ 1943 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Ґуляй — Вінніпеґ
Заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Скарбничка — Ольга Семака — Вінніпеґ
Членка Управи — Анастасія Божок — Саскатун

Провірна Комісія:

Ольга Стебницька — Ст. Бонифас
Степанія Вовк — Саскатун
Софія Проців — Торонто
Ольга Корпусь — Реджайна
Е. Петруняк — Форт Віліям

Організаторки:

На Схід Канади:
Степанія Савчук — Торонто
Ольга Заяць — Содбури

На Захід Канади:
Е. Онищук — Едмонтон
Ольга Корпусь — Реджайна.

ЦЕНТРАЛЬНА УПРАВА ОУК ОБРАНА НА К. К. В ЛИПНІ 1952 Р. У ВІННІПЕҐУ. З ліва до права сидять: Ольга Заяць (орг. реф.), Євгенія Ситник (гол. пров. ком.), Анастасія Павличенко (3-тя заст. гол.), Степанія Савчук (1-ша заст. гол.), Анна Тарновецька голова; Ольга Стебницька (бувша голова), Ольга Семака (2-га заст. гол.), Степанія Бубнюк (ред. "Жіночого Світу"). Другий ряд: Ксеня Хам (чл. Управи), Любомира Чайковська (чл. Пров. Ком.), Галина Шульга (орг. плян. реф.), Марія Маґера (скарбничка), Анна Вах (секретарка), Катерина Дякунчак (культ-осв. реф.), Ольга Корпусь (чл. Пров. Ком.), Анастасія Божок (чл. Пров. Ком.), Анна Курилів (допом. реф.). Бракує Розалії Піуш (чл. Пров. Ком.) (Пор. список на стор. 462 і 3).

IX. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 26 ДО 28 СІЧНЯ 1945 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Ґуляй — Вінніпеґ
Заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Скарбничка — Ольга Семака — Вінніпеґ
Членка Управи — Ольга Стебницька — Ст. Бонифас

Провірна Комісія:

Анна Василишин — Вінніпеґ
Анастасія Божок — Вінніпеґ
Емілія Погорецька — Вінніпеґ
Ксеня Хам — Ст. Бонифас
Степанія Бубнюк — Саскатун.

* * *

X. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 25 ДО 27 СІЧНЯ 1946 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Марія Ґуляй — Вінніпеґ
Заступниця голови — Анна Тарновецька — Вінніпеґ
Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Скарбничка — Ольга Семака — Вінніпеґ

Провірна Комісія:

Степанія Бубнюк — Саскатун
Степанія Маценко — Вінніпеґ
А. Ламир — Монтреал.

* * *

XI. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 1 ДО 3 СЕРПНЯ 1947 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Анна Тарновецька — Вінніпеґ
Заступниця голови — Ольга Стебницька — Ст. Бонифас
Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Скарбничка — Ольга Семака — Вінніпеґ
Членка Управи — Анна Василишин — Вінніпеґ

Провірна Комісія:

Степанія Савчук — Торонто
Юлія К. Яворська — Виндсор
Калина Гладун — Форт Віліям
Степанія Маценко — Вінніпеґ
Катерина Кутна — Вінніпеґ.

* * *

XII. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 1 ДО 3 ЛИПНЯ 1949 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Анна Тарновецька — Вінніпеґ
Заступниця Голови — Ольга Стебницька — Ст. Бонифас
Друга заступниця голови — Степанія Савчук — Торонто
Третя заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Секретарка — Анна Вах — Вінніпеґ
Скарбничка — Ольга Семака — Вінніпеґ
Членка Управи — Галя Данько — Вінніпеґ

Провірна Комісія:

Голова:
Анна Мота — Ст. Кетеринс
Членки:
Марія Клинчик — Едмонтон
Калина Гладун — Форт Віліям
Юлія К. Яворська — Виндсор
Бронислава Іваницька — Содбури.

* * *

XIII. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК ДНЯ 30 ГРУДНЯ 1950 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Ольга Стебницька — Ст. Бонифас
Заступниця голови — Анна Вах — Вінніпеґ
Друга заступниця голови — Степанія Савчук — Торонто
Третя заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Бувша голова — Анна Тарновецька — Вінніпеґ
Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Скарбничка — Ольга Семака — Вінніпеґ
Орг.-плянувальна референтка — Галина Данько — Вінніпеґ
Культурно-освітня референтка — Євдокія Стахова — Вінніпеґ
Допомогова референтка — Анна Василишин — Вінніпеґ
Пресова референтка — Катерина Лазор — Вінніпеґ

Провірна Комісія:

Голова:
Марія Маґера — Вінніпеґ
Членки:
Зеня Неґрич — Ст. Бонифас
Ірина Дячун — Монтреал
Анна Курилів — Содбури
Марія Заячківська — Саскатун.

* * *

XIV. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ 20 І 21 ЖОВТНЯ 1951 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ТОРОНТО

Це була Надзвичайна Крайова Конференція, скликана в спеціяльних, головно фінансових справах, разом з Крайовою Конференцією інших Братніх Організацій у тій самій цілі. На ній не вибирано нікого з керівних органів Організації.

* * *

XV. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 28 ЧЕРВНЯ ДО 1 ЛИПНЯ 1952 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Анна Тарновецька — Вінніпеґ
Перша заступниця голови — Степанія Савчук — Торонто
Друга заступниця голови — Ольга Семака — Вінніпеґ
Третя заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Бувша голова — Ольга Стебницька — Ст. Бонифас
Секретарка — Анна Вах — Вінніпеґ
Скарбничка — Марія Маґера — Вінніпеґ
Орг.-плянувальні референтки — Ольга Заяць — Торонто
Галина Шульга — Содбури
Культ.-освітня референтка — Катерина Дякунчак — Вінніпеґ
Допомогова референтка — Анна Курилів — Содбури
Членка Управи — Ксеня Хам — Ст. Бонифас

Провірна Комісія:

Голова:
Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Членки:
Анастасія Божок — Гемилтон
Ольга Корпусь — Реджайна
Любомира Чайковська — Саскатун
Розалія Піуш — Вінніпеґ.

* * *

XVI. КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 1 ДО 3 ЛИПНЯ 1954 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕҐУ

Обрана Центральна Управа:

Голова — Степанія Савчук — Торонто
Бувша голова — Анна Тарновецька — Вінніпеґ
Перша заступниця голови — Степанія Бубнюк — Вінніпеґ
Друга заступниця голови — Анна Вах — Вінніпеґ
Третя заступниця голови — Анастасія Павличенко — Саскатун
Секретарка — Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Скарбничка — Ольга Семака — Вінніпеґ
Членка Управи — Йосифина Климків — Вінніпеґ
Організаційна Референтка — Ольга Заяць — Торонто
Культ.-освітня референтка — Ярослава Зорич — Торонто
Допомогова референтка — Анна Курилів — Содбури
Референтка молоді — Степанія Маценко — Вінніпеґ
Ювілейна референтка — Софія Проців — Торонто

Провірна Комісія:

Голова:
Марія Маґера — Вінніпеґ
Членки:
Ірина Суховерська — Едмонтон.
Анна Зелена — Виндсор
Анна Ольхова — Гемилтон
Розалія Піуш — Вінніпеґ.

(Пор. світлини на стор. 467 і 478).

* * *

XVII. (ЮВІЛЕЙНА) КРАЙОВА КОНФЕРЕНЦІЯ ОУК В ДНЯХ ВІД 20 ДО 22 ТРАВНЯ 1955 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ТОРОНТО

Обрана Центральна Управа:

Ґолова — Степанія Савчук — Торонто
Перша заступниця голови — Євгенія Ситник — Вінніпеґ
Друга заступниця голови — Юлія К. Яворська — Виндсор
Третя заступниця голови — Ірина Суховерська — Едмонтон
Секретарка до української мови — Ярослава Зарич — Торонто
Секретарка до англійської мови — Анна Мазуренко — Торонто
Скарбничка — Єлисавета Даниляк — Західнє Торонто
Членка Управи — Софія Проців — Торонто
Організаційна референтка — Ольга Заяць — Торонто
Культурно-освітня референтка — Ярослава Ребрик — Торонто
Референтка молоді — Анна Вах — Вінніпеґ
Допомогова референтка — Анна Курилів — Содбури
Пресова референтка — Степанія Бубнюк — Вінніпеґ

Провірна Комісія:

Олена Залізняк — Монтреал
Марія Дунець — Торонто
А. Гнатюк — Саскатун
Анна Ольхова — Гемилтон
Ірина Дячун — Монтреал.

РЕЗОЛЮЦІЇ
І. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ О.У.К. ДНЯ 13 ЛИПНЯ 1935 В САСКАТУНІ

1. Визнаючи важну ролю жінки в житті української нації, Конференція підносить особливо вагу її освідомлення та організаційного об'єднання на ґрунті націоналізму і тому закликає все українське жіноцтво вступати в ряди О.У.К., як першої і єдиної української жіночої організації, що ідеологічно й організаційно стоїть на засадах українського націоналізму та активної визвольної боротьби.

2. Крайова Конференція Організації Українок Канади з обуренням п'ятнує уряд Польщі за недопущення делеґаток Союзу Українок з земель, окупованих Польщею, на Міжнародній Жіночий Конґрес у Царгороді.

Конференція вважає цей вчинок доказом некультурности і насильства, на якому Польща базує своє панування над поневоленим українським народом.

3. Крайова Конференція поручає Централі О.У.К. наладнати зв'язки з відповідними неукраїнськими жіночими організаціями в Канаді, з метою вияснення й інформації їх про українську справу.

4. Крайова Конференція признає потребу видавання й поширювання української націоналістичної жіночої і дитячої літератури та поручає Центральній Управі О.У.К. поробити можливі заходи для переведення того в життя.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
ІІ. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ О.У.К. В ДНЯХ 4-6 ЛИПНЯ 1936 РОКУ В САСКАТУНІ

1. З'їзд делеґаток Відділів О.У.К. стверджує послідовну працю і поступ усіх Відділів під проводом і за вказівками Центральної Управи О.У.К. і висловлює признання всім членкам, що до того причинилися.

З'їзд уважає, що є великі можливості для розгорнення ще більшої праці в місцевостях вже існуючих Відділів, а також в інших місцевостях Канади. Тому З'їзд доручає Центральній Управі О.У.К. опрацювати докладний плян формування нових Відділів О.У.К. і приєднування якнайбільшого числа свідомого українського жіноцтва в ряди організації О.У.К.

Рівночасно З'їзд доручає всім існуючим Відділам та зобов'язує їх роздобути потрібні матеріяльні засоби для уможливлення Центральній Управі О.У.К. вислання відповідних організаторок для виконання того завдання, уповноважуючи Центральну Управу встановити для того потрібний бюджет.

2. З'їзд делеґаток О.У.К висловлює подив і вдячність засудженим у варшавському процесі членкам О.У.Н. Гнатківській і Зарицькій і другим за їх подивугідне самовідречення, посвяту і героїзм, що їх вони виказали в обороні святої ідеї визволення українського народу і прав на вільну українську державу. З'їзд делеґаток О.У.К з вдячністю приймає їх героїзм, як приклад для всього українського жіноцтва і вважає їх гордістю української нації. З'їзд доручає Центральній Управі зібрати ввесь матеріял і видати його впродовж біжучого року окремою брошуркою в двох мовах, українській і англійській, щоб все українське жіноцтво і жіноцтво других народів могло познакомитися з героїчною боротьбою за життьові права української нації та негідними варварськими зазіханнями ворогів.

3. З'їзд делеґаток О.У.К. апелює до всього українського жіноцтва, як до тієї частини української нації, що глибше відчуває несправедливість і знущання ворогів, до жіноцтва, що завжди в цілій історії виказало більше зро-

зуміння до ідеалізму, щоб українське жіноцтво рішуче й одним фронтом стануло в обороні покривджених сестер на рідних землях і осудило разом з нами всі ті здеморалізовані шари української суспільности, що схильні до угодовства, або навіть впали так низько, що виступають і поборюють націоналістичний рух і героїчну боротьбу його визнавців за самозрозумілі і примітивні права української нації. З'їзд делеґаток взиває всіх членок і прихильниць ідеї визволення України завжди гостро осуджувати всіх тих, що виступають проти націоналістичного руху, як виразника визвольної ідеї української нації, бо тим вони помагають займанцям гнобити український нарід і продовжувати поневолення українських земель.

4. З'їзд делеґаток О.У.К. висловлює признання всім Відділам О.У.К. за їхню жертвенність і працю для зібрання фондів на визвольну боротьбу в минулому році та взиває їх до ще більшої активности надалі в тому напрямі, бо матеріяльна допомога визвольній боротьбі сьогодні найбільш конечна і нашим найбільшим обов'язком. Хай буде для кожного Відділу і для кожної членки національним наказом найбільша праця для моральної і матеріяльної помочі визвольному рухові.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
III. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК З ДНЯ 28 ЧЕРВНЯ 1937 В САСКАТУНІ

1. Крайова Конференція ОУК констатує, що Організація Українок Канади зросла на нових 6 Відділів та що існуючі вже Відділи скріпилися новими членками, що зросла активність та організаційна дисципліна. Також поважно зросло число прихильниць нашої Організації серед українського жіноцтва. Тому Конференція ОУК з вдоволенням висловлює признання так Центральній Управі ОУК за виконання керівної функції, як і Управам Відділів та членкам, що причинилися до тих осягів.

2. Здобутки минулорічної праці в порівнянні до великих завдань заохочують до ще більш витривалої праці на майбутнє, в якому Крайова Конференція ставить наступні завдання:

а. Подвоїти працю в напрямі кількісного й морального зросту існуючих Відділів ОУК шляхом націоналістичного вишколу і приєднування нових членок. Скріплення активности, що повинна йти впарі з залізною організаційною карністю.

б. Посилення праці на нових теренах через заанґажування і вислання в поїздку сталої організаторки для голошення визвольної ідеї поміж широкі кола українського жіноцтва з метою закладати нові Відділи ОУК. Тільки організована праця українського жіноцтва в Відділах ОУК під проводом Центральної Управи ОУК може дати ті успіхи, що їх вимагають від нас поставлені перед нами завдання.

в. Скріпити збіркову акцію на Визвольний Фонд, як найважніше завдання українського жіноцтва в Канаді під цю пору. На інші крайові цілі збирають також другі українські організації в Канаді, а на Визвольний Фонд з жіночих організацій збирає тільки ОУК і це мусить зрозуміти кожна членка нашої Організації.

г. Звернути увагу на зв'язки з жіночими організаціями інших народів з ціллю познайомлення їх з українською культурою, мистецтвом, а передусім з визвольними змаганнями українського народу.

3. III. Крайова Конференція ОУК доручає всім Відділам ОУК створити при них Відділи УЧХ з метою:

а. Перевести вишкіл "Першої Допомоги".

б. Співпрацювати з другими організаціями УЧХ, як у ЗДА і в Европі, (У.Ч.Х. має свою централю в Брюсселі в Бельгії).

в. Творити "Залізний Фонд У. Ч. Х."

4. Крайова Конференція взиває всіх членок більш уважно зайнятися працею поширення націоналістичної літератури і преси, зокрема "Нового Шляху" поміж українським жіноцтвом Канади та зобов'язує кожну членку приєднати впродовж року бодай одну нову передплатницю (-ка). Свідоме жіноцтво стає цінністю для нації, а свідомість треба набувати присвоєнням думок з націоналістичної літератури і преси.

5. Крайова Конференція ОУК взиває всіх членок присвятити якнайбільше уваги зв'язкам українського жіноцтва поза ОУК і познайомити їх з визвольною ідеєю українських націоналістів. Зате Крайова Конференція рішуче осуджує нав'язування зв'язків з противними організаціями, яких проводи свідомо виступають і поборюють визвольну боротьбу та націоналістичне виховання і шкодять тим українському народові та припізнюють час його визволення.

6. Крайова Конференція підкреслює, що до найважніших завдань української націоналістки належить виховання молодого покоління на свідоме і горде зо своєї національної приналежности, з відразою до рабського наставлення поколінь, що зросли в неволі і погодилися з нею, та готове до самопожертви за велику ідею визволення українського народу. Це завдання слід виконувати вдома при вихованні своїх власних дітей і гуртово по "Рідних Школах". Кожний Відділ ОУК створить у тій цілі окрему референтуру, а при Централі буде також референтка виховання доросту, що, засіблена відповідною літературою, подбає про відповідні статті на сторінці ОУК дискусійного й інформативного характеру.

Крайова Конференція доручає Центральній Управі ОУК поробити всі заходи для підготови дитячої сторінки або місячника — додатку в "Новому Шляху".

7. Крайова Конференція зобов'язує всі Відділи прийти з допомогою Центральній Управі ОУК перебранням бюджету, схваленого на Крайовій Конференції. Для правильного ведення праці такий бюджет необхідний, бо забезпечить безперебійну працю канцелярії Центральної Управи, організаторки й референтки сторінки ОУК.

8. Крайова Конференція ОУК з пошаною підносить відданість, посвяту й жертву українського націоналістичного жіноцтва на всіх українських землях та їх готовість з самовідреченням стрінути хвилю всенаціональної української революції і взиває всіх членок ОУК бути готовими також зо своєї сторони прийти з усією потрібною моральною і матеріяльною допомогою в нашому спільному святому ділі!

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
IV. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 22-25 ЛИПНЯ 1938 В ТОРОНТО

1. Зібрані на IV. Крайовій Конференції Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб українські націоналістки клонять голови над свіжою могилою Вождя Національної Революції, сл. п. Євгена Коновальця, та висловлюють своє співчуття Його вдові-дружині й родині. Клянуться над його могилою віддано служити тій великій ідеї, що її очолював Великий Покійник, по всій своїй силі і в порозумінні з Проводом Українських Націоналістів зо здвоєною енерґією працювати для здійснення ідеї самостійної соборної української держави.

2. Крайова Конференція ОУК з вдоволенням стверджує, що Відділи ОУК скріпили свою працю і жертвенність на Визвольний Фонд у порівнянні з попередніми роками. Водночас Крайова Конференція підкреслює, що надалі

треба ще збільшити наші збірки на ту ціль, щоб дати змогу ПУН вести визвольну боротьбу аж до перемоги.

3. Крайова Конференція підкреслює конечність поширення Організації двома способами, а саме приєднуванням нових членок до вже існуючих Відділів, як теж організуванням нових Відділів з метою приготовитися до переходу в масову організацію. Тільки така масова організація зможе виконати вповні намічені цілі, розраховані на добро цілого українського народу. В тій цілі Крайова Конференція зобов'язує всі дотеперішні Відділи дати змогу Центральній Управі ОУК заанґажувати постійну організаторку.

4. Крайова Конференція ОУК одобрює плян закладати Підвідділи УЧХ при Відділах ОУК та при їх допомозі доповнити працю українських націоналісток Канади і приготовитися до виконання завдань українського жіноцтва в часі української національної революції.

5. Крайова Конференція ОУК плямує черговий злочинний наступ проти українського жіноцтва зо сторони польського окупаційного уряду, виявлений розв'язанням жіночої організації на Західньо-Українських Землях, "Союзу Українок", та відібранням українського городу у Львові.

6. Крайова Конференція ОУК накладає на Відділи і на окремих членок обов'язок пляново поширювати українську визвольну літературу й пресу, зокрема "Новий Шлях", як чинника надзвичайно великої ваги для поглиблення розуміння визвольної ідеї.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
V. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 28 - 31 ЛИПНЯ 1939 В САСКАТУНІ

1. З уваги на кожночасну можливість радикальної перебудови Європи, П'ята Конференція ОУК закликає українське жіноцтво зо свого боку причинитися до того, щоб у тому моменті доля України була вирішена в дусі ідеалів українського націоналізму.

ЧЛЕНКИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ УПРАВИ ОБРАНОЇ НА XVI. КРАЙОВІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ В ВІННІПЕҐУ 1954 Р.

Від ліва до права, знизу I. ряд: Анна Курилів (допомог. реф.), Ольга Семака (скарбничка), Євгенія Ситник (секретарка), Степанія Бубнюк (1-ша заступниця голови), Анна Тарновецька (бувша голова), Анастасія Павличенко (3-тя заступниця голови), Ольга Заяць (організ. реф.); 2-ий ряд: Анна Вах (2-га заступниця голови), Розалія Піюш (чл. Контр. Ком.), Йосифина Климків (чл. Ц. У.), Ірина Суховерська (чл. Контр. Ком.), Марія Маґера (голова Контр. Ком.). Повний склад Ц. У. поданий у списку на стор. 463.

2. Крайова Конференція оцінює вагу навіть короткотривалого існування Карпатської України для української соборницької ідеї та зазначає, що її упадок не становить остаточної прогри її майбутности, навпаки, є яскравим доказом що і ця частина української землі вступила на шлях дійсної боротьби за соборну українську державу.

3. Крайова Конференція ОУК з натиском підкреслює важність для центральних і місцевих органів ОУК:

а. Найтіснішої співпраці з Крайовою Екзекутивою УНО і Філіями УНО та Відділами інших Братніх Організацій на місцях.

б. Всім матерям ставиться за обов'язок подбати, щоб їхні діти належали до МУН і Доросту МУН, щоб вони обов'язково покінчили Рідні Школи і набували якнайвищу загальну освіту.

в. Всьому членству Організації ставиться до уваги, що Організація вимагає від них високого розуміння організаційної карности, почуття обов'язків та виключної важности добра національного руху, що перед ним завжди мусять відступитися особисті інтереси.

г. Відділи ОУК мусять розуміти вагу націоналістичної преси і разом помагати "Новому Шляхові" стати масовим органом у Канаді. Заохочувати молодь до читання й поширювання українського журналу в англійській мові "Трайдент" і дитячої літератури з Рідної Краю.

ґ. Всіляко причинюватися до збірок на Визвольний Фонд, а зокрема приєднувати нових жертводавців на Одноцентовий Фонд.

д. Поробити всі заходи, щоб там, де вже існують Підвідділи УЗХ поширити їхню діяльність у напрямі дальшого вишколу членок у цій ділянці, а там, де тих Підвідділів ще нема, зорганізувати їх впродовж наступного року.

е. Відділи ОУК постараються надіслати, наскільки це буде можливе, предмети різного мистецтва до Українського Національного Музею в Саскатуні, що його офіційно відкрито на цьогорічній Крайовій Конференції.

є. Піддається під увагу Відділів ОУК важність зв'язків з неукраїнськими жіночими організаціями, за винятком тих, що ворожі до України.

4. П'ята Крайова Конференція ОУК висказує своє глибоке признання Центральній Управі та Відділам ОУК за їх щиру та жертвенну працю в минулому році.

5. П'ята Крайова Конференція ОУК підкреслює наші вільності в межах Британської Імперії та святочно заявляє про глибоку лояльність до Їх Величеств, які в цьому році відвідали Канаду.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
VI. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК З 27 - 29 ГРУДНЯ 1940 В ВІННІПЕҐУ

1. Ми, українські націоналістки, зібрані на Шостій Крайовій Конференції ОУК, з глибокою пошаною хилимо свої голови перед тінями героїв канадійської і британської армії, що славно полягли в обороні волі всіх народів.

2. Висловлюємо своє глибоке співчуття всім українським героям і мученикам, що за волю України терплять страшні муки по в'язницях і на засланнях під червоною Москвою.

3. Висловлюємо своє щире співчуття всім, а зокрема жінкам і дітям, що день і ніч переживають нечувані страхіття повітряного бомбардування, а водночас рішуче і гостро осуджуємо ганебну аґресію.

4. Крайова Конференція ОУК заявляє свою всеціпу поміч воєнним змаганням Канади. І тому закликає своє членство та взагалі українське жіноцтво піти назустріч у всій праці Канадійського Червоного Хреста.

5. Тому, що жінка-мати являється першим і найважнішим чинником у вихованні дітей, Крайова Конференція ОУК закликає все українське жіноцтво звернути всю свою увагу на національне виховання своїх дітей вдома.

6. Крайова Конференція ОУК закликає українське жіноцтво по всіх своїх силах підтримувати морально й матеріяльно свій одинокий національний орган, "Новий Шлях".

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
VII. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 28 - 30 СЕРПНЯ 1941 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

1. Крайова Конференція ОУК з великою пошаною і глибоким співчуттям клонить голови перед поляглими жертвами воєнного лихоліття Канади й України.

2. Крайова Конференція ОУК підкреслює доцільність праці ОУК для Канадійського Червоного Хреста і других воєнних установ Канади та взиває Центральну Управу в черговому році поширити й поглибити працю в цій ділянці.

3. Крайова Конференція ОУК в імені свойого членства запевняє, що зорганізоване в рядах ОУК українське жіноцтво не лишиться позаду в ділянці воєнних змагань, яку виконує британійське жіноцтво.

4. Крайова Конференція ОУК, беручи до уваги знищення українських земель, мільйони сиріт і ранених, уважає обов'язком українців, що живуть поза межами українських земель, вже сьогодні приступити до акції збирання потрібних фондів для рятування жертов серед української людности на українських землях. В тій цілі взиває свої Відділи скріпити акцію Визвольного Фонду.

5. Крайова Конференція ОУК підносить вагу Рідної Школи та взиває українське жіноцтво доложити всіх зусиль для її поширення й піднесення на вищий рівень.

6. Крайова Конференція ОУК висловлює признання й подяку нашому часописові "Новому Шляхові", якого сторінками послуговувалася наша Організації та взиває все членство прийти з допомогою цій пресі в теперішньому тяжкому для неї положенні, так формою Ювілейного Фонду, як і поширенням його почитности.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
VIII. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК з 15 - 16 - 17 СІЧНЯ 1943 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

1. Крайова Конференція ОУК висловлює признання своїм Відділам за солідну і щиру працю і повну співпрацю з Центральною Управою ОУК.

2. Крайова Конференція з великим вдоволенням глядить на працю нашого членства в користь Канадійського Червоного Хреста та інших воєнних змагань, а також для Українського Золотого Хреста. Рівночасно взиває всі Відділи та членство ще більше посилити працю в тому напрямі.

3. Зокрема Крайова Конференція ОУК прикладає увагу справі підтримки моралі українських вояків за морем і тому взиває Відділи посилювати фонд на дарунки для вояків.

4. Крайова Конференція ОУК звертає увагу Відділів на преважну справу опіки над українською молоддю, зокрема над дівчатами, що виїхали працювати з заходу на схід, і, не маючи материнської та батьківської опіки, нара-

жені на всі небезпеки морального упадку, що в часі війни стало виступають у великих міських індустрійних центрах.

5. Крайова Конференція ОУК накладає на всі Відділи обов'язок присвятити якнайбільше уваги вихованню дітей і доросту в українському дусі вдома і в Організації.

6. Крайова Конференція ОУК кладе за організаційний обов'язок кожній членці приєднати якнайбільше членок в ряди ОУК.

7. Крайова Конференція ОУК накладає на всі Відділи обов'язок всіми можливими способами поширювати "Жіночий Світ" і приєднувати йому читачок, а теж і "Дитячому Кутикові" в "Новому Шляху".

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ IX. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 26, 27 І 28 СІЧНЯ 1945 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

1. IX. Крайова Конференція ОУК стверджує, що головним завданням нашої Організації є працювати над поглибленням розуміння в членок і українського жіноцтва взагалі своїх обов'язків супроти України й Канади і взиває Відділи ОУК звертати пильну увагу на цю справу в усіх виявах їхньої діяльности.

2. IX. Крайова Конференція ОУК уважає, що в цьому воєнному часі жінки повинні віддати ввесь свій час для добродійної праці і тим помогти зменшити терпіння в тих, що постраждали або можуть пострадати через війну.

3. IX. Крайова Конференція ОУК закликає Відділи ОУК:
   а. скріпити дотеперішню допомогу "Канадійському Червоному Хрестові",
   б. посилити акцію "Українського Золотого Хреста" для допомоги українцям на рідних землях,
   в. ще більше старань докласти до дарункової акції ОУК українським воякам канадійської армії за морем,

4. IX. Крайова Конференція ОУК приймає до відома та одобрює рішення Центральної Управи ОУК приступити до спільної праці разом з іншими українськими національними жіночими організаціями в Канаді для несення кращої помочі так воєнним зусиллям Канади, як і українському народові на його землях через "Комітет Українок Канади".

5. IX. Крайова Конференція ОУК взиває Відділи й усе членство ОУК якнайбільшу увагу присвятити справі національного виховання української молоді в Канаді, бо від неї залежить усе майбутнє канадійських українців.

6. IX. Крайова Конференція ОУК висказує своє вдоволення з приводу сталої появи "Жіночого Світу" й "Дитячого Кутика" і закликає Відділи і членство поширювати коло їх читачок та підтримувати їх своїми пожертвами.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ X КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 23, 24 І 25 СІЧНЯ 1946 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

1. Крайова Конференція ОУК висказує радість з приводу перемоги, яку віднесли в цій війні Канада, Велика Британія і Злучені Держави Америки. Одначе рівночасно боліє долею наших сестер і братів на українських землях, що дальше терплять під жорстоким режімом Совєтів, і жаліє, що не судилось українському народові здобути вільного життя, за яке він боровся і поніс найбільше жертов так у майні, як і в житті.

2. Крайова Конференція ОУК осуджує наклепницьку пропаґанду тоталітарних приклонників у Канаді проти українців, що опинилися на скиталь-

щині. Тому, що ці нещасні скитальці не можуть себе боронити, Крайова Конференція ОУК уважає обов'язком кожного чесного українця протидіяти цим злобним наклепам і взиває все українське жіноцтво представляти справу скитальців нашим співгромадянам у правдивому світлі.

3. Крайова Конференція ОУК висловлює подяку "Канадійському Червоному Хрестові" за його ласкаву поміч також українським скитальцям і взиває Відділи ОУК та все українське жіноцтво до повної піддержки цієї гуманітарної інституції.

4. Крайова Конференція ОУК висловлює вдоволення членству ОУК і громадянству за жертви на "Український Золотий Хрест" і взиває наше членство і громадянство до дальшої піддержки і жертов на фонд "Українського Золотого Хреста", щоб у наступному році можна було дати якнайбільшу поміч українським скитальцям у грошах і в пакунках.

5. Крайова Конференція ОУК закликає членок і все українське жіноцтво до звернення якнайбільшої уваги на українську молодь. Обов'язком кожної матері є дати своїм дітям добре виховання вдома і подбати, щоб їхні діти набули знання про Україну в "Рідній Школі", а опісля на "Вищих Освітніх Курсах". В той спосіб українська молодь пристособиться до організованого життя і стане добрими українцями та добрими канадійцями.

6. Крайова Конференція ОУК взиває все членство ОУК обзнайомлювати українське жіноцтво про цілі й працю "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і про її завдання, а охочих приєднувати в ряди ОУК.

7. Крайова Конференція ОУК взиває членок ОУК, щоб давали належну допомогу "Новому Шляхові" приєднуючи йому нових передплатників і збираючи на його пресовий фонд.

8. Крайова Конференція ОУК висловлює Центральній Управі ОУК і редакціям "Жіночого Світу" та "Дитячого Кутика" признання за вмілий провід, а членкам Відділів ОУК за віддану працю, що її вони вложили через Організацію на добро українського народу й Канади.

* * *

ВІДЗНАЧЕНІ ГОЛОВИ Й ЧЛЕНКИ ВІДДІЛІВ У ВІННІПЕҐУ І СТ. БОНІФАС НА 25-РІЧНОМУ ЮВІЛЕЇ ОУК У ВІННІПЕҐУ

З ліва до права, з низу: К. Хам, О. Стебницька, О. Семака, Є. Ситник, С. Савчук — голова Ц. У. ОУК, К. Дякунчак; 2-ий ряд: П. Нагорняк, Н. Божок, Н. Кобзар, А. Стойко, А. Вах, А. Копичанська, С. Шеремета, Й. Климків.

РЕЗОЛЮЦІЇ XI КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ 1, 2 І 3 СЕРПНЯ 1947 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

1. Одинадцята Крайова Конференція ОУК глибоко оцінює геройську боротьбу наших братів і сестер на українських землях, що в час найбільш несприятливих обставин підняли її проти всіх наїздників та підтвердили волю цілого українського народу бути повним господарем на своїй українській землі.

2. Крайова Конференція ОУК висловлює глибоке співчуття матерям і родинам, яких сини й дочки віддали своє життя в обороні слушних прав українського народу на самостійну особорну українську державу.

3. Конференція висловлює глибоке співчуття тим соткам тисячів українських матерів, що опинилися по чужих краях і таборах скитальців і взиває членок та українську громадськість дальце спішити їм з моральною і матеріяльною допомогою, як теж опікою тим, яким пощастить прибути до Канади

3. Зважаючи на велику потребу матеріяльних засобів для несення допомоги передусім українським дітям і матерям по таборах скитальців, З'їзд взиває членок посилити збірки на Український Золотий Хрест, з фондів якого можна б цю поміч давати.

5. З уваги на важливу добу, що в ній живемо, та з уваги на збільшення наших завдань, Конференція взиває всіх членок до посилення організаційної праці та скріплення Організації приєднанням нових членок.

6. З уваги на теперішню повоєнну добу, в якій діють різні руїнні течії, Конференція взиває своїх членок посилити опіку в першу чергу над своїми дітьми, а далі загалом над українською молоддю, щоб зберегти цю молодь здоровою на душі й тілі та щоб ця молодь була корисна для своїх родин, для свого народу та для Канади.

7. З уваги на значення рідної преси для поширення здорових думок, а рівночасно для поборювання нищівних думок і впливів, Конференція взиває всіх членок до праці для поширення "Нового Шляху" і для видатної матеріяльної допомоги йому.

8. Конференція висловлює признання всім активним членкам за їхню ідейну та видатну дотеперішню працю і взиває до витривалости в цій праці далі в теперішню важну хвилю для добра своїх власних родин, свого українського народу і для добра Канади.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
XII. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯХ ВІД 30 ЧЕРВНЯ ДО 3 ЛИПНЯ 1949 РОКУ, В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕҐУ

Зібрані делеґатки Відділів "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб" і членки Центральної Управи на XII. Крайовій Конференції ОУК, що відбулася в днях 30 червня — 3 липня 1949 року в місті Вінніпеґу, схвалюють такі резолюції:

I. Загальні.

1. Важний і відповідальний момент, що його переживає сьогодні український нарід на Рідних Землях, вимагає від українського жіноцтва взагалі, а від членок ОУК спеціяльно, вияву якнайбільшої енергії в праці на всіх ділянках громадського життя. Зокрема важні завдання, що стоять перед ОУК, вимагають повної консолідації сил усіх членок ОУК, єдности і скріплення внутрішньої дисципліни.

2. XII. Крайова Конференція належно оцінює геройську боротьбу проти комунізму наших братів і сестер на Рідних Землях, заявляє їм свою підтримку і висловлює свою пошану геройській УПА.

3. Крайова Конференція висловлює своє глибоке співчуття матерям і родинам, яких сини й дочки віддали своє життя в боротьбі за слушні права українського народу — за Самостійну Соборну Державу.

4. Крайова Конференція, доцінюючи вагу доброї преси, закликає всіх членок підпомагати "Новий Шлях" приєднанням нових передплатників, збиранням на пресовий фонд і над фонд купна власного дому.

5. XII. Крайова Конференція ОУК з великою радістю вітає вступлення Центральної Управи до Національної Жіночої Ради, а також закликає і наші Відділи вступати в ряди Місцевих Жіночих Рад, для праці в загально жіночих справах.

6. XII. Крайова Конференція закликає Відділи ОУК поширити працю для "Українського Золотого Хреста" і закликає членок ОУК вступати в ряди жіночого руху споживачів, який бореться проти надужиття в продажу і домагається контролі цін і якости товарів.

7. XII. Крайова Конференція уважає невистачальним видавання "Жіночої Сторінки" що два тижні і схвалює видавати "Жіночу Сторінку" щотижня для кращого освідомлення нашого жіноцтва.

8. XII. Крайова Конференція закликає Відділи ОУК збільшити експонати музею ОУК, тимбільше, що є нагода набувати відповідні експонати чи то від новоприбулих чи в таборах скитальців в Європі.

9. XII. Крайова Конференція закликає все наше жіноцтво відноситися зо щирістю, ввічливістю, пошаною і любов'ю до наших новоприбулих сестер, давати їм завжди в потребі поміч і пораду та вітати їх радо і з сестриною сердечністю в наших рядах.

II. Виховні.

10. XII. Крайова Конференція ОУК, ствердивши велику виховну ролю жінки і велике значення родини для українського народу в його загрозливому положенні, закликає всю українську громадськість давати підтримку українській родині й допомагати жінці в виконанні її важливої ролі в сім'ї.

11. Крайова Конференція закликає всіх членок посилити опіку над молоддю, виховувати її в пошані віри батьків, в любові до рідного народу, плекати рідну мову, культуру, традицію, щоб молодь була корисна для своїх родин, свого народу і для Канади.

III. Гуманітарні.

12. Крайова Конференція висловлює своє глибоке співчуття тим соткам тисяч українських скитальців, що в наслідок другої світової війни були змушені залишити рідні землі і сьогодні знаходяться в чужих краях у таборах, і закликає всю українську громадськість у Канаді, а спеціяльно членок ОУК, спішити їм з моральною й матеріяльною допомогою.

13. Крайова Конференція стверджує конечність і негайну потребу несення дальшої допомоги вдовам і сиротам і тому закликає членок посилити збірку на Золотий Хрест.

IV. Суспільно-організаційні.

14. В переконанні про велику ролю, яка припадає ОУК в змаганнях української нації і творенні національної культури тут у Канаді. Крайова Конференція доручає Центральній Управі стояти на сторожі прав, які належать українській жінці серед власної громадськости.

15. Крайова Конференція вважає найважнішим завданням в організаційній ділянці на черговий рік поглиблення організаційної сітки:

а) через скріплення зв'язків між Відділами й Центральною Управою ОУК.

б) через приєднання нових членок і включення їх у працю Відділів,

в) через Провінційні З'їзди для обміну думок про методи організаційної праці.

16. З нагоди п'ятнадцятиліття сцентралізування наших Відділів, Конференція висловлює велике признання Відділам ОУК за їхні довголітні труди і припоручає дати признання заслуженим довголітнім членкам, які не менше як п'ятнадцять років стоять твердо й непохитно та до сьогодні трудяться в рядах ОУК.

17. З нагоди п'ятнадцятиліття сцентралізування наших Відділів, Конференція схвалює видати Альманах, в якім намагається представити довголітню працю Центральної Управи ОУК і Відділів у цілій Канаді.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
XIII. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК, В ДНЯХ 30 І 31 ГРУДНЯ 1950 РОКУ, В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕҐУ

1. Вважаючи національне виховання української молоді в Канаді засадничою справою, від якої залежить дальше майбутнє українців у Канаді, Крайова Конференція ОУК звертає увагу Відділів і членства на конечність посилити опіку над молоддю, зокрема над дошкільною, доростом МУН і МУН, а рівночасно оточити своєю опікою дитячі садки і "Рідні Школи", де вони вже існують, коли ж їх нема — там їх закладати.

2. В розуміння потреби поглиблення культурно-освітньої діяльности серед членок і прихильниць ОУК, Крайова Конференція взиває скріпити цю діяльність курсами, доповідями, урочистими академіями, національними святами і плеканням народного мистецтва.

3. Крайова Конференція взиває Відділи і членство ОУК продовжувати працю над збільшенням фонду "Українського Золотого Хреста", якого діяльність і завдання далеко ще не закінчилися, навпаки, стоять перед потребою безнастанного діяння на користь потребуючих сестер і братів у Європі.

4. З уваги на потребу підтримки й розбудови власної організаційної преси, Крайова Конференція висловлює надію, що всі членки поспішать з допомогою нашому журналові "Жіночий Світ", що саме вступає в другий рік свого існування.

5. Для доброго й успішного виконування завдань ОУК необхідно дбати про приплив до Організації нового членства. Тому Крайова Конференція допоручає зміцнити намагання приєднування нових членок, розглядатися за можливостями творення нових Відділів у місцевостях, де існують на те дані, і скріплення зв'язку між Відділами й Центральною Управою через виїзд у терен організаторки.

6. Зокрема звертає Крайова Конференція ОУК увагу Відділів і членок на конечність активізації в рядах ОУК тих молодих жінок, що виростають уже з віку МУН. Необхідно втримувати з ними приязні взаємини, заохочувати їх вступати в ряди ОУК, створювати їм умовини, що заохочували б до праці, ставитися з повним зрозумінням до їхнього виховання й понять громадської праці й у той спосіб поволі впроваджувати їх на шляхи організаційної, громадської й національної праці нашої Організації.

7. Крайова Конференція ОУК підкреслює потребу якнайтіснішої співпраці з іншими жіночими організаціями Канади, українськими й англомовними і висказує своє вдоволення з участи Центральної Управи в СФУЖО.

8. Цей загрозливий час для мира й безпеки вільного світу зобов'язує всіх до чуйности й готовости сповняти всі свої обов'язки супроти Канади, яких вона може вимагати від своїх громадян. Крайова Конференція закликає Відділи й членок мати це на увазі й бути готовими кожної хвилі до всіх громадських обов'язків, що їх від нас вимагала б Канада.

9. Кожна членка ОУК є неначе представником свого народу перед англійським світом, то ж повинна діяти в усіх напрямках, щоб бути корисною

для українського народу на його рідних землях, з'єднувати прихильність до визвольних змагань України і помагати її у змаганні за визволення з-під большевицького ярма.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
XIV. (НАДЗВИЧАЙНОЇ) КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯ 20 І 21 ЖОВТНЯ 1951 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ТОРОНТО

Заслухавши звітів Центральної Управи про стан Організації і доповідей про її найближчі завдання, XIV. (Надзвичайна) Крайова Конференція ОУК схвалює:

1. Розбудувавши організаційне й національне життя в Канаді на протязі вісімнадцяти років, "Організація Українок Канади" мусить далі продовжувати свою працю й поширювати свої організаційні звена й ідеї. В тій цілі треба скріпити Організацію новим членством через поведення плянової кампанії за приєднанням якнайбільшого числа українських жінок у ряди ОУК. Особливу увагу звернути на новоприбуле жіноцтво, яке може і повинно посилити Організацію як кількісно так і якісно — своїм знанням, досвідом і новими ідеями. "Організація Українок Канади" дала свого часу велику поміч нашим скитальцям і тепер ще з більшою радістю повітає їх у своїх рядах до спільної праці для одної мети.

2. Заінтересуватися молодими жінками, зокрема тими, що роджені в Канаді, і через створення відповідних умовин у Відділах ОУК втягати їх у ряди Організації.

3. Звернути пильну увагу на нашу молодь, яка денаціоналізується і затрачується в чужому середовищі. В тій цілі подбати про існування дитячих садків і "Рідних Шкіл". Давати постійну допомогу Відділам "Молодих Українських Націоналістів" (МУН) та доростові МУН. Подбати, щоб учителі "Рідних Шкіл вели серед них позашкільну освітньо-виховну працю. Впливати на молодь, щоб вона вступала на Вищі Освітні Курси, які ведуться "Осередком Української Культури й Освіти".

4. Посилити фонд "Українського Золотого Хреста" для більшої допомоги хворим, інвалідам і тим українцям поза залізною заслоною, що потребують допомоги і на неї заслуговують.

5. Продовжувати друк і розбудову журналу "Жіночий Світ" через кампанію приєднування нових передплатниць, збирання оголошень і пресфонду, переведення контесту, вибір референток "Жіночого Світу", з'єднання нових співробітниць і співробітників та започаткування нових ділянок у журналі.

ГРУПА ДЕЛЕҐАТОК З ПРОВ. З'ЇЗДУ В ТОРОНТО 1944 Р.
З ліва до права: Л. Романик, В. Мочернюк, А. Теребуш, С. Савчук, А. Ковальчук, О. Заяць, С. Проців, А. Мовчко, М. Онисько.

6. Для розгорнення ширшої діяльности ОУК вибрати Провінційні Управи ОУК на найближчих Провінційних З'їздах УНО і Братніх Організацій.

7. Вдержувати зв'язок і дальше співпрацювати зо "Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій", "Національною Жіночою Радою Канади" та іншими українськими й англійськими жіночими організаціями.

8. Взяти чинну участь у "Кампанії Ощадности", започаткованій "Національною Жіночою Радою Канади".

9. Видати Альманах з нагоди двадцятиліття існування "Організації Українок Канади ім. Ольги Басараб".

10. Звернути більшу увагу на розвиток українських кредитових спілок, бо розбудовуючи їх своїми ощадностями, скріпимо рівночасно своє життя в Канаді.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
XV. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК, В ДНЯХ ВІД 28 ЧЕРВНЯ ДО 1 ЛИПНЯ 1952 РОКУ В "УКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ ДОМІ" В ВІННІПЕҐУ

1. XV. Крайова Конференція ОУК висказує своє вдоволення з дотеперішньої прикладної співпраці з Братніми Організаціями і висловлює надію, що на майбутнє та співпраця затісниться ще більше на спільне добро всіх Братніх Організацій.

2. Крайова Конференція підкреслює потребу дальшої співпраці з "Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій" і з "Національною Жіночою Радою Канади" та іншими українськими й англійськими жіночими організаціями.

3. "Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб" від зарання своїх початків підтримувала визвольну боротьбу українського народу. Конференція закликає Відділи і членство ОУК і надалі давати свою активну моральну й фінансову допомогу справі визволення України.

4. Конференція пригадує членству ОУК про конечність брати жваву участь у громадському житті Канади, бо в цей спосіб здобуваються впливи в канадійському житті, що їх можна і треба використовувати для добра української національної спільноти в Канаді і для витворювання настроїв прихильности справі визволення України.

5. Крайова Конференція ОУК звертає увагу Відділів на потребу дбати про те, щоб у шпиталях і санаторіях місць осідку Відділів заіснували українські бібліотеки, де хворі українці, що ними опікується ОУК, могли б користати з українських книжок і часописів.

6. Справа приєднування молодих жінок до ОУК і надалі висувається на одне з перших завдань нашої Організації в ділянці її розбудови й закріплення. Крайова Конференція взиває Відділи і членство ОУК продовжувати свої зусилля в цьому напрямі, бо від того залежатиме дальший ріст нашої Організації.

7. Фонд "Українського Золотого Хреста" виконав у минулому велику роботу допомоги потребуючим українцям. Зокрема вдатна була його допомога українським скитальцям в Європі в недавно минулих роках. Завдання його ще й далі великі, потреба продовжувати діяльність "Українського Золотого Хреста" існує далі, тому Крайова Конференція апелює до членок, щоб вони не випускали з-під своєї уваги тієї справи і надалі пильно дбали про збільшування фонду "Золотого Хреста".

8. В розумінні потреби опіки над українською молоддю в Канаді, Крайова Конференція взиває Відділи й членство ОУК докладати старань до закладання й удержування "Рідних Шкіл", дитячих садочків, дитячих осель

і дитячих книгозбірень. Зокрема слід більше уваги звернути на МУН і на Доріст МУН.

9. Крайова Конференція з задоволенням стверджує корисну працю журналу "Жіночий Світ", що вже третій рік видається нашою Організацією, взиває все членство до підтримки журналу приєднуванням передплатниць, збірками на пресовий фонд і співпрацею на його сторінках.

* * *

РЕЗОЛЮЦІЇ
XVI. КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК В ДНЯ 1, 2 І 3 ЛИПНЯ 1954 РОКУ В ВІННІПЕҐУ

Загальні.

1. XVI Крайова Конференція ОУК вітає українське жіноцтво Канади, що своєю участю в громадському житті дає доказ любови Рідного Краю.

2. XVI Крайова Конференція ОУК вітає ввесь український нарід, що поневолений червоною Москївою бореться проти її насилля.

3. XVI Крайова Конференція ОУК клонить голову перед геройською боротьбою всього українського народу та шле гаряче привітання матерям в Україні, що серед важкого терору й злиднів змагається в боротьбі за незалежність душі української дитини.

4. XVI Крайова Конференція ОУК висловлює своє глибоке переконання, що великі завдання українського жіноцтва в вільному світі можуть бути належно виконані лише спільним пляновим діянням і спільними об'єднаними силами, тому Крайова Конференція взиває українські жіночі організації включатись у "Комітет Українок Канади" та в "Світову Федерацію Українських Жіночих Організацій".

5. XVI Крайова Конференція ОУК в сімдесятьліття невтомної праці вітає сеньйорку українського жіночого руху й учасницю перших жіночих зборів у Західній Україні, Голову СФУЖО Олену Кисілевську і клонить голову перед великою українською громадянкою.

6. XVI Крайова Конференція ОУК вітає "Українську Національну Раду" як виразник української державности і висловлює побажання, щоб до УНРади ввійшла представниця українського зорганізованого жіноцтва.

7. XVI Крайова Конференція ОУК радіє затісненням праці з "Українським Золотим Хрестом" Америки вислідом спільного з'їзду-нарад у Торонто, що відбулися з початком січня 1954 року.

8. XVI Крайова Конференція ОУК вітає "Українську Стрілецьку Громаду" в її 25-ліття, даючи їй велике признання за її працю і за постійну моральну й матеріяльну допомогу визвольним змаганням України.

9. XVI Крайова Конференція ОУК вітає братню Організацію МУН в її 20-ліття і закликає українську молодь ставати в ряди молодечих організацій, щоб могла належно підготовитись до перебрання керми українського національно-культурного й політичного життя.

10. XVI Крайова Конференція ОУК вітає Провід і членство Організації Українських Націоналістів в 25-ліття творчої визвольної її дії.

Організаційні.

1. XVI Крайова Конференція ОУК висловлює признання і подяку всім членкам Відділів ОУК за велику працю, яку вони вложили через Організацію для добра українського народу й Канади та кличе їх далі до посиленої праці і співпраці з Братніми Організаціями, до активної розбудови наших Відділів і організування в рядах ОУК нових жіночих кадрів.

ЧАСТИНА УЧАСНИЦЬ XVI КРАЙОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ОУК У ВІННІПЕҐУ В ЛИПНІ 1954 РОКУ

З ліва до права І. ряд з низу: Й. Климків, М. Маґера, О. Семака, А. Вах, І. Павликовська, Є. Ситник, С. Бубнюк, А. Тарновецька, О. Заяць, А. Павличенко, І. Суховерська, С. Проців; II. ряд: А. Шеремета, Г. Мартинюк, А. Копичанська, А. Стойко, К. Дякунчак, М. Тиктор, К. Кушнір, А. Ольхова, О. Конопка, В. Ворон-Кобилянська; III. ряд: М. Кметик, М. Сорока, О. Пухала, А. Лащук, А. Курилів, А. Юрковська, Е. Нецкар; IV. ряд: Т. Ґрай, А. Зацерковна, Л. Чайковська, Р. Піуш, А. Василишин, С. Волчук.

2. XVI Крайова Конференція ОУК закликає Відділи активно включатися в "Льокальні Жіночі Ради" і тим шляхом вести пропаґандивно-інформативну працю серед англійського світу.

Гуманітарні справи (суспільна опіка).

1. XVI Крайова Конференція ОУК взиває свої Відділи продовжувати акцію допомоги залишенцям в Європі: сиротам, старцям, хворим і немічним, як також морально і матеріяльно опікуватися виховними інституціями для залишенців в Європі, як школами і садками.

2. XVI Крайова Конференція ОУК взиває всі Відділи оживити жертвенність українського населення в Канаді на Фонд Допомоги і на фонд "Українського Золотого Хреста".

Культурно-освітні й виховні.

1. XVI Крайова Конференція стверджує, що проблема виховання молоді це одна з найважливіших проблем нашого національного життя, вважає необхідною вимогою присвятити цій справі більше уваги. Конференція ОУК кладе тверду постанову уважно цікавитись і допомагати в реалізуванні виховних програм у всіх покликаних до того клітинах при нашій Організації.

2. XVI Крайова Конференція ОУК закликає всі Відділи ОУК організувати по своїх осередках дитячі садки, а де нема можливости цього робити — закладати дитячі світлиці.

3. XVI Крайова Конференція кличе всіх молодих хлопців і дівчат, що вступаючи на подружній шлях життя залишають у забутті свою Організацію і губляться на нових дорогах життя, вернутися до рядів своєї Організації.

4. XVI Крайова Конференція ОУК прохає своє членство не забувати про "Осередок Української Культури й Освіти", як твердиню збереження наших культурно-мистецьких надбань.

5. XVI Крайова Конференція ОУК закликає всі жіночі організації давати піддержку українським видавництвам для дітей, а всі Відділи ОУК закликає до постійної допомоги пресовим органам нашої Організації, "Жіночому Світові" і "Новому Шляхові".

Економічно-господарські справи.

1. XVI Крайова Конференція ОУК висказує вдоволення з-приводу розбудови й успіхів нашого економічного й господарського життя як приватної власности, одначе при цьому прохає не забувати про наші загальні економічно-господарські інституції, зокрема про кредитові спілки й обезпеченеві товариства.

* * *

КАТРЯ ПОДОЛЬСЬКА

УКРАЇНО

Україно наша мила,
Чом Ти така нещаслива?
Кати Тебе зруйнували
І в кайдани закували...

Україно, Ти закута
У залізні, тяжкі пута...
Жаль нам Тебе, Ненько Рідна,
Що Ти стала така бідна.

Лютий ворог зуби гострить,
Щоб погристи Твої кості,
Крови Твоєї напитись,
Твоїм тілом наситись.

Та Твої сини завзяті
Не дадуть Тебе пожерти
А не сини, то їх діти
Не дадуть Тобі терпіти...

Як не діти, то онуки
Вирвуть Тебе з горя й муки
І засяєш Ти в свободі
У сім'ї вільних народів.

(Новий Шлях, 17. V. 1932).

ПРОМОВА

Анастасії Павличенко на Першій Крайовій Конференції ОУК дня 18 липня 1935 року в Українському Національному Домі ім. Біласа й Данилишина в Саскатуні.

Шановні Делеґатки Організації Українок Канади!

В імені Центральної Управи нашої Організації я щаслива вітати Вас, як перших піонерок організованого націоналістичного руху українського жіноцтва. Відкриваючи цей перший конституційний збір репрезентанток цього руху, я підкреслюю ту велику честь, що припала нам, як його основоположницям серед нашого жіноцтва, а заразом і ту велику місію та відповідальність, що її ми перебрали на себе за ведення його в належному напрямі з належною посвятою та потрібним авторитетом.

Всі великі рухи в історії людства започатковувалися в найтяжчих добах життя народів.

Християнство постало в добу найбільшої моральної і фізичної розпусти розпещених у розкошах і оп'янілих з перемог римлян і в часах, коли достойники жидівської церкви з духовних провідників свого народу перетворилися в церковних "бізнесменів" типу первосвящеників Анни і Каяфи. Християнство було реакцією на моральний упадок тих чорних часів. Христа переслідували й розп'яли, християн мучили й катували, але блиск і велич нової Правди манили до себе людей з більшою силою, як сила мук, якими їх хотіли відогнати від неї жорстокі мудреці і правителі узаконеної неморальности. І християнство перемогло.

В історії України, козаччина постала з найнижчих верстов української народньої маси в часі, коли вона була залишена без проводу в чужинецькій неволі і, здавалося, що загибала.

Активний націоналістичний рух на Рідних Землях також зродився в найбільш трагічну добу нашої історії. Українська нація виснажена в світовій війні та остаточно знесилена в революційних змаганнях за власну державу, а врешті розчетвертована сусідами, здавалося, лежала безрадна й безсила, як безсловесна жертва ворогів. Саме в цю пору заговорили месники — постало УВО. Воно, як мітичне чудовище, росло і помножалося, аж доки не створило кадрів О.У.Н. О.У.Н. узасаднила, оформила і скерувала націоналістичний рух на всі простори світу де лише живуть українці, і вона творить чудо. Прозрівають національно сліпі, навертаються національні відступники, перероджуються раби і виростає горда, себепевна і жертвенна Нація, готова на все для здобуття своїх прав і на вільне життя.

Ми є учасницями цього великого і переможного всенаціонального руху. Ми зійшлися тут, щоб винайти кращий спосіб допомогти цьому місійному рухові. Так нам, Боже, допоможи!

(Новий Шлях, 23. VII. 1935 р.)

* * *

ПРОМОВА

Анастасії Павличенко, голови Центральної Управи ОУК на II. Крайовій Конференції ОУК дня 4 липня 1936 року в Українському Національному Домі ім. Біласа й Данилишина в Саскатуні.

Дорогі Націоналістки!

Великою є Українська Нація, але мало зорганізованою і тому вона в неволі. Багато менші народи вже давно визволилися, мають свої держави і живуть вільним людським життям. Ми ж борсаємося безвислідно, бо не зовсім розуміємо, що сила є лише в організованій праці, в здисциплінованому підпорядкуванні одному проводові і в сумлінному, точному й солідному виконанні наложених обов'язків.

Цих прикмет мусимо вчити членів нашої нації з дитинства, а не тоді, коли вони підпадуть сильним чужим впливам. Це одне з найосновніших завдань жіночої націоналістичної організації Не буду торкатися при цій нагоді інших поважних завдань української жінки й матері, які має на увазі наша Організація, але підкреслю, що ми перші в Канаді, що стали виразно на ґрунт українського націоналізму і мусимо його кличі і завдання перенести в родину і поширити в суспільність.

Ця друга Крайова Конференція нашої Організації має спричинитися до організованого й успішного переведення цих далекосяглих завдань. Відкриваючи цими словами другу Конференцію ОУК, я бажаю їй найкращих успіхів у її конструктивній праці.

(Новий Шлях, 14. VII. 1936 р.)

АННА ЙОНКЕР

МОЇ ВРАЖЕННЯ З ПОДОРОЖІ ДО ГАЛИЧИНИ І З ПОБУТУ НА МІЖНАРОДНІМ ЖІНОЧІМ КОНҐРЕСІ У ВІДНІ*)

I.

У Відні, в товаристві визначних українок

Прибувши до Відня мала я адреси визначних українок, які подала мені п. сенаторка О. Кисілевська, між ін й адресу до голови Союзу Українок у Відні а саме п. Левицької і секретарки п. Жук. Уважала я отже за свій обов'язок в першу чергу видітись з ними та обговорити з ними дещо відносно української справи. Згадані пані приїздом моїм надзвичайно втішилися як рівнож ще більше втішились цим, що українки Канади здобулися на такі старання відносно прийняття українок в члени Міжнародньої Жіночої Ради. Нарадились ми спільно, що добре було б завізвати посолку Мілєну Рудницьку та проф. Софію Русову, щоб вони підчас нарад конґресу були присутніми, та як бувші делеґатки українського жіноцтва, могли нас підчас конґресу інформувати в цій справі, котру ми хочемо піднести.

Знаючи тяжкі обставини серед яких тепер живеться нашим українцям, я вислала телеграфічно їм гроші на покриття подорожі, щоб бути певним їх приїзду. Одержавши мою телеграму, згадані делеґатки прибули. Зараз ми всі разом рішили, щоб виготовити від українок матеріял в різних мовах з домаганням, щоб нас українок поновно прийнято в члени Міжнародньої Жіночої Ради. Рішення виконано і такий меморіял виготовлено та роздано його в різних мовах делеґаткам, щоб їх ще перед конґресом запізнати докладно з українською справою. Перед конґресом Союз Українок улаштував ще на привітання нам гостину, на котру запросив також і литовських делеґаток. Яке миле і дороге враження зробило на мене це, що на гостину прибуло багато студентської молоді, котра, вітаючи нас, раділа та зі сльозами в очах висказувала свою радість, що й українки за морем не забули ще того, що вони належать до української нації, та що доля українців під окупацією ворогів — лежить їм на серці. А складаючи мені привіт сказали: "Ми з великою приємністю та гордістю вітаємо Вас, як членкиню нашого народу, котра прибула аж з Нового Світу, заінтересувати світ українською справою . . ."

II.

Які старання пороблено в справі прийняття українок поновно в члени Міжнародньої Жіночої Ради

1. Видруковано меморіял в різних мовах та роздано його ще перед конґресом між делеґаток.

2. Пані С. Русова предложила Лейді Абердін, що є головою Міжнародньої Жіночої Ради, бажання українок, після чого Лейді Абердін звернулася до мене з такими словами:

"Дитино, скажи, котрих з вас українок прийняти? Чи тих, що в Канаді, чи тих, що в Чехах, Польщі і т. д. Ви всі дуже порозкидані і не зорганізовані. Зорганізуйтеся ви всі з усіх закутин в одно тіло та виберіть всі разом свою Національну Жіночу Раду, тоді вишліть до нас делеґаток з вашим домаганням, а я цю справу піднесу і доложу зі своєї сторони всяких старань, щоб вас прийняти поновно в члени".

По розмові з Лейді Абердін зараз таки обговорено, що треба зорганізуватися, зробити з'їзд українок, на котрий запросити делеґаток з усього зорганізованого українського жіноцтва та створити спільну Українську Жіночу Раду.

3. Як перед конґресом так і підчас подорожі, та у Відні підчас самого конґресу п. Мензіс обговорювала справу прийняття українок з делеґатками 42-ох держав, крім делеґатки з Польщі. Всім роз'яснювала п. Мензіс українське питання — та показувала всякі матеріяли доручені їй в українській справі. А це мало велике значення, бо п. Мензіс — представляючи недолю українського народу, якої він зазнає від своїх ворогів, здобула цим велику симпатію серед делеґаток різних держав для українців. Словом, будучи завжди разом з п. Мензіс, я придивлялась та слідила за тим, як вона інтересується українським питанням та обговорює його на кожнім кроці з делеґатками. Можу сміло сказати, що не помилились та не завелись українки, котрі повірили їй українську справу на конґресі, бо дійсно вибрали щиру і завзяту оборонницю українських прав.

4. Дуже велике заінтересовання українцями виказала німецька делеґатка п д-р Аліс Соломон, президентка Національної

---

*) Передруковується з часопису "Канадійський Фармер" з пропуском перших розділів про підготову до виїзду, старання делеґатки Н. Ж. Р. Канади, Мензіс — в Оттаві перед урядовими чинниками в справі протестів українських жіночих віч у Канаді до Ліґи Націй, подорож на кораблі, відвідини Англії, Бельґії, Угорщини . . . В тексті переведено деякі стилістичні й правописні зміни.

Жіночої Ради в Німеччині. Вона віднеслася дуже а дуже симпатично до української справи та приобіцяла зробити все, що є можливе від себе для піддержання жадань українок.

5. Віднеслась також дуже прихильно до нашої справи голова голляндської Національної Жіночої Ради, котру я мала нагоду пізнати та говорити з нею ще на гостині в Угорщині.

6. Говорила я також з п. Корбет Ежбі, котра є головою суфражисток в Лондоні. Вона казала, що про українок їй дуже інтересно почути, та з великою пошаною відноситься до них, бо в своїм клюбі має їх велике число й вони виказуються великою карністю та солідною товариською працею.

Говорили ми ще з багато другими представницями. Всі вони вислухали нас дуже уважно і зі співчуттям та всі признавали що Міжнародня Жіноча Рада несправедливо виключила українок із членства. Казали, що це сталося під натиском Польщі, однак всі як одна приобіцяли підтримати справу поновного прийняття українок в члени Міжнародньої Жіночої Ради.

7. Коли всю справу обговорено з делеґатками всіх держав та все підготовлено як слід, тоді п. Мензіс вручила свою статтю про українську справу комітетові "Миру і Свободи" (розєму), а саме п. Д. Кадбурі. Вона прочитавши її, заявила свою готовість піддержати українську справу, а рівночасно просила, щоб дати їй ще більше інформацій, котрі вона предложить на засіданню екзекутиви Міжнародньої Жіночої Ради, яке відбудеться в Лондоні, в місяці лютім 1931 р.

8. Крім цього, п. Мензі справу прийняття українок в члени М. Ж. Р. порушувала на засіданні екзекутиви Конґресу, бо вона була членкою цеї екзекутиви, та мала нагоду це зробити. Також і там порушила вона справу висланих резолюцій із двох українських протестаційних жіночих віч. За старанням п. Мензіс рішено:

а) Щоби справу прийняття українок в члени Міжнародньої Жіночої Ради повно обговорено в Лондоні, та назначено до цього осібну комісію.

б) Щоб до Ліґи Націй вислати письмо з домаганням, аби Ліґа Націй вияснила, яке становище вона зайняла відносно резолюцій з українського жіночого протестаційного віча.

З вище наведеного Шановні Читачки "Канад. Фармера" можуть бачити, що дійсно пороблено всякі можливі старання в справі прийняття українок в члени Міжнародньої Жіночої Ради та є надії, що недалека вже будуччина покаже нам на скільки наші мозольні зусилля поведуть справу вперед. (К. Ф., 4. II. 1931 р.)

III.

Перебіг Конґресу

На конґресі взяло участь 800 делеґаток із 43 держав цілого світу. Всі по приїзді до Відня замешкали в готелі і там усіх зареєстровано. Конґрес відбувся в палаті Марії Тереси. — Підчас конґресових нарад делеґатки кожної держави стояли своїми групами, а біля них на таблицях був напис з якої держави дані делеґатки походять. Наради конґресу відбувалися рано і по полудні і тривали від 26 травня до 7-го червня.

На конґресі, як вже згадувано, були порушувані справи політичні, економічні, культурні і т. ін. Промови виголосили п'ять жінок, а саме дві англійки, німка, фанцужанка, а на кінці говорила полька п. Шебека. Вона говорила в французькій мові й їй переривано кілька разів домагаючись, щоб вона говорила по німецьки, але вона видно не володіла добре німецькою мовою і говорила дальше по французьки. Публіка переривала їй дальше, а особливо переривали німки. Промова представниці польського жіноцтва зовсім не вдалась, що дуже вдоволяло нас українок і німок. Між іншими п. Шебека сказала в своїй промові, що ми повинні входити в положення національних меншостей, але не згадала нічого про те, як Польща відноситься до своїх національних меншин.

В день відбувалися конґресові наради, а щовечера австрійське правительство угощувало всіх делеґаток багатими прийняттями. А хотячи запізнати їх зі своїми здобутками та культурою, кожна така гостина відбувалася в іншім будинку. Підчас таких прийнять залі були прибрані дуже гарно живими квітами, а столи аж гнулися від смачних австрійських страв. Одно з головних прийнять зробив мейор Відня в дуже гарній залі, де вітали нас достойні представники Австрії.

На всіх таких прийняттях я мала нагоду бути разом з усіма делеґатками, та запізнатися і говорити з різними представниками Австрії. Пані Вилсон, як голова Національної Жіночої Ради Канади представляла мене разом зі своїми делеґатками Канади і завжди представляла мене як українську репрезентантку з Канади. І так будучи на одній з найкращих забав, яку устроїв нам мейор Відня, де було багато достойних мужів Австрії, п. Вилсон представляючи поодиноко кожну свою делеґатку представила і мене як українську репрезентантку з Канади. Не до смаку це було польській представниці Шебекі й вона одна з поміж усіх заздрісно приглядалась мені та прислухувалась, коли я передала привіт Жіночому З'їздові від Українок Канади, на що Лейді Абердін дуже вдоволено відповіла

мені, що цей привіт для неї незвичайно милий та інтересний.

IV*)

...По скінченню конґресу ми попрощалися з п. Мензіс, бо вона виїхала до Женеви в справі резолюцій Українського Жіночого Віча, а я удалась в рідні сторони Галичини.

Слід зазначити, що конгресом заінтересувались і прибули на нього п. В. Кисілевський, син сенаторки, та. п. І. Коновалець. На прощання для нас усіх улаштувало чільне українське громадянство Відня спільну прощальну вечерю, на котру запрошено було литовських делеґаток. Тут ми мали нагоду ще добре обмінятись гадками, зняли кілька спільних світлин і по короткім, але щиро-українськім знайомстві, я попрощалась з усіми мені дорогими знайомими та удалась з п. Рудницькою до Львова. Перед від'їздом українське студентство дало мені ще багато підручників в різних мовах, та мапок на котрих зазначено скільки то земель українцям забрали вороги. Їх вспіла я ще роздати поміж делеґаток.

На прощанні з чільним українським громадянством Відня, всі висказували свою радість, що нам удалось під час конґресу повести широку пропаґанду про українців, з'єднати для української справи багато прихильниць серед делеґаток з різних держав, котрі як не тепер то в будуччині можуть стати нам у пригоді.

V.

Мої враження з Рідного Краю

Мій приїзд до Львова, припав на день Зелених Свят, місто було обмаєне, кожний обмаєний дім був для мене свідком, що в нім живуть українці. Зараз по прибуттю до Львова п. Рудницька запросила мене на засідання "Союзу Українок", на котре приїхала і п. О. Кисілевська. І я мала нагоду на рідній землі ще раз побачити та поговорити із рухливою нашою сенаторкою. Будучи на засіданню мала я нагоду почути із звіту багато про мозольну працю Союзу Українок над освідомлення та організацією українського жіноцтва. Мала і я нагоду бути на процесі обвинуваченої нашої молоді в справі "Всходніх Тарґуф". Бачила я на власні очі, чула я на власні вуха, як ті бідні діти України приходили на зізнання скатовані аж чорні, та чула як скаржились ті наші герої, що їх катує польська поліція. Чула як геройчно боронить себе цей цвіт молоді нашої, а як щиро, як ревно боронили їх українські адвокати. Чуючи та бачучи це все на свої власні очі з хвилювання покотились мені сльози, а в голові проблисла думка, що ще воскресне Україна, коли має такі геройські діти.

Виїхавши з Галичини 1921 р. я тепер спостерігла велику зміну. Коли Польща в перших літах окупації Галичини була певна себе і відважна, то тепер там панує великий сумнів і страх. Війська всюди багато, а що крок то поліцай. Розвій українського товариського життя пливе гарним руслом. Мимо цього що українське населення прибите злиднями, й убогість віє довкола, яке небудь зайняття українцеві дістати дуже трудно. Українське населення насичене страшною ненавистю до Польщі за її несправедливість і жорстокість. Всі ждуть нагоди відплатитися ляхам за свої кривди. Треба тепер там тільки іскри, а повстане скоро великий пожар . . .

В городі Льва перебула тиждень. Через увесь час мого побуту, п. Рудницька товаришувала мені, водила мене по всіх усюдах і запізнавала з розцвітом українського життя.

По однотижневім побуті у Львові попрощалась я з п. Рудницькою, бо вона виїхала до Лондону на парляментарний з'їзд, а я удалась в сторони родинного містечка Калуша, якого я з початку прямо не пізнала. Збудовано там гарний Народний Дім, Рідну Школу, Захоронку... При стрічі з рідними та знайомими я запримітила у них великий зріст національної свідомости.

Відвідала я свою хатину, — стріху рідненьку.

В родиннім містечку, серед своїх рідних, знайомих і сусідів — уплинуло мені весело та мило два місяці. Весь час мого побуту нагадувались ті милі, дорогі та безжурні дні мого дитинства. Бачила я копальні солі і з жалем приглядалася, як ляцькі зайди господарюють на наших землях та рвуть дорогоцінні плоди української землі і вивозять їх сотнями вагонів на світовий ринок, а за одержані за них гроші удержують катів для українського народу. Аж серце боліло приглядатись, як в копальнях солі працюють польські зайди, десь аж з Познання або Конґресівки, тоді, як відправлені українські старці сотнями пухнуть з голоду. Приглядаючись цьому завдавала я їм питання: Де правда? Коли прийде час справедливости?

З болем серця та тугою над недолею моїх братів і сестер опускала я свої рідні сторони. — Від'їздила я з побажанням, щоб довелось мені їх ще раз побачити, але вже вільних, веселих та бадьорих у власній і вільній Українській Державі.

(Канадійський Фармер, 11. II. 1931)

*) В цьому розділі на початку Анна Йонкер згадує, чим виповнений був час вільний від конґресових нарад: оглядини музеїв, цісарських палат, шенбрунського парку, оперних вистав і т. д.

ТЕОФІЛЯ ІВАНЦІВ

В 11 РОКОВИНИ СМЕРТИ ОЛЬГИ БАСАРАБ

. Голову клоним перед Тобою,
думкою линем ген поза море —
туди, де Твої мощі в могилі —
туди, де муки, неволя, горе...

Туди... де правда неправду боре —
де в підземеллі кується Воля,
Воля народу, за яку муки
і смерть понесла Ти, Сестро Моя!

Без монументу Твоя могила,
Ген там у Львові, на Батьківщині...
За те ми творим ОУК для Тебе —
Живий монумент, тут на чужині...

ОУК — це витвір Твойого духа...
Твоя ідея в ній жаром дише...
ОУК — це Твоя сильна правиця,
Що вирок смерти всім катам пише...

ОУК — це Твої бойові лави,
Шо не уступлять із поля бою
й боротись будуть аж до побіди,
аж Україна досягне Волі.

* * *

... За кров, за муки і за руїну
— Як то писала Ольга катам —
У бій кривавий за Україну
Ідім всі разом, і тут і там!

Хай нас не здержуть ворожі муки,
ні угодовців подлість-обман!
Вогнем-залізом здобудем Волю —
так все говорить дух Ольги нам...

В річницю смерти Твоєї, Ольго,
Ми присягаєм, що не спічнем
Аж знищим Кремлі і Бельведери,
а на руїнах, на знак побіди
Прикріпим **тризуб — тризуб з мечем!**

(Н. Ш., 5 лютого, 1935)

* * *

ІВАННА ПУЦЕНТЕЛО

НАШИМ ЧЛЕНКАМ ПІД УВАГУ

Прийшли довгі зимові вечорі. Більшість членок наших відділів, два три рази в тиждень на проби співу чи вистав та раз чи два в місяць звичайні ділові сходини, майже не стрічаються більше, хіба що час від часу урядять чайний вечір чи щось подібного. Членки не зживаються а часом навіть і не знають одні одних.

Треба більше сходитись та пізнаватись. Не можна весь час віддати організації треба ж і собі оставити дещо часу, скажуть. Правда ваша, конечно треба, бо кожна має дім і мусить бути в ньому господинею, матір'ю, жінкою, взагалі, як каже пословиця, "мусить держати три вугли хати". Та моя думка ось така: Щоб якраз вечори призначені для себе, якщо не всі, то хоч раз в тиждень провадили членки і прихильниці спільно.

Де є своя, зглядно спільна з братніми організаціями, домівка — то в домівці, де немає, хай кожна по черзі позволить зібратись у власній хаті на один такий вечір.

Важне переводження таких вечорів. Є жінки, що вміють вишивати (хрестиками), інші плести вовняні речі, треті мережати чи гаптувати, а ще інші знають краяти та шити жіночі суконки, блюзки і проче. Є і такі жінки, чи дівчата, що не з власної вини, але через обставини не знають багато з вичислених робіт, а на таких сходинах навчились би.

Сходяться жінки, кожна з відповідною роботою, і тут одні других учать, помагають, радять і заохочують. Скільки користи може дістати жіноцтво з таких вечірок, покаже будучність, бо вірю, що Відділи постараються про ведення таких вечерниць бодай в зимових місяцях.

В міжчасі, щоб не було вкучно сидіти над роботою, можна розводити дискусії на різні домашньо-господарські теми як варення, печення, консервування овочів і таке інше. Також час від часу повинні членки виголошувати реферати або прочитати відповідну статтю з часопису чи добру книжку і знов дискусія; час проходить і користь буде. Скористають самі членки, бо поширять свій світогляд на всі ділянки, скористає організація, бо приєднає більше членок; жіноцтво охотно буде вступати до організації, це крім того, що поможе визвольній акції, зможе навчитись багато корисного і практичного. А більше членок — більша сила, більше інтензивно можна повести організаційну працю, краще перевести збіркову акцію, чи щонебудь друге.

Жіноцтво сходячись частіше **буде**

більше зживатись, ближче пізнаватись, розуміти одна одну, поширювати своє знання та обзнайомлювати ширший український загал і другі нації з нашою культурою та мистецтвом.

Щоб такий вечір був пляново переведений і добре використаний, конечним є на кожний з них вибирати одну господиню вечера, яка держала б порядок, познайомлювала б з присутніми кожну новоприбулу жінку; взагалі була б, як то звуть на вечерницях "березою".

Ану членки, починаймо вже зараз та ділімся відомостями про свої здобутки на сторінці ОУК. Коли б потрібні були якісь поради, питайте на сторінці, а я вірю, що наша Централя ОУК, Відділи, чи і поодинокі членки порадять по своїм змогам. Не відкладаймо, але берімся до праці вже сьогодні!

(Новий Шлях, 11. II. 1936 р.)

* * *

МАРІЯ ҐУЛЯЙ

СВІТОВИЙ ЖІНОЧИЙ РУХ І НАШЕ ЖІНОЦТВО

З усіх змагань, що сьогодні ведуться на широкому світі, найцікавішою для професора Верна Дайсона є змагання за рівність між двома полами — жіночим і чоловічим. Він навіть передсказує, що за сотку дві ця боротьба стане чи не найгрізнішою зо змагаючих соціяльних сил. Тоді влада світу може й перейде в жіночі руки, розуміється, з певними змінами в соціяльному устрою.

Змагання жіночого полу у так звані особисті права поширилося на всі ділянки життя — економічні, соціяльні і політичні і стало модерним явищем, яке чимало здивувало та настрахало Джана Ерексона і інших оборонців чоловічої вищости. Жінки сучасної доби аж надто буквально стали розуміти пословицю, що "рука, що керує колискою, керує і світом".

Словом, емансипація пірвала жіноцтво кожного краю і цей феміністичний ґін за місце-становище і силу жене жінок вперед. Скільки інституцій вже находиться під цілковитою жіночою управою, як друкарні, банки і торговельні підприємства. Маємо жінок посолками, засідають вони в сенатах. Можливо, що в майбутньому жінка стане і президентом Злучених Держав Америки.

Туркині, що недавно вирвались з ганебних гаремів, заледве встигли повідкривати свої лиця, а вже сьогодні займають місця в парляменті. В Китаю жінки переступили високі пороги домашньої відокремішности, поскидали залізні чобітки, та ще й постригли волосся, гей би наперекір всім старинним законам. Японки також — хоч досить скромно виступили — зажадали своїх прав та заборони ганебної неморальної торгівлі дівчатами. Фиву, домагаються права власности і голосу. Словом в кожному культурному краю йде завзята боротьба не лише за рівність, але навіть за вищість. Провідниці цієї боротьби стараються довести нам, пише проф. Верн Дайсон, що в старовині був час, коли діти йшли по лінії матері. Жінка тоді була сторожем релігійних і соціяльних традицій, вона була головою родини, навіть і володарем. Тоді мав бути на світі добробут. Та коли чоловіки перебрали керму в свої руки, своєю аґресивністю, цікавістю, проти-соціяльними тенденціями та захланністю довели скоро до війн, знищення культури. Жінки сьогодні позволяють собі доказувати, що ми чоловіки це слабший пол, покликуючись на лікарські досліди д-ра І. Мейо, який твердить у своїх медичних відкриттях, що жінки більше відпорні на хвороби від чоловіків, що ослабили свою систему алькоголем, нікотиною та нереґулярним спанням і їдою. Що ж нам робити, питає проф. Дайсон. Може відважитись, заперечити або перешкодити цьому змаганні? Ану спробуйте!

Стільки проф. Дайсон.

Ми, жінки-українки завдяки кільком одиницям також стали на рівні з чоловіками. А зрештою українська жінка від найдавніших часів була трактована на рівні з чоловіком. Вже саме слово **дружина** вказує, що українці дивилися на жінку як на свойого друга, як на товаришку життя. Українці не знали яких небудь обмежень прав жінки чи то в приватному житті. В давнині жінки в нас користувались дуже великою повагою, чого доказом хочби княгиня Ольга, Марта Борецька, мати Мазепи та інші. Обмеження прав жінки на Україні завели окупанти, що й досі стараються уживати їх на нашу кривду. Та ми не маємо найменшого сумніву, що з хвилею створення вільної Української Держави, їх не стане.

На нашу думку неправильним є дивитись на різниці чоловічого й жіночого полів, як на боротьбу жінки з чоловіком. Рівні права мають ті, що несуть рівні тягарі та обов'язки. Факт, що українська жінка ніколи не віказувалась від несен-

ня тих рівних зобов'язань, мабуть треба завдячувати цьому, що чоловіки уважали жінку за собі рівного подруга. Жінка зо своєї сторони не лінувалась праці, але поза хатньою працею помагала свойому чоловікові навіть працювати в полі. Наша жінка, почуваючись на рівні у праві, брала на себе і рівні зобов'язання. Щож іншого було причиною, що в українській Визвольні Війні 1917-21 рр. наші українки, як Олена Степанівна, Софія Галечко і другі не вагались нести тягар боїв? Або вже сьогодні! Чи ж не відомі нам імена та діла Ольги Басарабової, Віри Бабенко, Гнатківської, Зарицької і других. Участь української жінки навіть в боротьбі з ворогом стає доказом що українські жінки несуть дальше тягарі і обов'язки нарівні з чоловіками.

Одначе не всі жінки є того погляду, не всі почуваються рівними з чоловіками і не всі готові брати на себе рівні обов'язки. Не йде тут за рівність занять різних полів, що є самозрозумілим, але ходить за саме психічне наставлення поважної частини українських жінок. Мабуть, що під впливом довголітнього поневолення, довголітньої панщини і тих численних лихоліть, що їх український нарід переходив, частина українських жінок втратила почуття вільної і рівної людини. Сьогодні можна часто ще почути від жінок, що їм не до політики або їм не до громадських справ. Вони не хочуть читати ні думати про пекучі громадські чи політичні справи. Це явище є нам чуже і ми жінки мусимо всіми засобами поборювати його. Коли б ми, українки, обмежились лише до плекання дітей, кухні та пральні, то це стало б трагедією не лише української жінки, але й українського народу. Не вистачить виплекати дитину, а треба її виховати. Щоб виховати дитину, як слід, ми найперше мусимо зрозуміти, що виховання дітей є не менше важним обов'язком, як хоч би й активна участь в боротьбі за вітчину.

І тому беручись за це діло, берімся до нього з повним знанням і свідомістю нашого завдання. Навчім дитину любити своє, не зрадити свойого. Даючи дитині таку ціль, остережемо її перед злом. Виховаймо їх так, щоб ми не потребували в будуччині боятись за свої громадські права. Зараз ми не маємо часу втрачувати на змагання з чоловіками за вищість, а на будуче, як що ми правильно їх виховаємо, не потребуємо турбуватись та вести боротьби за відповідні становища, яких ми будемо гідні.

(Новий Шлях, 10. XI. 1936 р.)

* * *

ОЛЬГА ЗАЯЦЬ

СЛОВО ДО МАТЕРЕЙ-УКРАЇНОК

Наша Нація розшматована сьогодні чотирьома ворожими кордонами, несе на своїй спині тяжке вороже ярмо, а найкращі сини й доньки Нації коротають своє життя в брудних тюремних казематах, а то й гинуть на ворожих шибеницях. Защо ж вони коротають свій найкращий вік в голоді і холоді по брудних ворожих тюрмах? За що віддають свою найкращу весну життя? Чи за якісь великі скарби для себе? Неймовірно, щоб хтось сказав: дайте мені скарби, а я йду на смерть. Ні! Такої людини не найдеться на світі. А чийже є одиниці, що йдуть на смерть та муки не за скарби для себе, а за скарби для всієї Української Нації, за ідею визволення Українського Народу зпід ворожого ярма та за створення незалежної Самостійної Соборної Української Держави!

Коли Ти, Мати-Українко, подумаєш про цю боротьбу, що сьогодні ведеться на всіх Українських Землях, поневолених нашим відвічним ворогом, то побачиш, що перед Тобою є велике національне завдання. Твоїм обов'язком є виховати молоде покоління в такому дусі, щоб воно могло продовжувати ту боротьбу, яку Нація веде зараз за своє визволення, за своє існування. Щоби оце молоде покоління могло заступити тих наших геройських борців, що їх ворог запроторив на довгі роки в тюрми.

Наука каже, що на характер людини мають вплив три головні чинники, а то: спадичнення, виховання й окруження. Одначе ми, матері-націоналістки маємо і мусимо звернути нашу увагу на виховання наших дітей. Бо лише та нація може сподіватись світлої будучности, що має добре виховану, характерну молодь Бо від характеру одиниць залежить характер Нації. Якщо ми є борцями за будучність Нації, то мусимо виховати в тому напрямку і наших дітей.

Раби завжди виховують своїх дітей на рабів, а борці на борців. Між нами не сміє бути таких матерей, що вчили б своїх дітей пацифізму, що забороняли б їм навчитися боронити себе й свою Націю. Пацифізм ширять поміж поневоленим українським народом москалі, ляхи, чехи й румуни, бо легко панувати над

українцями, що не хочуть і не вміють боронити себе. Ті українські матері, що не хочуть щоб їх діти належали до поневоленої нації і щоб були нацією рабів, повинні заохочувати своїх дітей навчитися боронитись. Обов'язком українських матерей є ставити своїм дітям за приклад українських націоналістів, що ведуть боротьбу з ворогами українського народу. Вони повинні післати своїх дітей до МУН, щоб пізнали геройські діла українських націоналістів і навчились, які завдання і які обов'язки має молодь в Канаді супроти Рідного Краю.

Молодь повинна бути гордою, що їй припала та велика честь вести боротьбу за визволення своєї нації зпід ворожого ярма. Коли матері самі зрозуміють цю велику, святу ідею і будуть в тому дусі виховувати своїх дітей, то перемога мусить бути по нашій стороні. Час недалекий і в світі клекотить, як у великому казані. Ми не знаємо, що може принести нам завтрішній день. Ми не знаємо, чи внедовзі не зміниться географічна карта Европи, де між іншими будуть видніти великі слова: "Вільна Українська Держава".

(Новий Шлях, 6. X. 1936 р.)

* * *

СОФІЯ ЛИСА

СУМ УКРАЇНИ

Україно, Мати Рідна,
Чого так сумуєш?
Чого плачеш, чого тужиш?
За ким так горюєш?

— Плачу-тужу я над тими,
що за мене в бою
З ворогами із лютими
лягли головою.

І за тими, що ще нині
по тюрмах за волю
враг проклятий ломить кості,
не дає спокою.

Друге плачу я над тими,
що мя не кохають,
як вороги мене рідну
вони розпинають.

Ох, невдячні тії діти,
не знають, що діють:
Свою матір забувають,
а чужу леліють.

І тому я плачу-тужу
та Господа молю,
щоби вони схаменулись
і здобули Волю.

(Новий Шлях, 24. XI. 1936 р.)

* * *

МАРІЯ ЗОЛОТУХА

ШЛЯХ НАЦІОНАЛІСТКИ

Українська націоналістка, як жінка й мати-виховниця, має великі завдання в національно-визвольній боротьбі. На ній лежить тягар цієї боротьби на рівні з чоловіком-націоналістом. Скорше чи пізніше вирішальна боротьба української нації за свою волю й державу прийде. Така боротьба вимагає бойовиків, а що найважніше — загального бойового духа, загального саможертвенного патріотизму, непереможного хотіння й завзяття стати вільною нацією.

Минула війна й визвольна боротьба принесла нашій нації невдачу, програну, нове й болячіше політично-національне ярмо. Ніхто не заперечить що та програна наступила передусім унаслідок браку в нашому народі повище згаданих прикмет. У нас може бути багато зброї й багато вишколених бойовиків, одначе як не буде повищих прикмет — на перемогу числити неможливо, немає підстав.

Ось тому й духова, підготовча праця до вирішальної боротьби є вдійсності найважнішою справою. Головну увагу на це звертає Організація Українських Націоналістів, а їй помагає в цьому ділі підготовки Українське Національне Об'єднання (УНО), якого частиною являємось і ми, Організація Українок Канади (ОУК).

Ми всі знаємо, а як не знаємо, то повинні пізнати, всі засоби, якими ОУН, УНО й другі націоналістичні організації послуговуються в тій своїй роботі підготовки. А наша роля, роля зорганізованих українок-націоналісток у тій роботі велика.

Завдання українки-націоналістки всюди однакові — чи вона в Східних чи Західних Українських Землях чи на европейській, азійській чи американській еміґрації. Всюди українка-націоналістка має дбати про націоналістичне виховання молодого покоління й про те, щоб кожна жінка-українка була в українських націоналістичних рядах і виконувала завдання українського націоналізму. Для українки-націоналістки замало плекати українське народнє домашнє мистецтво, замало плекати народні традиції, бо це ще не творить бойового, саможертвенного, націоналістичного духа; воно замало для підготовки Української Національної Революції і для запевнення їй успіху!

В першій мірі ми самі, українки-націоналістки, мусимо пізнати наскрізь український націоналізм, мусимо просякти ним, як губка водою, а тоді вщіплювати його в других жінок, у молодь, у дітей своїх. Замало в нас робити спільні сходини-вечірки, щоб спільно-весело забавитись. Нам також треба сходин-вишколу, де ми спільно читали б націоналістичну пресу, літературу, дискутували над пекучими справами нашої організації й нації та плянували різні можливі способи моральної й матеріяльної підтримки визвольного руху нації.

Ми мусимо бути зразкові під кожним оглядом, щоб мати успіх у нашій роботі. Ми мусимо бути зразком взаємної любови, патріотизму, жертвенности, моральности, активізму! Наш шлях, шлях українського націоналістичного жіноцтва — важкий, тернистий, але єдино-правдивий з точки бачиння волі й слави української нації! Йдім ним прямо і йдім завзято, безупинно!

(Новий Шлях, 16. III. 1937)

* * *

ЕМІЛІЯ ПОГОРЕЦЬКА

ВИЗВОЛЕННЯ ЖІНКИ ЧИ ВИЗВОЛЕННЯ НАЦІЇ?

Коли поставити таке питання українському жіноцтву, напевно відповідь буде однодушна: **визволення нації!** В дійсності не все наше жіноцтво працює по лінії визволення нації, як не всі наші політики, що заявляються за визволенням України й створенням самостійної та соборної української держави, працюють для здійснення цієї ідеї.

Політичний опортуніст з УНДО є за визволенням України, за самостійністю й соборністю, одначе в своїй політичній діяльності стремить до нереальної, нездійснимої автономії українців під Польщею, до так зв. "польсько-українського співжиття" і т. п.

Провід "Союзу Українок" під Польщею, хоч визнає потребу визволення нації, ідею самостійности й соборности України — на ділі висуває наперед зовсім нереальну в цей час ідею "визволення жінки", ідею інтернаціонального жіночого суфражизму, емансипації. Це виразно показав останній з'їзд "Союзу Українок", що відбувся у Львові. Коли українське націоналістичне жіноцтво устами своїх представниць (Головка, Кравців, Гасин, Шарків, Базильків) різко осудило феміністичну, емансипаційну, інтернаціональну лінію проводу "С. У." і домагалося, щоб ця жіноча організація та її преса ("Жінка") прийняла націоналістичний світогляд і працювала для визволення нації, провідниці "С. У." знехтували це їхнє слушне домагання й "С. У." далі "визволятиме" ...жінку, жіноцтво "цілого світу" з-під влади... чоловіка.

Ця "визвольна" акція, беручи під увагу теперішню дійсність нашої нації, гірш як трагікомічна — вона шкідлива, дуже шкідлива. Бо це час коли всі українці — чоловіки й жінки, молодь і дітвора — повинні станути одним фронтом на полі бою за волю України — повинні підпорядкувати всі свої сили, здібності, справи, інтереси, ділянки найвищому, найбільшому наказові "Визволяй Націю!" Бо це час всенароднього змагу за життя цілої Нації! Хто в цю пору змагається за що інше, хоч би й навіть не зле в своїй суті, цей шкодить інтересам Нації!

Наша ціла Нація найшлася в неволі, перед загрозою фізичної смерті з рук ворогів. Чи правильно в такому положенні провідницям нашої великої жіночої організації ставити перед собою змагання за рівне право жінки, в світовому чи національному масштабі? Чи може бути мова про поневолення, чи неурівноправнення української жінки українським чоловіком під цю пору, коли він, як і вона, є в неволі й під терором займанців? Чи він і вона не є однаково обезправнені наїзниками на Українські Землі? Чи важніша справа добути доступ для жінки до всіх ділянок праці чоловіка від справи солідного націоналістичного виховання нею дітей?

Ні! Зовсім не на часі й зовсім нереальна тепер для нашого жіноцтва справа "визволення жінки". Емансипацією можуть займатися тепер тільки такі з поміж нас, що бажають уникнути всіх тих важких обов'язків, які накладає на нас

у цей грізний час наша Нація! Ми, націоналістки, мусимо твердо стояти на засаді визволення Нації й для того визволення працювати. Ми, матері-націоналістки, мусимо в першій мірі виконувати наш найвищий, найбільший обов'язок — виховувати своїх дітей на українців-націоналістів. Зосібна надзвичайно важний цей обов'язок матерей-націоналісток у Канаді, де всякі чинники діють з великою силою для винародовлення наших дітей. Можемо мати тут дуже сильну, велику жіночу організацію, одначе всі її старання й змагання будуть безуспішні, як занедбаємо виховання дітвори, при чому нам має допомагати добре зорганізована й поставлена на належній педагогічній рівень Рідна Школа. Еманспантка не виховає націоналістичної дітвори - молоді, тому що вона звичайно уникає свойого найбільшого природного й національного обов'язку — родити діти. Коли ж і родитиме, то замість виховувати їх, боротисьме з вітряками в виді "визволення жінки". Це виразно показується на Зах. Українських Землях, особливо тепер у Галичині. Коли розглядаємо тамошню жіночу літературу, то навіть вона є на службі нереальної тепер в нас ідеї "визволення жінки". Білі круки між чорними "еманспаційним" гайвороням — той невеличкий гурток поеток і письменниць, що творять таку літературу, яка може творити з жінки чи молоді бійця за визволення Нації.

Ми за визволення Нації! Цієї засади маємо притримуватися, не тільки на словах, а й на ділі, націоналістки! Всякі відходження від неї мусимо безпощадно поборювати. Та не лише це: Ми мусимо в різні способи помагати нашим сестрам-націоналісткам на Зах. Українських Землях у їхньому змаганні за націоналістичний дух "Союзу Українок", за націоналістичний світогляд всього українського жіноцтва, бо від того залежить якість нашої молодої й наймолодшої ґенерації — будучності України!

(Новий Шлях, 28. XII. 1937)

* * *

МАРІЯ ДУНЕЦЬ

ДИТЯЧІ САДКИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ В КАНАДІ

(Дискусійна стаття)

Вправді в Канаді таких дитячих садків не бракує, але всі вони англійські і дітей виховують в англійському дусі. Маю на увазі ці садки, куди приймають дітей на день, тому що родичі є зайняті працею й свою дитину не можуть оставити в дома при кімсь, бо не багато є людей, які хочуть чи можуть зайнятись чужою дитиною. Отже родичі йдучи рано до праці, дають свої діти в англійський садок, платять за дитину, що перебуде день і певні, що дитина має належний догляд, йдуть спокійно до праці.

Дитина перебувши день, засвоює собі потрохи це все, що там її учать. Безперечно там української дитини не учать в українському дусі, лише в англійському.

Довгий час така дитина не знає нічого про українство, бо родині не мають часу, а то часом і самі малощо знають. Дитина росте... Школа, товариство, вулиця довершує і так вже змалку почату асиміляцію. Коли дитина виросте, має 16 чи більше років, соромиться признатися до своїх, не хоче говорити по українськи, що зрештою самі знаємо краще вже з досвіду.

Нарікаємо тоді на дітей, так а так, не шанують нас, не слухають, роблять, що хочуть. Не нарікаймо! Це наша вина! Даймо своїм дітям національне виховання змалку. Будуймо дитячі садки для своїх дітей, посилаймо в українську школу, вимагаймо від них, щоб ходили в церкву, організацію, щоб були членами молодечих Відділів Молодих Українських Націоналістів і щоби самі творили такі Відділи, якщо їх немає. Але зачинаймо робити це з самого зарання. Творім дитячі садки, які легко створити, коли того схочемо!

В першу чергу, що треба?

Треба піднайти до цього діла відповідних людей (можуть бути такі, які добровільно хотіли б тим зайнятись). Коли вже є такі люди, то само собою зрозуміле, потрібно грошей, які на таку ціль певно знайдуться. Винайняти дім по можності з більшим подвірям, або близько парку, купити потрібні до хати речі і починати працювати.

До ширшої дискусії на цю тему викликаю Жіночі Відділи ОУК й поодинокі особи, що заінтересовані цією справою.

(Новий Шлях, 2. II. 1937)

РОЖА ДРЕВНЯК-КОВАЛЬСЬКА

В ДЕНЬ МАТЕРІ

Не жалійте квіток,
Ні ніжних пелюсток,
Головки їх стеліть їй під ноги!
Куди Матінька йде
Хай квіття запашне
змете терня усе їй з дороги!

За заслуги віків,
не жалійте квітів
Нашій матінці рідній!
Нехай горе, печаль,
всі турботи й жаль
втонуть в хвильці веселій, свобідній!

Це ж вона від віків
видавала синів,
що йшли сміло з врагами на герці,
а за зрадників всіх
і рабів всіх німих
материнське кривавилось серце.

І за сором дівчат,
що знущавсь ворог-кат —
материнська гордість ранилась...
та не впала вона,
хоч прибита була,
бо в грудях вулькан-пімста варилась

Все мов Фенікс встава
материнська душа...
Її вбити не має набоїв...
Своїх діток учить, для Вкраїни ростить,
непоборних Бійців і Героїв.

А наш визвольний рух?
Це ж її сильний дух
на Героя виховує сина...
Ката стричок не страх,
воля в наших грудях
кликне їм "Ще не вмерла Вкраїна!"

Її дочка нова
не покірна вівця —
а пантера сильна виступає,
й за сестер, що зганьбив,
за братів, що убив,
твердий визов катам вже кидає.

Ворог блідне, дрижить,
Підземелля гримить...
Йде огнистий день слави Народу!
Рідна матінька йде,
своє серце кладе
на костир за Вкраїни свободу.

Не жалійте квіток,
і ніжних пелюсток!
Украсіть ними мами дороги!
Коли біль у душі,
в серці рани живі,
хай не томляться матерні ноги!

(Новий Шлях, 4 травня, 1937)

* * *

РОЖА ДРЕВНЯК-КОВАЛЬСЬКА

ЧИМ ПРИСКОРИМО ВИЗВОЛЕННЯ

Від самого початку людства панує в його житті один певний і незмінний закон: Закон жертви. За кожне одержане в житті добро ми мусимо платити якоюсь жертвою зо своєї сторони. Усталила в людському житті цей закон рука, що створила світ і володіє ним від самого початку. Зжились ми з тим законом так, що вже й не помічаємо, коли виконуємо його. Ввійшов він у душу людства, в його вірування-релігії й проявляється у відмінних формах впродовж всіх віків. Що великий Володар світу вимагає праці-жертви від людства, це виявив Він уже в самій природі чоловіка, який без труду не може осягнути навіть найбільших необхідностей в житті, а всякий злочинець супроти цього закону, який захотів би незаслужено, без труду присвоїти собі якесь добро в житті, не минає ніколи заслуженої кари за цей свій злочин, яка приходить нераз незамітно, неокреслено, та приходить неминуче. Цей закон жертви й заплати, виявляється так у подрібних життьових справах, як і в більших, загальних.

Найбільшою справою, кожного чесного члена Української Нації під цю пору, являється визвольна справа України. Для нього немає більшого щастя як щастя Нації. Немає більшої ідеї, як Вільна Соборна Україна. Якими мілкими наївними видаються розумування тих, які вірять, що це найбільше добро, найвище щастя здобуде Український Нарід для себе без боротьби, без жертв — лише вигідним бережинням власної шкури й життям посвяченим для зберігання куска хліба, кинутого кимбудь. Очевидно, що згідно з законом життя такі розумування й поступки не лише не дали б нашому народові його бажаної волі, але стягнули б на нього кару строгої руки, яка змела б з лиця землі цю негідну расу плазунів — обернула б її в червяка під п'ятою сильного. Бо завданням має Український На-

рід не лише через свій труд і жертви стати паном на своїй землі, але він мусить стати також тією страшною карою для окупанта за неправно присвоєне собі чуже добро.

Це зрозуміла жива, чинна частина Української Нації й спалахнула величною Ідеєю Українського Націоналізму, Ідеєю, що вчить власними силами й жертвами добувати собі свої права від ворога. Довкола тієї Ідеї з'єднались кадри людей чину й жертви, які розуміють, що ця найбільша між усіми наша справа — Ідея Визволення України вимагає найбільших трудів, найцінніших жертв. І ці жертви без вагання вони віддають і віддаватимуть аж до тієї слушної хвилі, в якій здобудуть Волю й Державність Україні.

Висліди чинності, боротьби й геройських жертв нашого Народу ми бачили вже в нашій історії, коли то кілька разів щастило нам здобути й мати свою власну Державу, а з другої сторони брак жертвенності, байдужість до справи та ставлення особистих інтересів на першому місці завжди доводили нашу державу до упадку, а наш нарід до неволі.

Українці в цілому світі під цю пору мають лише два табори до вибору: активного Українського Націоналізму, щоби трудом, самовідреченням жертвою старається здобути Волю і Державність Україні, та — старого партійництва, що угодовством, плазунством перед ворогом, ставленням інтересів шлунка на першому місці, зміцнює прокляту неволю над нашим народом і віддалює день його визволення.

Членки ОУК ім. О. Басарабової, станули на становищі Українського Націоналізму, щоби рамя в рамя з чоловіками йти тернистим, але певним шляхом до здобуття Волі й Державности свойому Народові. За найвищий взір праці, боротьби й жертви мають Українські Націоналістки покровительку своєї організації, яка кров'ю своєю й своїм життям освятила Ідею Визволення України та вказала нам шлях, яким маємо йти до остаточного здійснення тієї Ідеї. Дух тієї безсмертної Героїні витворив наші організаційні кадри та взиває наше жіноцтво до дальшої праці й жертви для найбільшої справи. Правдиві Українські Націоналістки не лише віддають тій справі свою працю, знання, жертву сили, але обов'язком своїм мусять уважати з'єднування довкола своєї Ідеї також тих сестер-українок. які до цього часу стоять поза рямками нашої організації, бо мусимо тямити, що лише коли найбільша частина нашого суспільства, а головно жіноцтва зрозуміє й перейметься ідеологією Українських Націоналістів, зможемо осягнути нашу найвищу мету, нашу Вільну Державу.

(Новий Шлях, 23. II. 1937)

* * *

КАЛИНА ГЛАДУН

ВРАЖЕННЯ З ВІДЧИТІВ ОРГАНІЗАТОРКИ ОУК

Організація Українок Канади ім. О. Басарабової має дуже здібну організаторку в особі г-ки Р. Ковальської з Монтреалу. Ми, членки ОУК, можемо слушно гордитись, що маємо в своїх рядах цю молоду націоналістку, яка направду є апостолом-піонером українського націоналізму серед нашого жіноцтва в Канаді. Заслухавши відчитів г-ки Ковальської в Вест Форт Віліям і Порт Артур (Корент Ривер), я кличу українське жіноцтво всюди, де загостить шан. організаторка, не оминути нагоди й прийти послухати її відчитів. Чи Вам не цікаво довідатись, що робила, робить і може робити українська жінка — Ви, Шановні Громадянки — для Української Нації? Чи Вам не цікаво почути, яку ролю може, як схоче, відограти наше жіноцтво в сучасній визвольній боротьбі нашого народу? Це все є темою відчитів орг. Ковальської. Вона говорить захоплюючо, річево й переконуючо. Я вперше мала нагоду переконатись, що між нашим жіноцтвом можуть бути такі незвичайно здібні народні працівниці. Надзвичайно скромна в поведенні, високоідейна, завзята й незламна в своїй народній роботі — це тип цієї націоналістки.

Незвичайно цікаво шан. бесідниця вичислює всі важніші моменти з історії України, де виявляється роля нашого жіноцтва в народній діяльності. Фактами з давньої й недавньої минувшини та теперішності вона доказує, що українська жінка може виконувати таку ж саму відповідальну роботу, що чоловіки, в житті й боротьбі Української Нації.

Реферати г-ки Ковальської підносять на дусі жінок, загрівають до дальшої народньої праці, витворюють гордість української жінки зо своєї національної приналежності. Я вірю, що всюди, де шан. організаторка виголосила свої відчити, наше жіноцтво зміцнить свою народню діяльність і збільшить ряди своєї націоналістичної організації ОУК.

(Новий Шлях, 1. VI. 1937).

АННА КРАМАР

І Я ХОТІЛА Б . . .

Заплакав український Львів,
Як кат під шибеницю вів
Героїв, що життя давали
За волю рідної Держави.

В усіх церквах сумно грали
З дзвінниць двони у той час
Як замучені зістали
Данилишин і Білас.

І я за Край свій і за Нарід
Хотіла б життя дати:
Іти у бій, як йшли вони
Й умерти — не зламатись.

(Новий Шлях, 5. І. 1937)

* * *

ПРОМОВА

Марії Ґуляй, заступниці голови Центральної Управи ОУК, на VI. Крайовій Конференції ОУК в днях 27 - 29 грудня 1940 року в Вінніпеґу.

Українки!

Перший раз в історії існування нашої Організації ця шоста з черги Крайова Конференція ОУК ім. Ольги Басараб відбувається в часі війни. Почуваємося дуже вдячні, що навіть у такому часі, як війна, можемо користуватися демократичними правами британської конституції.

З самого початку війни наша Організація вийшла назустріч усім воєнним вимогам. Сьогодні, збираючися відбути цю Крайову Конференцію, нашою першою ціллю хай буде виплянувати, а опісля виконати все, чого буде від нас вимагати наша прибрана батьківщина, Канада.

Ми, українські жінки, дуже добре розуміємо страшне положення жінок-матерей у сьогоднішній війні, де нема міжнародніх прав і де бойовий фронт переноситься на їх власний дім, а жертвою повітряних нападів стають їх дрібні діти.

На цьому місці, ми, українські жінки, зібрані на Шостій Крайовій Конференції ОУК, з глибоким жалем хилимо свої голови перед тінями, що на домашньому фронті впали жертвою німецького нападу.

З великим чуттям ми глибоко співчуваємо страшній долі української жінки-матері, що більш як у якій небудь війні терпить під червоною большевицькою Москвою.

Хай усі наші наради, а опісля діла служать для перемоги Британської Імперії над аґресорами і для здобуття волі України!

* * *

АННА ПРУСЬКА-ПОДОЛЯНКА

ТУГА

Де поділись тії цвіти,
Що я їх любила?
Де поділась тая річка,
Що бистренько плила?

Я з цвіточків вінець плела,
Над річку сідала,
Свою долю проти води
Щодня виглядала.

Виглядала, не діждалась,
Мабуть утопилась —
Безталанна я на світі,
Без долі лишилась.

Виглядала, не діждалась,
А літа минають.
Серце в'яне, сльози ллються
І брови линяють.

Полиняли чорні брови,
Колись горді були.
Проминули дні веселі,
Вже більш їх не буде.

Пливе річка, так як плила,
Поплюскують хвилі
Давні цвіти процвітають,
Лиш мені немилі.

(Новий Шлях, 16. 8. 1947)

МАРІЯ ДУНЕЦЬ

ЛІТНІ ТАБОРИ ДЛЯ НАШОЇ МОЛОДІ

(Дискусійна справа)

Мабуть всі національності, що живуть у Канаді, щороку влаштовують табори, де їхня молодь проводить літні ферії. Мають тут такі табори англійці, французи, німці, італійці, жиди. Має такі літні табори подекуди й наша молодь на Українських Землях. Та хоч нас тут у Канаді звиж півмільйона, з чого половину творить наша дітвора й молодь, на жаль, не маємо тут своїх літніх таборів. Ще гірше, здається, що наше місцеве суспільство цією справою зовсім не заінтересоване, бо ніколи не чутно, щоби про це де говорено чи писано. Очевидно недоцінюється цієї справи, хоч вона, можна сказати, одна з найважніших справ, що торкається нашого молодого покоління.

Важність літніх таборів надто ясна й наглядна, щоб над цим довше зупинятися. Для нас і нашої молоді ця важність двічі більша, як для молоді інших національностей, що тут живуть.

Із-за матеріяльних недостач, якіназагал серед нашого місцевого суспільства більші, як серед іншонаціональних суспільств, а також із-за усяких питомих обставин нашого життя в Канаді, як зимовий, так і літній спорт серед нашої молоді дуже нерозвинений. Це дуже від'ємно впливає на її фізичне й духове здоров'я й грозить виродженням під кожним оглядом.

Що варта все, коли наш цвіт занидіє, здеґенерується? А до цього йде, хоч і може повільно й не дуже замітно.

Можуть бути різні більші труднощі й ускладнення для відповідного зорганізування різних родів спорту для нашої молоді. Тому цю справу можемо виконувати повільно й ступнево. Одначе справу зорганізування літніх таборів для молоді можна дуже легко і дуже скоро наладнати. Треба тільки троха доброї волі, а найдуться й фахові особи до того діла й засоби. Чи ж не сором це для нас, що півмільйона українців у Канаді не мають ніодного літнього табору для своїх дітей?

Думаймо, пробуймо й створім корисне діло для нашої молоді — літні табори!

(Новий Шлях, 1 червня 1937)

* * *

РОЗАЛІЯ ТУРУС

НОВІ ГЕРОЇ

Про молодість співають,
про щастя днів весни,
що вже давно минули,
й не вернуться вони.

Співаймо про країну,
де прадіди жили,
й за її правду й волю
все голови клали.

Роки-віки минули,
як прадіди в гробах,
А правнуки їх ходять,
Як мули у ярмах.

В кігтях хижак-катюгів
Кривавиться країна,
З багацтв землі й народу
Зосталася руїна . . .

Мина так рік за роком . . .
коряться слабодухи . . .
та з гущі, з підземелля
несуться помсти звуки . . .

На предківських могилах
збираються герої
і свято присягають
боротися за волю . . .

"Нехай нас смерть постигне
така, як Вас — у бою,
та ярма і безчестя
не знесем над собою . . .

"Хай нас постигне доля
Кальнишів й Наливайків,
та не підем слідами
Левицьких і Порайків.

"Життя чи смерть — однако!
Ми йдем у бій за Волю,
бо краще згинуть в бою,
як терпіти неволю..."

Дуднить у підземеллю . . .
Трясуться труси кволі . . .
У бій за волю люду
Стають нові герої . . .

(Новий Шлях, 16. IV. 1935)

АННА КУРИЛІВ

ЧИ ТРЕБА НАМ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА?

Такі й подібні питання снуються в голові не одної з нас. Щоб відповісти собі як слід на таке питання, треба собі добре з'ясувати, що це таке У. З. Х. Створений він у нас у Канаді недавно при жіночих Відділах ім. Ольги Басараб, як Підвідділи У. З. Х. Праця і ціль Підвідділів зовсім не менше важна, як праця і завдання Відділів ОУК. Праця дещо важка, але ціль її дуже важна.

Завдання УЗХ — придбати якнайбільше грошей на Залізний Фонд. Залізний Фонд — це каса, що буде ненарушена, доки не буде рішатися доля української держави, коли прийде слушний час, час зриву української нації до збройної боротьби за українську державу. Тоді треба буде грошей на поміч раненим, вдовам і сиротам тих, що будуть віддавати здоров'я і життя за волю України.

Друга праця при УЗХ — це курси т. зв. Першої Помочі для жінок і дівчат. До тих завдань ми, українські жінки, не повинні бути байдужі. Маємо золоту нагоду використати свободу країни, де живемо. Ніхто нам не ставить перепон працювати в організації для нашої власної справи, для відбудови української держави. Праця в наших організаціях не тільки в руках чоловіків, велика її частина спадає на нас, жінок. Бо до нас, жінок, належить не лише працювати, але також підтримувати на дусі байдужих і знеохочених. То ж тримаймося, жінки! Бо, як сказав Іван Франко про дівчину:

Якщо ти крім очей і слова дзвінкого
Не даш йому в житті нічого,
В бій не загрієш і ран не загоїш,
Вір — і сама ти любови не стоїш".

Як бачимо, для нас, жінок, є ще щось більше, як працювати, бо ще треба і других заохотити до праці для української нації. Отже працюймо і загріваймо своєю працею тих, що борються серед страшних обставин на місцях по широкому світі... Нам може трудно уявити собі їхнє тяжке життя, але вони живуть і борються з надією в душі, і вірять, що є люди, які про них пам'ятають і їм поможуть. Пам'ятати про них повинні ми, що ще може найбільше маємо нагоди помогти українській визвольній справі... Не забудьмо, що на нас, заморську еміграцію, покладають багато надій...

Отже до праці, жінки! Праця в наших жіночих товариствах тепер якраз на часі, то ж не легковажмо її собі. Бо надходить час, коли кожна з нас мусить здати іспит зо своєї праці для відбудови української держави. Час зближається грізний і страшний, але кінець переможний, бо терпіння українського народу перебирає міру і незадовго вибухне вогнем, що закриє всіх наших ворогів. Ми віримо й мусимо вірити, що не колись, але незадовго мусить постати вільна українська держава.

(Новий Шлях, 3. IV. 1941 р.)

* * *

МАРУСЯ КОНДЗЕЛЯ

ВЕСНА В ТЮРМІ

(Політичним в'язням)

Коли з весною все зазеленіє
Й чаром укриється світу широчінь,
Я думкою лину до тюремних мурів,
Де бачу, друзі, Вашу сумну тінь.

Де весни ні сонця ніколи не має,
Тільки зимно колій наче трупом тхне,
Де молодість вашу старість приспішає,
Лиш дух Ваш геройський на волю ся рве.

Де вік коротають Сини України,
Шо провідниками стали як Мойсей
Й мов скала незламна стали в обороні
Честі, Слави, Волі і святих Ідей.

О, Весно Волі, як довго ще ждати
На тебе ми маєм? Чому ж ти не йдеш?
Чом замість руїни, терпіння й муки,
Ти гострої зброї в тюрму не несеш?

Ти мов би не чуєш тюремних тих стонів,
Що року приходиш, як мрець на цей світ
І замість проміння, краси, чару свого,
Ти хмарою криєш для них небозвід.

О, Весно, — голубко, я тебе благаю!
Прийди й здвигни нас з кайдан і оковів,
Розвій сумні мрії і поєднай силу,
Виплекай між нами братську любов.

Щоб разом до бою ми всі дружньо стали,
Коли вже настане та хвиля важна
І з піснею Волі Тебе зустрічали,
Коли Україна настане вільна.

За жертви, руїну, каторги і муки,
Шо ворог справляє всім нашим борцям,
Хай з громом весняним наш присуд
[ударить
І кров'ю за кров хай відплатить катам.

(Новий Шлях, 29. III. 1938)

THE UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATION OF CANADA

(Résumé)

In celebrating the 25th Jubilee of the Ukrainian Women's Organization of Canada, an anniversary of great achievement in cultural, educational and organizational fields, let us meander into less greener fields and humbly view our beginnings, giving thanks to the Almighty for His guiding hand through the years.

It was the staunch pioneering spirit of our first members that launched us toward a goal of self-sacrifice, patriotism and the strong belief in a free and independent Ukraine.

When, after World War I, the first contingent of young Ukrainian women immigrants arrived in Canada, for them it was indeed a struggle. Alone in a strange country, with no material resources to fall back on, can handicap even the bravest. Yet, through a strong belief in their duties and responsibilities, the first group of young women organized into an Auxiliary affiliated with the Ukrainian War Veterans in Winnipeg in 1930.

The '30s were years of hardship and forbearance for the Ukraine, entire banishment by the Polish Government of Ukrainian nationalistic and independent tendencies, and the murderous genocidal starvation policy of the Russian Communist horde in Moscow. This only intensified the work of the Ukrainian Women's Organization, and in 1934 it became established as an Affiliate with the Ukrainian National Federation, a broader organization embodying also the Ukrainian War Veterans and the Ukrainian National Youth Federation. (In 1950, the Ukrainian National Federations and its Affiliates were incorporated by an Act of Parliament).

The aims of the Ukrainian Women's Organization were, to give financial assistance to Ukrainian invalids, schools, newspapers, to preserve Ukrainian culture and traditions, and to promote good citizenship in this country of their adoption, Canada.

Its members took part in the social and welfare activities of the community — and during World War II manifested their loyalty to Canada, with many contributions to the Canadian war effort. (1) Many of our mother were bereaved of sons who gave their lives for Canada. (2) Free time was generously given to the Canadian Red Cross campaigns, War Rond drives; food and clothes parcels were distributed among our Armed Forces.

As an aftermath of the Second World War, many Displaced Persons were forced to abandon their land of birth — and assistance was given to these refugees in the form of clothing, medicine, food and other necessities. Then, when Canadian immigration restictions were lifted, these people were financially and morally encouraged in making their homes and planting their roots in Canada, thus establishing themselves as potential citizens of this great country.

In the cultural field, members of the Ukrainian Women's Organization have through the years taken part in theatrical and choral groups, and through their frequent demonstrations of beautiful handicrafts, such as embroidery, ceramics and the "pysanka" or Easter egg, have contributed considerably to Canadian culture. It can boast of the only Ukrainian Women's Journal "The Woman's World" in Canada, in its sixth year of publication, with subscribers in Canada, U.S.A. and other parts of the world. Besides this monthly magazine, the Organization also publishes works of Ukrainian literature, including several booklets for children.

In the Educational field, the Ukrainian Women's Organization has endeavoured to further the cause for recognition of Ukraine as an independent nation, and to propagate the belief in the freedom of all people. At the present time, this Organization is supporting four Ukrainian nursery schools in Europe, and also giving financial aid to invalids, orphans and needy families.

Wholehearted support also is given to evening schools for Ukrainian children, where religion, history and literature are taught together with the true concepts of the democratic way of life such as is enjoyed here in Canada. The Ukrainian Women's Organization has contributed greatly to the success of the numerous libraries found in the Community Centres of the Ukrainian National Federation, and takes great pride in the assistance it has given ot the Muzeum of the Ukrainian Cultural Educational Centre in Winnipeg.

Integrating its activities and interest into Canadian affairs, the Ukrainian Women's Organization of Canada is a Federated Organization affiliated with the National Council of Women of Canada, and its numerous representatives to the Local Councils of Women participate in various committees and projects.

The Ukrainian Women's Organization works in co-operation with the Ukrainian Canadian Women's Committee, (a section of the Ukrainian Canadian Committee), with the Ukrainian Gold Cross of America, and is a member of the World Federation of Ukrainian Women's Organizations.

Numerous branches of the Ukrainian Women's Organization from Vancouver to Montreal, in celebrating their 25th Silver Jubilee, leave behind them a quarter century of great work, intrinsic pride in their Ukrainian heritage and ideals, and a love and loyalty for Canada.

Anna Mazurenko
secretary C. E. of Ukrainian
Women's Organization of Canada.

ЗМІСТ

Стор.

